This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

METROLOGICI SCRIPTORES
ROMANI

UC-NRLF
$B 255 234

BIBLIOTHECA SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM TEUBNERIANA.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY OF CALIFORNIA.
Class 750
M594
v.2

	geh. ℳ ₰	geb. ℳ ₰
Appianus ed. Mendelssohn. 2 voll.	8.—	10.—
Apulei metamorph. ed. a. d. Vliet	3.—	3.50
— Apologia Florida ed. a. d. Vliet	4.—	4.50
Archimedes ed. Heiberg. 3 voll.	18.—	19.60
Aristaenet epist. ed. Wendland	4.—	4.50
Aristophanes ed. Bergk. 2 voll. Ed. II	3.—	4.—
Singulae comoediae	—.45	—.75
Aristoteles, de partibus animal. ed. Langkavel	1.80	2.20
— de arte poetica ed. Christ	—.60	—.90
— physica ed. Prantl	1.50	1.90
— ethica Eudemia ed. Susemihl	1.80	2.10
— — Nicomachea ed. Susemihl	1.80	2.10
— de coelo, al. ed. Prantl	1.20	1.60
— de coloribus, al. ed. Prantl	—.60	—.90
— politica ed. Susemihl. Ed. III	2.40	2.80
— magna moralia ed. Susemihl	1.20	1.60
— de anima libri III ed. Biehl	1.20	1.60
— ars rhetorica ed. Römer. Ed. II	3.60	4.—
— metaphysica ed. Christ	2.40	2.80
— fragmenta ed. Rose	4.50	5.—
— oeconomica ed. Susemihl	1.20	1.50
— de plantis ed. Apelt	3.—	3.40
— πολιτ. Ἀθην. ed. Blass. Ed. III	1.80	2.10
— parva naturalia ed. Biehl	1.80	2.10
Arriani expeditio Alex. ed. Abicht	1.20	1.70
— scripta minora ed. Eberhard	1.80	2.20
Athenaeus ed. Kaibel. 3 voll.	17.10	18.10
Augustini de civ. dei ed. Dombart. Ed. II. 2 voll.	6.—	7.10
— confessionum ll. XIII ed. Knöll	2.70	3.10
Aulularia ed. Peiper	1.50	2[illegible]
Ausonius ed. Peiper	6.60	7[illegible]
Autolycus ed. Hultsch	3.60	4[illegible]
Avieni Aratea ed. Breysig	1.—	1[illegible]
Babrius ed. Schneidewin	—.60	[illegible]
— ed. Crusius. Ed. maior	8.40	[illegible]
— — Ed. minor	4.—	[illegible]
Bacchylidis carmina ed. Blass. Ed. II	2.40	2[illegible]

	geh. ℳ ₰	geb. ℳ ₰
= 37 fasc.) Pars I. 1. 2. ℳ 3.45, geb. ℳ 4.40. Pars II. 1—5. ℳ 6.30, geb. ℳ 7.80. Pars III. 1. 2. ℳ 7.80, geb. ℳ 9.— Pars IV. 1—5. ℳ 5.90, geb. ℳ 7.30.	23.90	[illegible]
— orat. sel. ed. Müller. 2 partes	1.80	2.20
— — edd. Eberhard-Hirschfelder	2.—	2.50
— epistulae ed. Wesenberg. 2 voll.	6.—	7.20
— — sel. ed. Dietsch. 2 partes	2.50	3.40
Claudiani carmina ed. Koch	3.60	4.20
Cleomedes ed. Ziegler	2.70	3.20
Comoed. Horat. ed. Jahnke	1.20	1.60
Commodianus ed. Ludwig. 2 voll.	2.70	3.60
[Constantinus] Imp. 1. de C. Magno ed. Heydenreich	—.60	—.90
Cornelius Nepos ed. Fleckeisen	—.30	—.60
Cornutus ed. Lang	1.50	2.—
Curtius Rufus ed. Vogel	1.20	1.60
Damasus ed. Ihm	2.40	2.80
Demetrius Cydonius ed. Deckelmann	1.—	1.40
Demosthenes edd. Dindorf-Blass. 3 voll. (= 6 partes.) Ed. IV min.	4.50	6.—
— — 3 voll. Ed. IV maior	7.20	9.—
Dictys ed. Meister	1.50	2.—
Dinarchus ed. Blass	1.—	1.40
Dio Cassius ed. Melber. 5 voll. Vol. I. II	8.10	9.90
Dio Chrysost. ed. Dindorf. Vol. II	2.70	
Diodorus ed. Vogel. 5 voll. Vol. I—III	11.20	13.—
Dionysius Halic. ed. Jacoby. Vol. I-III	9.60	11.40
— opusc. rhet. edd. Usener et Radermacher [illegible]	6.—	6.60
[illegible]	10.—	11.—
[illegible]	1.20	1.60
[illegible]	3.—	3.50
[illegible] 1, [illegible] voll.	6.—	7.—
[illegible] maior	8.—	8.60
[illegible]	10.—	10.60

	geh. M. ₰	geb. M. ₰
...clidis Elementa ed. Heiberg. 5 vll.	24.60	27.10
— Data ed. Menge. Optica ed. Heiberg	10.—	11.80
— Suppl. Ed. M. Curtze	6.—	6.80
...docia, Procl., Claud. ed. Ludwich	4.—	4.40
...dociae violarium ed. Flach	7.50	8.20
...ripides ed. Nauck. 3 voll. Ed. III	5.70	7.20
Singulae tragoediae	—.30	—.60
...sebius ed. Dindorf. 4 voll.	15.—	17.20
...tropius ed. Ruehl	—.45	—.75
...bulae Aesopicae ed. Halm	—.90	1.20
— Roman. ed. Eberhard. Vol. I.	3.75	4.20
...vonii Eulog. de somn. Scip. ed. Holder	1.40	1.80
...rmicus Mat. edd. Kroll, Skutsch. I.	4.—	4.80
...rileg. Graec. Sing. fasc. 1/10 je		—.50
— — 11/16 je		—.70
...rus ed. Rossbach	2.80	3.20
— ed. Halm. Ampelius ed. Wölfflin	1.—	1.40
...ntini strategem. ed. Gundermann	1.60	2.—
...lgentii opera rec. Helm	4.—	4.80
...ius ed. Huschke. Ed. V	3.70	4.20
...leni scripta minora. 3 voll.	7.50	9.—
— instit. logica ed. Kalbfleisch	1.20	1.60
— de victu atten. ed. Kalbfleisch	1.40	1.80
...llius ed. Hertz. 2 voll. Ed. II	4.20	5.20
...mini elem. astronom. ed. Manitius	8.—	8.60
...oponica ed. Beckh	10.—	10.80
...orgius Cyprius ed. Gelzer	2.—	2.60
...rmanici Aratea, epigr. ed. Breysig	2.—	2.40
...ilelmi Bles. Alda com. ed. Lohmeyer	—.80	1.20
...liodorus ed. Bekker	2.40	2.80
...rmippus dial. edd. Kroll et Viereck	1.80	2.20
...rodianus ed. Bekker	1.20	1.60
...rodotus edd. Dietsch-Kallenberg. 2 voll. (= 5 fascc.) Ed. II	3.70	5.40
...rondae mim. ed. Crusius. Ed. II	3.20	
— Ed. III min.	2.40	2.80
...ronis Alex. op. I Suppl. Ed. Schmidt	12.—	13.20
— — II, 1 edd. Nix et Schmidt	8.—	8.60
...siodus ed. Flach	—.45	—.75
...sychius Milesius ed. Flach	—.75	1.10
...eroclis Synecdemus ed. Burckhardt	1.20	1.60
...eronymi de vir. ill. lib. ed. Herding	2.40	2.80
...pparchus Bith. ed. Manitius	4.—	4.80
...ppocratis edd. Kuehlewein et Ilberg. Vol. I	6.—	6.60
...stor. Apollon. Tyr. ed. Riese. Ed. II	1.40	1.80
...storiae Augustae scr. ed. Peter. 2 voll. Ed. II	7.50	8.60
...stor. Gr. min. ed. Dindorf. 2 voll.	8.25	9.30
— Rom. fragm. ed. Peter	4.50	5.—
...meri carm. ed. Dindorf. Ed. IV. Cum Sengebuschii dissert. Ilias	2.25	
— — — Odyssea	2.25	
— — Ed. Vent. Hentze, Ilias 2 part.	1.50	2.20
— — — Odyssea. 2 partes.	1.50	2.20
— — ed. Ludwich. Odyss. 2 voll. Ed. min. Utrumque vol.	—.75	1.15
— — Iliadis carmina ed. Koechly.	3.—	3.50
...ratius ed. Müller. Ed. II maior	1.—	1.40
— — Ed. II minor	—.75	1.20
...ginus gromaticus ed. Gemoll	—.75	1.10
...mni Homerici ed. Baumeister	—.75	1.10
...perides ed. Blass. Ed. III	2.10	2.50
...mblichi Protrepticus ed. Pistelli	1.80	2.20
— de mathematica scient. ed. Festa	1.80	2.20
— in Nicom. arithm. ed. Pistelli	2.40	2.80

	geh. M. ₰	geb. M. ₰
Iosephus, Fl., ed. Naber. 6 voll.	21.50	24.40
Isaeus ed. Scheibe	1.20	1.60
Isocrates edd. Benseler-Blass. Ed. II. 2 voll.	2.70	3.60
Iuliani opera ed. Hertlein. 2 voll.	6.75	7.60
Iurisprudentiae antehadrianae reliquiae ed. Huschke. Ed. V.	6.75	7.40
— — — Indices ed. Fabricius	1.80	
— — Supplementum	—.75	
— antehadrianae qu. supers. ed. Bremer. I M. 5.— geb. M. 5.60. II, 1 M. 8.— geb. M. 8.60. II, 2	8.—	8.60
Iustiniani institut. ed. Huschke	1.—	1.40
— novellae ed. Zachariae. 2 voll.	10.80	11.60
— — appendix I, M. —.60. geb. M. 1.—. II	1.20	1.60
Iustinus ed. Rühl	1.50	2.—
Iuvenalis ed. Hermann	—.45	—.75
Iuvenci libri evang. ed. Marold	1.80	2.40
Livius edd. Weissenborn-Müller. 6 voll.	6.—	9.—
Vol. I—IV = 8 fascc.; sing. fasc.	—.60	1.—
— — lib. I et II	—.45	
Lucani de bello civ. libb. ed. Hosius	3.60	4.20
Lucianus ed. Jacobitz. 3 vll. (= 6 part.)	6.30	7.80
Lucretius ed. Brieger. Ed. II	2.10	2.50
Lycophron ed. Kinkel	1.80	2.20
Lycurgus ed. Scheibe	—.60	—.90
— ed. Blass. Ed. maior	—.90	1.30
Lydus ed. Wachsmuth. Ed. II	6.—	6.60
— de mensib. ed. Wünsch	5.20	5.80
Lyrica, Anthol., ed. Hiller. Ed. IV	3.—	3.60
Lysias ed. Thalheim. Ed. minor	1.20	1.70
— — Ed. maior	3.—	3.60
Macrobius ed. Eyssenhardt. Ed. II	6.—	6.60
Manetho ed. Koechly	1.50	2.—
Marcellus ed. Helmreich	3.60	4.20
Marci vita S. Porphyrii	2.40	2.80
Martialis ed. Gilbert. Ed. II	2.70	3.20
Martianus Capella ed. Eyssenhardt	4.50	5.—
Maximus et Ammon ed. Ludwich	1.80	2.20
Metrici scr. Gr. ed. Westphal. Vol. I	3.70	4.20
Metrologici scr. ed. Hultsch. 2 voll.	5.10	6.—
Minucius Felix ed. Baehrens	1.35	1.75
Musici scriptores Graeci ed. Jan	9.—	9.80
— — Suppl.: melod. reliquiae	1.20	1.60
Mythogr. Gr. I Apollod. ed. Wagner	3.60	4.20
— — II 1 Parthen., Antonin. Lib.	2.40	2.80
— — III 1. Eratosthenis Catast.	1.20	1.60
Natur. rer. scr. Graeci ed. Keller. I	2.70	3.10
Nicephori opusc. hist. ed. de Boor	3.30	3.70
Nicephorus Blemm. ed. Heisenberg	4.—	4.40
Nicomachus ed. Hoche	1.80	2.20
Nonni Dionys. ed. Koechly. 2 voll.	9.—	10.—
— paraphrasis ed. Scheindler	4.50	5.—
Odonis abb. Clun. Occup. ed. Swoboda	4.—	4.60
Onosandrus ed. Koechly	1.20	1.60
Orosius ed. Zangemeister	3.—	3.50
Ovidius edd. Merkel-Ehwald. 3 voll.	3.90	4.10
— — Tristia M. —.45. geb. M. —.75. Fasti	—.60	—.90
— metamorphos. del. ex. Polle	—.60	—.90
Palladius ed. Schmitt	5.20	5.60
Panegyrici Lat. XII ed. Baehrens	3.60	4.20
Patr. Nicaen. nom. edd. Gelzer, al.	6.—	6.80
Pausanias ed. Schubert. 2 voll.	3.60	4.60
Pelagonii ars veterinaria ed. Ihm	3.40	3.90
Persius ed. Hermann	—.70	—.90

	geh. M ₰	geb. M ₰
Phaedrus ed. *Müller*	—.30	—.60
Philodemi de musica libri ed. *Kemke*	1.50	2.—
—— voll. rhet. ed. *Sudhaus.* 2 vll. Sppl.	11.—	12.60
Philoponus de opif. mundi ed. *Reichardt*	4.—	4.60
—— de aetern. mundi ed. *Rabe*	10.—	10.80
Philostrati opera ed. *Kayser.* 2 voll.	8.25	9.25
—— imagg. edd. *Benndorf* et *Schenkl*	2.80	3.30
Physiogn. scr. rec. *Foerster.* 2 voll.	14.—	15.20
Pindarus ed. *Christ.* Ed. II.	1.80	2.30
Plato edd. *Hermann-Wohlrab.* 6 voll. (= 15 fascc.)	10.50	13.60
Plautus edd. *Goetz-Schoell.* Fasc. I. Amphitruo. Asinaria. Aulularia	1.50	2.—
—— II. Bacch. Capt. Casina	1.20	1.60
—— III. Cist. Curc. Epidicus	1.—	1.40
—— IV. *Men. Merc. *Mil. gl.	1.50	2.—
—— V. *Most. Persa. *Poen.	1.50	2.—
—— VI. *Pseud. *Rud. Stich.	1.50	2.—
—— VII. *Trin. Truc. Fragm.	1.50	2.—
—— Suppl.: de Pl. test. metr.	—.45	—.75
Sing. comoed. (*not. —.60. geb. M —.90; rel.)	—.45	—.75
—— ed. *Fleckeisen.* Vol. I. II.	2.70	
Plinii epistolae ed. *Keil*	1.20	1.60
—— libb. dub. serm. rell. ed. *Beck*	1.40	1.80
—— nat. hist. ed. *Jan-Mayhoff.* II—VI	22.—	24.70
Plinius et **Gargilius Mart.** ed. *Rose*	2.70	3.10
Plotinus ed. *Volkmann.* 2 voll.	9.—	10.10
Plutarchi vitae ed. *Sintenis.* 5 voll. (= 14 fascc.)	8.40	10.90
—— moralia ed. *Bernardakis.* 7 voll.	28.—	32.20
Poet. Lat. min. ed. *Baehrens.* 6 voll.	20.10	23.40
—— **Rom. fragm.** ed. *Baehrens*	4.20	4.80
—— **Latin.** eclogae ed. *Brandt*	1.—	1.40
—— **Graec.** eclogae ed. *Stadtmüller*	2.70	3.20
—— Anth. a. röm. Dicht. v. *Mann*	—.60	—.90
Polemon ed. *Hinck*	1.—	1.40
Polyaenus edd. *Wölfflin-Melber.* Ed. II	7.50	8.—
Polybius edd. *Büttner-Dindorf* 3 voll.	10.80	12.60
Pomponius Mela rec. *Frick*	1.20	1.60
Porphyrion ed. *Meyer*	4.20	4.80
Porphyrii opp. sel. ed. *Nauck.* Ed. II	3.—	3.50
Priscianus, Theodorus, ed. *Rose*	5.—	5.60
Proclus ed. *Friedlein*	6.75	7.30
—— ed. *Kroll.* Vol. I	5.—	5.60
—— —— Vol. II.	8.—	8.60
Propertius ed *Müller*	—.60	—.90
Ptolemaei, Cl., opera. I. Syntax. math. ed. *Heiberg.* P. I.	8.—	8.60
Quintiliani inst. ed. *Bonnell.* 2 voll.	2.40	3.25
—— —— lib. X ed. *Halm*	—.30	—.60
—— declamationes ed. *Ritter*	4.80	5.40
Quintus Smyrn. ed. *Zimmermann*	3.60	4.20
Rhetores Graeci ed. *Spengel.* 3 voll.	9.60	
Ruhnkeni elog. *Hemsterh.*	—.45	—.75
Rutilius Namatianus ed. *Müller*	—.75	1.10
Sallustius ed. *Eussner*	—.45	—.75
Scaen. Rom. poes. frgm. ed. *Ribbeck.* Ed. III. 2 voll.	9.—	10.20
Scribonii Largi conp. ed. *Helmreich*	1.80	2.20
Senecae opp. philos. ed. *Haase.* 3 vll.	8.10	10.—
—— —— (I. 2) de benef. de clem. ed. *Hosius*	2.40	2.80
—— —— (III) epistulae ed. *Hense*	5.60	6.20
—— scripta rhetor. ed. *Kiessling*	4.50	5.—
Serenus ed. *Heiberg*	5.—	5.50

	geh. M ₰	geb. M
Sidonius Apollinaris ed. *Mohr*	4.—	4.6
Silii Italici Punica ed. *Bauer.* 2 voll.	4.80	5.6
Simeo Sethus ed. *Langkavel*	1.80	2.2
Sophocles edd. *Dindf.-Mekler.* Ed. min.	1.35	1.8
—— —— Ed. maior	1.65	2.2
Singulae tragoediae	—.30	—.6
[——] Scholia vetera ed. *Papageorgius*	4.80	5.4
Soranus ed. *Rose*	4.80	5.4
Statius edd. *Klotz, Kohlmann.* 2 vll.	7.55	9.-
—— III. Lactant. Plac. ed. *Jahnke*	8.—	8.6
Stobaei floril. ed. *Meineke.* Vol. IV	2.40	
—— eclogae ed. *Meineke.* 2 voll.	6.—	7.-
Strabo ed. *Meineke.* 3 voll.	7.80	9.5
Suetonius ed. *Roth*	1.50	2.-
Syrianus ed. *Rabe.* 2 voll.	3.20	4.1
Tacitus ed. *Halm.* 2 voll. Ed. IV	2.40	3.2
Vol. I. Annales. Uterque fasc.	—.75	1.1
Vol. II. Fasc. I. Historiae	—.75	1.1
Vol. II. Fasc. II. Germ., Agric., dial.	—.45	—.
Terentius ed. *Fleckeisen.* Ed. II	2.10	2.
Singulae comoediae	—.45	—.
—— —— Ed. I.	1.20	
[——] Scholia ed. *Schlee*	2.—	2.4
Testamentum, novum, Graece ed. *Buttmann.* Ed. V.	2.25	2.
Themistius ed. *Spengel.* 2 voll.	6.—	7.
Theodorus Prodromus ed. *Hercher*	—.50	—.
Theon Smyrnaeus ed. *Hiller*	3.—	3.
Theophrastus ed. *Wimmer.* Vol. III	2.40	
Theophylacti historiae ed. *de Boor*	6.—	6.
Thiofridi vita Willibr. ed. *Rossberg*	1.80	2.
Thucydides ed. *Boehme.* 2 voll.	2.40	3.
Tibullus ed. *Müller*	—.30	—.6
Tryphiodorus et **Colluthus** ed. *Weinberger*	1.40	1.8
Ulpianus ed. *Huschke.* Ed. V.	—.75	1.
Valerius Flaccus ed. *Baehrens*	1.50	2.-
Valerius, Iulius, ed. *Kuebler*	2.70	3.2
Valerius Maximus ed. *Kempf.*	4.50	5.-
Varronis rer. rustic. libb. ed. *Keil*	1.50	2.-
Vegetius ed. *Lang.* Ed. II	3.90	4.4
Velleius Paterculus ed. *Haase*	—.60	—.9
—— —— ed. *Halm*	1.—	1.4
Vergilius Maro ed. *Ribbeck.* Ed. II	1.50	2.-
—— —— Bucolica et Georgica	—.45	—.7
—— —— Aeneis	—.90	1.3
—— ed. *Güthling.* 2 voll. Vol. I. Bucolica et Georgica	—.45	—.7
—— —— Vol. II. Aeneis	—.90	1.3
Virgilius gramm. ed. *Huemer*	2.40	2.8
Viror. clar. ep. ed. *Weber*	2.40	2.8
Vitae sanct. IX metr. ed. *Harster.*	3.—	3.5
Vitruvii de architectura libri X. Iterum ed. *V. Rose*	5.—	5.6
Xenophontis expeditio Cyri ed. *Gemoll.* Ed. min.	—.75	1.1
—— —— ed. *Gemoll.* Ed. maior	1.20	1.6
—— hist. Graeca ed. *Keller.* Ed. min.	—.90	1.3
—— institutio Cyri ed. *Hug.* Ed. minor M —.90. geb. M 1.30. Ed. maior	1.50	2.—
—— commentarii ed. *Gilbert.* Ed. min. M —.45. geb. M —.75. Ed. maior	1.—	1.40
—— scripta min. ed. *Dindorf.* 2 fascc.	1.35	2.10
Zacharias Rhetor, Kirchengesch. v. *Ahrens* u. *Krüger*	10.—	10.80
Zonaras ed. *Dindorf.* 6 voll.	19.50	22.90

METROLOGICORUM SCRIPTORUM

RELIQUIAE.

COLLEGIT RECENSUIT PARTIM NUNC PRIMUM

EDIDIT

FRIDERICUS HULTSCH.

VOLUMEN II

QUO SCRIPTORES ROMANI ET INDICES CONTINENTUR.

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF
CALIFORNIA

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXVI.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PA3403
M6
1864
v.2
MAIN

PRAEFATIO.

Postquam ad prius volumen praefationem scripsi, in qua ea quoque subsidia enumeravi quae iam ad hanc alteram partem edendam collegeram, auxi eum apparatum Guelferbytanae bibliothecae copiis quas aestate superioris anni adii. Praeterea Guilielmus Christ, vir studiorum similitudine mihi coniunctissimus, tribus commentariis quos infra suo quemque loco laudabo multa et egregia ad nonnullas res difficiliores illustrandas contulit. Sed iam singula quaeque persequar.

108. 109. Varronis librorum de lingua Latina reliquias quae nunc exstant omnes constat fluxisse e codice Florentino illo saeculi XI (*F*), quem olim contulit Petrus Victorius. Eundem cum nuper descripsisset H. Keilius idque apographum concessisset L. Spengelio, hunc precibus adii, ut ad eos locos quos in hunc librum recepturus essem variam Florentini scripturam ex illo apographo mihi adnotaret. Respondit petenti vir egregius paratissimo animo misitque mihi ad locum de agrestibus mensuris (V, 34 s., nobis fr. 109) ipsius Florentini scripturam; ad alterum autem locum (V, 169 ss., fr. 108), qui in Florentino nunc desideratur nonnullis foliis abscissis posteaquam Victorius eo usus est, adnotavit varietatem alius cuiusdam codicis a Keilio collati, qui accuratissime ex ipso antiquo Florentino descriptus est (*N*). Atque haec quidem per litteras Spengelius mecum communicavit; praeterea rationem habui eius commentarii quem idem de libris Varronis emendandis scripsit: *Ueber die Kritik der Varronischen Bücher de lingua Latina. Abhandl. d. Bayer. Akad. I Cl. VII Bd.*

105379

II Abth. 1854 (quem librum significavi nota *Spe*). Nec ad locum de agri mensuris omisi ea quae Lachmannus in Mus. Rhen. II p. 356 ss. (*La*) exposuit. Denique adnotavi varias scripturas quae apud Priscianum in libro de figuris numerorum (§ 15 s.) inveniuntur (*Pri*), ubi usus sum editione Keilii. Nec tamen persuadere mihi potui omnia quaecumque apud Varronem leguntur omissa a Prisciano ob eam ipsam causam Varroni abiudicanda esse. Nam extrema quidem Varronis verba (§ 174 *quod libram* cet.) iniuria sive Priscianus omisit sive librarii eius, quam neglegentiam etiam aliis locis commissam esse consentaneum videtur. Et alioquin nonnulla errata sunt apud Priscianum quae recte habent Varronis libri. — In fr. 109 p. 51, 12 certa coniectura correxi *esse p.* id est *pedes* ex Florentini scriptura *esset.* De compendio *p.* conf. p. 54, 10. 55, 14 ss. 58, 27. 59, 23, denique legem parieti faciundo in C. I. L. vol. I p. 577.

110. Varronis locum de agrestibus mensuris qui legitur in libro de re rust. I (cap. 10) vulgatae lectionis erroribus purgatum edere non potuissem, nisi insigni humanitate H. Keilius precibus meis satisfaciens ex uberrimo suo apparatu Varroniano misisset mihi varias scripturas codicum Laurentiani LI, 4 (*L*) saeculi XV et Caesenatis bibliothecae Malatestianae (*M*) saeculi XV, quorum de origine atque auctoritate luculenter exposuit in *Observationibus criticis in Catonis et Varronis de re rustica libros*, quae prodierunt Halis a. 1849. Praeterea idem recte me monuit, ne omitterem variam scripturam codicis antiquissimi Florentini nunc perditi, unde omnes reliqui libri manu scripti derivati sunt. Quam scripturam olim adnotaverat Politianus ad marginem Venetae editionis scriptorum rei rusticae principis [1]); descripserat inde H. Brencmannus, quo apparatu tum Gesnerus usus est (v. eiusdem Script. rei rust. Lipsiae 1735 p. XX). Sed nuper Keilius — siquidem

1) Usus sum exemplo eius editionis Dresdensi, in quo desunt XII prima et II ultima folia, sed haec duo suppleta sunt manus scriptura. Leguntur in fine singularum partium, Catonis, Varronis cet.: OPERA ET IMPENSA IENSON — VENETIIS — M.CCCC.LXXII.

recte intellexi ea quae per litteras scripsit — invenit ipsum illud Venetae editionis exemplum Politiani notis nobilissimum, atque inde eas omnes descripsit. Quod exemplum quoniam vir praestantissimus tum cum ad me scripsit non in manibus habuit, dubitationem sibi relinqui significavit, an Politianus p. 52, 19 haberet '∞∞C∂ pedes hae', ubi in Veneta leguntur 'M. M. C. pedes. hae'. Omnino autem cum Politiani notae usui esse non possent sine Venetae comparatione, huius varietatem ubique adscripsi (*Ve*), et praeterea distinxi Politiani scripturam apud Gesnerum atque illam quam Keilius ad me misit notis P^g et P^k. Denique adnotavi etiam, ubi opus esse videretur, scripturam Gesneri et Schneideri (*Ge*, *Sch*, eorumque consensum *vulgo*). — P. 52, 11 ad ***seu quid aliud*** (sic enim emendandam esse censui librorum scripturam ***si quid aliud***) conf. Cic. de r. p. 1, 17, 29: ***ut mihi Platonis illud*, *seu quis dixit alius*, *perelegans esse videatur*.**

111. In recensendo Columellae loco qui est de agri mensuris gratissimam operam mihi navavit A. Nauckius ad caput I libri V ex codice olim Sangermanensi, nunc Petropolitano 207 varia scriptura diligentissime adnotata. Sic contigit ut hanc quamvis exiguam Columellae operis particulam ex vetustissimi illius libri auctoritate edere possem. Quae si quis cum Schneideri editione contulerit, vix eundem scriptorem hic atque illic legi dicat. Praeterea autem cognovi editionem principem Venetam, quae Iensoni studio prodiit (supra adn. 1), multo propius abesse ab illo Petropolitano libro quam vulgatam Schneideri scripturam. Ergo illis vulgatis erroribus omissis praeter Petropolitanum codicem (*S*) huius tantum editionis rationem habui (*Ve*), quo facto simul id assecutus sum, ut Politiani notas e Florentino quodam codice excerptas (*P*) adscribere possem. In varia Petropolitani scriptura si quae cursivis litteris expressi, ea in rasura posita sunt. — P. 54, 10 post ***passus*** librorum ductus variis modis corrupti sunt; sed genuinae scripturae vestigia servavit *S*. Nam quod ex hoc affertur ***sunt campum***, olim fuit SVNTEAMPV̄, id autem facile solvitur in ***sunt ea m*(*ilia*) *p*(*edum*)** *V* (conf. scripturam Vaticani p. 58, 27). — P. 54, 19 ***possumus*** ita quis tueri pos-

sit, ut infinitivum intercidisse dicat; verum apparet ipsum *possumus* alienum esse ab hoc loco et *posuimus*, ut vulgo, legendum esse. — P. 55, 2 nota Ꝗ pro VI et in Petropolitano codice saepius et in vetustissimo Isidori libro iis locis qui apud nos sunt p. 109, 13 et p. 121, 8 invenitur.

112. Vide Gromaticos veteres ex recensione Lachmanni p. 30. Codices sunt *A* Arcerianus, *E* Erfurtensis; *La* significat scripturam a Lachmanno editam, a qua ego nonnullis locis ita recessi, ut veterum librorum auctoritatem praeferrem. Figuras corruptas in *A* restitui.

113. Vide ibid. p. 94, 9—95, 10 et 96, 21—97, 13. Nam locum interpolatum qui p. 95 s. legitur separatim edidi (fr. 128).

114. Vide ibid. p. 121, 25 — 123, 10. Codices sunt Arceriani pars altera *B* et Gudianus *G*. Duobus locis nota trientis in libris corrupta est aut in I. L. (*B* p. 59, 24) aut in L (*G* ibid.) aut in Il (*BG* p. 61, 1). Ubi Lachmannus expressit duplicatam illam sextantis notam quae similis est litterae S e contrario positae; nos dedimus ZZ, de qua notatione infra ad fr. 133 et extrema hac praefatione dictum est. — Ibidem p. 60 vs. 6 *sicut* librorum scripturam servavi ac postea *sicut·videtur* interclusi, quo facto nulla offensio relinquitur. — Tum p. 60, 25 locum de quo iam paene desperaveram levissima mutatione sanari posse intellexi. Nam cum *B* habeat *p̄runiuero*, id solvi in *prodeunt vero*, reliquam autem Arceriani scripturam intactam reliqui. — Denique p. 61, 4 medimni aestimatio monetali mensura, ut recte Lachmannus adnotat, debet esse *iugerum unum*, *unciam*, *dimidium scripulum* ($= 1\frac{49}{576}$); atque id ipsum exprimere voluit Lachmannus, posuit autem pro dimidio scripulo d i m i d i a e s e x t u l a e, h. e. binorum scripulorum, notam, quod probari non posse apparet. Omnino autem alienum esse duco ullam dimidii scripuli notam coniectura effingere, quam nusquam inveniri expressis verbis scribit Maecianus (§ 39), nec vero ego usquam repperi. Nam de ponderibus quidem si agitur, dimidium scripulum est obolus: at quis sana ratione hoc Hygini loco oboli notam inculcare audeat? Sed tamen per

notas illam medimni definitionem ab Hygino scriptam fuisse codices testantur. Quid igitur relinquitur, nisi ut statuamus Hyginum, qui antea (vs. 1) in simili computatione unum scripulum omiserit (v. Rudorff. Grom. II p. 421), hoc loco pro dimidio scripulo posuisse totum scripulum, scripsisse igitur *monetali mensura* (*iugerum*) I—♄? Nam hi quidem notarum ductus proxime accedunt ad scripturam in *B* traditam I C͠C.

115. L. Volusii Maeciani distributionem, ut supra dictum est, repetivi ex recensione Mommseni (*Abhandl. d. Sächs. Gesellsch. d. Wiss.* vol. III 1853. p. 281 ss.). Qui litteris a. d. V Cal. Febr. a. 1863 ad me datis scripsit sibi nunc § 45 *tetrachmum* pro vulgato *tetradrachmum* e librorum auctoritate legendum videri. Sunt autem hi libri quibus usus est Mommsenus (*Mo*) Parisinus 8680 (C^p) et Vaticanus 3852 (C^v), uterque membr. saec. X, quorum consensum idem notavit per *C*. Priores editiones diligenter contulit Böckingius (*Bö*), cum Maeciani libellum edidit Bonnae 1831. Ego, sicut initio praefationis ad prius volumen demonstravi, mihi non licere existimavi totum Mommseni apparatum repetere, qui in ipso illius libro praesto sit omnibus quorum ea accuratius perquirere interest. Varios autem notarum ductus qui in libris inveniuntur, quantum fieri potuit, repetivi extrema hac praefatione, ubi omnia quae ad id genus pertinerent collegi. Pauca tamen omitti necesse fuit, ne nimii sumptus novis typis excudendis bibliopolae fierent; haec igitur quaerenda sunt in ipso Mommseni libro. In extrema libelli particula, quam omiserunt editores ante Mommsenum (vide illum p. 287), addidi variam lectionem codicis Vaticani traditam ab Helbigio, qui Epiphanii interpretationem Latinam ex eodem codice mihi descripsit.

116. Liber de asse in editione principe quam indicavi in prol. § 114 adn. 1 legitur p. DCC s.; significavi *Ro*. Denuo eundem libellum excusserunt Gronovius (*Gr*) in libris de sestertiis (Amstelod. 1656: de reliquis Gronovianis editionibus vide Böcking. p. 9) et Böckingius (*Bö*) una cum Volusio Maeciano (Bonnae 1831).

117. Locis Festi, ut consentaneum erat, statim addidi ea quae Paulus habet ex Festo excerpta, quae minoribus litterarum formis distinxi. Ex Festi codice omnem scripturae varietatem adscripsi, passim auctam et correctam ab H. Keilio in Mus. Rhen. VI (1847) p. 618 ss., quae supplementa notavi addita littera *K*. Nonnulla tacite secundum Keilium correxi, ut p. 77, 7 *quodcumque*, p. 79, 19 *inperfectam*. Extremos Festi locos repetivi ex Mommseni recensione quae nuper prodiit in commentariis Acad. Berol. a. 1864 p. 57 ss. Idem initium plebisciti Siliani per litteras emendatum ad me misit, ubi de nota IIL, i. e. *duodequinquaginta*, conferri iussit legem repetundarum (C. I. L. vol. I n. 198, 34); ac similiter in aliis inscriptionibus inveniuntur IIX, XIIX, XXIIX (v. indices ibid. p. 613). — Pauli locos edidi e codice Guelferbytano 10. 3 Aug. in 4 membranaceo saec. X (*G*). P. 76, 17 non offendo in verbis *singuli pondo libras*, quae nuper in dubitationem vocavit Madvigius in Emend. Liv. p. 318. Nam et hoc loco et apud Varronem de l. Lat. § 182 et Livium 26, 47, 7 *libras* antiqua genetivi forma mihi esse videtur. — Scaligeri, Ursini, Muelleri scripturas significavi *Sca*, *Urs*, *Mue*.

118. Prisciani locum e libro de figuris numerorum repetitum recognovi secundum codicem Gudianum 132 fol. 66b ss., quem H. Keilius in hoc libro edendo omisit, adhibuit autem ad Prisciani Partitiones (v. praef. p. 398 s.). In hoc codice memorabilis est scriptura *dardaniū* (§ 14), de qua vide prol. p. 23. — P. 84, 20 ex librorum auctoritate edidi *tetrachma*. Praeterea nulla fere in re discessi ab eo verborum Prisciani contextu quem egregie constituit Keilius.

119. Victorii argumentum calculandi ex codice Bamberg. membr. saec. X vel XI edidit Christius in annalibus Acad. Monac. (*Sitzungsbericht* etc. 1863. I. p. 132 ss.). Idem fragmentum inter Bedae Venerabilis scripta exstat edita Basileae per Io. Hervagium a. 1563, vol. I p. 147. Ubi hic titulus praefixus: *Bedae Presbyteri praefatio in libellum de ratione calculi*. Apparet autem Bedam suo arbitrio quaedam mutavisse, nonnulla etiam addidisse, mi-

nime tamen meliore exemplo quam nuper Christium usum esse.

120. Carminis de ponderibus codex archetypus ipse, unde omnes nostri libri manu scripti derivati sunt, tot et tam gravibus mendis inquinatus fuit, ut, etiamsi illum librum in manibus haberemus, plurimis tamen locis de genuina scriptura dubitatio relinqueretur. Iam vero ex hoc quasi impuro fonte turbatior etiam rivulus defluxit in codicem illum octavi saeculi, olim Bobiensem, nunc Vindobonensem, cuius scripturam in lucem protulit Endlicherus (Prisciani grammatici-carmina. Vindob. 1828). Nam exaratus est is codex magna, ut videtur, scribendi festinatione ab homine admodum ignaro atque indiligente, qui non solum oscitantia plurima peccaverit, sed etiam, quamvis vix Latina sciret, aliquotiens ea quae in archetypo aut non distincte aut perturbate scripta essent pro arbitrio mutaverit (vide cum alios locos tum vs. 33: *quam dixere duellam*, 76: *hoc si bafon*, 112: *modulatus suo per esse*, 133: *quis minor argenti*). Praeterea ex archetypo alii libri maiore cum cura et a peritioribus hominibus descripti sunt iique in variorum grammaticorum manus venerunt, qui coniecturis et corruptos locos et, ut fieri solet, etiam integros tentarent. Inde quot fere sunt codices praeter Bobiensem, tot formas habemus huius carminis a grammaticis partim depravati; quibus libris accedit ipsius Bobiensis scriptura secunda ac tertia, utraque ex eodem interpolationum genere orta. Nobis in recensendo hoc carmine necesse visum est primum omnes Bobiensis libri scripturas adnotare, quae apud Endlicherum inter reliquas adnotationes dispersae non ita in oculorum obtutum cadunt, ut et codicis auctoritas et criticae artis ratio requirit. Praeterea alterius formae quam interpolatam diximus specimen praebuimus ex Guelferbytanis duobus Gudianis, altero 132, altero 64 (utroque membr. saec. X in 4), quos libros admodum neglegenter olim a Wernsdorfio adhibitos ego denuo cum Endlicheri editione contuli. Significavi Bobiensem codicem littera *A* (primam eius manum A^1, secundam et tertiam A^2 et A^3), tum Gudianum priorem *B*, alterum *C*. His codicibus addere poteram Parisinum 7211 ab Angelonio

editum et cum Endlicheri libro collatum ab Orellio in app. ad Phaedri fab. p. 241 s., tum Sangallensem 817 nuper a Car. Schenkelio collatum (*Sitzungsber. d. Wiener Akad.* 1863 p. 56 ss.); sed cum viderem eos codices nulla re praestantiores esse Gudianis, nolui hoc supplemento adnotationem criticam onerare magis quam ornare.

Iam vero quas leges in recensendo carmine secutus sim, breviter exponam. Merito supra reprehendi illius librarii qui Bobiensem codicem exaravit neglegentiam et imperitiam. Sed tamen ea ipsa ignorantia maiorem efficit huius libri auctoritatem quam ceterorum omnium; nam in hoc quidem nihil coniectura ita immutatum est, ut id pro vero haberi possit. Ut planius dicam, aut genuinam scripturam habemus in Bobiensi aut ea menda quae facillime cognoscantur. Ergo quoad aliqua probabilis ratio afferri poterit, aut ipsa Bobiensis scriptura erit sequenda, aut, sicubi eam corruptam esse apparebit, ex his ipsis corruptelae vestigiis elaborandum ut vera lectio inveniatur. Nec prius, quam id fieri nullo modo poterit, confugiendum ad interpolatos codices, quorum scripturam ubicunque diversam a Bobiensi recepimus, ea certe dubitatio relinquitur, sitne illa vera scriptura casu quodam felici servata, an orta eadem ex hominis grammatici probabili coniectura. Ac vero saepius coniecturas quam antiqua verba in istis codicibus exstare arbitror. Reliqua commodissime ita demonstrabo, ut, quibus locis ab Endlicheri editione discesserim, singillatim proponam. Vs. 7 recepi *minora* ex A, quippe quod melius respondeat priori *maius* quam vulgatum *minuta*. Ibidem *nil* ex eodem libro videbatur scribendum esse, sed cum ibi $\overset{l}{n}$ exaratum esse cognovissem (Endl. praef. p. XI), quo compendio etiam pro *nihil* festinans librarius facile uti posset, servavi *nihil*, quod certe est numero aptius (et conf. vs. 188). — 11. *ve* apud Endlicherum a typotheta erratum esse videri recte scribit Schenkelius l. c. p. 61 adn.; nos *vel* edidimus ex A. Scripturam *lentis vergantur in octo*, quam altera codicum familia habet, Christius (Mus. Rhen. XX p. 71) ortam esse suspicatur ex *lentisve grana ter octo*. — 17. *dragmam* et sic per *g* ea vox ubique le-

gitur in ABC, nec dubitandum est, quin sic scripserit is qui hoc carmen composuit (v. indicem s. v.). Idem statuendum videtur de *olce* vs. 17 et *eminas* vs. 68. — 21. *sicilicum* A, ubi vulgatum *sicilicus* non debebat tenere Endlicherus (conf vs. 78). — 32. *Grai* AB, *Graii* vulgo. — 36. ex corrupta in ABC scriptura *emnam* vulgo factum est *hinc Mna*, quod recte repudiat Schenkelius, ipse *ei mnam* coniiciens. Sed potius *unam* cum Vineto scribendum, probatum id quidem et Schenkelio et Christio p. 57 (commentarii in vol. I p. 67 adn. 5 citati). — 37. *docuisse* interpolati codices, *dixisse* A³: neutrum cum genuinum esse videretur, ex *vocare*, antiqua scriptura in A, effeci *memorare* coll. vs. 93. — 38. *dragmis* ex A, nam vulgatum *drachmas* tam barbarum est, ut scriptori carminis tribui non possit, qui quidem *dragmis* posuit pro *dragmarum numero*. — 46. de *ac si* conf. vs. 116. — 48. *nec quae* Endlicherus secundum Wernsdorfii coniecturam: ego *neque quae* scripsi cum Schenkelio. — 57. *malis* nimirum non minus recte in A scriptum, quam coniunctivi leguntur vs. 75. 94. 184 s.; falsum igitur vulgatum *mavis*. — 62. *cybus hic* sine dubio est antiqua scriptura, nam et *hic* rectissime est positum et *cybi* redit vs. 195. Pessime *hic* vulgo omissum metrumque turbatum. Schenkelius coniecit *cubus; hanc ne cui*; Christius in Mus. Rhen. XX p. 71 *cubus hic*. — 69. 70. de his versibus multum dubitaverunt et priores editores et nuper Schenkelius l. c. et Christius in Mus. Rhen. p. 72. Ego secutus sum Endlicherum *quis* ablativo casu scribentem, quae forma redit vs. 187. Tum proximo versu *duos* restitui ex ABC, ubi *duas* Endlicherus praetulit, cum eum lateret *choenix* in tabulis medicinalibus idemque apud Epiphanium et in fragmento περὶ μέτρων masculini generis esse (vide indicem). Nec deest Latinus auctor Epiphanii interpres p. 106, 8. Sic scriptori huius carminis vera et cum optimis auctoribus congruens expositio mensurarum vindicata est, ut congius habeat choenices tres sive sextarios sex sive cotylas duodecim, choenix sit duorum sextariorum sive quattuor cotylarum: nulla igitur iam apud hunc poetam choenix quattuor sextariorum, quae efficiebatur ex vulgata olim scriptura *qui*

quater adsumptus. — 71. *sextarii* Endlicherus edidit pro vulgato antea *sextari*, qui cum aliis locis ubique vulgatae scripturae varietatem afferat, hic autem nihil plane adnotet, dubito num *sextarii* habeat A, certe id non a prima manu. Utut est, sine dubio *sextari* scribendum, quoniam quo emendatior carminis forma prodiit, eo magis declaratum est scriptorem rei metricae bene gnarum fuisse nec longas brevesque syllabas inter se confudisse. Qui cum *sextarius* vs. 65 in secunda syllaba recte produxerit, quis neget quin paulo post *sextării* librarius potius scripserit quam antiquus poeta? Accedit quod idem *sextari* probabiliter restitui vs. 80, ubi cum vulgo ex interpolatis libris editum sit *sextario*, in A autem inveniatur *si sextarios*, apparet ex hac corrupta scriptura eodem iure *sextari* elici posse, quod unum structurae huius loci conveniat. De contracta genetivi forma conf. vs. 127. — 72. *recipit* A, *capiat* B vulgo. — 73. *cyatos* ex A et sic per *t* reliquis locis scripsissem, nisi vs. 80 *cyathus* in A[1] legi Endlicherus doceret ad vs. 75. Sed eo ipso loco duo deprehenduntur typothetae errores (*chyatos* alterum pro *chyato*, et *cyaci* pro *cyati*), quae editoris neglegentia etiam codicis scripturam vs. 80 dubiam reddit. — 78. *coclearia* edidi ex BC idemque suadet A; *cochlearia* vulgo. Item vs. 83. — 83. *scripulique* hoc loco A cum BC; vulgo *scriplique*, ut A habet reliquis locis. — 89. *superest* A[1] rectissime, *superat* vulgo. — 93. *addit* ABC; temere vulgo *addet*: conf. vs. 95. — 95. *olivae* non dubitavi recipere ex A[1] pro vulgato *olivi*; nam ad *olivum* appositum epitheton *labens* abundat; at *oliva labens* (*die gleitende Oelfrucht*) est oliva premendo in liquidum oleum mutata, quae locutio etsi contortior videatur, tamen minime abhorret ab illius saeculi poetarum usu. — 103. *argento* edidi ex ABC idemque restituit Schenkelius; vulgo *argenti*. — 104. *harundo* AC, *arundo* vulgo. — 108. bene Endlicherus *aequa* ex A restituit; sed indicativus *secatur* requirit relativam sententiam: scripsi igitur *tot quae aequa in frusta secatur*. — 112. *si* A[1]; conf. vs. 114; *sin* vulgo. — vss. 113—115 alieno loco inculcati et post vs. 118 reponendi esse videntur Christio in Mus. Rhen. XX p. 72. — 113. *quod si* et 116.

ac si edidi ex A; vulgo *quodsi* legitur posteriore, *aut si* priore loco. — 120. *ut dragma superet gravior* editum est ex A[3] et vestigiis primae manus in eodem codice. Sed altius vitium hoc loco latere videtur. Accedit rei ipsius difficultas, quam non plane expedit Klügelius; sed de ea re non est hic disserendi locus. — 126. *hoc* ABC Schenkelius, *id* vulgo. — 127. *Syracusi* A[1]B contracta genetivi terminatione, ut supra vs. 71. 80. *sextari.* Vulgo *Syracosii.* — 130. *conperto* A. — 144. *quotve* pro *quotque* scribendum esse videtur Christio in Mus. Rhen. XX p. 72 s. — 151. *sub aquis fiet* ABC Schenkelius, quod quo iure Endlichero glossematis loco visum sit, equidem non intellego; immo vulgatum *subsistet enim* pessime est interpolatum. — 157. *corrupti* codicum scriptura, etsi difficilior est, tamen nec a rei ratione nec a stilo huius poetae aliena videtur. Vulgatum *corrupto* revocat Christius l. c. p. 71. — 161. *quaevis librae* ABC Schenkelius. — 179. *causaque* ego, *causa et* Schenkelius, *causa* contra numerum Endlicherus ex A. — 187 s. hos versus recte distinxit et explicuit Christius l. c. p. 73. — 195. *cybi* ex A, ut vs. 62; *cubi* Endlicherus.

121. Idem carmen de ponderibus codex Parisinus 7461 membr. saec. XIII alio ordine dispositum et duobus supplementis, sed iis alienis a genuino contextu, auctum exhibet. Hinc et ipsum carmen et ea quae dixi supplementa edidit L. Angeloni in libro qui inscribitur *Sopra Guido d'Arezzo dissertazione* (Paris. 1811) p. 227 ss. (supplementa repetivit Orellius in appendice ad Phaedri fabulas p. 240 ss., sed falsum codicis numerum 7211 attulit deceptus errore Angelonii p. 225). Ex his supplementis alterum, quo de librae partibus agitur, ego Parisiis ex eodem codice 7461 descripsi, quae opera propter multos Angelonii errores minime inutilis fuit. Praeterea haec ex eo codice enotavi. Continet fol. 1—16 Guidonis micrologium in musica, fol. 19—27 Odonem de musica. Folia autem quae interserta sunt, 17 et 18, contrario ordine colligata sunt ac per argumentum scripturae oportuit. Nam in fol. 18 incipit sine inscriptione carmen de ponderibus *Pondera poeniis vete-*

rum memorata libellis idque perducitur ad vs. 55 *semuncia maior*. Tum intercalati sunt duo versus

Haec de ponderibus. si cetera signa requiris
Ex ipsis ueterum poteris cognoscere cartis.

Sequuntur carminis de ponderibus versus 124 *Nunc aliud* usque ad 163 *sine aquis*, ubi omnes libri manu scripti praeter Bobiensem, ut supra dictum est, desinunt. Haec excipiunt duodecim versus de planetis iidem quos Angelonius edidit p. 232 (repetivit Orellius p. 242): *Signifer — conficit orbem*. Hic desinit scriptura in codice ac relinquitur vacuum spatium, unde apparet librarium ipsum nihil habuisse quod adderet. Iam recenseamus fol. 17. In hoc ea pars carminis de ponderibus perscripta est qua de mensuris et variis liquorum ponderibus agitur. Sed pro genuini carminis versu 56 *Haec de ponderibus: superest pars altera nobis*, hic substitutus est

Nunc et mensuras dicamus carmine uero;

sequuntur versus genuini carminis 57—121; tum pro versibus 122 et 123 haec leguntur

Haec de mensuris tibi sint quae signa requiris;

postremo autem additi sunt viginti illi versus de ponderibus qui in nostra editione locum habent fragmenti 121. Quos, ut dixi, ipse descripsi e cod. Paris. 7461 (*A*), et adnotavi variam scripturam codicis Thuanei a Meyero citati (*Thu*). Etenim iidem versus in tria fragmenta distracti leguntur in Anthologia Burmanniana (apud Meyerum carm. 1066—68). Ipse autem Burmannus quibus subsidiis usus sit, haec eius verba declarant (Anthol. Burm. vol. II p. 404): '*tria haec epigrammata — ex vetustissimo codice S. Germani, in quo subscripta legebantur Rhemnio Fannio de ponderibus, in suas schedas coniecerat N. Heinsius, e quibus ea his inserui, ne perirent. eadem aliquando descripsi Leidae ex codice Vossiano, in quo uno tenore tria haec coniuncta legebantur. — versu primo edidi* Libra vel as *pro vitiosa codicis scriptura* Libralis as *et v.* 4 retracta *pro* tetracte'. Ex his Burmanni verbis sane cognosci non potest, utrum *codicem* his duobus locis ad quos varias scripturas affert intellexerit. Quod utut est, reliquis locis Burmanni scriptura eam

habet auctoritatem, ut, sin minus ubique, tamen plerumque codicis Sangermanensis esse putanda sit, quapropter eam diligenter adnotavimus (*Bu*). Nec omisimus Angelonii editionem (*Ang*). — Vs. 4. Schenkelius (*Sitzungsber. d. Wiener Akad.* 1863 p. 57 adn.) pro ***ter acta*** suadet ***ter upta***; sed quid merito reprehendi potest in illa scriptura ex A repetita? (conf. Christium in Mus. Rhen. XX p. 65). — 10. ***stater ac*** distincte habet A; egregie igitur confirmata est Schenkelii coniectura idem ex corrupto ***staterae*** restituentis. Orellio in mentem venerat ***statue ac.*** — 11. recte libri AB et Thuaneus habent ***terna duae sesclae pars est***, h. e. tertia pars unciae dicitur duae sextulae. Schenkelius vult ***terna duplae sesclae par est***, quod falsum esse demonstrat Christius l. c.

122. Latinam Epiphanii versionem primus edidit Le Moyne (Varia sacra. Lugd. Bat. 1685. vol. I p. 490—95), usus codice, ut videtur, Parisino 8680 (vide Mommsen. ad Maecian. p. 286). Nobis in hac nova editione auxilio venit prompta Wolfg. Helbigii comitas, qui Vaticanum cod. 3852 (inde a fol. 122[b] extr.) accurate cum Le Moynii libro contulit. Atque huic quidem codici, quem *A* notavimus, merito a nobis maiorem quam Le Moynio auctoritatem tributam esse facile cognosces ex variis scripturis quas ad p. 101, 23. 102, 2 (coll. Epiph. p. 263, 6. 9), vel ad p. 102, 14. 103, 1 adnotavimus. — In scribendo verbo ***exsistere*** librarius codicis A *s* post *x* aut posuit (p. 102, 7. 106, 19) aut omisit (p. 103, 21. 104, 1), quem usum ego ubique secutus sum. At *quattuor*, quod p. 102, 16 enotatum inveni ex A, dedi etiam p. 101, 4, ubi ex silentio idem *quatuor* habere videtur. — P. 101, 15 et sana grammaticae ratio et contextus Graecus suadent ***manifestum*** pro ***manifestus***. — P. 102, 20 in ***per***, quod seclusi, vestigium antiquae scripturae servatum esse apparet collato Isid. p. 116, 19 et Epiphan. p. 263, 20. Nimirum pro κόπτεσθαι, quod apud Epiphanium legitur, in alia eius tractatus forma olim fuisse videtur κοπή, unde *cope* pro ***per*** hoc loco, idemque pro *cote* p. 116, 19 restituendum. — P. 105, 14 verba ***qui coepit ferire pecuniam***, quoniam *qui* abest ab A, pro glossemate habeas, quam suspi-

tionem augeat collatus Epiphanii locus supra p. 266, 18; sed vide ibid. p. 269, 16. — Denique hoc loco mentio facienda est codicis Bernensis in prol. § 124, I ex Useneri litteris adumbrati.

123—127. Ex Isidori etymologiarum libris quae capita in hanc collectionem contuli, ea quam emendatissima edidi ex tribus codicibus vetustissimis quos Frid. Otto in recensendo Isidori opere turpiter neglexit recentioribus codicibus iisque multo deterioribus incredibili animi socordia praelatis. Sunt autem illi vetustiores quos dixi

A = cod. Guelferbytanus Weissenb. 64, membranaceus forma quadrata, saeculi VIII; continet Isidori etymologiarum libros XX foliis 338;

B = cod. Monacensis Lat. 6250 saec. IX (olim Frisingensis 50);

C = cod. Monac. Lat. 4541 saec. X (olim Benedict. 41). Ex his Guelferbytanum excussi aestate anni 1864; Monacensium codicum scripturam insigni humanitate misit ad me Guil. Christius, cui ob eam rem gratias egi in exordio prioris voluminis. Qui cum ad Ottonianam editionem codices contulisset, ego omnem eorum scripturam quae ex silentio, ut aiunt, efficitur notavi addita littera *v*, i. e. *vulgo*. De ratione quam in his Isidoriani operis partibus secutus sum uberiorem disputationem instituere non possum, ne angustiores fines quibus haec praefatio circumscribitur immodice egrediar: faciam igitur, si potero, alio loco; sed hoc omitti non posse video permulta glossemata et interpolationes vel in hac exigua totius operis parte inveniri. Ac primum commemoro duas eius generis corruptelas easque graviores abesse ab A (v. adnot. ad p. 109, 6 et 122, 4 coll. Ottone p. 486, 3. 522, 1); tum alio loco ex eodem codice similis additamenti originem perspicue cognosci. Etenim verba quae apud nos p. 110, 20 ss. leguntur in A sic perscripta sunt:

Pondus prius legitur moyses inuenisse
Primus fiton argiuus ponderχ rationem

cetera. Ex his *Pondus* pertinet ad priora; verba autem *prius legitur moyses inuenisse* addita esse apparet ab

homine sacrarum litterarum studioso, qui Phidoni pagano hunc honorem tribui nollet, ut primus pondera invenisse diceretur; ac praeterea ipse Isidorus viam glossematis adscribendi quasi praemonstraverat his verbis: *et licet alii antiquiores extiterint.* Iam hoc breve glossema quod in A deprehenditur, in Monacensibus libris atque Gudiano I quo Otto usus est sic est amplificatum: *Primus Moyses qui omnes antecedit gentilium philosophos* (*filosofos* B[1]) *tempore novit* (*nobis* Otto) *et numeros et mensuras et pondus in diversis scripturae suae* (*scripturisue* B[1]) *locis narravit.* Tertia autem eiusdem glossematis forma vulgata erat ante Ottonem: *Primus Moyses in heremo filiis Israel pondera et mensuras dedit;* quarta est in Gudiano II: *Primus Moyses Hebraeis, prius Sidon Argivis ponderum rationem* cet. Tantam igitur corruptelarum labem una brevior glossa secum traxit. quo demonstrato facilius ab omnibus concedetur etiam in A haec interpolata esse quae iam in conspectu propositurus sum: p. 108, 1 *undique* ex vs. 3 inculcatum est ab homine qui *quoque* coniunctionem esse putaret. Sed et haec ipsa coniunctio aliena est ab hac tabula mensurarum et *undique versum* minus aptum quam *quoque versum.* Nam aut sic scripsit Isidorus (ut Caesar d. b. G. 3, 23, 2 et *quoque versus* idem 7, 4, 5. 14, 5) aut *quoquo versum* cum Columella, quem omnino in hac tabula componenda secutus est (v. fr. 111 § 4). — p. 111, 11 *ea* obscurum est post verba *haec et morteta vocata* et haec ipsa per se suspecta; quibus eiectis omnis oratio bene procedit. — p. 112, 12 verba *latine* etc. variant eam sententiam quae § 9 legitur; ab hoc autem loco aliena sunt. — p. 115, 9 non potest Isidoro tanta barbaries tribui, ut *talentum minor medius* cet. dixerit, haec igitur omnia sine dubio eiicienda (eadem corruptissima esse iudicat Ritschelius ad Plaut. Most. v. 647), nec quidquam operae in his explicandis perdendum. — p. 116, 10 *qui triplicatus* est coclear, eadem igitur Latini sermonis ignorantia hoc etiam loco prodit interpolatorem. — p. 118, 2 ss. haec omnia variata sunt ad similitudinem eorum quae antea scripsit ipse Isidorus. — p. 119, 8 verba *modius enim* cet. partim repetita sunt ex

117. Locis Festi, ut consentaneum erat, statim addidi ea quae Paulus habet ex Festo excerpta, quae minoribus litterarum formis distinxi. Ex Festi codice omnem scripturae varietatem adscripsi, passim auctam et correctam ab H. Keilio in Mus. Rhen. VI (1847) p. 618 ss., quae supplementa notavi addita littera *K*. Nonnulla tacite secundum Keilium correxi, ut p. 77, 7 *quodcumque*, p. 79, 19 *inperfectam*. Extremos Festi locos repetivi ex Mommseni recensione quae nuper prodiit in commentariis Acad. Berol. a. 1864 p. 57 ss. Idem initium plebisciti Siliani per litteras emendatum ad me misit, ubi de nota IIL, i. e. *duodequinquaginta*, conferri iussit legem repetundarum (C. I. L. vol. I n. 198, 34); ac similiter in aliis inscriptionibus inveniuntur IIX, XIIX, XXIIX (v. indices ibid. p. 613). — Pauli locos edidi e codice Guelferbytano 10. 3 Aug. in 4 membranaceo saec. X (*G*). P. 76, 17 non offendo in verbis *singuli pondo libras*, quae nuper in dubitationem vocavit Madvigius in Emend. Liv. p. 318. Nam et hoc loco et apud Varronem de l. Lat. § 182 et Livium 26, 47, 7 *libras* antiqua genetivi forma mihi esse videtur. — Scaligeri, Ursini, Muelleri scripturas significavi *Sca*, *Urs*, *Mue*.

118. Prisciani locum e libro de figuris numerorum repetitum recognovi secundum codicem Gudianum 132 fol. 66^{b} ss., quem H. Keilius in hoc libro edendo omisit, adhibuit autem ad Prisciani Partitiones (v. praef. p. 398 s.). In hoc codice memorabilis est scriptura *dardaniū* (§ 14), de qua vide prol. p. 23. — P. 84, 20 ex librorum auctoritate edidi *tetrachma*. Praeterea nulla fere in re discessi ab eo verborum Prisciani contextu quem egregie constituit Keilius.

119. Victorii argumentum calculandi ex codice Bamberg. membr. saec. X vel XI edidit Christius in annalibus Acad. Monac. (*Sitzungsbericht* etc. 1863. I. p. 132 ss.). Idem fragmentum inter Bedae Venerabilis scripta exstat edita Basileae per Io. Hervagium a. 1563, vol. I p. 147. Ubi hic titulus praefixus: *Bedae Presbyteri praefatio in libellum de ratione calculi*. Apparet autem Bedam suo arbitrio quaedam mutavisse, nonnulla etiam addidisse, mi-

nime tamen meliore exemplo quam nuper Christium usum esse.

120. Carminis de ponderibus codex archetypus ipse, unde omnes nostri libri manu scripti derivati sunt, tot et tam gravibus mendis inquinatus fuit, ut, etiamsi illum librum in manibus haberemus, plurimis tamen locis de genuina scriptura dubitatio relinqueretur. Iam vero ex hoc quasi impuro fonte turbatior etiam rivulus defluxit in codicem illum octavi saeculi, olim Bobiensem, nunc Vindobonensem, cuius scripturam in lucem protulit Endlicherus (Prisciani grammatici-carmina. Vindob. 1828). Nam exaratus est is codex magna, ut videtur, scribendi festinatione ab homine admodum ignaro atque indiligente, qui non solum oscitantia plurima peccaverit, sed etiam, quamvis vix Latina sciret, aliquotiens ea quae in archetypo aut non distincte aut perturbate scripta essent pro arbitrio mutaverit (vide cum alios locos tum vs. 33: *quam dixere duellam*, 76: *hoc si bafon*, 112: *modulatus suo per esse*, 133: *quis minor argenti*). Praeterea ex archetypo alii libri maiore cum cura et a peritioribus hominibus descripti sunt iique in variorum grammaticorum manus venerunt, qui coniecturis et corruptos locos et, ut fieri solet, etiam integros tentarent. Inde quot fere sunt codices praeter Bobiensem, tot formas habemus huius carminis a grammaticis partim depravati; quibus libris accedit ipsius Bobiensis scriptura secunda ac tertia, utraque ex eodem interpolationum genere orta. Nobis in recensendo hoc carmine necesse visum est primum omnes Bobiensis libri scripturas adnotare, quae apud Endlicherum inter reliquas adnotationes dispersae non ita in oculorum obtutum cadunt, ut et codicis auctoritas et criticae artis ratio requirit. Praeterea alterius formae quam interpolatam diximus specimen praebuimus ex Guelferbytanis duobus Gudianis, altero 132, altero 64 (utroque membr. saec. X in 4), quos libros admodum neglegenter olim a Wernsdorfio adhibitos ego denuo cum Endlicheri editione contuli. Significavi Bobiensem codicem littera *A* (primam eius manum A^1, secundam et tertiam A^2 et A^3), tum Gudianum priorem *B*, alterum *C*. His codicibus addere poteram Parisinum 7211 ab Angelonio

editum et cum Endlicheri libro collatum ab Orellio in app. ad Phaedri fab. p. 241 s., tum Sangallensem 817 nuper a Car. Schenkelio collatum (*Sitzungsber. d. Wiener Akad.* 1863 p. 56 ss.); sed cum viderem eos codices nulla re praestantiores esse Gudianis, nolui hoc supplemento adnotationem criticam onerare magis quam ornare.

Iam vero quas leges in recensendo carmine secutus sim, breviter exponam. Merito supra reprehendi illius librarii qui Bobiensem codicem exaravit neglegentiam et imperitiam. Sed tamen ea ipsa ignorantia maiorem efficit huius libri auctoritatem quam ceterorum omnium; nam in hoc quidem nihil coniectura ita immutatum est, ut id pro vero haberi possit. Ut planius dicam, aut genuinam scripturam habemus in Bobiensi aut ea menda quae facillime cognoscantur. Ergo quoad aliqua probabilis ratio afferri poterit, aut ipsa Bobiensis scriptura erit sequenda, aut, sicubi eam corruptam esse apparebit, ex his ipsis corruptelae vestigiis elaborandum ut vera lectio inveniatur. Nec prius, quam id fieri nullo modo poterit, confugiendum ad interpolatos codices, quorum scripturam ubicunque diversam a Bobiensi recepimus, ea certe dubitatio relinquitur, sitne illa vera scriptura casu quodam felici servata, an orta eadem ex hominis grammatici probabili coniectura. Ac vero saepius coniecturas quam antiqua verba in istis codicibus exstare arbitror. Reliqua commodissime ita demonstrabo, ut, quibus locis ab Endlicheri editione discesserim, singillatim proponam. Vs. 7 recepi *minora* ex A, quippe quod melius respondeat priori *maius* quam vulgatum *minuta*. Ibidem *nil* ex eodem libro videbatur scribendum esse, sed cum ibi *n* (with *l* above) exaratum esse cognovissem (Endl. praef. p. XI), quo compendio etiam pro *nihil* festinans librarius facile uti posset, servavi *nihil*, quod certe est numero aptius (et conf. vs. 188). — 11. *ve* apud Endlicherum a typotheta erratum esse videri recte scribit Schenkelius l. c. p. 61 adn.; nos *vel* edidimus ex A. Scripturam *lentis vergantur in octo*, quam altera codicum familia habet, Christius (Mus. Rhen. XX p. 71) ortam esse suspicatur ex *lentisve grana ter octo*. — 17. *dragmam* et sic per *g* ea vox ubique le-

gitur in ABC, nec dubitandum est, quin sic scripserit is qui hoc carmen composuit (v. indicem s. v.). Idem statuendum videtur de *olce* vs. 17 et *eminas* vs. 68. — 21. *sicilicum* A, ubi vulgatum *sicilicus* non debebat tenere Endlicherus (conf vs. 78). — 32. *Grai* AB, *Graii* vulgo. — 36. ex corrupta in ABC scriptura *emnam* vulgo factum est *hinc Mna*, quod recte repudiat Schenkelius, ipse *ei mnam* coniiciens. Sed potius *unam* cum Vineto scribendum, probatum id quidem et Schenkelio et Christio p. 57 (commentarii in vol. I p. 67 adn. 5 citati). — 37. *docuisse* interpolati codices, *dixisse* A[3]: neutrum cum genuinum esse videretur, ex *vocare*, antiqua scriptura in A, effeci *memorare* coll. vs. 93. — 38. *dragmis* ex A, nam vulgatum *drachmas* tam barbarum est, ut scriptori carminis tribui non possit, qui quidem *dragmis* posuit pro *dragmarum numero*. — 46. de *ac si* conf. vs. 116. — 48. *nec quae* Endlicherus secundum Wernsdorfii coniecturam: ego *neque quae* scripsi cum Schenkelio. — 57. *malis* nimirum non minus recte in A scriptum, quam coniunctivi leguntur vs. 75. 94. 184 s.; falsum igitur vulgatum *mavis*. — 62. *cybus hic* sine dubio est antiqua scriptura, nam et *hic* rectissime est positum et *cybi* redit vs. 195. Pessime *hic* vulgo omissum metrumque turbatum. Schenkelius coniecit *cubus; hanc ne cui*; Christius in Mus. Rhen. XX p. 71 *cubus hic*. — 69. 70. de his versibus multum dubitaverunt et priores editores et nuper Schenkelius l. c. et Christius in Mus. Rhen. p. 72. Ego secutus sum Endlicherum *quis* ablativo casu scribentem, quae forma redit vs. 187. Tum proximo versu *duos* restitui ex ABC, ubi *duas* Endlicherus praetulit, cum eum lateret *choenix* in tabulis medicinalibus idemque apud Epiphanium et in fragmento περὶ μέτρων masculini generis esse (vide indicem). Nec deest Latinus auctor Epiphanii interpres p. 106, 8. Sic scriptori huius carminis vera et cum optimis auctoribus congruens expositio mensurarum vindicata est, ut congius habeat choenices tres sive sextarios sex sive cotylas duodecim, choenix sit duorum sextariorum sive quattuor cotylarum: nulla igitur iam apud hunc poetam choenix quattuor sextariorum, quae efficiebatur ex vulgata olim scriptura *qui*

quater adsumptus. — 71. *sextarii* Endlicherus edidit pro vulgato antea *sextari*, qui cum aliis locis ubique vulgatae scripturae varietatem afferat, hic autem nihil plane adnotet, dubito num *sextarii* habeat A, certe id non a prima manu. Utut est, sine dubio *sextari* scribendum, quoniam quo emendatior carminis forma prodiit, eo magis declaratum est scriptorem rei metricae bene gnarum fuisse nec longas brevesque syllabas inter se confudisse. Qui cum *sextarius* vs. 65 in secunda syllaba recte produxerit, quis neget quin paulo post *sextārii* librarius potius scripserit quam antiquus poeta? Accedit quod idem *sextari* probabiliter restitui vs. 80, ubi cum vulgo ex interpolatis libris editum sit *sextario*, in A autem inveniatur *si sextarios*, apparet ex hac corrupta scriptura eodem iure *sextari* elici posse, quod unum structurae huius loci conveniat. De contracta genetivi forma conf. vs. 127. — 72. *recipit* A, *capiat* B vulgo. — 73. *cyatos* ex A et sic per *t* reliquis locis scripsissem, nisi vs. 80 *cyathus* in A[1] legi Endlicherus doceret ad vs. 75. Sed eo ipso loco duo deprehenduntur typothetae errores (*chyatos* alterum pro *chyato*, et *cyaci* pro *cyati*), quae editoris neglegentia etiam codicis scripturam vs. 80 dubiam reddit. — 78. *coclearia* edidi ex BC idemque suadet A; *cochlearia* vulgo. Item vs. 83. — 83. *scripulique* hoc loco A cum BC; vulgo *scriplique*, ut A habet reliquis locis. — 89. *superest* A[1] rectissime, *superat* vulgo. — 93. *addit* ABC; temere vulgo *addet*: conf. vs. 95. — 95. *olivae* non dubitavi recipere ex A[1] pro vulgato *olivi;* nam ad *olivum* appositum epitheton *labens* abundat; at *oliva labens* (*die gleitende Oelfrucht*) est oliva premendo in liquidum oleum mutata, quae locutio etsi contortior videatur, tamen minime abhorret ab illius saeculi poetarum usu. — 103. *argento* edidi ex ABC idemque restituit Schenkelius; vulgo *argenti*. — 104. *harundo* AC, *arundo* vulgo. — 108. bene Endlicherus *aequa* ex A restituit; sed indicativus *secatur* requirit relativam sententiam: scripsi igitur *tot quae aequa in frusta secatur*. — 112. *si* A[1]; conf. vs. 114; *sin* vulgo. — vss. 113—115 alieno loco inculcati et post vs. 118 reponendi esse videntur Christio in Mus. Rhen. XX p. 72. — 113. *quod si* et 116.

ac si edidi ex A; vulgo *quodsi* legitur posteriore, *aut si* priore loco. — 120. *ut dragma superet gravior* editum est ex A^3 et vestigiis primae manus in eodem codice. Sed altius vitium hoc loco latere videtur. Accedit rei ipsius difficultas, quam non plane expedit Klügelius; sed de ea re non est hic disserendi locus. — 126. *hoc* ABC Schenkelius, *id* vulgo. — 127. *Syracusi* A^1B contracta genetivi terminatione, ut supra vs. 71. 80. *sextari*. Vulgo *Syracosii*. — 130. *conperto* A. — 144. *quotve* pro *quotque* scribendum esse videtur Christio in Mus. Rhen. XX p. 72 s. — 151. *sub aquis fiet* ABC Schenkelius, quod quo iure Endlichero glossematis loco visum sit, equidem non intellego; immo vulgatum *subsistet enim* pessime est interpolatum. — 157. *corrupti* codicum scriptura, etsi difficilior est, tamen nec a rei ratione nec a stilo huius poetae aliena videtur. Vulgatum *corrupto* revocat Christius l. c. p. 71. — 161. *quaevis librae* ABC Schenkelius. — 179. *causaque* ego, *causa et* Schenkelius, *causa* contra numerum Endlicherus ex A. — 187 s. hos versus recte distinxit et explicuit Christius l. c. p. 73. — 195. *cybi* ex A, ut vs. 62; *cubi* Endlicherus.

121. Idem carmen de ponderibus codex Parisinus 7461 membr. saec. XIII alio ordine dispositum et duobus supplementis, sed iis alienis a genuino contextu, auctum exhibet. Hinc et ipsum carmen et ea quae dixi supplementa edidit L. Angeloni in libro qui inscribitur *Sopra Guido d'Arezzo dissertazione* (Paris. 1811) p. 227 ss. (supplementa repetivit Orellius in appendice ad Phaedri fabulas p. 240 ss., sed falsum codicis numerum 7211 attulit deceptus errore Angelonii p. 225). Ex his supplementis alterum, quo de librae partibus agitur, ego Parisiis ex eodem codice 7461 descripsi, quae opera propter multos Angelonii errores minime inutilis fuit. Praeterea haec ex eo codice enotavi. Continet fol. 1—16 Guidonis micrologium in musica, fol. 19—27 Odonem de musica. Folia autem quae interserta sunt, 17 et 18, contrario ordine colligata sunt ac per argumentum scripturae oportuit. Nam in fol. 18 incipit sine inscriptione carmen de ponderibus *Pondera poeniis uete-*

rum memorata libellis idque perducitur ad vs. 55 *semuncia maior.* Tum intercalati sunt duo versus

Haec de ponderibus. si cetera signa requiris
Ex ipsis ueterum poteris cognoscere cartis.

Sequuntur carminis de ponderibus versus 124 *Nunc aliud* usque ad 163 *sine aquis*, ubi omnes libri manu scripti praeter Bobiensem, ut supra dictum est, desinunt. Haec excipiunt duodecim versus de planetis iidem quos Angelonius edidit p. 232 (repetivit Orellius p. 242): *Signifer — conficit orbem.* Hic desinit scriptura in codice ac relinquitur vacuum spatium, unde apparet librarium ipsum nihil habuisse quod adderet. Iam recenseamus fol. 17. In hoc ea pars carminis de ponderibus perscripta est qua de mensuris et variis liquorum ponderibus agitur. Sed pro genuini carminis versu 56 *Haec de ponderibus: superest pars altera nobis*, hic substitutus est

Nunc et mensuras dicamus carmine uero;

sequuntur versus genuini carminis 57—121; tum pro versibus 122 et 123 haec leguntur

Haec de mensuris tibi sint quae signa requiris;

postremo autem additi sunt viginti illi versus de ponderibus qui in nostra editione locum habent fragmenti 121. Quos, ut dixi, ipse descripsi e cod. Paris. 7461 (*A*), et adnotavi variam scripturam codicis Thuanei a Meyero citati (*Thu*). Etenim iidem versus in tria fragmenta distracti leguntur in Anthologia Burmanniana (apud Meyerum carm. 1066—68). Ipse autem Burmannus quibus subsidiis usus sit, haec eius verba declarant (Anthol. Burm. vol. II p. 404): '*tria haec epigrammata — ex vetustissimo codice S. Germani, in quo subscripta legebantur Rhemnio Fannio de ponderibus, in suas schedas coniecerat N. Heinsius, e quibus ea his inserui, ne perirent. eadem aliquando descripsi Leidae ex codice Vossiano, in quo uno tenore tria haec coniuncta legebantur. — versu primo edidi* Libra vel as *pro vitiosa codicis scriptura* Libralis as *et v.* 4 retracta *pro* tetracte'. Ex his Burmanni verbis sane cognosci non potest, utrum codicem his duobus locis ad quos varias scripturas affert intellexerit. Quod utut est, reliquis locis Burmanni scriptura eam

habet auctoritatem, ut, sin minus ubique, tamen plerumque codicis Sangermanensis esse putanda sit, quapropter eam diligenter adnotavimus (*Bu*). Nec omisimus Angelonii editionem (*Ang*). — Vs. 4. Schenkelius (*Sitzungsber. d. Wiener Akad.* 1863 p. 57 adn.) pro ***ter acta*** suadet ***ter apta***; sed quid merito reprehendi potest in illa scriptura ex A repetita? (conf. Christium in Mus. Rhen. XX p. 65). — 10. ***stater ac*** distincte habet A; egregie igitur confirmata est Schenkelii coniectura idem ex corrupto ***staterae*** restituentis. Orellio in mentem venerat ***statue ac.*** — 11. recte libri AB et Thuaneus habent ***terna duae sesclae pars est***, h. e. tertia pars unciae dicitur duae sextulae. Schenkelius vult ***terna duplae sesclae par est***, quod falsum esse demonstrat Christius l. c.

122. Latinam Epiphanii versionem primus edidit Le Moyne (Varia sacra. Lugd. Bat. 1685. vol. I p. 490—95), usus codice, ut videtur, Parisino 8680 (vide Mommsen. ad Maecian. p. 286). Nobis in hac nova editione auxilio venit prompta Wolfg. Helbigii comitas, qui Vaticanum cod. 3852 (inde a fol. 122^b extr.) accurate cum Le Moynii libro contulit. Atque huic quidem codici, quem *A* notavimus, merito a nobis maiorem quam Le Moynio auctoritatem tributam esse facile cognosces ex variis scripturis quas ad p. 101, 23. 102, 2 (coll. Epiph. p. 263, 6. 9), vel ad p. 102, 14. 103, 1 adnotavimus. — In scribendo verbo ***exsistere*** librarius codicis A *s* post *x* aut posuit (p. 102, 7. 106, 19) aut omisit (p. 103, 21. 104, 1), quem usum ego ubique secutus sum. At *quattuor*, quod p. 102, 16 enotatum inveni ex A, dedi etiam p. 101, 4, ubi ex silentio idem *quatuor* habere videtur. — P. 101, 15 et sana grammaticae ratio et contextus Graecus suadent ***manifestum*** pro ***manifestus.*** — P. 102, 20 in ***per***, quod seclusi, vestigium antiquae scripturae servatum esse apparet collato Isid. p. 116, 19 et Epiphan. p. 263, 20. Nimirum pro κόπτεϲθαι, quod apud Epiphanium legitur, in alia eius tractatus forma olim fuisse videtur κοπή, unde *cope* pro ***per*** hoc loco, idemque pro *cote* p. 116, 19 restituendum. — P. 105, 14 verba *qui coepit ferire pecuniam*, quoniam *qui* abest ab A, pro glossemate habeas, quam suspi-

tionem augeat collatus Epiphanii locus supra p. 266, 18; sed vide ibid. p. 269, 16. — Denique hoc loco mentio facienda est codicis Bernensis in prol. § 124, I ex Useneri litteris adumbrati.

123—127. Ex Isidori etymologiarum libris quae capita in hanc collectionem contuli, ea quam emendatissima edidi ex tribus codicibus vetustissimis quos Frid. Otto in recensendo Isidori opere turpiter neglexit recentioribus codicibus iisque multo deterioribus incredibili animi socordia praelatis. Sunt autem illi vetustiores quos dixi

A = cod. Guelferbytanus Weissenb. 64, membranaceus forma quadrata, saeculi VIII; continet Isidori etymologiarum libros XX foliis 338;

B = cod. Monacensis Lat. 6250 saec. IX (olim Frisingensis 50);

C = cod. Monac. Lat. 4541 saec. X (olim Benedict. 41). Ex his Guelferbytanum excussi aestate anni 1864; Monacensium codicum scripturam insigni humanitate misit ad me Guil. Christius, cui ob eam rem gratias egi in exordio prioris voluminis. Qui cum ad Ottonianam editionem codices contulisset, ego omnem eorum scripturam quae ex silentio, ut aiunt, efficitur notavi addita littera *v*, i. e. *vulgo*. De ratione quam in his Isidoriani operis partibus secutus sum uberiorem disputationem instituere non possum, ne angustiores fines quibus haec praefatio circumscribitur immodice egrediar: faciam igitur, si potero, alio loco; sed hoc omitti non posse video permulta glossemata et interpolationes vel in hac exigua totius operis parte inveniri. Ac primum commemoro duas eius generis corruptelas easque graviores abesse ab A (v. adnot. ad p. 109, 6 et 122, 4 coll. Ottone p. 486, 3. 522, 1); tum alio loco ex eodem codice similis additamenti originem perspicue cognosci. Etenim verba quae apud nos p. 110, 20 ss. leguntur in A sic perscripta sunt:

Pondus prius legitur moyses inuenisse
Primus fiton argiuus ponderχ rationem

cetera. Ex his *Pondus* pertinet ad priora; verba autem *prius legitur moyses inuenisse* addita esse apparet ab

homine sacrarum litterarum studioso, qui Phidoni pagano hunc honorem tribui nollet, ut primus pondera invenisse diceretur; ac praeterea ipse Isidorus viam glossematis adscribendi quasi praemonstraverat his verbis: *et licet alii antiquiores extiterint.* Iam hoc breve glossema quod in A deprehenditur, in Monacensibus libris atque Gudiano I quo Otto usus est sic est amplificatum: *Primus Moyses qui omnes antecedit gentilium philosophos* (*filosofos* B[1]) *tempore novit* (*nobis* Otto) *et numeros et mensuras et pondus in diversis scripturae suae* (*scripturisue* B[1]) *locis narravit.* Tertia autem eiusdem glossematis forma vulgata erat ante Ottonem: *Primus Moyses in heremo filiis Israel pondera et mensuras dedit;* quarta est in Gudiano II: *Primus Moyses Hebraeis*, *prius Sidon Argivis ponderum rationem* cet. Tantam igitur corruptelarum labem una brevior glossa secum traxit. quo demonstrato facilius ab omnibus concedetur etiam in A haec interpolata esse quae iam in conspectu propositurus sum: p. 108, 1 *undique* ex vs. 3 inculcatum est ab homine qui *quoque* coniunctionem esse putaret. Sed et haec ipsa coniunctio aliena est ab hac tabula mensurarum et *undique versum* minus aptum quam *quoque versum.* Nam aut sic scripsit Isidorus (ut Caesar d. b. G. 3, 23, 2 et *quoque versus* idem 7, 4, 5. 14, 5) aut *quoquo versum* cum Columella, quem omnino in hac tabula componenda secutus est (v. fr. 111 § 4). — p. 111, 11 *ea* obscurum est post verba *haec et morteta vocata* et haec ipsa per se suspecta; quibus eiectis omnis oratio bene procedit. — p. 112, 12 verba *latine* etc. variant eam sententiam quae § 9 legitur; ab hoc autem loco aliena sunt. — p. 115, 9 non potest Isidoro tanta barbaries tribui, ut *talentum minor medius* cet. dixerit, haec igitur omnia sine dubio eiicienda (eadem corruptissima esse iudicat Ritschelius ad Plaut. Most. v. 647), nec quidquam operae in his explicandis perdendum. — p. 116, 10 *qui triplicatus* est coclear, eadem igitur Latini sermonis ignorantia hoc etiam loco prodit interpolatorem. — p. 118, 2 ss. haec omnia variata sunt ad similitudinem eorum quae antea scripsit ipse Isidorus. — p. 119, 8 verba *modius enim* cet. partim repetita sunt ex

initio eiusdem paragraphi, partim plane aliena ab Isidori argumento; atque etiam vestigia quaedam in B et C glossema indicant.

Praeterea haec fere adnotanda videntur: p. 109, 2 *lira* ex C (B), non *lyra* cum A, scripsimus secundum Columellam 2, 4, 8: *liras autem rustici vocant easdem porcas, cum sic aratum est, ut inter duos latius distantes sulcos medius cumulus siccam sedem frumentis praebeat.* Quamquam huius ipsius loci comparatio aliam suspitionem movet, utrum genuina illa sint quae contorta e Columellae verbis apud Isidorum leguntur, an ea quoque interpolata. — P. 112, 16 negari vix posse existimo, quin post *accepit* interciderit Graecum ὀβολός (an ὀβελός?); atque idem valere videtur ad eiusdem paginae vs. 9, ubi Graecam appellationem eius arboris restituendam esse duxi, cuius fructus graece κεράτια, latine siliquae vocantur (conf. vol. I p. 89). Vide praeterea infra ad p. 120, 4. — P. 113, 2 *argenti* non tentandum, quamvis proclive videatur *argentei* scribere: conf. p. 121, 22. — P. 114, 5 scripturam codicis A *appendeat* comprobant excerpta ex Isidoro p. 140, 17 (*appendent* pro *appendunt*) et Apic. 8, 7 extr. (*appendeas*) — P. 114, 14, ubi vulgatum *vinciat* retinui, Isidorus *uniciat* scripsisse videtur ex novo quodam verbo *unicire*, quod similiter finxerit ac p. 117, 9 *congire.* — P. 116, 3 dubitatio relinquitur de activa forma *metire*, quam pro *metiri* habent AC. Mihi ex iis locis quos novi haec de Isidori usu loquendi regula constituenda videtur, eum activis formis abstinere, passivis autem promiscue et activam et passivam vim tribuere. Nam leguntur cum vi activa *metitur* p. 114, 17. 119, 16 et *metiuntur* p. 116, 6; contra cum vi passiva *metitur* p. 117, 7 et *metiatur* p. 120, 16. — P. 116, 19 de *cote* vide supra ad fr. 122. — P. 118, 12 integrum est *eo* in verbis *inde tracta est eo quod*: conf. p. 113, 15 *ideo — eo quod*, et p. 121, 20 *propterea — eo quod.* — P. 120, 4 verba *haec graece a figura sui* cet. per se ita explicari possunt, ut *amphora* inepte ex ἀμφί et *auris* derivatum esse dicas. Verum certe Isidorus ipse hac culpa purgandus est, qui *amphora* recte ex ἀμφί et φέρειν duxerit (vs. 3).

Ergo aut illa quae dixi interpolata sunt, aut Isidori genuina oratio turbata est eo loco, ubi *dicta dicitur* in A suspectum est collatis reliquis codicibus. Quodsi pro *dicta* interponas Graecum ὤατον, quod vocabulum servatum est in Heronianis reliquiis (Ster. II. 3. 25), nihil iam suspecti hoc loco relinquitur. — P. 123, 7 notam talenti T^, in omnibus libris corruptam, servavit integram codex Mutinensis fr. 136, 22.

128. Vide Gromat. ed. Lachmanni. p. 95, 11—96, 20.

129. V. ibidem p. 245, 5—246, 6. Ad hanc tabulam omnem codicis Arceriani (*A*) variam scripturam ex Lachmanni editione repetivi.

130. 131. V. ibidem p. 354, 2—10 et p. 359, 11.

132. Tabulam codicis Bobiensis repetivi ex Endlicheri libro: vide prol. § 122 adn. 1.

133. Tabulam ponderum ac mensurarum e codice Bernensi 83 saec. IX et X (fol. 84[b]) descriptam comiter ad me misit Car. Halmius. Hic primum offendit ingratissima illa difficultas, quae ad proxima quoque fragmenta pertinet, ut notae ponderum ac mensurarum apte et commode ex codicibus manu scriptis in hunc librum typis expressum transferrentur. Primum enim, ut iam in priore volumine significavi, non licuit contendere, ut tanti sumptus in excudendas novas formas fierent; tum vero ne utile quidem esse duxi depravatos codicum ductus typis repetere. Ita cum diu fluctuassem iudicio, quo modo ex his angustiis salva fide quae criticum decet me expedirem, hanc rationem sequendam esse existimavi: primum, ubicunque notas manu scriptas depravatas esse appareret ex antiquioribus et integris, has infra edidi, illas autem depravatas hic in praefatione aut verbis descripsi aut novis typis expressi; deinde, sicubi nota manu scripta non comparari posset cum antiquiore ulla, illam ipsam infra edidi; denique extrema hac praefatione conspectum quendam omnium notarum confeci. — Iam ut ad propositum perveniam, primum explicandae sunt notae quibus assis partes et in hac tabula et in proximis librarii veterum codicum expresserunt. S e x t a n t i s sive duarum unciarum nota in codice Bernensi est ꝫ, similis fere in Gudiano, quam vide apud Lachman-

num in Gromat. p. 339, 27; paulo diversa legitur in Mutinensi libro sic fere Ʒ (fr. 135 § 14). Tum in eodem Mutinensi aliis locis ea forma comparet quae simillima est Graecae litterae ζ, quam expressit Christius, cum ex codice Bambergensi saec. X et XI Victorium et Abbonem edidit, p. 136 vs. 7, p. 141 cet.[1]). Ego ubique Graecum ζ dedi; antiquior autem forma fuit Z, quae saepius reperitur in Frontini codice Cassinensi. Iam huic sextantis notae si additur brevis lineola oblique ducta (quae proprie transversa esse debuit sic –, unciam sigificans), fit quadrans, sic ζ′. Sed hi ductus, quod nemo mirabitur, in codicibus in unum contracti sunt: vide Lachmann. p. 339, 28, Christ. p. 136 vs. 13, p. 141 vs. 16, p. 143 cet. Porro triens est duplicata sextantis nota, sic ζζ, tum quincunx constat ex sextante et quadrante, sic ζζ′. Haec accurate expressit Lachmannus p. 339, 29, p. 340, 1. Et in codice Bernensi eodem modo triens contractus est ex duplicata sextantis nota quam supra exhibui, quincunx eadem duplicata et virgula obliqua addita exaratus. In Mutinensi autem et Bambergensi codice hae notae turbatae sunt, siquidem triens compositus est ex quadrante et semisse, ζ′S (Christ. p. 143 vs. 21), quincunx ex quadrante et septunce, ζ′S′ (Christ. ibid. vs. 20), quae perversa esse apparet. — Sequitur semis, cuius antiquam notam S ita tantum mutavit librarius codicis Bernensis, ut cornua supra et infra paulo brevius duceret. In Mutinensi codice itemque in Gudiano (apud Lachmann. p. 339, 7. 8. 340, 2 ss.) ductus exstant admodum similes notae S. Denique in Bambergensi S ita extenuatum est, ut accedat ad formam ʃ (v. Christ p. 143, 19 cet.). Tum fit septunx addito unciali ductu, S′, qui ductus rursus in unum contracti sunt in codicibus. Bes compositus est ex semisse et sextante, Sζ, dodrans ex semisse et quadrante, Sζ′, dextans ex semisse et triente, Sζζ, denique deunx ex semisse et quincunce, Sζζ′. Haec omnia satis perspicue exarata sunt in Ber-

1) Ubicumque infra de his notis breviter Christium citabo, scito intellegi eius commentarium de Victorii argumento calculandi (*Sitzungsberichte der Münchener Akad.* 1863. I. p. 100 ss.).

nensi, eadem diligenter expressa a Lachmanno, perturbata autem in Mutinensi et Bambergensi. Ac de Bambergensi quidem vide Christium p. 143 vs. 14—17: in Mutinensi bessis nota est SS, dodrantis SS', dextantis SSS, deuncis S' S' S'.

Haec in universum de notis partium assis disserenda fuerunt: iam redimus ad ipsam codicis Bernensis tabulam et singula persequimur paragraphorum ordine. — § 12. In sescunciae nota lineola quae unciam significat per ipsum £ perducta est sic £, similiter atque in codice Gudiano (apud Lachm. p. 339, 26). — § 15. Barbara vox *siclosescli* composita est ex siclo et *sescli*, i. e. sextula; nota igitur huius ponderis haec esse debuit, Ɔυ, quae corrupta est in codice in ?δ. — § 16. *Duo sescli* sunt duae sextulae, quarum nota e binis υ in codice hunc fere in modum contracta est, ω, sed extremus ductus ad dexteram partem paulo productus est. — § 17. *Siclus* est sicilicus, cuius integra nota est Ɔ, quae sic corrupta in codice, Ѽ. — § 18. *Sescli* est sextula, cuius antiquam notam \ habent Maeciani libri, similem codex Gudianus (Lachmann. p. 339, 21); recentior nota υ exstat in codice Bambergensi (Christ. p. 143 extr.) et Mutinensi. In Bernensi sic fere corrupte scriptum, I_: ego edidi υ convenienter cum nota binarum sextularum. — § 19. Dimidiae sextulae nota in codice est ᵻ; ego eandem notam edidi atque apud Maecianum, ⲗ. — § 20. Scripstuli nota ⲗ eadem atque apud Maecianum legitur in codice, nisi quod lineola transversa paulo in obliquum ducta est. — § 21. Hic incipit secunda pars tabulae diversa a priore: ac porro etiam tertiam, quartam, quintam partem distinxi. — § 22. *Scribolus*, i. e. scripulus, in codice exaratus est per illam sicli notam quam modo ad § 15 exhibui, sed eam oblique perscriptam: voluit librarius genuinum ϶ exhibere. — § 23. Dragmae nota in codice est I ÷, corrupta ex < vel ⟨: ego edidi <. — § 28. Scripuli nota in codice eadem est ac supra § 22. Ceterum verba huius et prioris sectionis foede interpolata sunt: voluisse videtur is qui primus haec adscripsit

÷ Obolus medius scripulus.
϶ Scripulus denr. I.
ⲗ id est denr. II.

§ 29. Sextarii nota est S perscripta: debuit esse Ꞩ. — § 31. Nota cotylae LS unde orta sit, non liquet: genuinum est K°. — § 32. Sextarii nota eadem quae § 29. — § 33. Corruptam cyathi notam talem qualis in codice est repetivi: debuit esse Kᵘ. — Ibidem et § 34 dragmae nota est L∸, similis ac supra § 23.

134. Hanc tabulam Lachmannus in Gromat. p. 339 s. edidit e codice Gudiano 105 saec. IX vel X (v. Blumium in Gromat. vol. II p. 42), quocum tantum non in omnibus rebus consentire dicitur Vaticanus 1564, olim Palatinus. Constat hoc fragmentum ex duabus partibus et re et auctoritate diversis. Nam prior pars quae est de mensuris porrectis et quadratis simillima est antiquioribus eius generis tabulis; altera autem pars exhibet ponderum appellationes incredibilem in modum corruptas. Quorum notas iis de causis quae supra demonstratae sunt paulo diversas edidimus a Lachmannianis e Gudiano repetitis; nam § 18 et 19 notae dimidiae sextulae et sextulae paene iacentes expressae sunt apud Lachmannum, et § 20 sicilici nota ibidem est ? dexteram versus partem iacens. Atque etiam § 21 nota binarum sextularum aliquatenus differt. De partibus assis (§ 24—34) supra dictum est ad fr. 133.

135. Hanc et proximam tabulam e duobus codicibus Mutinensibus descripsit D. Detlefsenus, idque apographum mihi concessit. Atque haec prior tabula in cod. 580 (IV. H. B) saec. XIII ineuntis adiuncta est Sereni Sammonici carmini. — § 1—12 notas omnes sic exhibui quales sunt in codice, nisi quod scripuli nota (§ 5) similior est binis SS perscriptis, perinde atque in codice Bambergensi (v. Christ. p. 142 extr., p. 143 vs. 10. 13). — § 13 sescunciae nota est £ perscriptum: vide ad fr. 133 § 12. — § 14 ss. de notis v. praef. ad fr. 133 init. — § 24 mira est assis nota X, quam tamen ut ab auctore non spernendo traditam nolui immutare.

136. Hoc fragmentum legitur in codice Mutinensi 190 (V. C. 37) saec. XV med. Id plane compositum est secundum Isidorum (apud nos fr. 127). Maximi autem momenti esse videtur quod hic codex Mutinensis quamvis recentissimus talenti notam (§ 21) fere integram, ut videtur, habet,

cum eadem iam in antiquissimo Isidori libro (fr. 127 § 20) corrupta legatur. Quapropter altera huius codicis varietas minime neglegenda est, qui § 11 addat dimidii solidi notam. Haec cum in codice sic fere exarata sit, IG (conf. variam scripturam ad p. 122, 4), latere hic videtur illa semissis nota quam ex codice Vaticano descripsit Blumius in Gromat. vol. II p. 43. Tum pro *uita*, corrupta codicis scriptura, haud dubie scribendum erat *virga*: conf. Abbonem apud Christium p. 141 vs. 12: *ipsique figurae si e latere iungatur virga.*

137—139. Primam partem reliquiarum ex Isidoro excerptarum, quae est de mensuris agrorum et itinerum (fr. 137), Lachmannus in Gromat. p. 371—373, 19 edidit ex cod. Gudiano 105 (*G*). Nobis Wolfg. Helbigius contulit codicem Vaticanum 3852 fol. 124[b] (*V*). — In Gudiano libro continuo adscripta sunt duo alia fragmenta ex Isidoro excerpta, alterum *de ponderibus*, alterum *de mensuris in liquidis* (fr. 138. 139), quae nos repetivimus secundum Lachmanni editionem et adnotavimus, sicubi Gudianus a nostra scriptura dicreparet. Vaticani autem libri auctoritate ad haec duo fragmenta edenda uti non licuit; quod unde factum sit, sic aptissime demonstrabo, ut Helbigii verba de ea re ad me scripta repetam: *In dem Codex sind die Blätter verheftet, was die Uebersicht ausserordentlich erschwert. . . Nachdem ich den Codex Blatt für Blatt durchgesehen habe, bin ich zu der Gewissheit gekommen, dass die beiden Tractate* de ponderibus *und* de mensuris in liquidis *in der von Lachmann herausgegebenen Form nicht in dem Codex stehen. Nach dem Ende des Tractates* de mensuris [fr. 137] *folgt in dem Codex ein Excerpt aus einer Abhandlung des h. Eucherius* de uariis uocabulis. *Fol. 109[b] beginnt ein Tractat* de ponderibus, *dem eine Abhandlung* de gemmis *vorhergeht. Er fängt an* Corporalia sicut scriptum est admissusque ad imum in mensura et numero et pondere disposita sunt atque formata. cunctis enim corporeis rebus pondus *etc.* [conf. Isidor. fr. 125, 1]. *Hierauf folgen Bemerkungen über Gewichte und Münzen, welche zum Theil dem Lachmannschen Tractat nahe verwandt sind.*

Doch ist die Form theils ausführlicher, theils gedrängter. Das Ende lautet centenarium numeri nomen est eo quod centum librarum ponderis sit, quod pondus propter perfectionem centenarii numeri instituerunt romani [conf. Isid. fr. 125, 23]. *Hierauf folgt fol. 111* de mensuris. *Der Anfang lautet* mensura est res aliqua modo suo uel tempore circumscripta. haec aut corporis est aut temporis [conf. Isid. fr. 126, 1]; *das Ende* coaceruati enim modii triginta instar collis uidentur et onus camelli efficiunt [conf. ibid. § 22]. *Die Bemerkungen auch dieses Tractates sind dem Inhalt nach mit dem Lachmannschen Texte beinahe identisch, aber verschieden abgefasst.* Haec Helbigius: unde satis apparet aliam formam excerptorum *de ponderibus* et *de mensuris in liquidis* inesse in Vaticano codice atque in Gudiano, atque eandem propius accedere videri ad ipsa Isidori verba quam Gudianum contextum a Lachmanno editum. — Denique hoc loco commemorandum est in cod. Parisino 8680 omnia tria fragmenta eodem ordine et eadem forma atque in Gudiano legi, sicut docet Mommsenus ad Volus. Maec. p. 287, qui Parisinum librum levissimis tantum rebus a Gudiano discrepantem, ex hoc ipso descriptum esse suspicatur.

140. Salmasius in Refut. utriusque elenchi Cercopetaviani p. 25 affert *vetus fragmentum latinum de ponderibus in Antidotario R. B.* (i. e. Regiae bibliothecae), quod nos non omittendum esse duximus. Repetitum est ex Isidor. fr. 125, 17.

141. Calvi versionem repetivi ex ipsa Hippocratis editione principe Romana (= *Ro*), cuius exemplo Berolinensi uti mihi licuit (vide prol. § 114 adn. 1), ubi haec Calvi interpretatio legitur p. DCXCVIII s. (in Basileensi repetitione p. 472 s.).

Restat denique ut conspectum variarum notarum quibus pondera et mensurae in his reliquiis significantur proponam; ac primum quidem assis partes suo ordine usque ad scripulum, tum reliquas notas secundum litteras persequar.

Assis partes duodenarias constat omnes duabus notis semissis et unciae significari, unciae autem antiquissimam notam fuisse globulum vel punctum. Ut de nummis taceam, puncta incisa sunt in lege parieti faciundo; est igitur :· quadrans (C. I. L. vol. I 577, 1, 14), :: triens (ibid. 2, 2. 22), S: bes (ibid. 1, 16), S:· dodrans (ibid. 2, 24). Alia eiusdem notationis exempla affert Marinus (*atti de' fratelli arvali* vol. I p. 228 vs. 14 ab ult.); idem vero mihi quidem dubitationem relinquit, habeatne inscriptio quam p. CXXX edidit puncta an, ut ille expressit, lineolas sic ∾ curvatas. Tum in codice Cassinensi Frontini praeter lineolas saepe puncta reperiri compertum habemus diligenti F. Buecheleri cura (vide eius edit. p. xi. 19, 1: 6. 14). Sed in his metrologicorum scriptorum reliquiis semel punctum exstat in sescunciae nota hac Ꞓ·, quae est in codice Vaticano Maeciani (vide infra p. xxvii); reliquis locis uncia notari solet lineola transversa —, perinde atque in codice Cassinensi Frontini et in inscriptionibus (Marini l. c. p. 228 vs. 5 ss.), quae interdum aut curvatur sic ∾ (vide infra p. xxvii, Marini p. 227 s.), aut ubi excurrens uncia deuncis, dodrantis, quincuncis, quadrantis significatur, vel directa est (ut in deunce S=̶=̶l), vel oblique ponitur (vide infra deuncis, dodrantis, unciae notas, Buechelerum l. c. ad p. 22, 4. 7. 10).

Semunciae nota in lege parieti faciundo est Ɛ (577, 2, 4. 22); in libris manu scriptis fere ubique exaratum est Ꞓ; inveniuntur tamen etiam aliae formae quae ex antiquiore usu servatae esse videntur (vide infra p. xxvii, Buecheler. ad p. 18, 23. 19, 13. 17. 18. 20, 4 cet.). Ego apud Maecianum edidi Ɛ secutus Mommsenum in hist. numm. Rom. p. 199.

AS.

I 127, 13. 130, 24.
✝ 82, 7 *Prisc.*
X praef. p. xxii ad 135 § 24. p. 132, 6.

DEUNX.

S= = – 63, 4. 68, 23 *Maec.*
S= = I cod. Vatic. Maeciani apud Mommsen. ad p. 289, 16.
S= =′ codices Maeciani ibid. ad p. 293, 15.
SZZ′ praef. p. xx. 127, 14. 130, 23. 132, 5.

DEXTANS.

S= = 62, 32. 68, 20 *Maec.*
SZZ praef. p. xx. 127, 15. 130, 22. 132, 4.

DODRANS.

S= – 62, 28. 68, 14. 17 *Maec.*
S= I cod. Vatic. Maeciani apud Mommsen. ad p. 289, 10.
S=′ codices Maeciani ibid. ad p. 293, 8.
SZ′ praef. p. xx. 127, 16. 130, 21. 132, 3.

BES.

S= 62, 24. 68, 12 *Maec.*
SZ praef. p. xx. 127, 17. 130, 20. 132, 2; eadem nota restituenda videtur 126, 20 s., ubi omisso *uncias*, quod coniectura addidi, post *libras* lxxx pro VIII nunc scribi malim SZ.

SEPTUNX.

S– 62, 20. 68, 9 *Maec.*
S′ praef. p. xx. 127, 18. 130, 19. 132, 1.

SEMIS.

S praef. p. xx. 19. 62, 2. 68, 4. 6. 69, 32. 70, 3. 7. 11 *Maec.* 82, 9 *Prisc.* 128, 17. 18.
Ꞩ praef. p. xx.
S praef. p. xx. 127, 19. 129, 22. 23. 130, 18. 131, 24.

QUINCUNX.

= = – 18. 62, 18. 68, 1 *Maec.*
= = I codices Maeciani apud Mommsen. ad p. 289, 3.
ZZ′ praef. p. xx. 127, 20. 130, 17. 131, 23.

TRIENS.

= = 62, 4. 67, 28 *Maec.*
ƵƵ praef. p. vi. xx. 59, 24. 61, 1 *Hyg.* 127, 21. 130, 16. 131, 22.

QUADRANS.

=− 62, 6. 67, 22. 25 *Maec.*
= ~ cod. Paris. Maeciani apud Mommsen. ad p. 292, 23.
Ƶ′ praef. p. xx. 127, 22. *v. scr.* ad 128, 18. 130, 15. 131, 21.

SEXTANS.

= 62, 7. 67, 20 *Maec.*
Z praef. p. xx. (Buecheler. ad Frontin. d. aqu. p. xi. 18, 21. 23. 19, 8. 11. 14. 19 cet.)
Ƶ praef. p. xx. 127, 23. 130, 14. 131, 20: de aliis huius notae formis vide supra p. xix extr. xx.

SESCUNCIA.

Σ− 62, 9. 67, 18 *Maec.*
£− codices Maeciani apud Mommsen. ad p. 288, 17.
£· cod. Vatic. Maeciani ibid. ad p. 292, 18.
£ praef. p. xxi ad § 12. xxii ad 135 § 13. cod. Paris. Maeciani apud Mommsen. ad p. 292, 18.
−£ 127, 24. 130, 13. 131, 19.

UNCIA.

— praef. p. xx. 61, 4 *Hyg.* 62, 10. 12 *Maec.* 130, 12.
/ praef. p. xx; similiter excurrentis in dodrante unciae nota exarata est in codicibus Maeciani: vide Mommsen. ad p. 293, 8. 15; similis nota ibidem coaluit cum signo distinctionis: vide ad p. 292, 21.
~ 128, 1. codices Maeciani ibid. ad p. 292, 23.
∿ 128, 14.
(131, 17.

SEMUNCIA.

Σ 64, 19. 67, 16. 25. 28. 68, 6. 9. 17. 20 *Maec.*
£ codices Maeciani apud Mommsen. ád p. 290, 17.

Ɛ 128, 2. 13. 130, 11. 131, 15. codices Maeciani fere ubique (praeter 290, 17. 293, 13).
S codices Maeciani apud Mommsen. ad p. 293, 13.

DUAE sive BINAE SEXTULAE.

Ն 62, 10. 64, 21 *Maec.* 130, 10.
II codices Maeciani apud Mommsen. ad p. 288, 18.
υυ 128, 4. 131, 13; conf. praef. p. xxi ad § 16. xxii ad 134 § 21.

SICILICUS.

Ɔ 18. 64, 23. 67, 16. 20. 25. 68, 1. 6. 12. 17. 23. 128, 5. 130, 9. 131, 11; aliae notae supra descriptae sunt p. xxi ad § 17. xxii ad 134 § 20.

SEXTULA.

ɩ praef. p. xxi ad § 18. p. 64, 24 *Maec.* 130, 8; conf. praef. p. xxii ad 134 § 18.
I– praef. p. xxi ad § 18.
υ praef. p. xxi ad § 18. p. 128, 6. 131, 9.

DIMIDIA SEXTULA.

Ն praef. p. xxi ad § 19. p. 64, 26 *Maec.* 128, 7. 130, 7; eadem nota paene iacens expressa: vide p. xxii ad 134 § 18.
ϯ praef. p. xxi ad § 19.
ψ 131, 5.

SCRIPULUM.

Э praef. p. xxi ad § 22. p. 128, 10. 16. 22.
Ն praef. p. vii. xxi ad § 20. 64, 28 *Maec.* 128, 8. 131, 3.
ƽƽ praef. p. xxii ad 135 § 5.

RELIQUAE NOTAE PONDERUM ET MENSURARUM.

ACETABULUM.

Ξ° 123, 3 *Is.* (conf. adnot.).

ARGENTEUS.

T 128, 12.

CERATES.

Ʒ 131, 1.

CERATIUM.

Κ^ε 134, 21.

CHALCUS.

Or 130, 26.

CHOENIX.

X° 123, 9 *Is.* (conf. adnot.). 135, 5.

CONGIUS.

Ƶ 71, 17 *Maec.*

COTYLE.

LS praef. p. xxii init. 128, 20.

CYATHUS.

TI 71, 22 *Maec.*
K^υ 122, 14 *Is.*
K^Y 134, 16.
∾ 128, 22.

DENARIUS.

✗ 18. 19. 66, 28. 67, 16 cet. *Maec.* 83, 6 *Prisc.*

DRACHMA.

< 122, 5 *Is.* 128, 11. 22. 23. 129, 1. 134, 7.
L÷ praef. p. xxii ad § 33.
I÷ praef. p. xxi ad § 23.
✗ 131, 7.
IIZ *v. scr.* ad 134, 7.

DUPONDIUS.

H 82, 8 *Prisc.*

HEMINA.

G 71, 20 *Maec.*
K° 122, 16 *Is.* 134, 18.
I 128, 18.

LIBELLA.

— 19. 20. 69, 8. 22. 28. 70, 3. 7. 11 *Maec.*

LIBRA.

Λ 122, 12 *Is.* 134, 14.
ΠΝ *v. scr.* ad 122, 12.

MINA.

M^N 123, 5 *Is.* 135, 1.

MODIUS.

M^{oI} 71, 15 *Maec.*

OBOLUS.

— 121, 14 *Is.* 133, 19.
÷ 128, 15.

➢ 131, 2.
ϒ *v. scr.* ad 133, 19.

Dimidius obolus.

Z 121, 13 *Is.*
τ 133, 18.

Duo oboli.

= 121, 16 *Is.*
Z 133, 21.

Tres oboli.

T 121, 17 *Is.* 133, 22.

Quattuor oboli.

F 121, 18 *Is.* 133, 23.

Quinque oboli.

E 121, 19 *Is.*
Є 133, 24.

QUADRANTAL.

q[1] 71, 13 *Maec.*

QUARTARIUS.

t(Ƴ) 71, 21 *Maec.*

QUINARIUS.

V 66, 28 *Maec.*

SEMODIUS.

(Ƴ)ͦ 71, 16 *Maec.*

SEMUNCIA.

NΓ 122, 8 *Is.* 134, 10; conf. infra unciae notam.

SESTERTIUS.

HS 66, 29 *Maec.* 82, 10 *Prisc.*

SEXTARIUS.

Ɔ sextarius ad vinum 71, 18 *Maec.*

Ɛ, sextarius ad granum, 71, 19 *Maec.*

Ξ[ϵ] 123, 1 *Is.* (conf. adnot.).

ξ 128, 17. 21.

ʢ praef. p. XXII ad § 29.

SICLOSESCLI.

Ɔ[υ] 128, 3; conf. praef. p. XXI ad § 15.

SILIQUA.

— 128, 9.

ʃ 130, 27. 132, 9.

SINGULA.

Ɛ 19. 20. 69, 22. 28. 70, 7. 11 *Maec.*

£ codices Maeciani apud Mommsen. p. 294, 10. 14. 22. 26.

SOLIDUS.

N 121, 3 *Is.* 134, 3.

Dimidius solidus.

IB *v. scr.* ad 122, 4.

I/ 134, 5; conf. praef. XXIII init.

TALENTUM.

T[ʌ] 123, 7 *Is.* (conf. adnot.). 135, 3.

TL *v. scr.* ad 135, 3.

TERUNCIUS.

T 19. 20. 69, 8. 28. 70, 3. 11 *Maec.*

TREMISSIS.

H 122, 1 *Is.* 134, 1.

UNCIA.

Ⓕ 122, 10 *Is.* 134, 12.

URNA.

q̣ˢ 71, 14 *Maec.*

PROLEGOMENA

IN

SCRIPTORES ROMANOS.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Pauca in universum dicta praemittuntur.

In Romanis scriptoribus ex ordine componendis aliam 109
rationem sequi debuimus ac prius in Graecis reliquiis. Nam cum ex illis longe plurima et incertis auctoribus tradita essent et de plerisque, qua aetate orta essent, ambigeretur, omnem materiam in quinque maiores partes distinximus, atque in singulis demum partibus, quantum fieri posset, temporum ordinem secuti sumus. Sed in hoc volumine cum maximam partem certi scriptores iique nobilissimi quasi testes producendi essent, certam temporum seriem constituere licuit a Varrone usque ad Priscianum et Victorium. Tum priusquam ad Isidorum, hoc est septimum saeculum, transiremus, carmina duo de ponderibus posuimus, quorum alterum fere quarto, alterum quinto sextove saeculo scriptum esse videtur. Denique post Isidorum relicta sunt pauca fragmenta, quae manifesta aetatis nota carerent; sed satis probabile videbatur, etsi origo nonnullorum ad priora tempora pertineret, tamen in eam formam quae in libris manu scriptis exstat illas reliquias non ante Isidori aetatem, multas etiam aliquanto post redactas esse.

E Varronis libris tres locos gravissimos illos elegimus quibus de pecunia signata et de agri mensuris agitur. Ad quos, si perpetuis commentariis in hac praefatione omnes scriptores illustrare vellemus, multa hoc loco addenda essent; at cum ea tantum explicare propositum sit quibus aditus quasi patefieret ad auctoritatem singulorum scriptorum recte adhibendam, nihil tale postulare videtur Varro auctor omnium locupletissimus.

De Columellae tabula mensurarum agrestium.

Initio libri quinti de re rustica Columella omnia se 110
persequi posse negat quae ab aliis velut omissa desideren-

tur. Ut M. Trebellium, familiarem suum, de agris commetiendis rationem a se requisivisse. Quod cum ipse non agricolae, sed mensoris officium esse censeat, tamen se et Trebellio et Silvino, ad quem libri de re rustica scripti sunt, desiderantibus praecepta mensurarum obsecuturum esse; sed dandam esse veniam, si quid in ea re fuerit erratum, cuius scientiam, geometrarum magis quam rusticorum propriam, ipse sibi non vindicet.

His praemissis primum varias agrorum mensuras enumerat, tum easdem breviter describit. Ita cum ad iugerum pervenerit, iugeri partes eas persequi instituit quae cadant in aestimationem facti operis. Incipit autem a minima parte, id est a dimidio scripulo, idque et quota pars sit iugeri et quot ipsum pedes habeat accurate exponit, itemque deinceps in reliquis partibus. Tum praecepta quaedam addit de iis agris metiendis, in quorum formas ipse iugeri modus non quadraret, quos aut quadratos esse scribit aut longos aut cuneatos aut triquetros aut rotundos aut etiam semicirculos vel arcus, nonnunquam etiam plurium angulorum formam exhibere. Quae formae quomodo commetiendae sint, singillatim demonstrat. Unde autem Columella hanc mensurae ineundae doctrinam repetivisse videtur? Nimirum, ut ipse dicit, a geometris, iisque Romanis, quos gromaticos vocare consueverunt. Sed a quibus illi ipsi eam artem docti sunt? Sane a Graecis. At ego in hoc non acquiescens, quonam ab auctore Graeco, quaero. Evolve Heronis geometriam nuper a nobis editam: habebis fontem copiosissimum, unde agrimensores Romani praecepta artis suae hauserunt. Nec omisi ego singulos Heronis locos conquirere, quorum ad similitudinem exempla a Columella proposita scripta esse viderentur[1]). In quibus quamquam et mensurae, ut Aegyptiae a Romanis, discrepant, et nu-

1) Ad Columellae cap. 2 § 1 et 2 confer Her. geom. cap. 5, 1 — ad § 3 Her. cap. 6 — ad § 4 Her. cap. 62 — ad § 5 Her. cap. 14 — ad § 6 Her. cap. 7 — ad § 7 Her. cap. 87, 4. 88, 6 — ad § 8 Her. cap. 93, 8 — ad § 9 Her. cap. 94, 1 — denique ad § 10 Her. cap. 102, 4, ubi apparet Columellam eodem Heronis libro usum esse quem epitomator ἄλλο βιβλίον appellat.

meri diversi sunt, ratio tamen metiendi calculosque ponendi atque ipsa etiam verba mirifice inter se congruunt, ut quodammodo interpretatum esse dicas Latino sermone Heronis locos Columellam.

Quam rem nec neglegendam nec parvi faciendam esse existimo. Nam cum ea geometriae Heronianae forma quae in libris manu scriptis exstat ad tertium fere saeculum p. Chr. n. referenda esse videatur, facile quis possit suspicari in hac recentiore forma paene nihil genuini coloris servatum esse. Quod minime verum est. Nam e Columellae quidem exemplis perspicimus eandem fere geometriae formam quae nobis in manibus est iam Augusti temporibus vulgatam fuisse, unde et brevior est et expeditior reditus per unius saeculi spatium ad ipsam Heronis aetatem. Aliquantum igitur affert Columellae locus ad nostram sententiam confirmandam, Heronis geometriae eam formam quae nobis servata est paucis tantum iisque levioribus rebus diversam esse ab antiquo ipsius Heronis libro.

De Frontino, Hygino, Balbo, gromaticis.

Omnis gromaticorum disciplina quantum valuerit in 111
imperio Romano quantoque momento scripta eorum aestimanda sint, egregie demonstraverunt Niebuhrius aliique[1]). Quapropter insignis gratia debetur Lachmanno, qui infinito paene labore suscepto illos libros primus ita ediderit, ut genuina scriptura, quantum fieri posset, restitueretur. Nec defuit eiusdem opera ad illustranda ea quae, quamvis gravissima essent, omnes tamen priores latuissent. Nam is primus accurate demonstravit Iulium Frontinum, antiquissimum et eruditissimum scriptorem de rebus gromaticis, eundem esse atque illum Frontinum qui de re militari ac de aquae ductibus scripsit[2]). Aequalis igitur fuit impera-

---

1) Illustrem Niebuhrii locum de ea re scriptum (*Kleine hist. u. philol. Schr.* II p. 81) repetivit Blumius in Gromat. vol. II p. 4. Ac praeter Niebuhrium et ipse Blumius et reliqui omnes quorum commentarii in altero gromaticorum volumine collecti sunt illorum scriptorum laudes uaxerunt.

2) V. Gromat. II p. 101 s.

toribus Flaviis vitamque perduxit ad Traiani tempora. Cuius e libris gromaticis varii loci excerpti exstant, quorum prior pars instructa est commentario Aggeni Urbici. In altera autem parte, quae ex libro Frontini secundo excerpta esse traditur, primum agit scriptor de limitibus, atque ibi (p. 30) de actu, iugero, sorte, agrestibus mensuris, ea exponit, quae nos separatim edidimus (fr. 112).

Aequales fere Frontino constat fuisse Balbum et Hyginum, ita tamen, ut hi libros suos postea scriberent quam Frontini libri editi sunt. Nam Hyginus quidem usus est Frontino auctore[3]). Scripsit autem Hyginus de limitibus et de condicionibus agrorum ineunte imperio Traiani anno fere p. Chr. n. CIII[4]). Atque eadem prorsus est Balbi aetas, qui se librum suum consummavisse dicit, postquam Traianus imperator victoria Daciam proxime reseraverit ipsique e septentrionali plaga annua vice transire permiserit[5]).

Ex Hygini libro (p. 121 ss.) in hac collectione repetivi ea quae de variis agrorum mensuris traduntur (fr. 114), quem ad locum illustrandum nihil hic addendum videtur[6]).

---

3) V. Lachmann. II p. 139.

4) Conf. ea quae Lachmannus p. 139 collegit. Primum constat Hygini librum post prius bellum Dacicum scriptum esse. Porro si recte suspicatur Lachmannus, quod provincia Dacia ab Hygino non commemoretur, scripsisse eundem ante bellum Dacicum alterum, fere relinquitur annus 103. Verum etiamsi istam coniecturam de provincia Dacia non commemorata reiicias, utique hoc verum manet sub Traiani imperio librum confectum esse.

5) Non ipso nomine, sed omnino vel *sacratissimus imperator* (p. 92, 7), vel *maximus imperator* (p. 93, 7) appellatur Traianus; nec tamen dubium esse videtur, quin is fuerit Traianus, non Domitianus, cuius praeter Traianum rationem habendam esse recte scribit Mommsenus (Gromat. II p. 147). Iam cum statim post victoriam Dacicam redierit Balbus ac deinde annuo spatio librum confecerit (p. 93, 6), prout prius aut alterum bellum Dacicum intellegendum est, anni relinquuntur inter 102 et 106 ineuntem.

6) Vide de mensuris ab Hygino traditis Rudorffium in Gromat. vol. II p. 282. 421 et nos in Metrol. p. 286 s. 288. Praeterea de scriptura verborum passim corrupta

De Balbi expositione et ratione omnium formarum.

Frontini et Hygini locos cum paucis absolvimus, restat 112
ut accuratius quaeratur de Balbi scriptis, qua in re non tam id quod ipse sentio difficile esse video ad demonstrandum, quam diversis Lachmanni et Mommseni sententiis mihi non probatis quodammodo perturbor. Nam ille et novam proposuit Balbi expositionis inscriptionem et eidem tribuit librum de asse[1]; alter autem Balbum de eo maxime argumento egisse existimat quod continetur libris coloniarum, recensuisse igitur in illa expositione formas agri coloniarum, id est typos vel tabulas aeris, quibus fines agrorum accurate descripti et scripturae contextu illustrati erant[2].

Quae ego hic, ut par fuit, commemoravi, ne summorum virorum placita leviter neglexisse viderer; at tamen in hac praefatione brevioribus finibus circumscripta eademque Latini sermonis rigore impedita non id agendum esse duxi, ut aliorum sententiis adversarer et quasi bellum inferrem; sed meam opinionem simplici oratione malo expromere, si qui in his quod probabile videatur inveniant.

Profitetur Balbus in praefatione se scribendo ei libro, quem tum misit ad Celsum, iamdudum intentum fuisse, sed intervenisse imperatoris expeditionem. Tum se studia

---

deque notis partium assis exposui in praefatione. Denique hunc Ptolemaicum Cyrenensium pedem accurate distinxi a Ptolemaica Aegyptiorum mensura eo loco quem vol. I p. 24 adn. 2 extr. citavi; et omnino conf. illam § 16.

1) Vide Gromat. I adnot. ad p. 91, 2. II p. 133 s., unde haec exscribo: *Wer kann zweifeln dass beide Schriften* (id est expositio et liber de asse) *Theile desselben Werkes sind? Es mochte nach S. 94, 3 zu urtheilen, expositio et ratio omnium mensurarum heissen, oder ungefähr so: für den aufgenommenen Abschnitt setzten die Sammler formarum statt mensurarum.* Contra ego demonstrabo verba quae p. 94, 3 leguntur tantummodo ad ipsam mensurarum tabulam cui praefixa sunt pertinere, minime vero ad totius operis argumentum. Aliis argumentis Mommsenus II p. 149 inscriptum illud *omnium formarum* tuetur.

2) V. Gromat. II p. 148—157. 180 s.

artis suae primum intermisisse nec quidquam aliud quam belli gloriam cogitavisse, sed postquam hostium terram exercitus intraverit, varias mensuras ad bellum maxime necessarias exigendas fuisse, quo facto se rationem qua eae mensurae fierent religiosius colere coepisse statimque ut imperator victoria reportata ipsum e Dacia dimiserit, hunc librum consummavisse.

Haec fere Balbus et praeterea alia minime neglegenda, quae apud ipsum legantur. Verum ego iam quaerere instituam, quamnam artem coluerit Balbus eandemque Celsus? Etenim non Balbus solum istius artis studio honoratus fuit apud imperatorem, sed nobilior etiam Celsus, vir summae in ea re auctoritatis, penes quem studiorum suorum summam manere scribit Balbus, eundemque in hac parte plurimum inter aequales posse[3]). Quid? quod idem Celsus instrumentum quoddum invenisse dicitur, quo ea spatia easque altitudines metiri liceret, quae nec passibus aut perticis exigi nec omnino adiri possent? Hic pervenio ad id quod est gravissimum omnium. Nam etsi Balbus nec nomen illius instrumenti affert nec eius adhibendi rationem describit — quam difficultatem insuper auget dubia verborum scriptura[4]) — tamen id in quo maximum momentum est satis apparet. Atque animum id advertant iam omnes quorum interest, artem trianguli ex uno latere proximisque angulis metiendi ab hoc Celso Romanis traditam esse centesimo fere anno p. Chr. n. Quam ad artem pervulgandam quid olim contulerit Hero Alexandrinus libro quem περὶ διόπτρας scripsit, tum quomodo ea ars ad Romanos satis longo intervallo transierit, non meum est hoc loco exqui-

---

3) P. 94, 1. 91, 3. 8.

4) P. 92, 13: *erant dandi interveniente certo itineris spatio duo rigores ordinati, quibus in tutelam commeandi ingens vallorum adsurgeret molis: hos invento tuo operis decisa ad aciem parte ferramenti usus explicuit.* Sic locum restituit Lachmannus ex librorum scriptura variis modis depravata. Atque *acies* utique est oculorum acies, non exercitus instructi; significat igitur scriptor dioptrae usum, ad quem pertinet etiam *ferramentum* ibidem commemoratum (conf. Rudorff. II p. 338).

rere. Sed breviter demonstrabo quam rationem Celsus secutus esse videatur. Spatium quoddam ad quod aditus pateret, vicinum ei loco qui adiri non posset, pertica accurate metiendum curabat. Et puta centum perticas in directum inventas esse. Ex his si in tabula quadam dioptrae subiecta faceret pedem unum, hoc est partem millesimam, ac deinde in extremitatibus rectae illius centum perticarum lineae angulos metiretur ad certum quoddam punctum, quod summitas trianguli fieret, porro hos duos angulos redigeret in eam quam dixi tabulam ibique triangulum duceret, eiusque trianguli in tabula scripti latera subtilissime metiretur eamque mensuram millies duceret, efficiebantur pedes eius trianguli, cuius in terrestri spatio unum tantummodo latus adire liceret. Hinc omnia facile peragi poterant quae Balbus se dicit exsecutum esse per rationem a Celso inventam[5]).

Certe Celsus in ea re usus est dioptra, quae iamdudum nota esset — nam ipsa antiquissima groma dioptrae similis fuit, atque ad perlibrationes dioptrae usus iam ante Vitruvium vulgatus erat[6]) — sed novam eius adhibendae rationem Romanis primus demonstravit Celsus.

Iam vero redeamus ad Balbum. Ut Celsus novum instrumenti usum primus tradidit, ita Balbus, a Celso institutus, primus omnium eam rem ad militarem usum transtulit, id quod ipse plane ac dilucide scribit[7]). Inde v e n e r a b i l i s t r i a n g u l i r a t i o[8]) ab eo laudatur, qua tantas res adse-

---

5) Ne quis minus recte haec intellegat, neutiquam eam artem docuit Romanos Celsus, quam nos trigonometriam vocamus, ubi angulorum sunt mensurae certis numeris expressae; sed tantummodo id demonstravit, quomodo triangulo amplissimo eique, ut ita dicam, terrestri, cuius unum latus notum esset, simile multo minus triangulum in tabula quadam describi posset, quo subtiliter dimenso et multiplicatione facta possent inveniri latera ipsius terrestris trianguli.

6) V. Rudorff. Gromat. II p. 336 s., Vitruv. 8, 5 (6).

7) P. 92, 11—93, 3. Celsum cum Balbo illi bello interfuisse existimat Mommsenus II p. 147; mihi tota praefatio multo aliter Balbo scribenda fuisse videtur, si Celsus partem eiusdem expeditionis cepisset.

8) P. 93, 1 haec leguntur: *expugnandorum deinde*

cutus sit. Ac cum rediisset in Italiam, statim ad studium paullisper intermissum reversus est. *Et multa*, inquit, *velut scripta foliis et sparsa artis ordini inlaturus recollegi. foedum enim mihi videbatur, si genera angulorum quot sint interrogatus responderem Multa: ideoque rerum ad professionem nostram pertinentium, in quantum potui occupatus, species, qualitates, condiciones, modos et numeros excussi.* His perlectis quis tandem ambigat, quam artem tractaverit Balbus qualemque librum composuerit? Haec nisi geometria dicenda, nulla omnino est. Ac quo accuratius id definiamus, ei geometriae generi operam dedit Balbus quod ad usum rei et agrariae et militaris pertineret, cuius eam partem quae est de agris metiendis geodaesiam Graeci appellaverunt.

Talem igitur geometriam ad usum gromaticorum accommodatam composuit Balbus eamque inscripsit Expositionem et rationem omnium formarum. Hic formae fere eae intellegendae sunt quas nos figuras geometricas vocamus, quibus omnis eius disciplinae demonstratio continetur. Quamquam non tam ipsas figuras stilo vel calamo adumbratas significavit Balbus, quam notiones earum ab oculorum obtutu abstractas mentique peritorum inhaerentes, ne multa, ipsa geometriae et principia et theoremata, quoad quidem eorum scientia necessaria esset ad disciplinam gromaticam. Quibus praeceptis geometricis addidit aliam institutionem quae peculiariter ad Romanorum artem gromaticam pertineret, cuius generis et initio libri quaedam servata sunt et alia excerpta sunt a posterioribus gromaticis[9]). Omnino autem admodum exigua pars ipsius operis

---

montium altitudines ut sciremus, *venerabilis diis ratio monstrabat;* ubi codices cum in aliis fluctuant, tum *di* pro *diis* habet Gudianus. Minime dubium est quin *venerabilis diis ratio* absurde scriptum sit, nec id fugit Lachmannum *dea* suadentem. At *venerabilis trianguli ratio* scripsit Balbus, ubi cum *trianguli* ab aliquo librario per Δi notatum esset, inde factum est DI, quod legimus in Gudiano, idque porro corruptum in *diis* (conf. Philol. XXII p. 62).

9) P. 98, 3—14; p. 99, 14—100, 4; p. 103, 11—16. Praeterea in reliquis gromaticorum scriptis Balbus auctor citatur p. 225, 14. 239, 15. 245, 1. 249, 1. 402, 8. 403, 28.

ad nostram aetatem pervenit[10]): quod si totum exstaret, haberemus geometriam ab Romano homine eoque eruditissimo conscriptam ac videremus Romanos paullo altius in eam scientiam penetravisse quam vulgo putatur; nunc vero praeter has minimas Balbi reliquias nihil quod dignum laude sit exstat Latino sermone de geometria scriptum.

Denique de fontibus breviter dicendum est, unde sua derivaverit Balbus. Hic non satis est ad Euclidem referre verba Romani scriptoris, velut haec: *Signum est cuius pars nulla est, Linea est longitudo sine latitudine, lineae autem fines signa;* quae sane expressa sunt secundum Euclidem: sed alium praeterea auctorem adscisci necesse est, Heronem dico. Cuius si definitiones et geometriae initium oculis perlustramus, insignes similitudines deprehendimus cum hac Balbi expositione. His igitur Graecis scriptoribus ac fortasse aliis quibusdam in scribendo libro usus est Balbus, quorum praecepta cum diligenter animo percepisset, inde elegit ea quae necessaria esse viderentur ad civium suorum usum ac tum Graecam artem amplificavit Romanorum gromaticorum disciplina.

De Balbi mensurarum tabula.

Balbus postquam praefationis ad Celsum finem fecit, 113
ergo, inquit, *ne quid nos praeterisse videamur, omnium mensurarum appellationes conferamus. nam mensura non tantum ista de qua loquimur appellatur, sed et quidquid pondere aut capacitate aut aliqui*[1]) *finitur, mensuram aeque*[2]) *quam longitudinem appellant . . .*[3]).

Qui loci dubium est num omnes ad hanc Balbi expositionem formarum referri possint; nec quidquam impedit, quominus Balbum, virum in arte gromatica principem, alios praeterea similis argumenti libros scripsisse statuamus.

10) Desinunt Balbi expositionis reliquiae p. 107, 9; nam pauca quae in libris insuper adduntur iure uncis interclusit Lachmannus. Apparet autem Balbum illo loco non ultra prima operis sui initia progressum esse.

1) Sic emendavi librorum scripturam *animi*, unde in aliis factum *animo*, quod repetivit Isidorus (infra fr. 123, 1).

2) Libri *eque*.

3) Puncta posui, quoniam hic quaedam intercidisse videntur. Conf. adn. 5.

quid ergo mensura sit de qua quaeritur, *tractemus* (his igitur verbis scriptor redit ad propositum). Hoc loco facile apparet eadem ratione Balbum usum esse qua Heronem in introductione geometriae[4]). Quae autem praeterea interposuit de latiore mensurae appellatione ea nec aliena sunt a proposito nec vero, nisi plane mutilata esse existimes Balbi verba, abesse possunt[5]).

Sequitur primum brevior mensurae definitio, cuius similia nonnulla inveniuntur apud Heronem[6]), tum ipsa mensurarum tabula. Uno verbo absolvam: Latino sermone Graecam aliquam tabulam similem Heronianae secundae et Euclideae ita expressit, ut pauca tantum quae in Graeco exemplo abhorrerent a Romanorum usu vel omitteret vel mutaret[7]).

---

4) In recentiore geometriae forma quae in libris manu scriptis exstat locus ille Heronis maxime memorabilis appendicis instar additus est. Vide Her. geom. cap. 106 vel in his metrologicis scriptoribus fr. 4, 2, et conf. ibid. prol. p. 31. Verba quae Balbus imitatus est sunt haec: εἰς οὖν τὸν περὶ τῆς μετρήσεως λόγον ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰδέναι τὴν τῶν μέτρων ἰδέαν, et paullo post: ὑποδείξομεν δὲ τὴν τῶν μέτρων ἰδέαν.

5) Spuria esse iudicavit Lachmannus loci quem supra attuli verba *nam mensura* usque ad *longitudinem appellant*. At, quaeso, tolerarine possunt duae sententiae *ergo nequid* cet. et *quid ergo* cet. altera alteram excipiens? Ego nihil invenio in eo loco quod a Balbi eloquendi genere alienum sit. Qui initio *omnium mensurarum appellationes* intellegit *geometricarum*, non aliarum. Sed quoniam statim meminit esse praeterea alia mensurarum genera, haec breviter commemorat, sed consulto ommittit explicare. Tum, nisi forte nonnulla interciderunt, raptim redit ad propositum verbis *quid ergo mensura sit* cet.

6) V. Def. 120. 121. Tum Heroniana tabula III plane ita composita est, quemadmodum praecipit Balbus, ut maiores mensurae minoribus quibusque definiantur. Conf. I prol. § 22.

7) Ad § 2 loci a nobis editi conf. tabulam Heron. II, 1 et Euclideam 1. Graecae orgyiae respondet apud Balbum passus. Reliquae mensurae inter se conveniunt, nisi quod in tab. Her. miliarium, in Eucl. uncia omissa sunt, unde in Graecis tabulis undecim, apud Balbum duodecim

Quae cum ita sint, facile demonstratur via a nemine adhuc inventa ad explicandam *sextantem quae eadem dodrans appellatur* (6). Etenim quam Graeci mensuram σπιθαμήν vocabant, ea antiquitus aliena erat a Romanorum usu, unde ne sermo quidem Latinus proprium eius mensurae vocabulum habebat; sed vocabant eam ex assis ratione dodrantem, hoc est pedis quartas partes tres. Iam si eadem a Balbo sextans vocata est, fuisse oportet maiorem aliquam mensuram, cuius sexta pars ipsa spithama habita sit. Ubicunque quaeres, nihil invenies quod conveniat huic sextanti nisi Aegyptiorum ξύλον, cui tres cubiti in tabula Heroniana antiquissima tribuunter (fr. 4, 14). Unde haec iure colligi posse arbitror: ξύλον, antiquam Aegyptiorum mensuram, qua itinerum spatia metirentur (prol. § 17 extr.), fuisse perticam ligneam — et id quidem ipso nomine demonstratur — divisam in tres cubitos binosque cubitorum semisses, hoc est sex spithamas: cuius xyli usum ad primum usque p. Chr. n. saeculum pertinuisse — non enim antea scriptam esse vidimus tabulam Heronianam I (prol. § 12) — atque inde Romanos agrimensores σπιθαμήν, utpote alienam a suo sermone, nuncupasse sextantem; hinc denique Balbum, cum Romanas mensuras ad Aegyptiarum tabularum similitudinem describeret, ipsum quidem xylum, proprium Aegyptiorum, recte omisisse, servasse tamen sextantis appellationem usitatam iis Romanorum gromaticis qui in Aegypto provincia agris et itineribus dimetiendis praefecti erant, eandemque a spithama, Aegyptii cubiti semisse, transtulisse ad pedis Romani dodrantem.

---

mensurarum appellationes enumerantur. Tum ad Balb. § 3 conf. Her. II, 2, Eucl. 2, praeterea etiam Her. I, 5. V, 2; — ad § 4 Her. II, 3; — ad § 5 Her. 4, Eucl. 3; — ad § 6 Her. 5, Eucl. 4; ac sic reliqua deinceps, quae singillatim afferre nihil attinet. Sed hoc non omittendum, iugerum a Balbo omissum esse ex earundem tabularum auctoritate. Denique altera pars tabulae Balbi, qua de quadratis et cubicis mensuris agitur, liberius expressa est ad similitudinem Heronianae II inde a § 15 et Euclideae § 13.

Librum de asse iniuria Balbo tributum esse.

114 Calvus Ravennas, qui primus Hippocratis libros in Latinum sermonem conversos edidit[1]), in fine eius operis adiunxit breviores duos commentarios, ad quos haec praefatur[2]): *Censuimus praeterea necessario his addendum esse tractatum de mensuris, et ponderibus Aphricani medici cum suis notis, quem plurimis quos de his rebus in manibus habebamus praetulimus, quia magis et cum Hippocratis medelarum ponderibus, et mensuris et cum Latinis conuenire, et facere uidebatur. ac ad huius maiorem intelligentiam quaedam de Balbi ad Celsum agrimensoria, ratiocinatoriaque de asse, minutisque eius partibus adscripsimus. notas autem horum non apposuimus, cum apud plurimos inueniantur, praesertim Boetium, Baedam*[3]), *Gilbertum et ante hos, Balbum ipsum, et Priscianum, latius et plurimis*[4]) *modis, quae tamen cum iis, quae in marmoribus, et tabellis aeneis leguntur, non quadrant.* Iam sequitur apud Calvum tractatus qui Africano tribuitur (v. prol. § 123, fr. 141), quem deinceps excipit commentarius qui inscribitur *Balbus ad Celsum de asse minutisque eius portiunculis.* Cuius ad finem haec adscripsit editor: *Nec his plura de Balbo addenda putavimus quandoquidem si uita suppeditabitur, totum opus de agrimensoria et numerorum ratiocinatoria cum Vitruuii, Plinii, Capellaeque commentariis edemus.* Haec quidem Calvus; quem auctorem

1) Hippocratis Coi — octoginta Volumina — nunc tandem per M. Fabium Calvum Rhavennatem virum undecumque doctissimum latinitate donata. Romae ex aedibus Francisci Minitii Calvi Novocomensis anno—MDXXV. Ego usus sum huius libri rarissimi exemplo Berolinensi. Repetita editio prodiit Basileae a. 1526 ex officina Andr. Cratandri.

2) P. DCXCVII edit. Rom., p. 471 edit. Basil.

3) *Boëthium, Bedam* ed. Bas.

4) Fallitur Lachmannus Gromat. II p. 134 *pluribus* citans.

secuti Lachmannus et Mommsenus[5]) hunc librum de asse eidem Balbo tribuerunt de quo statim disputavimus. Contra dubitationem movit Christius, qui tertio demum saeculo vel etiam quarto eundem librum ab aliquo ignoto scriptore compositum esse suspicaretur[6]). Ac vero nobis quid in hoc argumento videatur, iam paucis exponamus.

Omnia Calvi verba de ea re scripta repetivimus, quo facilius cuivis ea legenti iudicium facere liceret. Nimirum apparet gravissimas quasque res tam obscure et ambigue a Calvo significatas esse, ut admodum multa quae probabilia videantur, certi autem nihil ad id ipsum de quo agitur inde effici possit. Ergo utamur tamquam teste locupletissimo ipso scriptore huius libelli de quo quaerimus. Is inter unciae partes enumerat tremissem (15), qui nummus aureus, tertia solidi aurei pars, primum signatus est a Severo Alexandro[7]): ergo scriptor libri de asse non ante saeculum tertium vixit. Quod argumentum tam certum est, ut vix opus sit alia circumspicere. At vero sunt plurima: ut scriptorem de asse nonnullas partes afferre quae ignotae sint Maeciano, qui aliquanto post Balbum scripsit; tum formam *assis* in nominativo casu alienam esse a Maeciano nec vero eandem tribui posse Balbo, qui in expositione formarum usus est dicendi genere emendatissimo[8]);

---

5) Vide Grom. II p. 134 s. 150 s.

6) Vide commentarii de Victorio, qui infra § 117 adn. 1 citabitur, p. 106 s.

7) Auctor est Lampridius in vita Sev. Alex. c. 39. Et exstant adhuc tales tremisses a Valeriano aliisque signati: vide Mommsen. p. 776. Efficitur autem ex pondere tremissis quod in hoc libro de asse affertur aliud quod gravissimum est ad omnem illius aetatis historiam nummariam: legitimum aurei pondus, de quo adhuc maxime ambigebatur (v. Metrol. p. 241), tertio saeculo fuisse sexagesimam quartam partem librae (nam tremissem scriptor de asse 16am unciae partem fuisse dicit, id est librae 192am, unde 64 aurei conveniunt in libram). Atque idem pondus fuisse videtur argentei nummi qui Aurelianus dicitur. Unde quid porro concludendum sit, alio loco ac tempore exponam.

8) Haec quoque Christii sunt argumenta p. 106.

quibus addi possunt alia vocabula permulta quae posterioris quidem aetatis scriptori, minime vero Balbo conveniant, ut *minutiae* (1. 10), *character* (12, pro *nota*), *medietas* (15), alia id genus.

Quod si quis utique librum de asse Balbo velit vindicare, is dixerit forsitan eam libri formam quae in manibus est spuriam esse et depravatam ex aliqua parte Balbi expositionis nunc perdita. At si probabiliter supra de illo Balbi opere disputavi (§ 112), quaenam pars eius expositionis afferri posse videtur, ubi Balbus aut ea quae nunc in libro de asse legimus aut certe similia tradiderit, quae non minus a demonstratione geometrica quam ab arte gromatica aliena sint? Verum ne in his ultra modum immoremur, cum exploratum sit et eam formam libri quae exstat Balbo tribui non posse, et unum eius rei esse auctorem Calvum, qui usus esse videtur illo codice Arceriano nobilissimo[9]), unde et Balbi expositionis initium et alia gromaticorum scripta edita sunt a Lachmanno: inde suspicari licet Calvum in eodem codice, quem olim pleniorem fuisse constat, invenisse librum de asse nullo auctoris titulo affixum Balbi expositionis reliquiis, ac cum ipsam expositionem tum edere non posset, in praesentia exhibuisse commentarium de asse, quem cum expositionis partem esse opinaretur, inde auctoris nomine repetito inscriberet *Balbus ad Celsum de asse* cet.

Verum quod Balbo abiudicandum esse censemus hunc de asse librum, minime eiusdem libri auctoritatem volumus infringere. Nam maximi est momenti ad rem nummariam saeculi tertii, sicut supra demonstratum est. Atque eodem saeculo aut ipsum hunc librum scriptum esse necesse est aut ampliorem quendam, unde hic postea commentarius in brevius contractus sit: nam quarto saeculo postquam Constantinus nova omnium nummorum genera ac rationes instituit, nemo ea commentari potuit quae legimus in hoc de asse libello.

---

9) V. Mommsen. in Gromat. II p. 151 coll. Blumio ibid. p. 6 ss.

De Volusii Maeciani distributione.

L. Volusius Maecianus, eques Romanus, iuris scientia 115
nobilissimus, M. Aurelii praeceptor, qui interfectus est Alexandriae a. CLXXV plus sexaginta annos natus[1]), scripsit et quaestionum de fidei commissis libros XVI et hunc breviorem commentarium de assis distributione. Quamquam ipse non ***Assis distributio*** inscripsit libello, sed pleniore titulo ***Distributio item vocabula ac notae partium in rebus quae constant pondere numero mensura***[2]); quapropter nobis breviter ***distributio*** ea appellanda esse videtur.

Scripsit hunc commentarium Maecianus ad M. Aurelium Caesarem, quem tum iuris disciplina instituebat, anno fere CXLVI[3]). Qua in re, ut ipse plane et aperte demonstrat in praefatione, id egit, ne assis distributio et in heredum institutione et in aliis multis rebus necessaria ignota esset Caesari. Primum igitur omnem ipsius assis divisionem accurate exponit partesque inter se comparat (1—43), tum pecuniae signatae eas appellationes persequitur quae referuntur ad assem, ex quo omnis nummus argenteus potestatem habeat (44). Ac vero hac de parte commentarii paullo latius explicare necesse est.

Primum docet scriptor (48—62) denarium, argenteum nummum, qui XVI asses habeat, ipsum assis instar dividi posse. Quod nos facillime ita explicabimus, ut eum assem,

---

1) Haec omnia egregie exposuit Mommsenus in praefatione ad Volusii Maeciani distributionem *(Abhandl. der Sächs. Gesellsch. der Wissensch. Bd. III. 1853 p. 281—85).*

2) Hanc inscriptionem quae in libris exstat tuentur ipsius Maeciani verba: *cum partes ipsas tum vocabula et notas proponendas existimavi; et deprehendes distributionem quidem partium infinitam*, *oppido autem quam exigua vocabula et notas.* Unde apparet *assis distributio*, quod placuit Böckingio, probari non posse. Tum *distributio partium* praetulit Mommsenus. Sed mihi aut plenus titulus *distributio item vocabula ac notae partium* cet. repetendus esse videtur — ubi nescio an *item* inculcatum sit ab aliquo librario — aut breviter *distributio* eadem dicenda, sicut fecit Gronovius.

3) Vide Mommsen. p. 287 ult.

unde fit cuiuslibet rei in computando divisio, solidum appellemus, illum autem nummum aeneum, qui fuit denarii pars sextadecima, dicamus assem monetalem. Iam ratio simpliciter sic ducenda: as monetalis quota pars est denarii, siquidem hunc assem sive solidum feceris? Nimirum semuncia sicilicus, id est pars sextadecima. Atque id ipsum ***solidi pars sextadecima*** Maecianus his expressit (48): ***semunciae enim sedecim et sicilici sedecim assem efficiunt.*** Eademque ratione ceteras persequitur denarii partes singulis assibus monetalibus additis, dupondium, tressem, reliqua usque ad quindeciaere: hic enim finis expositionis faciendus erat, quoniam sedecim asses ipsum denarium efficiunt. Haec vero omnia a Maeciano tradita si in unum comprehendimus, quid inde concludendum? Primum Maecianus nullis nisi iis partibus iisque appellationibus utitur, quae vulgatae fuerunt in cuiusvis assis sive solidi divisione; nihil igitur nisi denarium in calculis ponendis fecit assem, id est solidum, atque asses monetales singulos et binos et ceteros expressit ex solidi denarii ratione. Cuius rei usum ipse loculenter demonstrat his verbis (63): ***ingeniosissime autem, cum ad denarium ratio conficeretur, excurrentis aeris nota inventa est, quae sedecies multiplicata id efficeret: nam cum denarii nota praescribatur, eique subiungatur aeris excurrentis nota, manifestum est eam sedeciens ducendam ex adnotatione denarii.*** Ergo si rationes pecuniariae subducebantur in denariis et praeter solidos denarios computandae erant denariorum partes, ne ratio turbaretur tot sestertiis totve assibus adscriptis ad denariorum summam, tot potius partes denarii pro asse sive solido computati adiungebant ratiocinatores Romani. Sic, ut exemplo utar, summam centum denariorum sestertii unius assium trium breviter scribebant ✱C=̲=̲–Ɔ, nam septem asses monetales sunt denarii partes septem sextaedecimae, sive quinque duodecimae, id est quinque unciae, et insuper una quadragesima octava, id est sicilicus[4]).

---

4) Redige $\frac{7}{16}$ ad $\frac{21}{48}$, unde fiunt $\frac{5}{12} + \frac{1}{48}$. Copiosius omnem rationem exponit multisque exemplis illustrat

Haec ea maxime de causa latius exposui, ut viam munirem ad reliqua demonstranda, quae multo sunt difficiliora. Ergo ut eadem quae statim dixi paucis repetam: solebant ratiocinatores Romani altero post Chr. n. saeculo, cum ad denarium ratio fiebat, singulos asses monetales redigere ad partes denarii pro asse computati. Nullis autem in ea re partium appellationibus notisque utebantur nisi vulgaribus ac legitimis, uncia, semuncia, sicilico; quas partes ad denarium revocandas esse significabant praefixa nota ✱. Atqui diversa plane a vulgari assis divisione ea ratio fuit quam sestertiariam dicit Maecianus (65—73). In hac erant praeter semissem, S, partes sestertii

decima sive libella —
vicesima sive singula[5]) ≲
quadragesima sive teruncius T.

Hae non proprie sunt Romanae, sed repetitae illae quidem ex Siculorum usu, quorum argenteus nummus fuit didrachmum Attico pondere, habuit autem denas litras sive libellas, ac litrae conveniebant bina ἡμίλιτρα vel quaterni τριᾶντες, quae partes latine appellatae sunt sembella et teruncius.

Haec omnis ratio quanti momenti sit ad historiam rei nummariae Romanorum illustrandam, non opus est hoc loco monere, postquam Mommsenus copiosius de eo argumento disseruit[6]). Sed id nunc agimus, ut Maeciani verba explicemus. Qui hac sestertiaria ratione uti scribit ratiocinatores, ut summae sestertiorum statim addere possint excurrentes asses et semisses, hoc est quaternas et octonas sestertii partes. Infra autem semissem non descendebant; nam etsi quadrantes aeris etiamtum fuisse videntur, is tamen nummulus minor erat, quam ut in magno pecu-

---

Gronovius de sest. p. 409—414 (Amstelod. 1656). Nuper eandem rem attigit Marquardt. *Röm. Alterth.* V p. 102 s.

5) Singulam Maecianus appellat quae Varroni de l. L. 5, 174. 10, 38 est sembella. Utriusque vocis originem explicat Mommsen. *G. R. M.* p. 199 adn. 85.

6) *G. R. M.* p. 198 ss.

niae numero computaretur. Semissem autem non neglegebant, eoque sestertiaria ratio accuratior fuit quam denariaria, ubi infra assem nihil ad calculos vocabatur. Rursus exemplo utar: si cui persolvendi erant centum sestertii as semis, brevis erat notatio HS C = — ƩT, hoc est C sestertii et excurrentes partes decimae tres, vicesima una, quadragesima una, quà coniunctae faciunt sestertii partes octavas tres sive in pecunia signata assem et semissem.

Neminem rei nummariae peritum potest latere eam rationem quam sestertiariam vocat Maecianus, in qua partes sunt decimae, vicesimae, quadragesimae, proprie pertinuisse ad vetustiorem denarium, cui decem asses conveniebant, neque ipse Maecianus id omittit commemorare (74). Tunc enim denarii libella in pecunia signata habebat assem suum et sembella semissem et teruncius quadrantem[7]). Sed postquam denarius in sedecim asses distribui coepit, illa ratione tantum modo utebantur ad notandas sestertii partes excurrentes (75).

Postremo Maecianus breviter exponit de ponderibus, tum de mensurarum liquoris ac grani divisióne (77—80); ad quae nihil hic adnotandum. Sequitur deinde alius disputationis de eodem argumento initium, ubi deficit codicum scriptura.

Ita cum Maeciani commentarium satis, ut videtur, explicuimus, restat ut memoria repetatur fragmenti illius Alexandrini (95) quo variae denarii partes, usitatae illae παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις λογισταῖς, recensentur. Ergo eius fragmenti et formam a nobis editam et illam quam Calvus expressit (prol. § 123) cum Maeciani verbis sic comparemus:

apud scriptorem Alexandrinum			apud Maecianum	
1	δηνάριον	fr. 95, 8. 141, 9	denarius	§ 45
$\frac{1}{2}$	τροπαϊκόν	ibid.	victoriatus	ibid.
$\frac{1}{4}$	νοῦμμος	ibid.	sestertius	ibid.
$\frac{1}{16}$	ἀσσάριον	ibid.	as	§ 47

7) Mommsen. p. 200 adn. 87.

apud scriptorem Alexandrinum		apud Maecianum
1 ἀϲϲάριον	ibid.	as § 1
$\frac{1}{2}$ S	ibid.	semis § 1
$\frac{1}{3}$ γ″	ibid.	triens § 2. 40
$\frac{1}{4}$ δ″	ibid.	quadrans § 3. 40
$\frac{1}{6}$ ϛ″	ibid.	sextans § 4. 40
$\frac{1}{8}$ η″	ibid.	sescuncia § 5. 40
$\frac{1}{9}$ θ″	ibid.	uncia duae sextulae § 6. 40
$\frac{1}{10}$ ι″	ibid.	[partem decimam et undecimam nec nomen proprium nec notam habere dicit Maec. § 40]
$\frac{1}{11}$ ια″	fr. 95, 8 (om. fr. 141)	
$\frac{1}{12}$ ιβ″	fr. 95, 8. 141, 9	uncia § 7. 40
$\frac{1}{16}$ ιϛ″	fr. 95 (om. fr. 141)	semuncia sicilicus § 41
$\frac{1}{18}$ ιη″	fr. 95 (om. fr. 141)	semuncia sextula § 41
$\frac{1}{24}$ κδ″	fr. 95. 141	semuncia § 27. 33. 42
$\frac{1}{36}$ λϛ″	ibid.	binae sextulae § 28. 33. 42
$\frac{1}{40}$ μ″	fr. 95 (om. fr. 141)	[* teruncius § 65]
$\frac{1}{48}$ μη″	fr. 141 (om. fr. 95)	sicilicus § 29. 33. 42
$\frac{1}{50}$ ν″	fr. 95 [ubi corrigendum videtur μη″]	[non habet Maecianus]
$\frac{1}{72}$ οβ″	fr. 95. 141	sextula § 30. 33. 42
$\frac{1}{100}$	[has partes omisit scriptor Alexandrinus]	centesima [in usuris] § 43
$\frac{1}{144}$		dimidia sextula § 31. 33. 42
$\frac{1}{288}$		scriptulum § 32. 33. 42
$\frac{1}{576}$		dimidium scriptulum sive simplium § 39.

Iam sic Graeca tabula cum Maeciano comparata apparet recte a scriptore Alexandrino positas esse partes S, γ″, δ″, ϛ″, η″, θ″, ιβ″, ιϛ″, ιη″ [has duas igitur iniuria omittit fr. 141], κδ″, λϛ″, μη″ [sic in fr. 95 pro ν″ scribendum videtur], οβ″. Dubitatio autem relinquitur de ι″, ια″ [hanc partem om. fr. 141], μ″ [om. fr. 141], ν″ [om. fr. 95]. Ex his ν″ iam diximus stare non posse, quod esse debuit μη″. Nec magis probari potest ια″, quod omittit Calvus et expressis verbis expellit Maecianus. Recte autem posita sunt ι″ et μ″. Nam etsi Maecianus in denarii partibus decimam esse negat (§ 40), tamen idem in ea ratione quam

sestertiariam dicit affert decimam partem, i. e. libellam, et quadragesimam, i. e. teruncium. Hae, ut dixi, apud Maecianum ad sestertium referuntur; at eaedem olim pertinuerunt ad denarium (Maec. § 74); iam cum in ea ratione, ubi denarii partes sunt duodenariae et reliquae, ipse denarius assis instar computetur (supra p. 17 s.), facile Graecus scriptor etiam eum denarium qui in libellas et reliquas partes divideretur ἀσσάριον vocare potuit. Iure igitur existimare videmur partes ι′ et μ″ in illa Alexandrina tabula significare libellam et teruncium.

De Festo, Prisciano, Dardano, Didymo.

116 Post librum de asse secundum temporum ordinem posui reliquias ex Festi libris de verborum significatione repetitas, quibus statim addidi Pauli locos (117). Nonnullos pocos quibus pecuniae nomina commemorantur modo, non lexplicantur, consulto omisi[1]).

Tum ex Prisciani grammatici libello de finguris numerorum recepi eam partem quae est de ponderibus et nummis. Ubi et ipse Priscianus multas res affert admodum notabiles et alios citat auctores. Ac gravissima erat quaestio de illo talento magno quod octoginta libris et quattuor unciis constare dicitur, de quo nos latiorem disputationem instituimus alio loco[2]), quo facto iam satis demonstratum esse videtur nulla fide dignas esse futiles Prisciani argumentationes, quippe qui diversissima pondera ac nummos imperite inter se confuderit atque omnino rudis fuerit in hoc doctrinae genere.

Maxime memorabilis inter auctores qui a Prisciano citantur sine dubio est Dardanus sive Dardanius. Nam priore eius nominis forma uti consuevimus secundum vulgatam apud Priscianum scripturam, etsi rectius mea qui-

---

1) Sunt haec fere: aeruscare p. 24 Muell., dirutum aere 69, equestre aes 81, hordiarium aes 102, piscatorium aes 210^b, peculatus 213^a et 236, poenas pendere 242^a et 243, resignatum aes 284 et 285^a, sacramentum 344^b, stipatores 350 et 351^a, Taurium aes 360^a, vectigal 371^b.

2) V. Philologi vol. XXII p. 202—213.

dem sententia Dardanius iste appelletur, quoniam Lydi auctoritati accedit Guelferbytani codicis scriptura in eandem formam consentiens[3]). Sed tamen illam formam quae nunc omnium usu fertur non prius abiiciendam esse duxi, quam aliorum iudicio haec mea coniectura probaretur. Tum de Dardani aetate quaerentibus satis constat vixisse eum scriptorem aliquanto post Constantini tempora, id est quarto saeculo exeunte vel ineunte quinto[4]). Scripsit autem, ut Lydus[5]) tradit, de ponderibus, quo ex libro et illa servata sunt quae Priscianus exscripsit (de fig. § 10) et haec a Lydo laudata: ὁ δὲ Δαρδάνιος ἐν τῷ περὶ σταθμῶν χιλίων ὀβολῶν λέγει πάλαι γενέσθαι τὸ μιλιαρίσιον καὶ ἀπὸ τῆς χιλιάδος τῶν ὀβολῶν οὕτως ὀνομασθῆναι. Quae non recte ab illo scripta esse nos meliora edocti iam compertum habemus, nec magis probari ista possunt quaecunque apud Priscianum diversa a reliquis auctoribus Dardanus tradit.

De Didymo, cuius libro περὶ τῆς παρὰ Ῥωμαίοις ἀναλογίας Priscianus et hoc loco et in institutionibus grammaticis aliquotieus usus est, nihil ipse habeo quod addam, quoniam in omnibus fere adstipulor H. Keilio, qui post M. Schmidtium novam de eo scriptore quaestionem instituit. Unde hic Didymus non Chalcenterus ille plurimis scriptis nobilis, sed civis Romanus, Neroni et aequalis et notus fuisse videtur[6]). Quae autem Graeca verba Priscianus

---

3) Ut Δαρδάνιος legitur apud Lydum, ita Gudianus codex 132 eo loco qui apud Keilium est p. 409 vs. 30 (§ 14) habet *dardaniū* et in Erlangensi *Dardanius* (p. 408, 18 Keil.) correctum est ab altera manu (Keil. quaest. gramm. p. 8 adn.). Ac multo probabilius est *Dardanus* pro *Dardanius* prave scriptum a librariis Vergilii memoribus, quam contra hoc ex illo corruptum esse.

4) Conf. Henr. Keil. quaestiones grammat. p. 9, Mommsen. hist. Rom. rei numm. p. 790, nostrum commentarium in Philol. p. 207 adn. 7.

5) De mensibus 4, 9 extr.

6) V. Keilii quaest. gramm. p. 10 (Didymi fragm. a Schmidtio collecta p. 345—49). — Praeterea hic locus esse videtur, ut commemorem me consulto in priore huius libri volumine non quaesivisse, num Didymus ille Alexan-

affert (de fig. § 17), ea omnia Didymi esse arbitror, non partim Dardani, ut statuit Keilius[7]).

De Victorii argumento calculandi.

117 Pervenio iam ad scriptorem Prisciano fere aequalem, quem calculatorem studiosissimum imperator Honorius appellasse fertur, Victorium Aquitanum. Cuius de vita et scriptis praefari supersedeo, cum nuper copiosius de his disputaverit Christius[1]). Sed ut paucis repetam quae omitti nequeunt, praeter celeberrimum illum canonem paschalem Victorius scripsit priore parte saeculi V argumentum calculandi, cuius initium olim inter Bedae scripta editum[2]) nuper a Christio e codice Bambergensi repetitum est una cum Abbonis commentarii partibus quibusdam selectis. Hinc nos excerpsimus ea quae de assis divisione traduntur[3]), omisimus autem tabulas multiplicationis alienas a proposito. Quamquam extrema verba loci a nobis editi: ***iam reliquae minutiae —, ut sunt sicilici sextulae et cetera, melius ex ipsius calculi inspectione cognoscuntur***, haec iisdem tabulis quodammodo illustrantur, siquidem illic legimus omnis multiplicationis principium fieri a d i m i d i a s e x t u l a. Haec igitur tamquam minima pars assis addenda est sextulae sicilico reliquisque minutiis a Victorio enumeratis.

Carmen de ponderibus illustratur.

118 Didactica Romanorum Musa ut nullum fere doctrinae genus quamvis alienum a poetica tractatione reliquit inten-

---

drinus qui de mensuris marmorum ac lignorum scripsit aut Chalcenterus esse videretur aut alius quispiam ex iis Didymis quos scripta reliquisse aliunde novimus. Nam nulla est in ea re probabilis coniecturae quasi ansa; nisi forte hoc affirmari potest certe a Chalcentero, qui grammaticos tantummodo libros scripserit, alienam fuisse illam mensurarum scientiam.

7) Quaest. gramm. p. 8.

1) Vide *Sitzungsbericht der Münch. Akad.* 1863. I p. 100—152.

2) V. Christium p. 109.

3) Ibidem p. 133 s.

tatum, ita etiam ponderum et mensurarum scientiam versibus describere conata est. Quo ex genere ad nostram aetatem pervenerunt duo carmina, alterum brevius nec ulla peculiari virtute insigne, alterum satis copiosum ac laudabili arte et studio compositum, de quo iam nobis est disputandum.

Nonnulli veteres codices una cum Prisciani grammatici scriptis continent centum sexaginta fere versus de ponderibus et mensuris, quos et ex ipsa illorum codicum auctoritate et quia Priscianum de simili argumento scripsisse in libro de figuris numerorum recordabantur, multi eidem grammatico tribuere consueverant. Quam opinionem quomodo Wernsdorfius cum reliquis testimoniis quae de auctore carminis feruntur conciliare studuerit, supervacaneum est hic repetere, quoniam alio ex principio totam quaestionem ordiendam esse recte nunc cognitum habemus.

Iam primum videamus, quid ex ipsis veterum librorum testimoniis de scriptore carminis statuendum sit. Inscripta habet

De ponderibus codex Bobiensis vetustissimus;

item Prisciani liber de ponderibus et mensuris ex opere Rufini vel Faviani. de ponderibus et mensuris cod. Vossianus 33 in 4 (Keil. ad Priscian. vol. II p. 391); similiter codex Reginae Sueciae, ex quo Burmannus (poet. Lat. min. vol. II p. 396) affert: *Prisciani liber de ponderibus et mensuris ex opere Rufini vel Faviani;*

Versus Prisciani grammatici de figuris numerorum et ponderum Sangallensis 817 (Schenkl. p. 59 commentarii infra in adn. 2 citati);

Remi Favini de ponderibus et mensuris cod. Guelferb. Gudianus 64 in 4, a nobis collatus, item Vossianus 12 in 8 (Hertz. ad Priscian. vol. I p. XXI), Morbacensis (Endlicher. p. 99), Monacensis 18375 saec. X, alii (Christ. in Mus. Rhen. XX p. 69);

Remi Favini epistola de ponderibus ex sensu eiusdem clari auctoris ad Symmachum metrico iure missa incipit cod. Parisinus 7498 (Keil. ad Priscian. vol. II p. 396);

denique inscriptione omnino carent Guelferb. Gud. 132 in 4, Paris. 7461, editio Veneta princeps (anni 1470).

Haec de inscriptionibus carminis a certis auctoribus tradita hic proponenda esse existimavi. Quibus testimoniis perlustratis primus Endlicherus dubitationem movit, num iure Prisciano id opus tribueretur. Tum H. Keilius[1]) recte demonstravit nec librorum manu scriptorum auctoritate satis defendi eius grammatici nomen, nec rerum de quibus agitur argumento; ac nomen Prisciani tum demum carmini inscriptum videri, postquam in codicibus una cum eius libris scribi coeptum sit. Alteram autem opinionem de Rufino vel Favino auctore Car. Schenkelius[2]) inde ortam esse existimavit, quod olim illud carmen sine auctoris nomine inter scripta Rufini et Remmii Fannii grammatici positum fuerit. Contra G. Christius, qui postremo de hoc argumento disputavit[3]), censet auctorem carminis fuisse Remmium quendam Flavium sive Flavinum, diversum illum quidem a Remmio Palaemone grammatico, a quo ipso Fannii nomen alienum sit. Sed hi omnes, ut ex parte inter se discrepant, ita in eo recte consentiunt non a Prisciano grammatico carmen scriptum esse, quae res, si cui aliis insuper argumentis indigere videatur, is legat ea quae diligenter Christius explicavit, non solum nonnullas res easque graviores aliter a Prisciano definiri atque ab huius carminis scriptore[4]), sed etiam dicendi genus apud utrumque plane diversum esse. Quid? cum nuper Priscianum ponderum et nummorum veterum non satis peritum fuisse a nobis demonstratum sit[5]), nonne haec etiam sententia in

1) Praefat. ad Priscian. vol. II p. 402.

2) *Zur Kritik späterer lat. Dichter* (Sitzungsber. d. Wiener Akad. 1863) p. 59.

3) Mus. Rhenan. XX p. 69 s.

4) Ibidem p. 66 s. Ut obolus in carmine de ponderibus atque apud omnes vetustiores auctores scripuli est dimidia pars, a Prisciano autem idem cum scripulo aequatur secundum Dardanum (de fig. 10). Tum denarium quattuor scripulorum, quo maxime nititur Prisciani argumentatio, ignorat scriptor carminis. Nec in reliquis fere simile genus praeceptorum.

5) In Philologi vol. XXII p. 202 ss.

medium afferri potest, inscitiam Prisciani et laudabilem doctrinam illius qui hoc carmen scripsit minime convenire in unum hominem, alterum igitur diversum esse ab altero?

Verum iam in hoc acquiescamus nomen scriptoris non esse notum; illud autem quaeramus, quocunque is nomine fuerit, meritone pro bono auctore habeatur.

Brevi exordio (vs. 1—5) poeta, cum declarat se pondera quae medicorum in libris inveniuntur descripturum esse, ipse nobis ostendit hoc carmen cognatum esse cum tabulis illis Graecis quas medicinales appellavimus[6]). Praeterea idem de ponderis vi eiusque ad omnem mundi constitutionem momento apte et perite pauca commemorat[7]).

Iam primum (vs. 6—31) Romana pondera illustrantur, additurque in fine Atticae cuiusdam librae mentio. Ibi quod poeta a minimis se orsurum esse dicit, recte imitatur bonos in eo genere auctores Graecos[8]). Tum minima pondera afferuntur semiobolus, obolus, scriplum; scriplo autem tribuuntur vel sex siliquae vel sedecim lentis grana vel totidem speltae lupinive. Ex his in vulgari usu apud Romanos fuerunt siliqua, obolus, scripulum, quorum ponderum ipsas legitimas rationes tradit poeta. Addit semiobolum, h. e. ἡμιωβόλιον Graecum, quod in tabula Cleopatrae inter pondera receptum legimus (p. 234, 20). Quae autem praeterea frugum grana affert, ea omnia ad illud minimum pondus revocanda esse apparet, quod χαλκοῦς dicitur in eadem tabula Cleopatrae[9]). Ceterum recte scriptor monet, ne quis ex his granulis certum ac quasi naturale pondus definiri posse existimet, quo in errore multi harum rerum studiosi antiquis temporibus

---

6) Conf. Burmannum ad h. l., Bernhardyum in hist. Rom. litt. p. 535 (edit. 4), Schenkelium p. 60: *der Verfasser hatte sich zur Aufgabe gestellt, für diejenigen, welche ältere medicinische Bücher gebrauchen und nach deren Anleitung Arzneimittel bereiten wollten, die in früheren Zeiten geltenden Masze und Gewichte angemessen zu erklären;* denique nos vol. I p. 65.

7) Conf. Ovidii, Germanici, Avieni versus a Burmanno aliisque citatos.

8) V. vol. I p. 96. 228. 240. 248.

9) Ibid. p. 125. 235, 1. Conf. praeterea p. 222, 4 al.

versati sunt[10]). Tum a scripulo pergit ad dragmam (hanc enim formam illa aetas praeferebat), sicilicum, sextulam, duellam, unciam, denique libram, neque usquam in his a legitima ratione discedit.

Extrema hac carminis particula, ut diximus, Attica quaedam libra septuaginta quinque drachmis definitur. Hic certe scriptoris errorem deprehendimus, cuius tamen socium habet Dardanum illum a Prisciano citatum. Etenim cum septuaginta quinque vetustae drachmae Atticae incurrerent in libram Romanam, hi duo scriptores, cum plane nescirent vetustae drachmae Atticae pondus diversum fuisse a vulgari Romanorum drachma, hoc est denario Neroniano, finxerunt Atticam quandam libram vel minam septuaginta quinque drachmarum sive denariorum[11]). Atque eadem ratione proximi huius carminis versus (32—40) iudicandi sunt, ubi Attica pondera, talentum, mina, drachma, obolus afferuntur. Nimirum cum scriptori persuasum sit Atticae drachmae (itemque oboli) pondus non differre a Romana ponderum ratione quam modo exposuit, sequitur ut Atticam minam faciat quattuor drachmis maiorem Romana libra; tum autem repetit falsam istam librae Atticae definitionem.

Sequitur assis distributio (vs. 41—55) scite in versiculos redacta. Ubi formam *decuncis*, quam nominativi loco plurimi falso habuerunt, genitivum esse ex *decunx* acute Christius perspexit[12]). Praeterea ad haec nihil adnotandum.

Tum 'haec de ponderibus', inquit scriptor, 'superest p a r s a l t e r a nobis', scilicet ut mensurae liquorum ac frumenti explicentur (vs. 56—90). Hic recte incipit ab amphora Romana sive quadrantali, quod quomodo ex pede porrecto efficiatur, accurate demonstrat. Deinde minora usque ad cyathum ita explicat, ut et frumenti et liquido-

---

10) Conf. vol. I p. 96 adn., p. 140. Praesertim multa in hoc genere commentos esse constat Hebraeos veteris testamenti interpretes.

11) Haec explicata sunt a Boeckhio p. 117, Christio p. 56 s. (commentarii in vol. I p. 67 adn. 5 citati), nobis in Philologi vol. XXII p. 205 s. 210 s.

12) Mus. Rhen. XX p. 66 s.

rum mensuras promiscue ponat et Atticas statim adiungat, medimnum et choenicem. Quae etsi sine ordine composita sunt, tamen omnino mutuae harum mensurarum rationes recte traduntur. Difficilior est locus de choenice et congio (vs. 69 s.). Sed post verba *cotylas — recipit geminas sextarius unus* apparet cum Endlichero legendum esse *quis* (i. e. quibus) *quater adsumptis*; nam quattuor cotylae sive duo sextarii choenicem efficiunt. Tum poeta, *adde duos*, inquit, nimirum choenices (qua voce masculina usus est perinde ac Graeci eius generis scriptores); nam si uni choenici duae praeterea adduntur, fit congius sex sextariorum (conf. praef. crit.).

Minimas mensuras, ut in Graecis tabulis fieri solet, pondere exigit. Cyatho tribuit drachmas decem, quae ratio convenit cum vetustissima tabula medicinali (p. 208, 27) aliisque. Addit oxybaphum quindecim drachmarum, unde efficitur id a scriptore quarta heminae parte aestimari convenienter ad vulgarem usum. Tum definit reliquas mensuras, mystrum, chemen, coclear, quarum nos hanc tabulam a sextario orsi proponamus:

sextarius	1					
hemina	2	1				
oxybaphum	8	4	1			
cyathus	12	6	$1\frac{1}{2}$	1		
mystrum	48	24	6	4	1	
cheme	144	72	18	12	3	1
coclear	288	144	36	24	6	2.

Comparemus cum hac tabula Graecas illas quae supra perscriptae sunt (vol. I p. 91. 99. 127. 130. 139): videmus a primo Galeneae collectionis scriptore (p. 91) et in Cleopatrana tabula (p. 127) oxybaphum perinde atque in hac tabula quartam heminae partem dici, reliqua autem omnia diversa esse. Contra tres reliquae tabulae (p. 99. 130. 139), quae ipsae inter se congruunt, ab hac tabula discrepant in oxybaphi definitione, sed consentiunt de mystro; ac vero consentirent etiam de cocleari, nisi poeta chemen inter mystrum et coclear interposuisset. Quod qua de causa fecerit, ipse dilucide exponit: voluit enim sexta-

rium non solum duodenariis partibus, ut vulgo fieri solebat[13]), sed continuata assis distributione eundem usque ad scripulum dividi. Quae descriptio num vulgari in usu apud Romanos medicos fuerit, ego hic disquirere nolo: satis est demonstrasse eam diversam esse a bonis illis auctoribus qui Graecas tabulas, sed eas ipsas maxime Romanorum in usum, composuerunt.

Postquam poeta de his minimis sextarii partibus absolvit, tres mensuras amphora maiores adiungit, Atticum metretam, quem ipse Atticam amphoram sive cadum dicit, tum culleum, maximam Romanorum mensuram, denique artabam Aegyptiam illam quam scriptor περὶ μέτρων tribus modiis cum triente definit (I p. 62 s. 258, 20); nec aliter hic poeta: *artabae modii superest pars tertia post tres* (modios scilicet).

Tum perinde atque in Graecis tabulis plerisque sequitur comparatio ponderis variorum liquorum (vs. 91 ss.). Ubi videmus poetam eam rationem secutum esse quam Oribasius et Dioscorides tradiderunt (p. 101. 224, 7. 240 s.), qua quidem aquae vel vini sextarius habet uncias XX sive libram cum besse, olei uncias XVIII sive sesquilibram, mellis uncias XXX sive libras II S. Prudenter autem poeta addit non plane idem esse aquae et vini pondus, sed multas esse pro regionibus locorumque natura differentias. Quod argumentum ut primum attigit, ad latiorem eius rei demonstrationem se convertit porroque ad alia perducitur, quae cum plane pertineant ad doctrinam physicam, hoc loco explicari non possunt; sed breviter tamen commemoro istam alteram carminis partem ea maxime de causa memorabilem esse, quod inde, quantum Romani medici in physicis processerint, cognosci potest.

Postremo restat ut de aetate huius docti poetae ea repetamus quae Schenkelio et Christio visa sunt, quorum alter saeculo quarto exeunte vel quinto ineunte carmen scriptum esse coniecit, alter idem ad tertium saeculum Diocletianique tempora revocavit[14]). Ac mihi quidem

13) Vide nostram metrologiam p. 92.
14) Schenkelius l. c. p. 60, Christius in Mus. Rhen. XX p. 70.

Schenkelii sententia probabilior videtur, sed rem in medio relinquo, quoniam certius iudicium fieri non posse intellego nisi subtilioribus quaestionibus de re metrica institutis, quae alienae sunt ab hoc loco.

De carmine quo librae partes breviter describuntur.

Carmini de ponderibus de quo adhuc diximus in qui- 119
busdam libris manu scriptis (v. praef.) adiunctum est alterum brevius ab alio scriptore ortum, quo librae sive assis partes breviter explicantur (fr. 121). Id quinto demum vel potius sexto saeculo scriptum esse probabiliter coniecit Schenkelius[1]).

In hoc carmine perinde atque in illo superiore (vs. 45—52) primum librae partes duodenariae enumerantur (vs. 1—7), quibus additur sescuncia *unciolae mediam iungens*, h. e. ex uncia una et dimidia composita.

Tum scriptor non solum commemorat unciae vicesimam quartam partem esse scripulum, sed addit etiam plenam unciae divisionem hanc:

pars dimidia est stater sive semuncia[2])
— tertia — duae sextulae sive duella[3])
— quarta — siclus sive sicilicus sive sicel[4])
— sexta — sextula sive sescla
— octava — dragma sive olce
— duodenaria est dimidia sextula[5])
— vigesima quarta est scripulus sive gramma.

Denique scripuli partes hae ponuntur:

dimidia est obolus[6])
quarta — cerates[7])
sexta — siliqua

---

1) P. 58 adn. commentarii supra p. 26 adn. 2 citati. Non post sextum saeculum carmen scriptum esse inde efficitur, quod eo Isidorus usus est.
2) V. Isid. fr. 125, 16.
3) Ibid. 15.
4) Ibid. 18.
5) V. Volus. Maec. § 31 et supra prol. § 117.
6) Isidor. fr. 125, 11.
7) Ibid. 10.

octava est calcus, qui ipse duo granula ciceris pendere dicitur[8]).

In hac tabula, sicut infra adnotavimus, singula quaeque accurate conveniunt cum rationibus ab Isidoro traditis, nisi quod ille dimidiam sextulam omittit. Iam si quaerimus, uter horum scriptorum altero usus sit ideoque altero sit posterior, comparantibus omnem Isidori in libris conscribendis rationem reputantibusque, quemadmodum idem de mensuris ac ponderibus scribens varios vetustiorum auctorum libros compilaverit, vix ac ne vix quidem dubium esse potest, quin ex hoc carmine suam doctrinam deprompserit Isidorus, minime vero ab Isidoro hic poeta.

A vulgari Romanorum ratione diversa sunt apud utrumque scriptorem calcus, quarta pars oboli, et cerates sive ceratim. Atque hae quidem barbarae sunt appellationes, ex κεράτιον depravatae; sed hi scriptores cum nomine etiam rem immutaverunt, semiobolo, non siliquae, ceratem aequantes.

De vetere Epiphanii versione Latina.

120 Veterem quam dicunt Epiphanii versionem in Francorum regno scriptam esse iudicat Mommsenus[1]). Iam cum eadem versione sine dubio usus sit Isidorus, apud quem verba *ab initio vero* et quae sequuntur non diversa legantur ab illo contextu[2]), satis arte illius interpretis aetas circumscribitur priore saeculi sexti parte, nisi forte eundem iam quinto saeculo, sed eo ipso extremo, scripsisse existimabis.

Quodsi hanc versionem cum variis illis Graeci operis formis quae supra editae sunt comparamus, facile elucet

---

8) Ibid. 8.

1) V. ad Volus. Maec. p. 286 (*Abhandl. d. Sächs. Ges. d. Wiss.* III 1853): *Die Schrift gehört in ihrer jetzigen Form in jene merkwürdige Reihe lateinischer Bearbeitungen griechischer, besonders alexandrinischer Schriften im fränkischen Reiche wie der Barbarus Scaligeri, die Cosmographie von Ravenna und manches andere Stück.*

2) Sunt hi loci alter versionis Latinae § 30, alter Isidori apud nos fr. 125 § 14.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

ei quidem tractatui quem primo loco posuimus (I p. 259) simillimam esse hanc Latinam interpretationem[3]), sed tamen Graecum exemplum, quod interpres in manibus habuerit, nonnullis locis propius ad integrum Epiphanii operis contextum accessisse quam eam Graecam scripturam quae nunc vulgata est. Nam et stamni mensura, quae legitur in indice Epiphaniani libelli, omissa autem est in ipso contextu, servata fuit in Graeco Latini interpretis libro[4]), et locus de talento ibidem integre scriptus exstitit, qui in nostris libris gravius corruptus est[5]). Quamquam alia insuper menda hoc loco intulerunt ii librarii qui Latinam scripturam a nobis editam propagaverunt; minime enim mihi persuadere possum aut *sexcentae millesimae* imperitissime pro ,ϛ i. e. *sexies millesimae*, aut *X assaria* pro *LX* incuriose scripsisse ipsum interpretem, qui in reliquis convertendis et religiosum et bene de his rebus instructum se praestiterit. Ex his igitur mendis alterum in ipso contextu, alterum certe in adnotatione corrigendum esse duximus.

De Isidori mensurarum et ponderum descriptione. De reliquis fragmentis in hanc collectionem receptis.

Quae Isidorus Hispalensis in uberrimo etymologiarum 121
opere de mensuris ac ponderibus scripta reliquit ea nobis in hac praefatione ita quasi termini loco fuerunt, ut, quoniam iam ad saeculum sextum extremum ac posteriora tem-

3) Incipit interpres ab Epiphanii a nobis editi § 4, ac deinceps singula eodem ordine persequitur. De stamno apud Epiphanium omisso vide adn. 4. Congii definitionem in interpretatione perinde atque apud Epiphanium sequitur ponderum explicatio (vol. I p. 142), cui utrobique adiuncta est extrema pars de mensuris.

4) V. vol. I p. 260, 7, ubi στάμνος χρυσῆ inter congium et marim posita est, et conf. prol. p. 142. In Latina interpretatione stamnus locum obtinet § 19 inter capsacim et cotylam.

5) Scripturam Petavianam a nobis editam non variant G. Dindorfii libri. At interpretem apparet non haec corrupta, sed illa fere in suo libro legisse quae nos e codice Parisino 2665 attulimus vol. I p. 143 extr.

pora pervenimus, continua explicatione harum recentiorum reliquiarum abstineremus, et quae dicere necesse videretur ea quam brevissima oratione comprehenderemus.

I. Quemadmodum Isidorus e vetustiorum scriptorum libris sua de mensuris ac ponderibus praecepta conglutinaverit, ii demum apte exponere poterunt qui omnem rationem quam Isidorus in opere componendo secutus sit illustrandam sibi proposuerint. Hic satis est breviter commemorare de mensuris agrorum Isidorum usum esse Balbi expositione et Columellae libris, de reliquis carmine de ponderibus, altero carmine de libra partibusque eius, Latina Epiphanii versione, denique variis Graecis tabulis de eodem argumento conscriptis.

II. Post Isidorum posuimus nonnullas incertorum scriptorum tabulas, quas in ista recentiore aetate ex antiquioribus exemplis in hanc esse formam redactas aut exploratum esset aut probabile videretur. Ut primam ex his tabulis (fr. 128) ab interpolatore insertam esse mediae Balbi expositioni acute perspexit Lachmannus. Tum altera (fr. 129) et ex priore tabula et Balbi expositione concinnata est. Additae tamen in centuriae definitione decempedae quadratae et pedes quadrati; et horum quidem summa recte esse dicitur $\overline{L}$ *DCCLX milia*, quae legenda sunt *quinquagies centena septingena sexagena milia* (= 5760000). Praeterea in eadem tabula (§ 2) praeter decempedam Romanam illustratur pertica quaedam provincialis, quae XII pedes, singulos XVIII digitorum habere dicitur. Nimirum haec est eadem pedalis mensura quam in Germania in Tungris inveniri Drusianamque appellari dicit Hyginus (fr. 114, 3); etenim monetalis pes et sescuncia sunt digiti XVIII.

Denique ad hanc nostri libri partem retulimus breviores duos locos de castrensi iugero[1]) et de mensuratione iugeri (fr. 130. 131).

---

1) In hoc fragmento iugerus qui *kastrensis* dicitur non differt a vulgari Romanorum iugero; nam tribuuntur ei ab hoc scriptore 288 decempedae quadratae sive ped. quadr. 28800. Sed quia quadrata ea mensura esse non pot-

III. Adiunxi deinde quinque tabulas quibus aut sola pondera aut pondera et mensurae explicantur, primum illam Bobiensem (fr. 132), de qua infra singillatim disputatum est (§ 122), tum duas e codicibus IX vel X saeculi repetitas, alteram e Bernensi (fr. 133), e Gudiano alteram (fr. 134), denique duas e Mutinensibus libris saeculi XIII et XV descriptas (fr. 135. 136), de quibus quae adnotanda essent omnia exposui in praefatione.

IV. Tum perveni ad alia quae extrema sunt et aetate et auctoritate. Sunt excerpta ex Isidoro e Gudiano codice a Lachmanno edita, quae cum partim a nobis secundum Vaticanum librum praestantissimum recenseri possent, non dubitavimus ea in hanc collectionem recipere (fr. 137—139). Sed alienum a proposito duximus illa Isidori capita repetere quae nulla fere re immutata ex Isidoro descripserunt veteres gromaticae collectionis auctores, ediditque e codice Gudiano alteroque Rostochiensi Lachmannus (p. 366—70). Haec cum vetustissima Isidori editione nuper contulit G. Friedleinius[2]), eademque nunc maximam partem comparare licet cum Isidori contextu e vetustissimis libris a nobis edito, unde apparebit e codicibus qui similes fuerunt Monacensium duorum[3]) compilatorem hos Isidori locos repetivisse. Sunt praeterea loci quidam de mensuris in

---

est (nulla enim est simplex radix eius numeri quadrata), initio *quadratus* correxi in *quadratas*. Porro antiquior quidam auctor scripserat iugerum in circuitu (conf. fr. 128, 5) habere perticas 72 (nam habet bina latera 24, bina 12 perticarum; unde hic scriptor absurde effecit singula latera esse 18 perticarum (nimirum non vidit talem quadratam figuram habere perticas 324, non 288). Hoc igitur de quadrata iugeri figura erravit scriptor: reliqua autem quae tradit minime neglegenda: primum esse mensuram quandam tabulam, quartam iugeri partem, quae habeat perticas quadratas 72; tum iugerum capere castrenses modios 3: quo ex loco efficitur castrensem modium duobus vulgaribus modiis aequalem fuisse (conf. vol. I p. 40 s.).

2) V. Fleckeiseni annales 1863 p. 661 s.

3) Conf. verba apud Lachmannum p. 367, 14 s. cum nostra adn. crit. ad fr. 123, 1, tum apud Lachmann. p. 368, 11 ss. cum adnot. ad fr. 123, 14.

farragine illa geometricarum et gromaticarum reliquiarum quae vulgo sub Boetii titulo fertur. E quibus unum emendate edidit Lachmannus, alii duo in editione Boetii principe exstant repetitique sunt in posterioribus[4]); sed hae reliquiae nec per se ullum fructum afferre possunt ad veterum mensurarum ac ponderum scientiam, nec omnino, ut opinor, his uti licebit prius quam de omni Boetii geometrico opere deque aliis quae iniuria olim Boetio tribuerunt satis pro rei gravitate disputatum erit[5]). His accedit scriptor saeculi decimi, non mediocri, ut illis temporibus, doctrina, Abbo Floriacensis, cuius e commentariis in Victorii calculum scriptis partes selectas nuper edidit Christius[6]). In quibus nonnulli loci sunt de ponderibus et mensuris antiquis[7]), quos minime neglegendos esse existimo; sed et aetas ipsa qua haec conscripta sunt me prohibuit, ne ea in hunc librum reciperem, nec volui, cum ipse plane nihil meo studio addere possem, tantam partem Christii editionis repetere.

V. De Calvi interpretatione tabularum Alexandrinarum infra separatim dicemus (§ 123).

De tabula codicis Bobiensis.

122 Carmini de ponderibus (§ 118) in codice Bobiensi adscripta est brevior quaedam tabula qua A t t i c a p o n d e r a homo quidam grammaticus illustrare conatus est[1]). In ea numeros insigniter corruptos esse non latuit Endlicherum, etsi rectam eos emendandi viam non invenit, quam nuper

4) V. Lachmann. p. 407—408, 2, Boetii editionem Basileensem anni 1546 p. 1212 et 1228.

5) Post Blumium et Lachmannum (Gromat. vol. II p. 64—96) nuper de hac re impeditissima disputaverunt G. Friedlein (*Gerbert, die Geometrie des Boethius* cet. Erlang. 1861, idem in Fleckeiseni annalibus 1863 p. 425 ss.) et M. Cantor (*Mathematische Beiträge zum Culturleben der Völker,* Hal. 1863 p. 184—198).

6) *Sitzungsber. d. Münchener Akad.* 1863 p. 141 ss. De aetate Abbonis v. ibid. p. 118.

7) V. l. c. p. 141—146 vs. 3, p. 150 vs. 7—152.

1) Prisciani gramm. carmina ed. Endlicher p. 108 s.

demum ingressus est Christius[2]). Sed nobis ea res ita exponenda esse videtur, ut non solum rationes a Christio concinnatas egregie inter se convenire demonstremus, sed etiam nullam omnino aliam rationem esse convincamus, qua recte haec tabula explicari possit.

Librae partes ita descriptae sunt, ut duobus locis ubi numeri leviter corrupti inveniuntur vera ratio sponte prodeat. In talenti autem minaeque aestimatione et plures numeri iique gravius depravati, nec de ipso drachmarum numero qui conveniat minae ac talento constat. Quae iam sic inter se comparemus, ut quot drachmae ex quaque tabulae parte in minam referendae sint videamus. Tradit scriptor codicis Bobiensis talentum habere

libras	88,	ergo	minam	drachmas	$140\frac{4}{5}$
uncias	468	—	—	—	$62\frac{2}{5}$
stateres	1935	—	—	—	129
dragmas	7340	—	—	—	$122\frac{2}{3}$
scripulos	23220	—	—	—	129
obolos	45440	—	—	—	$126\frac{2}{9}$
siliquas	92880	—	—	—	129

tum idem dicit minam habere

libram 1 uncias 4 dr. 1,	i. e.	drachmas	129
stateres 22 dragmam 1	—	—	89
dragmas 199 . . .	—	—	199
scripulos 387 . . .	—	—	129.

Iam hanc tabulam si oculis collustraveris, sponte apparebit eos numeros in codice integros esse, ex quibus par drachmarum summa ad minam redacta oriatur. Redeunt autem quinquies drachmae CXXIX ex diversis numeris computatae; ergo efficitur hunc unum verum numerum esse drachmarum quae in minam incurrunt, reliquos autem numeros corruptos ex hac genuina ratione corrigendos esse. Hinc Christius veram scripturam restituit[3]), quam nos hac tabula oculis proponimus:

---

2) V. commentarii vol. I p. 67 adn. 5 citati p. 64 s.

3) Erratum est in uno numero siliquarum quae in talentum incurrunt, ubi XCI milia leguntur pro XCII, sicut recte habet codex.

talentum	1							
mna	60	1						
libra	$80\frac{2}{3}$	$1\frac{11}{32}$	1					
uncia	968	—	12	1				
stater	1935	$32\frac{1}{4}$	24	2	1			
dragma	7740	129	96	8	4	1		
scripulum	23220	387	—	—	12	3	1	
obolus	46440	—	—	—	24	6	2	1
siliqua	92880	—	—	—	48	12	4	2.

Hi sunt numeri quos ipse scriptor tabulae posuit, in quibus (ut numerorum notas nunc vulgares teneamus) librae $80\frac{2}{3}$ breviatae sunt ex $80\frac{20}{32}$, unde etiam 968 unciae effectae; reliqua autem omnia accurate computata.

Postquam hac longiore quaestione antiqua huius tabulae forma restituta est, iam brevius eiusdem de auctoritate dicere licet. Duo sunt quae diversa ab reliquis auctoribus hic scriptor tradit, siliquam esse drachmae partem duodecimam et minam habere drachmas CXXIX. Ex his prius plane incredibile est magnamque prodit scriptoris ignorantiam aut temeritatem. Nam siliquae definitio non minus certa et immutabilis quam solidi et librae fuit, postquam Constantinus omnem nummorum et ponderum rationem constituit; ergo si quis scriptor diversa in hoc genere tradit, eius fides etiam de reliquis suspecta redditur. Nimirum proprium veteris minae Atticae pondus in hac tabula una drachma auctum[4]), atque hinc reliquae et minae et talenti rationes effectae. Quod minae incrementum quis hominum qua de causa et quo tempore excogitaverit, ego ne coniectura quidem definire ausim, nec vero id meum esse duco, qui huic tabulae minime eam auctoritatem tribui posse censeam, ut inde antiquum et proprium talenti Attici pondus, diversum a reliquis auctoribus omnibus, efficiatur[5]).

---

4) Vetus Attica mina a Solone constituta habuit uncias Romanas 16 (vol. I p. 90), sive denarios Neronianos 128, pro quibus in hac tabula ponuntur 129.

5) Conf. Christium l. c. p. 65 s.

De ponderum et mensurarum expositione quam Calvus latine expressit.

Supra demonstravimus Calvum Ravennatem, qui primus 123
Hippocratis libros latine edidit, his sub Africani titulo adiunxisse tractatum quendam de ponderibus et mensuris (prol. § 114). Iam magna quaestio est, graecene an latine scriptum hunc locum invenerit Calvus. Possis dicere latine, cum eodem loco ediderit Latinum scriptorem Balbum (v. ibid.). At hoc neutiquam verum esse videtur. Primum enim omnis stili habitus ac color, qualis per hunc tractatum a Calvo editum valet, interpretem recentioris aetatis, non Latinum scriptorem vetustiorem prodit; tum certe veri similius est Graecae expositioni quam Latinae praefixum esse Africani, Graeci scriptoris, nomen; denique quod ipse Calvus dicit se hunc tractatum aliis plurimis quos in manibus habuerit praetulisse, quia magis et cum Hippocratis medelarum ponderibus et mensuris, et cum Latinis convenire et facere videretur, quis est qui neget his verbis Graecum fragmentum significari a Calvo perinde atque omnia Hippocratis opera in Latinam orationem conversum? Quod cum demonstratum sit, facile ab omnibus hoc alterum concessum iri puto, Calvum, ut qui Hippocrateam molem indefesso interpretandi studio superaverit, etiam hunc exiguum tractatum apte et cum fide convertisse. Cuius rei, ne qua dubitatio relinquatur, certa sunt argumenta: nimirum plurima quae Calvus habet etiamnunc graece exstant illiusque fidem et diligentiam comprobant. Quam paucissimis potero absolvam: Calvus per voculam ***ve*** Graecis ponderum et mensurarum vocabulis addere consuevit Latinas appellationes, ut ***mnas minasve*** (fr. 141, 2), ***tropaica duo quinariosve duos*** (ibid. 9), vel Latinum vocabulum praemisit Graeco, ut ***sextarius xestesve in duas lances cotulasve*** (ibid. 12); in reliquis autem nihil nec consilio nec corrigendi studio mutavit; denique sicubi erravit, ipso Graeco libro manu scripto in errorem inductus est.

Iam vero omnis haec disputatio ita instituenda est, ut quaeratur, quale Graecum exemplum Calvus expresserit.

Magnam auctoritatem inter Graecas reliquias tribuimus duobus fragmentis, alteri περὶ ταλάντων (95), alteri περὶ μέτρων (81), quae in codicibus hoc quo statim dixi ordine posita sunt (prol. § 86). Ea iam, ut brevis sit appellatio, Alexandrinas tabulas vocemus. Has igitur tabulas Graecus ille scriptor quem Calvus expressit ita in unum tractatum coniunxit, ut et initio et in fine pauca aliunde repetita adderet, et a priore tabula ad alteram transitum faceret his verbis quae sunt apud Calvum *Sed nunc de mensuris* (§ 10). Iam in libro Graeco quo usus est Calvus Africano, celeberrimo scriptori, haec expositio tributa est, eundemque titulum in alio codice invenit Salmasius (vol. I p. 81), qui amphorae definitionem eandem quam Calvus expressit Graecam affert ex *Iulio Africano in fragmento περὶ μέτρων* vel ex *Africano in Cestis capite περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν.* Hic ipsa Salmasii verba magnam dubitationem relinquunt; qui si ista Graeca invenit *in fragmento* περὶ μέτρων, hac statuendum est quod statim dicturi sumus; sin vero ex Cestorum opere ea repetivit, longe aliter se res habet nec negari potest ipsum Africanum hanc expositionem e vetustioribus tabulis, ipsas illas Alexandrinas dico, concinnavisse suumque in opus collecticium inseruisse. Sed residet in mente scrupulus, cum altero loco *fragmentum* Africani citaverit Salmasius. Ne multa, equidem arbitror minime omne Cestorum opus aut maiorem partem eius, unde hoc de mensuris caput laudaverit, Salmasium in manibus habuisse, sed solum hoc fragmentum in libris invenisse idque sua coniectura ad Cestos Africani retulisse. Quod si verum est, relinquitur ut minime pro comperto habendum sit Africanum haec scripsisse: quam facile enim censemus fieri potuisse, ut huic fragmento a librario aliquo, quo maior auctoritas esset, celeberrimum Africani nomen praefigeretur.

Haec in universum disputanda fuerunt: iam singillatim Graecum Calvi librum cum Alexandrinis tabulis aliisque eius generis fragmentis comparemus.

Primum Graecus Calvi scriptor (fr. 141 § 1) breve exordium fecit simile quibusdam Graecis tabulis (fr. 51 vs. 4, fr. 66, 1); tum posuit totam Alexandrinam tabulam

quae est de ponderibus (fr. 95). Hic pauca admodum apud Calvum ab ea forma quam nos edidimus differunt[1]), in quibus gravissima sunt duo, primum quod Calvi scriptor (§ 6 = fr. 95, 5) variis drachmis in Alexandrina tabula enumeratis addidit Deliacam, tum quod in fine (§ 9 = fr. 95, 8) Calvi liber et nonnullis corruptelis vacavit quibus reliqui codices laborant et quaedam non iniuria omisisse videtur. Quae iam sic inter se conferamus ut ex Calvi interpretatione Graeca illius scriptoris verba restituamus eaque quae in Alexandrina tabula differunt uncis inclusa adiungamus: Διαιρεῖται δὲ [ἐκ περιουςίας καὶ add. Al.] τὸ δηνάριον κατὰ Ῥωμαίους εἰς μέρη ͵αρνβʹ [͵αςνβʹ Al.]· ἔχει γὰρ τροπαϊκὰ βʹ [μέρη ιβʹ Al.], νούμους δʹ, ἀςςάρια δὲ ιϛʹ. ὁ δὲ νοῦμος οὐγγίαν ἔχει τῷ σταθμῷ. τὸ δὲ ἀςςάριον διαιρεῖται εἴς τε 𐅵 καὶ γʺ καὶ δʺ καὶ ϛʺ καὶ ηʺ καὶ θʺ καὶ ιʺ [καὶ ιαʺ add. Al.] καὶ ιβʺ [καὶ ιϛʺ καὶ ιηʺ add. Al.] καὶ κδʺ, καὶ λϛʺ καὶ μηʺ [καὶ μʺ καὶ νʺ Al.] καὶ οβʺ. τὰ δὲ μέρη ταῦτα ἰδίας ὀνομαςίας ἔχει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις λογιςταῖς. Reliqua quae huc pertinent supra explicuimus (§ 115 extr.).

In altera parte quae respondet Alexandrino fragmento περὶ μέτρων (81) praeter leviores quasdam res infra adnotatas[2]) maxima differentia est post verba καὶ τὰ ἐλαιρὰ

---

1) Omittit Calvi scriptor verba τὸ δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ usque ad τεςςάρεις (p. 301 vs. 3—9); tum idem post verba τῇ Ἰταλικῇ μνᾷ p. 301 vs. 16 addit: *quae denarius vocatur, plurimi enim nunc fere in omnibus Italica utuntur;* tum pro verbis p. 301 vs. 20 editis πάλιν τὸ γράμμα ψεμμῶν γʹ. ὁ θέρμος κερατίων βʹ Calvi scriptor habuit πάλιν τὸ γράμμα (ἔχει) θέρμους γʹ, ὁ θέρμος κεράτια βʹ, quibuscum confer verba a Salmasio citata (I p. 81, II) et Parisini libri scripturam (ad I p. 301 vs. 19); denique Calvi scriptor omisit proxima verba ὡς εἶναι cet. (p. 301, 21—302, 2).

2) Amphorae definitio in Calvi libro iisdem verbis scripta erat quae citat Salmasius: v. vol. I p. 81, I. In Alexandrina tabula p. 257, 25 libris traditum est βρόχους; Calvus autem πρόχους legisse videtur. P. 258, 1 Alexandrina tabula recte δὴ κογγία habet, ubi δικογγία legit Calvus. Paulo post verba quae apud Calvum inveniuntur *sextarium vero seu xesten Aegyptii henion dicunt* repe-

παραπληcίως cet. (§ 13 = fr. 81, 3 vs. 9). Hic enim in Alexandrina tabula et corrupte et mutile scripta ἔcτι δὲ ὁ μετρητὴc ἐλαιρὸc †δυνατὰ ἔχων ιϛ′. καὶ καλεῖται ὁ μο ἐκτεύc; Calvus autem multo plura in libro suo legit: *metretes autem olearius huius duplus est, caetera vero concordant. quam enim comparationem rationemve librae pondus ad mnam habet, librae mensura eandem ad cotulam habet, sextarii scilicet xestaeve dimidium. Medimnus autem Atticus modios sex Italicos capit. modius autem hecteus vocatur.* In his quae de medimno leguntur sine dubio vera ac genuina sunt: unde reliqua etiam quae Calvus addit minime spernenda esse apparet. Dixit antea scriptor Alexandrinae tabulae itemque is quem Calvus expressit mensuras olearias a centumpondio Romano principium habere. Id equidem re ab omnibus partibus considerata aliter expedire non possum nisi hoc modo, sub Romanorum imperio in aliqua provincia eam mensuram oleariam quae Attico metretae responderet definitam esse C libris Romanis pro CVIII[3]), ipsam autem olei amphoram in eadem provincia hac quam dixi centenaria mensura duplo maiorem fuisse. Quid multa? in Aegypto artaba vetustior (prol. § 39) aequalis fuit Attico metretae, duae autem artabae medimnum Aegyptium effecerunt. Iam concludimus fuisse in eadem terra antiquam oleariam mensuram eodem modo ac medimnum, hanc autem postea a Romanis pondere CC librarum definitam esse, cuiusque partem CCLXXXVIII (vol. I p. 124) fuisse cotylam[4]). Haec, ut significavi, eli-

---

tita sunt ex fr. 78, 20, ubi ἡνίον habet codex. Tum apud Calvum § 15 vitiose addita verba *sexque artabis constat* et deinde post *modiorum trium* omissa trientis nota: integra habes in Alexandrina tabula p. 258, 18 et 20. Porro apud Calvum § 16 extr. addita inveniuntur *saton autem satorumve paucae sunt differentiae.* Denique Alexandrinae tabulae paragraphum septimam iam secundum Calvum emendavimus; ipse autem Calvus vitiose habet *vini quatuor et decem librarum* (pro *decem*) et paulo post § 18 *granula quingenta* (pro *quadringenta*).

3) Sextarius olei pendit sesquilibram (fr. 64, 24 etc.), metretes igitur, qui est 72 sextariorum, libras 108.

4) Hanc esse iudico cotylam Alexandrinam quae in

cienda sunt e Graeci scriptoris verbis a Calvo expressis, modo ne quid a Calvo in hac re impeditissima erratum esse suspicemur. Reliqua autem quae supra ex Calvi interpretatione exscripsi: *quam enim comparationem* cet., ea apta ratione explicare non possum.

Denique Graecus scriptor quem Calvus secutus est addidit notas ponderum ac mensurarum. Hic apparet Calvum proprios notarum ductus, quos in Graeco libro invenit, ne novi typi in officina faciendi essent, exhibere noluisse, pro his autem primas litteras cuiusque vocabuli posuisse. Sed in libro illo Graeco sine dubio similes notae fuerunt iis quas in priore volumine passim edidimus, et de talenti nota confer Salmasium supra a nobis citatum (I p. 81, V).

De apparatu Petri Danielis.

Iam cum ad calcem huius praefationis pervenerim, re- 124
stat ut ex litteris quas prompto ac benevolo studio ad me dedit H. Usenerus describam apparatum Petri Danielis[1]), qui Bernae servatur (cod. 189 in fol.). Nimirum vir ille doctus consilium ceperat scriptores de mensuris ac ponderibus edendi, multaque quae ad propositum pertinerent collegerat. Sic exstitit apparatus manu scriptus, quo haec continentur:

I. Apographum codicis Bernensis A 57 saec. X (form. quadr.). Continet hic liber foliis XVI veterem Epiphanii versionem hoc titulo: INCIPIT EPIFANII | EPI CYPRIANI CIROTUS | DE HIS QUAE IN DIUINA SCRIP | TURA SUNT MENSURIS ATQ. PONDERIBUS. | ΛΑΝΔΕΦΡΗΔΟC. | *Si quis uult eorum* cet. Extrema sunt *Talentum super omnia pondera quibus alia appenduntur excellet.* Addit Usenerus hos duos quaterniones videri maioris cuiusdam codicis reliquias esse, posteriore demum tempore in singu-

---

vetustissima tabula medicinali (fr. 29, 5, prol. I p. 69 s.) octo olei unciis aestimatur. Nam divide 200 libras Romanas per 288: prodeunt unciae 8⅓.

1) Petrus Daniel iuris consultus, Servii editor nobilissimus idemque Plauti et Petronii, mortuus est a. 1603 [sic Jöcher. secundum Baillet *jugem. des sav.*].

lare volumen colligatas. Pertinet igitur haec quae servata est vetustae versionis pars ab initio libri Epiphaniani (p. 4 ed. Dindorf.) paene usque ad finem, nam post talenti definitionem (p. 32 vs. 16 Dind.) pauca admodum in Graeco contextu leguntur. Ergo differt eadem ab ea versione quam nos edidimus (fr. 122), quae tantum mensuras ac pondera continet, non reliquas res sane alienas a proposito (prol. § 87). Sed redeam ad apparatum Danielis. Huius igitur codicis apographum facit primam partem illius voluminis: sequitur L. Danaei epistula Genabo ad Ligerim data, qua ille ostendit se apographum a Daniele missum suis adnotationibus auctum remisisse[2]). Tum haec inveniuntur:

II. folium formae octavae hoc titulo '*Ex. v. cod. Errici Memmii Volusii Metiani*'.

III. duo folia formae maioris: '*Isidori Iunioris Hispalensis Episcopi De Ponderibus ex XVI libro Etymolog. cap.* 24'. Adnotata est varia nescio quorum codicum scriptura.

IV. folium unum, ubi *follis* et μιλιάριον (immo μιλιαρίσιον) explicantur.

---

2) Hoc est epistulae initium: *P. Danieli Togato et sibi chariss.* | *L. Danaeus in Christo s. p. D.* | *Remitto ad te mi Daniel eam quam de Epiphanio Ancorato Latinam fecisti partem quae apud me reliqua erat. quae si diutius, quam speraras, a me retenta est, id non tam tui oblivioni, quam meae pigritiae et ingenii ruditati tribuas, quoniam* (an *qua*?) *id non assequebar facile quod multis in locis occurrebat. Emendavi igitur multa, sed dum in calce tuae versionis versarer, ecce e nostris studiosus quidam Epiphanium totum a Iano Cornario Latine iampridem factum attulit. In qua legi ea ipsa translata quae a te conversa sunt. Id quod te nescire nolui, ut ne actum agas, nisi si quas annotationes forte edere in ipsam Cornarii versionem malueris.* Ad quae Useneruss haec acute adnotavit: *Hieraus geht hervor, dass Danaeus den Auftrag des P. Daniel ganz falsch verstanden haben muss. Die vorhergehende Abschrift des cod.* A 57 *ist von Danaeus ganz durchcorrigirt (auch gelegentlich mit Anmerkungen versehen, z. B. gleich* fol. 1 *über dem Titel des Buches* Ancyrotus), *offenbar unter der Voraussetzung, dass P. Daniel die (vermeintlich) selbst gefertigte Version dem griechischen Texte als Erläuterung gegenüber stellen woll.*

V. duo folia, quae continent emendationes in Graecum Epiphanii contextum. In margine adnotatum '*Cassander* (an *Cassonides*?) *in Liturgia meminit vet. Interpretis Epiphanii*'.

VI. duo folia eiusdem argumenti hoc titulo '*In Epiph. de ponderibus Et mensuris*'.

Praeterea Daniel nonnullos libros impressos collegerat suasque notas et varias codicum scripturas adiecerat, quae collectio nunc est codex K 178. In hoc volumine cum alia tum Prisciani, Rhemnii Fanni, Bedae Angli, Volusii Maeciani libri inveniuntur.

Haec Usenerus, quae satis demonstrant maximo opere optandum esse, ut illius apparatus uberiorem cognitionem quam primum habere liceat.

METROLOGICI SCRIPTORES
ROMANI.

108. *E M. Terentii Varronis de lingua Latina libro V* (169—174).

Multa pecuniae signatae vocabula sunt. aeris et 169
argenti haec: as ab aere. dupondius a duobus pon-
deribus, quod unum pondus assipondium dicebatur.
id ideo, quod as erat libra pondus. deinde ab nu-
mero reliquum dictum usque ad centussis, ut as sin-
gulari numero, ab tribus assibus tressis, et sic pro-
portione usque ad nonussis. in denario numero hoc 170
mutat, quod primum est ab decem assibus decussis,
secundum ab duobus decussibus bicessis. reliqua
conveniunt, quod est, ut tricessis, proportione usque
ad centussis, quo maius aeris proprium vocabulum
non est. nam ducenti et sic proportione quae di-
cuntur, non magis asses quam denarii aliaeve quae
res significantur.

---

4. a] ab *Pri* 6. pondo *Mommsen. Gesch. d. Röm. Münzw. p. 193 adn. 75* 7. reliquum dictum *om. Pri* centussem *Pri* ut as singulari numero *om. Pri (probat Spe p. 13)* a *ante* singulari *add. N* 10. decusis *N* 11. decusibus *N* bicesis *N*, vicessis *Pri* *post* bicessis *F N add.* quod dici solum (solitum *Turneb.*) a duobus decussibus *(om. N)* bicensis (bicessis *vel* bigessis *alii*) 12. tricensis *N* 13. *post* centussis *codices Prisciani add.* quod et Persius ostendit, Et centum Graecos uno centusse licetur, *quae non scripsit ipse Priscianus (Spe p. 13)* quo] quod *N* 15. aliaeve quae] aliaeque *Pri*

171 Aeris minima pars sextula, quod sexta pars unciae. semuncia quod dimidia pars unciae. se valet dimidium ut in selibra et semodio. uncia ab uno dicta. sextans ab eo quod sexta pars assis, ut quadrans quod quarta, et triens quod tertia pars. semis quod semias, id est [ut] dimidium assis, ut supra dictum est. septunx a septem et uncia conlisum. 172 reliqua obscuriora, quod ab deminutione, et ea quae deminuuntur ita sunt, ut extremas syllabas habeant. ut deunx dempta uncia, dextans dempto sextante, dodrans dempto quadrante, bes, ut olim des, dempto triente.

173 In argento nummi: id ab Siculis. denarii, quod denos aeris valebant, quinarii, quod quinos. sestertius, quod semis tertius, dupondius enim et semis antiquus sestertius est, et veteris consuetudinis ut retro aere dicerent, ita ut semis tertius, quartus semis pronuntiarent. ab semis tertius sestertius dictus. 174 nummi denarii decuma libella, quod libram pondo as valebat, et erat ex argento parva. sembella, quod

---

1. unciae est. semuncia *Pri* 2. semiuncia *N* se] sic *FN rel.* se valet *usque ad* semodio *om. Pri* 4. assis, ut] assis est *Pri* 6. semias] semis *Pri* ut *seclusi idemque om. Pri* 7. collisum *Pri*, conclusum *FN et rel. libri Varronis* 8. diminutione *Pri* 10. deunx] de una *FN*, una *Pri*, *emendavit Spe (p. 14) idemque eiecit* deunx *quod libri Varronis et Priscianus post* uncia *habent* 14. sextertius *N, idemque vs. 16* 15. quod semis tertius] duobus semis *Pri*, quod duobus semis additur *Muellerus e coni.* 17. aera *Pri* ita ut — pronuntiarent] ut semis quintus, semis quartus, semis tertius nuntiarent *Pri* 18. sestertius *om. N* 19. decuma] a decima *Pri* quod libram *cet. om. Pri* as] aeris *Scioppius et Mue* 20. simbella *N*

libellae dimidium, quod semis assis. teruncius a tribus unciis, quod libellae ut haec quarta pars, sic quadrans assis eadem.

109. *Ex eodem libro locus de agri mensuris* (V. 34. 35).

Ager dictus in quam terram quid agebant, et unde 34 quid agebant fructus causa: alii, quod id Graeci dicunt ἀγρόν. ut ager quo agi poterat, sic qua agi actus. eius finis minimus constitutus in latitudinem pedes quattuor — fortasse an ab eo quattuor, quod ea quadrupes agitur — in longitudinem pedes centum viginti; [in] quadratum actum et latum et longum esse p. centum viginti. multa antiqui duodenario numero finierunt, ut duodecim decuriis actum. iugerum di- 35 ctum iunctis duobus actibus quadratis. centuria primo a centum iugeribus dicta est, post duplicata retinuit nomen, ut tribus a tribus multiplicatae idem tenent nomen.

110. *Ex eiusdem libro de re rustica I* (10).

Modos quibus metirentur rura alius alios constituit. nam in Hispania ulteriore metiuntur iugis, in

---

1. terruncius *N* 2. quod *om. Mue* 7. alii quod *Spe*, aliquod *F*, an quod *La*, *qui haec et cetera usque ad* ἀγρόν *uncis interclusit* 8. αrpo *F* quo *Turnebus*, quod *F* 11. et 13. centum viginti *FLa*, CXX *vulgo* 12. in *seclusi coll. de r. r. lib. I, 10,* hinc *Spe* esse p.] ẽ & *F*, esse *vulgo* 14. duodecim *FLa*, XII *vulgo* actum] actũs *F*, *voluit igitur librarius* actum *corrigere (Spe)* 15. primo a] prima *F* 16. est *F*, *vulgo om.* 17. a tribus *La*, actibus *F*, *vulgo om.*

Campania versibus, apud nos in agro Romano ac Latino iugeris. iugum vocant quod iuncti boves uno die exarare possint. versum dicunt centum pedes quoquo versum quadratum. iugerum quod quadratos duos actus habeat. actus quadratus qui et latus est pedes CXX, et longus totidem. is modus acnua latine appellatur. iugeri pars minima dicitur scripulum, id est decem pedes et longitudine et latitudine quadratum. ab hoc principio mensores nonnunquam dicunt in subsicivum esse unciam agri aut sextantem seu quid aliud, cum ad iugerum pervenerunt, quod habet iugerum scriptula CCLXXXVIII, quantum as antiquos noster ante bellum Punicum pendebat.

Bina iugera, quot a Romulo primum divisa dicebantur viritim, quae heredem sequerentur, heredium appellarunt. haec postea centum centuria. centuria est quadrata in omnes quattuor partes, ut habeat latera longa pedum MMCD. haec porro quattuor

---

2. iugum] iugerum *M* 3. possunt *M* 5. qui est latus C. XX pedes et longus totidem *M* 6. centum viginti *Ve* modius *Ve* acuna *M*, ac mina *Ve* 7. latinae *L* 8. pedes in longitudinem et latitudinem *vulgo* 10. subsicinum *M* 11. seu] si *LMP*ᵏ*Ve*, aut *vulgo* pervenerunt quod habet *om. M* 12. quod *LP*ᵏ, quot *Ve* scriptula *L*, scripula *MP*ᵍ*vulgo*, scrupula *Ve* CC(L)XXXVIII *L*, CLXXXVIII *M*, CCLXXXVIII *P*ᵏ, ducenta octogintaocto *Ve* 13. quantus *P*ᵍ *falso* as antiquos *LP*ᵍᵏ, ad antiquos *M*, autem ad ant. *Ve* noster] nr̄os *M*, nostros *Ve* 14. pendebant *Ve* 15. quot *La*, quod *libri* 16. quaeque haeredem *Ve* haeredium *Ve*, heredem *M* 17. a centum centuria *Ve*, a centum centuria dicta *vulgo* 18. habeant *M* 19. pedum M. M. C. ∂ *L*, pedum M. M. C. *M*, M. M. C. pedes *Ve* (*de P vide praef.*), *pedum* ∞ ∞

centuriae coniunctae, ut sint in utramque partem binae, appellantur in agris divisis viritim publice saltus.

111. *Tabula agrestium mensurarum e Columellae libro V.*

(Vide prol. § 110.)

1. Modus omnis areae pedali mensura conprehenditur, qu*ae est* digitorum XVI. pes multiplicatus in passus et actus et climata et iugera et stadia centuriasque, mox etiam in maiora spatia procedit.

2. Passus pedes habet quinque.

3. Actus minimus, ut ait M. Varro, *in* latitudinem pedes IIII. longitudinis habet pedes CXX.

4. Clima quoquo versus pedum est LX.

5. Actus quadratus undique finitur pedibus CXX. hoc duplicatum fecit iugerum, et ab eo quod erat iunctum nomen iugeri usurpavit. sed hunc actum provinciae Baeticae rustici agnuam vocant, itemque XXX pedum latitudinem et CLXXX longitudinem porcam dicunt. at Galli candetum appellant in areis

---

D *(hoc* D *cum transversa linea) Ge*, *eadem addito* C *ante* D *Sch* haec *L*, hec *M*, hae *VeP*[k]

1. ″coniunctae ″centuriae *L* utranque *LVe* binae] bene *M* 2. et sic *ante* appellantur *add. Ve* publicę *L*, publice *Ve*

6. omnis *cer*eae *S* comprehenditur *Ve* 7. quae eṣt] quia *S*, qui *Ve* pes *multip*licatus *S* 8. climmata *S* 10. quique *Ve* 11. in *addidi e Varrone (supra p. 51, 9)* 12. quattuor *Ve* 15. facit *Ve* erit *S* 16. usurpabit *SP* 17. beticae *Ve*, bethicae *P* acnuam *vulgo*, agmiā *Ve* 18. triginta *Ve* CXXV *Ve*, CLXXV *P* porcā *S* 19. calli gandetum *S*, *sed ex* c *cauda adscripta factum* g

urbanis spatium centum pedum, in agrestibus autem pedum CL [quod aratores candetum nomenant]; semiiugerum quoque arepennem vocant.

6. Ergo, ut dixi, duo actus iugeri efficiunt longitudinem pedum CCXL, latitudinem pedum CXX, quae utraeque summae in se multiplicatae quadratorum faciunt pedum milia XXVIII DCCC.

7. Stadium deinde habet passus CXXV, id est pedes DCXXV, quae mensura octies efficit ∞ passus. sunt ea m. p. V.

8. Centuriam nunc dicimus, ut idem Varro ait, ducentorum iugerum modum. olim autem ab centum iugeribus vocabatur centuria, sed mox duplicata nomen retinuit, siculi tribus dictae primum a partibus populi tripertito divisi, quae tamen nunc multiplicatae pristinum nomen possident.

9. Haec non aliena nec procul a ratiocinio quod tradituri sumus breviter praefari oportuit. nunc veniamus ad propositum. iugeri partis non omnis posuimus, sed eas quae cadunt in aestimationem facti operis. nam minores persequi supervacuum fuit, pro quibus nulla merces dependitur.

---

1. cen*tū* *S* 2. nomenant *S*, *et sic scripsit interpolator; super* e *add.* i *manus paulo recentior* 4. iugerum *Ve* 5. CXX] CCXX *S* 6. quae utraeque *om. P* 7. XXVIII dCCC *S* 9. mille *Ve* passus· sunt campum *S (v. praef.)*, passus. sic ueniunt quinque milia pedum *Ve*, sunt passus is ueniunt *cet. P* 12. *post* ducentorum *Ve add.* numero 14. sicut *Ve* 15. tripartito *Ve* 17. pro*cul a rato*cinio *S* 18. braeviter *S* 19. possumus *SVe (v. praef.)* 20. estimationem *S* 22. mercede penditur *SP*

10. Igitur, ut diximus, iugerum habet quadratorum pedum $\overline{\text{XXXVIII}}$ DCCC, qui pedes efficiunt scripula CCLXXXVIII.

11. Ut a minima parte, id est ab dimidio scripulo incipiam, pars DLXXVI pedes efficit L, id est iugeri dimidium scripulum.

12. Pars CCLXXXVIII pedes centum, hoc est scripulum.

13. Pars CXLIIII pedes CC, hoc est scripula duo.

14. Pars LXXII pedes CCCC, hoc est sextula, in qua sunt scripula IIII.

15. Pars XLVIII pedes DC, hoc est sicilicus, in quo sunt scripula sex.

16. Pars XXIIII p. ∞CC, hoc est semuncia, in qua scripula XII.

17. Pars XII p. $\overline{\text{II}}$ CCCC, hoc est uncia, in qua sunt scripula XXIIII.

18. Pars VI p. $\overline{\text{IIII}}$ DCCC, hoc est sextans, in quo scripula XLVIII.

19. Pars IIII p. $\overline{\text{VII}}$ CC, hoc est quadrans, in quo scripula LXXII.

20. Pars III p. $\overline{\text{VIIII}}$ DC, hoc est triens, in quo scripula XCVI.

---

2. $\overline{\text{XXGII}}$·dCCC *S*, milia XXVIII·dCCC *Ve* scrupula *Ve ubique*, *corr. P* 3. CCLXXXGII *S* 5. pars aLXXG *S*, pars CCIXXXVIII *Ve*, pars DLXXII *P* efficiūt *Ve* 7. pedes C quae est *Ve* 9. et 10. pars septuagensima et secunda pars CXLIIII pedes CC hoc est scripula duo. pedes $\overline{\text{CCCC}}$ hoc est sextulã *S*, Pars: IXXII. pedes:· pars. XIIIII. pedes. CC. hoc est scrupula duo. Pedes. CCC. hoc est sextula *Ve* 12. $\overline{\text{dc}}$ *S* 14. p. M. CC *Ve* 16. p. II. CCCC *Ve*, *et sic infra (milibus non distinctis lineola superposita)* 22. $\overline{\text{dc}}$ *S*

21. Pars III et XII p. $\overline{\mathrm{XII}}$, hoc est quincunx, in quo scripula CXX.

22. Pars dimidia p: $\overline{\mathrm{XIIII}}$ CCCC, hoc est semis, in quo scripula CXLIIII.

23. Pars dimidia et duodecima p. $\overline{\mathrm{XVI}}$ DCCC, hoc est septunx, in quo scripula CLXVIII.

24. Partes duae tertiae p. $\overline{\mathrm{XVIIII}}$ CC, hoc est bes, in quo scripula CXCII.

25. Partes tres quartae p. $\overline{\mathrm{XXI}}$ DC, hoc est dodrans, in quo scripula CCXVI.

26. Pars dimidia et tertia p. $\overline{\mathrm{XXIIII}}$, hoc est dextans, in quo scripula CCXL.

27. Partes tertiae II et quarta p. $\overline{\mathrm{XXVI}}$ CCCC, hoc est deunx, in quo scripula CCLXIIII.

28. Iugerum p. $\overline{\mathrm{XXVIII}}$ DCCC, hoc est as, in quo scripula CCLXXXVIII.

112. *E Frontini libro II de limitibus.*

(Vide prol. § 111.)

p.30 *La* Primum agri modum fecerunt quattuor limitibus clausum

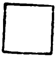

---

1. quincuncxs *S*, quincuns *Ve* 2. CX *S* 5. et XII. p. XIII. dCCC *Ve* 6. septuns *Ve* CLXII · X *S*, CIXXXIIX *Ve* 7. partes duae tertiae *supra lineam habet S ab altera manu, ut videtur* p. XXIIII. CC. hoc est pes: in quo scrupula. CCXIII *Ve* 9. pedes $\overline{\mathrm{XX}}$ · Id · C · *S* 11. destas *S*, destans *Ve* 12. CCXIII *Ve* 13. pars^{te} *S* tertiae et II *S*, tertiae secundae *Ve* p. XXIII·CCCC *Ve* 14. deunxs *S*, deuns *Ve* 15. pedes XX$\overline{\mathrm{VIII}}$ d$\overline{\mathrm{ccc}}$ *S*, pedes XXVII.dCCC *Ve*

plerumque centum pedum in utraque parte, quod Graeci plethron appellant, Osci et Umbri vorsum: nostri centenos et vicenos in utraque parte, cuius ex IIII unum latus, sicut diei XII horas, XII menses anni, XII decempedas esse voluerunt. ex actibus conicio acnuam primum appellatum . . . dictum fundum. hi duo fundi iuncti iugerum definiunt

deinde haec duo iugera iuncta in unum quadratum agrum efficiunt, quod sint in omnes partes actus bini in hunc modum

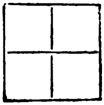

quidam primum appellatum dicunt sortem, et centies ductum centuriam. sunt qui centuriam maiorem modum appellant, ut Cremonae decem et ducentum; sunt qui minorem, ut in Italia triumviralem iugerum quinquagenum.

113. *E Balbi ad Celsum expositione et ratione mensurarum.*

(Vide prol. § 112.)

1. Mensura est conplurium et inter se aequalium p. 94 *La*
intervallorum longitudo finita, ut pes per unciam, per

1. centum *libri*, centenum *La* 2. Greci *libri La* 3. cente^{nos} et uicenos *A*, uicenos et centenos *E*, centenum et uicenum *La* 6. appellatum] *conf. vs. 11. 12 post* fundum *duae falsae figurae sunt in A (vide apud La diagramma 31): ego genuinam figuram eamque post* definiunt *restitui* 10. *post* modum *falsa figura est in A (apud La 32)* 13. Cremone *ALa*, cremonam *E* decem *libri*, denum *La* ducentam *A*, ducenta *E*, ducenum *La*

pedem decempeda, per decempedam actus, per passum stadium, per stadium miliarium, et his similia.

2. Mensurarum appellationes quibus utimur sunt duodecim, digitus, uncia, palmus, sextans, pes, cubitus, gradus, passus, decempeda, actus, stadium, miliarium.

3. Minima pars harum mensurarum est digitus: siquid enim infra digitum metiamur, partibus respondemus, ut dimidiam aut tertiam.

4. Uncia habet digitum unum et tertiam partem digiti.

5. Palmus habet digitos IIII, uncias III.

p.95 *La* 6. Sextans, quae eadem dodrans appellatur, habet palmos III, uncias VIIII, digitos XII.

7. Pes habet palmos IIII, uncias XII, digitos XVI.

8. In pede porrecto semipedes duo, in pede constrato semipedes IIII, in pede quadrato semipedes VIII.

9. Cubitus habet sesquipedem, sextantes duas, palmos VI, uncias XVIII.

10. Gradus habet pedes II S.

11. Passus habet pedes quinque.

12. Decempeda, quae eadem pertica appellatur, habet pedes X.

13. Actus habet longitudinis ped. CXX, latitudinis ped. CXX.

14. Stadium habet pedes DCXXV, passus CXXV.

15. Miliarium habet passus mille, ∞ p. V, stadios VIII.

---

10. Uncia habet digitum unum et tertiam *Memmianus liber apud Rigaltium*, *om. libri a La collati* 13. quae *E*, que *reliqui et La* 20. II. S. *plerique*, duosemis *G, unde* duo semis *La* 27. ∞ p. v *Vaticanus*, pedes V̄ *reliqui*, milia pedum V *La*

16. Mensurae aguntur generibus tribus, per lon- p. 97 La gitudinem et latitudinem et altitudinem, hoc est rectum, planum, solidum.

17. Rectum est cuius longitudinem sine latitudine metimur, ut lineas, porticus, stadia, miliaria, fluminum longitudines, et his similia.

18. Planum est quod Graeci epipedon appellant, nos constratos pedes, in quo longitudinem et latitudinem habemus. per quae metimur agros, aedificiorum sola, ex quibus altitudo aut crassitudo non proponitur, ut opera tectoria, inauraturas, tabulas, et his similia.

19. Solidum est quod Graeci stereon appellant, nos quadratos pedes appellamus, cuius longitudinem et latitudinem et crassitudinem metimur, ut parietum structuras, pilarum, pyramidum aut lapidum materias, et his similia.

114. *Ex Hygini libro de condicionibus agrorum.*

(Vide prol. § 111.)

1. Hoc quoque non praetermittam quod plerisque locis inveni, ut modum agri non iugerum sed aliquo nomine appellarent, ut puta [qua] in Dalmatia versus 122 La appellant. idem versus habet p. $\overline{\mathrm{VIII}}$ DCXL. ita iugero versus numero sunt III ZZ. ego autem quotiens

---

1. *ad § 16—19 in libris appictae sunt quaedam figurae (apud La 68—71)* 7. Greci *libri La*

21. aliquo] *immo* alio quo: *conf. p. 60, 9* 22. qua *B*, om. *G*, quo *La* in Dalmatia] in campania quod *G* 24. uersus non sunt *B*, sunt uersus numero *GLa* $\overline{\mathrm{III}}$. I. L. *B*, $\overline{\mathrm{III}}$. L. *G*; *de nota trientis vide praefationem*

egeram mensuram, ita renuntiabam, IVGERA TOT, VERSVS TOT, ut, si forte controversia esset versum habere pedes $\overline{\text{VIII}}$ DCXL, in iugeribus tamen fides constaret. in provincia quoque Narbonensi varia sunt vocabula: alii appellant libram, alii parallelam. in Hispania centurias. ita, sicut dixi, in consuetudine alicuius regionis inveniemus [sicut videtur] ita renuntiandum, IVGERA TOT, VERSVS TOT, sive LIBRAE TOT, sive quod aliud vocabulum aliquo modo comprehensum fuerit. ita cum iugera adscripta fuerint, licet peregrinis vocabulis possit aliquid . . . iugerum nobis ratio fuit, fidem servabit.

2. Neque hoc praetermittam quod in provincia Cyrenensium conperi, in qua agri sunt regii, id est illi quos Ptolomaeus rex populo Romano reliquit: sunt plinthides, *id est* laterculi quadrati uti centuriae, per sena milia pedum limitibus inclusi, habentes singuli laterculi iugera numero ∞CCL. lapides vero inscri-
123 La pti nomine divi Vespasiani sub clausula tali, OCCVPATI A PRIVATIS FINES: P. R. RESTITVIT. praeterea pes eorum, qui Ptolomeicus appellatur, habet monetalem pedem et semunciam. ita iugeribus numero ∞CCL, quae eorum mensura inveniuntur, accedere debet pars XXIIII, et ad effectum iterum pars XXIIII, et prodeunt vero effecto monetali pede iugera

---

4. narbonensem *B*, narbonense *GLa* 6. hispania *G*, spaniam *B*, Spania *La* 6. ita si, ut dixi — inveniemus, [sicut] uidetur ita renuntiandum *La* 9. conprehensum *G*, compraehensum *BLa* 12. fuit] sui *coni. La* 14. cyrinensium *B* 15. ptolomeus *BLa*, phtolomeus *G* 16. id est *Turnebus*, om. libri 20. restituit *Turnebus*, praestituit *BG* 25. prodeunt vero effecto]

∞CCCLVI ZZ. hunc igitur modum quattuor limitibus mensura S. S. inclusum vocamus medimna ∞CCL, quo apparet medimnon eorum mensura iugerum habere I, monetali autem mensura I — *.

3. Item dicitur in Germania in Tungris pes Drusianus qui habet monetalem pedem et sescunciam.

115. *Volusii Maeciani distributio.*

(Vide prol. § 115.)

VOLVSII MAECIANI

distributio item vocabula ac notae partium in rebus quae constant pondere numero mensura.

Saepenumero, Caesar, animadverti aegre ferentem te, quod assis distributionem et in heredum institutione et in aliis multis necessariam ignotam haberes. quare ne tam exigua res ingenium tuum ullo modo moraretur, cum partes ipsas tum vocabula et notas proponendas existimavi; et deprehendes distributionem quidem partium infinitam, oppido autem quam exigua vocabula et notas.

[1.] Prima divisio solidi, id est librae, quod as

---

p̄r uniuero effecto *B*, ṔR̄ uniuerso effectu *G*, erunt uniuerso effectu *coni. La* iug. *libri et La*

1. *corruptelas numeri* ∞CCCL *in BG vide apud La; excurrentia autem* VIZZ *in codicibus contracta sunt in* VIII 2. ∞CCL *add. Rudorffius Gromat. II p. 421* 4. mensuram Ic͠c *B*, mensura Ī. CC. *G*, '*debet esse* unum, unciam, dimidium scripulum' *La; vide praef.*

10. assis distributio *Bö e coni.* quae constant] pecuniariis *CBö, corr. Mo* 12. Caesar *Mo*, cęsor *C*, Censor *Bö* 15. quare *Mo*, quae *CBö*

vocatur, in duas partes dimidias diducitur; pars dimidia semis vocatur; nota eius S. [2.] sequens divisio fit in tres tertias partes; pars tertia triens vocatur; nota eius = =. [3.] sequitur divisio in quattuor quartas partes; pars quarta quadrans vocatur; nota eius = —. [4.] deinceps fit divisio in sex sextas partes; sextae partis nomen est sextans, cuius nota =. [5.] deinde dividitur in octo octavas, quae sescunciae vocantur, quarum est nota Ɛ—. [6.] item in novem nonas; nona pars vocatur uncia duae sextulae; nota —ʅ. [7.] dividitur item as in duodecim partes duodecimas; vocantur singulae unciae, cuius nota —.

[8.] Haec velut elementa primae de asse distributionis aequalitatem servant. si quid quibusdam earum detrahas vel conferas, fient dispares. [9.] quare si quadranti sextantem, vel trienti unciam applices, facies quincuncem, qui constat ex quinque unciis, hoc est quinque duodecimis; nota quincuncis = = —. [10.] si semissi applices unciam, vel quincunci sextantem, vel trienti quadrantem, efficies septuncem, hoc est septem duodecimas; nota septuncis S—. [11.] si septunci applicueris unciam, vel semissi sextantem, vel quincunci quadrantem, vel trienti tantundem, facies bessem, id est duodecimas octo; nota bessis S=. [12.] si bessi applicueris unciam, vel septunci sextantem, vel semissi quadrantem, vel quincunci trientem, dodrantem efficies, hoc est novem duodecimas; nota dodrantis S = —. [13.] si dodranti applicueris unciam, vel bessi sextantem, vel septunci quadrantem, vel semissi trientem, vel quincunci tantundem, facies dextantem, hoc est decem partes duodecimas; nota dextantis S = =. [14.] si dextanti applicueris unciam,

vel dodranti sextantem, vel bessi quadrantem, vel septunci trientem, vel semissi quincuncem, facies deuncem, id est undecim duodecimas; nota deuncis S = = -.

[15.] Ex his apparet in quas partes aequaliter, in quas dispares as dividatur. quo tamen facilius et memoria res teneatur, summa divisionis haec est. in asse sunt unciae XII, hoc est partes duodecimae duodecim, unciae et binae sextulae novem, hoc est novem nonae; sescunciae octo, id est octo octavae; sextantes sex, id est sex partes sextae; quadrantes quattuor, id est quattuor partes quartae; trientes tres, id est tres partes tertiae; semisses duo, id est duae partes dimidiae. ceterae partes inaequalem faciunt divisionem. [16.] in deunce sunt unciae undecim, sextantes quinque et uncia, quadrantes tres et sextans, trientes duo et quadrans, quincunces duo et uncia, semis et quincunx, septunx et triens, bes et quadrans, dodrans et sextans, dextans et uncia; deest assi uncia. [17.] in dextante sunt unciae decem, sextantes quinque, quadrantes tres et uncia, trientes duo et sextans, quincunces duo, semis et triens, septunx et quadrans, bes et sextans, dodrans et uncia; deest assi sextans. [18.] in dodrante sunt unciae novem, sextantes quattuor et uncia, quadrantes tres, trientes duo et uncia, quincunx et triens, semis et quadrans, septunx et sextans, bes et uncia; deest assi quadrans. [19.] in besse sunt unciae octo, sextantes quattuor, quadrantes duo et sextans, trientes duo, quincunx et quadrans, semis et sextans, septunx et uncia; deest assi triens. [20.] in septunce sunt unciae septem, sextantes tres et uncia, quadran-

tes duo et uncia, triens et quadrans, quincunx et sextans, semis et uncia; deest assi quincunx. [21.] in semisse sunt unciae sex, sextantes tres, quadrantes duo, triens et sextans, quincunx et uncia; deest assi alter semis. [22.] in quincunce sunt unciae quinque, sextantes duo et uncia, quadrans et sextans, triens et uncia; deest assi septunx. [23.] in triente sunt unciae quattuor, sextantes duo, quadrans et uncia; deest assi bes. [24.] in quadrante sunt unciae tres, sextans et uncia; deest assi dodrans. [25.] in sextante sunt unciae duae; deest assi dextans.

[26.] Huc usque divisio maiorum [τῆς μονάδος], ut ita dictum sit, partium et celebris et nota est. sed cum rei natura infinitam partiendi praestet facultatem, succedit unciae quoque, quae est assis, ut supra dictum est, pars duodecima, divisio, non tam celebris quidem, sed tamen non adeo ignota. [27.] ut assis, ita unciae prima divisio fit in duas partes dimidias, quae vocantur semunciae; nota semunciae Σ. [28.] item dividitur uncia in tres partes, quae vocantur binae sextulae; nota binarum sextularum ⲗⲗ. [29.] item dividitur uncia in quattuor sicilicos, id est quattuor quartas; nota sicilici Ɔ. [30.] item in sextulas sex, id est sex sextas; nota sextulae ⲗ. [31.] item in duodecimas duodecim, quas singulas partes dimidias sextulas vocamus; nota dimidiae sextulae ⲗ̶. [32.] item in scriptula viginti quattuor; scriptuli nota ⲗ̶ⲗ̶. [33.] est autem assis semuncia pars vicesima

---

12. τῆς μονάδος *Mo; in C^p satis magnam rasuram et vestigia Graecae vocis vidit Bursianus; lacunam non indicant C^v Bö*

quarta, duae sextulae pars tricesima sexta, sicilicus quadragesima octava, sextula septuagesima secunda, dimidia sextula centesima quadragesima quarta, scriptulum ducentesima octogesima octava. [34.] semuncia habet sicilicos duos, sextulas tres, dimidias sextulas sex, scriptula duodecim. [35.] duae sextulae habent sicilicum et dimidiam sextulam, sextulas duas, dimidias sextulas IIII, scriptula VIII. [36.] sicilicus habet sextulam et dimidiam, dimidias sextulas tres, scriptula sex. [37.] sextula habet dimidias sextulas duas, scriptula quattuor. [38.] dimidia sextula habet scriptula duo.

[39.] Has quoque partes in quantum libet dividere possis; verum infra eas neque notas neque propria vocabula invenies praeter ea. dimidium scriptulum audio quosdam ratiocinatores simplium vocare, quod erit totius assis quingentesima septuagesima sexta, quam et ipsam partem infinito separare possis. [40.] nec mirum, si infra has partes partitio facta et nominibus et notis caret, cum etiam inter superiores primasque divisiones pleraeque partes et nominibus et notis careant: statim namque undecim undecimae assem efficiunt, nec aut nomen proprium aut notam habent; perinde decem decimae. nam nona assis facit unciam duas sextulas; octava, ut supra redditum est, sescuncia vocatur; septem septimae, quae et ipsae assem implent, nec nomen proprium nec notam habent; sextae sextantes vocantur;

---

1. et *ante* quarta *add. C; numeros olim scriptos fuisse demonstrat Mo coll. vs. 3, ubi libri* tricesima *habent pro* quadragesima   24. nam] iam *coni. Mo*

ne quintae quidem aut nomen proprium aut notam habent; iam vero tertias trientes, quartas quadrantes, sicut duodecimas uncias vocari ostensum est. [41.] infra has ceterae usque sextam decimam nomine proprio notaque carent; sed sexta decima semuncia sicilicus dicetur, nam sedecim semunciae octo sunt unciae, sedecim sicilici quattuor unciae fiunt, iunctae unciis octo assem implent: septima decima deinde interiecta nomine notaque caret: octava decima vocabitur semuncia sextula, nam hae decies octies ductae assem efficiunt: [42.] post has inferiores partes, excepta semuncia, duabus sextulis, sicilico, sextula, dimidia sextula, scriptulo, neque vocabula propria neque notas habent. [43.] centesima, quae commodi aut usurarum nomine ad sortem applicaretur, *solebat olim* sicilico, id est C averso, eo notari quod cum C centum significaret, convertebatur ad eam summam, cuius centesima futura erat, et sive una convenerat, unus sicilicus, sive plures, tot sicilici ponebantur.

[44.] Sicut autem assis appellatio ad rerum solidarum hereditatisque totius, divisio autem eius ad partium demonstrationem pertinet, ita etiam ad pecuniam numeratam refertur, quae olim in aere erat, postea et in argento feriri coepit ita, ut omnis nummus argenteus ex numero aeris potestatem haberet. [45.] eo in numero sunt hi argentei nummi: denarius, cuius est nota X̶, quinarius, cuius est nota V̶, sestertius, cuius nota est H̶S̶. victoriatus enim nunc tantundem valet quantum quinarius; olim ut peregrinus

16. solebat olim *add. Mo* 23. etiam] et *C*[v]*Bö* 30. ut] at *C*, ac *Bö*

nummus loco mercis, ut nunc tetrachmum et drachma, habebatur. [46.] denarius primo asses decem valebat, unde et nomen traxit; quinarius dimidium eius, id est quinque asses, unde et ipse vocatur; sestertius duos asses et semissem, quasi semis tertius, Graeca figura ἕβδομον ἡμιτάλαντον, nam sex talenta et semitalentum eo verbo significant; lex etiam duodecim tabularum argumento est, in qua duo pedes et semis sestertius pes vocatur. [47.] nunc denarius XVI, victoriatus et quinarius VIII, sestertius quattuor asses valet.

[48.] Infra quam divisionem sequitur alia quaedam subdivisio, notas aeque et propria vocabula habens. quare si ad denarium rationem conficias, assem hac nota scribas ac voces: semuncia sicilicus ✱ Σ Ɔ; semunciae enim sedecim et sicilici sedecim assem efficiunt. [49.] dupundium hac nota scribas ac voces: sescuncia ✱ Σ –; nam sedecim sescunciae dupundium efficiunt. [50.] tressis hac nota scribas ac voces: sextans sicilicus ✱ = Ɔ; aeque enim sedecim sextantes totidemque sicilici tres asses efficiunt. [51.] quattrussis hac nota scribas vocesque: quadrans ✱ = –; sedecim enim quadrantes quattrussis efficiunt. [52.] quinques hac nota scribas vocesque: quadrans semuncia sicilicus ✱ = – Σ Ɔ; nam sedecim quadrantes ac totidem semunciae sicilicique faciunt quinques. [53.] sexis hac nota scribas nominesque: triens semuncia ✱ = = Σ; aeque enim trientes et semunciae sedecies ducti sexis efficiunt. [54.] septus hac nota

1. tetradrachmum *Bö* et *Mo*; *sed hic nunc praefert* tetrachmum *cum C*

scribas ac nomines: quincunx sicilicus ✱ = = − Ɔ; simili enim modo quincunces ac sicilici multiplicati septus efficiunt. [55.] octus hac nota scribas ac nomines: semis ✱ S, quibus eodem modo multiplicatis octus reperies. [56.] nonus hac nota scribas appellesque: semis semuncia sicilicus ✱ S Σ Ɔ, ut similiter hac quoque nota, quae vocatur semis semuncia sicilicus, multiplicata nonus invenias. [57.] decus hac nota scribas atque nomines: septunx semuncia ✱ S − Σ; septuncem quoque ac semunciam totiens si duxeris, decus efficies. [58.] undeciaere hac nota scribas appellesque: bes sicilicus ✱ S = Ɔ; nam bes sicilicus totiens ducti undeciaere efficiunt. [59.] duodeciaere hac nota scribas ac voces: dodrans ✱ S = −; dodrantes eodem modo computati duodeciaere efficiunt. [60.] tredeciaere hac nota scribas vocesque: dodrans semuncia sicilicus ✱ S = − Σ Ɔ; dodrantibus semunciis sicilicis eadem ratione multiplicatis tredecim asses efficias. [61.] quattuordeciaere hac nota scribas ac voces: dextans semuncia ✱ S = = Σ; dextantes semunciaeque sedecim aeque quattuordeciaere efficiunt. [62.] quindeciaere hac nota scribas et appelles: deunx sicilicus ✱ S = = − Ɔ; deunx quoque ac sicilicus sedecies ducti quindeciaere efficiunt.

[63.] Ingeniosissime autem, cum ad denarium ratio conficeretur, excurrentis aeris nota inventa est, quae sedecies multiplicata id efficeret: nam cum denarii nota praescribatur, eique subiniungatur aeris excurrentis nota, manifestum est eam sedeciens ducendam ex adnotatione denarii.

---

4. ✱ S *om. C in lacuna* 28. subiungatur *Bö*

[64.] Ad quinarium et victoriatum rationem Romae confici nescio: quemadmodum tamen, si velis, conficias, facilius apparebit, si prius inspexeris ad quem modum sestertiaria ratio confiat; tunc enim excurrentis aeris leges exemplum denariariae rationis, et dimidiam duces; vel sestertiariae, et duplicabis.

[65.] Ad sestertium ratio si confiat, semis hac nota scribitur —T; vocatur libella teruncius. est autem libella sestertii decima pars, teruncius quadragesima, quae duae partes iunctae octavam sestertii, id est semissem, efficiunt; nam octo libellis, id est octo decimis, teruncii octo, id est octo quadragesimae (quae fiunt quattuor vicesimae, hoc est duae decimae) adiectae complent sestertium. [66.] sunt enim in sestertio libellae decem, singulae viginti, teruncii quadraginta. [67.] infra semissem nemo temere rationem sestertiariam ducit. potest tamen: nam quadrans, qui est pars sexta decima sestertii, poterit notari singula, quae est vicesima sestertii, et dimidio teruncio, qui est octogesima sestertii; nam utraque haec pars iuncta efficit sextam decimam. [68.] as notari debet Ξ Σ. haec ad sestertium nota vocatur duae libellae singula; fiunt duae decimae et vicesima, hoc est quarta pars sestertii; nam quater binae libellae octo fiunt decimae; quattuor singulae quattuor fiunt vicesimae, hoc est duae decimae, quae superioribus iunctae sestertium complent. [69.] as semis notari debet Ξ—ΣT, vocatur tres libellae singula teruncius, et sunt tres decimae, una vicesima, una quadragesima, hoc est quarta et octava sestertii; supersunt octavae quinque, id est semisses quinque, ut compleant sestertium. [70.] dupundius hac nota S;

vocantur quinque libellae, quae sunt quinque decimae; hae duplicatae sestertium implent. [71.] dupundius semis hac nota S – T; vocatur sex libellae teruncius; sunt autem sex decimae et quadragesima, id est dimidia et oçtava totius; supersunt octavae tres, id est semisses tres, ut sestertium compleant. [72.] tressis hac nota S = Σ; vocatur septem libellae singula; sunt autem pars dimidia et duae decimae et vicesima, hoc est pars dimidià et quarta; desunt duae octavae, id est quarta, quae iuncta impleat sestertium. [73.] tressis semis hac nota S = – Σ T; vocatur octo libellae singula teruncius; sunt pars dimidia et tres decimae et vicesima et quadragesima, hoc est pars dimidia et quarta et octava; superest octava, quae adiecta sestertium conpleat.

[74.] Libella dicta creditur quasi pusilla libra: nam cum olim asses libriles essent, et denarius decem asses valeret, et decima pars denarii libram, quae eadem as erat, singula selibram, quae eadem semis erat, teruncius quadrantem haberet; sive denariaria sive sestertiaria ratio conficeretur, iisdem notis, id est libellarum et singularum et teronciorum, praeposita nota denarii vel sestertii, ut erat ratio, aera exprimebantur. [75.] posteaquam in sedecim asses denarius distributus est, denariaria ratio expeditius confici coepit, ut supra dictum est; sestertiaria mansit sub iisdem notis, aucta tamen computatione. [76.] haec quoque libella exemplo maiorum in duos velut semisses, qui singulae vocantur, et quattuor velut quadrantes, qui teruncii vocantur, dividitur.

[77.] Ponderis eadem divisio est quae aeris. nam in quas partes as dividitur, in has et libra dispen-

ditur. [78.] *dicitur* ita as quidem, seu de divisione solidi, seu de pondere, seu de numerata in aere pecunia agatur; libra autem in pondere. nummi vero argentei in pecunia forma publica dumtaxat nomen accipiunt.

[79.] Mensurarum liquoris atque grani expeditior et forma et appellatio est: nam quadrantal, quod nunc plerique amphoram vocant, habet urnas duas, modios tres, semodios sex, congios octo, sextarios quadraginta octo, heminas nonaginta sex, quartarios centum nonaginta duo, cyathos quingentos septuaginta sex. [80.] notae mensurarum:

quadrantalis	qı
urnae	q^s
modii	ꟿ̊ı
semodii	ꟿ̊s
congii	Ƶ
sextarii ad vinum	ɔ
ad granum	Σɔ
heminae	ɢ
quartarii	tꟿ
cyathi	Tı

[81.] Partium et numeri naturalis causa durat, quamvis nominibus apud quasque gentes differant. ponderis et mensurarum modus incertus est; nam eius dispensio ac dimensio . . . .

1. dicitur *add. Mo* 11. cyatos *C* 23. Partium *etc. om. Bö* 24. apud *C*ᵛ *ab Helbigio collatus (vide praef.)*, aput *C*ᵖ*Mo* differant *Mo*, referat *C* 25. nam eius] numerus *C*ᵛ *ab Helbigio collatus*

116. *Liber de asse.*

(Vide prol. § 114.)

[Balbus ad Celsum de asse minutisque eius portiunculis.]

[1.] Quicquid unum est et quod ex integrorum divisione remanet, assem ratiocinatores vocant. quotquot ergo de integra divisione singulares res unitatesve remanebunt, totidem asses erunt: si unitas una remanebit, unus erit assis asve; si duae, duo; si plures, plures erunt asses. sed quia pauciores inter aequales aequaliter dividi non possunt, nisi in minutias, quemadmodum dictum est, secentur, oportet eum qui docet ostendere quibus rationibus ab integris deriventur minutiae. [2.] assis quidem asve in duas partes sectus sex principales generat divisiones, †quibuslibet binis partibus toti suo aequatus et eiusdem sui totus constitutus†. aut enim assis altera pars est deunx, altera uncia; aut altera dextans, altera sextans; aut altera dodrans, altera quadrans; aut altera bessis (sic enim potius dicendum est, quam aut bes aut des, quoniam binas ex tribus assis partes sibi vindicat), altera triens; aut altera septunx, altera quincunx; aut utraeque partes erunt semis. [3.] harum omnium partium nullae parem quantitatem habent praeter duas ultimas, quemadmodum patuit; principales ideo dicuntur hae partes, quoniam una-

---

10. pauciora *coni. Gr* 16. aequatas et eiusdem sui totius constitutrices, *nempe* divisiones, *coni. Gr*, aequatis ex iisdem sui totus constituitur *Bö* 20. quam] quem *Ro* 22. uendicat *Ro* altera triens *Ro habet ante* sic enim potius; *transposuit Bö*

quaeque illarum et in alias partes dividitur quae secundariae sunt ad totum; omnis enim pars partis totius pars est. [4.] quod diximus explanandum est: cuiuslibet integrae rei in duodecim partes divisae semper duodecima pars uncia dicitur, restat vero deunx; et hae sunt partes primae divisionis. [5.] haec de assis partibus tractamus nisi eo modo quo simpliciter sunt partes ut integri totius, species enim illius innumerabiles sunt; nam quotquot sunt integrae unitates, totidem necesse est intelligi assis esse species. [6.] earum unitatum quaelibet divisa in aequales partes sex sextam habebit sextantem, reliquas dextantem; ergo sic potest dividi: pars una assis dextans, altera sextans. [7.] item cuiuslibet rei integrae in quatuor partes aequales divisae quarta pars quadrans vocabitur, reliquae dodrans. [8.] item cuiuslibet rei in tres partes divisae duae illarum bessis nominabitur, reliquae triens. [9.] rursus cuiusvis rei divisae in tales duas partes, quarum altera alteram septima sui totius parte superat, septunx nuncupabitur, superata quincunx. [10.] sexto modo res aliqua integra in duas aequales minutias separatur, quae utraeque semis dicuntur. [11.] septima divisio his adiungi potest; nam rei integrae in octo partes distributae pars quaelibet ex illis sine aliis considerata sescuncia dici potest, reliquae semuncideunx.

[12.] Licet assis plures sint divisiones, tamen his septem numerarii ratiocinatores magis utuntur, et

---

5. restat *Bö*, sexta *Ro*, caeterae *coni. Gr* 7. non nisi *coni. Gr*, nisi *participium esse videri adnotat Bö* 12. sex *add. Gr.* 25. illis *coni. Gr*, iis *Bö*, aliis *Ro*

pars illa quae est semuncideunx, in frequenti usu non est, unde characterem non habet quo designetur. [13.] ás ergo habet unum deuncem, unum dextantem, unum dodrantem, unum bessem, unum septuncem, duos semisses, duos quincunces, tres trientes, quatuor quadrantes, sex sextantes, octo sescuncias, duodecim uncias. [14.] et uncia ablata de asse remanet deunx, sublata uncia de deunce remanet dextans, sublata uncia de dextante remanet dodrans, sublata uncia de dodrante remanet bessis, sublata uncia de besse remanet septunx, sublata uncia de septunce remanet semis, sublata uncia de semisse remanet quincunx, sublata uncia de quincunce remanet triens, sublata uncia de triente remanet quadrans, sublata uncia de quadrante remanet sextans, sublata uncia de sextante remanet uncia, sublata semuncia de sextante remanet sescuncia, hoc est uncia et dimidia, sublata semuncia de sescuncia remanet uncia.

[15.] Et uncia quidem sic dividitur: unciae pars alia semuncia, alia duella, alia siciliquus, alia sextula, alia drachma, alia hemisescla, alia tremissis, alia scripulus scrupulusve. semuncia quidem est medietas unciae, duella tertia pars, siciliquus quarta, sextula sexta, drachma octava, hemisescla duodecima, tremissis sextadecima, scrupulus quarta et vigesima. [16.] quare tremissis continet scrupulum et dimidium, hemisescla duos scrupulos, drachma tres, sextula quatuor, siciliquus sex, duella octo, semuncia duodecim, uncia quatuor et viginti, sescuncia sex et triginta, sextans octo et quadraginta, quadrans duos

---

6. quatuorque *Ro* 9. dodrāx *Ro*

et septuaginta, triens sex et nonaginta, quincunx centum et viginti, semis centum et quatuor et quadraginta, septunx centum et octo et sexaginta, bessis centum et duos et nonaginta, dodrans ducentos et sedecim, dextans ducentos et quadraginta, deunx ducentos et quatuor et sexaginta, as ducentos et octo et octoginta.

117. *Loci e Festi libris de verborum significatione atque ex epitome Pauli* *).

[17] Actus modo significant — iter inter vicinos quattuor pedum latum, modo in geometrica minorem partem iugeri, id est centum viginti pedum.

[24] Aestimata poena ab antiquis ab aere dicta est, qui eam aestimaverunt aere, ovem decussis, bovem centussis, hoc est decem vel centum assibus.

[33] Bessem appellatum esse, quod bis triens sit, quamvis dura compositio fiat. [besis ex triente. besis VIIII sunt unciae. triens tres.]

[54] Centenariae cenae dicebantur in quas lege Licinia non plus centussibus praeter terra nata inpendebantur, id est centum assibus, qui erant breves nummi ex aere.

---

2. et *ante* quatuor *idemque reliquis locis post* centum *et* ducentos *uncis seclusit Bö* 4. et sedecim *Bö*, sedecim *Gr (qui adnotat pro CCXVI librarium accepisse CCXXI)*, unum et viginti *Ro*

*) Numeri uncis inclusi indicant paginas editionis Muellerianae. Loci minoribus litteris expressi ex Pauli epitome repetiti sunt. In Festi locis ea quae probabili coniectura addita sunt cursivis litteris Muellerus significavit.

11. geometrica] gromatica *Lachmann. in Mus. Rhen. II p. 357* 14. estimauerunt *G* centusis *G* 15. decim *G* 16. besem *G* 17. besis *etc. sic edidi e G* 19. Centenarię caenae *G* 20. p̄terraenatab· *G*, *et ab altera m.* t̄ *super* ter

[59] Centenas pondo dicebant antiqui referentes ad libras.

[53] Centuria in agris significat ducenta iugera.

[53] Centuriatus ager in ducena iugera definitus, quia Romulus centenis civibus ducena iugera tribuit.

[52] Choenica, mensurae genus.

[64] Contrarium aes, grave aes.

[73] Dextans dicitur, quia assi deest sextans, quemadmodum duodeviginti et deunx.

[72] Dispensatores dicti qui aes pensantes expendebant, non adnumerabant. hinc deducuntur expensa sive dispensata vel conpensata; item compendium, dispendium, assipondium, dupondium.

[78] Euboicum talentum nummo Graeco †septem milium et quingentorum cistophorum est, nostro quattuor milium denariorum.

[98] Grave aes dictum a pondere, quia deni asses, singuli pondo libras, efficiebant denarium, ab hoc ipso numero dictum. sed bello Punico populus Romanus pressus aere alieno ex singulis assibus librariis senos fecit, qui tantundem ut illi valerent. item nummi quadrigati et bigati a figura caelaturae dicti.

[100] Hemina ex Graeco ξέcτου ἡμίσεια, quod est dimidia pars sextarii.

[108] Impensam stipem, aes sacrum, quod nondum erat pensum.

[116] Libella deminutivum est a libra.

[120] Lues] . . . λίτρα enim libra est.

---

1. pando *G*, *sed ab alt. m.* o *super* a 8. sextas *G* 14. Eub. tal. nummo Graeco sex milium cistophorum est, nostro quattuor milium et quingentorum denariorum *coni. Mommsen. G. R. M. p. 72 (conf. eund. p. 29 adn. 95)* 15. et *correxit altera manus in G; prima manus* ex *vel* e–e *scripsisse videtur* cistoforum *G* quatuor *G (recte supra p. 97 vs. 1)* 17. es G^1, ęs G^2 22. caelature *G* 23. greco *G* ξέcτου ἡμίcεια *correxi e scriptura G* xestosimi, *corrupta illa quidem e Graeco* ΞΕCΤΟΥΗΜΙ′ 28. λίτρα] litra *G*

[144] Maximam multam dixerunt trium milium et viginti assium, quia non licebat quondam pluribus XXX bobus et duabus ovibus quenquam multari, aestimabaturque bos centussibus, ovis decussibus.

[157[a]] Milium quidam putant cepisse nomen a maxima †nummorum summa quae est mille.

[165[a]] Nexum est, ut ait Gallus Aelius, quodcumque per aes et libram geritur.

[*Ibid.*] Nexum aes apud antiquos dicebatur pecunia quae per nexum obligatur.

[173[b]] Nonuncium *et sescunciam quod magistri* ludi appellant signifi*cat dodrantem et dimidium te*runcium, quod singula sesc*uncia uncia et dimidi*um sit.

[172] Nonuncium et teruncium dicitur, quod novem unciarum sit sive trium.

[173[b]] *Nummum ex Graeco nomismate ex*istimant d*ictum*, *idemque nobis quod νοῦμμον illis* valere, quia *pecuniae nomina a Siculis accepimus*, *quorum* hoc proprium est.

[172] Nummus ex Graeco nomismate dicitur.

[202[b]] Ovibus duabus multabantur apud antiquos in minoribus delictis, ut in maioribus XXX bobus, nec hunc ultra numerum excedebat multatio; quoad, posteaquam aere signato uti civitas coepit pecoraque multaticia incuria corrumpebantur, unde etiam peculatus crimen usurpari coeptum est, facta aesti-

---

6. '*in cod. videtur esse* nummarum' *Mue* 13. sescuncia *Mue*, sex . . . *cod.* 15. Nonunctium et terunctium *G* 16. unctiarū *G* 21. greco *G* 22. duobus *coni. Sca coll. Paulo v. ovem (p.* 195 *Mue); at conf. infra peculatus* 23. XXX bobus *corr. Mue*, amb. *cod. teste Urs* 24. quoad *correxi ex* quod

matio pecoralis multae, et boves centenis assibus, oves denis aestimatae. inde suprema multa, id est maxima, appellatur tria milia aeris. item vicessis minoribus delictis.

[222] Parasangae apud Persas viarum mensurae.

[237^{a}] Peculatus furtum publicum dici coeptus est a pecore, quia ab eo initium eius fraudis esse coepit, siquidem ante aes aut argentum signatum ob delicta poena gravissima erat duarum ovium et XXX bovum. ea lege sanxerunt T. Menenius Lanatus et P. Sestius Capitolinus consules. quae pecudes, postquam aere signato uti coepit populus Romanus, Tarpeia lege cautum est, ut bos centussibus, ovis decussibus aestimaretur.

[208] Pendere poenas solvere significat ab eo quod aere gravi cum uterentur Romani, penso eo, non numerato debitum solvebant: unde etiam pensiones dictae.

[246^{a}] *Pondo libram dicebant, quod* solebant iam inde a Ro*ma condita aes appendere, cum nondum* argenti signati ul*lus usus esset, quod antiquorum* publicae et privatae *rationes etiamnunc docent.*

[*Ibid.*] Publica pondera *ad legitimam normam exacta fuisse* ex ea causa Iunius in . . . *colligit*, quod duo Silii P. et M. tribuni plebi rogarint his verbis: 'ex ponderibus publicis, quibus hac tempestate populus oetier [qui] solet, [uti] coaequator se

---

3. millia *vulgo* vincesis *cod.* (?), *corr. Urs* 10. eam legem *coni. Mue praeter necessitatem* menonius *cod.* *(K)* 11. cos. *cod.* 12. P. R. *cod.* 13. centusibus *et* decusibus *cod.* 16. roma G^1, ni *add.* G^2 pense G^1, penso G^2 24. silli *cod.* trib. pleb. *cod.* 25. ex ponderibus *cet.*] *v. praefat.* 26. coaequatur sedulum ut hi quadrantal *cod.*

dulo malo, uti quadrantal vini octoginta pondo siet, congius vini decem pondo siet, sex sextari congius siet vini, IIL sextari quadrantal siet vini. sextarius aequus aequo cum librario siet, sexdecimque librari in modio sient. si quis magistratus adversus hac dolo malo pondera modiosque vasaque publica modica minora maiorave faxit iussitve fieri dolumve adduit quo ea fiant, eum quis volet magistratus multare, uti dum minore parti familias taxat, liceto: sive quis im sacrum iudicare voluerit, liceto.'

[258[b]] Quadrantal vocabant antiqui quam ex Graeco amphoram dicunt, quod vas pedis quadrati octo et XL capit sextarios.

[259] Quadrantal vocabant antiqui amphoram, quod vas pedis quadrati octo et quadraginta sextarios capiat.

[275] Ratitum quadrantem dictum putant, quod in eo et triente ratis fuerit effigies, ut navis in asse.

[265[a]] Rodus vel raudus significat rem rudem et inperfectam. — Vulgus quidem in usu habuit non modo pro aere inperfecto, ut Lucilius, cum ait: 'plumbi pauxillum rodus lignique metaxam'; sed etiam signato, quia in mancipando, cum dicitur 'ruduscul

---

1. pondo siet] p. is *cod.* 2. vini duo quinquaginta *cod. (K)* 3. quadarantal *cod.* 4. sex dequinque librae *cod., corr. Sca et Mue* 6. dolo malo] d. m. *cod.* 7. iussit vere *cod., corr. Sca* 8. quo *coni. Mue*, que *cod. (K)* multare, uti *Urs*, multaretur *cod.* 9. patri *cod.* 10. im, *i. e. eum, Sca*, in *cod.* 11. Quadranta *cod.* 12. dicant *cod.* 14. Quadranta *G* 15. uas *G²*; *prima manus quid pro* u *scripserit, cognosci non potest* 16. *conf. reliquias eiusdem loci apud Festum* 17. fuerint *G* 18. *conf. Festum v. Raudusculum p. 247ᵃ et Paulum v. Rodusculum p. 275* 19. imperfictam *cod.* 21. paxillum *et* matexam *cod.* 22. pro *ante* signato *vulgo add.*

libram ferito', asse tangitur libra. Cincius de verbis priscis sic ait: 'quemadmodum omnis fere materia non deformata rudis appellatur, sicut vestimentum rude, non perpolitum, sic aes infectum rudusculum. apud aedem Apollinis aes conflatum iacuit: id ad rudus appellabant. in aestimatione censoria aes infectum rudus appellatur.'

[292] Semis, semodius, semuncia ex Graeco trahuntur, sicut et alia nonnulla, quae S litteram pro adspiratione eorum habent, ut ἑπτά septem, ὕλαι silvae. sic ista ab eo quod illi ἥμιϲυ dicunt declinata sunt.

[334[b]] Sestertius dicitur quarta pars denari, quo tempore is decussis valebat, id est dupondius S.

[335] Sestertius dicitur quarta pars denarii, quo tempore is decussis valebat, id est dupondius et semis.

[347[b]] Sesterti no*tam* . . . *ait signa continere* dupundi et semissis. *unde sestertius dictus quasi semis* tertius. sed auctos es*se postea asses in sestertio*. apud antiquos autem *denarii denorum assium e*rant, et valebant de*cussis dicebanturque tum quadriga*ti bigati. quinquessi*s item valebat quinarius. idem auctor* est numerum aeris perduct*um esse ad XVI in denario lege Fla*minia minus solvendi, cu*m Hannibalis bello premere*tur populus Romanus.

---

4. rudē *cod.* ruduscuīū *cod.* 6. inestimatione *cod.* 7. rud^{u}is *cod.* 8. *conf. reliquias eiusdem loci apud Festum* grecothrahuntur *G* 9. litteram *Festus et G*, literam *vulgo* 10. epta *G* ylai *G* 11. ymisi *G* 12. 'denari *corr. sec. man.* denarii' *Keil.* 13. his decusis *cod.* 15. *post* semis *G add.* tertius 16. *supplementa huius loci repetivi ex Mommseni G. R. M. p. 289* 17. semisis *cod. (K)* 24. P. R. *cod.*

[347a] Sextantari asses in usu esse coeperunt ex eo tempore quo propter bellum Punicum secundum quod cum Hannibale gestum est decreverunt patres, ut ex assibus, qui tum erant librari, fierent sextantari, per quos cum solvi coeptum esset, et populus aere alieno liberaretur, et privati, quibus debitum publice solvi oportebat, non magno detrimento adficerentur.

[336] Sicilicum dictum, quod semunciam secet.

[297a] Stipem esse nummum signatum testimonio est et id quod datur stipendium militi, et cum spondetur pecunia, quod stipulari dicitur.

[359a] Talentorum non unum genus. Atticum est sex milium denarium, Rhodium et Cistophorum quattuor milium et quingentorum denarium, Alexandrinum XII denarium, Neapolitanum sex denarium, Syracusanum trium denarium, Rheginum victoriati.

[363a] Trientem tertium pondo coronam auream dedisse se Iovi donum scripsit T. Quintius dictator, cum per novem dies totidem urbes et decimam Praeneste cepisset. id significare ait Cincius in Mystagogicon l. II duas libras pondo et trientem, qua consuetudine hodieque utimur, cum lignum bes alterum dicimus, id est pedem et bessem latitudinis habens, et sestertium, id est duos asses et semissem tertium. item si tres asses sunt et quartus quadrans . . . .

---

2. quo] qd *cod.* bellũ punicũ secundũ qd *cod.* 9. Si[li]cum *G* semuntiam *G* 10. *Festi locum integrum repetit Paulus; ceterum conf. p. 313b v. Stipem* 11. et id quod *Urs*, et de eo quae *cod.*, boni quod *libri Pauli* 13. *v. Mommsen. p. 69 (commentarii in praef. citati)* 18. *v. ibid. p. 73* 19. dict . . . *Urs* 23. *immo* bessalterum 26. et quadrans quartus *Urs*

[371 b] Viginti quinque poenae in XII significat viginti quinque asses.

118. *Ex Prisciani libro de figuris numerorum.*

(Vide prol. § 116.)

9 De ponderibus etiam necessarium esse putavimus addere. as nummus est libralis, per I perscriptam notatur, Ɨ. dupondius nummus est bilibris, per duas II perscriptas, ƗƗ. sestertius nummus duarum semissis librarum per duas II et S, ex qua incipit semis, perscriptas, HS̶. unde sestertius dicitur *quasi* semis tertius. de quo Arruntius haec ait: 'Sestertius olim dupondius et semis, quasi semis tertius, quo tempore denarius decussis valebat', hoc est, post duo sequens tertio loco est semis. hoc quoque secundum Atticos et Ionas, qui ἥμιcυ τρίτον dicebant pro δύο ἥμιcυ, teste etiam Didymo, qui hoc ponit, ostendens in omni parte orationis et constructionis analogiam Graecorum secutos esse Romanos. unde et Herodotus in I historiarum: '᾿Εποιεῖτο δὲ καὶ λέοντος εἰκόνα χρυcοῦ ἀπέφθου ἕλκουcαν cταθμὸν τάλαντα δέκα. οὗτος ὁ λέων, ἐπείτε κατεκαίετο ὁ ἐν Δελφοῖcι ναόc, κατέπεcεν ἀπὸ τῶν ἡμιπλινθίων — ἐπὶ γὰρ τούτοιc ἵδρυτο — καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ Κορινθίων θηcαυρῷ ἕλκων cταθμὸν ἕβδομον ἡμιτά-

1. *v. ibid. p.* 77 poenas *Urs*

6. as numerus *G* per Ɨ perscriptā notatur. Dipondius numerus *G* 7. per ƗƗ perscriptas, *omisso* ƗƗ, *G* 8. numerus *G* 9. per II et *G* 10. quasi *om. G* 11. aruntius *G* 12. dipondius *G* 13. duos *G* 15. HMICYTPITON *G* ΔIOHMICY *G* 16. didimo *G* 19. *Herodoti locum totum om. G*

λαντον.' ἰδοὺ ὅλον εἰπὼν δέκα ταλάντων γεγενῆcθαι τὸν λέοντα, κᾆτα λέγει ἔχειν ἕβδομον ἡμιτάλαντον, τουτέcτιν ἓξ ἥμιcυ τάλαντα. septimum semitalentum dixit pro sex semis talenta.

Denarius quoque decem librarum nummus per X perscriptam notatur, ✶. eorum pleraque in Verrinis 10
Ciceronis licet invenire *in* antiquissimae scripturae emendatis codicibus.

Obolus dicitur, ut Dardanus docet, scripulus esse, id est sex siliquae; drachma sive argenteus scripuli tres; uncia drachmae octo, scripuli viginti quattuor; unciae duodecim libra; libra vel mina Attica drachmae septuaginta quinque; libra vel mina Graia drachmae centum quinque; talentum Atheniense parvum minae sexaginta, magnum minae octoginta tres et unciae quattuor.

Libra vel as unciae duodecim, deunx unciae undecim, dextans vel decunx unciae decem, dodrans unciae novem, bessis unciae octo, septunx unciae septem, semis unciae sex, quincunx unciae quinque, 11
triens unciae quattuor, quadrans unciae tres, sextans unciae duae, sescunx vel, ut alii, sescuncia uncia et dimidia pars unciae, semuncia semis unciae. duae sextulae sunt tertia pars unciae, id est scripuli octo,

---

3. septimum *cet.*] pro septimū semitalentū dixit sex semitalenta *G* 5. X] ✶, *omisso deinde* ✶, *G* 7. inueniri, *omisso* in, *G* 10. Dragma *G* 11. dragmę *G* scripuli XXIIII · unciae XII *G* 12. dragmę LXXV *G* 14. dragmę CV *G* 15. minę LX · Magnum LXXXIII · et unc̄ IIII *G* 17. unc̄ XII · dodrans unc̄ VIIII, *omissis reliquis*, *G* 19. Bissis unc̄ VIII · Septunx unc̄ VII *G*, *idem deinde* unc̄ VI, unc̄ V *ac sic reliqua* 22. Sexcuns uel alii sexcuntia · duę pastes uncię · Semuntia *G*

sicilicus scripuli sex, sextula scripuli quattuor, dimidia sextula scripuli duo. rursus sextula et dimidium sextulae sicilicus appellatur. scripulus siliquae sex. siliqua est quod dicunt Graeci κεράτιον vel λεπτόc.

12 Necessarium tamen existimavi ad confirmanda supra dicta diversis auctoribus de his dicta subicere. Livius in XXXIIII ab urbe condita: 'multitudinis eorum argumentum sit, quod Polybius scribit centum talentis eam rem Achaeis stetisse, cum quingentos denarios pretium in capita, quod redderetur dominis, statuissent. mille enim ducentos ea ratione Achaia habuit captivos Italicos.' qua ratione ostenditur sex milia denariorum habere talentum. nam cum quingeni denarii pro mille ducentis captivis dati colligantur sescenta milia denariorum, centum ea
13 ostendit fuisse talenta. centesima autem pars sescentorum milium sex milia inveniuntur. denarii autem illo tempore nummi argentei erant viginti quattuor siliquarum, quod in eodem libro ostendit Livius: 'signati argenti LXXXIIII milia fuere Atticorum. tetrachma vocant. trium fere denariorum in singulis argenti est pondus.' vide quod quattuor drachmae sint septuaginta duae siliquae — diximus enim superius quod tres oboli, quorum singuli sex siliquas habeant, drachmam faciunt — tres autem denarii idem habeant, id est LXXII siliquas. idem Livius in XXXVIIII ab urbe condita ostendit magnum talentum

---

1. scripuli · IIII · *G* 2. scripuli · II · *G* 4. κεΡΑΠΟΝ · uel · απτοc *G* 8. polubius *G* 9. Achaeis] atheis *G* 11. ea] et *G* 20. signati argenti *om. G* tetrachma *libri VA apud Keilium*, tethracma *P apud eundem*, tètragma *G* 22. dragmę *G* 25 dragmā *G* 27. XXXVII *G*

Atticum octoginta habere libras et paulo plus, cum supra dictorum computatio manifestet octoginta tres libras et quattuor uncias habere talentum, quod est sex milia denariorum. Livius: 'talentum ne minus pondo octoginta Romanis ponderibus pendat'; id est, sic decrevit senatus, ut non plus quam ternae librae et quaternae unciae singulis desint talentis. et scien- **14**
dum quod secundum Livii computationem centum minae Atticae, quarum singulae septuaginta quinque drachmas habent, faciunt talentum magnum. nam minus sexaginta habet secundum Dardanum. quod autem est magnum et minus, ostendit Terentius in Phormione: 'si quis daret talentum magnum'. Italica autem mina drachmas habet, ut supra dictum est, nonaginta sex, quod est libra duodecim unciarum, id est denarii LXXII. hac igitur computatione LXXXIII librae Romanae et quattuor unciae, quod est magnum talentum, centum minas Atticas faciunt. Seneca in X epistularum ad Novatum 'viginti quattuor sestertia'; id est talentum Atticum parvum; viginti quattuor enim sestertia sexaginta libras habent.

Varronis quoque auctoritate supra dictorum ple- **15 16**
raque comprobemus. Varro de lingua Latina libro V: 'multa pecuniae signatae vocabula sunt' (*et cetera quae supra leguntur p. 49, 3 — 50, 19*).

---

1. habere LXXX libras *G* 2. LXXXIII libras et IIII unč *G* 5. pondo LXXX *G* id est] Idem *G* 9. LXXV dragmas *G* 11. minus LX *G* dardaniū *G*, *vide prol. p. 23* 13. formione *G* 14. dragmas *G* 15. XCVI· quod libra·XII· *G* 16. LXXXIIII·librę romanę et IIII uncię 19. eplarū, *littera* l *perscripta*, *G* XXIIII sextaria *G* 20. paruū atticū·XXIIII enim sextaria LX libras *G* 23. libro $\overset{o}{V}$ *G*

17 Didymus etiam ea confirmet: ‘καὶ Δίδυμοϲ ἐν τῷ
περὶ τῆϲ παρὰ Ῥωμαίοιϲ ἀναλογίαϲ. «Ἴωνεϲ καὶ
Ἀττικοὶ τὰ δύο ἥμιϲυ ἥμιϲυ τρίτον φαϲίν, καὶ τὰ
ἓξ ἥμιϲυ τάλαντα ἕβδομον ἡμιτάλαντον, καὶ τοὺϲ
τέϲϲαραϲ ἥμιϲυ πήχειϲ πέμπτην ϲπιθαμήν, καθάπερ
φηϲὶν Ἡρόδοτοϲ. * προθεὶϲ τὸ Ἐν δὲ Βατουϲιάδηϲ,
ἐν τῷ περὶ μουϲικῆϲ ἐπιφέρει Τρίτον ἡμιπόδιον,
ἀντὶ τοῦ δύο ἥμιϲυ πόδεϲ. καὶ καθόλου ὅταν βού-
λωνται ἀριθμόν τινα δηλοῦν καὶ μόριόν τι προϲ-
κείμενον, τὸ ὁμώνυμον τοῦ ἀριθμοῦ ἀεὶ τοῦ πλεο-
νάζοντοϲ λαβόντεϲ τὸ ὅλον φαϲίν· οἷον τὰ ἓξ ἥμιϲυ
ἕβδομον ἥμιϲύ φαϲιν, τοῦ ἑπτὰ [ἑβδόμου], ὃϲ μο-
18 νάδι πλεονάζει τοῦ ἕξ, τὸ ὁμώνυμον λαβόντεϲ. καὶ
Ῥωμαῖοι δὲ εὑρεθήϲονται τούτῳ χρώμενοι τῷ ϲχή-
ματι. τὰ γὰρ δύο ἥμιϲυ ἀϲϲάρια, ἅπερ ἦν τέϲϲαρα
τοῦ δηναρίου — δέκα γὰρ ἠδύνατο ἀϲϲάρια τὸ δη-
νάριον, ὡϲ αὐτοὶ λέγουϲιν δηναρίουϲ παρὰ τὸ δῆνα
ἐϲχηματιϲμένοι — ϲηϲτέρτιούμ φαϲιν, τοῦ μὲν ϲὴ
τὸ ἥμιϲυ δηλοῦντοϲ, ὡϲ ἐν τῷ ϲημόδιουμ, ϲήϲκουαϲ,
ϲήϲκουπλα, τοῦ δὲ τέρτιουμ τὸ τρίτον, καὶ ἔϲτιν
ἥμιϲυ τρίτον. τὰ δὲ χίλια ϲηϲτέρτια ποιεῖ διακό-
ϲια πεντήκοντα δηνάρια ἀργυρᾶ, δέκα δὲ χρυϲᾶ,
ἅπερ καὶ μίλλε νούμμωϲ φαϲίν. τὸ δὲ ϲήϲκουαϲ
ϲύνθετόν ἐϲτιν ἀπὸ τοῦ ϲὴ καὶ τοῦ κοὺμ καὶ τοῦ
ἂϲ ἄϲϲιϲ, καὶ ἔϲτιν ἥμιϲυ ϲὺν ἀϲϲαρίῳ, τουτέϲτιν
ἓν ἥμιϲυ ἀϲϲάριον. ὥϲπερ δὲ ἡμέδιμνον λέγουϲιν
Ἀττικοὶ ἀντὶ τοῦ ἡμιμέδιμνον, οὕτωϲ καὶ οὗτοι ϲη-
μόδιουμ, πλεονάζοντοϲ τοῦ ϲ.»

1. didimus G^1, *sed y corr.* ΚΑΤΟΙΔΙΜΟϹЄΝΤΟΠЄΡΙΤЄϹΥΠΑΡΑΦΟΝ, *omissis reliquis Graecis usque ad finem, G*
18. ἐϲχηματιϲμένοι *corr. Spengelius*, ἐϲχηματιϲμένουϲ *vulgo*
18. ϲη *et* 24. ϲη *et* κουμ *Keilius*

119. *E Victorii argumento calculandi.*

(Vide prol. § 117.)

1. In hoc argumento unitas assis vocatur, cuius partes iuxta proportionalitatem suam propriis sunt insignitae vocabulis, notis etiam ad hoc excogitatis, per quas eadem vocabula exprimantur, ut per discretionem nominum et notas nominibus affixas uniuscuiusque particulae notio facilius advertatur.

2. Et assis quidem, qui per I literam, sicut in numeris unum scribi solet, exprimitur, XII partes habet. quarum si unam detraxeris, reliquae XI partes †iabus dicuntur, illa vero quam detraxisti, id est duodecima, uncia vocatur. si duas sustuleris, X residuae dextas, et quod sustulisti, id est duae, sextas appellatur. at si III dempseris, VIIII quae remanserunt dodras et III demptae quadras vocatur. quod si IIII tollere velis, VIII reliquas bissem et IIII trientem nominabis. V vero sublatis VII residuas septuncem et V sublatas quincuncem placuit appellari. cum per medium fuerit facta divisio, utrumque dimidium senis partibus constans semissem vocaverunt; unciam autem et dimidiam sescunciam, unciaeque dimidium semunciam.

---

12. iabus *cod., sed littera* i *in rasura*, iabus *Abbo*, Labus *Beda*, dabum *fr. 134, 34*; *ego* deunx *Victorio restituendum esse existimo* 14. Dextans *Beda idemque infra* Sextans, Dodrans, Qnadrans, *neque aliter mihi scripsisse videtur Victorius* 17. Bissem vel Bessem *Beda* et IIII sublatas *coni. Christ.* 22. Sescunciam, vel Sesquunciam, aut Sesquiunciam nuncuparunt. Postremo, Vnciae dimidium, Semunciam appellarunt *Beda*

3. Iam reliquae minutiae quarum congestione dimidium unciae conficitur, ut sunt sicilici sextulae et cetera, melius ex ipsius calculi inspectione cognoscuntur.

120. *Carmen de ponderibus.*

(Vide prol. § 118.)

[De ponderibus.]

Pondera Paeoniis veterum memorata libellis
nosse iuvat. pondus rebus natura locavit
corporeis: elementa suum regit omnia pondus.
pondere terra manet: vacuus quoque ponderis aether
indefessa rapit volventis sidera mundi.
Ordiar a minimis: post haec maiora sequentur:
nam maius nihil est aliud quam multa minora.
semioboli duplum est obolus, quem pondere duplo
gramma vocant, scriplum nostri dixere priores.
semina sex alii siliquis latitantia curvis
attribuunt scriplo, lentis vel grana bis octo,
aut totidem speltas numerant tristesve lupinos
bis duo; sed si par generatim his pondus inesset,
servarent eadem diversae pondera gentes.
nunc variant: etenim cuncta haec non foedere certo
naturae, sed lege valent hominumque repertis.

De ponderibus *A*, *de reliquis libris vide prol.* § *118* 1. peonis *A*[1], peoniis *A*[2], poeniis *C*[1], poeoniis *C*[2] 2. rerum *A*[1]*C* locabit *A*[1] 7. nil *A*[1] (*v. praef.*) minora *A*[1], minuta *A*[3] *rel. vulgo* 9. gramma *A*[3] *rel.*, dragma *A*[1] scrupulum *B*, scripulũ *C* 11. adtribuunt *A*[2], attribuo *A*[1] scrupulo *B*, scripulo *C* lentis uergantur in octo *BC* 13. Biduo *B*[1]*C* 15. etenim *A*[3] *rel.*, et cum *A*[1] haec non] nunc *BC*[1]

scripla tria dragmam vocitant, quo pondere doctis
argenti facilis signatur nummus Athenis;
olceque a dragma non re, sed nomine differt.
dragmam si gemines, erit is quem dicier audis
sicilicum: dragmae scriplum si adiecero, fiet
sextula quae fertur; nam sex his uncia constat.
sextula cum dupla est, veteres dixere duellam.
uncia fit dragmis bis quattuor; unde putandum
grammata dicta, quod haec viginti quattuor in se
uncia habet: tot enim formis vox nostra notatur,
horis quot mundus peragit noctemque diemque.
unciaque in libra pars est quae mensis in anno.
haec magno Latio libra est gentique togatae:
Attica nam minor est: ter quinque hanc denique dragmis
et ter vicenis tradunt explerier unam.
Accipe praeterea, parvo quam nomine Grai
mnam vocitant, nostrique minam dixere priores,

---

17. scripla tria A^3, scriplaria A^1, Scripula tria *BC* dragmam *ABC*, drachmam *vulgo (et sic infra)* vocitant *om. BC* quo] quam *BC* 18. facile *A* Athenis] aenis *B* 19. olce quae *AC*, olcaequae *B* a] ad *C*, *om. B* 20. erit is] erit *C*, aderit *B* 21. sicilicum *A*, Sicilicus *rel. vulgo* scrupulum *B*, scripulū *C* adicero A^1, adiicero A^3 24. bis IIII *A (vide Endlicheri praef. p. X)* 25. grammata A^2, dragmata A^1, Gramma *BC* XX et quatuor *A (v. Endl. ibid.)* 26. tot enim] totidem *C* uox graeca A^3 *in marg.* 27. *hunc versum inter vs. 25 et 26 habet* A^1, *idemque repetit* in se *ante* horis quot] quod A^1C peragit A^2 *rel.*, perageṭ A^1 28. Unciaquae *BC* annum *BC* 30. quinque hanc] quinques ad A^1, quinis at A^2, quinque hac A^3 *in marg.*, quinque haec *C* 31. uigenis *B* unum *B* 32. paruo cognomine *C*, patrio quam nomine *Vinetus* grai *AB*, grandi *C* 33. mnam A^3 *rel.*, nam A^1C nostrique minam dixere priores A^3, quam

centum hae sunt dragmae; quod si decerpseris illis
quattuor, efficies hanc nostram denique libram;
Attica quae fiet, si quartam dempseris unam.
Cecropium superest post haec *memorare* talentum
sexaginta minas, seu vis, sex milia dragmis,
quod summum doctis perhibetur pondus Athenis;
nam nihil his obolove minus maiusve talento.

Nunc dicam solidae quae sit divisio librae
sive assis — nam sic legum dixere periti —
ex quo quod soli capimus perhibemur habere,
dicimur aut partis domini pro partibus huius.
uncia si librae desit, dixere deuncem;
ac si sextantem retrahas, erit ille decuncis.
sed nullum reliquo nomen semuncia certum
dempta dabit, neque *quae* est *huius* sescuncia triplex.

---

dixere duellam *A*[1], nostri mnam dixere priores *B*, nostri quam mnam dire priores *C*

34. haec erunt *C* quod si] quae si *A* decepseris *C* 36. quae] que *C* unam *Vinetus*, emnam *ABC*, hinc mna *vulgo* 37. superem *A* uocare *A*[1], dixisse *A*[3], docuisse *rel. vulgo* 38. sexaginta] Sex *BC* minis *A*[1], minas *A*[2] *rel.; ego malim* mnas *cum Vineto* seu bis *ABC* millia *vulgo et A ex silentio Endlicheri, quod non verum esse puto,* milia *B*, milia denique *C* dragmis *A*[1], dragmas *A*[2] *BC*, drachmas *vulgo* 39. summus *C* Athenis] aenis *B* 40. obolo neminus *BC* talentū *BC* 41. solide *C* 42. seu assis *ABC* 43. solidi *A*[3] 44. dicimus *A*[2]*BC* partes *A* huius] usus *C* 45. deest *BC* 46. Ac si *B*, axi *A*[1], at si *A*[3], Assis *C* extantem *C* retrahas *A*[3]*B*, detrahas *A*[1]*C* decuncis *A*[2] *rel.*, deuncis *A*[1] 47. relinquo *A*[1] 48. Dempto *B* neque quae est *Schenkelius*, neque est *A*[1], namque est *A*[3] *in marg.*, neque inest *B*, neque enim est *C* huius *om. A* sescuncia *A*[2], sexuncia *A*[1], sexcuncia *BC*

dodrantem reliquum vocitant quadrante retracto;
cumque triens desit, bessem dixere priores.
idem septuncem dempto quincunce vocarunt.
post haec semissis solidi pars maxima fertur;
nam quae dimidium superat pars esse negatur,
ut docuit tenui scribens in pulvere Musa.
cetera dicta prius quibus est semuncia maior.

Haec de ponderibus: superest pars altera nobis
humida metiri, seu frugum semina malis.
cuius principio nobis pandetur origo.
pes longo in spatio latoque altoque notetur,
angulus ut par sit quem claudit linea triplex,
quattuor et medium quadris cingatur inane:
amphora fit cybus hic, quam ne violare liceret,
sacravere Iovi Tarpeio in monte Quirites.
huius dimidium fert urna, ut et ipsa medimni
amphora, terque capit modium; sextarius istum
sedecies haurit, quot solvitur in digitos pes.
at cotylas, quas, si placeat, dixisse licebit

---

50. Cunque *C* besen A^2B, uesen A^1 51. septunciem A^1, septunce est *B*, septuncem ẽ *C* quincunce A^3, qcmque A^1, cincũq. *BC* 53. nam quae A^3*rel.*, namque A^1 dimedium *A* 54. tenuis A^1 55. Caetera *C* est semuncia A^3 *rel.*, esse uncia A^1, esset uncia A^2 57. malis *A*, mauis *BC vulgo* 59. altoque om. *BC* notatur A^3 60. angelus A^1 et par *C*, et pars *B* 61. quadris medium *B* 62. anphora *A* (*sed* amphora *vs.* 65) cybus *A*, cuius *BC*, cubus *vulgo* hic *vulgo om.* 63. immonte *C* 64. dimedium *A* fertur nam ipsa A^1, fert urna ut ipsa A^3, fertur nam ut ipsa *BC* medemni A^3, edemni A^1 66. aurit A^1 quot] quod A^1BC in digitos pes A^2 *rel.*, indirit ospes A^1 67. at] ad *A* cotilas A^3BC, colittas A^1 quas si] quasi *C*

eminas, recipit geminas sextarius unus,
quis quater adsumptis fit Graio nomine choenix.
adde duos, chus fit, vulgo qui est congius idem,
e quo sextari nomen fecisse priores
crediderim, quod eos recipit sex congius unus.
at cotyle cyathos bis ternos una receptat.
sed cyatho nobis pondus quoque saepe notatur.
bis quinae hunc faciunt dragmae, si adpendere malis:
oxybaphon fiet, si quinque addantur ad istas.
at mystrum cyathi quarta est; sed tertia mystri
quam vocitant chemen, capit haec coclearia bina.
quod si mensurae pondus conponere fas est,
sextari cyathus pars est quae *est* uncia librae;
nec non oxybaphi similis sescuncia fiet,

---

68. eminas A^2 *rel.*, emina A^1, heminas *vulgo* 69. quis *Endlicherus*, qui *libri* adsumptus A^2, assumptus *BC* graia *A* cenis A^1, cenix A^2 70. chus A^2B^2C, huius A^1, chrus B^1 71. E quo *B*, aequo A^1C, ex quo A^3 sextarii *A* (*e sil.*) *C* 72. recipit *A*, capit et *C*, capiat *B vulgo* 73. cotile A^2C, cotilem A^1, cotila *B* cyatos A^1, chyatos A^2, ciatôs *B*, batos *C* (*v. praef.*) bis A^2 *rel.*, uix A^1 74. chyato *A*, deciato *B*, de bato *C* quoque *om. BC* sepe *B* 75. bis A^1 *rel.*, uix A^2 quine *B* hunc] nunc *C* dracmę *C* appendere uelis *BC* 76. oxybafon A^3, hoc si bafon A^1, Oxabafum *BC* fient *C*, facient *B* quinq: si *C* 77. *totum versum omisit* A^1, *in marg. adscr.* A^3 Ad mystrum *B*, Ad mixtu *C* ciati *ABC* sed] a *B*, ad *C* mustri *C* 78. chemen] . . emen A^1 (*puncta rasuram denotant*), clemen A^3, cyamen *B*, ciamen *C* coclearia *BC*, coclaria *A*, cochlearia *vulgo* 79. pondus *om. BC* conponere *A*, componere *rel. vulgo* 80. sextario A^3 *rel.*, si sextarios A^1 ciatus *BC* est *alterum om. ABC* 81. hoc so baphi A^1, hoxyibaphi A^3, oxibafi *B*, exobafit *C* sescuncia A^3, uncia A^1, sexcuncia *B*, sex uncia *C*

sicilicumque tibi mystro simulare licebit.
coclear extremum est scripulique imitabitur instar.
  Attica praeterea discenda est amphora nobis
seu cadus: hanc *facies*, nostrae si adieceris urnam.
est et bis decies quem conficit amphora nostra
culleus: hac maior nulla est mensura liquoris.
est etiam terris quas advena Nilus inundat
artaba, cui superest modii pars tertia post tres,
namque decem modiis explebitur artaba triplex.
  Illud praeterea veteres perhibere memento,
finitum pondus varios servare liquores.
nam librae, ut memorant, bessem sextarius addit,
seu puros pendas latices seu dona Lyaei.
addunt semissem librae labentis olivae
selibramque ferunt mellis superesse bilibri.
haec tamen adsensu facili sunt credita nobis:
namque nec errantes undis labentibus amnes
nec mersi puteis latices aut fonte perenni

---

82. Siciculūq: *B*, Silicumque *C* mystro A^3 *rel.*, mistro A^1 similare *B* 83. coclear A^3 *rel.*, clocleare A^1 scripuli quae *BC* 84. Attico *C* dicenda *recentior manus in A* 85. facies A^3 *rel., om.* A^1 urnam] una *C* 86. quem conficit] quae confit *C* hac A^3B, hanc A^1, ac *C* maior A^3 *rel.*, maioris A^1 nulla est *ante* maior *legitur in B* 89. artaba A^3 *rel.*, arta ua A^1 superest A^1, superat A^3 *rel. vulgo* 90. modiis A^1B, modios A^3, modii *C* explebitur A^3*rel.*, explebit A^1 91. ueteris *A*, *om. BC* perhibere] coniuere *B*, cohibere *C* 93. besen A^1, besem A^3 addet *vulgo* 94. plendas A^1, *corr.* A^3 lyȩi *A*, liei *B*, lyei *C* 95. oliuae A^1, oliui A^2 *rel. vulgo* 96. Sed libramque *C* bilibri] libri *B*, *idem C ante* superesse 97. asensu *B*, assensu *C* facilis *C*, *qui om.* sunt *relicto vacuo spatio* 99. putei *BC* fonte A^2 *rel.*, forte A^1

manantes par pondus habent, non denique vina
quae campi aut colles nuperve aut ante tulere.
quod tibi mechanica promptum est deprendere Musa.
ducitur argento tenuive ex aere cylindrus,
quantum inter nodos fragilis producit harundo,
cui cono interius modico pars ima gravatur,
ne totus sedeat totusve supernatet undis.
lineaque a summo tenuis descendat ad imam
ducta superficiem, tot *quae* aequa in frusta secatur
quot scriplis gravis est argenti aerisve cylindrus.
hoc cuiusque potes pondus spectare liquoris.
nam **si** tenuis erit, maior pars mergitur unda;
si gravior, plures modulos superesse notabis.
quod si tantumdem laticis sumatur utrimque,
pondere praestabit gravior; si pondera secum
convenient, tunc maior erit quae tenuior unda est;
ac si ter septem numeros texisse cylindri

---

100. manantes A^2B, manentes A^1C 101. aut tante C 102. mechanica A^2 *rel.*, mecanica A^1 deprehendere C 103. ducitur A^3B, dicitur A^1C argenti *vulgo* tenuiue A^2 *rel.*, tenuesue A^1 cilindrus A *(et sic infra)* 104. arundo B *vulgo* 106. ne] nec A^1C, neu A *rec.* supernatat C 107. descendat AB^2, descendet B^1, descendit C ima BC 108. Ductam B superficie BC totque aequa A^2, tot aequa A^1, totidemque aequa A^3, totq: quę B, tot quo quū C frustra C secetur B 109. scripulis BC cilindrus AC 110. potest C 111. si A^2 *rel.*, *om.* A^1 pars *om.* BC mergitur A^2C, pergitur A^1, submergitur B 112. si grauio A^1, sin grauior A^2 *rel.* modulos superesse A^2 *rel.*, modulatus suo peresse A^1 113—115. *hos versus post vs. 118 poni iubet Christ.* 113. quod A, ac BC, aut *vulgo* tantundē B 114. prestabit BC pondera] pondere C 115. Conueniunt BC 116. ac si A^1, at si A^3, quodsi BC *vulgo* septęm A^3 *rel.*,

hos videas latices, illos cepisse ter octo,
his dragma gravius fatearis pondus inesse.
sed refert aequi tantum conferre liquoris,
ut dragma superet *gravior*, quantum expulit undae
illius aut huius teretis pars mersa cylindri.
haec de mensuris, quarum si signa requires,
ex ipsis veterum poteris cognoscere chartis.

Nunc aliud partum ingenio trademus eodem.
argentum fulvo si quis permisceat auro,
quantum id sit quove hoc possis deprendere pacto,
prima Syracusi mens prodidit alta magistri.
regem namque ferunt Siculum quam voverat olim
caelicolum regi ex auro statuisse coronam,
conpertoque dehinc furto — nam parte retenta
argenti tantundem opifex immiscuit auro —
orasse ingenium civis, qui mente sagaci,
quis modus argenti fulvo latitaret in auro,
repperit inlaeso quod dis erat ante dicatum.
quod te, quale siet, paucis, adverte, docebo.

---

septies A^1 humeros *BC* (*idque B ante* septem) cilindri AC^1

117. caepisse *BC* 119. equi *B* 120. dragma superet gravior A^3, dragma superet sua A^1, gravior superet dragma *BC*, gr. s. drachma *vulgo* undę A^1BC, undas A^3 121. mensa *B* cilindri *A* 122. si] tu *C* requiris *B* 123. cartis *B* 126. hoc *ABC*, id *vulgo* possit *BC* deprendere A^2B, reprendere A^1, deph̄endere *C* 127. syracusi A^1B, syracusii A^2, siracusii *C* mens alta prodidit A^1, *corr.* A^2 prodiit *C* 128. Rege *C* siculo quā moverat olim *C* 130. Comperto dehinc *BC* forto *A* retentam *A*, recepta *C* 131. tantundem argenti *ABC* inmiscuit *B* 133. modus A^2 *rel.*, minor A^1 134. illaeso *B* diis *B* dicato *C* 135. siet] sit et *C*

lancibus aequatis quibus haec perpendere mos est
argenti atque auri quod edax purgaverit ignis
impones libras, neutra ut praeponderet, hasque
summittes in aquam: quas pura ut ceperit unda,
protinus inclinat *pars* haec quae sustinet aurum;
densius hoc namque est, simul aëre crassior unda.
at tu siste iugum mediique a cardine centri
intervalla nota, quantum discesserit illinc
quotque notis distet suspenso pondere filum.
fac dragmis distare tribus. cognoscimus ergo
argenti atque auri discrimina: denique libram
libra tribus dragmis superat, cum mergitur unda.
sume dehinc aurum cui pars argentea mixta est
argentique meri par pondus, itemque sub unda
lancibus impositum specta: propensior auri
materies sub aquis fiet furtumque docebit.
nam si ter senis superabitur altera dragmis
sex solas libras auri dicemus inesse,
argenti reliquum, quia nil in pondere differt

---

136. haec *A*[2] *rel.*, et *A*[1] 137. purgauerat *B*[1] 138. imponas *C* neultra *A*[1] (*corr. m. rec.*), neutro *BC* p̄ponere *C* 139. Sūmitis *C*, submittes *vulgo* quas] quam *BC* coeperit *C* 140. pars *A*[3]*B*, par *C*, *om.* *A*[1] 141. nanq: *C* simul aëre] similare *B*, simulari *C* crassior *A*[3], grassior *A*[1], crassius *BC* 142. a *A*[1], in *A*[3]*B*, *om.* *C* 143. discerpserit *BC* 144. quotque *A*[2] *rel.*, quodque *A*[1] filum *A*[3] *rel.*, filo *A*[1] 145. cognouimus *BC* 146. libras *C* 148. dehinc] hinc *BC* mixtast *A* 149. meri] metri *C* par *A rec. rel.*, pars *A*[1] itemque *A*[2] *rel.*, idemque *A*[1] 150. impositum *A*[3] *rel.*, imposuit *A*[1], imposuitis *A*[2] specta *A*[3] *in marg.*, petua *A*[1], expecta *B*, exspectare *C* 151. sub aquis fiet *ABC*, subsistet enim *vulgo* docebis *A* 152. ter senis] terrenis *C* superabitur *A*[3] *rel.*, superabit ut *A*[1] 154. quā nihil in pondera *C*

argentum argento, liquidis cum mergitur undis
haec eadem puro deprendere possumus auro,
si par corrupti pondus pars altera gestet.
nam quotiens ternis pars inlibata gravarit
corruptam dragmis sub aqua, tot inesse notabis
argenti libras, quas fraus permiscuit auro.
pars etiam quaevis librae, si forte supersit,
haec quoque dragmarum simili tibi parte notetur.
 Nec non et sine aquis eadem deprendere furtum
ars docuit, quam tu mecum experiare licebit.
ex auro fingis librili pondere formam,
parque ex argento moles siet: ergo duobus
dispar erit pondus paribus, quia densius aurum est.
post haec ad lancem rediges pondusque requires
argenti, nam iam notum est quod diximus auri,
fac et id argento gravius sextante repertum.
tunc auro cuius vitium furtumque requiris
finge parem argenti formam pondusque notato:
altera quo praestat leviorque est altera moles
sit semissis onus: potes ex hoc dicere quantum
argenti fulvo mixtum celetur in auro.
nam quia semissem triplum sextantis habemus,
tres inerunt auri librae, quodque amplius hoc est,

155. in liquidis cum uergitur *C* 156. dep̄ndere *B*, dep̄hęndere *C* 157. par] pars *C* corrupto *vulgo ante Endlicherum* pars *om. et in marg. add.* *A*[1] 158. ternis] ter senis *B* pars *om.* *C* inlibato *A*, illibata *B* 160. aquā mox esse *B*, aquā totiens ēe *C* 160. auro] *hic desinit C* 161. librae quaevis *vulgo* 163. aquis] *hic desinit B* 167. densior auro *libri*, *corr. Christ. Mus. Rh. XX p. 73* 169. auro *typotheta apud Endlicherum*, *certe non codex (conf. Endlicheri notam)* 170. fac et *Denisius*, facque *A* 171. requires *A*[1] 174. honus *A*[1]

quantumcumque siet, fraus id permiscuit auro.
causa*que*, cur ita sit, prompta est, si discere verum
non pigeat veterumque animos intendere chartis.
nam si disparibus numeris accesserit idem,
servat inaequales itidem, tantumque manebit
discrimen quantum fuerat prius, idque notabis,
sive in temporibus quaeras, seu pondera rerum
seu moles spectare velis spatiumque locorum.
quare diversis argenti aurique metallis,
quis forma ac moles eadem est, par addito pondus,
argento solum id crescit, nihil additur auro.
sextantes igitur quos tu superesse videbis,
in totidem dices aurum consistere libris,
parsque itidem librae sextantis parte notetur.
quod si forte parem corrupto fingere formam
argento nequeas, at mollem sumito ceram.
atque brevis facilisque tibi formetur imago
sive cybi seu semiglobi teretisve cylindri,
parque ex argento simuletur forma nitenti,
quarum pondus item nosces. fac denique dragmas
bis sex argenti, cerae tres esse repertas:
ergo in ponderibus cerae argentique liquebit,
si par forma siet, quadrupli discrimen inesse.
tum par effigies cera simuletur eadem
corruptae, cuius fraudem cognoscere curas.
sic iustum pondus quod lance inveneris aequa
in quadruplum duces; quadrupli nam ponderis esset,
si foret argenti moles quae cerea nunc sit.
cetera iam puto nota tibi — nam diximus ante —
quo pacto furtum sine aquis deprendere possis.
haec eadem in reliquis poteris spectare metallis.

---

179. causa cur *A* 194. atque *Endlicherus*, aeque *A*

121. *Carmen de librae sive assis partibus.*

(Vide prol. § 119.)

Libra vel as ex unciolis constat duodenis.
uncia de libra linquet subtracta deuncem,
et sextans, hoc est *eadem* geminata decuncem;
hinc quadrans, haec scilicet ipsa ter acta, dodrantem;
inde triens, ipsius quadruplicatio, bessem;
quincunx septuncem, quae sat sua pondera produnt;
semis semissem, medium dum dividat assem.
nec vacat unciolae mediam sescuncia iungens.
uncia viginti scripulos et quattuor ambit.
dimidium stater ac semuncia dicitur eius.
terna duae sesclae pars est eademque duella;
quarta siclus vel sicilicus vel denique sicel.
sextula sexta modo solet et modo sescla vocari.
octavam appellant dragmam vel rarius olcen;
et duodenariam mediam sesclam vocitarunt.
vigenam quartam scripulum seu gramma retentant.

---

1. Libralis as *codex apud Bu* ex] vel *Thu* 2. linquit *BuAng* subiecta *Ang* 3. hoc est eadem *Bu*, hoc est *A*, haec scilicet est *Ang* decuncem] deuncem *Bu* 4. hinc] hic *Thu* ipsa ter acta *A*, ipsant acta *Thu*, ipsa tetracte *codex apud Bu*, ipsa retracta *Bu* 5. bissem *A Thu*, bisse *Bu* 6. quincust *cum obliquo ductu per* st *A* septunsem *A*, septus semis *Bu* quae] quod *Ang; legendum videtur* qui 7. mediam *Thu* dum] *immo* cum dividit *BuAng* 8. nec] haec *Thu* unciole *A* sescuncia *Thu*, sexcuncia *A*, secuncia *Bu* 9. viginti] XX *A* quatuor *ABu* 10. stater ac *A*, staterae *Bu*, stat ac *Ang* 11. duae sesclae *Thu*, duae sescle *A*, duc seseclae *Bu* pars *AThu*, par *Bu* 14 drachmam *et* holcen *Ang*. 15. sesolam *A* 16. scripulum *A*, scripulus *rel.*

unus item scripulus calcis componitur octo.
dimidium scripuli est obolus; pars quarta cerates.
hic sextam fingi placuit siliquamque vocari.
ultimus est calcus ciceris duo granula pensans.

122. *Vetus versio tractatus Epiphaniani de mensuris et ponderibus.*

(Vide prol. § 120.)

DE MENSURIS.

1. Chorus dicitur a similitudine collis. coacervati enim modii XXX instar collis onus cameli efficiunt.

2. Lethec Hebraeorum lingua vocatum est, quod est onus eo quod unus iuvenculus XV modia vel ordei vel tritici valeat supportare, atque ex eis asini onus éfficere. in Ose propheta dicitur 'quia mercedem mihi assumsi lethec ordei'. in exemplaribus autem iacet gomor ordei; at idem vero conducit. denique eadem XV modiorum quantitas gomor maius vocatur.

3. Baddus efficitur L sextariis. vocatur autem baddus derivatum ab Hebraica lingua simili nomine ab olearia mola quae vel bethuel badda nominatur, capiens L sextaria.

4. Mnasis a Cypriis mensuratur atque ab aliis gentibus. sunt autem X modii tritici sive ordei ad

---

17. caliis *Thu* 18. est *habent AThu, om. Bu* ceratos *Bu* 19. hinc *coni. Orellius* fingi sextam *Thu* vocare *Thu* 20. pensens *A*

5. ceacervati *A* 7. lethaec ebraeorum *A* 8. modios *LeM* 9. suportare *A* 15. *post* baddus *add.* uocatur *A* simile *A; legendum videtur* simile nomine olearìae molae 16. que *A* 18. cipriis *ALeM* mensura est *LeM*

illum modium qui apud Cyprios XVII sextariis adimpletur.

5. Medimna apud eos V modiorum est. Afri vero ac Siculi quattuor semis metiuntur hanc modiis.

6. Satus modius est cumulatus, ita ut modio adiectus quartae suae mensurae cumulus quinta eum sui parte superare caeteros faciat.

7. Modius iustus est sextariorum XXII.

8. Cabus pars est modii quarta.

9. Choenix et oephi una quidem mensura est, sed duplici nomine nuncupatur. sunt autem sextaria duo et aliquantula insuper pars.

10. Drax aleuru tantum farinae est quantum sumi manus digitis potest. simplex vero est cunctisque manifestus.

11. Artaba mensura est apud Aegyptios sextariorum LXXII. eundem vero modum secundum scripturam continet et metreta mensura.

12. Tres mensuras quas praecepit Sarrae Abraham, ex quibus subcinericium panem fieri iussit. harum quaeque gomor mensuram continet.

13. Gomor autem decima pars est mensurae maioris, id est artabae, quae fit sextaria VII et pars unius sextarii quinta.

---

1. ciprios *ALeM* 3. Medimnus *LeM* vero ac] et *LeM* 6. quarte *A* 7. ceteros *LeM* 9. Cauus *A*, *sed eadem manus ex* u *fecit* B, Camus *LeM* 10. Coenix *ALeM* 11. dupplici *A* 13. aleura *A*, aleurae *LeM* farine *A* sumi] summis *A*, *quod si verum est, infinitivus excidit* 18. mensuram *ALeM* 19. precepit sarre *A* 20. supciniricium *A*, superciniricium *LeM* 21. arum queque *A* mensure *A* 23. que fit *A*, quod habet *LeM*

14. Cana canistros appellant, in quibus solet reponi quaedam tritici species in duo divisa, quam chondrotos vocant.

15. Nebel vini mensura est sextariorum XL.

16. Batus L sextariorum est capax.

17. De alabastro unguenti. siquidem vocatur ampulla olei, unius autem librae in eo pensus exsistit. mensura vero est medium sextarium. alus autem dicunt Graeci sal, et ab alate, id est a sali, est appellatum alabastrum eo quod ampulla vitrea salis instar facile conteratur.

18. De capsaci, quae his quidem duodecim sextariorum solet esse mensura. nihilominus vero aequivoce huic capsaci appellatur et ille qui Eliae praeparatus est, cum sextariorum non plus sit ipse quam quattuor.

19. De stamno. hic quoque urna sextariorum IV est.

20. De cotyla. cotyla est emina quae ita idcirco vocatur, quia [per] Graeco sermone incisio nominatur, et emina sextarium in duo aequa incidit.

21. De cyatho. hic est pars sexta sextarii.

22. De medeccoth. isto nomine ab scriptura cyathi appellantur.

23. De masmaroth, quae veculatoria dicimus; in-

---

2. quedam *A* species indivisa *LeM* 5. Satus *LeM* 7. in ea *LeM* existit *LeM* 9. greci *A* alute *LeM* 13. mensure *A*, mensurae *LeM* nihilhominus *A* equiuoce *ALeM* 14. appellatus *LeM* heliae *A*, helice *LeM* 16. quatuor *LeM* 17. orna *A* 20. greco *A* 22. sextarii sexta *LeM* 23. medeccotho *LeM* scripture *A* cyatti *LeM* 25. que *A*, quod *LeM*

terdum vero et ithmoe eodem nomine vocitantur, quod eundem compleant usum.

24. De tryblio. hic apud Latinos in passione Domini parapsidis dicitur; est autem quadrangulum et quadrilaterum vas aequa eminae mensura.

25. Sextarius tamen Alexandrinus duas capit olei libras.

26. De aporyma et sato. aporyma apud solos Thebanos mensuratur, quae est medietas sati; satus autem verus sextariorum viginti et duorum est.

27. De sapyti. hoc Syriacum nomen est, quod interpretatur de torculari hauriens vas. apud Ascalonitas. est sextariorum XX et II.

28. De in. in maius sextariorum est XVIII. sed aereum vas est. in vero sanctum XV sextaria comprehendit.

29. Chus VIII sextariorum est. quod autem vocatur sanctum, sex tantum sextaria continet, quae est duodecima pars metretae.

30. Talentum super omnia pondera quibus alia appenduntur excellit. existit vero CXXV librarum. †sexcentae millesimae vero talenti partes assaria nominantur. LX vero assaria denarius nominatur. C

1. ithmos *LeM*, ἡθμούς *Epiph. vol. I p. 263, 24* 3. triblio *ALeM* dm̃ *A* 4. paropsis *LeM* 5. aequae *LeM* 6. alexandrinos *A* capit olei] capitoles *A*, capitales *LeM* 8. aporima *ALeM* stato *A* aporyma apud *usque ad* 11. sapyti *om. A* 11. Siriacum *LeM* 12. auriens *ALeM* 15. scm̃ *A*, *item vs. 18* XV *A*, XVI *LeM*, θ′ *Epiph. p. 264, 9* 19. metrete *A* 22. sexcente millesime *A; lege* sexies millesimae parentes *A* asaria *LeM*, *item posthac* 23. LX] X *A; vide prol.* § 120 *extr.*

vero denaria argyrus, id est argenteus existebat. ab initio vero unum nomisma unus argenteus erat. hoc autem ab Assyriis coepit. dicunt enim quod Abraham in terram Chanaan hanc advexerat formam. talenti autem [centesima vicentesima quinta] pars CXXV I libra est.

31. Libra habet uncias XII.

32. Uncia habet stateres duos.

33. Stater vero, qui est medietas unciae, duas didragmas habet.

34. Quadrans autem vocatur et siclus; sed siclus quarta pars unciae fuit, at stateris medietas, dragmas continens duas.

35. Dragma siquidem fuit octava pars unciae. vocabatur autem dragma et olce, quod eiusdem subsisteret ponderis, quod ideo dixerim, quia legitur capillus Abessalom per tempora quibus tondebatur fuisse appensus habens †ponderis CXXV siclorum, quod est unciarum XXX unius et sicli unius, id est librarum duarum semis unciae unius et sicli unius.

36. Obolus et ipse in argenteis formabatur, qui erat et ipse octava pars unciae, non ex argento facta sed ferro. erat vero et alter obolus, qui ex argento feriebatur, quasi solidus quidem, qui tam minutissimus erat, ut †XXXma pars unciae esset. dicitur namque in Levitico ita 'didragma vero XX sunt oboli';

---

1. argenteos *A* 4. Chanaam *LeM* 5. CXXVI libra *A* 10. didrachmas *LeM* 12. at] ad *A* drachmas *LeM*, *sic etiam posthac* 14. Drachma *etiam A ex sil.* 15. dracma *A* oloe *A* 17. fuisset *A* 18. ponderis] *lege* pondus *coll. Epiph. p. 265, 21* 19. id est] idem *A* 21. et ipse — 22. argento *om. A* 25. *lege* LXXXma 26. didracma *A*, didrachma *LeM*, *item uterque p. 105 vs. 1*

quia vero didragma pars quarta sit unciae, ante docuimus.

37. Aegyptii autem hos aeneos fieri adinvenerunt, quorum forma argenteis differens non est. unde apud Alexandrinos argentea aerea nominantur, quod aes sicut dragma VIII pars unciae est.

38. De mna. mna prout dicatur mani hebraice, siquidem manis argenteus nominatur. mna vero Italica XL stateres habet, item uncias viginti, quod fit libra una et duae tertiae librae unius.

39. Item de argenteis, de nummis, de miliarensibus. argenteorum vero multae circa quodque tempus figurae percutiebantur. qui apud Latinos a Numa Romanorum rege nummi vocantur, *qui* coepit ferire pecuniam. bis aureum vero antiqui vocabant argentei medietatem, id est dichryson. argentea vero sunt quae militarensia vocant a militibus, quorum sunt munera, derivando. nam corrupto postea nomine miliarensia dici coepere quae prius militarensia vocabantur. dumque exstinctus fuisset illius temporis rex, cuius solidus erat in hoc bis aureo figuratus, damnata eius pecunia reproba nominata est.

40. De folli. follis qui et ballantion, id est sacculus, a duplicatione nominatur; duo namque sunt et semis argentei, qui faciunt minutos denarios †duo. follis autem secundum denariorum pondus ac numerum, non secundum metalli meritum.

---

3. Χαλκοῖ. τούτουϲ οἱ Αἰγύπτιοι *Epiph. p. 266, 9* eneos *A* 7. hebraicae *A* 9. idem *ALeM* 10. libre *A* 12. multe *A* 13. figure *A* 14. qui *om. A* 16. dichrison *ALeM* 17. que *A* 18. numera *A* 19. cepere *A* que *A* 20. dum quod *LeM* 25. duo] ϲη′ *Epiph. p. 267, 5,* ϲν′ *libri p. 145 adn. 4 citati*

41. De mari, de hydria, de cypro, de choenice. maris idem quod cypros mensura est apud Ponticae provinciae homines, quae continet hydrias duas. hydria vero apud eos est sextariorum decem, ita ut sit maris idemque cyprus XX sextariorum Alexandrinorum. cyprus apud eosdem Ponticos est seminum mensura siccorum, capax hydriarum duarum, idem continens minora modia duo, quae apud eos choenicum quinorum esse dicuntur. choenix vero apud eos duo sextaria continet, ita ut sit cyprus sextariorum XX. nam modius eorum maior sextariorum XX et IIII capax est.

42. De collatho. collathus est apud Syros medium sati in liquidis, quod est sextariorum XXIIII.

43. De congiario. congiarium mensura est liquidorum, cuius et res simul et nomen a Romanis positum constat. hanc vero mensuram in descriptione historiarum circa singula tempora tam Eusebii quam aliorum qui similis exstiterunt materiae conscriptores poteris invenire.

123. *Ex Isidori etymologiarum libro XV caput XV.*

XV. DE MENSURIS AGRORUM.

1. Mensura est quidquid pondere capacitate longitudine altitudine latitudine animoque finitur. maiores itaque orbem in partibus, partes in provinciis, provincias in regionibus, regiones in locis, loca in ter-

---

3. que *A* 6. ponticus *A* 8. que *A* 9. quinque *LeM* coenix *A* 13. collatus *ALeM*

23. quicquid *BCv* 26. regiones] Regionibs *A*

ritoriis, territoria in agris, agros in centoriis, centoria in iugeribus, iugera in climatibus, climata in actus, actus in perticas, perticas in passus, passus in gradus, gradus in cubitos, cubitos in pedes, pedes in palmos, palmos in uncias et digitos diviserunt. tanta enim fuit illorum sollertia.

2. Digitus est pars minima agrestium mensurarum.

3. Inde uncia habens digitos III.

4. Palmus autem quattuor digitos habet, pes sedecim.

5. Passus pedes quinque.

6. Pertica passus duo id est dece*m pedes*. pertica autem a portando dictum quasi portica. omnes enim praecedentes mensurae in corpore sunt, ut palmus pes passus et reliqua: sola pertica portatur. est enim decem pedum ad instar calami in Ezechielo templum mensurantis.

7. Actus minimus est pedum IIII latitudine, longitudine CXL.

---

1. cent$\overset{u}{\text{o}}$riis ce'nt$\overset{u}{\text{o}}$rias *B*, centuriis centurias *Cv* 3. acetus Acetus in perticas *A* 3—5. actus in perticas *etc.*] perticas passus (passos B^1) gradus (grados B^1, *om. C*) cubitos (cubitus B^2C^2) pedes palmos (palmas B^1) uncias et digitos *BCv* 4. gratus in cub. *A* 5. diueserunt *A*, diui$\overset{s}{\text{d}}$erunt *C* 6. eorum *BC* 7. menima *A* agrestiam B^1 8. habet B^2C^2 digitus B^1, *ut videtur* 9. quatuor *Cv*, *itemque infra* pes] pedes B^1 sedecem *A* 12. duos *BCv* dece*m pedes*] dece *A*, pedes decem *BCv* 13. dicta *BCv* 15. p$\overset{e}{\text{a}}$s *C* portatur pertica *C* 16. decem peduum *A*, dec$\overset{e}{\text{i}}$m pedum *C*, pedum decem *B*(?)*v* ad *om. B* Ezechiele B^2v 17. templ$\overset{\bar{u}}{\text{o}}$ *B* 18. menimus *A* peduum *A*

8. Climata quoque [undique] versum pedes habent LX, ita

LX
LX [ ] LX.
LX

9. Actus quadratus undique finitur pedibus CXX, ita

CXX
CXX [ ] CXX.
CXX

hunc Baetici arapennem dicunt, ab arando scilicet.

10. Actus duplicatus iugerum facit. ab eo quod est iunctum iugeri nomen accepit.

11. Iugerum autem constat longitudine pedum CCXL, latitudine CXX, ita

CCXL
CXX [iugerum] CXX.

12. Actum provinciae Baeticae rustici †agnos vocant.

13. Porcam idem Baetici XXX pedum latitudine

---

1. climmata *C* habet *C* 2. LX (*ante* ita)] sexaginta *BCv* 3. fiitur *A*, *sed latere videtur sub* t *vestigium litterae* n centum viginti *BCv* 4. betici *A*, pedici B^1 arapenne *A* 9. ducentorum quadraginta latitudine centum viginti *BCv* *figuram sic exhibet A:*

CXX
CCXL [iugerum] CCXL, *eandem C:*

CCXL
CXX [scotrũ] CXX;
CCXL

idem in marg.:

CCL
CXX · CXL [sgoirũ] CXL;
CCL

magis etiam corrupta scriptura in B 10. beticae *et* 12. betici *A* agnus C^1, agnum BC^2, agnuam *Columella* 12. p$\overset{o}{a}$rcam *B* baetici triginta *BCv*

LXXX

et longitudine LXXX dicunt: XXX [ ] XXX. sed porca quod in arando extat: quod defossum est lira.

14. Canditum appellant Galli in areis urbanis spatium centum pedum, quasi centetum. in agrestibus autem pedés CL quadratum iustum canditum vocant.

15. Centuria autem ager est ducentorum iugerum, quae aput antiquos a centum iugeribus vocabatur, sed postea duplicata est nomenque pristinum retinuit. in numero enim centuriae multiplicatae, sed nomen mutare non potuerunt.

124. *Ex eiusdem libri capite XVI.*

XVI. DE ITINERIBUS.

1. Mensuras viarum nos miliaria dicimus, Graeci

---

1. et LXXX longitudine definiunt *BC* *in figura pro* XXX *A utroque loco habet* XU, unde XV *C*; sed recte XXX *B* 2. porca] porca est *BC*[2], pota est *C*[1] quod *AB*[1]*C*[1], quae *B*[2]*C*[2] lira *C*[1], lyra *A*, liram *B*[1], libram *B*[2]*C*[2] 3. Canditum appellant Galli] quo alli candidum appellant *B*[1], quo galli canditum appellant *B*[2], quod alli gaudetum appellant *C* 4. spatii *A* et *ante* quasi *add.* *B* 5. quatratum *A* pedes C C pedum ///////////// et L quadratorum iustum cand$\overset{e}{\text{i}}$tum *B*, pedes CL quadratorum iustum candetum *C* 6. *post* voqant *BC addunt:* porro stadialis (statialis *B*) ager habet passus CXXV, id est pedes DCXXV, cuius mensura octies conputata (conpotata *B*[1]) miliarium facit qui constat quinque milia pedibus (?) 7. centurio *ABC* ager est] ager es *B*, est ager *Cv* duocentorum *A* 8. qui *ABC* apud *BCv* a centum] centum *BC*[2], C a *C*[1] uocabantur *A* 9. *post* est *add.* mensura *BC* retenuit *AB* 10. sed] sunt *BCv* 14. miliario *B*[1] greci *A*

stadia, Galli leuvas, Aegyptii †signes, Persae parasangas. sunt autem proprio quaeque spatio.

2. Miliarium mille passibus terminatur. et dictum miliarium quasi mille †adium, habens pedes V milia.

3. Leuva finitur passibus Ī D.

4. Stadium octava pars miliari est, constans passibus CXXV. hoc primum Herculem statuisse dicunt eumque eo spatio determinasse quod ipse sub uno spiritu confecisset, ac proinde stadium appellasse, quod in fine respirasset simulque et stetisset.

125. *Ex Isidori libro XVI caput de ponderibus (XXV).*

XXIIII. DE PONDERIBUS.

1. Ponderum ac mensurarum lubet cognoscere modum. nam omnia corporalia, sicut scriptum est, a summis usque ad ima in mensura et numero ex pondere disposita sunt atque formata. cunctis enim corporeis rebus pondus natura dedit; suum quoque regit omnia pondus.

2. [Prius legitur Moyses invenisse.] Primus Phi-

---

1. leugas B^1 aegypti *ABC* signes] *lege* schoenos parusangas B^1 2. queque *A*, qu//que *B*, *cum superscr.* o *a m. sec.* 4. mille//aeum *B* quinque *BCv* 5. mille quingentis *BCv* 6. Sstadium *A* miliarii *BCv* 7. hoc *B*, hunc *ACv* hercŏlem *B* 9. spũ conficisse *A* appellasset *B* 13. XXV *BCv* 14. iubat B^1C, iuvat B^2v cognuscere *A* 15. omnia *add. sup. lin. C* 16. a summis usque] admissisque B^1 imum BC^2, imam C^1 mensuris, *sed litterae* ris *obductae et* ra *superscr.*, *A* ex] et *BCv* 17. adque B^1 20. Prius — invenisse] *v. praef. crit.* primon *et corr.* primũ *C* fiton *A*, fidon *BC*

don Argivus ponderum rationem in Graecia constituit; et licet alii antiquiores extiterint, sed iste hac arte experientior fuit.

3. Pondus dictum eo quod in statera libratum pendeat. hinc et pensum. abusive autem pondus libra una est. unde etiam dipondius dictum est quasi duo pondera, quod nomen adhuc in usu retinetur.

4. Trutina est geminas ponderum lances aequali examine pendens, facta propter talenta et centenaria appendenda, sicut momentanea pro parva modicaque pecunia [haec et moneta vocata]. ea et statera nomen ex numero habens, quod duobus lanciis et uno in medio stilo librata aequaliter stet.

5. Campana a regione Italiae nomen accepit, ubi primum eius usus repertus est. haec duas lances non habet, sed virga est signata libris et unciis et vago pondere mensurata.

6. Examen *est* filum medium quo trutina et statera regitur et lances aequantur, unde et in lanciis amentum dicitur.

---

1. argi^{u}bus *B* greciam *A*, gretiã *C* 2. ista *A* 4. statere AB^1 5. pendi^{e}at *C* pinsum *A* 6. dictus BC^1v 8. est *om. C* gemina *ABC* lancis B^1C aequale *A* 10. appenda *A*, adpendenda *C* momentana *BCv* 11. monita *A* 12. duabus *Bv* lancis *A*, lancibus *BCv* 13. filo *vulgo post* librata *A add.* in medio stet, *sed ea obducta* 14. § 5 *post* § 6 *poni iusserunt correctores in B et C numeros adscribentes, et sic vulgo legitur* italis *C* 15. primo *B* reppertus *A* 16. uncis *A* 18. est *om. A* quod *B* trutina et] trudine *A*, trutinae *BCv* 19. *inter* et *ac* lances *A add.* lances^{cas} aequantur, *sed ea obducta* lanciis AB^1, lancis B^2C, lancibus *vulgo*

7. Unicuique autem ponderi certus est modus nominibus propriis designatus.

8. Calcus, minima pars ponderis, quarta pars oboli est constans lentis geminis granis. appellatur autem calcus, quod sit parvus, sicut et lapis calculus, qui adeo minimus est, ut sine molestia sui calcetur.

9. Siliqua vicensima *quarta* pars solidi est, ab arbore cuius . . . . nomen est vocabulum tenens.

10. Ceratim oboli pars media est habens siliquam unam semis. hunc latinitas semiobolum vocat, ceraten autem graece. [latine siliqua cornuum interpretatur.]

11. Obolus siliquis tribus appenditur, habens ceratim duos, calcus IIIſ. fiebat enim olim ex aere ad instar sagittae, unde et a Graecis nomen accepit . . . ., hoc est sagitta.

12. Scripulus sex siliquarum pondere constat. hic aput Graecos gramma vocatur. scripulus autem dicitur per diminutionem a lapillo brevi qui scrupus vocatur.

---

1. est] e B^1 4. lintis, *sed* e *super prius* i, *B* 5. paruulus *BC* calcolus *A*, *idem B*, *sed* u *superscr.* 6. qui adeo] *corrector in C superscripsit* quia ideo 8. Seliqua *A* uicesima *B* quarta *om. A* soledi *A* 9. *post* cuius *intercidisse videtur Graecum* κερατέα semen *BCv* uocabolum *A* 10. seliquam *A* 11. ceratin *C* 12. autem] *corrector in C superscripsit* vero seliqua *A* 15. calcos B^2v quatuor *BCv* 16. grecis *ABC* nomen a grecis accepit *BC* *post* accepit *intercidit Graecum* ὀβολός 18. scripolus *B* sex] ex B^2C^1 seliquarum *A* 19. apud *BCv* grecos *A* scripolus *A* dictus *BCv* 20. scripus *C*

13. Dragma octava pars unciae est et denarii pondus argenti, tribus constans scripulis, id est decem et octo siliquis. denarium autem dictum, quia pro decem nummis imputatur.

14. Solidum nuncupatum, quia nihil illi deesse videtur. solidum enim veteres integrum dicebant et totum. ipse quoque nomisma vocatur pro eo quod nominibus principum effigieque signetur: ab initio vero unum nomisma unus argenteus erat; hoc enim ab Assyriis coepit. dicunt autem Iudaei, quod Abraham in terram Chanaan primus hanc advexerit formam. solidus aput Latinos alio nomine sextula dicitur, quod his sex uncia conpleatur, hunc, ut diximus, vulgus aureum solidum vocat, cuius tertiam partem ideo dixerunt tremissem eo quod solidum faciat ter missus.

15. Sextula bis adsummata duellam facit, ter posita staterem reddit.

16. Stater autem medietas unciae est, appendens aureos tres, unde et vocatur stater, quod tribus solidis stet. haec et semuncia, quia semis habet de

---

1. octaba *A* 2. est XVIII *BCv* 3. seliquis, *sed* i *super* e, *C* 4. inputatur *BC* 5. nuncupata *C*[1] quia] quod *C* illi *om. B* 7. nummisma *A*, n^uomisma *C* 8. principatum *C*[1] effigiesque *A*, effigiisque *BC*[2], effigisque *C*[1] signetur] uocatur *B* 9. nummisma *A* 10. asiriis *C* cepit *A* 11. terra *AB* chanan *A* 12. apud *BCv* 13. his *BC*, *sed in B* h *punctis notatum*, bis *A* unciis *A*, unciⁱas *B*, uncias *C* compleatur *BCv* 14. uocant *BC* 15. tremisse *B*[1] 17. adsumat *B*[1], adsumpta *C*, assumpta *B*[2]*v* 19. statera *C* adpendens *C* 21. semuntia *B*[1], semiuncia *B*[2]*Cv* quia] quod *C*

OF THE UNIVERSITY

uncia. haec et semissis, quia ponderis semis est quasi semis assis.

17. Quadrantem Hebraei similiter codrantem vocant; et vocatur quadrans, quod unciae quartam partem appendeat.

18. Sicel, qui Latino sermone siclus corrupte appellatur, Hebraeum nomen est, habens aput eos unciae pondus. aput Latinos autem et Graecos quarta pars unciae est et stateris medietas, dragmas appendens duas. unde cum in litteris divinis legatur siclus, uncia est, cum vero in gentilium, quarta pars unciae est.

19. Uncia dicta, quod universitatem minorum ponderum sua unitate vinciat, id est conplectat. constat autem dragmis octo, id est scripulis XXIIII. quod proinde legitimum pondus habetur, quia numerus scripulorum eius horas diei noctisque metitur, vel quia libram efficit duodecies conputatus.

20. Libra XII unciis perficitur et inde habetur perfecti ponderis genus, quia tot constat unciis quot mensibus annus. dicta autem libra, quod sit libera et cuncta intra se pondera praedicta concludat.

---

1. semisses *C* 3. codrantem] quadratem *A*, quadrantem BC^2 4. quadrā B^1C 5. adpendat B^1C, appendat B^2v 6. corruptae *A*, correpte C^1 7. hebreum *A*, //ebreum *B* apud *BCv*, *item vs. 8* 8. grecos *A* 9. adpendens *C* 10. legitur *BCv* sidus, *sed superscr.* siclus, *C* 11. in *om. B* unciae pars est *B* 13. uniuersitate *A* 14. unciat *A* 15. VIII *BCv* scripolos *A*, scr$\overset{i}{u}$pulis *C* 17. scripolorum *A* diaei *A* mititur *A*, meditur B^1 18. efficet *A*, eff$\overset{i}{e}$cit *B* duodecies] duodem est *B* 20. quot] quod *AB*

21. Mina in ponderibus centum dragmis appenditur et est nomen Graecum.

22. Talentum summum esse pondus perhibetur in Graecis; nam nihil est calco minus, nihil talento maius. cuius varium aput diversas gentes pondus habetur. aput Romanos autem talentum est septuaginta duarum librarum, sicut Plautus ostendit, qui ait duo talenta esse centum quadraginta *quattuor* libras. [est autem triplex, id est minor, medius, summus. minor quinquaginta, medius septuaginta duarum librarum, summus centum viginti constat.]

23. Centenarium numeri nomen est eo quod centum librarum ponderis sit. quod pondus propter perfectionem centenarii numeri instituerunt Romani.

126. *Ex eodem libro caput de mensuris* (*XXVI*).

XXV. DE MENSURIS.

1. Mensura est res aliqua modo suo vel tempore circumscripta. haec aut corporis est aut temporis. corporis, ut hominum lignorum et columnarum longitudo et brevitas. sed et solem istum propriam sui

---

1. m//na *B* 2. grecum *ABC* *post* Graecum *BC* *add.* quod sunt siliquae (siliqui *C*) IDCCC tremisses CCXXV solidi LXXV stateres XXV 3. peribetur in grecis *A* 4. calculo *C* 5. uarius *A* apud *BCv*, *item vs. proximo* 6. autem] enim *BCv* est] esse *A*, *om.* *B*[1] LXXII *BCv* 8. centum quadragenta *A*, CXLIV *Bv*, CXLIII *C* 9. minus medium summum *B*[2]*C*[2] *eademque in proximis* 10. quinquagenta *A* septuagenta duarum *A*, LXXII *BCv* 11. centum vigenti *A*, CXX *BCv* 16. XXVI *Cv* 18. inscripta *C*[1] haec autem *A*

orbis habere mensuram, quod geometrici perscrutare audent. temporis, ut mensura horarum et dierum et annorum. unde et metiri pedes horarum dicimus, hoc est mensurare.

2. Proprie autem mensuram vocant, quo ea fruges metiuntur atque frumentum, id est humida et sicca, ut modios urnas et amphoras.

3. Mensurarum pars minima coclear, quod est dimidia pars dragmae, appendens siliquas novem. [qui triplicatus conculam facit.]

4. Concula dragma una et dimidia adimpletur.

5. Cyati pondus decem dragmis appenditur. [qui etiam a quibusdam causatus nominatur.]

6. †Oxifalus fit, si quinque dragmae addentur ad decem.

7. Acetabulum quarta pars eminae est, duodecim dragmas appendens.

8. Cotula emina est, habens cyatos sex. quae idcirco cotula vocatur, quia cote Graeco sermone incisio dicitur, et emina sextar*ius* in duo aequa

---

1. geumetrici *B* perscrutari *Bv* 2. ut] et *AB*, *om. C* mensuras *B*, mensuris *C* aut dierum *Cv* 3. metire *AC* 5. Propriue *A* mensurae *B* uocata *BC* quod *Cv*, quo in *B* 7. modius *B* ornas *A* anforas *BC* 8. menima *A* 9. dragme *A* seliquas AC^1 nove *A* 10. treplicatus *B* 11. adimplet *A* 12. ciati *BC* adpenditur B^1C 13. assatus BC^2, cuatus *vulgo* 14. obsifalus *B*, oxifalus *C*; *lege* oxybaphum adduntur ad X *BCv* 16. Acitabulus AC^2, acitabulum BC^1v XII dragmas adpendens *BC* 18. cotyla B^2C^2v cyatus *A*, sciatos *B*, ciatos *C* 19. cotyla B^2C^2v quia] quod *C* greco *A*, in greco *B* 20. sextari *A*, sextarii *BCv*

inciditur. emina autem appendit libram unam, quae geminata sextarium facit.

9. Sextarius duarum librarum est. qui bis adsumptus nominatur bilibris; adsumptus quater fit Graeco nomine †cenix; quinquies conplicatus †quinarem sive gomor facit. adice sextum, congium reddit. nam congius sex metitur sextariis, a quo et sextarii nomen dederunt.

10. Congius autem a congiendo, id est per augmentum crescendo, vocatur. unde postea pecunia beneficii gratia dari coepta congiarium appellatum est. unusquisque enim sui temporis imperator favorem populi captans adiciebat, ut largior videretur ex donis.

11. Congiarium autem specialiter mensura est liquidorum, cuius et rem simul et nomen a Romanis impositum invenimus.

12. Metreta est mensura liquidorum. haec a mensura accepit nomen, μέτρον enim mensuram dicunt Graeci, et inde appellata metreta, licet et urna et amphora et reliqua huiusmodi nomina mensurarum

---

1. *post* inciditur *BC add.* et cot$\overset{i}{\text{o}}$lam (cot$\overset{y}{\text{u}}$lam *C*) facit adpendet *B*, adpendit *C* 3. Sextarium *AB* quiuis *B*¹ 5. greco *A* cenix *bis habet C*; *lege* choenix quinarem] *immo* quinarium 7. coniugius *B*¹, cogium *B*² sextarius *et ab eadem manu corr.* sextariis *A* 9. Congium *ACv*, co$\overset{\text{ū}}{\text{ngio}}$ *B* ad congiendo *B* 11. gratia] grā////// *B* cepta *A* 12. laborem *A*, faborem *C*¹ 13. larguor *C*¹ in donis *BCv* 15. congiliarium *B* 17. inpositum *BC* 18. Metrum *ABC* 19. accip// *C* μέτρον] metro *ABC*² 20. greci *A* et *post* licet *om. B* anfora *AB*, amfora *C*

sint, tamen ista hoc nomen a denarii numeri perfectione accepit.

[Metrum ad omnem mensuram pertinet; metrum enim graece, latine mensura dicitur. nam et cyatum mensura est et anfora mensura est et quidquid plus minus capit mensura est. sed ideo hoc nomen specialiter sibi adsumsit, quod sit mensura perfecti numeri, id est denarii.]

13. Modius dictus ab eo quod sit suo modo perfectus. est autem mensura librarum XLIIII, id est sextariorum XX duorum. cuius numeri causa inde tracta est eo quod in principio deus viginti duo opera fecerit. nam prima die septem opera fecit, id est materiam informem, angelos, lucem, caelos superiores, terram, aquam atque aerem. secunda die firmamentum solum. tertia die quattuor, maria, semina, sationes atque plantaria. quarta die tria, solem, lunam et stellas. quinta die tria, pisces et reptilia aquarum et volatilia. sexta die quattuor, bestias, pecora, reptilia terrae et hominem. et facta sunt omnia XXII genera in diebus sex. et XXII generationes sunt ab Adam usque ad Iacob, ex cuius se-

---

1. sunt *C*[1] nomeri *A* perfectionem *AC* 4. grece *A* mensura — cyatum] dr̃ mensura ////////// *C* ciatum *B*[2], citatus *B*[1], *om. C* 5. sed anfora *C* quicquid *BCv* 6. minusue *BCv* 7. adsumpsit *BC* 9. dr̃ *BC*[2] ab *om. C* perfectus //////// est *C* 11. XXII *BCv̄* 12. ds̃ *A* XXII *BCv* 13. primo *C* VII *BCv* operas *A* 14. coelos *BCv* 15. diae *A* 16. quatuor *BCv* seminationes atque *C ex corr.* 17. planaria *A* 17. 18. trea *A*, *idem B cum superscr.* i 18. stillas *A* 19. quatuor *BCv* 20. pecodes (u *superscr.*) *BC* 21. generatines *A* 22. sunt *om. C*[1] iacop *A*

mine nascitur omnis gens Israel. et XXII libri veteris testamenti usque ad Hester, et XXII sunt litterarum elementa, quibus constat divinae legis doctrina. his igitur exemplis modius viginti duorum sextariorum a Moyse secundum sacrae legis mensuram effectus est. et quamvis diversae gentes huic mensurae pondus vel adiciant ignorantes vel detrahant, aput Hebraeos constitutione divina tali ratione servatur. [modius enim a modo dictus. hinc et modica, id est moderata. modicis enim modus nomen inposuit. nam modica pro parvis abusive, non proprie dicimus.]

14. Satum genus est mensurae iuxta morem provinciae Palaestinae, unum et dimidium modium capiens. cuius nomen ex Hebraeo sermone tractum est; satum enim aput eos nominatur sumptio sive levatio eo quod qui metitur eandem mensuram sumat ac levet. est et aliud satum mensura sextariorum viginti duorum capax quasi modius.

15. Batus vocatur Hebraica lingua ab olearia mola, quae aput eos †valbata nominatur, capiens quinqua-

---

1. omnes gens isrl *A* libri veteris] litterarum *B* testamenti *om.* *C*[1] 2. litterarum sunt *BC* 4. expletis *C*[2] uigenti *A* XXII *BCv* 5. mensuram] ///////ra *A*, mensu *superscr. alio atramento* 7. ignorauter *C* detrahunt (a *superscr.*) *B* apud *BCv* hebreos *A* 8. constitutionē *C* 9. 10. id est — modica *in marg. add.* *B*[2], *eadem* *B*[1] *habet post* mensura § *14 vs. 17*, *eadem in C utroque loco in contextu scripta* 9. moderatā *B*[1] 10. modicis] adicere *B*[1] 12. more *A* 13. palestinae *A* 14. hebreo *A* 15. apud *BCv* 16. elevatio *B* 17. leuit *B*[1] //st // // (e *superscr.*) *B* 18. uigenti *A*• XXII *BCv* 20. *post* quae *B add.* bet *et superscr.* beta, *C in marg. add.* beta apud *BCv* uel bata *BC (conf. vol. I p. 273, 23)* quinquagenta *A*

ginta sextaria, quae mensura una molae vice proteritur.

16. Amphora vocatur, quod hinc et inde levetur. haec graece a figura sui [dicta] dicitur, quod eius ansae geminatae videantur aures imitari. recipit autem vini vel aquae pedem quadratum, frumenti vero modios Italicos tres.

17. Cadus Graeca amphora est, continens urnas III.

18. Urna mensura est quam quidam quartarium dicunt. proprie autem urna vas est, quod et condendis defunctorum cineribus adhiberi solet, de quo poeta

caelo tegitur qui non habet urnam.

19. Medimna mensura est quinque modiorum. medimna autem Latina lingua vocatur, id est dimidia, eo quod quinque modiis metiatur, qui est dimidius numerus perfecto denario.

20. Artaba mensura est aput Aegyptios sextariorum LXX duorum, conposita ex numero propter LXX et duas gentes vel linguas quae orbem impleverunt.

21. Gomor quindecim modiorum onus appendit.

---

1. qua *A* mola *A* vice *om. C*[1] 3. Anfora *ABC* uocata *BCv* 4. grece *A* dicta dicitur] dicitur *B*, dicta *Cv; legendum videtur* ὕδατον dicitur 5. recepit *B* autem] enim *C* 6. aque *A* 8. greca *A* anfora *ABC* anfora est graeca *B* continen *A* 9. Orna *A* 10. orna *A* quod] quae *A* et] pro *BCv* 13. coelo *BCv* ornam *A* 15. Medimpna *A* 16. dimitius *A* 17. a perfecto *B*[2]*Cv*, aperto *B*[1] 18. apud *BCv* egiptios *A* 19. LXXII *BCv* LXXII gentes *BCv* 20. inpleverunt *B* 21. XV *BCv* unus *AC*, uanus *B* apendit *B*[1], adpendet *C*[1], appetit *C*[2]

22. Corus XXX modiorum mensura conpletur. hic ex Hebraico sermone descendit, qui vocatur cor a similitudine collis. corea enim hebraice colles appellantur. coacervati enim modii triginta instar collis videntur et onus cameli efficiunt.

127. *Ex eodem libro caput de notis ponderum et mensurarum* (*XXVII*).

XXVI. DE SIGNIS PONDERUM.

1. Ponderis signa plerisque ignota sunt et inde errorem legentibus faciunt. quapropter formas eorum et caracteres, ut a veteribus signata sunt, subiciamus.

2. Z littera significat dimidium obolum.

3. — virgula aequaliter iacens et porrecta simpliciter significat obolum.

4. = gemina virgula duo oboli sunt.

5. T Latinum significat obolos tres.

6. F Latinum significat obolos quattuor.

7. E Latinum demonstrat obolos quinque.

8. Oboli vero sex propterea caracterem non habent eo quod in una dragma sex veniant, quod est pondus denarii argenti.

---

1. Chorus BC^2 completur *BC* 2. discendit *A*, *idem BC*, *sed in his* e *superscr.* cor *A* (*v. vol. I p. 273, 7*), cora *Bv*, c^{b}ora *C* 3. c^{h}oria *C* hebraicae *A* 4. trigenta *A*, XXX *BCv* 5. camelli *AB* 10. errare *A* famas *B* 11. ita ut *Cv* 13. litterra *A* otelum B^2 14. 16. *notas* — *et* = *om.* B^1C^2 16. geminata *BCv* uirg^{u}ọla *B* 17. obolos III *BC* 18. quatuor *BCv* 20. characterem *BCv* 21. veniunt *C*, *idem B*, *sed corr. ead. m.*

9. H littera significat siliquas octo, id est tremissem.

10. N Latinum significat nomisma Graecum, id est solidum.

11. < virgulae duae ex uno angulo a laeva in dexteram se dividentes significant dragmam, quam etiam olcen appellant.

12. NΓ. N Latinum adiuncta gamma Graeca significat semunciam.

13. Γ°. gamma autem Graecae litterae o Latinum in fine adiunctum significat unciam.

14. Λ. †lauta Graecum per medium sui I Latinum adiectum *habens* significat libram.

15. K^V. cappa Graecum circa finem cornu adiuncta V Latina significat cyatum.

16. K°. si vero o Latinum habuerit adiunctum, eminam demonstrat, quam Graeci cotilam vocant.

---

1. seliquas *AB*[1] VIII *BCv* 3. nummisma grecum *A* 4. *post* solidum *BCv add.* IB iota adiuncta beta significat dimidium solidum 5. leua *A* 6. dextram *Bv* deuidentes *A* 8. N *ante* Latinum *om.* *BC*[1] adiuncto *BCv* greca *A*, graeco *BCv* significat semunciam *in A distincte legi non possunt, cum scriptura fere evanuerit* 9. semęunciam *B* 10. gamme *B* grecę *A* latino *B*, latine *C*, *sed in utroque* ū *superscr.* 11. unciam] semuncia *A (cursivae litterae non perspicuae sunt)* 12. Λ] *librae nota in A sic fere* /|\; *ex BC nulla varietas ab eo signo quod Otto habet adnotata* lauta *AB*[2]*C*, *labda B*[1] grecum *A* 13. adiunctum *BC*[2] habens *om. ABC (conf. ad p. 123 vs. 3)* 14. KV *ABC* kappa *BCv* grecum *A* cornu *relicto post hoc vocabulum exiguo spatio A*, cornuum *BC* adiun·ta *A*, adiunctum *B*, adiuncto *Cv* 15. latinum *B*, latino *C* ciatum *BC* 16. Ko *A*, KO *BCv* latino *B* adiuncto *B* 17. heminam *BCv* greci *A*, grecę *C* cotilē *BC*

17. Ξ^{ϵ}. Ξ Graecum si acceperit iunctum ε Latinum, significat sextarium.

18. Ξ^{o}. si o Latinum adiunctum habuerit, indicat acetabulum, quod Graeci †oxifalon vocant.

19. $\overset{N}{M}$. M Graecum superposita N Latina significat minam.

20. T^{Λ}. T Latinum in fine habens †lautum Graecum significat talentum.

21. X^{o}. X Graecum in dextro brachio supero o littera iuncta †cenix est.

128. *Tabula de mensuris porrectis, quadratis, cubicis Balbi expositioni inculcata.*

(Vide prol. § 121, II.)

1. Mensurae aguntur generibus duodecim: digitis: digitus est in pede pars XVI. unciis: uncia est in pede pars XII. palmis: palmus IIII. sextantibus: sextans, quae eadem dodrans appellatur, habet uncias VIIII,

---

1. Ξε *A (nisi quod* Ξ *uno calami ductu scriptum)*; *alii ductus esse videntur in BC* Ξ *alterum om. ABC* grecum *A* latinam *A* 2. sextarium significat *C* 3. Ξo *A (conf. ad vs. 1)*, ΞO *BCv* habuerit *om. BC* 4. acitabulum *A*, *idem BC, sed* e *superscr.* greci *A* oxifalo B^1 5. M *alterum om. AC* grecum *A* superposito *C*, *idem B cum superscr.* ū latino *C*, *idem B cum superscr.* ū 6. minam] *in A nihil nisi* min *idque aegre legi potest*, mina B^1*Cv*, mna B^2 7. T^.T] Aλ. A *A*, ꝏ *BC*, *in marg.* Λ *add. C* latinam in finem *A* lautam B^2*C*, lapdam B^1 grecum *A* 9. Xo.X] λo *A*, Xo *C*, Xo alfa *B* grecum *A* superiori *BCv* 10. coniuncta *BCv* kenix B^2*C*

digitos XII. pedibus: pes palmos IIII. cubitis: cubitus pedem semis. gradibus: gradus habet pedes IIS. passibus: passus habet pedes V. decempedis: decempeda pedes X. actibus: actus habet pedes CXX. stadiis: stadium habet pedes DCXXV. miliariis: miliarium habet p. $\overline{\mathrm{V}}$.

2. Pes prostratus sic observabitur: ducis longitudinem per latitudinem: facit embadon.

3. Pes quadratus sic observabitur: longitudinem per latitudinem metiemur, deinde per crassitudinem, et sic efficit pedes solidos.

4. Pes quadratus concavus capit amforam trimodiam.

5. In centuria agri iugera CC, modii DC. in circuitu ped. $\overline{\mathrm{VIIII}}$ DC habet. in ea pedum $\overline{\mathrm{II}}$CCCC per $\overline{\mathrm{II}}$CCCC, passus CCCCLXXX per CCCCLXXX, actus XX per XX, cubita ∞DC per ∞DC.

6. Pedes ut in cubitos redigamus, semper duco octies et sumo partem XII: erunt cubita. cubita vero ut in pedes redigamus, semper duco duodecies et sumo partem octavam: erunt pedes.

129. *Mensurarum tabula quae ex libro Balbi excerpta esse dicitur.*

(Vide prol. § 121, II.)

1. Centuria habet ped. $\overline{\mathrm{II}}$CCCC per $\overline{\mathrm{II}}$CCCC, passus CCCCLXXX per CCCCLXXX, actus XX per XX, cubita ∞DC per ∞DC, perticas CCXL per CCXL, agnas DC per DC, decempedas $\overline{\mathrm{LVII}}$ DC. fiunt in

---

25. per] ped *A* 27. cubita — 28. $\overline{\mathrm{LVII}}$ DC] *haec sic scripta in A (deletis iis quae uncis inclusa sunt):* cubita

centuria acti constrati CCCC, ped. L̄DCCLX milia. efficit iugera CC.

2. Pes habet palmos IIII. cubitus habet pedem unum S. gradus habet ped. IIS. passus habet ped. V. ulna ped. IIII. decempeda habet ped. X digitorum XVI. pertica habet ped. XII digitorum XVIII. actus habet ped. CXX, perticas XII. stadius habet ped. DCXXV. miliarius habet passus ∞, ped. V̄. porca habet ped. V̄ĪĪ CC. agnua habet ped. X̄ĪĪĪĪ CCCC. iugerus habet ped. X̄X̄V̄ĪĪĪ DCCC.

3. Mensurarum genera sunt tria, rectum, planum, solidum. rectum est cuius longitudinem tantummodo metitur. planum est . . . cuius longitudinem et latitudinem et crassitudinem metetur.

130. *Ex libro de iugeribus metiundis.*

Kastrensis iugerus quadratas habet perticas CCLXXXVIII, pedes autem quadratos X̄X̄V̄ĪĪĪ DCCC, id est per latus unum perticas XVIII, quae in quattuor latera faciunt perticas LXXII. habet itaque tabula una quadratas perticas LXXII. si ergo fuerit ager tetragonus isopleurus, habens per latus unum perticas L, ita eum metiri oportet, ut sciamus quot iugera habeat intra se. duco unum latus per aliud:

---

mile [∞dC^{CCCC} per ∞dC^{CCCC}. perticas CCXL^{CC} per. CCXL^{CC} agnas dC. per dC.] ped dLXX VII per dCCVII. in hoc pede digiti sunt XVIII non XVI. decempedas LVII dC per L̄V̄ĪĪ dC

3. palmus *A* gubitus *A* 12. soledum *A* longitudonem *A* 13. *verba quae post* planum est *interciderunt repete ex Balbo (fr. 113, 18)* 16. quadratus *libri La (v. prol. § 121 adn. 1)* 22. quod *La*

fiunt perticae $\overline{\text{II}}$ D, quae faciunt iugera VIII, tabulas II, perticas LII.

Itaque kastrensis iugerus capit K. modios III.

131.

DE MENSURATIONE IUGERI.

Iugerum unum pedes CCXL et in latitudine pedes C†. faciunt terram modiorum III.

132. *Tabula codicis Bobiensis.*

(Vide prol. § 122.)

1. Pondera Attica habent genera VIIII.

I. Talentum.
II. Mna.
III. Libra.
IV. Uncia.
V. Stater.
VI. Dragma.
VII. Scripulum.
VIII. Obulus.
VIIII. Siliqua.

2. Talentum habet mnas lx, libras lxxx *uncias* viii, uncias *d*cccclxviii, stateres ∞dccccxxxv, dragmas $\overline{\text{vii}}$ dccxl, scripulos $\overline{\text{xxiii}}$ ccxx, obolos $\overline{\text{xlv}\textit{i}}$ ccccxl, siliquas $\overline{\text{xcii}}$ dccclxxx.

3. Mna habet libram I uncias IIII dragmam I, sta-

---

2. *huc pertinet apud La fig. 333* 7. *lege* CXX terra *libri La* 20. lxxx viii uncias cccclxviii *cod.* 22. $\overline{\text{VII}}$ CCCXL *cod.* $\overline{\text{XLVI}}$] $\overline{\text{XLV}}$ *cod.* 24. libr. *cod.* stateres XXII et dragma dragmas habet CXCVIIII *cod.*

teres *XXXII* et dragma*m I*, dragmas habet CXXVIIII, scripulos ccclxxxvii.

4. Libra habet uncias XII, stateres XXIIII, dragmas XCVI.

5. Uncia habet stateres II, dragmas VIII.

6. Stater habet dragmas IV, scripulos XII, obolos XXIIII, siliquas XLVII*I*.

7. Dragma habet scripulos III, obulos VI, siliquas XII.

8. Scripulus habet obolos II, siliquas IIII.

9. Obulus habet siliquas II.

133. *Tabula codicis Bernensis.*

1. I As unc. XII.
2. SZZ′ Labus unc. XI.
3. SZZ Dextas unc. X.
4. SZ′ Doras unc. VIIII.
5. SZ Beias unc. VIII.
6. S′ Septus unc. VII.
7. S Semis unc. VI.
8. ZZ′ Quincus unc. V.
9. ZZ Treas unc. IIII.
10. Z′ Quadras unc. III.
11. Z Sextas unc. II.
12. —Ɛ Sescuncia unc. I et semis.

---

3. dragmas XCVII *cod.* 7. siliquas XLVII *cod.* 13. unc̄ *cod. ubique* 14. *de notis assis partium vide praef.* 15. D$\overset{x}{\text{e}}$stas *cod.* 21. *post* IIII *cod. add.* I ∾ et semis 22. *post* III *cod. add.* I ∾ et media 24. *de his et reliquis notis vide praef. ad* § 12. 15—20. 22. 23. 28. 29. 31—34 sescun$\overset{x}{\text{c}}$ia *cod.* *post* unc. I *cod. add.* I ∾

13. ∾ Uncia tantum unc. I.
14. Ɛ Semuncia media unc.
15. Ↄᵘ Siclosescli denr. X.
16. υυ Duo sescli dnr. VIII.
17. Ↄ Siclus dnr. VI.
18. υ Sescli dnr IIII.
19. ⸸ Dimidii sescli dnr. II.
20. ⸸ Scriptulus denr. I.

---

21. — Siliqua grana ordei III.
22. ∋ Scribolus siliquas VI.
23. < Dragma scribol. III.
24. T Argenteus scribol. C.
25. Ɛ Semuncia dragmas IIII.
26. ∾ *Uncia* dragmas VIII.

[27. ÷ Obolus medio scripulos.
28. ∋ Scribolus II id est denr. II.]

---

29. ʓ Sestarius lib. IIS, id est duas eminas,
30. I Emina lib. †IS et calices III. calix ciatus VIIII.
31. LS Cotilla, id est emina, ciatus XXVII.
[32. ʓ Sestarius habet cotillas II, id est II eminas.]
33. ∾ Cyatus < X et ∋ II. alii dicunt quod habet < VIII. [Cyatus et quiatus unum est quod vulgo dicitur plena bucca.]

---

1. Uncia] Unc̄ *cod.* 3. *v. praef.* denr̃ *cod.*, *item vs. 8 et 16* 4. dnr̃ *cod.*, *item infra* 11. 12. scribol̃ *cod.* 14. Uncia *om. cod.* 15. 16. *haec misere corrupta: vide praef.* 16. id est] I ∾ *cod.*, *item vs. 17. 20. 21. p. 129 vs. 1* 18. *lege* lib. IƐ′ id est calices *cet.* 23. < dragmas VIII *cod.*

34. < Dragma Egyptiaca, id est faba Egyptiaca.

---

35. Cadus grece amphora est continens urnas III. [Cadus situla.]

36. Corus vero modiis XXX completur.

37. Satum genus mensurae, qui tenet iuxta morem provinciae modium et S.

38. Siliqua folliculus leguminum.

[39. Simphonia consonatio plurimorum verborum.]

40. Siclus solidi duo semis.

41. Obolus scripulum dimidium, quod facit siliquas tres.

42. Minaque quam Greci mnam vocant centum dragmis appenditur.

[43. Tympanum quippe est pellis in ligno extensa.]

134. *Tabula codicis Gudiani.*

1. Mensurarum genera snnt XII, digitus, uncia, palmus, semipes, pes, gradus, passus, decempeda, pertica, actus, stadius, miliarius.

2. Palmus habet digitos IIII, uncias III.

3. Semipes habet palmos II.

4. Pes habet palmos IIII.

5. Cubitus habet pedem I S.

6. Gradus habet pedes II S.

7. Ulna habet pedes IIII.

8. Passus habet pedes V.

9. Decempeda pedes X digitorum XVI.

10. Pertica habet pedes XII digitorum XVIII.

11. Actus habet pedes CXX, perticas X.

.X
4. XX. *cod.* 12. Minãque *cod.*

12. Stadius habet pedes DCXXV.
13. Miliarius habet pedes $\overline{\text{V}}$.
14. Porca habet pedes $\overline{\text{VII}}$ CC.
15. Agnua habet pedes $\overline{\text{XIIII}}$ CCCC.
16. Iugerus habet pedes $\overline{\text{XXVIIII}}$ DCCC.
17. Versus habet pedes $\overline{\text{VIII}}$ DCXL.

---

18. ⅄ Dimidia sela, pars duodecima unciae.
19. \ Sela, sexta pars unciae.
20. Ɔ Lycus, quarta pars unciae.
21. \\ Duo sela, tertia pars unciae.
22. Ɛ Semiuncia, dimidia uncia.
23. — Uncia.
24. ‾Ɛ Sescüncia, uncia semis.
25. Ƶ Sextam, duae unciae.
26. Ƶ' Quadran, tres unciae.
27. ƵƵ Trian, quattuor unciae.
28. ƵƵ' Quincum, quinque unciae.
29. S Semis, sex unciae.
30. S' Septum, septem unciae.
31. SƵ Vem, octo unciae.
32. SƵ' Dodran, novem unciae.
33. SƵƵ Dean, decem unciae.
34. SƵƵ' Dabum, undecim unciae.
35. I As, duodecim unciae.

135. *Tabula codicis Mutinensis prioris.*

1. Or Calcus, IIII pars oboli, VIII scripuli.
2. S Siliqua, VI pars scripuli.

---

7. *de notis vide praef.* 26. VIII *significat* octava pars, *item* IIII *p. 131 vs. 1* quarta pars

3. ʒ Cerates, media pars oboli, IIII scripuli.

4. ⫘ Obolus, media pars scripuli.

5. ℈ Scripulus, VI siliquae, id est denarius Gallicus.

6. ψ Dimidia sextula, II scripuli, id est siliquae XII, id est medium denarii.

7. ✱ Dragma, media pars sicilici, id est dn. III Gallici.

8. υ Sextula, IIII scripuli, id est siliquae XXIIII, id est tremissis.

9. Ɔ Sicilicus, VI scripuli, id est siliquae XXXVI, IIII pars untiae.

10. υυ Duella, VIII scripuli, id est III pars untiae, habens siliquas XLVIII.

11. Ɛ Semiuntia, XII scripuli, id est dnrii Gallici XII, siliquae LXXII.

12. (Untia, XXIIII scripuli, siliquae CXLIIII, d. Gal. XXIIII.

13. ⌐Ɛ Sexcuntia, uncia et dimidia, dnrii XXXVI.

14. Z Sextans, untiae II, et est VI pars librae.

15. Z′ Quadrans, untiae III, quarta pars librae.

16. ZZ Triens, untiae IIII, tercia pars librae.

17. ZZ′ Quincunx, untiae V.

18. S Semis, untiae VI, id est media pars librae.

---

3. silique idē *cod.* 5. $\overset{o}{\text{II}}$ *cod.* id ē *cod., item vs. 6. 13* 7. silici *cod.* id est] ·|· *cod., item vs. 9. 10. 11. 15* dñ *cod.* 9. XXIIIS *cod.* 12. untie *cod. ubique (praeter p. 132 vs. 5)* 14. siliquas] sicil˜ *cod.* 15. dñrii *cod., item vs. 19* 18. d˜ Gal˜ *cod.* 19. *de nota v. praef.* uncia *hoc uno loco cod.* 20. *de notis sextantis et rel. v. praef. ad fr. 133* est] *codex habet longum s puncto supposito* libre *cod., item vs. 21. 22. 24* 24. id˜ med˜ *cod.*

19. S´ Septunx, untiae VII.

20. SƵ Bisse, untiae VIII.

21. SƵ´ Dodrans, untiae VIIII.

22. SƵƵ Dextans, untiae X.

23. SƵƵ´ Deunx, untiae XI.

24. X As, untiae XII, id est libra perfecta, et dicitur libra quasi libera eo quod liberaliter pondera cuncta contineat et libret omnia.

25. Ϛ Siliqua est humillimum genus ligni nascentis in littoribus maris, folliculos VI habens, vel genus farris, cuius sex grana scripulum faciunt.

26. Calculus est ciceris grana duo, et est quarta pars oboli.

27. Quatuor calculi obolum unum faciunt.

28. Duo oboli scripulum unum faciunt, id est dn.

29. Tres scripuli dragmam unam complent id est dn. III.

30. Dragma et dimidia et scripulus et obolus quadrantem faciunt.

31. Duo quadrantes stateram faciunt.

32. Duae staterae untiam unam faciunt.

33. Untiae XII libram unam faciunt.

34. Librae LXXII talentum minus faciunt, LXXX medium, CXX maximum.

---

35. Coclear, id est denarius et semis, habet in se dimidiam dragmam, id est scripulum et obolum.

---

4. Dextrans *cod.* 5. untię *cod.* 6. id est] id˜ *cod.* 8. ōia *cod.* 9. Silic̄ *cod.* 10. habens] hn̄s *cod.* 15. id˜ dn̄ *cod.* 16. id est dn.] ·I· dn̄ *cod.* 21. Due statere *cod.* 23. LXXII *cod.* 25. id˜ *cod., item p. 133 vs. 1. 3. 4* hť in se dimid *cod.* 26. id ē *cod.*

36. Coclearii IIII, id est IIII dn. et semis, conclam faciunt.

37. Conclae VIII eminam faciunt, id est sol. XX.

38. Eminae II sextarium complent, id est libra I.

39. Sextarii VI conzum reddunt.

40. Conzia tria modium faciunt.

41. Modius unus et semis urnam reddit.

42. Urnae duae amphoram faciunt.

43. Urnae tres cadum, id est artabam.

44. Modii XIV gomor reddunt.

45. Gomor duo chorum faciunt.

136. *Tabula codicis Mutinensis alterius.*

[Incipit tractatus de signis ponderum.]

1. Ponderum signa plerisque ignota sunt et inde errorem legentibus faciunt, quapropter formas eorum et caracteres, ut a veteribus signata sunt, subiciantur.

2. τ littera significat dimidium obolum.

3. — virgula aequaliter iacens et porrecta simpliciter significat obolum.

4. Z geminata virgula duo oboli sunt.

5. T Latinum significat obolos tres.

6. F Latinum significat obolos quatuor.

7. Є Latinum demonstrat obolos quinque.

8. Oboli vero sex propterea caracterem non habent eo quod in una dragma sex veniant, quod est pondus denarii argenti.

---

1. dn̄ *cod.* 3. Concle ·VIII· emitiā *cod.* sol˜ cod. 4. Emine *cod.* 8. Vrne due *cod.* 9. Vrne *cod.* id est] d˜ *cod.* 19. *nota oboli in cod. similis est litterae* r

9. H Graeca littera significat †litteras octo, id est tremissem.

10. N Latinum significat nomissa Graecum, id est solidum.

11. I/. iota adiuncta virga significat dimidium solidum.

12. <. virgulae duae ex uno angulo a laeva in dexteram se dividentes significant dragmam, quam etiam olcem appellant.

13. NΓ. N Latinum adiuncto Γ Graeco significat semiunciam.

14. Γ°. gamma autem Graecae litterae o Latinum in fine iunctum significat unciam.

15. Λ. lauda Graecum per medium sui ·I Latino adiecto significat libram.

16. K^{y}. cappa Graecum circa finem cornuum adiuncto y Latino significat ciatum.

17. Si vero o Latinum hoc modo K^{o} iunctum habuerit, eminam demonstrat, quam Graeci cotillem appellant.

18. Si autem hoc modo K^{ϵ} iunctum habuerit ϵ Latinum significat . . . . . .

19. . . . adiunctum indicat accitabulum, quod Graeci oxiphalon vocant.

---

1. litteras] siliquas *Isidor. fr. 127, 9* id est] ·I· *cod., item vs. 3* 3. H Latinum *cod.* grecum *cod.* 5. *de nota vide praef.* virga] uita *cod.* 7. <] IIZ *cod.* uirgula due *cod.* leua *cod.* 10. N *ante* Latinum *om. cod.* 12. gama autem grece littere *cod.* 14. *librae nota in cod. fere eadem ac supra ad fr. 127, 14* 16. Ky capa *cod.* 19. eminam] unam *cod.* 22. *post* significat *lacuna est in codice*

20. $\overset{N}{M}$. moi Graecum superposito N Latino significat minam.

21. T^. T Latinum in fine †habueris lauda Graecum significat talentum.

22. X°. chi Graecum in dextero brachio superiore o littera coniuncta cenix est.

[Explicit tractatus de signis ponderum: feliciter.]

137—138. *Excerpta ex Isidoro.*

137.

1. Mensura est iuxta Isidorum quicquid pondere capacitate longitudine latitudine altitudine animoque finitur. maiores itaque orbem in partibus, partes in provinciis, provincias in regionibus, regiones in locis, loca in territoriis, territoria in agris, agros in centuriis, centurias in iugeribus, iugera in climatibus, climata in actibus, actus in perticis, perticas in passus, passus in gradibus, gradus in cubitis, cubitos in pedibus, pedes in palmis, palmos in unciis, uncias in digitis diviserunt.

2. Digitus est pars minima agrestium mensurarum.

3. Inde uncia habens digitos tres.

4. Palmus autem quattuor digitos habet, pes vero sedecim.

5. Passus V pedes habet, pertica passus duos, id est pedes decem.

---

3. T.L. t. *cod.* 9. *G hunc titulum praefigit* IN DEI NOMINE PAVCA DE MENSVRIS SECVNDVM GEOMETRICAE DISCIPLINAE RATIONEM EX VOLVMINIBVS ERVDITORVM VIRORVM EXCERPTA INCIPIVNT 11. animoquae *G* 13. prouintiis *G* 22. quatuor *V* 24. ped *G* 25. X *G*

6. Perticas autem iuxta loca vel crassitudinem terrarum, prout provincialibus placuit, videmus esse dispositas, quasdam decempedas, quibusdam duos additos pedes, aliquas vero quindecim vel X et VII pedum diffinitas, ita dumtaxat ut crassioribus terris minores mensuras, sterilioribus maiores tribuissent, prout modiorum numerus incremento frugum uni cuique loco sufficeret.

7. Quidam autem quinque grana ordei transversa tam indici quam impudico sive medio convenire iudicantes, hos tres digitos simul iunctos unciam dixerunt, palmum autem minimo addito diffinierunt. quidam ergo VII grana ordei in transverso posita pollicem iudicaverunt, ex quibus XV pedem reddunt, pedes duo et semis gressum sive gradum, duo gressus passum, duo vero passus decimpedam perticam faciunt. alii autem voluerunt, ut pertica XL et VIII palmorum esset, quae pertica ad manus XII pedes habet, quod per extensionem brachiorum verius esse demonstratur. idcirco putamus ministeriales imperatorum maiores in accipiendo, minores in dando mensuras habuisse.

8. Actus minimus habet in latitudine ped. IIII, ex quibus pertica esse non potest, in longitudine pedes CXX, qui faciunt perticas decempedas XII.

---

2. prouintialibus *G* 3. decempedes *V*, decimpedas *G* 4. XV *G* vel] L̄ *V* 7. mediorum *V* 9. hordei *V ex sil.*, ^{h}ordei *G* 10. medico *G*, modico *V* 12. autem *termi*^{ni}no *G* 13. septem *G* ordei *V*, *G ut supra* 17. XLVIII *G* 18. que *V* 24. ped *G* 25. Xpedas XIIII *V*, decimped^{e}as XII *G*

9. Actus maior, qui quadratus dicitur, habet undique pedes CXX. qui duplicatus iugerum facit.

10. Iugerum constat in longitudine pedum CCXL, quod sunt perticae decimpedae XXIIII, in latitudine pedum CXX, quod sunt perticae duodecim.

11. Clima dicitur pars agri quadrata, quae habet ex omni parte pedes LX, id est perticas decimpedas undique VI.

12. Arapennis vero, quem semiiugerum dicunt, idem est quod et actus maior, habens undique versum pedes CXX, perticas vero duodecim.

13. Porcam est pars agri habens in latitudine pedes XXX, id est perticas tres, in longitudine LXXX, id est perticas decimpedas VIII.

14. Porro stadialis ager habet passus CXXV, id est pedes DCXXV. cuius mensura octies computata miliarium facit, qui constat quinque milibus pedum.

15. Centuria autem est ager ducentorum iugerum, qui apud antiquos a centum iugeribus vocabatur. sed postea duplicata est nomenque pristinum retinuit. in numero enim centuriae multiplicatae sunt, nomen tamen mutare non potuerunt.

16. Illud enim sciendum est, quod pes dupliciter secundum morem antiquorum pronuntiatur: uno modo eo quod sit naturaliter pes, alio modo quod usurpative per manus metiatur. tantum enim prae-

2. ped *G* 4. decimpedes *V*, decimpedae *G* (e *ex* i *facto*) 5. XII *G* 6. que *V* 7. pedes XL *V*, ped LX *G* 8. sex *G* 10. idem est] id esse *V* 11. XII *G* 12. Porcamis *G* ped *G* 13. III *G* 15. CXXII *V* 16. ped *G* DCXXII *V* occies *G* 17. miliarium qui constat facit *V* 21. multiplicate *V* 25. quod] q *V* 26. usurpatiuae *VG* precellit *V*

cellit pes manualis pedem naturalem, quantum pollex in longitudinem protendi potest. similiter et cubitus. nam unus cubitus est qui naturaliter a cubito ad digitorum summitatem usque pertendit; qualis erat cubitus quo arca testamenti, quam Moyses iussu dei fecerat, fuerat mensurata. alius cubitus est, qui et maior dicitur, quo arca Noae demetita esse dinoscitur, qui brachio extenso toto cubito capiti praelato se esse demonstrat. sic etiam et passus apud antiquos dupliciter haberi uidentur. etenim passus dicitur quod duobus gressibus gradiendo conficitur: passus etiam dicitur quantum ambobus brachiis extensis inter longissimos digitos est. status autem est unius cuiusque altitudo.

17. Illud etenim sciendum est, quia sunt mensurae quae ad viatores seu ad cursores pertinent. minima pars stadium est, habens passus CXXV. octo stadia miliarium reddunt, mille passus habentem. miliarius et dimidius apud Gallos leuvam facit, habentem passus mille quingentos. duae leuvae sive miliarii tres apud Germanos unam rastam efficiunt.

138.

DE PONDERIBUS.

1. Ponderum pars minima calculus est, qui constat ex granis ciceris duobus, et apud quosdam siliqua pensante, quae tribus granis hordei declaratur in pondere.

---

2. longitudine *G* 7. archa *V* noe *VG* 8. prelato *VG* 15. quia sunt] quiaster *V; legendum videtur* quia sunt et 21. restam *V*

2. Duo calculi ceratim faciunt.

3. Quattuor calculi sive duo ceratim obolum reddunt.

4. Duo oboli scripulum complent.

5. Tres scripuli dragmam faciunt.

6. Dragma quae constat siliquis X et VIII, et scripulus qui est ex siliquis sex, et obolus qui est ex tribus, quadrantem efficiunt continentem in se siliquas XXVII.

7. Duo quadrantes staterem faciunt.

8. Duo stateres unciam reddunt.

9. Iuxta Gallos vigesima pars unciae denarius est, et duodecim denarii solidum reddunt. ideoque iuxta numerum denariorum tres unciae quinque solidos complent. sic et quinque solidi in tres uncias redeunt. nam duodecim unciae libram XX solidos continentem efficiunt. sed veteres solidum qui nunc aureus dicitur nuncupabant.

10. Libra dicitur quicquid per duodenarii numeri perfectionem adimpletur. nam libra dici potest annus, qui constat ex IIII temporibus et XII mensibus, et ex L duabus ebdomadibus et die †vel quadrante. libra esse potest aequinoctialis dies sine sua nocte, qui constat XII horis. hora constat ex V punctis, X minutis, XV partibus, XL momentis, LX ostentis. hora autem diei secundum solis cursum V punctos habet, iuxta lunam IIII. nam libra in ponderibus, in mensuris arborum vel spatio terrarum vel statu hominis, per diversas mensuras in duodenario numero conprehendi potest.

---

12. d*i*narius *G* (e *ex* i *facto*) 22. vel] *lege* et

11. Mna centum dragmis appenditur.

12. Iuxta rationem autem ponderum nihil calculo minus aut talento maius est. etenim L librae talentum minimum est, LXX duae librae medium talentum, CXX librae maximum talentum est.

13. Centenarius autem dicitur eo quod centum libris constet.

139.

DE MENSURIS IN LIQUIDIS.

1. Mensurarum in liquidis coclear est pars minima, qui habet dimidiam dragmam, id est scripulum et obolum.

2. Cocleares duo chemam faciunt.

3. Cocleares III conculam faciunt.

4. Conculae duae cignum sive mistron.

5. Conculae sex et duo coclearia, quae decem dragmas appendent, ciatum faciunt, additis duabus dragmis acitabulum complent, additis adhuc tribus dragmis, quod sunt XV, oxifalum.

6. Non dubites, apud quosdam ciati novem eminam facere videntur, quod sunt dragmae XC; apud quosdam vero acetabula quattuor, quod sunt dragmae XLVIII. emina autem iuxta quosdam appendit libram unam, apud quosdam vero libram et dimidiam.

7. Similiter sextarios duplices iudicaverunt. nam alii voluerunt ut sextarius duarum esset librarum, alii vero trium: utrique tamen ut duae eminae sextarium facerent diffinierunt.

8. Est autem sextarius sexta pars congii, qui in divinis scripturis hin appellatur in liquidis.

9. Cenix autem quinque sextariis adimpletur: cui si sextum addideris, fit congius.

10. Congius quater missus modium complet. quem admodum autem de sextario, sic et de modio aliis placuit XVI sextariis modium impleri, aliis XX et duobus, aliis vero XXIIII.

11. Sed has mensuras ad votum principum vel iudicum esse deprehendimus. nobis autem visum est magis convenire ponderum rationi, eo quod de minimis usque ad maiora ducantur, ut primum finem habeat modius in mensuris, sicut libra in ponderibus; quia sicut postquam in ponderibus pensando ad libram pervenitur, cetera quae maiora sunt pondera per librae multiplicationem ponderantur, sic et in mensuris postquam ad modium ventum erit, quicquid amplius mensurandum est, modii multiplicatione peragitur. nam quem admodum a calculo per obolos ac dragmas ceteraque pondera ad libram usque pervenitur, sic in mensuris a cocleari per conculas, cyatos ac sextarios ad modium usque pertingitur. est enim modius, ut praedictum est, iuxta quosdam sextariorum XVI, iuxta quosdam autem XX et duorum, apud quosdam vero XXIIII. nobis vero videtur esse rectissimum, ut trium librarum sextario vicies et quater multiplicato modius impleatur; qui modius medii talenti pondere coaequatur, LXX duabus efficitur libris; sive ut quinque libras habens sextarius similiter vicies et quater ductus maximi talenti, id est CXX librarum, pondere mensuretur.

12. Modius et semis urnam faciunt.

13. Similiter in aridis mensuram quae dicitur batum. batus vero constat modiis duobus totidemque sextariis.

---

12. multiplicatione *G* 19. predictum *G*

14. Duo bati metretam faciunt, quod sunt sextarii C.

15. Urnae duae amphoram complent, quod sunt modia tria, quod in aridis dicitur aephi.

16. Urnae tres cadum vel artabam faciunt, quod sunt modia IIII et semis.

17. Modia quinque medimnam faciunt.

18. Tres medimnae gomor complent.

19. Duo gomor chorum reddunt.

20. Duo chori chulleum, quod sunt modia LX.

140. *Fragmentum de ponderibus a Salmasio citatum.*

Quadrantem Hebraei vocant quadram, quod quartam partem unciae appendat.

141. *Calvi versio tabularum Alexandrinarum.*

(V. prol. § 123.)

[Aphricanus de medelarum ponderibus mensurisque.]

1. Quoniam multis in locis de ponderibus et mensuris mentionem fecimus, commensus horum veros hic addendos esse putavimus, ne quis anceps et ambigens medelarum auxilia ex his constantia compositaque vituperet et damnet. necessarium ergo duxi differentias horum inter sese, quibusque utendum esset, declarare; plurimis siquidem in usu sunt et Attica et Italica, nonnullis vero et Syriaca et Aegyptia, quae et Ptolemaica dicuntur: quae comparanda inter sese et conferenda sunt.

---

11. *V. praef.*

2. Talentum omne mnas minasve suas [circiter] sexaginta habet, mna vero sive mina stateras quinque et viginti, stater vero drachmas holcasve quatuor. talentum igitur omne mnas sexaginta habet, stateras quingentos milenos, drachmas sex milenas. drachma sex obolos, obolus chalcos octo, drachma ergo chalcos octo et quadraginta habet.

3. Talentum ergo Atticum Ptolemaico Antiochicoque Syriacove pondere, numero, facultate et vi omni par est; sed quantum ad numismata pertinet, Ptolemaici quadruplum est, Syriaci vero tertiarium sesquitertiumve seu epitriton, Turio vero sive Tyrio par est.

4. Talenti differentiam hanc et aliae sequuntur, siquidem mnae et stateres inter sese differunt et drachmae quantum talenta.

5. Talentum etiam lignorum in Antiochia vidi, quod suas sexaginta mnas habet, quod talentum sescuplum sive sexies maius erat pondere quam numarium.

6. Nec etiam hoc me latet drachmarum ipsarum plures esse differentias; Deliacam enim, Aegineticam, Rhodiam Ptolemaicae quincuplam, Nesiacam vero sexcuplam esse scio.

7. Attica ergo utendum est quo ad pondus et numismata, siquidem pondere et facultate sive valore Italicae par est, quae denarius vocatur; plurimi enim nunc fere in omnibus Italica utuntur. mna Attica ergo stateras quinque et viginti habet, libra vero Italica stateras quatuor et viginti. mnarum vero cae-

---

23. Ptolemaicam *Ro; correxi ex Graeco contextu*

terarum infinitae sunt differentiae, nobis nunc fere nihil necessario declarandae.

8. Libra vero duodecim uncias habet, uncia drachmas octo, drachma grammata tria, gramma duos obolos, gramma rursus thermus lupinosve tres, thermos lupinusve ceratia granulave siliquae duo.

9. Denarius autem apud Romanos dividitur in partes milenas centenas duas et quinquaginta; habet enim tropaica duo quinariosve duos, numos sestertiosve quatuor, assaria vero seu asses sex et decem. numus vero pondere unciam habet. assarion autem assisve seu as dividitur in dimidium, tertium, quartum, sextum, octavum, nonum, decimum, duodecimum, quartum et vigesimum, sextum et trigesimum, octavum et quadragesimum, secundum et septuagesimum. partes autem hae apud Romanos ratiocinatores suas habent nominationes.

10. Sed nunc de mensuris. Amphora quidem vini, quam plurimi metreten dicunt, semiamphoras habet duas, quas communi nomine cados vocant, urnas autem Romani; prochus vero quadrantariave quatuor, choas octo, quas †dicongia nominant, nos autem cabus. chus vero xestas sextariosve sex capit — sextarium vero seu xesten Aegyptiii henion dicunt — uti amphora xestarum sextariorumve octo et quadraginta sit.

11. Syriacus vero metretes Italici duplus est.

12. Sextarius ergo xestesve in duas lances cotu-

---

5. thermus *et* thermos *sunt Graecae terminationes* 22. quas] *immo* quos, *ut* οὓς *vol. I p. 257, 25* dicongia] *in Graeco exemplari* δικογγία *prave scriptum fuit pro* δὴ κογγία: *v. I p. 258, 1*

lasve dividitur, quas heminas vocamus. lanx vero cotulave in duo acetabula oxybaphave dividitur. acetabulum oxybaphonve in tres cuathos cyathosve divisum est. cuathus cyathosve mystra quatuor facit, quae lystra quidam saepe vocitarunt. cochlearium vero mystri dimidium est. sextarius ergo xestesve in cochlearia sex et nonaginta solvitur.

13. Mensurae etiam olei similiter habent, nisi quod a centenario principium habent, quod libras centum habet. metretes autem olearius huius duplus est, caetera vero concordant. quam enim comparationem rationemve librae pondus ad mnam habet, librae mensura eandem ad cotulam habet, sextarii scilicet xestaeve dimidium.

14. Medimnus autem Atticus modios sex Italicos capit. modius autem hecteus vocatur, qui duo hemihectea semimodiosve duos habet. hemihecteon vero choenicas quatuor habet, choenix autem sextarios xestasve duos, uti modius sit sextariorum xestarumve sex et decem. caeteraque metra mensuraeve siccorum cum liquidis dictis similiter habent.

15. Ptolemaicus vero medimnus Attici superdimidium est sesquialterve seu hemiolius, sexque artabis constat; sed priscis temporibus duabus; nam artabe modiorum Italicorum quatuor et dimidii fuerat, nunc vero propter Romanum usum artabae modiorum trium sunt.

16. Coros vero Phoenicius satorum triginta est; saton vero superdimidium sesquialterumve seu hemiolium modii est. saton autem satorumve paucae sunt differentiae.

24. artabae *Ro* 25. dimidium *Ro*

17. Chus vero sextariorum xestarumve sex est; pondere autem vini [quatuor et] decem librarum est, olei novem, mellis quinque et decem. sunt enim cuiusque materiae mensurarum pondere plurimae differentiae.

18. Piperis uncia baccas coccosve seu granula quingenta habet, libra vero quinque milena.

19. Praeterea ne in notis signisve characteribusve erraretur, signa cuiusque sic digessimus. talentum per *tal* notatur, mna per *mn*, libra per *li*, uncia per *un*, drachma per *drach*, eius dimidium *semidrach*, mensura metronve per *metr*, obolus per *obol*, duo oboli *diobol*, tres *triobol*, quinque *pentabol*, dimidium oboli *hemiobol*, chalcus per *chal*, qui est oboli pars octava.

20. Numerorum et notae et mensurarum addentur, sextarius xestesve per *xest*, cotula per *cot*, cuathus cyathusve per *cuat* sive *cyath*.

---

10. *de notis* tal *et cet. vide prol.* § *123 extr.* 18. *in fine Calvus adscripsit:* 'Numerorum uero notas non addidimus, quia codices nostri non habuerant.'

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Pag. 23 vs. 12 pro *quarto* lege *quinto*.

29 adn. 2 extr. Inscriptio Graeca in qua κάλαμος invenitur est Dauliensis apud Boeckhium vol. I p. 851: ὁδὸς δὲ ἡ ἐπὶ τὸν Ἀρχαγέτην ἕξει πλάτος καλάμους δύο.

32 adn. 3. Ὁλοσηρικὸν σκουτλᾶτον in edicto Diocletiani de pret. r. ven. restituit Car. Keilius in Mus. Rhen. XIX p. 612; et confer locos qui ibidem afferuntur.

39 vs. 7 cum scripsi *levissimo discrimine* recentiorem artabam imminutam esse, significavi et quintam partem pedis Romani et unum digitum (conf. p. 44 vs. 9 a. u.), id quod hic addo, quoniam secus verba mea intellexit Christius p. 452[1]).

58 vs. 3. Licet nunc multo pleniorem Pediasimi locum adscribere repetitum a me ex cod. Gudiano Gr. 8 in fol., ubi fol. 5ª haec leguntur: πρὸ δὲ τῆς θεωρίας καὶ τῆς καταμετρήσεως αἰτιάματά τινα καὶ λήμματα προλαμβάνομεν. καὶ αἰτιάματα μέν εἰσιν οἷον τὸ εἶναι τὸν[2]) γεωμετρικὸν μόδιον τεσσαρακοντάλιτρον, καὶ τὴν λίτραν ἔχειν ὀργυιὰς πέντε, τὴν δὲ ὀργυιὰν ἤτοι τὸν γεωμετρικὸν κάλαμον σπιθαμὰς κοινὰς ἕνδεκα ἤτοι

---

1) Sic solo auctoris nomine et hic et posthac illum commentarium citavi quo Guil. Christius libri huius censuram egit in Fleckeiseni annalibus a. 1865 p. 433 ss.

2) τὸ habet cod. gr. Monacensis 431, ex quo partem eius loci quem supra exscripsi edidit Friedleinius in annalibus paedagogicis Teubnerianis *(Neue Jahrbücher für Philol. u. Pädagogik, zweite Abtheilung)* 1865 p. 368.

παλαιστὰς εἰκοσιεπτὰ καὶ κόνδυλον. παλαιστὴ δέ ἐστιν ὁ γρόνθος· γρόνθος δέ ἐστι τῶν τεσσάρων δακτύλων συνεσφιγμένων τὸ διάστημα, κόνδυλος δὲ ἡ τοῦ ἀντίχειρος ἔκτασις. τὴν μὲν οὖν σπορίμην καὶ ὑπάμπελον γῆν ἐν μὲν ταῖς βασιλικαῖς ἀπογραφαῖς ταύτῃ τῇ ὀργυιᾷ παραδιδόασι, διὸ καὶ βασιλικὴ αὕτη καλεῖται, ἡ ἑνδεκασπίθαμος δηλαδή· ἐν δὲ ταῖς πράσεσιν ἐλάττονι ὀργυιᾷ ποιοῦμεν τὴν καταμέτρησιν, ὡς καὶ ἐν τοῖς νόμοις διείληπται, ἀεὶ τῆς τῶν πενεστέρων καταστοχαζόμενοι βοηθείας· δοκεῖ γὰρ ὁ πωλῶν, καθὸ πωλεῖ, τοῦ ἀγοράζοντος εἶναι πενέστερος, εἰ καὶ μὴ ἀεὶ τοῦτο συμβαίνει. ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς τὸ μέρος τοῦ δημοσίου συγκρινόμενοι οἱ ἀπογραφικῶς παραλαμβάνοντες τὰ γήδια μυρίῳ εἰσὶ ταπεινότεροι. ὅτὲ[3]) μὲν οὖν παραλαμβάνουσιν ἐν τῇ ἀπογραφῇ μείζονα δικαίαν[4]) εἶναι τὴν ὀργυιάν, ὅτὲ δὲ παραδιδοῦσι πιπράσκοντες ἐλάττονα. τὴν δὲ λιβαδαίαν καὶ ὀρεινὴν ὡς ἧττον εὔχρηστον μείζονι ἢ ἑνδεκασπιθάμῳ ὀργυιᾷ μετροῦμεν[5]).

69 vs. 3. Vide ea quae ad p. 208, 10 s. addidi. — Ibid. vs. 7 ab ult. Ἑλληνικὴ κοτύλη, cui libra una tribuitur, Christio p. 458 alia esse cotyla ac vulgaris videtur, quae tertia parte maior fuerit Attica et Romana cotyla. — Ibid. vs. 2 ab ult. de Alexandrina cotyla conf. II p. 42 cum adn. 4.

100 vs. 14 pro § 55 lege § 52.

144 adn. 4. Locum de folle e cod. Paris. 2665 nuper a Christio editum exhibui infra ad p. 267 vs. 4.

145 adn. vs. 4 lege ἑξήκοντα ἀσσάρια (pro δηνάρια) ὑπῆρχεν.

182 vs. 5 ἄκενα delendum esse censet Christius p. 451. — Ibid. vs. 13 verba καὶ Φιλεταίρειος λεγόμενος suspecta videntur eidem.

---

3) ὅτε cod., item mox ὅτε δέ.
4) δίκαιον cod.
5) Post μετροῦμεν interciderunt nonnulla in Gudiano codice. Friedleinius ex Monacensi addit: καὶ καλεῖται αὕτη τῶν ὑποβόλων ἡ ὀργυιά.

185 vs. 7. Τὸ μίλιον cet. eiicit Christ. p. 452 (quae ego intacta reliqui ea de causa quam vol. I p. 34 init. significavi).

186 vs. 28. Ad verba Τὸ ἰούγερον ἔχει cet. conf. Chr. p. 453.

201 vs. 7. 8. Verba Ἡ ἄκαινα ἔχει — πόδας θ′ Christius p. 453 adn. ita explicat, ut acaenam Graecam mensuram, pedes Philetaereos esse dicat.

202 vs. 5 pro ἡ δὲ βάσις coni. τὸ δὲ βάθος Christ. p. 454, idemque vs. 7 pro ἐπὶ τὴν βάσιν ἐπὶ τὸ βάθος.

203 vs. 25 ss. In explicando et emendando hoc difficillimo problemate elaboravit Christ. p. 454 ss.

204 vs. 6 pro κατὰ δ′ ξέστας Christ. l. c. restituit κατὰ κδ′ ξέστας. — Ibid. vs. 8 post δέχεται me invito intercidit σίτου. — Ibid. vs. 19 in adnotatione ad μοδίους β′ adde 'μοδίους δ′ alius liber' (i. e. $G^{1.2}$ in nostra Heronis editione p. 193, 14). Hoc μοδίους δ′ citavi in prolegomenis p. 63 extr., quae tum scripsi cum de hoc loco nullum codicem nisi illum G (Paris. 2438) inspicere potueram. Postea autem ex libris aliis quorum maiorem auctoritatem esse inveni recepi μοδίους β′; sed quae vera huius loci scriptura sit, etiam nunc ambigo.

208 vs. 10 s. ὁ δὲ κύαθος ἔχει cet. Haec verba sic emendavit Christ. p. 459 additis iis quae uncis inclusa sunt: ὁ δὲ κύαθος ἔχει κοτύλης ἕκτον, ὁλκὰς ι′· ἡ δὲ χήμη (ἄγει ὁλκὰς δύο ἥμισυ, ὁ δὲ ξέστης) ἄγει λίτραν μίαν ἥμισυ. — Ibid. vs. 14 Ἑλληνικὴ κοτύλη: vide supra ad p. 69 vs. 7 ab ult.

216 vs. 21 οὐγγιῶν τῶν (pro τὴν) ἐκ τῆς Ῥωμαϊκῆς λίτρας emendavit Christ. p. 459.

228 vs. 26 ante στάγια τρία e prioribus repetendum esse λίτραν μίαν docui vol. I p. 99; Christius p. 461 scribit se malle haec ipsa λίτραν μίαν καὶ in contextu Graeco addita esse.

231 vs. 2 pro κύαμος lege κύαθος coll. p. 245, 2. 231, 24. 27; idem restituit Christ. p. 459.

233 vs. 14 s. Verba ὁ δὲ Ἰταλικὸς cet. qua ratione sananda sint, docet vetustissima tabula medicinalis p. 208, 15 ss.; etenim interciderunt nonnulla quae iam uncis inter-

clusa addam: ὁ δὲ Ἰταλικὸς λ¹ α′(ς· ἡ δὲ Ἀλεξανδρινὴ κοτύλη τοῦ) ἐλαίου ℔ η′, τοῦ δὲ οἴνου ℔ θ′.

236 vs. 17. Ὁ δὲ κατὰ Σύρους μετρητὴς ξ ϙ′ (pro ϛ′) Charterio auctore probat Christ. p. 458.

240 vs. 15 in duos distinguendus erat sic

Περὶ μέτρων ὑγρῶν.
Οἴνου [ὕδατος καὶ ὄξους];

conf. p. 241, 8. 21.

244 vs. 4 post ἔχον addit εἰς τὰ δεξιὰ Christ. p. 459. — Ibid. vs. 24 pro μνέα vera scriptura est ἡμίνα, idque corrigit Christ. p. 460 (ego librorum scripturam et hoc loco et aliis quibusdam intactam reliqui ea de causa quam vol. I praef. p. XIV exposui).

245 vs. 3 μεγάλητρον corruptum esse ex μέγα λίτριον docet Christ. p. 460.

246 vs. 15 post τρίβλιον eiiciendum videtur τὸ μικρόν. — Ibid. vs. 17 pro ἔχει ὀξύβαφα τρία veram scripturam esse ἔχει ὀξύβαφον α′ γ″ demonstravi p. 91 adn. 1.

250 vs. 6 de μνᾶ corrupto ex ἡμίνα conf. ad p. 244 vs. 24. — Ibid. vs. 18 γράμμα α′ corruptum est ex γράμματα δ′.

251 vs. 6 οὐγγίας β′ς respondet illi scripturae quam p. 241, 17 uncis inclusam exhibui. Verum est οὐγγίας β′ δ″.

252 vs. 25. Σάτα β′ (pro γ′) μόδιοι γ′ coni. Christ. p. 455 adn. 11; vide tamen σάτον in indice.

255 vs. 8. Genuina scriptura est illa quae legitur p. 237, 9: Ἀττικοὺς χαλκοῦς β′ καὶ χαλκοῦ β′ πέμπτα; eandem hoc loco restituit Christ. p. 460.

256 vs. 17 καὶ ἡμιοβολίου cet. Rursus genuina scriptura legitur p. 237, 7 ss., quam sic ad hunc locum restituit Christ. p. 460: καὶ ἡμιοβόλιον Ἀττικὸν ἑτέρου ἡμιοβολίου τὰ δ′ πέμπτα· τὸ κεράτιον ἔχει Ἀττικοὺς χαλκοῦς β′ καὶ χαλκοῦ β′ πέμπτα.

261 vs. 9. Paulo aliter scriptum locum de medimno affert Schowius (ad Hesych. p. 524) ex Ms. Περὶ μέτρων, quod Romae se exscripsisse dicit: Μέδιμνος — παρὰ Κυπρίοις διαφόρως μετρεῖται. Σαλαμίνιοι ἤγουν

Κωνσταντιεῖς ε′ μόδια μετροῦσι τὸν μέδιμνον. Πάφοι (sic) δὲ καὶ Σικελοὶ δ′ μοδίους αὐτοὶ (lege αὐτὸν) μετροῦσι.

261 vs. 12 pro Σικελοί suadeam Σόλιοι, quoniam Cypri insulae populum sine dubio intellexit Epiphanius; sed cum Σικελοί tueantur reliqua fragmenta Epiphaniana (v. ind. s. v.), nihil mutare ausus sum. — Ibid. vs. 14 pro Ἑβραΐδος διαληφθέν Christ. p. 460 coniecit Ἑβραΐδος διαλέκτου ληφθέν: at vide indicem s. Ἑβραΐς.

263 vs. 12. Iure offendas quod νς′ sextarii sato tribuuntur; nec difficultatem levat versio Latina, quae eodem loco (II p. 102, 5) batum, non satum, definiat. Et si indicem Epiphanianum (p. 260, 4) respicias, apparet hoc loco κόλλαθον (quod nunc legitur p. 264, 21) expulsum esse iis ipsis verbis quae offensionem movere dixi. Quae si sanare velis, possis coniicere τὸ σάτον κς′ ξεστῶν ὑπάρχει (nam habet modium Hebraicum unum, qui est XXII sextariorum, et quadrantem modii: conf. p. 261, 17. 18. 23); sed tutius esse videtur errorem interpolatori tribuere nihilque mutare.

264 vs. 6. Καβιθά Scaligerum scripsisse pro σαβιθά adnotat G. Dindorfius. — Ibid. vs. 19 corrige ξεστῶν ἐστι δύο (pro πέντε) coll. p. 270, 1 et versione Latina p. 106, 9. — Ibid. vs. 22 pro σάτου forsitan olim scriptum fuerit βάτου (v. ind. s. σάτον), quamquam vulgarem scripturam tuetur versio Latina p. 106, 14.

266 vs. 6 δίδραχμον typotheta erravit pro δίδραγμον.

267 vs. 4. Addo hic varias scripturas loci Epiphaniani de folle quas Christius ex quinque codicibus Parisinis edidit in commentario *über den Follis und Denar* (*Sitzungsber. d. Münchener Akad.* 1865. I) p. 145 s. Habet igitur

I. cod. 2665 saec. XV: φόλλις ὃ καὶ βαλάντιον καλεῖται ὅτι διπλοῦται· δύο γάρ εἰσιν ἀργυροὶ ὃ γίνεται σν̄[6]) δενάρια. λεπτοὶ. δύο φόλλεις κατὰ τὸν δεναρισμὸν ἀλλ᾽ οὐ κατὰ τὸν ἀργυρισμόν.

---

6) Sic resolvi notam quam Christius accurate ex codice descriptam exhibet similem ductibus ΣΝ; sed litterae N ea est forma quae facillime confunditur cum H,

II. cod. 2720 saec. XV: φόλλις καὶ βαλάντιον ἔχει ἀργυροὺς δύο ἥμισυ δενάρια διακόσια πεντήκοντα.

III. cod. 2830 saec. XVI: φόλης καὶ βαλάντιον ἔχει ἀργυροὺς δύο ἥμισυ δενάρια διακόσια πεντήκοντα λίτραι.

IV. cod. 2731 saec. XVI: φόλης καὶ βαλάντιον ἔχει ἀργυροὺς δύο ἥμισυ δενάρια διακόσια λίτρας.

V. cod. 835 saec. XVI: φόλλις ὁ βαλάντιον καλεῖται· διπλοῦν δέ ἐστιν ὑπὸ δύο ἀργύρων συγκείμενον οἱ γίνονταί σοι κ′ 7) δηνάρια καὶ φόλλις δύο λέπτοι κατὰ τὸν δεναρισμὸν ἀλλ᾽ οὐ κατὰ τὸν ἀργυρισμόν.

267 vs. 5. De Petavii scriptura ση′, quae debuit esse σν′, iam vide in hac ipsa pagina adn. 6. — Ibid. vs. 15 post ἀσσάρια adde notam lacunae et puta ea in codice excidisse quae p. 143 extr. scripta sunt. Sic igitur locus legendus est: ξ′ δὲ ἀσσάρια (ὑπάρχει τὸ δηνάριον. ρ′ δὲ δηναρίων) ὑπῆρχεν ὁ ἀργυροῦς.

274 vs. 7 pro δέκα νουμμία lege δεκανουμμία coll. vs. 23.

278 vs. 15[b]. Κεράτιον φόλλεις η′, scripturam codicis Leidensis, praefert Christius (*Sitzungsb. d. Münchener Akad.* 1865. I p. 158).

313 vs. 20. Dele glossam ἀσαρθά etc.; nam Iac. Bernaysius nuper in Mus. Rhen. XIX p. 471 ss. demonstravit codicis scripturam ν̄ legendam esse πεντηκοστή (non νόμισμα) coll. Iosepho in Antiq. 3, 10, 6; ἀσαρθά igitur significare ἑορτήν nec vero ullum monetae genus.

322 vs. 19 Ὁγδόα typothetae error pro Ὀγδόα.

325 vs. 4 pro σάτων σάτον praefert Christ. p. 455 adn. 11.

329 vs. 1: vide ad p. 350 vs. 3.

335 vs. 6 Λαυρείῳ quod ex librorum auctoritate pro Λαυρίῳ edidi confirmatur I. Classeni adnotatione ad Thucyd. 2, 55, 1.

---

unde ortus est error in Petavii editione (apud nos p. 267, 5) οἱ γίνονται ση′ (pro σν′) δηνάρια. Idem numerus σν′ in codice 2665 paulo ante legitur: v. Christ. p. 146 adn. 19.

7) Id sine dubio corruptum e γίνονται C̄N̄.

340 vs. 4 post νομίσματι add. σιδηρῷ Christ. p. 460 coll. Hesych. v. σιδάρεοι θεοί.

346 vs. 3 ἐποίησαν φλαυρόν (pro φανερόν) τι λαμβάνειν coni. Christ. p. 460.

350 vs. 3 pro τὸ ἕκτον τοῦ μεδίμνου Christ. l. c. aut τοῦ ἕκτου μεδίμνου (scil. ἥμισυ) aut τὸ ἕκτον μέρος τοῦ ἡμιμεδίμνου scribi iubet, ex quibus ego alterum ita adopto, ut τοῦ ἕκτου μέρους τοῦ μεδίμνου, item voce ἥμισυ silentio addita, suadeam. Eodem vitio laborat glossa apud Photium p. 329, 1.

De arura hic addo locum quem Schowius ad Hesych. p. 648 ex Ms. Marino Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν, quod Romae compilaverit, invenisse se scribit: Ἄρουρα ἐστι μέτρον γῆς — ἔστι δὲ τοῦτο τὸ μέτρον Αἰγύπτιον· ἐν ἀρούρᾳ γὰρ μετροῦσιν οἱ Αἰγύπτιοι πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν· ἔχει δὲ ἡ ἄρουρα τῷ μέτρῳ τοῦ καλάμου τῷ ἔχοντι πήχεις ϛ´ καὶ δίμοιρον, ὃ καλεῖται παρὰ γεωμέτραις ἄκαινα, κ´ ἐπὶ κε´ πλέθρα — τὸ δὲ πλέθρον κ´ ἐπὶ κ´ ἀκαίνας ἔχει τῷ μέτρῳ τοῦ καλάμου, ὅπερ παρὰ Παλαιστίνοις καὶ Ἄραψιν σαταῖον καλεῖται. Hoc loco dubitari non potest quin nonnulla corrupta sint; nam, ut cetera taceam, nullus tam immanis arurae modus cogitari potest, ut ea 20 plethra (longitudinis) cum 25 multiplicata, h. e. 500 plethra quadrata habeat, siquidem eidem ab Herodoto (2, 168) 100 tantum cubiti in quadratum, in illo autem fragmento περὶ μέτρων γῆς quod vol. I p. 56 edidi, 130 cubiti tribuuntur. Iam vero hic ipse 130 cubitorum numerus viam demonstrat qua locus Schowianus emendandus sit. Apparet enim aruram in longitudinem et latitudinem 20 acaenas sive 133⅓ cubitos habere. Tum πλέθρον illud quod in fragmento περὶ μέτρων γῆς affertur est 25ᵃ pars arurae (nam arurae 130, plethro 26 cubiti, h. e. quinta pars, in longitudinem et latitudinem tribuuntur); haec igitur sunt κε´ πλέθρα Schowiana. Ac porro haec accurata eius plethri mensura efficitur, ut 4 acaenas sive 26⅔ cubitos in longitudinem et latitudinem habeat. Sic igitur in loco Schowiano post verba παρὰ

γεωμέτραις ἄκαινα vera scriptura restituenda: κ′ ἐπὶ κ′ (scilicet ἀκαίνας), ἤγουν (vel ἤτοι) κε′ πλέθρα. Reliqua intacta relinquo; nam hoc quidem facile apparet, si eadem acaena atque antea intellegatur, scribendum esse: τὸ δὲ πλέθρον δ′ ἐπὶ δ′ ἀκαίνας; sed aliam quandam acaenae mensuram, ὅπερ παρὰ Παλαιστίνοις καὶ Ἄραψιν σαταῖον καλεῖται, scriptor fragmenti significat, quae verba si sana sunt; σαταῖον habuit 1⅓ cubitum sive 2 pedes; nec est haec quidem ratio per se improbabilis, nisi quod appellationes κάλαμος et ἄκαινα in tam exigua mensura offendunt. Sed utut hoc est, iam comparemus locum Schowianum cum illo fragmento περὶ μέτρων. Unde orta est arura 133⅓ cubitorum in circuitum? Sunt hi 200 pedes et ii quidem — hoc enim peto ut mihi concedatur — Philetaerei; ergo 240 pedes Romani, et haec nimirum arura est duplum iugerum Romanum sive quod illi dixerunt heredium. Sic igitur demonstratum est praeter Aegyptiam aruram 100 cubitorum, quam Herodotus commemorat, in aliqua provincia a Romanis institutam esse aliam aruram binis iugeribus aequalem, quae in omnes partes 240 pedes Romanos, proprios autem pedes 200 haberet. Huius arurae in consuetudine illorum provincialium fuisse 25 partes, quae singulae 40 pedes proprios in quadratum haberent, eaque πλέθρα appellata esse. Ac videntur etiam iidem provinciales bina eius modi plethra ἰούγερον μικρόν ex legitimi iugeri similitudine, quod habuit duo plethra Philetaerea, appellavisse; sic enim emendo verba vol. I p. 56 extr.: ἔχει δὲ ἡ ἄρουρα (pro κουρία) ἰούγερα μικρὰ ιγ′ (hic est ex consuetudine scriptoris rotundus numerus pro ιβ′ς). Sed haec, ut dixi, tenuit provincialium usus; quid vero Romani ipsi? arurae partes easdem voluerunt esse quas in Aegypto instituerunt ibique σπορίμους μοδίους appellaverunt (I 39 ss.); nam ut tales modios satorios iugerum habuit tres, sic huic arurae (quae constat binis iugeribus) tribuuntur sex σατίβαι sive σατίαι sive σάτα, quae voces ductae esse videntur e Latinis *sativae* et *sata* cognatis illi modii appellationi quae graece σπόριμος sonat. Denique legimus in eodem fragmento quinque aruras (i. e. 10 iugera sive 30 modios satorios) effecisse ἰουγόν,

id est *iugum*. Hae igitur tabulae provincialium mensurarum ex fragmento περὶ μέτρων γῆς et loco Schowiano prodeunt: primum ex ratione a Romanis instituta

ἰουγόν (iugum) . . .	1		
ἄρουρα	5	1	
iugerum	10	2	1
σατίβα (modius satorius)	30	6	3

tum ex consuetudine provincialium latera quadratarum mensurarum sic inter se comparanda

ἄρουρα	1			
πλέθρον	5	1		
ἄκαινα	20	4	1	
πῆχυς	133⅓	26⅔	6⅔	1
πούς	200	40	10	1½

denique ipsae quadratae mensurae hunc in modum

ἄρουρα	1		
πλέθρον	25	1	
ἄκαινα	400	16	1
πούς	40000	1600	100.

Ita haec quam brevissime potui comprehendi, cum et omittere ea nefas ducerem et tamen uberioris disputationis in calce huius libri locum non esse viderem.

Denique breviter commemoro de tabulis quibusdam ponderum et mensurarum quae inveniuntur in cod. Bernensi ms. math. 250 in quarto, saec. IX vel X. Ibi post Calculum Victorii (nuper a Christio editum) variae tabulae leguntur his titulis praefixis

OLEARIA INCIPIUNT PONDERA
ITEM MELARIA INC·
DE GEOMETRICA NVNC LOQVITUR
DE REBUS LIQUIDIS
DE SIGNIS PONDERUM
NOMINA PONDERUM MEDICINALIUM QUORUM MENTIO IN CONFECTIONIBUS CONTINETUR.

Scripsit haec Adolfus Kiessling in epistula ad Th. Mommsenum data, cuius inspiciendae hic comiter copiam mihi fecit.

INDICES.

Conspectus scripturae compendiorum

quibus in his indicibus usus sum.

Afr. = fragmenta quae Iulio Africano Salmasius tribuit.
Al. = fragm. Alexandrinum περὶ ταλάντων (95).
Antyll. = Antyllus.
Ap. = Apollonius sophista (102).
Archig. = Archigenes.
ass. = liber de asse (116).
Balb. = Balbus (113).
Calv. = versio Calvi (141).
c. G. I = collectionis Galeneae caput I, et sic *c. G. II*, *III* cet.
Col. = Columella (111).
Const. = Constantinus Porphyrogenneta in Tacticis (17).
Did. = Didymi Alex. mensurae marmorum cet. (3).
Didym. = Didymus ἐν τῷ περὶ τῆς παρὰ Ῥωμαίοις ἀναλογίας.
Dieuch. = Dieuches.
Diocl. = Diocles.
Diod. = Diodorus ἐν τῷ περὶ σταθμῶν.
Diosc. = Dioscorides.
EM. = Etymologicum magnum (107).
Ep. = excerpta Epiphaniana (82—87).
Eucl. = tabula Euclidea (14).
Eus. = fragm. Eusebianum (88).
Fest. = Festus et Pauli epitome (117).
Front. = Frontinus (112).
Gal. = Galenus.
gl. n. = glossae nomicae (101).
Greav. = fragm. Greavesianum (2).
Harp. = Harpocratio (103).
Her. = Heronianae reliquiae; *Her. I*, *II* = Heroniana tabula I, II cet.
Herod. = Herodotus medicus.
Hes. = Hesychius (104).
Hipp. = libri spurii Hippocratei.
Hyg. = Hyginus (114).
Ios. = Josephus (89).
Is. = Isidorus (123—127. 137. 138).
Iul. = tabula Juliani Ascalonitae (16).
Maec. = Volusius Maecianus (115).
Max. = Maximus (96).
Nic. = Nicander.
Orib. = tabulae Oribasianae (67—70).
Ped. = Pediasimus.
Phot. = Photius (105).

π. μέτρ. = fragm. περὶ μέτρων (81).
Poll. = Pollux.
pond. = carmen de ponderibus (120).
π. π. μ. = fragm. περὶ πηλικότητος μέτρων (15).
Prisc. = Priscianus (118).
pr. scr. = prava scriptura ex libris m. scr. in contextum recepta (conf. *v. scr.*).
schol. Hom. = scholia Homerica (94).
Suid. = Suidas (106).
Varr. = Varro (108—110).
vet. m. = tabula vetustissima medicinalis (29).
Vict. = Victorius (119).
v. Lat. = versio Latina tractatus Epiphaniani (122).
v. scr. = varia scriptura codicum vel editorum in adnotatione.

Nonnulla breviora minorisque auctoritatis fragmenta numeris tantum paginarum omissa appellatione significavi.

Numeri primi quique paginas, minores post comma additi versus significant. Ac cum prolegomenon paginas tantum, non versus perscripserim, facile hi numeri ab illis qui ad scriptores pertinent discernuntur.

Paginas alterius voluminis distinxi praefixa nota II.

I. Index Graecus.

Ἀβραάμ nummos signatos in Palaestinam attulisse dicitur 265, 8 *Ep*. II 104, 3 *v. Lat.*

ἀγελαῖοι δάκτυλοι 37 adn. 2. 187, 10 *Her. IV*. 205, 12 *Her.*

ἅγιον ἶν, μέτρον, cίκλον, ἅγιος cίκλος: vide haec substantiva.

ἄγκυρα, trioboli appellatio apud Cyprios, 312, 14 *Hes.*

Ἀγλωcθένης 293, 19 *Poll.*

Ἀδαμάντιος 224, 7 *c. G. IV*. 247, 20 *Orib.*

ἄδδιξ vel ἄδδιξις, μέτρον τετραχοίνικον, 206, 7 *Poll.* 312, 16 *Hes*. 328, 23 *Phot*. 347, 7. 8 *EM.*

ἁδρομερῶς (ἀδρομερῶς) 254, 4.

Ἀθαμᾶνες 313, 1 *Hes.*

Ἀθηναῖοι 211, 4 *Gal*. 284, 4. 12. 290, 15. 293, 17. 294, 18 *Poll*. 314, 23 *Hes*. 330, 13 *Phot*. 335, 1. 340, 12 *Suid.* 354, 25 *EM.*

Ἀθηνᾶς πρόσωπον in nummis Atheniensium 290, 9 *Poll*. 323, 11 *Hes*. 330, 22 *Phot.*

Ἀθήνηcι 311, 28 *Harp*. 315, 6 *Hes.*

Αἴγινα 350, 25 *EM.*

Αἰγιναία δραχμή, κοτύλη, μνᾶ, Αἰγιναῖον νόμισμα, τάλαντον, Αἰγιναῖος ὀβολός, στατήρ: vide singula substantiva.

Αἰγινῆται 290, 15 *Poll.*

Αἰγυπτία ἀρτάβη, μνᾶ, Αἰγυκτιακὴ δραχμή, Αἰγύπτιος κύαμος, μόδιος: vide substantiva. — Αἰγύπτιον μέτρον 322, 21 *Hes*. II 153.

Αἰγύπτιοι 30. 31. 146. 181, 1. 6 *Her. I*. 235, 19 *c. G. X.* 262, 10. 266, 9 *Ep*. (II 105, 3 *v. Lat.*). 272, 14 *Ep*. 294, 13 *Poll*. 313, 15. 320, 20 *Hes*. 334, 23. 347, 1 *Suid*. 352, 5 *EM.* II 153.

Αἰολεῖς 319, 20 *Hes.*

ἄκαινα (ἄκενα), μέτρον τι ἢ κέντρον cet. 312, 19 *Hes.*; μέτρον δεκάπουν. ἔστι δὲ ῥάβδος cet. 333, 19 *Suid.* — **1.** ἄκαινα Ptolemaica sive Philetaerea 29. 35. 36; habet 10

pedes 183, 9 *Her. I.* 184, 14. 24 *Her. II.* 186, 14 *Her. III.* 197, 15. 25 *Eucl.* (item Asiatica 119, 12 π. π. μ.); eadem habet $6^2/_3$ cubitos 186, 15 *Her. III.* 197, 25 *Eucl.* II 153; eadem 12 pedes Romanos 187, 4 *Her. IV*; est 10ª pars plethri 183, 7 *Her. I*; habet 16 spithamas (βαcιλικάc) 193, 1 *Her. VI.* — **2.** habet 2 πάccα, 12 pedes cet. 193, 14. 194, 12. 195, 18 *Her. VII.* 197, 4 *Her. VIII.* — **3.** habet 6 cubitos, 9 pedes cet. 201, 7 *Iul.* (conf. II 149). — **4.** ἄκ. quadrata habet 100 pedes quadr. Philetaereos 185, 22 *Her. II.* — **5.** origo vocis falso explicatur in *EM.* 32 adn. 6.

ἄκενα praef. I p. VII. 29 adn. 2. 33. 182, 5. 183, 7. 9. 11 cet. 184, 14. 24. 186, 14. 17 cet. 193, 14. 194, 12 cet. 195, 18. 197, 4: vide ἄκαινα.

ἀκίβδηλον νόμιcμα 312, 21 *Hes.*

Ἀκραγαντῖνοι 292, 6. 297, 26 *Poll.*

ἀκρόδρυον, πλῆρεc μέτρον παρὰ Ταραντίνοιc, 312, 23 *Hes.*

Ἀκύλαc 275, 11 *Ep.*

ἀλάβαcτοc, ὡcεὶ κοχλιάριον, 333, 23 *Suid.*

ἀλάβαcτρον 146. 260, 4. 263, 13. 15. 274, 13. 275, 2 *Ep.* (II 102, 6. 10 *v. Lat.*); capit libram olei, i. e. dimidium sextarium, 263, 14. 274, 14 *Ep.* 276, 23 *Eus.* (II 102, 7. 8 *v. Lat.*).

ἀλεκτρυόνων μάχη in nummis Dardanensium 293, 23 *Poll.*

Ἀλεξάνδρεια 301, 3 *Al.* 340, 8 *Suid.*

Ἀλεξάνδρειον νόμιcμα 294, 3 *Poll.*; Ἀλεξάνδρειοc cτατήρ 283, 14 *Poll.*

Ἀλεξανδρεῖc 266, 10. 269, 9 *Ep.* (II 105, 5 *v. Lat.*).

Ἀλεξανδρείτηc ξέcτηc 256, 3; conf. ξέcτηc.

Ἀλεξανδρεωτικὴ κοτύλη 217, 1 *Gal.*; Ἀλ. μνᾶ 212, 16 *Gal.*; vide substantiva.

Ἀλεξανδρινὴ κοτύλη, μνᾶ, Ἀλεξανδρινὸc κύαμοc, ξέcτηc: vide substantiva.

ἀλιπαρεί 274, 14 *Ep.*

ἄλιρ, ὀξύβαφον, 312, 24 *Hes.*

Ἀλκαῖοc ὁ κωμικόc 281, 7 *Poll.*

Ἀλκμαῖοc ἐν δευτέρῳ μελῶν 207, 2 *Poll.*

ἀλλαγὴ ἐπινενοημένη εἰc ὑπουργίαν τῶν βαcιλικῶν προcτάξεων διὰ τῶν κοντούρων fit inter 6 miliaria 200, 15 π. π. μ.

ἄλξ, πῆχυc, 313, 1 *Hes.*

Ἀμερίαc 319, 19 *Hes.*

ἄμμα, Aegyptiorum mensura, 24. 27. 28. 39. 40; habet 40 cubitos cet. 183, 5 *Her. I.*

Ἄμμων in nummis Cyrenensium 314, 16 *Hes.*

ἀμπέλιον 195, 4 *Her. VII:* vide ἄμπελοc.

ἄμπελοc, mensura 5 pedum cet., 50, 193, 13. 194, 7. 195, 19 *Her. VII.* 197, 2 *Her. VIII.*

ἀμυςτία, μέτρον, 313, 3 *Hes.*
Ἄμφις 295, 5 *Poll.*
ἀμφιφορεύς, μέτρον ἐλαίου, 313, 4 *Hes.*
ἀμφορείδια Aristoph. apud *Suid.* 334, 5. 8; ἀμφ. Θάςια 333, 27 *Suid.*
ἀμφορεύς **1.** mensura Graeca, i. q. μετρητής, 207, 4 *Poll.* 260, 7. 333, 25 (conf. 26. 27. 334, 4. 5) *Suid.* 347, 16 *EM.* — **2.** amphora Romana 60. 81 *Afr.* 83 adn. 3 *Diocl.* 202, 17, 22. 203. 3. 10. 15 *Her.* 335, 25 *Suid.* 347, 12 *EM.*; habet 48 sextarios 202, 23 *Her.* 258, 2 π. μέτρ. (II 144, 25 *Calv.*). 276, 24 *Eus.*; habet 2 urnas, 4 brochos, 8 congios cet. 257, 24. 25 π. μέτρ. (II 144, 19 *Calv.*); παρ' ἐνίοις λέγεται μετρητής 257, 23 π. μέτρ. (II 144, 18 *Calv.*). — **3.** ἀμφορεύς Hebraicus a Iosepho commemoratus 334, 2 *Suid.* — **4.** ἀμφορεύς Aegyptius georgicus habet 36 sextarios 128. 230, 8 *c. G. VII.* 236, 14 *c. G. X*; conf. ἀρτάβη 5.
ἀμφορίςκος, amphora Romana, 60; est aequalis pedi cubico 203, 10. 21 *Her.*
ἀναβιβαςμὸς τῶν ςωκαρίων 190, 14 *Her. V.*
Ἀναξανδρίδης 283, 16 *Poll.*
Ἀνδρόμαχος medicus 210, 14. 22. 215, 9. 216, 19. 217, 26. 218, 2 *Gal.*
Ἀντιόχεια 301, 1 *Al.*
Ἀντιοχικὸν τάλαντον 300, 16. 18 *Al.*; Ἀντιοχικὸς μετρητής 258, 3 π. μέτρ.; conf. substantiva.
Ἀντιφῶν 281, 9 *Poll.*
ἀντίχειρ 188, 9 *Her. V.* 316, 2 *Hes.* 351, 22. 24 *EM.* II 148 *Ped.*
ἀντίχειρον, mensura, praef. I p. ix. 45. 189, 10 *Her. V.*
ἀπαςχολεῖςθαι 30 *Her.*
ἀπερίςτικτος ἁπλῆ (vel εὐθεῖα) γραμμή 207, 9 *vet. m.* (conf. 207, 10. 13. 14). 219, 23. 220, 2 *c. G. II.* 227, 9. 10 *c. G. VI*b.
ἁπλαῖ οὐργίαι 201, 20. 21 *Iul.*; conf. γεωμετρικαὶ ὀργυιαί.
ἁπλοῦν βῆμα, gradus Romanus in tab. V *Her.* 44. 46; habet 2$^1/_2$ pedes, 10 palmos, 40 digitos cet. 188, 18 *Her. V*; conf. βῆμα 6.
ἀπογραφὴ τοῦ κίνςου 50. 195, 9 *Her. VII*; βαςιλικαὶ ἀπογραφαί 58. II 148 *Ped.*
ἀπόρρυμα, mensura Thebanorum, habet 11 sextarios 146. 260, 7. 264, 3 *Ep.* (II 103, 8. 9 *v. Lat.*). 278, 7 *Eus.*
ἀπόρυμα 278, 7. II 103, 8: vide ἀπόρρυμα.
Ἄραβες 262, 12 *Ep.* II 153.
Ἀργεῖοι 293, 25 *Poll.*
Ἄργος 350, 27 *E M.*
ἀργυρᾶ δραχμή: vide δραχμή 8.
ἀργύρειος, ςτατήρ, 334, 10 *Suid.*
ἀργύρεος 306, 6. 10: vide ἀργυροῦς.

ἀργυρίδιον 295, 27. 296, 1 *Poll.* 334, 10. 11 *Suid.*
ἀργύριον **1.** ἀργυρίου δραχμή, τάλαντον: vide substant. — **2.** ἀργύριον omnino nummi argentei 144 adn. 4. 146. 266, 1. 9. 11. 16. 269, 9. 15. 271, 1 *Ep.* (conf. II 105, 12 *v. Lat.*). 290, 17. 291, 19. 296, 3 *Poll.* 303, 17; τἀργύρια pluralis raro apud Atticos legitur praef. I p. XXI. 295, 20 ss. *Poll.*; ἀργύριον vocatur omnis et aenea et argentea et aurea moneta 347, 20 *EM.* (conf. ὀβολός, χάλκινα, χαλκοῦς). — **3.** ἀργύριον, λεπτὸν νόμισμα, 334, 12 *Suid.*; 125ª pars follis 269, 19 *Ep.*; conf. ἀργύριον λεπτόν. — **4.** ἀργύριον, i. q. ἀργυροῦς (ubi vide), 161 s. 302, 13 *Max.*; aestimatur 100 denariis 302, 16 *Max.* 253, 4. 306, 12 (ubi ἀργύριον τὸ μέγα dicitur); idem aestimatur $3^1/_3$ solidis 302, 24. 303, 1. 2 *Max.* 253, 4. 5. — **5.** aestimatur 10 solidis 162 adn. 2. 252, 23. 24. 257, 14. 15, atque habere dicitur $4^1/_6$ libras 162 adn. 2. 252, 24. 257, 15. — **6.** est quinta pars sicli 342, 14 *Suid.*
ἀργύριον λεπτόν vel ἀργύριος λεπτός pendit $1^3/_4$ siliquam et est 125ª pars follis 309, 2. 3. 6 (308, 5. 23. 309, 1) *gl. n.*; conf. ἀργύριον 3.
ἀργύριον νόμισμα 307, 5.
ἀργυρισμός 145 adn. 4. 267, 7 *Ep.* (II 105, 27 *v. Lat.*). II 151 s. I. v.
ἀργυροπράτης 307, 15 *gl. n.*
ἄργυρος, i. q. ἀργυροῦς, 144 vs. 1. 144 adn. 4. 253, 3. 267, 5. 269, 12. 302, 17.
ἀργυροῦν, i. q. μιλιαρίσιον, 144 adn. 4. 266, 21 *Ep.*
ἀργυροῦς **1.** antiquus nummus ab Assyriis inventus 265, 6 *Ep.* (conf. 142 adn. 2. II 104, 2 *v. Lat.*); habuit 100 δηνάρια, singula 60 ἀσσαρίων 142 adn. 2. 143 extr. 145 adn. 4 (265, 5. 267, 15 coll. II 152). 271, 2 *Ep.* (II 104, 1. 2 *v. Lat.*). 302, 16. 21 *Max.* 253, 2. 306, 6. 8 s.; idem aestimatur $3^1/_3$ solidis 303, 1 *Max.*; conf. ἀργύριον 4. — **2.** ἀργυροῦς aequalis miliarensi habuit 2 δίχρυσα 144 adn. 4. 266, 20 *Ep.* — **3.** aequatur 18 siliquis 278, 18 *Eus.* — **4.** hebraice μάνη vocatur 143 adn. 2. 269, 11. 271, 4 *Ep.* (conf. II 105, 7. 8 *v. Lat.*).
Ἀριστοτέλης, auctor de nummis, 153 s. 155. 284, 15. 291, 2. 292, 3. 7. 294, 23. 297, 26. 298, 2 *Poll.* 298, 16. 22. 299, 1 *schol. Hom.* 312, 2 *Harp.* 334, 24 *Suid.*
Ἀριστοφάνης 152. 280, 24. 281, 10. 283, 2. 5. 29. 285, 5. 14. 17. 287, 15. 20. 288, 19. 295, 6. 12. 14. 17. 22. 27. 296, 4. 26 *Poll.* 315, 3. 325, 10 *Hes.* 328, 23. 332, 6 *Phot.* 333, 22. 334, 4. 6. 12. 336, 14. 20. 337, 8. 338, 16. 340, 1. 25. 343, 5. 8. 19. 344, 22. 345, 24. 346, 17. 21. 26 *Suid.* 348, 23. 349, 19. 354, 3 *EM.*
Ἀριστοφῶν comicus 288, 4 *Poll.*
Ἀρκάδες 315, 21 *Hes.*
Ἀροάνδης 313, 16 *Hes.*

'Αροανδικὸν νόμιϲμα 313, 15 *Hes.*

ἄροτρα, πλέθρα, 313, 17 *Hes.*

ἄρουρα **1.** agrorum mensura Aegyptia, quae secundum Herodotum (2, 168) 100 cubitos (Aegyptios) in quadratum habuit, unde correctus est Suidas duobus locis (334, 14. 342, 22): ἡ ἄρουρα πόδαϲ ἔχει ρν′ (libri ν′). — **2.** alia provincialis mensura aequalis binis iugeribus Romanis 56. II 153 ss.

ἀρτάβα 63. 204, 18. 245, 28: vide ἀρτάβη.

ἀρτάβη **1.** Aegyptia mensura 146. 206, 7 *Poll.* 260, 3. 262, 21 *Ep.* (II 101, 16 *v. Lat.*). 334, 22 *Suid.*; vocis origo derivatur ex Aegyptio ὀρτόβ praef. I p. xvi. 272, 14 *Ep.* — **2.** fuit quarta pars cubiti Aegyptii solidi 61 s., quae mensura a Ptolemaeis regibus ita aucta est, ut dimidia pars medimni Ptolemaici esset et Attico metretae aequaretur 62. 258, 18 π. μέτρ.; habuit igitur 72 sextarios 146. 262, 22. 263, 6 *Ep.* (II 101, 17 *v. Lat.*), sive Romanorum aestimatione $4^1/_2$ modios 258, 18. 19 π. μέτρ. (II 145, 24 *Calv.*). 277, 22 (coll. adnot.) *Eus.*; eadem postea παλαιά vocata 258, 18 π. μέτρ. — **3.** a Romanis instituta est recentior artaba, quae tertia pars fuit cubiti Romani solidi habuitque $3^1/_3$ modios Romanos 63. 204, 18 *Her.* 258, 20 π. μέτρ. (unde corrigendus Calvus II 145, 26); eidem minus accurate 3 modii tribuuntur 277, 22 *Eus.*; eadem habere dicitur μοδίουϲ β′ vel δ′ 63 s. 204, 19 *Her.* (conf. II 149). — **4.** alia aestimatione artaba, quae ipsa etiam Αἰγυπτία vocatur, definitur 5 modiis Romanis 93. 224, 13 *c. G. V.* 245, 28 *Orib.* (conf. μέδιμνοϲ 5). — **5.** ἀρτάβη nescio quae definitur 72 libris 252, 20. 257, 10, quibus locis aut λίτραι vitiose scriptae pro sextariis, aut sunt oleariae λίτραι, i. e. dimidii sextarii, unde efficitur mensura aequalis amphorae Aegyptiae georgicae: vide ἀμφορεύϲ 4. — **6.** ἀρτάβη Hebraica habet 72 sextarios sive 10 γόμορ 272, 11. 19. 20 (conf. 17) *Ep.* — **7.** ἀρτάβη, μέτρον Μηδικὸν (vel Περϲικὸν) ϲίτου, 'Αττικὸϲ μέδιμνοϲ 313, 18 *Hes.* 334, 15 *Suid.* 347, 23 *EM.*

ἀρτάμη *v. scr.* pro ἀρτάβη 277, 22.

ἀρχὴ τῶν γεωμετρουμένων Heronis 17. 30.

Ἄρχιπποϲ 288, 23 *Poll.*

ἀϲάριον 165. 253, 1. 2. 255, 20. 313, 21: vide ἀϲϲάριον.

'Αϲιανὸν νόμιϲμα 319, 26 *Hes.*

'Αϲκαλωνῖται 264, 7 *Ep.* (II 103, 12 *v. Lat.*).

'Αϲκληπιάδηϲ medicus 209, 14. 215, 19. 216, 7 *Gal.*

'Αϲπένδιοι 293, 23 *Poll.*

ἀϲϲάριον **1.** as vetus Romanus, 10ª pars denarii, II 86, 15 s. *Didym.* — **2.** as posterior Romanus, 16ª pars denarii 302, 5 *Al.* (II 144, 10 *Calv.*); dividitur in dimidiam, tertiam aliasque partes 302, 6 ss. *Al.* (II 144, 11 ss. *Calv.*) II 20. 21. 22. 41 (idem commemoratur I 10. 308, 2 *gl. n.*).

— **3.** idem, nummus sub imperatoribus aere expressus, pendit quartam partem unciae 97. 228, 20 *c. G. VII.* 278, 16 *Eus.*, sive 6 scripula 304, 8. 304, 18 (hoc loco dicitur ἀccάριον τοῦ ἀργύρου et opponitur ἀccαρίῳ τοῦ χαλκοῦ), sive 2 drachmas 126. 235, 8 *c. G. X.* 237, 18 *c. G. XI.* 255, 20. — **4.** ἀccάριον sive λεπτόν, 60[a] pars denarii, 6000[a] pars talenti, 142 adn. 2. 143, 11. 149 adn. 3. 166. 253, 1. 2. (265, 5). 267. 13. 271, 2. 3. (II 103, 22. 23 *v. Lat.*). 274, 7. 8. 276, 7 *Ep.* 302, 15. 16 *Max.* 306, 10. 313, 21 *Hes.* II 152 (addend. ad 267, 15); idem commemoratur 274, 23. 24 *Ep.*; haec assaria dicuntur λεπτεπίλεπτα 267, 17 *Ep.* (et pertinere huc videtur glossa ἀccάρια, οἱ ὀβολοί, 334, 16 *Suid.*); eadem vocantur νουμία 253, 1 vel δεκανουμμία (sic enim legendum) 274, 7 *Ep.* vel δεκάνουμμα 274, 23 *Ep.* — **5.** ἀccάριον χάλκεον ἦν νόμιcμα βάρος ἕλκον τριλιτραῖον 276, 1 *Ep.* — **6.** ἀccάριον τοῦ χαλκοῦ, φόλλεως τὸ τέταρτον 304, 17. 305, 5. — **7.** ἀccάριον ἐξ ἀργύρου λεπτῶν ἑπτά (al. ἕξ) 305, 6; huc pertinere videtur locus 253, 7: τὸ ἀccάριόν ἐcτι λεπτά ξ', littera numerali mutata in ζ'. — **8.** ἀccάρια (vel ὀβολοί) ἀπὸ cιδήρου καὶ χαλκοῦ, a Numa rege facta, 334, 16 ss. *Suid.* — **9.** vox ex Hebraico sermone derivatur 267, 13. 14 *Ep.* 304, 1. 2.

Ἀccύριοι 265, 7 *Ep.* (II 104, 3 *v. Lat.*).

Ἀττικὰ νομίcματα 284, 25 *Poll.* — Ἀττικαὶ ὁλκαί: vide subst. — Ἀττικαί, i. e. Atticae drachmae, 334, 2 *Suid.* — Ἀττικὴ δραχμή, κοτύλη, μνᾶ, χοῖνιξ: vide subst. — πρὸc τὸ Ἀττικόν in computatione minae 106. 232, 5 *c. G. IX.* — Ἀττικὸν ἡμιχόεον, ἡμιωβόλιον, τάλαντον, τετράδραχμον, Ἀττικὸc μέδιμνοc, ὀβολόc, χαλκοῦc, χοῦc, χρυcοῦc: v. substant. — Ἀττικὸc cταθμόc 75 adn. 2 *Hipp.*

Ἀττικοί 232, 8. 233, 10 *c. G. IX.* 242, 22 *c. G. XV.* 252, 4. 292, 18. 295, 4. 19. 296, 2. 25 *Poll.* 299, 19 *schol. Hom.* 307, 3. 311, 1 *Harp.* 328, 17 *Hes.* 331, 24 *Phot.* 335, 23 *Suid.* 353, 9 *EM.* II 86, 3. 27 *Didym.*

αὐλόc, τὸ cτάδιον, 347, 24. 25. 352, 23 *EM.*

αὐcτήρ, μέτρου ὄνομα, 314, 2 *Hes.*

ἄφυcca vel ἀφύcτα, κοτύλη, 314, 3. 4 *Hes.*

Ἀχαιοί 323, 22 *Hes.*

Ἀχαῖοc *v. scr.* 323, 22.

ἀχάνη, μέτρον cίτου ἐν Βοιωτίᾳ, 314, 8 *Hes.*, Περcικὸν μέτρον 314, 5 *Hes.* 334, 22 *Suid.*; utraque habet 45 medimnos Atticos 314, 8 *Hes.* 334, 23 *Suid.*

ἄχρηcτοι τόποι in metiendo a fertili agro discernendi 190, 12 *Her. V.*

Βαβυλώνιον τάλαντον 294, 11. 16 *Poll.*; conf. τάλαντον.

βάδα, i. q. ἐλαιοτριβεῖον, 273, 23 (261, 1 *v. scr.*) *Ep.* (II 100, 16 *v. Lat.*).

βάδδοc legisse videtur interpres Epiphanii II 100, 14: vide βάδοc.

βάδον 273, 20. 21: vide βάδος.

βάδος (vel βάδδος, βάδον, βάθος, βάτον, βάτος: ubi vide; vel βίδος, βάδδης: G. Dindorf. praef. ad Epiphan. vol. IV part. I p. xiv), mensura Hebraica, 259, 23. 260, 2. 26. 261, 1 *Ep.*; habet 50 sextarios 261, 2. 271, 11. 273, 21. 24 *Ep.* (II 100, 14. 17. 102, 5 *v. Lat.*). 277, 9 *Eus.* 314, 10 *Hes.* — aliter habet 72 sextarios 279, 9 *Ios.*; aliter 48 libras 314, 10 *Hes.*

βάθος 259, 23. 260, 2. 261, 1, quibus locis edere debebam βάδος (conf. var. script. et praef. p. xv).

βαιών, μέτρον παρὰ Ἀλεξανδρεῦσι, 314, 11 *Hes.*

βακάϊον, μέτρον, 314, 13 *Hes.*

βάλανος, mensura quaedam, quae aut $^1/_2$ drachma 243, 10 *c. G. XV* (conf. 134 adn. 1), aut $1^1/_2$ drachma definitur 252, 15.

βαλάντιον, omnino follis nummis impletus, 342, 24 *Suid.* — id quod φόλλις (ubi vide) 145 adn. 4. 267, 4 *Ep.* (II 105, 23 *v. Lat.*). 303, 11. 12. II 151 s.; aestimatur 45 siliquis 278, 19 *Eus.*, aut 150 denariis 303, 12.

βαλλάντιον 144 adn. 4. 267, 4 *v. scr.* (conf. II 105, 23). 303, 11. 12: vide βαλάντιον.

βαρβαρικὸν νόμισμα 293, 5 *Poll.* 315, 14 *Hes.* 348, 8 *EM.*

βασιλεύς posteriore aetate imperator Romanus dictus 39 adn. 1.

βασιλήιος πῆχυς: vide πῆχυς.

βασιλικαὶ ἀπογραφαί 58. II 148 *Ped.*; βασιλικαὶ προστάξεις 200, 16 π. π. μ. — βασιλικαὶ σπιθαμαί, βασιλικὴ ὀργυιά, βασιλικὸν κάρυον, βασιλικὸς πῆχυς, πούς, σίκλος: vide substantiva.

βάτον 260, 2 *v. scr.* 271, 11. 273, 20: vide βάδος.

βάτος 277, 9. (II 102, 5). 314, 10: vide βάδος.

βάφιον, ὀξυβάφιον, 314, 14 *Hes.*

Βερενίκειον νόμισμα 294, 3 *Poll.*

βῆμα **1.** Ptolemaicum sive Philetaereum 30. 52; habet $1^2/_3$ cubitum, $2^1/_2$ pedes, 10 palmos, 40 digitos 182, 19 *Her. I.* 184, 13. 22 *Her. II.* 186, 9 *Her. III* (commemoratur 192, 18 *Her. VI*). — **2.** βῆμα Asiaticum 53. 54; habet $2^1/_2$ pedes (Asiaticos) cet. 199, 5 π. π. μ. — **3.** βῆμα habet 2 cubitos, 3 pedes 197, 15. 23 *Eucl.* (conf. 52). 201, 3 *Iul.* — **4.** habet 1 cubitum, 2 pedes cet. 193, 10. 194, 3. 195, 16 *Her. VII.* 196, 26 *Her. VIII.* — **5.** βῆμα quadratum (Ptolemaicum) habet 1600 digit. quadr. cet. 185, 19 *Her. II.* — **6.** ἁπλοῦν βῆμα dicitur gradus Romanus, eique additur διπλοῦν βῆμα, i. e. passus: vide adiectiva.

βηματίζειν, τοῖς ποσὶ μετρεῖν, 314, 18 *Hes.*; conf. ποδίζειν.

βιάτωρ, κυάθιον, 314, 20 *Hes.*

βοηθήματα artis medicinae 243, 19 *c. G. XV*; conf. *medelarum auxilia* II 142, 21 *Calv.*
Βοιωτία 314, 8 *Hes.*
Βοιώτιον μέτρον ὁ κόφινος 206, 14 *Poll.*
βοῦς. βόες antiquitus pro nummis usurpati 284, 10. 11. 13. 14. (289, 3). 289, 12. 13 *Poll.* 317, 23 *Hes.* 349, 9 ss. *EM.* — βοῦς in nummis antiquis Atheniensium 284, 5 *Poll.* 314, 23 *Hes.* 335, 1 *Suid.* 349, 12. 15 *EM.*; idem in nummis Deliorum aliisque 315, 24 *Hes.*; idem ἐν χαλκῷ, i. e. nummis omnino, 320, 16 *Hes.*
βρόχος, quarta pars amphorae Romanae, 139. 257, 25 π. μέτρ.; conf. πρόχος.
Βυζάντιοι 291, 9 *Poll.* 340, 4 *Suid.*
Βυζάντιον 325, 11 *Hes.*
γαβαθόν, τρυβλίον, 314, 26 *Hes.*
γάβενα, ὀξυβάφια ἤτοι τρυβλία, 315, 1 *Hes.*
γάβος 146: vide κάβος.
Γαλατικὸν μέτρον 321, 11 (coll. adnot.) *Hes.*
Γαληνὸς ὁ σοφώτατος 218, 21 *c. G. I* (conf. 88); περὶ σταθμῶν ἐκ τοῦ Γαληνοῦ 248, 1 *Orib.*
γάμβριον, τρυβλίον, 315, 2 *Hes.*
γεϊκοὶ πόδες 34. 36. 37. 186, 28 *Her. IV.*
Γέλων, Syracusanorum rex, 294, 5 *Poll.* 316, 4 *Hes.*
γέμων μόδιος: vide μόδιος.
γεωμέτραι II 153.
γεωμετρεῖν 31 *EM.*
γεωμετρία 30. 180, 24 *Her. I*; γεωμ. ἡ πρώτη 17. 180, 22 *Her. I*; ἡ νῦν κατάστασις τῆς γεωμετρίας 195, 8 *Her. VII.*
γεωμετρικαὶ ὀργυιαί (οὐργίαι) 55. 201, 19 *Iul.*; 100 org. geometricae efficiunt 112 simplices org. 201, 20 *Iul.*
γεωμετρικὸν μέτρον ὁ σχοῖνος 332, 1 *Phot.* 343, 13 *Suid.* 353, 17 *EM.*
γεωμετρικὸς κάλαμος II 147 *Ped.*; γεωμετρικὸς μόδιος II 147 *Ped.*: vide μόδιος.
γεωργικός. ἐν τοῖς γεωργικοῖς 128. 236, 12 *c. G. X*; ταῦτα ἀπὸ τῶν γεωργικῶν 137. 256, 12.
γῆ. gen. plur. γαιῶν praef. I p. VII. 180, 23 *Her. I.*
γλαῦξ in nummis Atheniensium 284. 26. 27 *Poll.* 315, 5. 323, 11 *Hes.*; eadem in aureis nummis Atheniensium 335, 7 *Suid.* — γλαῦξ, νόμισμα Ἀθήνησι τετράδραχμον, 315, 6 *Hes.* — γλαῦκες Λαυριωτικαί 315, 3 *Hes.* 335, 4 *Suid.*
γνώμων, modii appellatio, 260, 14 *Ep.*
Γολγοθᾶ 275, 7 *Ep.*
γόμορ (vel γομόρ), mensura Hebraica, 260, 1. 17. 22 *Ep.*, εἶδος μέτρου Ἑβραικοῦ 335, 9 *Suid.* — **1.** habet 15 modios 260, 17. 271, 10. 273, 17 *Ep.* (II 100, 13 *v. Lat.*). 277, 18 *Eus.*; idem vocatur μέγα γόμορ 260, 23. 24. 273, 18 *Ep.* (II 100, 13 *v. Lat.*). — **2.** μικρὸν γόμορ habet 12

modios 260, 23. 24. 273, 19 *Ep.* — **3.** γόμορ (*v. scr.* γόμον), decima pars artabae (Hebraicae), habet 7¹/₅ sextarios 263, 5. 6. 272, 19. 20 *Ep.* (II 101, 22. 23 *v. Lat.*); idem dicitur γόμορ μικρόν et minus accurate 7 sextariis definitur 278, 3 *Eus.*; corruptus est locus 272, 16 *Ep.*: μέτρα γ' τὸ μικρὸν γόμορ, ὅ ἐστι ζεστῶν ϛ' (lege ζ'ε'')· ὥστε εἶναι τὸ ι'' τῆς ἀρτάβης. — **4.** γόμορ habet 13 sextarios, et 3¹/₃ γόμορ efficiunt σάτον 275, 21 *Ep.*; conf. σάτον 5.

γόμορρα, μέτρον, 315, 7 *Hes.*

γράμμα, scripulum Romanum, 288ª pars librae Romanae 57 (conf. λίτρα), sive 24ª pars unciae 89 *c. G. III.* 232, 11 *c. G. IX* (conf. οὐγγία), sive 3ª pars drachmae sive denarii 221, 21 *c. G. III.* 232, 10 *c. G. IX.* 248, 6 *Orib.* 249, 5. 301, 8. 19 *Al.* (conf. δραχμή); habet 6 siliquas 125. 231, 20 *c. G. VIII.* 234, 16 *c. G. X.* 237, 4 *c. G. XI.* 245, 21 *Orib.* 255, 2. 270, 8 *Ep.* 278, 11 *Eus.*, sive 2 obolos 125. 222, 1 *c. G. III.* 228, 17 *c. G. VII.* 234, 16 *c. G. X.* 237, 4 *c. G. XI.* 240, 6 *c. G. XIV.* 248, 6 *Orib.* 248, 16. 255, 1. 301, 19 *Al.* (II 144, 4 *Calv.*); idem habet 3 θέρμους 234, 16 *c. G. X.* 255, 1. 301, 19 *v. scr.* (II 144, 5 *Calv.*), vel 3 ψέμμους 301, 20 *Al.* — idem habet 1 obolum et 4 chalcos, i. e. quartam partem illius denarii vetustissimi qui fuit sexta pars unciae, 68. 107. 208, 3 *vet. m.* 232, 15 *c. G. IX.* — notae praef. I p. vi. 169. 220, 4 *c. G. II.* 227, 12 *c. G. VI*ᵇ.

γραμμάριον, i. q. γράμμα, habet 3 θέρμους 81 *Afr.*, sive 6 siliquas 250, 2; est 4ª pars δηναρίου 252, 26, sive 288ª pars librae cet. 254, 7. 10. 12. 15. 17. 20. 255, 1. 22. 27.

γραμμή, i. q. γράμμα (ubi vide), praef. I p. xviii. 248, 6. 278, 11. 21.

γρόνθος, i. q. παλαιστή, 45. 189, 10 *Her. V.* II 148 *Ped.* — πυγμὴ σημαίνει τὸν γρόνθον τῆς χειρός 352, 16 *EM.*

γύη, μέτρον πλέθρου (an μέτρον, πλέθρον legendum?), 315, 9 *Hes.*, γύη, μέτρον γῆς, 348, 7 *EM.*; γύαι, ὁδοί, πλέθρα, 315, 8 *Hes.*; conf. γύης.

γύης, μέτρον γῆς, 310, 10. 20 *Ap.* 315, 10 *Hes.* 348, 4 *EM.*; comparatur cum plethro, sexta parte stadii, 324, 6. 7. 326, 22 *Hes.* — ἔνιοι γύην τὸ ὀργυιαῖον μέτρον 326, 24 *Hes.*

γυναικὸς πρόσωπον in nummis Cyzicenorum 321, 4 *Hes.*

δαῖμα, σπιθαμήν, 315, 12 *Hes.*

δακτυλοδόχμη, mensura, 179, 2 *Poll.* 179, 20 *Greav.*

δάκτυλος, minima mensura, 179, 1 *Poll.* 179, 19 *Greav.* 182, 3. 8 *Her. I.* 184, 12. 15 *Her. II.* 187, 15. 17. 20 *Her. V.* 192, 17 *Her. VI.* 193, 9. 11. 195, 10 *Her. VII.* 197, 14. 16 *Eucl.* 198, 21 π. π. μ. — vocatur μονάς 186, 3 *Her. III.*

187, 18 *Her. V*, vel ἀρχὴ καὶ οἷον μονάς 198, 21 π. π. μ.; πρῶτός ἐστιν ὥσπερ καὶ μονάς 200, 24 *Iul.* — sunt etiam partes eius 182, 8 *Her. I.* 184, 15 *Her. II.* 187, 18 *Her. V.* 193, 11 *Her. VII.* — δάκτυλος Ptolemaicus 29. — δάκτυλοι ἀγελαῖοι: vide adiectivum.

δάκτυλος ὁ μέγας τῆς χειρός, ὃς δὴ καὶ λέγεται τέταρτον σπιθαμῆς, ἔχει δὲ δακτύλους τρεῖς 189, 13 *Her. V.*

δανάη *v. scr.* 315, 14: vide δανάκη.

δανάκη (vel δανάκης), νόμισμά τι Περσικόν 293, 6 *Poll.* — νομισμάτιόν τι βαρβαρικόν, δυνάμενον πλέον ὀβολοῦ 315, 14 *Hes.* 348, 8 *EM.*; hoc τοῖς νεκροῖς ἐν τοῖς στόμασιν ἐτίθεσαν 335, 10 ss. *Suid.* 348, 9 ss. *EM.*

δανάκης 293, 6. 348, 8: vide δανάκη.

Δαναός, inventor stadii, 352, 25 ss. *EM.*

Δαρδανεῖς 293, 23 *Poll.*

Δαρδάνιος ἐν τῷ περὶ σταθμῶν II 23: conf. *Dardanus.*

Δαρεικὸς στατήρ 283, 13. 294, 2 *Poll.*; Δαρεικοί, χρυσοῖ στατῆρες, 310, 23 *Harp.* 315, 17 *Hes.* 335, 21 *Suid.*; Δαρεικὸς χρυσοῦς 338, 10 *Suid.*, vel νόμισμα χρυσοῦν 335, 15 *Suid.* 348, 19 *EM.* — pendit 2 drachmas 301, 7. 8 *Al.*; est igitur aequalis Attico aureo 311, 1 *Harp.* 335, 22 *Suid.* — aestimatur 20 drachmis (argenti) 311, 6 *Harp.* 335, 26 *Suid.* — Δαρεικοὶ τρισχίλιοι (talentum Persicum auri) 335, 17 *Suid.* — vocis origo explicatur 311, 2 ss. *Harp.* 315, 17 *Hes.* 335, 15. 23 ss. *Suid.* 348, 20 *EM.*

Δαρεῖος, non Xerxis pater, sed alius quidam antiquus Persarum rex, 311, 3 *Harp.* 335, 23 *Suid.* (conf. 315, 18 *Hes.* 335, 15 *Suid.* 348, 19 *EM.*).

δάρειρ, mensura corporis, 315, 19 *Hes.*

δάριν, σπιθαμήν, 315, 21 *Hes.*

δαρχμάς, δραχμάς, 315, 22 *Hes.*

Δείναρχος 311, 19. 24. 312, 4. 7. 10 *Harp.* 333, 12 *Phot.*

Δεινόλοχος 297, 25 *Poll.*

δεκάβοιον, numerus vel pondus nummorum, 315, 23 *Hes.*

δεκάδωρος ἅμαξα 315, 26 *Hes.*

δεκάλιτρον 292, 14. 298, 5 *Poll.*

δεκάλιτρος μισθός 297, 22 *Poll.* (δεκάλιτρος στατήρ *v. scr.* praef. I p. xx).

δεκαμναῖον 336, 1. 4 *Suid.*

δεκάμνουν 318, 20 *Hes.*

δεκάμνους 326, 5 *Hes.*

δεκανουμμίον vel δεκάνουμμον (i. q. ἀσσάριον 4) 274, 7 *coll.* II 152. 274, 23 *Ep.*; conf. νουμμίον.

δεκαόργυιον σχοινίον sive σωκάριον: vide haec substantiva.

δεκαούργιος et δεκαουργυιαῖος *v. scr.* 190, 3.

δεκαταλαντία 280, 20 *Poll.*
δεκατάλαντος 281, 11. 19 *Poll.*
δεκαχοίνικον μέτρον 327, 21 *Hes.*
δενάριον, δεναρισμός II 151. 152: vide δηνάριον, δηναρισμός.
Δήλιοι 284, 8. 12 *Poll.* 315, 24 *Hes.*
Δημαρέτη et Δημαρέτειον νόμισμα 294, 4. 5 *Poll.* 316, 4. 5 *Hes.*
Δημοδίκη ἡ Κυμαία, coniux Midae, nummos invenisse dicitur 293, 15 *Poll.*
Δημοσθένης 280, 16. 281, 18. 285, 3. 296, 19 *Poll.* 311, 12 *Harp.* 332, 5 *Phot.* 343, 18 *Suid.* 354, 1 *EM.*
δημοσία μνᾶ, δημόσιον ἡμίμναιον Syrorum 119 adn. 1.
δηνάριον **1.** antiquus Romanorum denarius qui 10 asses habuit II 86, 16 *Didym.* — **2.** denarius Romanus inde a Neronis aetate, qui fuit 8ª pars unciae: δραχμὴν λέγομεν νῦν, ὅπερ Ῥωμαῖοι δηνάριον ὀνομάζουσιν 209, 21 *Gal.*; δηνάριον τὸ Ἰταλικὸν ἔχει δραχμήν α′ 234, 12 *c. G. X.* 254, 22; idem dicitur δηνάριον ἀργυροῦν et comparatur 4 sestertiis sive 25ᵃᵉ parti aurei (aetatis Neronianae) II 86, 21. 22 *Didym.*; idem simpliciter δηνάριον vocatur 245, 19 *Orib.* 275, 1 *Ep.*; sed vulgaris apud Graecos appellatio est δραχμή, ubi vide. — dividitur in 2 victoriatos, 4 sestertios, 16 asses, omnino 1728 partes 302, 3. 4. 5. *Al.* (II 144, 7 ss. *Calv.*). II 20. 41. — **3.** δηνάριον Constantinianum, quod στάγιον appellatur, est 6ª pars unciae sive habet 4 scripula 97 s. 131. 228, 19. 229, 1 *c. G. VII.* 231, 10 *c. G. VIII.* 238, 17 *c. G. XII.* 252, 26. 257, 7; idem definitur $1^1/_3$ drachma (i. e. $1^1/_3$ denario vulgari) 96. 228, 19 *c. G. VII*; eodem pertinere videtur locus: τὸ δινάριον ἐστὶν νόμισμα ἕν 253, 13, quoniam 4 scripula solidi pondus efficiunt; minus distincte Hesychius: δηνάριον, τὸ νόμισμα, ἢ εἶδος ἀργυρίου 316, 7. — **4.** denario tribuuntur 4 unciae 150 adn. 2. 278, 12 *Eus.*, quae ratio ducta est a sestertio, nummo aeneo unciae pondere. — **5.** δηνάριον, εἶδος ἀργυρίου ὁλοκοτίνου ἔχον ἰσχύν 307, 1. 336, 8 *Suid.* — **6.** δηνάριον est 100ª pars ἀργυροῦ habetque 60 ἀσσάρια (conf. ἀργυροῦς 1, ἀσσάριον 4) 142 adn. 2. 143, 11. 145 adn. 4 (coll. II 148). 149 adn. 3. 253, 2 (265, 5. 267, 15 coll. II 152). 271, 2. 3. 274, 8. 9. 276, 7 *Ep.* (II 103, 23. 104, 1 *v. Lat.*). 302, 16 *Max.* 306, 9. II 152; hoc δηνάριον etiam λεπτόν vocatur 267, 15. 17 *Ep.*; idem definitur 30ª parte νομίσματος, ubi vide. — **7.** δηνάριον (vel δηνάριος), 250ª pars follis, 145 adn. 4. (267, 5 *Ep.* II 105, 25 *v. Lat.*). 308, 20 *gl. n.*; habet $1^1/_4$ libram 305, 3. 308, 24 *gl. n.* — **8.** δηνάριον χρυσοῦν, i. e. aureus Romanus Neronis aetate, habet 25 denarios sive 100 sestertios II 86, 22 *Didym.*
δηνάριος 308, 20: vide δηνάριον 7.

δηναρισμός 145 adn. 4. 267, 6 *Ep.* (conf. II 105, 26 *v. Lat.*). II 151, ι. 152, v.
διακερματίζειν 295, 16 *Poll.*
διασχολεῖσθαι 180, 24 *v. scr.*
δίαυλον Ptolemaicum sive Philetaereum habet 2 stadia cet. 29. 183, 18 *Her. I*; conf. δίαυλος.
δίαυλος ὁ λεγόμενος παρὰ τοῖς παλαιοῖς habet 2 stadia 200, 8. 11 π. π. μ.; eadem definitio redit 192, 23 *Her. VI.* 316, 8. (μέτρον πηχῶν ω') *Hes.* 336, 10 *Suid.* 347, 24. 25. 352. 24 *EM.*
διαφορὰ (τῶν κοτυλῶν) κατὰ τὸ ποσόν 216, 28 *Gal.*; διαφοραὶ mensurarum et ponderum 276, 17 *Eus.* (conf. 219, 4 ss.), item ταλάντων, μνῶν, δραχμῶν cet. 300, 20 ss. 301, 11. 17 *Al.* (II 143, 14 ss. 21 ss. 144, 1 *Calv.*). — ἡ κατὰ τὴν ῥοπὴν διαφορὰ τῶν ξηρῶν οὐσιῶν ἄπειρός ἐστιν 225, 4 *c. G. V*; conf. 233, 17 *c. G. IX.* 246, 7. 21 *Orib.* 259, 3 π. μέτρ. (II 146, 4 *Calv.*).
δίγυος 315, 10 *Hes.*
δίδραγμον 265, 13. 266, 7. 268, 1. 4. 7. 9. 269, 6. 276, 6. 316, 9. 24. 317, 2 *v. scr.* (II 104, 10 *v. scr.*). II 151 (addend. ad 266, 6): vide δίδραχμον.
δίδραμα *pr. scr.* pro δίδραχμα 253, 9.
δίδραχμα, ἡ, habet 2 holcas 107. 232, 13 *c. G. IX*; conf. δίδραχμον.
δίδραχμον 284, 3 *Poll.* — **1.** antiquum Atheniensium 284, 4 *Poll.*, βοῦν ἔχον ἐπίσημον 349, 15 *EM.*; item Deliorum 284, 12 *Poll.* — **2.** Hebraicum, dimidia pars stateris, 253, 9; habet 2 drachmas 268, 4 *Ep.* (conf. στατήρ) sive 20 obolos (Hebraicos) 266, 6. 268, 6 *Ep.* 317, 1 *Hes.* 336, 12 *Suid.*; pendit quartam partem unciae 265, 13. 266, 7. 268, 7. 274, 25 *Ep.* (II 104, 10. 105, 1 *v. Lat.*). 316, 9 *Hes.* 336, 12 *Suid.*, sive 6 scripula 304, 8. 336, 12; ad idem redit definitio: ἄγει νόμισμα α'ς, κεράτια λς' 255, 14. — **3.** διπλοῦν δίδραχμον pendit 4 drachmas, 3 solidos 255, 15.
διητία, ἡμιμέδιμνον, 316, 10 *Hes.*
δικαία ὀργυιά 192, 8; ὀργυιὰ πάνυ δικαιοτάτη 192, 13.
δικαιοσύνη, ἡ χοῖνιξ, 316, 11 *Hes.*
δικόλλυβον 285, 7 *Poll.*
δίκρατον, νόμισμα, 316, 12 *Hes.*
διμέδιμνον μέτρον 316, 13 (ubi imperite χωροῦν δύο μοδίους). 322, 7 *Hes.*
δίμνως 282, 18 *Poll.*
δίμοιρον. notae eius 174. 254, 21.
δινάριον 253, 13. 278, 12 *v. scr.*: vide δηνάριον.
διξᾶντα, τριξᾶντα *v. scr.* 292, 11.
δίξεστον 346, 20 *Suid.*
Διογενιανός 300, 4.

Διόδωρος ἐν τῷ περὶ σταθμῶν 156 s. 299, 25 *schol. Hom.* (344, 12 *Suid.*).

Διονύσιος maior 154. 291, 20 *Poll.*

Διὸς πρόσωπον in nummis Atheniensium 284, 26. 27 *Poll.*

Διοσκορίδου περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν 132 s. 239, 19 *c. G. XIV.*

διπλοῦν βῆμα, passus Romanus, 44. 46, habet 5 pedes cet. 189, 1 *Her. V.*

διπλούνδιον *pr. scr.* pro διπούντιον 256, 19.

διπούντιον, i. e. dupondius Romanus, pendit 4 drachmas (i. e. dimidiam unciam) 126. 235, 5 *c. G. X.* 237, 15 *c. G. XI.* 256, 19.

δίπτυον, μέτρον, ἡμιμέδιμνον, 316, 14 *Hes.*

δισκάριον 275, 4 *Ep.*; conf. τρυβλίον.

διστάσιος 316, 15 *Hes.*

δίστατος, δεκάμνους, 326, 7 *Hes.*

διτάλαντος 281, 13 *Poll.* 332, 11 *Phot.* 343, 24 *Suid.* 354, 8 *EM.*

Δίφιλος 292, 18 *Poll.* 299, 22 *schol. Hom.* 329, 19 *Phot.* 354, 31 *EM.*

δίχαλκον (Atticum) 285, 22 *Poll.* 326, 17 *Hes.* 355, 4 *EM.*, quarta pars oboli 332, 24. 26 (conf. 333, 1. 2) *Phot.* 345, 6. 8 (conf. 10) *Suid.*

διχάς, mensura 2 palmorum sive 8 digitorum, 29. 46. 182, 4. 11 *Her. I.* 188, 6 *Her. V.* 192, 18 *Her. VI*; vocatur δίμοιρον σπιθαμῆς 188, 7 *Her. V.*

δίχρυσον, dimidia pars ἀργυροῦ (conf. ἀργυροῦς 2), 144 adn. 4. 266, 20. 24 *Ep.* (II 105, 15 *v. Lat.*).

διώβολον (Atticum) 284, 24. 25. 285, 2. 4. 7. 11 *Poll.* 336, 13 *Suid.* — notae eius 171. 207, 11 *vet. m.* 220, 2 *c. G. II.* 226, 10 *c. G. VI*[a]. 249, 18.

δόλιχος, μέτρον γῆς, 316, 18 *Hes.*, habet 12 stadia 200, 12 π. π. μ.

δοχμή (vel δόχμη 331, 15), eadem mensura ac παλαιστή, habet igitur 4 digitos 179, 1. 3 *Poll.* 179, 20 (conf. 180, 3. 5) *Greav.* 316, 19 *Hes.* 336, 15 *Suid.* 348, 22. 351, 15. 18. 19 *EM.* — aliter δοχμή comparatur cum spithama 316, 19 *Hes.* 331, 15 *Phot.* 336, 14 *Suid.*

δραγμή 146. 265, 17. 19. 266, 12. 278, 9. 20. 316, 22. 23 *v. scr.* 325, 8 *v. scr.* 335, 26 *v. scr.*; δράγμη 268, 4. 16; conf. *dragma* et vide δραχμή.

Δράκοντος νόμοι 284, 7 *Poll.*

δραμή *pr. scr.* pro δραχμή 83 adn. 4 *Orib.*

δρὰξ (τῆς χειρός) 290, 26 *Poll.* 272, 9. 10 *Ep.* 278, 3 *Eus.* 316, 20 *Hes.* — δρὰξ ἀλεύρου 260, 3. 262, 19 *Ep.* (II 101, 13 *v. Lat.*).

δραχμή **1.** derivatur ex δράξ vel δράξασθαι 290, 26

Poll. 348, 27 ss. 351, 1 ss. *EM.* — **2.** δραχμή cum omnino Graeca tum Attica est 6000^a pars talenti 294, 10. 15 *Poll.* sive 100^a pars minae 281, 21. 26 *Poll.* 336, 7. 18. 339, 21 *Suid.* 349, 4 *EM.*; habet 6 obolos 276, 5 *Ep.* 283, 27 *Poll.* 299, 26 (344, 13) *Diod.* 300, 13 *Al.* (II 143, 5 *Calv.*). 306, 23. 311, 16 *Harp.* 336, 20 *Suid.* 348, 27 *EM.*, sive 48 χαλκοῦϲ 300, 14 *Al.* (II 143, 6 *Calv.*). — **3.** δραχμὴ Ἀττική vetus a Solone instituta significatur 283, 21. 291, 21. 294, 10 *Poll.*; contra recentior, quae aequalis fuit denario Neroniano, intellegitur 77 adn. 7 *Diosc.* 234, 14 *c. G. X.* 294, 14 *Poll.* 301, 8 *Al.* 325, 9 *Hes.* 334, 2 *Suid.* — **4.** haec recentior quam dixi Attica drachma simpliciter δραχμή appellari et pro denario inde a Neronis aetate vulgari, qui fuit octava pars unciae, poni solet 212, 18. 214, 15. 216, 5. 218, 15 *Gal.* 221, 18 *c. G. III.* 234, 7 *c. G. X.* 237, 23 *c. G. XII.* 249, 4. 253, 10. 254, 17. 265, 17. 266, 12. 269, 10. 274, 16 *Ep.* (II 104, 14 *v. Lat.*). 278, 20 *Eus.* 316, 22. 25 *Hes.*; huic tribuuntur 3 scripula sive 18 siliquae 125. 228, 18 *c. G. VII.* 231, 17 *c. G. VIII.* 232, 10 *c. G. IX.* 234, 10 *c. G. X.* 237, 3 *c. G. XI.* 237, 24. 238, 8 *c. G. XII.* 240, 7 *c. G. XIV.* 245, 18. 248, 5. 6 *Orib.* 248, 17. 249, 5. 22. 254, 20. 274, 17 *Ep.* 278, 9 *Eus.* 301, 8. 19 *Al.* (II 144, 4 *Calv.*). 316, 21 *Hes.* — **5.** δραχμή positum etiam pro illo denario qui fuit septima pars unciae 214, 15 *Gal.* 232, 8 *c. G. IX*; conf. οὐγγία 3. — **6.** δραχμή omnino commemorata, quae est aut Attica aut alia Graeca aut denarius Romanus, 74 *Hipp.* 82 adn. 3 *Antyll. Archig. Dieuch.* 83 adn. 3 *Iustus Lycus Philotimus Philumenus Xenocrates medici.* 206, 17 *Poll.* — **7.** δραχμὴ ἀργυρίου vel νομίϲματοϲ ἀργυρίου (Attica) aestimatur decima parte drachmae auri 307, 5. 328, 18 *Hes.* 336, 19 *Suid.* (conf. 316, 23 *Hes.*). — **8.** δραχμὴ ἀργυρᾶ est denarius Neronianus 209, 18 *Gal.* — **9.** δραχμὴ Αἰγιναίη 74 *Hipp.*; Αἰγιναία δραχμή decem Atticis obolis aestimata 290, 13. 14, eadem παχεῖα appellata 290, 15 *Poll.* — **10.** δραχμή Ptolemaica primum parte sesquioctva unciae Romanae aestimata 121. 214, 14 *Gal.*; tum aequata denario Neroniano 115 ss. 121; pretio quarta parte denarii Romani 122 s., postremo sexta parte aestimata 126. 234, 13 *c. G. X.* 254, 23 (quibus locis Αἰγυπτιακή appellatur). — **11.** δραχμαί, αἵτινεϲ καὶ ὁλκαὶ λέγονται 221, 18 *c. G. III*; conf. 227, 17 *c. G. VI*^{b}. 240, 7 *c. G. XIV*, et vide ὁλκή 2. — **12.** δραχμή, 8^a pars unciae ἐν χαλκῷ καὶ ϲιδήρῳ, 80^a ἐν χρυϲῷ καὶ ἀργυρίῳ, 316, 25. 26 *Hes.* (conf. ὀβολόϲ). — **13.** δραχμὴ ἔχει κέρατον α'ϛ 245, 25 *Orib.* — **14.** δραχμὴ χρυϲοῦ vel χρυϲίου 10 drachmis argenti aestimatur 307, 4. 316, 23. 328, 18 *Hes.* 336, 19 *Suid.* — **15.** notae drachmae 169. 171. 207, 15 *vet. m.* 220, 8 *c. G. II.* 226, 5 *c. G. VI*^{a}. 227, 14 *c. G. VI*^{b}. 244, 4 *c. G. XVI.* 249, 19;

item dimidiae drachmae 169. 226, 6 *c. G. VI*ᵃ. 244, 5 *c. G. XVI.*

δράχμη 268, 16. 269, 10.

δραχμιαῖος 283, 29 *Poll.*

δυναμίδιον 254, 2.

δυωδεκάβοιος 310, 5 *Ap.*

δωδεκάδωρος 336, 22. 337, 1 *Suid.*

δωδεκαμναῖον σταθμίον 324, 4 *Hes.*

δωδεκαόργυιον σχοινίον 190, 2. 5. 9 *Her. V.*

δωδεκαουργυιαῖος 190, 5 *v. scr.*

δωδεκεύς, χοεύς, 317, 3 *Hes.*

Δωριεῖς 295, 3 *Poll.* 330, 9 *Phot.*; οἱ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ 291, 24. 292, 17 *Poll.*; ποιηταί 297, 20 *Poll.*}

δῶρον, eadem mensura ac παλαιστή, 179, 3 *Poll.* 180, 1 *Greav.* 310, 6 *Ap.* 315, 27. 317, 4. 5. 6. 8. 13 *Hes.* 337, 3. 5 *Suid.* 349, 5 *EM.* — aliter δῶρον, ὅταν τοὺς τέσσαρας δακτύλους συστρέψας ἐγείρῃς τὸν ἀντίχειρα, ὡς Πλούταρχος 316, 1 *Hes.*

Ἑβραϊκὴ διάλεκτος 260, 10. 26 *Ep.* — Ἑβραϊκὸν μέτρον 335, 9. 339, 25. 342, 11 *Suid.*

Ἑβραῖοι 261, 23. 262, 9. 264, 24. 270, 15. 271, 4. 8. 15. 17. 19. 272, 11 *Ep.* 279, 4 *Ios.* 305, 9. — Ἑβραίων φωνή 260, 19 *Ep.* — Ἑβραίων σταθμοί 149. 275, 18.

Ἑβραῒς διάλεκτος 273, 6. 8. 22 *Ep.*; multo saepius Ἑβραῒς omisso διάλεκτος 143 adn. 2. 146. 261, 14. 266, 13. 267, 14. 21. 268, 12. 269, 11. 272, 5. 8 *Ep.* — σεκὲλ Ἑβραῒς 268, 5 *Ep.*

ἑβραϊστί 267, 23. 271, 22 *Ep.* 304, 1.

εἰκοσάβοιον 284, 8 *Poll.*

εἰκοσίμνεως 282, 19 *v. scr.*

εἰκοσίμνως 282, 19 *Poll.*

εἱρμός 267, 18 *Eus.*

εἰσαγωγαὶ Ἥρωνος 180, 21 *Her. I*; εἰσαγωγαὶ τῶν στερεομετρουμένων Ἥρωνος 59.

ἑκατόμβοιος 284, 6. 289, 5 *Poll.* 349, 8 *EM.*

ἑκατόμπεδον 317, 10 *Hes.*

ἑκατονταλαντία 280, 18 *Poll.*

ἕκδραχμον, ἑξάδραχμον, 317, 11 *Hes.*

ἑκκαιδεκάδωρος 179, 4 *Poll.* 310, 6 *Ap.* 317, 6. 12 *Hes.* 337, 3. 5 *Suid.*

ἑκταῖον, αἱ δέκα κοτύλαι, 317, 14 et ἑκταίους, τοὺς ἐκ χοινίκων ἕξ, 317, 15 *Hes.*

ἑκτεύς, sexta pars medimni (Attici), capit 8 choenices 206, 11 *Poll.* 318, 12 *Hes.* 349, 21. 22 *EM.*; conf. ἕκτον. — ἑκτεύς, modii Romani appellatio qui eundem modum habet, 258, 12 π. μέτρ. (II 145, 16 *Calv.*). — aliter ἑκτεύς, μέτρον ταὐτὸν τῇ χοίνικι, 337, 7 *Suid.*

ἕκτη, νόμισμα ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ χαλκοῦ, 317, 16 *Hes.*

ἑκτομόριον, tertia pars cotylae, habet 3 uncias 249, 25.
ἕκτον μόριον, mensura, habet 3 stagia 231, 9 *c. G. VIII.* 245, 10 *Orib.*
ἕκτον, i. q. ἑκτεύς, sexta pars medimni (Attici), habet 8 choenices 311, 22 *Harp.* 318, 12 *Hes.* 329, 4 *Phot.* 337, 15. 20 *Suid.*
ἔλαιον. olei pondere mensurae exiguntur 223, 22 ss. *c. G. IV.* 239, 8 ss. *c. G. XIII.* 241, 8 ss. *c. G. XIV.* 247, 8 ss. *Orib.* 259, 2 π. μέτρ.; conf. *oleum*, κέρας, λίτρα 4. — pondus eius confertur cum pondere mellis et vini 223, 12. 15 *c. G. IV.* 229, 12. 18 ss. *c. G. VII.* 247, 1 *Orib.* 277, 11 *Eus.*
ἐλαιοτριβεῖον 261, 1. 3. 273, 23, 24 *Ep.* (II 100, 16 *v. Lat.*).
ἐλαιρὸς μετρητής 139. 258, 11 π. μέτρ. (II 145, 10 *Calv.*). — τὰ ἐλαιρά (scil. μέτρα) 139. 258, 9 π. μέτρ. (II 145, 8 *Calv.*).
ἐλάχιστος 182, 8 *Her. I.* 184, 15 *Her. II.* 195, 10 *Her. VII.* 197, 16 *Eucl.* — ἐλαχιστότερος 187, 17 *Her. V.* 193, 11 *Her. VII.* — ἐλαχιστότατος 187, 17 *v. scr.*
ἐλένιος, ἀγγεῖον χωροῦν τέταρτον, 317, 19 *Hes.*
ἐλέφαντα, ῥυτὸν τρεῖς χόας χωροῦν, 317, 20 *Hes.*
Ἕλληνες 108. 233, 4 *c. G. IX.* 262, 9. 271, 16. 272, 2 *Ep.*
Ἑλληνικαὶ πόλεις αἱ ἔξω τῆς Ἰταλίας mensuras habent diversas a Romanis 216, 25 *Gal.* — Ἑλληνικὴ διάλεκτος 211, 6 *Gal.* — Ἑλληνικὴ κοτύλη, σχοῖνος, Ἑλληνικὸν πλέθρον, Ἑλληνικὸς κύαμος, ξέστης: vide substantiva. — Ἑλληνικὸν ὄνομα νοῦμμος 291, 23 *Poll.*
Ἑλληνίς (scil. διάλεκτος) 261, 15. 272, 6 *Ep.*
ἐμβαδικὸς παλαιστής (Ptolemaicus) 180, 12. 14 *Did.*; conf. παλαιστή.
ἐμφερῶς 220, 6 *c. G. II.*
ἐνδεκασπίθαμος ὀργυιά 58. II 148 *Ped.*; conf. ὀργυιά 4.
ἐννεάβοιος 284, 7. 289, 5 *Poll.* 317, 22 *Hes.*
ἐξάγιον a Constantino constitutum, 72ª pars librae, exagium, pondus solidi, habet 24 siliquas 98 cum adn. 2. 166. 245, 5 ss. *Orib.* 250, 1. 268, 12. 313, 22 *Hes.*; conf. στάγιον. — comparatur cum statere 331, 19 *Phot.* 343, 4 *Suid.*
ἑξάδραχμον 317, 11 *Hes.*
ἑξακότυλον μέτρον 206, 8 *Poll.* — τὸ ἑξακότυλον 221, 22 *Hes.*
ἑξαμναῖον σταθμίον 324, 3 *Hes.*
ἑξάντιον, i. q. ἑξᾶς, 293, 2 *Epicharm. ap. Poll.*
ἑξάξεστον μέτρον, i. e. χοῦς, praef. I p. xv. 259, 1 π. μέτρ.
ἑξᾶς praef. I p. xx. 292, 11. 298, 3 *Poll.* 317, 24 *Hes.*; conf. ἑξάντιον.
ἑξώβολος (δραχμή) 321, 9 *Hes.*
ἐπαμέτραιον, μέτρον, 317, 25 *Hes.*

ἐπικεφάλαιον, i. q. δίδραχμον (?), 268, 2 *Ep.*
ἐπίκοποϲ 317, 26 *Hes.* 349, 24 *EM.*
ἐπὶ λίτραιϲ 318, 1 *Hes.* (vide adn.)
ἐπίπεδοϲ παλαιϲτήϲ, πῆχυϲ, πούϲ: vide substant. — ἐπίπεδα ϲχήματα 198, 12 *Eucl.*
Ἐπιφάνιοϲ (ὁ ἅγιοϲ) 322, 5. 326, 13 *Hes.*; Ἐπιφανίου περὶ μέτρων καὶ ϲταθμῶν 140. 143, I. 145 extr. 267, 7 adn. (conf. 149, III. 274, 20. 27).
Ἐπίχαρμοϲ 291, 24. 28. 292, 22. 296, 22 *Poll.* 329, 20. 330, 18 *Phot.* 353, 14 *EM.*
ἐπίχυτον νόμιϲμα 318, 2 *Hes.*
ἑπταμναῖον ϲταθμίον 322, 8. 9 *Hes.*
ἐπωβελία 283, 28 *Poll.* 311, 12 ss. *Harp.*
Ἐρατοϲθένηϲ 55. 201, 13 *Iul.*
Ἐριχθόνιοϲ καὶ Λύκοϲ Ἀθηναῖοι nummos invenisse dicuntur 293, 17 *Poll.*
Ἕρμιπποϲ comicus 288, 9. 12 *Poll.*
ἐρύϲιμον 70 adn. 4; pondus eius heminae infusi 208, 23 *vet. m.*
Εὔβουλοϲ comicus 290, 10. 296, 11 *Poll.*
εὔθρυπτοϲ 263, 15. 274, 15 *Ep.*
εὐθυμετρία 180, 16. 18 *Did.*
εὐθυμετρικά 181, 20 *Her. I.* 196, 4. 197, 12 *Eucl.* — εὐθυμετρικὰ εἴδη 184, 12 *Her. II*, διαϲτήματα 197, 13 *Eucl.* — εὐθυμετρικόν quid sit 181, 21 *Her. I.* — εὐθυμετρικὸν πλέθρον, εὐθυμετρικὸϲ παλαιϲτήϲ, πῆχυϲ, πούϲ: vide substantiva.
Εὐκλείδου εὐθυμετρικά 51. 197, 12 *Eucl.*
Εὔπολιϲ comicus 283, 6. 9. 283, 22. 287, 17. 289, 19. 295, 24 *Poll.* 334, 10 *Suid.*
Εὐριπίδηϲ 152. 289, 26 *Poll.*
Εὐϲέβιοϲ ἐν χρονογραφίαιϲ 264, 25 *Ep.* (II 106, 18 *v. Lat.*); Εὐϲεβίου τοῦ Παμφίλου ἐκλογὴ περὶ μέτρων καὶ ϲταθμῶν 145. 149 s. 276, 15.
Εὐτρόπιοϲ ὁ ἱϲτορικόϲ 200, 3 π. π. μ.
Ἐφεϲία κοτύλη 217, 2 *Gal.*
Ζάλευκοϲ ἐν νόμοιϲ 321, 8 *Hes.*
ζαμάτιον, τρυβλίον, 318, 4 *Hes.*
Ζεύϲ: vide Διὸϲ πρόϲωπον.
ζοῦϲαι, δραχμαί, 318, 5 *Hes.*
ζυγόν: vide τάλαντον 1.
ἡλικία, μέτρον τι (?), 318, 6 *Hes.*
ἥμαιθον, ἡμιωβόλιον vel διώβολον apud Cyzicenos, 318, 7 *Hes.*
ἡμέδιμνον, i. q. ἡμιμέδιμνον, 244, 16 *Orib.* 328, 25 *Phot.* II 86, 26 *Didym.*
ἡμιαμφόριον, i. e. urna Romana sive dimidia amphora, 81 *Afr.* 257, 24 π. μέτρ. (II 144, 19 *Calv.*). 334, 3 *Suid.*

ἡμιβόλιον, i. q. ἡμιωβόλιον, 248, 14. 255, 5. 319, 1 *v. scr.*
ἡμιδανάκιον, νόμισμα, 318, 9 *Hes.*
ἡμίδραχμον, i. e. ἥμισυ δραχμῆς sive τριώβολον, 284, 18. 20 *Poll.* — τρίτον ἡμίδραχμον 284, 18 *Poll.* 312, 10 *Harp.* 327, 16 *Hes.* 333, 14. 16 *Phot.* 345, 21 *Suid.*
ἡμιδωδέκατον, τὸ ἡμίχουν, 318, 10 *Hes.*
ἡμιεκταῖον 337, 18 *Suid.*
ἡμιεκτέον 337, 14. 17 *Suid.*; idem legisse videtur Calvus II 145, 16. 17 in fragm. π. μέτρων I 258, 13: vide ἡμίεκτον 1.
ἡμίεκτον **1.** Atticum, ἥμισυ τοῦ ἕκτου (τοῦ μεδίμνου), 311, 22 *Harp.* II 153, sive ἥμισυ τοῦ ἑκτέως 318, 11 *Hes.*, sive semodius Romanus 139. 258, 13 π. μέτρ. (II 145, 16 *Calv.*); est igitur 12ª pars medimni habetque 4 choenices 107. 206, 11 *Poll.* 208, 5 *vet. m.* 224, 20. 225, 1 *c. G. V.* 232, 20. 21 *c. G. IX.* 246, 3. 4 *Orib.* 311, 22 *Harp.* 318, 11 *Hes.* 329, 4 *Phot.* 337, 14. 16. 20 *Suid.* 349, 23 *EM.*; idem significari videtur 83 adn. 3 *Diocl.* — **2.** Ptolemaicum, 12ª pars medimni Ptolemaici, habet 2 χόας 107 s. 124. 232, 21 *c. G. IX.* 242, 13 *c. G. XV.* 251, 25. — **3.** ἡμίεκτον, ἕκτον μέρος τοῦ μεδίμνου, 329, 1 *Phot.* 350, 3 *EM.*: v. II 153. — **4.** ἡμίεκτον οἱ ὀκτὼ ὀβολοὶ ὠνομάζοντο 284, 21. 23 *Poll.*, et sic ἡμίεκτον nummus commemoratur ab Hesychio 318, 23. 24. 322, 14; at vero idem 318, 13 ἡμίεκτον, τὸ ἡμιωβόλιον.
ἡμικάδδιον 318, 14 *v. scr.*
ἡμικάδιον, τὸ ἡμίμετρον, 337, 22 *Suid.*
ἡμικόγγιον, i. e. semicongius Romanus, 133, capit 5 libras vini, $4^1/_2$ olei cet. 240, 19. 241, 12. 25 *c. G. XIV.* 250, 12. 251, 1. 15.
ἡμικόλλιον, μέτρον οἴνου cet., 318, 14 *Hes.*; idem ἡμικόλιον 320, 14 *Hes.*; conf. κολία.
ἡμικόριον 318, 14 *v. scr.*
ἡμικοτύλιον 75 adn. 3 *Hipp.* 77 *Diosc.* 82 adn. 3 *Archig. Dieuch.*
ἡμικύαθος 236, 1 *c. G. X.*
ἡμίκυπρον, mensura, 207, 2 *Poll.* 318, 15 *Hes.*; conf. κύπρος.
ἡμιλίτριον 82 adn. 3 *Archig.* 292, 25 *Epicharmus*: vide ἡμίλιτρον.
ἡμίλιτρον (vel ἡμιλίτριον) **1.** nummus Siculorum 292, 13. 25. 298, 4 *Poll.* II 19. — **2.** dimidia libra Romana 77 *Diosc.* 82 adn. 3 *Archig.* 212, 2. 4 *Gal.*
ἡμιμέγιστον, ἡμιμναῖον, 318, 16 *Hes.*
ἡμιμέδιμνον (vel ἡμιμέδιμνος vel ἡμέδιμνον) est dimidia pars medimni (Attici) habetque 24 choenices 206, 5. 10 *Poll.* 311, 21 *Harp.* 329, 3. 6. 7 *Phot.* 337, 19. 23 *Suid.*

350, 1. 2 *EM.* — aliter habet 24 libras 230, 17 *c. G. VIII.* 244, 16 *Orib.* (conf. μέδιμνος 2).

ἡμιμέδιμνος 206, 5. 10 *Poll.*: vide ἡμιμέδιμνον.

ἡμίμναιον (vel ἡμιμναῖον 77. 318, 16. 327, 18), i. e. dimidia mina, 77 *Diosc.* 282, 15 *Poll.* 318, 16 *Hes.* — τρία ἡμίμναια 282, 4 *Poll.* 327, 18 *Hes.*, 332, 23 *Phot.* 344, 10 *Suid.* 354, 19 *EM.* — τρίτον ἡμίμναιον 282, 15 *Poll.* — ἡμίμναιον δημόσιον talenti Antiochensis popularis 119 adn. 1.

ἡμιμόδιον καστρίσιον 41 adn. 5 *Absyrtus.*

ἡμίνα **1.** hemina sive cotyla Romana 133. 208, 21 *vet. m.* (conf. 70). 240, 21. 241, 14. 242, 2 *c. G. XIV.* 250, 14. 251, 3. 318, 17 *Hes.*, est dimidia pars sextarii 224, 17 *c. G. V.* 246, 1 *Orib.*; habet 6 cyathos 224, 19 *c. G. V* (hoc loco et 246, 2 traditum est κυάθους η': correxi 92); capit 10 uncias vini, 9 olei, 15 mellis 250, 14. 251, 3. 17; conf. κοτύλη 3. — **2.** i. q. κοτύλη 6 (ubi vide), capit 9 uncias 244, 24 *Orib.* (ubi μνέα *pr. scr.* pro ἡμίνα) 250, 6 (μνᾶ *pr. scr.*). — **3.** notae heminae 170. 221, 10 *c. G. II.*

ἡμίξεστον, i. q. hemina, dimidia pars sextarii, 224, 17 *c. G. V.* 246, 1 *Orib.* 338, 21 *Suid*; idem affert Hasius in Thesaur. Steph. e Dioscoride I, 14 (sic: ego locum frustra quaesivi).

ἡμιοβόλιον 255, 7. 10. 11. 256, 17. 18: vide ἡμιωβόλιον.

ἡμιόγδοον, οἱ δύο χοεῖς, 318, 18 *Hes.*; conf. ὀγδόα.

ἡμιόλιον δραχμῆς 74 adn. *Hipp.*

ἡμιόλκιον 82 adn. 3 *Archig.*

ἡμιόμναιον 318, 16 *v. scr.*

ἡμιούγγιος σταθμός 304, 15.

ἡμιπέλεκκον, τριμναῖον cet., 318, 19 *Hes.*

ἡμιπόδιον τρίτον II 86, 7 *Didym.*

ἡμισίκλιον, νομισμάτιον, 318, 22 *Hes.*

ἡμιστατῆρα 319, 2 *Hes.*

ἡμιστάτηρον, aureus nummus, 284, 17 *Poll.* 326, 20 *Hes.*

ἥμισυ, τὸ ἡμίεκτον, 318, 23. 24; idem νόμισμά τι 318, 24 *Hes.*

ἡμιτάλαντον 281, 19. 21 *Poll.* 332, 12 *Phot.* 343, 24 *Suid.* 354, 9 *EM.* — τρίτον, πέμπτον, ἕβδομον ἡμιτάλαντον 281, 22 ss. 298, 10 *Poll.* 317, 9 *Hes.* 332, 13 ss. *Phot.* 343, 25 ss. *Suid.* 354, 10 ss. *EM.* II 67, 6 *Maec.* 82, 24. 83, 2 *Prisc.* 86, 4 *Didym.* — τρία ἡμιτάλαντα 282, 3 *Poll.* 332, 22 *Phot.* 344, 10 *Suid.* 354, 18 *EM.*

ἡμίτιον, τετράχουν, 319, 1 *Hes.*

ἡμίχα, ἡμιστατῆρα, 319, 2 *Hes.*

ἡμιχόεον 75 *Hipp.*; Ἀττικὸν ἡμ. 75 adn. 3 *Hipp.*

ἡμιχοίνικον 75 *Hipp. Diosc.* 83 adn. 3 *Dieuch.* 318, 14. 322, 19 *Hes.*

ἡμίχουν 318, 10 *Hes.*

ἡμίχους 77 *Diosc.*; μέτρον, μεδίμνου (immo μετρητοῦ) εἰκοστὸν τέταρτον, 319, 3 *Hes.*
ἡμίχρυσος, dimidius aureus stater, 283, 17 *Poll.*
ἡμιωβέλιον 318, 7. 13 *v. scr.*
ἡμιωβολιαῖος 285, 12. 16 *Poll.*
ἡμιωβόλιον (vel ἡμιώβολον) **1.** omnino dimidia pars oboli 75 *Hipp.* 319, 4 *Hes.* 336, 13. 337, 25 *Suid.* — **2.** Atticum 75 cum adn. 2 *Hipp.* 95. 126. 226, 12. 234, 23 *c. G. X.* 237, 7 *c. G. XI* (coll. 126). 285, 12. 17. 294, 25. 300, 2 *Poll.*; habet 4 χαλκοῦς 285, 24. 286, 16. 20 *Poll.* — **3.** Ptolemaicum, quod in tabula Cleopatrae aliisque Ἀττικόν dicitur, 126. 234, 23 *c. G. X.* 237, 7 *c. G. XI.* 255, 6. 256, 17. — **4.** pondus Romanum, habet $1^1/_2$ siliquam, 4 chalcos 125. 234, 20. 235, 1. 2 *c. G. X.* 237, 11. 12 *c. G. XI.* 240, 5 *c. G. XIV.* 248, 14. 255, 5. II 27. — notae 170. 226, 11 *c. G. VI*[a].
ἡμιώβολον 226, 12. 234, 20. 23. 235, 1. 2. 337, 7. 11. 12: vide ἡμιωβόλιον.
ἡνίον *v. scr.* pro ἰνίον 256, 5.
Ἡρακλείδης ἐν τῷ δευτέρῳ Περσικῶν 348, 17 *EM.*
Ἡρακλείδης Ταραντῖνος, medicus, 215, 19. 27. 216, 8 *Gal.*
Ἡρᾶς medicus 210, 5. 211, 2. 14. 212, 21. 213, 24. 27. 214, 21. 26. 215, 15. 18. 21. 27 cet.
Ἡρόδοτος Halicarnassensis 152. 206, 7. 282, 17. 286, 14 *Poll.* 332, 1 *Phot.* 343, 13 *Suid.* II 86, 6 *Didym.*
Ἡσύχιος ὁ Ἰλλούστριος 308, 17. 309, 12 *gl. n.*
Θαλελαῖος 309, 14 *gl. n.*
Θάσια ἀμφορείδια 333, 27 *Suid.*
Θάσιοι 293, 25 *Poll.*
θεκέλ· 273, 10: vide λεθέκ.
Θεοδόσιος ὁ νέος 308, 7 *gl. n.*
Θεοδώρητος ἐν τοῖς ἀπόροις τῆς γραφῆς 304, 13.
Θεόπομπος comicus 283, 18. 285, 8 *Poll.*
Θεόφραστος 156. 299, 9 *schol. Hom.*
θέρμη 102. 231, 22: vide θέρμος 2.
θέρμος, pondus. **1.** tertia pars scripuli, 81 *Afr.* 125. 234, 16 *c. G. X* cet. (conf. γράμμα); habet 2 siliquas cet. 125. 234, 21 *c. G. X.* 237, 6 *c. G. XI.* 255, 6. 301, 20 *Al.* (II 144, 5 *Calv.*). — **2.** habet $1^1/_2$ siliquam 83 adn. 4 *Orib.* 102. 231, 22 *c. G. VIII* (θέρμη). 245, 23 *Orib.* 250, 4. 278, 16 *Eus.*
Θηβαϊκὴ μνᾶ 269, 13 *Ep.*; conf. μνᾶ 14.
Θηβαῖοι 146. 264, 3 *Ep.* (II 103, 9 *v. Lat.*).
Θίβρων et Θιβρώνειον νόμισμα 329, 8 *Phot.*
Θουκυδίδης 152. 286, 12. 297, 3 *Poll.*
θύλακος: vide φόλλις.
Ἰαλύσια νομίσματα 319, 5 *Hes.*
Ἰασεῖς 293, 22 *Poll.*

ἰατρικός. περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν ἰατρικῶν 230, 14 *c. G. VIII* (conf. 244, 13); μνᾶ κατὰ τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν 240, 11 *c. G. XIV.* 248, 21; conf. μνᾶ.

ἴβανον, κάδον cet., 319, 6 *Hes.*

Ἱμεραῖοι 292, 9. 298, 2 *Poll.*

ἰμία, ἱμίνη 319, 7. 8 *v. scr.*

ἰμίνα, χοῖνιξ — ἰμίνη, κοτύλη, 319, 7. 8 *Hes.*; conf. ἡμίνα.

ἶν (vel ἴνιον, ἰνίον, ἱνίον, ἡνίον), mensura Aegyptia et Hebraica, praef. I p. xvi. 260, 7; conf. 235, 19. 256, 5. 319, 9. — **1.** ἶν τὸ μέγα habet 18 sextarios 264, 9 *Ep.* (II 103, 14 *v. Lat.*). 277, 13 *Eus.* — **2.** ἶν τὸ ἅγιον habet 9 sextarios 264, 9 *Ep.* 277, 14 *Eus.*; idem vero 15 sextariis definitur II 103, 15 *v. Lat.* (conf. adnot.). — **3.** aliter ἶν 16 sextariis aestimatur 275, 20 *Ep.*, aut 2 congiis Atticis, h. e. 12 sextariis, 279, 4 *Ios.*

ἴνιον (ἰνίον 256, 5) καλεῖται παρὰ Αἰγυπτίοις ὁ ξέστης 235, 19. 256, 5.

ἰνίον, μέτρον, 319, 9 *Hes.*

ἰνίον 256, 5: vide ἴνιον.

ἰούγερον, iugerum Romanum, habet 240 ped. Rom. in longitudinem et 120 in latitudinem, 28800 ped. quadr. 183, 13 *Her. I.* 185, 3 *Her. II.* 187, 1 *Her. IV*; idem habet 200 ped. Philetaereos in longitudinem et 100 in latitudinem 183, 12 *Her. I*, sive 2 plethra 183, 11 *Her. I*, sive 200 acaenas quadratas Philetaereas (γεϊκῶν ποδῶν 2400) 186, 28 (coll. p. 35 ss.); idem in longitudinem tantum definitur 20 acaenis Philetaereis 183, 11 *Her. I* sive $3^1/_3$ socariis (singulis 60 pedum) 47. 192, 22 *Her. VI.* — ἰούγερον habet 480 ἀμπέλους, 2400 pedes, 2 plethra cet. 48. 193, 14. 194, 23. 195, 22 *Her. VII.* 197, 7 *Her. VIII.* — ἰούγερον μικρόν, minor quaedam mensura, 56. II 154.

ἰουγόν (i. e. iugum), mensura quaedam 5 ararum sive 10 iugerum, 56. II 154 s.

Ἰούδας 149. 257, 16. 302, 14 *Max.*

Ἰουστινιανός 337, 29. 340, 18 *Suid.*

ἵππειος δρόμος 4 stadiis computatur 319, 10 *Hes.* 329, 10 *Phot.*

ἱππιατρικὰ μέτρα καὶ σταθμοί 129 s. 237, 22 *c. G. XII.*

Ἱπποκράτης 287, 11 *Poll.* 317, 21 *v. scr.*

ἵππορ (ἵπποπορ *v. scr.*), τὸν τετράχαλκον Λάκωνες, 319, 11 *Hes.*

ἵππος in nummis Cephallenum 293, 25 *Poll.*

Ἱππῶναξ 317, 21 *Hes.* — ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἰάμβων 207, 3 *Poll.*

Ἰσαὰκ μοναχὸς ὁ Ἀργυροῦς 50.

Ἰσαῖος 311, 8 *Harp.* 337, 10 *Suid.*

ἰσάριθμος 300, 16 *Al.*

ἰσοδύναμος 301, 15 *Al.*

ἰcοκανονία 270, 4 *Ep.*
ἰcοcτάcιοc 300, 15. 301, 15 *Al.* 316, 16 *Hes.*
Ἰταλικοί 108. 232, 9. 233, 5 *c. G. IX.*
Ἰταλικόc, i. e. Romanus, sic πρὸc τὸ Ἰταλικόν, ratione ponderis Romani habita, 67. 106. 207, 24 *vet. m.* 232, 4 *c. G. IX*; item Ἰταλικὴ κοτύλη, λίτρα, μνᾶ, οὐγγία, Ἰταλικὸν δηνάριον, κεράμιον, τετράccαρον, Ἰταλικὸc μετρητήc, μόδιοc, ξέcτηc, πούc: vide substantiva.
Ἴωνεc 295, 1 *Poll.*
Ἰώcηποc 334, 1 *Suid.* — Ἰωcίππου ἀρχαιολογία 145. 279, 3.
καβά, ἑβραϊcτὶ τὸ ἔτεμεν, 271, 22 *Ep.*
καβιθά II 151 (addend. ad 264, 6).
καβίcα, agrestis mensura, 56.
κάβοc, mensura Hebraica, 260, 2. 262, 15 *Ep.*; εἶδοc μέτρου 337, 26 *Suid.*, μέτρον cιτικόν 329, 11 *Phot.* 350, 5 *EM.*, μέτρον cιτικὸν καὶ οἰνικόν 319, 13. 14 *Hes.*, est quarta pars modii Hebraici 146. 262, 16 *Ep.* (II 101, 9 *v. Lat.*) et aequalis esse dicitur congio 6 sextariorum 258, 1 π. μέτρ. (II 144, 23 *Calv.*). 277, 1 *Eus.* — minus definite vel quarta, vel quinta, vel sexta pars modii Hebraici esse dicitur 271, 21 *Ep.*
κάδδιχον, ἡμίεκτον, 319, 15 *Hes.*
κάδοc, μέτρον οἰνηρόν, 337, 27 *Suid.*, κεράμιον 319, 16 *Hes.* — i. q. ἡμιαμφόριον sive urna Romana, capit 24 sextarios 81 *Afr.* 257, 24 π. μέτρ. (II 144, 20 *Calv.*). 276, 23 *Eus.* — alia mensura κάδοc ἐλαίου 50 sextariorum 277, 8 *Eus.*
καθετὴρ ἀνδρεῖοc 66. 207, 12 *vet. m.*
κάλαμοc, antiqua Aegyptiorum mensura, 31. 181, 9 *Her. I.*, eadem sub Ptolemaeis regibus 29. 33, habet 10 pedes Philetaereos cet. 183, 3 *Her. I.* — mensura in inscriptione Dauliensi II 147. — mensura $6^2/_3$ cubitorum apud Aegyptios; alia, ut videtur, apud Palaestinos et Arabes, II 153 s. — κάλαμοc γεωμετρικόc, i. e. ὀργυιὰ ἑνδεκαcπίθαμοc Byzantina, II 147 *Ped.*; conf. I 192, 9.
Καλλίμαχοc 288, 27 *Poll.* 348, 10 *EM.*
Καλλιcθένηc 297, 5 *Poll.*
καλλιχέλωνοc ὀβολόc 289, 20 *Poll.* 319, 17 *Hes.*
καμαcτίc, μέτρον τι, 319, 19 *Hes.*
καμήλου φορτίον 260, 14. 273, 8 *Ep.* (II 100, 6 *v. Lat.*).
κάμμαρψιc, ἡμιμέδιμνον, 319, 20 *Hes.*
καμμάcτην, μέτρον τι, 319, 22 *Hes.*
κάμοc *v. scr.* pro κάβοc praef. I p. xv. 260, 2. 262, 15. 277, 1.
καμψάκηc (καμψάκιc, καμψάκκηc), mensura Hebraica, 260, 5, habet 12 sextarios 252, 22. 257, 13. 263, 16 *Ep.* (II 102, 12 *v. Lat.*). — alia mensura 4 sextariorum 263, 17 *Ep.* (II 102, 15 *v. Lat.*). 277, 9 *Eus.*

καμψάκις 252, 22. 257, 13; καμψάκκης 277, 9: vide καμψάκης.

κανᾶ τρία χονδριτῶν 260, 4. 268, 8 *Ep.*; conf. II 102, 1 *v. Lat.*

καπέτις, χοῖνιξ, 319, 23 *Hes.*

καπίθη, mensura, 206, 6 *Poll.*, capit 2 cotylas Atticas 319, 24 *Hes.*

καπίτιον, i. q. ἐπικεφάλαιον (ubi vide), 268, 3 *Ep.*

καρίον *v. scr.* pro κάρυον 231, 19.

κάρυον, mensura, 75 adn. 3 *Hipp.* — τὸ βασιλικὸν κάρυον pendit 4 drachmas 127. 235, 6 *c. G. X.* 237, 16 *c. G. XI.* 255, 16 (ubi ἄγει δραχμὰς δ' corrigendum), sive 3 stagia 231, 8 *c. G. VIII.* 245, 9 *Orib.* — aliter τοῦ βασιλικοῦ καρύου τὸ μέγεθος pendit 7 drachmas 243, 8 *c. G. XV* (conf. 134 adn. 1. 2). 252, 14. — τὸ Ποντικὸν κάρυον 77 *Diosc.* 82 adn. 3 *Archig.*, pendit 18 siliquas 231, 19 *c. G. VIII.* 245, 13 *Orib.*, sive 1 drachmam 243, 9 *c. G. XV* (conf. 134 adn. 1. 2). 252, 15.

καστρήσιος, καστρίσιος μόδιος: vide μόδιος.

καστρίσιον ἡμιμόδιον 41 adn. 5 *Absyrtus.*

κατακερματίζειν praef. I p. XXI. 295, 11 *Poll.* 338, 9. 10 *Suid.*

κατασχολεῖσθαι 180, 24 *Her. I.*

καττιτέρῳ ἐνόμισαν ἀντ' ἀργυρίου Συρακούσιοι 291, 19 *Poll.*

κεντηνάριον, centumpondium Romanum, 258, 10 π. μέτρ. (II 145, 9 *Calv.*). 267, 19 *Ep.* 307, 11 *gl. n.* — νομισμάτων ποσότης 307, 13 *gl. n.* 337, 28 *Suid.*

κεντινάριον 267, 19: vide κεντηνάριον.

κεράμιον, τὸ τοῦ οἴνου ἢ ὕδατος σταμνίον, 319, 25 *Hes.* — **1.** quadrantal sive amphora Romana, quae pede cubico definitur, 59 adn. 1. 60. 198, 15 *Eucl.* 205, 8 *Her.*, habet 8 congios 313, 2, pendit 80 libras vini, 72 olei cet. 250, 9. 25. 251, 12; idem dicitur Ἰταλικὸν κεράμιον 77 adn. 5 *Diosc.* 90, eique perinde tribuuntur 8 congii 222, 7 *c. G. IV.* 229, 9 *c. G. VII.* 238, 21 *c. G. XIII.* 246, 10 *Orib.*, vel 80 librae vini, 72 olei cet. 223, 23 *c. G. IV.* 239, 7 *c. G. XIII.* 240, 16. 241, 9. 22 *c. G. XIV.* 247, 9 *Orib.* — idem Romanum quadrantal significatur 279, 22: τὸ κεράμιον λίτρας ϙϛ', σταθμικὰς δηλονότι, i. e. 48 sextarios. — notae 170. 221, 11 *c. G. II.* 228, 9 *c. G. VI*[b]. 249, 15. — **2.** κεράμιον 10 modiorum, aequale solido cubito Romano, 60. 63. 202, 11.

κέρας λιτραῖον, cornu olearium, 211, 16. 22 *Gal.*; idem dicitur κέρας ἐπιτετμημένον 211, 11 *Gal.*, vel κατατετμημένον 216, 13. 217, 14 *Gal.*

κεράτιον **1.** siliqua, minimum Romanorum pondus inde a Constantini temporibus, 83 adn. 4 *Orib.* 89. 96. 228, 14 *c. G. VII.* 232, 17 *c. G. IX.* II 84, 4 *Prisc.*; est 6ª pars

scripuli 81 *Afr.* 240, 2. 6 *c. G. XIV.* 248, 13 coll. 16. II 84, 4 *Prisc.*, sive 18ª pars drachmae 221, 20 *c. G. III.* 248, 5 *Orib.* 249, 22, sive 24ª solidi 309, 3 ss. *gl. n.*, sive 1728ª librae 234, 5 *c. G. X.* 301, 22 *Al.* (conf. II 144, 6 *Calv.*); habet 4 ϲιτάρια 89. 222, 3 *c. G. III.* 231, 16 *c. G. VIII.* 245, 17. 248, 7 *Orib.* 249, 21, sive $2^2/_3$ χαλκοῦϲ (Attici ponderis recentioris) 125. 222, 3 *c. G. III.* 234, 25 *c. G. X.* 248, 8 *Orib.* 249, 8 (conf. χαλκοῦϲ Ἀττικόϲ); aliter $2^2/_5$ χαλκοῦϲ 234, 26 *c. G. X.* 237, 9 *c. G. XI.* — notae eius 170. 219, 21 *c. G. II.* 227, 5 *c. G. VI*ᵇ. 249, 15. 22. 250, 1 ss. 254, 10 *v. scr.* 255, 8. — **2.** habet 8 folles 278, 15 *Eus.* coll. II 152. — **3.** i. q. δηνάριον 6, pars 100ª ἀργυροῦ, 274, 9 *Ep.*

κέρατον 83 adn. 4. 245, 17. 23. 24. 25 *Orib.* (sed recte κεράτιον 248, 7); κέρατα 245, 12. 13. 16 cet. 248, 5. 7: vide κεράτιον.

κέρματα 295, 2 ss. *Poll.*, τὰ λεπτότατα (νομίϲματα) 337, 29 ss. *Suid.*

κερματίζειν 295, 13 *Poll.* 338, 7 *Suid.*

κερμάτιον, κερμάτια 295, 10 *Poll.* 338, 7. 9 *Suid.*

κερματιϲταί 306, 3. 15.

κέρϲα, Ἀϲιανὸν νόμιϲμα, 319, 26 *Hes.*

κερϲαῖον, νόμιϲμα παρ' Αἰγυπτίοιϲ, 320, 21 *Hes.*

Κεφαλλῆνεϲ 293, 24 *Poll.*

κῆνϲοϲ, τὸ νόμιϲμα, ἐτήϲιον τέλοϲ, 338, 12 *Suid.*

κιβδηλεύειν νομίϲματα 296, 6 *Poll.*

κίβδηλον νόμιϲμα 144 adn. 4. 266, 25. 267, 2 *Ep.* 280, 10 *Poll.* 323, 18 *Hes.* 350, 6. 10. 352, 7 *EM.*

κίκκαβοϲ, ὄνομα νομίϲματοϲ (comicum), 293, 12 *Poll.* 329, 13. 15 *Phot.*

Κίλικεϲ 294, 13 *Poll.*

κίνϲοϲ, census Romanus: ἡ ἀπογραφὴ τοῦ κίνϲου 50. 195, 9 *Her. VII.* — εἶδοϲ νομίϲματοϲ 320, 1 *Hes.*; conf. κῆνϲοϲ.

κίϲυροϲ, κόφινοϲ, 320, 2 *Hes.*

Κλεοπάτρα cosmetica scripsisse fertur 108 s. 233, 20 *c. G. X.* 253, 23.

Κνίδιοι 317, 25 *Hes.*

κοβελίϲκον, τρυβλίον, 320, 4 *Hes.*

κογγιάριον 260, 9. 264, 23 *Ep.* (II 106, 15 *v. Lat.*).

κόγγιον, i. e. congius Romanus, 8ª pars amphorae, 133. 240, 18. 241, 11. 24 *c. G. XIV.* 257, 25 s. π. μέτρ., eadem mensura ac χοῦϲ 240, 18. 241, 11 *c. G. XIV.* 250, 11. 258, 1 π. μέτρ. (conf. ad II 144, 22); capit 10 libras vini, 9 olei, 15 mellis 240, 18. 241, 11. 24 *c. G. XIV.* 250, 11. 27. 251, 14.

κόγχη ἡ μεγάλη, aequalis oxybapho, habet $1^1/_2$ cyathum, pendit 15 drachmas 127. 235, 22 *c. G. X.* 256, 8. — κόγχη ἡ ἐλάττων habet $1^1/_2$ cyathum, pendit 5 drach-

mas 127. 236, 1 *c. G. X.* 256, 10. — κόγχη, χήμη, 320, 5 *Hes.* 329. 16 *Phot.* — κόγχη et κόγχη χηραμίς, mensurae medicinales, 75. 76 adn. 3 *Hipp.*

κοδράντης **1.** nummus Hebraeorum sub imperio Romano, pendit 4^am^ partem unciae 162 adn. 2. 252, 19. 253, 11. 258, 9. 265, 15 *Ep.* 278, 17 *Eus.* 303, 19, sive 6 scripula 150 adn. 1. 304, 6; idem vocatur σίκλον 253, 11. 303, 19. — **2.** est 3000^a^ pars solidi 166. 274, 22 *Ep.* 313, 23. 320, 9 *Hes.*, sive 4^a^ pars follis 306, 19. 320, 6 *Hes.*; habet 2 λεπτά 166. 305, 1. 306, 19. 26. 313, 22. 320, 6. 12 *Hes.*, vel 3 νουμμία 306, 26; idem dicitur ἔσχατος κοδράντης 320, 10, vel τὸ πᾶν 320, 6. 12 *Hes.*; conf. praeterea τὸ λεπτότατον τοῦ χαλκοῦ νόμισμα κοδράντην Ῥωμαῖοι καλοῦσι 303, 13 et κοδράντης, σκοτασμὸς ἢ λεπτὰ δύο ἢ τὸ ἔσχατον τοῦ λεπτοῦ 305, 1. — **3.** κοδράντης loco suspecto comparatur ei stateri qui tria νομίσματα habere dicitur 303, 10. — **4.** vocis origo ex Hebraico sermone derivatur 268, 11. 12 *Ep.*

κοδράτης *v. scr.* 253, 11.

κοινόστομον *v. scr.* pro κυνόστομον 188, 10.

κόκκιον, i. q. κεράτιον, 96 adn. 1. 228, 14. 16 *c. G. VII.*

κόκκοι tres efficiunt solidum sive talentum 165. 306, 21. (320, 8): vide 166. — κόκκοι τοῦ πεπέρεος 140 cum adn. 6. 259, 4 π. μέτρ. (II 146, 6 *Calv.*).

κόλαθος 277, 10: vide κόλλαθον.

κολία, μέτρον τι, 320, 14 *Hes.*

κόλλαθον (κόλαθος), Syrorum mensura, habet 25 sextarios 260, 4. 264, 21 s. *Ep.* (II 106, 13 *v. Lat.*). 277, 10 *Eus.*

κολλεκτάριος 307, 14 *gl. n.*

κολλυβιστής 306, 4. 12. 15. 320, 15 *Hes.*

κόλλυβον, λεπτόν τι νομισμάτιον, 288, 26. 29 *Poll.*

κόλλυβος, εἶδος νομίσματος cet., 320, 15 *Hes.*

κόλυμβος: vide μέτρησις κολύμβου.

κόμμα nummorum 296, 10 *Poll.* 320, 17 *Hes.* 338, 16 ss. *Suid.*

κόνδυλος, mensura, 44. 45. 192, 17 *Her. VI*, habet 2 digitos 187, 20 *Her. V* (conf. 188, 7. 12 ss.). — προσθήκη κονδύλου 46 extr. 192, 4; conf. II 147 extr. — κόνδυλος, ἡ τοῦ ἀντίχειρος ἔκτασις, II 148 *Ped.*; conf. ὀργυιά 4.

Κονσταντινουπολῖται 308, 8 *gl. n.*

κοντὸς ἀνήρ 46 adn. 1. 192, 5.

κόντουρος 54. 200, 16 π. π. μ.

κοπή praef. II p. xv.

κορβανῶν 275, 6 *Ep.*

κόρη, νόμισμα παρὰ Ἀθηναίοις, 289, 21. 24. 290, 8 *Poll.*

κορίβα, κουρία (?), agrestis mensura, 56.

Κορίνθιον νόμισμα 290, 11 *Poll.*; Κορίνθιος στατήρ 292, 15. 298, 5 *Poll.*

κόρος, mensura Hebraica, 259, 19 *Ep.* (320, 19 *Hes.*), derivatur ex Hebraico χόρ 260, 10 *Ep.*; habet 30 modios (Hebraicos) 260, 11. 271, 8. 273, 7 *Ep.* (II 100, 5 *v. Lat.*); eidem tribuuntur 10 Attici medimni 279, 13 *Ios.* — κόρος ὁ Φοινικικός habet 30 cάτα 139 cum adn. 4. 258 π. μέτρ. (II 145, 28 *Calv.*); conf. κόρος cάτων λ', μοδίων με' 277, 16 *Eus.*

κόρcιον, νόμιcμα παρ' Αἰγυπτίοιc, 320, 20 *Hes.*

κοcμητικὰ Κλεοπάτραc 109. 233, 20 *c. G. X.*

κοτύλη **1.** omnino εἶδοc μέτρου 320, 22 *Hes.* 338, 23 *Suid.* 350, 10 *EM.*, est ὑγρῶν καὶ ξηρῶν μέτρον 206, 12 *Poll.*, commemoratur 75 adn. 3 *Hipp.* 76 *Nic.* 76. 77 adn. 3 *Diosc.* 82 adn. 3 *Dieuch.* 83 adn. 3 *Herod. Xenocrat.* 207, 3 *Poll.* — **2.** Ἀττικὴ κοτύλη commemoratur 74 adn. 1. 75 adn. 3 *Hipp.* 82 adn. 3 *Antyll.* 319, 24 *Hes.*; Atticis cotylis definiuntur congius et choenix, Aegyptiae mensurae, 236, 7. 10 *c. G. X.* 242, 15. 17 *c. G. XV*; definitur 12ª parte congii 208, 24 *vet. m.* 252, 1, sive 4ª parte choenicis, sive dimidia parte sextarii 208, 6 s. *vet. m.* — **3.** eadem mensura est ea κοτύλη quae heminae Romanae sive dimidiae parti sextarii aequalis esse dicitur 211, 15 *Gal.* 222, 9 *c. G. IV.* 233, 1. 3. 9 *c. G. IX.* 238, 23 *c. G. XIII.* 250, 14. 251, 3. 260, 5. 263, 19. 20 *Ep.* (II 102, 19. 21 *v. Lat.*). 338, 21 *Suid.*; haec pendit 10 uncias vini, 9 olei cet. 224, 1 *c. G. IV.* 239, 12 *c. G. XIII.* 240, 21. 241, 14. 242, 2 *c. G. XIV.* 247, 12 *Orib.*; conf. ἡμίνα 1. — **4.** haec cotyla sive hemina Romana dicitur λίτρα ἐλαίου habetque 12 uncias metricas 69. 79 s. 217, 6. 218, 8 *Gal.* (conf. 213, 16. 21). 277, 3 *Eus.*; eadem vocatur Ἰταλικὴ κοτύλη 209, 9. 10 *Gal.*, vel Ἑλληνική 69. 208, 14 *vet. m.* 233, 13 *c. G. IX* (conf. tamen II 148 addend. ad 69); conf. λίτρα 4 et λιτραῖον κέραc. — **5.** Attica cotyla a Graecis medicis 60 drachmis olei aestimata 71 s. 215, 24. 216, 1. 4 *Gal.* 235, 14 *c. G.* X. 242, 21 *c. G. XV.* 252, 3. 255, 27; hae 60 drachmae postea comparatae $7^1/_2$ unciis Romanis 216, 3 *Gal.* 235, 14 *c. G.* X. 255, 27. — **6.** hinc orta ea cotylae aestimatio qua 9 unciae metricae ei tribuuntur, unde fit quadrante minor quam hemina Romana (conf. infra Ἀλεξανδρινὴ κοτύλη), 79. 210, 14. 21. 24. 211, 21. 216, 1. 217, 3. 26 *Gal.* 222, 14 *c. G. IV.* 230, 23 *c. G. VIII.* 244, 22 *Orib.* 249, 24; eadem dicitur Ἀττικὴ κοτύλη 210, 14. 216, 1. 217, 1 *Gal.* — **7.** sed haec aestimatio minime certa fuit, nam praeter 9 uncias cotylae etiam 10 vel 12 uncias tribui scribit Galenus 211, 16 s. 213, 16. 21. 218, 8 s., vel etiam $16^2/_3$ uncias 210, 28, quae aestimatio redit 217, 9 omisso besse excurrente; omnino varias cotylas in usu fuisse docet Galenus, ut Ἀττικήν, Ἀλεξανδρεωτικήν, Ἐφεcίαν 217, 1. 2. — **8.** Αἰγιναία κοτύλη 75 *Hipp.* — **9.** Ἀλεξανδρινὴ κοτύλη habet 8 uncias olei, 9 uncias

vini 208, 16 *vet. m.* II 42 cum adn. 4. 150 init. — **10.** κοτύλη (hippiatrica) habet 12 uncias 130. 237, 25 *c. G. XII*, sive 2 oxybapha singula 3 cyathorum 99. 130. 139. 229, 6 *c. G. VII.* 237, 25 *c. G. XII.* 258, 5 π. μέτρ. (II 145, 2 *Calv.*). — **11.** κοτύλη georgica Aegyptia est sesqui maior Attica, est enim dodrans sextarii 128. 236, 12 *c. G. X.* — [**12.** κοτύλη ἡ μεγάλη aequalis oxybapho 230, 6 *c. G. VII.*] — **13.** de partibus cotylae vide κύαθος, μύστρον, ὀξύβαφον. — **14.** notae cotylae 170. 219, 22 *c. G. II.* 227, 8 *c. G. VI*[b]. 249, 16. 24. *v. scr.* ad 255, 26.

κουαδράντης *v. scr.* 303, 10.

κουμουλᾶτος μόδιος: vide μόδιος 8.

κούμουλος *pr. scr.* pro κουμουλᾶτος (μόδιος) 257, 17. 276, 9.

κόφινος, μέτρον Βοιώτιον, praef. I p. XI. 206, 14 *Poll.* 320, 2 *Hes.*, capit 3 congios 206, 19 *Strattis.* 320, 23 *Hes.*

κοχλιάριον **1.** commemoratur 77 *Diosc.* 83 adn. 3 *Herod. Philagr.* 339, 1. 3 *Suid.* — **2.** minima mensura, 96[a] pars sextarii sive dimidia mystri (conf. μύστρον 7), 81 *Afr.* 99. 130. 139. 238, 3 *c. G. XII.* 256, 24. 258, 8. 9 π. μέτρ. (II 145, 5. 6 *Calv.*). 277, 5 *Eus.*; pendit 4[am] partem unciae 238, 14 *c. G. XII.* 257, 4. 277, 3 *Eus.*, sive 6 scripula 131. 238, 7 *c. G. XII*, sive $1^1/_2$ stagium 131. 239, 1 *c. G. VII.* — **3.** alia mensura dimidio minor, pendit enim 3 scripula sive 1 drachmam 127. 134 adn. 1. 235, 9 *c. G. X.* 237, 19 *c. G. XI.* 243, 7 *c. G. XV.* 252 13. 255, 20. — **4.** alia mensura, cui 7 stagia tribuuntur, 231, 13 *c. G. VIII.* 245, 14 *Orib.* — **5.** κοχλιάριον aequale cotylae (?) 222, 9. 13 (conf. 91). 246, 11. 14 *Orib.*

κοχλυάριον *pr. scr.* pro κοχλιάριον 245, 14. 246, 11.

κραπαταλός, ὄνομα νομίσματος (comicum), 293, 8. 10 *Poll.* 320, 24 *Hes.*

Κράτης 281, 5. 284, 22 *Poll.*

Κρατῖνος 296, 14 *Poll.* 331, 15 *Phot.*

Κρῆτες 322, 20 *Hes.*

Κρίτων medicus 213, 23. 214, 2. 17. 24. 27. 215, 13. 22 *Gal.*

Κροίσειοι στατῆρες 294, 1 *Poll.* 320, 25 *Hes.*

κυάθιον 314, 20 *Hes.*

κύαθος **1.** μέτρον ὑγροῦ 339, 2 *Suid.* 350, 15 *EM.*, μικρὸν μέτρον 320, 26 *Hes.*, derivatur a χύω 339, 3 *Suid.*, commemoratur 74 adn. 1. 75 adn. 3 *Hipp.* 76 *Nic.* 76. 77 adn. 5 *Diosc.* 82 adn. 3 *Antyll. Archig.* 83 adn. 3 *Diocl. Herod. Philumen.* — **2.** est 6[a] pars cotylae (et Atticae et Aegyptiae et Romanae) 124. 127. 133. 208, 10 *vet. m.* 222, 19 *c. G. IV.* 224, 19 *c. G. V.* 235, 12. 13. 236, 19 *c. G. X.* 239, 4 *c. G. XIII.* 241, 1. 18 *c. G. XIV.* 242, 21. 24 *c. G. XV.* 246, 17 *Orib.* 250, 17. 251, 17. 252, 3. 255, 26. 256, 11; pendit 12 drachmas olei, $13^1/_3$ vini cet. 224, 6

c. G. IV. 239, 16 *c. G. XIII.* 241, 1. 18. 242, 5 *c. G. XIV.* 247, 17 *Orib.* 250, 18 (ubi pro γράμμα α' legendum γράμματα δ'). 251, 8. 20. — **3.** aestimatur 10 drachmis (conf. κοτύλη 5) sive $1^1/_4$ uncia 208, 10 *vet. m.* (coll. II 149 addend. ad h. l.). 235. 10 *c. G. X.* 242, 26 *c. G. XV.* 252, 7. 255, 22. 256, 11; aliter etiam aestimatur vel $1^1/_2$ vel 1 uncia 231, 26. 27 *c. G. VIII.* — **4.** κύαθος hippiatricus pendit 2 uncias 238, 5 *c. G. XII.* 257, 1. 277, 1 *Eus.* 321, 2 *Hes.* 329, 17 *Phot.* 339, 2 *Suid.*; conf. κοτύλη 10; sed possunt etiam loci p. 277, 1 cet. pertinere ad vulgarem cotylam, quae habet 12 uncias metricas (conf. κοτύλη 4). — **5.** κύαθος (vulgaris: conf. supra 2) habet 2 μύστρα μικρά 223, 1 *c. G. IV.* 231, 24 *c. G. VIII.* 239, 5 *c. G. XIII.* 246, 18 *Orib.* 256, 23, sive 2 χήμας μικράς 223, 1. 239, 5. 246, 18 (unde corrigendum 231, 24 χήμας pro μνᾶς). — **6.** κύαθος is qui pertinet ad cotylam hippiatricam (supra 4) habet 4 μικρὰ μύστρα 99. 229, 3 *c. G. VII*, sive 4 μύστρα 130. 238, 2. 11 *c. G. XII*, sive 4 μύστρια 139. 258, 6 π. μέτρ. (II 145, 4 *Calv.*). — **7.** κύαθος is qui hebraice μεθεκώθ dicitur, sexta pars sextarii, 260, 6. 263, 22 *Ep.* (II 102, 22 *v. Lat.*). — **8.** κύαθος τὸ ἥμισυ τῆς δραχμῆς ὀγγίαι β' 274, 18 *Ep.* — **9.** notae cyathi 170. 207, 19 *vet. m.* 219, 22 *c. G. II.* 226, 14 *c. G. VI*ᵃ. 227, 7 *c. G. VI*ᵇ.

κύαμος, mensura, 75 adn. 3 *Hipp.* — κύαμος ὁ Αἰγύπτιος 77 *Diosc.* 81 adn. 6. 134 adn. 1. 2; habet $1^1/_2$ obolum 243, 11 *c. G. XV.* 252, 16; aliter habet 4 obolos 81 *Afr.* — κύαμος ὁ Ἀλεξανδρινός habet 3 obolos 81 *Afr.*, ὁ Ἑλληνικός 2 obolos ibid.

κύαμος *pr. scr.* pro κύαθος 231, 2 *c. G. VIII* (conf. II 149).

Κυζικηνοὶ στατῆρες 318, 7. 321, 3 *Hes.* 329, 18 *Phot.*

κυμάτια 26 adn. 7. 32. 182, 1 *Her. I.*

κυνόστομον, mensura, 45. 188, 10 *Her. V.*

Κύπριοι 261, 7. 9. 10. 272, 6. 273, 29 *Ep.* (II 100, 18. 101, 1 *v. Lat.*). 312, 14. 316, 14 *Hes.* II 150 extr.

κύπρον, mensura, 207, 1 *Poll.*; conf. κύπρος.

Κύπρος, insula, 325, 20 *Hes.*

κύπρος, μέτρον σιτηρόν, 321, 5 *Hes.*; Ponticorum mensura capiens 20 sextarios 260, 8. 264, 15. 16. 19. 269, 22. 24. 270, 1 *Ep.* (II 106, 1. 2. 5. 6. 10 *v. Lat.*). 277, 17 *Eus.*

Κυρηναῖοι 284, 2 *Poll.* 314, 16 (αὐτοῖς) *Hes.*

Κυρήνη 284, 16 *Poll.*

Κωδάλου (vel Κοδάλου) χοῖνιξ 321, 6 *Hes.* 338, 14 *Suid.*

κωδαλοῦχος, μέτρον γῆς, 339, 5 *Suid.*

Κωνστάντιοι in Cypro insula 261, 11 *Ep.* II 151 init.

λαγώς in nummis Rheginorum 293, 24 *Poll.*

Λακεδαιμόνιοι 291, 16 *Poll.*

Λάκωνες 319, 12. 323, 25 *Hes.*
Λαύρειον (Λαύριον) 315, 4 *Hes.* 335, 6 *Suid.*
Λαυριωτικαὶ γλαῦκες 315, 3 *Hes.* 335, 5 *Suid.*
λεθέκ, mensura Hebraica 15 modiorum, 260, 1. 15. 17. 20. 24. 271, 9. 273, 13. 16 *Ep.* (II 100, 8 *v. Lat.*). 277, 21 *Eus.*
λείτρον τὸ μέγα (scribendum videtur λίτριον) habet 1 unciam 231, 3 *c. G. VIII.*
λεκέθ 273, 10. 11. 12. 14. 277, 21: vide λεθέκ.
λεκίσκιον Ἀττικόν 74 adn. extr. *Hipp.*
λεπτεπίλεπτος 267, 17 *Ep.*
λεπτόν appellatio variorum nummorum minutorum (conf. λεπτός). **1.** 20ª pars τριᾶντος Siculorum 327, 7 *Hes.* — **2.** 20ª pars sicli Hebraici, pendit 10ᵃᵐ partem denarii sive 80ᵃᵐ unciae 305, 20; idem ὀβολός vocatur 305, 21; conf. ὀβολός 8, σίκλος 6. — **3.** 7ª pars chalci 156 s. 330, 13 *Phot.* 340, 12 *Suid.* — **4.** id quod ἀσσάριον 4; est igitur 6000ª pars talenti sive solidi 142 adn. 2. 143, 11. 166. 253, 1. (265, 4). 267, 13. 274, 6. 276, 7. 302, 15 *Max.* 306, 20. 313, 21. 320, 7. 12 *Hes.*; λεπτά 2 efficiunt κοδράντην: vide κοδράντης 2. — **5.** λεπτά 2 incurrunt in follem 145 adn. 4. 267, 6 *Ep.*; conf. φόλλις. — **6.** λεπτόν dicitur 60ª pars assarii 253, 7. — **7.** pondere habet aut 8ᵃᵐ partem unciae 150 adn. 1. 270, 16 *Ep.* 304, 6, aut 4ᵃᵐ partem 303, 21. 305, 4.
λεπτός (immo λεπτόν) siliqua sive κεράτιον dicitur a Prisciano II 84, 4.
λεπτός adiectivum ponitur ad significanda varia nummorum minutorum genera: λεπτά dicuntur κέρματα vel κερμάτια 337, 29. 338, 7. 8. 9 *Suid.*; λεπτὸν τοῦ νομίσματος vel λεπτὸν νομισμάτιον dicitur χαλκοῦς 157. 288, 1. 296, 18 *Poll.*; item λεπτὸν νομισμάτιον vocatur κόλλυβος 288, 26 (conf. 289, 2 *Poll.*), item λεπτὸν νόμισμα (vel νομισμάτιον) σιδάρεος Byzantiorum 291, 10 *Poll.* 325, 12 *Hes.* 340, 3 *Suid.*; tum λεπτὸν νόμισμα ἀργύριον 334, 12 *Suid.*, λεπτοὶ ἀργύριοι 308, 5. 23. 309, 1 *gl. n.*; denique τὸ λεπτότατον τοῦ χαλκοῦ νόμισμα κοδράντην Ῥωμαῖοι καλοῦσι 303, 13 — aliter λεπτάς, τὰς ἐξωβόλους, 321, 8. 9 *Hes.*, ubi λεπταὶ δραχμαί opponuntur παχείαις.
λεπτότης τοῦ σταθμοῦ 254, 1. 3; λεπτότητες ἐν τῷ νομίσματι 267, 12 *Ep.*
λεύγη, μέτρον τι Γαλατικόν, 321, 11 *Hes.*
Λεύκιος medicus 212, 14 *Gal.*
λήτρα *v. scr.* pro λίτρα 244, 15. 17 ss.
λιβαδαία γῆ II 148 *Ped.*
λιβάδιον 190, 1 *Her. V.*
λίβρα, i. e. libra Romana, 270, 3 *Ep.* 321, 17 *Hes.*
λιδρίον, τρυβλίον, 321, 12 *Hes.*
λιθικὸς πῆχυς: vide πῆχυς 5.

λίcτριον, μέτρον τι, 321, 13. 14 *Hes.*; id quod μύcτριον sive μύcτροc, 139. 258, 7. 8 π. μέτρ. (II 145, 5 *Calv.*).

λίτρα **1.** libra Romana, ἐπιχώριον ὄνομα Romanis, 210, 16 *Gal.*; λίτρα, ὁ cταθμόc, 339, 6 *Suid.*; vox derivatur ex *libra*, i. e. ἰcότηc vel ἰcoκανονία 270, 3 *Ep.*; falso eadem ex *litterae* 307, 16 *gl. n.*, vel ex Hebraico sermone 267, 21 *Ep.* (conf. praef. I p. xviii); commemoratur 57. 76 *Diosc.* 82 adn. 3 *Archig.* 321, 16 (coll. vs. 17) *Hes.* — **2.** partes huius librae Romanae sunt *a*) 12 unciae 57. 125. 208, 12 *vet. m.* 218, 12 *Gal.* 221, 17 *c. G. III.* 230, 22 *c. G. VIII.* 232, 12 *c. G. IX.* 234, 4 *c. G. X.* 237, 1 *c. G. XI.* 240, 10 *c. G. XIV.* 244, 21. 248, 3 *Orib.* 248, 20. 249, 4. 23. 254, 15. 265, 10. 270, 5. 12 *Ep.* (II 104, 7 *v. Lat.*). 278, 11 *Eus.* 301, 18 *Al.* (II 144, 3 *Calv.*). 305, 9; conf. οὐγγία. — *b*) 96 drachmae sive denarii 125. 212, 3 *Gal.* 234, 4 *c. G. X.* 254, 15. 301, 21 *Al.*; conf. δραχμή. — *c*) 288 scripula 125. 234, 4 *c. G.* X. 254, 15. 270, 7. 12 *Ep.*; conf. γράμμα. — *d*) 1728 siliquae 125. 234, 5 *c. G. X.* 270, 11 *Ep.* 301, 21 *Al.*; conf. κεράτιον. — *e*) habuit antiquitus 72 denarios 67. 208, 13 *vet. m.* — **3.** eidem librae tribuuntur hae partes non Romanae *a*) 75 drachmae Atticae vetustae 208, 12 *vet. m.* (conf. 67). — *b*) 90 drachmae Ptolemaicae 121. 238, 16 *c. G. XII.* — *c*) ποτὲ ἀντὶ τῆc λίτραc < ρ′ γράφουcιν 216, 12 *Gal.* — *d*) 24 stateres singuli 4 drachmarum 301, 16 *Al.* (II 143, 29 s. *Calv.*) — *e*) 3456 κριθῆc κόκκοι 270, 11 *Ep.* — *f*) ὑφ' ἓν 5000 κόκκοι πεπέρεοc 140. 259, 5 π. μέτρ. (II 146, 7 *Calv.*). — *g*) ὁλκαὶ ἕξ 97. 228, 24 *c. G. VII.* — *h*) nullam esse libram 48 drachmarum demonstrat Galenus 216, 15. — **4.** λίτρα ἡ τοῦ ἐλαίου καλουμένη 217, 13 *Gal.*, sive λίτρα μετρική 217, 29 *Gal.*, i. e. apud Romanos μέτρον ᾧ τὸ ἔλαιον μετροῦcι 213, 2 *Gal.*, unde dicitur λίτρα ἡ νῦν ἐν Ῥώμῃ 210, 21 *Gal.*, vel Ῥωμαϊκὴ λίτρα 216, 21. 217, 4. 218, 6 *Gal.*; est dimidia pars sextarii 69. 80. 146. 208, 15 *vet. m.* 233, 14 *c. G. IX.* 263, 14. 264, 1 *Ep.* 277, 2. 278, 2 *Eus.*, aequalis igitur heminae sive cotylae 69. 79. 80. 151. 209, 9 s. 217, 6. 7 *Gal.* 257, 12 (conf. νέβελ). 279, 21. 22 (eadem significatur 216, 23 *Gal.*); dividitur in 12 partes quae unciae vocantur 213, 4. 5. 217, 6. 7 *Gal.* — haec libra metrica confunditur cum libra ponderali 211, 9 (coll. vs. 11) *Gal.* 279, 22 (coll. 151). — **5.** Ἰταλικὴ λίτρα est libra Romana (conf. supra) 301, 16 *Al.* (II 143, 29 *Calv.*), eadem Ῥωμαϊκὴ λίτρα 218, 12 *Gal.*; sed alia est illa Ῥωμαϊκὴ λίτρα qua cornu olearium significatur (supra 4). — **6.** λίτρα χρυcοῦ Constantiniana, habet 1000 miliarensia 307, 20 *gl. n.*; eadem λίτρα χρυcίου 308, 15 *gl. n.* — **7.** λίτρα, ὀβολόc, νόμιcμα παρὰ Cικελοῖc, 321, 16. 19 *Hes.*, νόμιcμα 329, 19 Phot., nummus Siculorum 292, 7. 13. 16. 20. 21. 25. 293, 2. 297, 15. 16. 20. 24. 298, 1. 5. 9 *Poll.* II 19, ab

Aristotele obolo Aeginaeo aestimatus 292, 8. 298, 1 *Poll.*; conf. στατήρ. — suspectum λίτρα, ἡ νουμμοδόκη 329, 23 *Phot.* — **8.** λίτρα, pars 40ª modii satorii, habet 5 orgyias quadratas 39. 41. 42. 46. 190, 18. 191, 1 ss. *Her. V.* II 147 *Ped.* — **9.** incertum est, quae libra intellegatur nonnullis locis ubi mensurae frumenti libris definiuntur: vide μέδιμνος 2, ἡμιμέδιμνον, ἀρτάβη 5, βάδος, χοῖνιξ 6. — **10.** notae librae (et ponderalis et metricae et satoriae) praef. I p. xv. 147. 170. 207, 20 *vet. m.* 220, 13. 15 *c. G. II.* 225, 21 *c. G. VI*ª. 227, 19 *c. G. VI*ᵇ. 243, 23 *c. G. XVI.* 249, 16; quod attinet ad notam librae satoriae, hoc loco addendum videtur in tabula orgyiarum, quam in Heronis reliq. p. 49, 1 ss. edidi, codicem Parisinum 1670 modo habere λίτρας plene, modo omissa terminatione ας scriptum, modo idem per ⅄′ i. e. ΗΚ (conf. praef. I p. xv) notatum, tum codicem Vindobonensem philos. Gr. 179 (apud nos V) in eadem tabula (in his metrolog. script. I p. 190, 18. 191, 3 ss. saepius habere ΗΚ′; praeterea de notis huius librae conf. adnot. ad Her. p. 50, 22. 143, 22. 148, 12.

λιτραῖον κέρας, cornu olearium, 211, 16. 22 *Gal.*, idem λιτραῖον μέτρον 210, 2 *Gal.* (conf. 80).

λιτραῖος σταθμὸς τῶν στερρῶν σωμάτων 210, 1 *Gal.*

λίτριον *v. scr.* pro λίστριον 321, 13.

λιτρισμός 143, 11. 265, 2. 274, 11 *Ep.*

λιτροδόκα praef. I p. xx. 293, 2 *Poll.*; λιτροδόκη 329, 24 *Phot.*

λιτροσκόπος 321, 18 *Hes.* 329, 21 *Phot.*

λιχανός 179, 9 *Poll.* 188, 9 *Her. V.* 331, 14 *Phot.* 351, 17 *EM.*

λιχάς, mensura, praef. I p. ix. 44 extr. 45. 179, 9 *Poll.* 188, 8 *Her. V.* 331, 14 *Phot.*, habet 10 digitos 180, 2 *Greav.*; eadem 10 digitorum mensura definitur ἀπὸ τοῦ μεγάλου δακτύλου πρὸς τὸν λιχανὸν ἄκρον 351, 16 s. *EM.*, quae a Meletio (adn. ad 351, 20) μετακονδύλιον vocatur.

λόχμη 190, 11 *Her. V.*

Λύδιον νόμισμα 321, 24 *Hes.*

Λυδοί nummos invenerunt auctore Xenophane 293, 18 *Poll.*

Λύκος: vide Ἐριχθόνιος.

Λυσίας orator 152. 282, 18 *Poll.* 310, 22 *Harp.*

μαθαλίδες, μέτρα, 321, 20 *Hes.*

Μακεδονικὴ λέξις τὸ βηματίζειν 314, 19 *Hes.* — Μακεδονικὸν τάλαντον 299, 21.

μανασῆς 261, 6: vide μνασίς.

μάνη (vel μανή), Hebraica minae appellatio, 143 adn. 2. 266, 13. 269, 11. 271, 4 *Ep.*; idem legisse videtur interpres Epiphanii II 105, 7, ubi *mani* libri.

μάνης, i. q. μάνη, 146.

Μάξιμος ὁ ἅγιος 149. 161 s. 302, 13.

μάρηc 260, 8. 264, 13: vide μάριc.
μάριc (vel μάρηc) **1.** ἑξακότυλον μέτρον 206, 8 *Poll.* 321, 22 *Hes.* — **2.** Ponticorum mensura, habet 2 hydrias sive 20 sextarios 260, 8. 264, 13. 269, 21 *Ep.* (II 106, 1. 2. 5 *v. Lat.*). 277, 12 *Eus.*; conf. G. Dindorf. ad Epiphan. IV part. I praef. p. xvii.
μαcμαρώθ, mensura Hebraica, 263, 23 *Ep.* (II 102, 25 *v. Lat.*).
μαυλιcτήριον, Λύδιον νόμιcμα, 321, 24 *Hes.*
μεγάλητρον, *pr. scr.* pro μέγα λίτριον, habet 1 unciam 245, 3 *Orib.*
μεγάμιcτρον *pr. scr.* pro μέγα μύcτρον 247, 13 *Orib.*
μεδεκώθ praef. I p. xvi. 263, 22 *v. scr.* vel μεθεκώθ 263, 22 *Ep.*, vel medeccoth II 102, 23 *v. Lat.*, mensura Hebraica, sexta pars sextarii.
μεδιμναῖον, μέτρον μοδίου, 321, 26 *Hes.*
μέδιμνον 276, 11. 277, 19. 322, 1. 329, 25. 339, 7. 10. 11: vide μέδιμνοc.
μέδιμνοc (vel μέδιμνον), μέτρον (ξηρῶν), 206, 5 *Poll.* 311, 24 s. *Harp.* 339, 10 *Suid.* **1.** μέδιμνοc ὁ Ἀττικόc 279, 13 *Jos.* 313, 18 *Hes.* 334, 15. 23 *Suid.* 347, 23 *EM.*, habet 12 ἡμίεκτα 224, 20 *c. G. V.* 246, 3 *Orib.*, sive 6 modios, 48 choenices cet. 225, 2 *c. G. V.* 246, 5 *Orib.* (v. adnot.). II 145, 15 *Calv.*; idem simpliciter μέδιμνοc vocatur eique tribuuntur 6 ἑκτεῖc (vide ἑκτεύc), sive 6 modii 277, 19 *Eus.* 339, 11, sive 12 ἡμίεκτα 107. 208, 5 *vet. m.* 232, 20 *c. G. IX.* 318, 11. 12 *Hes.* (conf. ἡμίεκτον), sive 48 choenices 206, 9 *Poll.* 232, 23 *c. G. IX.* 311, 20. 26 *Harp.* 318, 12. 322, 1 *Hes.* 329, 2. 25 *Phot.* 337, 15. 18. 339, 7 *Suid.* 349, 21 *EM.* — **2.** praeterea variis rationibus μέδιμνοc vel Atticus vel alius quis definitur, e quibus aliae sunt suspectae, aliae ambiguae; nam tribuuntur medimno *a*) 192 sextarii (immo cotylae) 232, 23 *c. G. IX* (conf. 108); — *b*) 48 λίτραι (immo choenices) 102 extr. 230, 16 *c. G. VIII.* 244, 15 *Orib.*; — *c*) 144 λίτραι atque alii cuidam 192 λίτραι 279, 21 (i. e. metretae Attico 144, et medimno Attico 192 cotylae: conf. 151); — *d*) μέδιμνον μοδίων ϛ'· ὡc εἶναι μέτρον ξεcτῶν οβ' ἤτοι λιτρῶν ρη' 339, 11 (hic igitur sextarius $1^1/_2$ libra aestimatur; sed hi numeri pertinent ad metretam Atticum, non ad medimnum); — *e*) τὸ μέδιμνον μέτρα ρη' 276, 11 *Ep.* (ubi forsitan λίτραι restituendum sit: conf. adnot. ad h. l.). — **3.** Atticus medimnus comparatur cum artaba Persarum 347, 23 *EM.* — **4.** μέδιμνοc ὁ Πτολομαϊκόc ἡμιόλιοc τοῦ Ἀττικοῦ 258, 17 π. μέτρ. (II 145, 22 *Calv.*), habet 2 antiquas artabas 258, 18 (II 145, 24) sive 12 ἡμίεκτα 124. 242, 12 *c. G. XV.* 251, 24. — **5.** μέδιμνοc παρὰ Κυπρίοιc διάφοροc, nam Salaminiorum medimnus habet 5, Paphiorum et Siculorum $4^1/_2$ modios 261, 9 ss. 271, 14 *Ep.* (II 101, 3. 4 *v. Lat.*).

II 150 s. — **6.** μέδιμνος georgicus Aegyptius habet 102 sextarios 101. 128 s. 230, 11 *c. G. VII.* 236, 16 *c. G. X.* — **7.** notae medimni 170. 221, 2 *c. G. II.* 228, 2 *c. G. VI*[b]. 277, 17 *v. scr.*

μεθεκώθ: vide μεδεκώθ.

μεθὸ δὲ praef. I p. IX. 189, 15 *Her. V.*

μέλι. mellis pondere mensurae exiguntur 223, 22 ss. 224, 10 *c. G. IV.* 239, 8 ss. *c. G. XIII.* 241, 21 ss. *c. G. XIV.* 247, 8 ss. 23 *Orib.* 259, 3 π. μέτρ. — pondus eius comparatur cum pondere vini et olei 223, 10. 12 *c. G. IV.* 229, 12. 22 ss. *c. G. VII.* 246, 22. 25 *Orib.* 277, 13 *Eus.*

μέλισσα, ὀβολός, 322, 2 *Hes.*

Μένανδρος 153. 290, 18 *Poll.*

μέντοι, Aegyptia modii appellatio, praef. I p. XVI. 262, 11 *Ep.*

μέρος. notae 170. 226, 4 *c. G. VI*[a]. 244, 3 *c. G. XVI.* 249, 19.

μετακονδύλιον adnot. ad 351, 20.

μετρᾶν, μετρᾶται, *v. scr.* pro μετρεῖν, μετρεῖται, 189, 17. 8.

μέτρησις γαιῶν 180, 23 *Her. I*; ἡ τῆς μετρήσεως ἐπίνοια inventa apud Aegyptios 30. 181, 1 *Her. I*; αἱ ἐν τοῖς μεγέθεσι μετρήσεις 193, 6. 8 *Her. VII.* — μέτρησις πλοίου 202, 5. 203, 26. 204, 10; πίθου 202, 15. 203, 2. 13; κολύμβου 204, 22 *Her.*

μετρηταῖον (scil. μέτρον) 274, 1 *Ep.*

μετρητής **1.** ὁ Ἀττικός commemoratur 323, 6 *Hes.*, idem, ut videtur, 83 adn. 3 *Diocl.*; definitur 12 congiis 77 adn. 8 *Diosc.* — **2.** μετρητής appellatur amphora Romana 60. 81 *Afr.* 204, 25. 28 *Her.* 257, 23 π. μέτρ. (II 144, 19 *Calv.*), eadem Ἰταλικὸς μετρητής 124. 258, 3 π. μέτρ.; capit 8 congios 205, 1 *Her.*, sive 48 sextarios 276, 25 *Eus.*; conf. ἀμφορεύς 2 et κεράμιον 1. — **3.** μετρητής, mensura Hebraica 260, 6 *Ep.*, habet 72 sextarios sive 12 congios (aequalis igitur est Attico) 262, 27. 264, 12. 272, 12 *Ep.* (II 101, 18. 103, 19 *v. Lat.*); idem significari videtur 277, 20 *Eus.*: μετρητὴς μοδίων δ'ϛ (i. e. 72 sextariorum). — **4.** μετρητής georgicus Aegyptius habet 72 sextarios 101. 128 s. 230, 9 *c. G. VII.* 236, 15 *c. G. X.* — **5.** μετρητὴς ὁ κατὰ Σύρους 101. 124, habet 120 sextarios 230, 9 *c. G. VII.* 236, 17 *c. G. X*, idem habet suos ξέστας sex vel, ut alii, nonaginta 124. 236, 17 cum adnot. II 150 init.; idem dicitur Ἀντιοχικὸς μετρητής eique $2^1/_2$ amphorae Romanae tribuuntur 258, 3 π. μέτρ. (unde corrigendus Calvus II 144, 27).

μετρική. περὶ μετρικῆς 206, 3 *(Poll.)*.

μετρικὴ λίτρα, cornu olearium, 217, 29 *Gal.* — μετρικαὶ οὐγγίαι, i. e. unciae cornus olearii 69. 80. 210, 9. 11.

217, 21. 26. 28. 218, 9 *Gal.*; tales uncias 12 aequales 10 unciis ponderalibus invenit Galenus 217, 17.

μέτρον **1.** mensura porrecta: τὰ μέτρα ἐξεύρηνται ἐξ ἀνθρωπίνων μελῶν 187, 14 *Her. V*; εἰδέναι τὴν τῶν μέτρων ἰδέαν 181, 16. 19 *Her. I*; εἴδη τῶν μέτρων 181, 3 *Her. I*; μέτρα τῶν εὐθυμετρικῶν διαστημάτων 197, 13 *Eucl.*; τὰ περὶ τὴν γῆν μέτρα 30 *Her.*; περὶ μέτρων γῆς 56. 145; μέτρον δικαίας ὀργυιᾶς 192, 8. — **2.** mensurae frumenti et liquorum: μέτρον mensuram dicunt Graeci II 117, 19 *Is.*; μέτρον quid sit 218, 26 ss. *c. G. I*; μέτρων ὀνόματα 206, 5 *Poll.*; οἱ γράψαντες περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν 217, 3 et οἱ περὶ τῶν σταθμῶν καὶ μέτρων γράψαντες 214, 5 *Gal.*; περὶ μέτρων 138. 143, II. 257, 22 π. μέτρ. (II 144, 18 *Calv.*). 271, 7 *Ep.*; περὶ πηλικότητος μέτρων 149. 198, 20 π. π. μ.; περὶ μέτρων ξηρῶν 224, 12 *c. G. V* (conf. 219, 3). 245, 27 *Orib.* 251, 23. 277, 15 *Eus.*; τὰ λεπτὰ μέτρα τῶν ξηρῶν ὁμοίως τοῖς τῶν ὑγρῶν 258, 15 π. μέτρ. (conf. II 145, 20 *Calv.*). 278, 5 *Eus.*; μέτρα ὑγρῶν 229, 11 *c. G. VII*; περὶ μέτρων ὑγρῶν 222, 6. 223, 3 *c. G. IV*. 238, 20 *c. G. XIII*. 240, 15 *c. G. XIV*. 246, 9 *Orib.* 250, 8. 276, 22. 277, 6 *Eus.*; μέτρον σίτου, σιτικόν, σιτηρόν, οἴνου, οἰνικόν passim apud lexicographos, ut 314, 8. 318, 14. 319, 14. 15. 321, 5 cet. — **3.** περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν 140. 141. 145, VI. VII. 149. 207, 7 *vet. m.* 217, 3 *Gal.* 218, 21 *c. G. I.* 232, 3 *c. G. IX.* 239, 19 *c. G. XIV.* 242, 11 *c. G. XV.* 244, 11. 13 *Orib.* 248, 12. 252, 18. 274, 3 *Ep.* 276, 16 *Eus.*; περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν ὀνομασίας *v. scr.* 300, 9; περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν ἰατρικῶν 230, 14 *c. G. VIII*, item ἱππιατρικῶν 237, 22 *c. G. XII*; conf. σταθμός. — **4.** τὰ μέτρα τῶν πωλούντων a metronomis inspecta 312, 2 *Harp.* 330, 2. 7 *Phot.* 339, 15 *Suid.*; μείζοσι μέτροις χρῆσθαι 321, 6 *Hes.* 338, 14 *Suid.*; ἀποψῆν τὰ μέτρα 313, 10 *Hes.* (conf. apud eundem ἀπόψηστρον). — **5.** μέτρον τὸ ἅγιον Hebraeorum 261, 26. 27 (μόδιος), 262, 27. 272, 12 (μετρητής) *Ep.*

μέτρον, mensura Hebraeorum: μέτρα γʹ τὸ μικρὸν γομόρ 272, 16 (conf. 272, 22. 23) *Ep.* — μέτρον ξεστῶν ζʹ 278, 2 *Eus.* — μέδιμνον μέτρα ρηʹ 276, 11 *Ep.*: vide μέδιμνος 2, *e*.

μετρονόμοι 311, 28 ss. *Harp.* 329, 26 ss. 330, 4 ss. *Phot.* 339, 13 ss. *Suid.*

Μηδικὸν μέτρον 334, 15 *Suid.*

μήκωνα (debet esse ἡμίνα) habere dicitur 8 cyathos 246, 2 *Orib.*; conf. 92 adn. 1.

Μίδας ὁ Φρύξ 293, 16 *Poll.*

μιλιαρήσιον 266, 22 *v. scr.* 307, 23. 24. 308, 24. 309, 4. 6. 339, 17: vide μιλιαρίσιον.

μιλιάριον apud Heronem in Barulco 9.

μιλιαρίσιον explicatur 266, 22. 269, 17 *Ep.* (II 105, 17.

19 *v. Lat.*). 307, 18. 19 *gl. n.*; est 1000ª pars librae auri 307, 20. 23 *gl. n.*; idem 14ª pars solidi 307, 24 *gl. n.*; postea aestimatum 12ª parte solidi 309, 3 ss. 339, 17 (coll. adnot.) *Suid.*, sive 2 siliquis argenti 309, 3 *gl. n.* — secundum Dardanum habuit 1000 obolos II 23. — μιλιαρίϲιον ϛ κʹ 278, 18 *Eus.* — μιλιαρίϲιον ὃ καὶ χρυϲοῦν καὶ ἥμιϲυ τοῦ ἀργυροῦ, ἄγει οὐγγ. ιʹ 146 extr.

μίλιον, μέτρον γῆϲ, 339, 18 *Suid.* — **1.** μίλιον Romanum habet 5000 ped. Rom. cet. 33. 185, 7 *Her. II*, idem octo stadia (quae nos Olympia dicimus) 339, 18. 342, 20 *Suid.*; idem dicitur Ῥωμαϊκὸν μίλιον 21 adn. 7. 198, 6 *Eucl.*, sed id falso definitur 5400 pedibus: vide 51. — **2.** μίλιον Ptolemaicum sive Philetaereum fuit eadem mensura atque antiqua Aegyptia 1000 xylorum, quarta pars schoeni, 28; sed id Graeco more divisum in 7$^1/_2$ stadia (Philetaerea) 21 adn. 7. 57. 184, 1 *Her. I.* 186, 22 *Her. III.* 193, 2 *Her. VI.* 197, 15. 198, 5 *Eucl.* (conf. 51). 200, 1 π. π. μ. (et vide adn.). 201, 25 *Const.* (conf. 57). 253, 17. 322, 3 *Hes.* 331, 17 *Phot.* 342, 17. 19 *Suid.*, sive 4500 ped. Philet. 21 adn. 7. 30. 51. 53. 148, 3 *Her. I.* 186, 23 *Her. III.* 198, 5 *Eucl.* 201, 26 *Const.* (conf. 57). 253, 17. 322, 4 *Hes.* 342, 21 *Suid.*, denique 5400 ped. Rom. 30. 184, 3 *Her. I*, atque huc pertinent etiam ii loci quos modo sub Ῥωμαϊκὸν μίλιον attuli. — **3.** μίλιον tabulae Her. VII habet 7$^1/_2$ stadia, 3$^3/_4$ plethra, 4500 ped. cet. 193, 15. 195, 3. 24 *Her. VII.* 197, 9 *Her. VIII.* — **4.** μίλιον Asiaticum, Romano aequale, habet 7 stadia (Asiatica), 4200 pedes (Asiaticos sive Philetaereos) 53. 199, 25 π. π. μ. 275, 13 *Ep.* 322, 3 *Hes.* 339, 20 *Suid.* — **5.** μίλιον Hebraicum apud Iulianum Ascal. habet 7$^1/_2$ stadia, 750 geometricas orgyias cet. 55. 201, 15. 19 *Iul.* — **6.** μίλιον secundum Eratosthenem et Strabonem habet 8$^1/_3$ stadia, 833 orgyias 56. 201, 13 *Iul.* — **7.** μίλια καλοῦϲι Ῥωμαῖοι τὰ ϲημεῖα, i. e. lapides miliarios, *Paeanius* 200, 4 π. π. μ.

μιλίτια, i. e. *militia*, 269, 18 *Ep.*

μίϲτρον, i. q. μύϲτρον, 246, 15. 16. 18 *Orib.*

Μιτυληναῖοι 293, 21 *Poll.*

μνά *v. scr.* 207, 23. 24 *cet.*

μνᾶ **1.** ὄνομα ϲταθμοῦ 233, 22 *c. G. X.* 254, 6, ϲταθμοῦ τε καὶ νομίϲματοϲ ὄνομα 282, 14 *Poll.*, μέγιϲτον τοῦ ταλάντου μέροϲ 282, 9 *Poll.*; commemoratur 82 adn. 3 *Dieuch.* 83 adn. 3 *Diocl.* — **2.** omnis mina est 60ª pars talenti: vide τάλαντον 4; habet 100 drachmas 214, 12. 19. 216, 13. 14 *Gal.* 276, 4 *Ep.* 294, 19 ss. *Poll.* 299, 26 *Diod.* (344, 13 *Suid.*). 307, 6. 330, 8 *Phot.* 336, 7. 18. 339, 21 *Suid.* 349, 4 *EM.*; vel etiam 25 stateres singulos 4 drachmarum 300, 10 *Al.* (II 143, 2 *Calv.*). — **3.** Ἀττικὴ μνᾶ vetusta, a Solone instituta, est 60ª pars talenti 281, 13 *Poll.* 306, 25 (conf. τάλαντον 5); habet 100 drachmas 283,

21. 294, 18 *Poll.*, vel ὁλκὰς ἑκατόν, πρὸς δὲ τὸ Ἰταλικὸν ριβ' 67. 207, 24 *vet. m.*; comparatur 16 unciis Romanis 90. 221, 15 *c. G. III.* 230, 21 *c. G. VIII.* 244, 20. 248, 2 *Orib.* 249, 2; eadem est μνᾶ ἡ κατὰ τὴν ἰατρικὴν χρῆσιν 90. 240, 11 *c. G. XIV.* 248, 21; eadem simpliciter μνᾶ vocatur atque item 16 unciis sive 128 drachmis definitur 125. 212, 22. 213, 15. 19. 214, 7. 10 *Gal.* 233, 22 *c. G. X.* 236, 23 *c. G. XI.* 254, 6. 256, 14. — aliter ἡ Ἀττικὴ μνᾶ habere dicitur 1 libram et 3¹/₂ uncias 232, 6 *c. G. IX*, quod pondus dimidia uncia minus est legitimo; sed suspectus est hic locus: vide 106 s. — **4.** Ἀττικὴ μνᾶ recentior habet 100 drachmas (sive denarios Romanos), aequalis est 12¹/₂ unciis Romanis (sive uni librae et tribus stagiis) 99. 114 ss. 125. 126. 228, 25 *c. G. VII.* 233, 24 *c. G. X.* 236, 23 *c. G. XI.* 254, 9; eadem aequalis esse dicitur Italicae minae eique 25 stateres tribuuntur 301, 14. 15. 16 *Al.* (II 143, 29 *Calv.*). — **5.** Ἰταλικὴ μνᾶ aequalis Atticae recentiori 301, 15 *Al.*; haec igitur Italica mina distinguenda ab illis quas infra (sub 7 et 8) descripsi. — **6.** cum Attica mina recentior 4 tantum denariis libram Romanam superet, μνᾶ esse dicitur λίτρας α' 278, 10 *Eus.* — **7.** Ἰταλικὴ μνᾶ sive μνᾶ ἡ κατὰ τὴν Ἰταλικὴν χρῆσιν sive μνᾶ simpliciter pendit 1¹/₂ libram 99. 103 ss. 106. 228, 25 *c. G. VII.* 230, 25 *c. G. VIII.* 232, 5 *c. G. IX.* 240, 12 *c. G. XIV*, sive 144 denarios (Neronianos) 103. 232, 4 *c. G. IX.* — **8.** Ῥωμαϊκὴ μνᾶ pendit 20 uncias 90. 221, 16 *c. G. III.* 248, 3 *Orib.* 249, 2. 256, 15; eadem apud Epiphanium dicitur Ἰταλικὴ μνᾶ eique 40 stateres sive 20 unciae tribuuntur 90. 143 adn. 2 (conf. 146). 266, 14. 269, 12 *Ep.* (II 105, 8. 9 *v. Lat.*); huc etiam pertinet quod μνᾶ λίτρας μιᾶς διμοίρου apud Epiphanium esse dicitur 322, 5 *Hes.* — **9.** Ἀλεξανδρινὴ sive Ἀλεξανδρεωτικὴ μνᾶ aequalis est Romanae, pendit igitur 20 uncias sive 160 denarios 212, 13. 16. 17. 18. 213, 9. 14. 17. 214, 8. 9 *Gal.* 240, 14 *c. G. XIV.* 248, 23; aliter ἄγει ὁλκὰς ρν', ἀλλαχοῦ ρνη' 208, 19 *vet. m.* (conf. 113). — **10.** Πτολεμαϊκὴ μνᾶ, i. e. vetustissima Aegyptia, pendit 18 uncias (sive 1¹/₂ libram), 144 drachmas (sive denarios) cet. 65 s. 109 s. 125. 228, 26 *c. G. VII.* 234, 1 *c. G. X.* 236, 24 *c. G. XI.* 254, 11. 256, 16. — **11.** Αἰγυπτία μνᾶ aequalis est Atticae vetustiori, pendit igitur 16 uncias 90. 221, 15 *c. G. III.* 248, 2 *Orib.* 249, 2. — **12.** Πτολεμαϊκὴ μνᾶ pondere aequalis est Atticae recentiori 301, 12 (coll. 300, 15. 17) *Al.*; diversa est igitur ab ea quam supra posui (sub 8), eadem vero atque illa quam dixi propriam Ptolemaeorum et descripsi 114 ss. — **13.** Αἰγιναία μνᾶ τῆς Πτολεμαϊκῆς (12) πενταπλάσιος, scil. pretio, 301, 11 *Al.* (conf. II 143, 22 *Calv.*). — **14.** Θηβαϊκὴ μνᾶ pendit 60 stateres sive 2¹/₂ libras 269, 13 *Ep.* — **15.** νησιωτικὴ

μνᾶ ἑξαπλάσιος τῆς Πτολεμαϊκῆς (12), scil. pretio, 301, 13 *Al.* (conf. II 143, 23 *Calv.*). — **16.** Ῥοδία μνᾶ τῆς Πτολεμαϊκῆς (12) πενταπλάσιος, scil. pretio, 301, 11 *Al.* (conf. II 143, 23 *Calv.*). — **17.** δημοσία μνᾶ Syrorum, i. e. mina talenti popularis Antiochensis, fuit triplo maior quam Ptolemaica (12) 119 s. — **18.** μνᾶ talenti lignarii Alexandrini aestimata 15 unciis 121. 238, 15 *c. G. XII.* 257, 5. — **19.** incerta est μνᾶ, λίτραι δύο, 322, 5 *Hes.* — **20.** comparata cum auro μνᾶ ἀργυρίου (i. e. Attica vetusta) efficitur 5 aureis Atticis vel Daricis 307, 5. 311, 6 *Harp.* 328, 19 *Hes.* 335, 27 *Suid.* — **21.** ὁ χρυσοῦς στατὴρ μνᾶν ἠδύνατο (apud Aegyptios: an hoc loco de Siculis agitur?) 282, 21. 22 *Poll.* — **22.** notae minae 170. 207, 22 *vet. m.* 220, 18 *c. G. II.* 225, 19 *c. G. VI*ᵃ. 228, 1 *c. G. VI*ᵇ. 243, 21 *c. G. XVI.* 249, 11.

μνᾶ *v. scr.* pro ἡνίνα 208, 21. 250, 6. — μνᾶ μικρά, i. q. μύστρον μικρόν, 231, 24 *c. G. VIII.*

μναιαῖον 336, 5 *Suid.*

μνᾶς *pr. scr.* pro μνᾶ 254, 6. 9. 11. 256, 14. 15. 257, 5; *v. scr.* ad 266, 13.

μνασίον, μέτρον τι διμέδιμνον, 322, 7 *Hes.*

μνασίς, Cypriorum mensura, habet 10 modios singulos 17 sextariorum 261, 6. 8. 271, 12. 273, 29. 274, 1 *Ep.* (II 100, 19. 101, 1 *v. Lat.*); conf. M. Schmidt. ad Hesych. III p. 114. — μνασὶς ἡ μέδιμνος ex Latino *medium* derivatur 261, 4. 273, 26. 27 *Ep.*

μνέα *pr. scr.* pro ἡμίνα 244, 24 *Orib.* (conf. II 150).

μνῆστρον (i. q. μύστρον?) habet 3 stagia sive exagia 231, 6 *c. G. VIII.* 245, 7 *Orib.*

μόδη, Hebraica vox, 262, 9 *Ep.*

μόδιον, μέτρον τι, 339, 23 *Suid.*: vide μόδιος; praeterea forma neutri generis legitur 271, 15. 19. 272, 1, μόδια 190, 16 *Her. V.* 224, 13 *v. scr.* 262, 9. 12. 271, 15.

μόδιος **1.** modius Romanus, tertia pars pedis solidi sive quadrantalis Romani 59 adn. 1. 60. 198, 16 *Eucl.* 203, 23 *Her.*, sive 10ᵃ pars cubiti solidi 63. 204, 20 *Her.* habet 16 sextarios 60. 198, 16 *Eucl.* 203, 23. 205, 9 *Her.* 258, 14 π. μέτρ. (II 145, 19 *Calv.*). 278, 1 *Eus.*; idem cum Atticis mensuris sic comparatur: καλεῖται ἑκτεύς 258, 12 π. μέτρ. (II 145, 16 *Calv.*), est 6ᵃ pars medimni 225, 2 *c. G. V.* 246, 5 *Orib.* (secundum emendatam scripturam quam in adnotatione dedi), habet 2 ἡμίεκτα 139. 258, 13 π. μέτρ. (II 145, 16 *Calv.*). — **2.** idem dicitur Ἰταλικὸς μόδιος 92. 209, 8 *Gal.* 279, 11 *Ios.* 325, 4 *Hes.* II 145, 15 *Calv.* eique tribuuntur 8 choenices (Atticae) 224, 14 *c. G. V.* 245, 29 *Orib.*; tales Ἰταλικοὶ μόδιοι $13^1/_2$ vel 13 tribuuntur cubito solido, quae ratio repugnat legitimae illi quam sub 1 attuli, 63 s. 204, 20 *Her.* — **3.** alia mensura est Ἰταλικὸς σίτου μόδιος 204, 4. 6. 7. 8 *Her.*, qui 24 sextarios habuit

II 149 (addend. ad 204, 6); unde recte 204, 7: ὁ ποὺς (scil. Romanus solidus) δέχεται cίτου μοδίους β', nam idem solidus pes habet 3 modios singulos 16 sextariorum. — **4.** Αἰγύπτιος μόδιος idem atque Ἰταλικός, i. e. Romanus, habet 8 choenices 93. 224, 14 *c. G. V.* 245, 29 *Orib.* — **5.** καςτρήςιος μόδιος 41 adn. 5 *Absyrtus.* 60. 204, 4 *Her.*; conf. *modius castrensis.* — **6.** cπόριμος μόδιος, tertia pars iugeri, Aegyptiorum mensura sub Romanorum imperio, 38. 39. 46. 190, 4. 16. 17. 191, 11 cet. *Her. V.* II 154; idem dicitur γεωμετρικὸς μόδιος τεςςαρακοντάλιτρος II 147 *Ped.* — **7.** μόδιος, mensura Hebraica, 260, 2. 261, 22 *Ep.*, habet 22 sextarios 261, 23. 262, 8. 271, 19 *Ep.* (II 101, 8 *v. Lat.*). — **8.** μόδιος ὑπέργομος 261, 17 *Ep.*, vel ὑπερπεπληρωμένος 342, 11 *Suid.*, vel γέμων 325, 4 *Hes.*, vel κουμουλᾶτος (κουμουλάτος, κούμουλος) 257, 17. 274, 4. 276, 9 *Ep.* (II 100, 5 *v. Lat.*), vel μόδιον κουμουλᾶτον 271, 15 *Ep.*: hae omnes appellationes significant Hebraicum cάτον, h. e. mensuram $1^1/_4$ modii Hebraici (vide cάτον). — **9.** μόδιος Cypriorum habet 17 sextarios 261, 8 *Ep.* (II 101, 1 *v. Lat.*), idem accuratius dicitur esse ξεςτῶν ιζ' καὶ ποςτημορίου 272, 7 *Ep.* — **10.** μόδιος, Ponticorum mensura, habet 5 choenices sive 10 sextarios 264, 17. 18 (coll. II 151). 269, 25. 277, 17 *Ep.* (II 106, 7. 8 *v. Lat.*); praeterea commemoratur maior Ponticorum modius 24 sextariorum 264, 20. 271, 1 *Ep.* (II 106, 11 *v. Lat.*). — **11.** notae modii 170. 221, 2 *c. G. II.* 228, 3 *c. G. VI*[b]. 277, 16 *v. scr.*

μοδιςμός 190, 15 *Her. V.*

μολβίς vel μολυβδίς, cταθμίον cet. 322, 8. 9 *Hes.*

μόλυβδος. ἐπίχυτον νόμιςμα ἐκ μολύβδου κεχυμένον 318, 3 *Hes.*

μονάς vocatur δάκτυλος, ubi vide; item κεράτιον, minimum pondus, 96. 288, 15 *c. G. VII*; item as Romanus II 64, 12 *Maec.*

μόργιον, μέτρον γῆς, 322, 10 *Hes.*

μύλη, ἀργυρίου τάλαντον, 322, 12 *Hes.*

μῦς in nummis Argivorum 293, 25 *Poll.*

μυςημίεκτον, νομιςμάτιον, 322, 14 *Hes.*

μύςτριον, mensura, 4[a] pars cyathi, habet 2 κοχλιάρια 139. 258, 7. 8 π. μέτρ. (II 145, 5 *Calv.*); conf. μύςτρον 7.

μύςτρον, mensura, 82 adn. 3 *Antyll.*, μύςτρου πλῆθος 83 adn. 3 *Herod.*, μύςτρου ςυμμέτρου πλῆθος 82 adn. 3 *Archig.*; definitur his admodum variis rationibus: **1.** μέγα μύςτρον sive ὀξύβαφον est dimidia pars cotylae (conf. κοτύλη 10) habetque 3 cyathos 99. 229, 4. 6 *c. G. VII.* — **2.** aliud μέγα μύςτρον est 3[a] pars cotylae 91. 222, 15. 16 *c. G. IV.* 239, 2. 3 *c. G. XIII.* 246, 15 *Orib.* 327, 20 *Hes.*, capit 3 uncias olei cet. 224, 2 *c. G. IV.* 239, 13 *c. G. XIII.* 247, 13 *Orib.* — **3.** μικρὸν μύςτρον est 12[a] pars cotylae

(sive 4ª pars magni mystri 2) sive dimidia pars cyathi 91. 223, 1 *c. G. IV.* 246, 18 *Orib.* 256, 23; pendit 6 drachmas olei cet. 224, 3 *c. G. IV.* 239, 14 *c. G. XIII.* 247, 19 *Orib.* — **4.** aliud μέγα μύςτρον est 16ª pars cotylae 127. 236, 3 *c. G. X.* — **5.** simile μέγα μύςτρον est 18ª pars cotylae penditque $3^1/_3$ drachmas 134 adn. 1. 243, 1. 2 *c. G. XV.* 252, 9. 10. — **6.** τὸ μικρότερον μύςτρον (oppositum magno mystro 4) est 22ª pars cotylae 127. 236, 4 *c. G. X*; eadem mensura est illa quae δικαιότατον μύςτρον vocatur et 8 scripulis definitur 134 adn. 1. 243, 5 *c. G. XV.* 252, 12 (proprie talia mystra $22^1/_2$ in cotylam incurrunt). — **7.** aliud μικρὸν μύςτρον est 24ª pars cotylae (sive 12ª pars magni mystri 1) sive 4ª pars cyathi 99. 134 adn. 1. 229, 3 *c. G. VII.* 243, 3. 4 *c. G. XV.* 252, 10. 11; pendit $2^1/_2$ drachmas 243, 4 *c. G. XV.* 252, 11; habet 2 κοχλιάρια 99. 229, 2 *c. G. VII*; eadem mensura μύςτρον simpliciter vocatur pertinetque ad cotylam hippiatricam (κοτύλη 10), est 4ª pars cyathi habetque item 2 κοχλιάρια 130. 238, 2. 3. 13 *c. G. XII.* 257, 3; pondus autem diversum affertur, nam ut illius hippiatricae cotylae 12 unciae sunt, sic huic mystro dimidia uncia tribuitur 238, 6. 11 *c. G. XII.* 257, 2, quae aestimatio redit 277, 2 *Eus.* et 231, 25 *c. G. VIII.* 250, 5 (his duobus locis dimidia uncia significatur tribus exagiis); eadem denique mensura est μύςτριον, ubi vide. — **8.** notae mystri 170. 221, 1 *c. G. II.* 228, 2 *c. G. VI*ᵇ.

μύςτρος, i. q. μύςτριον, 258, 7 π. μέτρ. (Calvus II 145, 4 legit μύςτρον).

Μωυςῆς 342, 14 *Suid.*

Νάξιοι nummos invenisse dicuntur 293, 19 *Poll.*

νέβελ, εἶδος μέτρου Ἑβραϊκοῦ, 339, 25 *Suid.*; νέβελ οἴνου 260, 4 *Ep.*, habet 150 sextarios 253, 14. 263, 11 *Ep.* (hinc corrigenda versio Latina II 102, 4). 277, 7 *Eus.*; idem aestimatur 300 libris (i. e. cotylis) 257, 12 (unde corrigenda corrupta scriptura 252, 21 νεφέλην in νέβελ οἴνου). — aliter νέβελ ξέςται κδʹ (an legendum χόες κδʹ?) 275, 19 *Ep.*

Νείλου ἀνάβαςις et ἀπόβαςις 30. 31. 181, 2 ss. *Her. I.*

νεφέλη *pr. scr.* 252, 21: vide νέβελ.

νηςιωτικὴ μνᾶ 301, 13 *Al.*

Νίκανδρος ὁ Θυατειρηνός 311, 26 *Harp.*

νομιμοδόκη *v. scr.* 329, 23.

νόμιςμα **1.** moneta omnino 142 adn. 2. 265, 6. 267, 12. 269, 16. 270, 18. 19. 275, 1 *Ep.* 282, 14. 283, 2. 284, 1 cet. *Poll.*; περὶ νομιςμάτων 280, 9, νομιςμάτων κατάλογος 294, 1, ὁ ἐπὶ τῷ νομίςματι λόγος 293, 14, ὁ περὶ τῶν νομιςμάτων λόγος 294, 26 *Poll.* — νόμιςμα ἀργύριον 307, 5. — νόμιςμα, τὸ κόμμα τοῦ τετυπωμένου χαλκοῦ 340, 3 *Suid.* — Αἰγιναῖον νόμιςμα 312, 17 *Hes.* — **2.** solidus Constantinianus, eodem pondere est ac δηνάριον 253, 13 (conf. 98);

UNIVERSITY

aliter pendere dicitur 3 scripula 147, sive 18 siliquas 278, 19 *Eus.* — huic νομίϲματι tribuuntur *a*) 14 miliarensia 307, 23 *gl. n.* — *b*) 3000 κοδραντῶν 166. 274, 22 *Ep.* 313, 23. 320, 8. 9 *Hes.* (et 306, 21 κόκκοι τρεῖϲ corrigendum in κοδράνται γ), sive 6000 λεπτῶν (vide ἀϲϲάριον 4, λεπτόν 4), unde appellatur talentum 276, 12 *Ep.* 306, 21. — *c*) 30 δηνάρια 302, 20 *Max.*; conf. 302, 19. 253, 4. 5. — *d*) 125 librae 147. — *e*) 10 νομίϲματα aequantur 4 libris et 2 unciis: vide ἀργύριον 5. — *f*) $3^1/_3$ νομίϲματα (vel, ut alii, 10) faciunt ἀργυροῦν sive ἀργύριον: vide haec vocabula. — solidis definiuntur pondera in tabula prima et secunda quartae collectionis 137. 254, 9. 11. 14 cet. 256, 14. 15. 16. — **3.** notae 170. *v. scr.* ad 254, 21. 276, 12. 302, 19. 20. — conf. *nomisma.*

νομιϲμάτιον 288, 15. 26. 291, 20. 296, 18 *Poll.* 315, 14. 318, 22. 322, 15 *Hes.*

νομιϲματοπωλικὴ τέχνη 280, 13 *Poll.*

νομμίον *v. scr.* pro νουμμίον 302, 15.

νόμοϲ, i. q. νοῦμμοϲ in Dorica dialecto, 291, 27. 292, 2 *Poll.*, et sic Δωριεῖϲ ἐπὶ νομίϲματοϲ 330, 9 *Phot.*

Νουμᾶϲ (Νούμμαϲ 334, 16), rex Romanorum, nummis nomen dedit 147. 266, 18. 269, 16 *Ep.* (II 105, 13 *v. Lat.*). 334, 16 *Suid.*

νουμιαῖον ἓν καὶ ἥμιϲυ τοῦ λεπτοῦ, tertia pars κοδράντου, 306, 26. 27.

νουμίον 253, 1. 266, 18. 328, 6: vide νουμμίον.

νούμμην, νούμμιον, 307, 25 *gl. n.*

νουμμίον (νουμίον), omnino parvus nummus 328, 6 *Hes.*, comparatur obolo 322, 17 *Hes.*; a Numa rege signatum atque inde appellatum 266, 18 (conf. 147) *Ep.* 334, 21 *Suid.* — νουμμίον idem quod ἀϲϲάριον sive λεπτόν 253, 1; conf. ἀϲϲάριον 4.

νουμμοδόκη 329, 23 *Phot.*

νοῦμμοϲ (νούμμοϲ 309, 6, νουμμόϲ 147. 278, 13 *Eus.*, νοῦμοϲ 308, 1) **1.** omnino nummus 147. 150 adn. 1. 304, 6. 307, 26. 308, 1. — **2.** apud Romanos idem qui νόμοϲ apud Dorienses 330, 10 *Phot.*, in Italia et Sicilia pervulgatus 291, 22. 24. 292, 4. 24 *Poll.*; Siculorum νοῦμμοϲ ab Aristotele $1^1/_2$ obolo aestimatus 294, 25 *Poll.* 300, 2 *schol. Hom.* — **3.** sestertius Romanus, quarta pars denarii II 86, 23 *Didym.* I 302, 5 *Al.* II 20. 41. 144, 9 *Calv.*; sub imperatoribus ex aere factus unciae pondere 150 adn. 2. 151. 278, 13 *Eus.* 302, 5 *Al.* (II 144, 11 *Calv.*). — **4.** pars 12ª siliquae (Constantinianae) 309, 2. 3. 5. 6 *gl. n.*

Ξενοφάνηϲ 152. 293, 18 *Poll.*

Ξενοφῶν 152. 206, 6. 293, 5 *Poll.* 325, 7 *Hes.* 331, 12 adnot. *Phot.* 341, 5. 25 *Suid.*

ξέϲτηϲ, sextarius Romanus. **1.** ἐπιχώριον ὄνομα apud Romanos 210, 17 *Gal.*, Ῥωμαϊκὸν τὸ ὄνομα cet. 279, 16.

350, 16 *EM.*; derivatur ex *sex* vel *sextus* 279, 6 *Ios.* 279, 17. 350, 18 *EM.*; commemoratur 76. 77 adn. 5 *Diosc.* 82 adn. 3 *Archig.* 216, 23 *Gal.* 260, 7. 261, 2. 23. 262, 8. 18. 22 cet. *Ep.* — **2.** est 6ª pars congii, 48ª amphorae: vide ἀμφορεύς, κεράμιον, χοῦς; capit olei 18 uncias, vini 20 cet. 223, 26. 224, 9 *c. G. IV.* 239, 11 *c. G. XIII.* 240, 20. 241, 13. 242, 1 *c. G. XIV.* 247, 11 *Orib.* 250, 13. 251, 2. 16; inde breviter, olei appellatione omissa, sextario tribuitur $1^1/_2$ libra 208, 11 *vet. m.* (conf. 68 s.). 222, 10 *c. G. IV.* 230, 20 *c. G. VIII.* 244, 19. 246, 12 *Orib.* — **3.** idem dicitur Ἰταλικὸς ξέστης et definitur *a*) 16ª parte modii 59 adn. 1. 60. 198, 16 *Eucl.* 203, 23. 205, 9 *Her.* — *b*) 48ª parte amphorae Romanae sive pedis cubici 60. 202, 23. 203, 22 *Her.* — *c*) $1^2/_3$ libra vini 208, 18 *vet. m.* (59 adn. 1), vel $1^1/_2$ libra olei 68 s. 208, 15 *vet. m.* 233, 14 coll. II 149 s. — *d*) pondus eius et mensura ab Oribasio definita 224, 7 *c. G. IV.* 247, 21 *Orib.* — **4.** habet 2 ἡμίξεστα sive heminas 224, 17 *c. G. V.* 246, 1 *Orib.*, vel 2 cotylas 127. 139. 208, 7. 27 *vet. m.* 222, 9 *c. G. IV.* 229, 7 *c. G. VII.* 233, 3 *c. G. IX.* 235, 18 *c. G. X.* 238, 23 *c. G. XIII.* 242, 19 *c. G. XV.* 258, 5 π. μέτρ. (II 144, 28 *Calv.*). 263, 19. 20 *Ep.*; conf. κοτύλη 3. — **5.** habet 2 λίτρας (scil. μετρικάς): vide λίτρα 4. — **6.** a Galeno appellatur ξέστης Ῥωμαϊκός 211, 2. 7. 13; sed falso definitur 20 unciis metricis 211, 9. 10, nec vero rectius ab aliis 18 unciis metricis 211, 13, quae debuerunt esse 20 unciae vini et 18 unciae olei, utraeque σταθμικαί; inde orta est alia falsa aestimatio ex qua sextario 120 σταθμοῦ ὁλκαί sive δραχμαί tribuuntur (conf. κοτύλη 5) 73. 208, 27 *vet. m.* 233, 12 *c. G. IX.* 235, 19 *c. G. X.* 242, 20 *c. G. XV.* — **7.** aequalis Romano est Ἀλεξανδρινὸς ξέστης, qui definitur 2 libris olei 264, 1 *Ep.* (II 103, 6 *v. Lat.*), commemoratur 264, 15 *Ep.* (II 106, 5 *v. Lat.*); idem Ἀλεξανδρείτης ξέστης sive ἰνίον vocatur et 2 cotylis sive 120 drachmis definitur 256, 3. 4. 5. — **8.** incerti sunt ξέσται ὑγροί et ξέστης ξηρός 61. 205, 13 *Her.*; ὑγροῦ ξέσται 15 comparantur cum $1^1/_2$ modio (Romano) sive 25 libris 342, 12 *Suid.* — **9.** ξέστης ὁ Ἑλληνικός est idem ac Romanus; falso derivatur a ξέεσθαι 271, 5 *Ep.* — **10.** ξέστης (ἔχει) κοχλυάρια β', αἵτινες καὶ τριβλία λέγονται 246, 11 *Orib.* — **11.** notae sextarii 169. 170. 207, 21 *vet. m.* 221, 4. 7 *c. G. II.* 226, 13 *c. G. VI*ª. 228, 6. 7 *c. G. VI*ᵇ. 249, 13. 252, 20. 21. 22. 23. 24.

ξεστιαῖον μέτρον 211, 8 *Gal.*

ξεστίον, μέτρον ἐπὶ ὑγρῶν, 340, 10 *Suid.*, i. q. ξέστης, 246, 1. 5 *Orib.*

ξηρός ξέστης: vide ξέστης 8. — ξηρῶν μέτρα: vide μέτρον 2.

ξηροχείμαρρος 190, 11 *Her. V.*

ξόανον *v. scr.* pro ὀξύβαφον 228, 8.

ξυλικὸν τάλαντον Antiochense 119. 301, 1 *Al.*, Alexandrinum 120. 301, 3 *Al.*

ξυλόκοκκον idem quod κεράτιον 245, 21 *Orib.*

ξύλον, Aegyptia mensura, habet 3 cubitos cet. 182, 21 *Her. I*, idem 6 spithamas, quas *sextantes* vocavit Balbus II 13; conf. *xylum.*

ξυλοπριστικὸς πῆχυς: vide πῆχυς 6.

ξύνιστρον, νόμισμα, 322, 16 *Hes.*

ὀβελίσκος in aeneis nummis Atheniensium 350, 23 *EM.*

ὀβολός **1.** ὀβολός, νόμισμα, 270, 18 *Ep.*, εἶδος, νομίσματος, 330, 12 *Phot.* 340, 11 *Suid.*; ὀβολοί (i. e. ὀβελοί) τὸ παλαιὸν ἀντὶ νομίσματος 349, 1 *EM.*; ὀβολοί, νουμμία cet. 322, 17 *Hes.*; vocis origo explicatur 290, 24. 291, 3. 7 *Poll.* 350, 22 ss. *EM.*; commemoratur 74 adn. 1 extr. 75 adn. 2 *Hipp.* 83 adn. 3 *Philumen.*; ὀβολοὶ ἐκ χαλκοῦ 343, 1 *Suid.* — **2.** est 6ª pars drachmae 311, 16 *Harp.* 322, 2 *Hes.*; conf. δραχμή 2; sic igitur 8 oboli sunt 3ª pars tetradrachmi 311, 10 *Harp.* 337, 12 *Suid.* 349, 28 *EM.* — **3.** item Ἀττικὸς ὀβολός, qui commemoratur 75 *Hipp.* 290, 14 *Poll.* 325, 6 *Hes.* (sive ὀβολὸς Ἀττικῷ σταθμῷ 75 adn. 2 *Hipp.*), est 6ª pars Atticae drachmae 67. 208, 2. 4 *vet. m.* — **4.** ὀβολός habet 8 χαλκοῦς 157. 208, 4 *vet. m.* 222, 4 *c. G. III.* 249, 9. 285, 20 *Poll.* 299, 27 *Diod.* 300, 14 *Al.* (II 143, 6 *Calv.*). 332, 25. 331, 1 *Rhot.* 345, 7 *Suid.* 355, 4. 7 *EM.* — **5.** aliter ὀβολός habet 6 χαλκοῦς 107. 157. 232, 16 *c. G. IX.* 330, 13 *Phot.* 340, 12. 344, 14 *Suid.* — **6.** ὀβολός, Romanum pondus, est dimidia pars scripuli habetque 3 siliquas 89. 125. 220, 2 *c. G. II.* 222, 2 *c. G. III.* 228, 16 *c. G. VII.* 231, 21 *c. G. VIII.* 234, 18 *c. G. X.* 237, 5 *c. G. XI.* 238, 9 *c. G. XII.* 240, 4 *c. G. XIV.* 245, 22. 248, 7 *Orib.* 248, 14 (coll. 13). 249, 7. 250, 3. 255, 3. 278, 12 *Eus.* — **7.** Αἰγιναῖος ὀβολός 292, 8 (conf. 13. 14). 298, 1 (conf. 5. 6) *Poll.* 312, 8 *Hes.* — **8.** ὀβολός Hebraicus (i. e. *gera*) est 20ª pars didrachmi Hebraici sive sicli 154 adn. 6. 266, 6. 268, 7 *Ep.* (II 104, 26 *v. Lat.*). 317, 1 *Hes.* 331, 10 *Phot.* 336, 12 *Suid.* (conf. σίκλον), sive 80ª pars unciae 266, 4. 5. 268, 5. 6 *Ep.* (conf. II 104, 23. 25 *v. Lat.*). 278, 13 *Eus.* (hoc loco vocatur ὀβολός λεπτός: conf. λεπτόν 2); est aequalis Attico obolo 154 adn. 6. — **9.** alius obolus, argenteus nummus, dicitur fuisse 8ª pars unciae 266, 1. 2 (conf. 143 adn. 2. 147). 268, 20. 269, 4 *Ep.* (II 104, 21. 22 *v. Lat.*); idem vocatur ὀβολὸς ὁ ἐξ ἀργύρου tribusque scripulis definitur 303, 6. 15, ubi praeterea ἄλλος ὀβολός argenteus affertur, qui 8ª pars unciae fuerit 303, 16. — **10.** ὀβολὸς ὁ ἀπὸ σιδήρου πεποιημένος, item 8ª pars unciae sive 3 scripulorum 266, 3. 268, 20 *Ep.* (II 104, 23 *v. Lat.*). 303, 16. 304, 3. — **11.**

ὀβολοί, οὓς φόλλεις καλοῦμεν, 338, 2. 240, 17 *Suid.* — **12.** corruptus est locus 274, 17 *Ep.*, ubi oboli, Romani ponderis, definitio restituenda esse videtur. — **13.** notae oboli 171. 207, 10 *vet. m.* (conf. 66). 220. 1 *c. G. II.* 226, 10 *c. G. VI*[a]. 227, 10 *c. G. VI*[b]. 244, 8 *c. G. XVI.* 249, 17; de notis 2 obolorum vide διώβολον.

ὀβολοστατεῖν 351, 7 *EM.*

ὀβολοστάτης 351, 3. 5. 353, 8 *EM.*

ὀγγία 274, 18: vide οὐγγία.

ὀγδόα, ἡμιχοίνικον, 322, 19 *Hes.*

ὀγκία, uncia Dorica Siculorum dialecto, 329, 17. 330, 18 *Phot.*

ὀδελός, i. e. ὀβολός, 76 *Nic.*

ὀδολκαί, ὀβολοί, 322, 20 *Hes.*

οἰνηρὸν μέτρον 337, 27 *Suid.*

οἶνος. vini pondere mensurae exiguntur 223, 22 ss. 224, 9 *c. G. IV.* 229, 10 ss. *c. G. VII.* 239, 8 ss. *c. G. XIII.* 240, 15 ss. *c. G. XIV.* 247, 8 ss. *Orib.* 259, 1 π. μέτρ.; conf. *vinum.* — pondus eius comparatur cum pondere mellis et olei 223, 7. 15 *c. G. IV.* 229, 10. 18 ss. *c. G. VII.* 246. 23. 25. 247, 1 *Orib.* 277, 10 *Eus.*

οἰφί legisse videtur interpres Epiphanii II 101, 10: vide ὑφή.

οἶφιν, μέτρον τετραχοίνικον Αἰγύπτιον, 322, 21 *Hes.*; conf. ὑφή.

ὁλκή. **1.** significat omnino pondus 326, 15 *Hes.* 331, 21 *Phot.* cet.; ὁλκή, δύναμις, ῥοπή cet., 322, 22 *Hes.* 330, 19 *Phot.* 340, 23 *Suid.*; sic ὁλκὴ νομίσματος 316, 23 *Hes.*, ὁλκὴ ταλάντου 290, 20 *Poll.*, δραχμὴ ὁλκήν vel ὁλκῇ vel ὁλκὴ δραχμῆς 68 adn. 6. 74 extr. 75 adn. 2. 76 adn. 5, τριώβολον ὁλκήν 75 adn. 2, ὁλκῆς ὀβολός ibid., ἑξάγιον ὁλκήν 313, 22 *Hes.* — **2.** ὁλκὴ ἡ συνωνύμως δραχμὴ προσαγορευομένη 207, 15 *vet. m.* (conf. 68 cum adn. 6), vel ὁλκὴ ἡ καὶ δραχμὴ συνωνύμως καλουμένη 226, 15 *c. G. VI*[a], et similiter aliis quoque locis plurimis hae duae voces synonymae esse dicuntur: 89. 107. 221, 18. 20 *c. G. III.* 232, 13 *c. G. IX.* 240, 7 *c. G. XIV.* 248, 4 *Orib.* 248, 17. 265, 19. 268, 16. 274, 16 *Ep.* (II 104, 15 *v. Lat.*). 300, 11 *Al.* (II 143, 3 *Calv.*); conf. etiam 75 *Hipp.* 76 *Diosc.* 82 adn. 3 *Archig.* 250, 24 cet., et vide δραχμή 11. — **3.** Ἀττικὴ ὁλκή appellatur vetusta Attica drachma 208, 1 *vet. m.* (conf. 67), eique 6 oboli tribuuntur 208, 3. — **4.** item drachma Ptolemaica, quae parte sesquioctava unciae Romanae aestimata est (conf. δραχμή 10), 121. 238, 15. 16 *c. G. XII.* — **5.** item denarius Romanus, septima unciae pars, 67. 208, 1 *vet. m.* — **6.** vulgo ὁλκή est denarius Neronianus, eaque definitur 8[a] unciae parte sive 3 scripulis sive 18 siliquis 147. 209, 18 *Gal.* 231, 18 *c. G. VIII.* 240, 7. 12 *c. G. XIV.* 245, 20 *Orib.* 248, 22.

24. 270, 16 *Ep.* 278, 10 *Eus.* 303, 7. 305, 20; conf. δραχμή 4. 8. — **7.** ὁλκή sexta pars librae 97. 228, 23 *c. G. VII.* — **8.** notae 171. 220, 10 *c. G. II.* 226, 15 *c. G. VI*ᵃ. 227, 18 *c. G. VI*ᵇ.

ὁλκή i. q. ὁλκή 248, 4. 5 *Orib.*; conf. *olce.*

ὁλογραμμάτως 219, 11 *c. G. II.*

ὁλογύρως μετρούμενα χωρία 190, 8 *Her. V.*

ὁλοκότινον. δηνάριον εἶδος ἀργυρίου ὁλοκοτίνου ἔχον ἰσχύν 307, 1. 336, 8 *Suid.*

ὀμβρίου ὕδατος σταθμός: vide ὕδωρ.

Ὁμηρικὰ ἀπορήματα Aristotelis 155.

Ὅμηρος 152. 281, 2. 16. 20. 282, 5. 284, 6. 286, 24. 287, 4. 9. 289, 4. 7 *Poll.* 301, 6 *Al.* 332, 7. 10 *Phot.* 337, 3. 343, 20. 23. 344, 17 *Suid.* 348, 5. 354, 4. 7 *EM.* — Ὅμηρος in nummis Chiorum 293, 22 *Poll.*

ὀξόβαθον *v. scr.* pro ὀξύβαφον 207, 21. 208, 8.

ὄξος. pondus eius aequale ponderi vini 241, 5 *c. G. XIV.* 250, 21.

ὀξυβάφιον 327, 20 *Hes.*

ὀξύβαφον **1.** omnino, mensura minus quam tryblium, 340, 25. 346, 9 *Suid.*, commemoratur 75 adn. 3 *Hipp.* 76 *Nic.* 76. 77 adn. 5 *Diosc.* 83 adn. 3 *Dieuch.* — **2.** est 4ᵃ pars cotylae (Atticae et Aegyptiae) habetque $1^1/_2$ cyathum 127. 208, 8 *vet. m.* 222, 16. 19 *c. G. IV.* 233, 11 *c. G. IX.* 235, 20. 236, 18 *c. G. X.* 239, 2. 4 *c. G. XIII.* 242, 23 *c. G. XV.* 246, 16. 17 *Orib.* 250, 15. 251, 5. 256, 6. — **3.** huius oxybaphi varia pondera haec afferuntur: *a*) ὁλκαὶ δύο ὀβολὸς α' χαλκοῖ δ' 208, 9 *vet. m.*; vide 69; — *b*) 18 drachmae olei, 20 vini cet. 224, 5 *c. G. IV.* 239, 15 *c. G. XIII.* 240, 23. 241, 16. 242, 4 *c. G. XIV.* 247, 15 *Orib.* 250, 15. 251, 6 (ubi vera scriptura est οὐγγίας β' δ''). 251, 19: haec sunt pondera Romani acetabuli et respondent ei ponderationi quam sub κοτύλη 3 attuli; — *c*) 15 drachmae 235, 20 *c. G. X.* 242, 24 *c. G. XV.* 256, 7; de hac aestimatione conf. κοτύλη 5; — *d*) $2^1/_3$ unciae (sive 14 stagia) 231, 1. 12 *c. G. VIII.* 245, 1 *Orib.*; — *e*) 3 unciae 277, 5 *Eus.* — **4.** acetabulum Romanum, quarta pars heminae, 133. 240, 23. 241, 16 *c. G. XIV*: pondera eius vide supra sub 3, *b.* — **5.** est dimidia pars cotylae illius quam hippiatricam diximus (conf. κοτύλη 10, μύστρον 1), habet 3 cyathos 99. 130. 139. 229, 4. 6 *c. G. VII.* 237, 25. 238, 1 *c. G. XII.* 256, 20. 21. 258, 5. 6 π. μέτρ. (II 145, 2. 3 *Calv.*); pendit 6 uncias 238, 4 *c. G. XII.* 256, 25. — **6.** notae oxybaphi 171. 207, 21 *vet. m.* 221, 7 *c. G. II.* 228, 8 *c. G. VI*ᵇ. 249, 14.

ὀργυιά **1.** mensura corporis 179, 15 *Poll.* 322, 24 *Hes.* 340, 27. 341, 1 *Suid.* 351, 8. 9 *EM.* — **2.** mensura porrecta, habet 4 cubitos, 6 pedes cet. 180, 5 *Greav.* 184, 14. 23 *Her. II.* 186, 11 *Her. III.* 197, 15. 24 *Eucl.*

199, 9 π. π. μ. 201, 24 *Const.* — **3.** orgyia Ptolemaica sive Philetaerea habet 4 cubitos, 6 pedes Philetaereos, $7^1/_5$ pedes Romanos 183, 1 *Her. I*; conf. 28. 29. — **4.** orgyia recentior in Aegypto a Romanis instituta habuit $9^1/_4$ cπιθαμὰc βαcιλικάc (i. e. Romanas) sive 27 palmos et ἀντίχειρον, i. e. $27^3/_4$ palmos cet. 38 s. 189, 8 ss. *Her. V*; eadem usitata in imperio Byzantino, ubi vocata est βαcιλική II 148 *Ped.*, eique perinde tribuuntur 27 παλαιcταί et κόνδυλοc, i. e. ἡ τοῦ ἀντίχειροc ἔκταcιc sive 3 digiti, II 147 extr. 148 vs. 2 *Ped.*, unde et explicandum et emendandum est fragmentum de orgyia 192, 3 ss. (conf. 46); quod vero eandem Pediasimus habere dicit cπιθαμὰc κοινὰc ἕνδεκα II 147 atque inde eam appellat ἑνδεκαcπίθαμον II 148 vs. 6. 17, hae sunt spithamae novi cuiusdam cubiti ab ea ipsa orgyia derivati: cum enim ex antiqua ratione omnis orgyia habuerit 4 cubitos, cubitus autem tum fuerit bipedalis sive 32 digitorum, spithama denique manserit 12 digitorum, haec Byzantina orgyia suas (sive κοινὰc) cπιθαμάc habuit $10^2/_3$, vel numero rotundo 11, sicut scribit Pediasimus (conf. Letronnii verba I 58 citata; sed is in eo fallitur quod aliam fuisse dicit ἑνδεκαcπίθαμον, aliam $27^3/_4$ palmorum orgyiam). — **5.** orgyia quaedam minor priore II 148 vs. 7. 16 *Ped.*, quae forsitan habuerit 6 pedes Romanos sive 3 cubitos bipedales; nam sic Hesychius 323, 1: (ὀργυιὰ) καὶ πήχειc τρεῖc. — **6.** cognata orgyiae Aegyptiae recentiori (4) fuisse videtur οὐργία Iuliani Ascalonitae, cui tribuuntur $9^1/_3$ spithamae 201, 6; eadem vocatur οὐργία γεωμετρική 201, 9, eique opponitur ἁπλῆ 201, 20. 21 (ita ut 100 orgyiae geom. efficiant 112 simplices); conf. 55. — **7.** ὀργυιά tabulae Her. VII habet $2^1/_4$ cubitos, $4^1/_2$ pedes cet. 193, 10. 194, 5. 195, 17 *Her. VII*. 197, 1 *Her. VIII*. — **8.** ὀργυιὰ τετράγωνοc (Ptolemaica sive Philetaerea) habet 36 ped. quadr. 185, 21 *Her. II*. — **9.** orgyia Aegyptia recentior (4) quadrata est 5^a pars librae, 200^a pars modii satorii 39. 40. 190, 17 ss. 191, 1 ss. (conf. 39 ad. 2). II 147 *Ped.*

ὀργυιαῖον μέτρον 326, 24 *Hes.* — ὀργυιαῖοc ὁ μέγαc 341, 2 *Suid.*

Ὀρειβάcιοc κατὰ Ἀδαμαντίου 224, 7 *c. G. IV*. 247, 20 *Orib.* — περὶ μέτρων καὶ cταθμῶν Ὀριβαcίου 244, 11; ἰατρικὸν Ὀριβαcίου 244, 13 *Orib.*

ὀρθόδωρον, mensura corporis, 179, 6 *Poll.* 323, 3 *Hes.*; habet 11 digitos 180, 2 *Greav.*; ab aliis comparatum cum spithama 323, 4 *Hes.*

ὀρόβιον ponderis instar usurpatum 77 adn. 9 *Diosc.*

ὄροβοc, mensura, 243, 13 *c. G. XV* (conf. 134 adn. 1. 2 extr.). 252, 16.

ὀρτόβ, i. e. ἀρτάβη, praef. I p. xvi. 272, 15 *Ep.*

ὀcτᾶ κεραταίαc 147, ὀcτᾶ ἀπὸ κεραταίαc καρποῦ, siliquae, 270, 8 *Ep.*, unde ὁ ὀcτῶν 147 extr. 270, 9.

οὐγγία (οὐγκία) **1.** ἐπιχώριον ὄνομα Romanis 210, 18 *Gal.*; pondus Romanum, reperitur apud Galenum 212, 3. 17. 18. 27. 213, 7. 214, 8. 10 cet., item apud Dioscoridem 76. — **2.** est 12^{a} pars librae Romanae: vide λίτρα 2; habet παρὰ τοῖc Ἰταλικοῖc δραχμὰc η', i. e. 8 denarios Neronianos, 232, 9 *c. G. IX*; et sic uncia vulgo definitur: 125. 214, 15 *Gal.* 221, 18 *c. G. III.* 234, 7 *c. G. X.* 237, 2 *c. G. XI.* 237, 23 *c. G. XII.* 240, 9 *c. G. XIV.* 248, 4 *Orib.* 248, 19. 249, 4. 253, 10. 254, 17. 256, 21. 301, 18 *Al.* (II 144, 3 *Calv.*). 316, 22 *Hes.*, sive 24 scripula 125. 208, 2 *vet. m.* 232, 11 *c. G. IX.* 234, 7 *c. G. X.* 240, 9 *c. G. XIV.* 248, 19. 254, 17. 256, 21. 270, 12 *Ep.* — **3.** in eandem ante Neronem incurrerunt 7 denarii 67. 106. 208, 1 *vet. m.* 214, 15 *Gal.* 232, 8 *c. G. IX.* — **4.** eadem definitur $6^{1}/_{4}$ Atticis drachmis vetustis 67. 208, 1 *vet. m.*, vel $7^{1}/_{2}$ drachmis Ptolemaicis 121. 214, 14 *Gal.*, vel 6 stagiis 231, 4 *c. G. VIII.* 245, 4 *Orib.* — **5.** eidem tribuuntur 2 stateres (Aegyptii vel Hebraici) 228, 22 *c. G. VII.* 253, 8. 265, 12. 13. 267, 23. 270, 15. 274, 26 *Ep.* (II 104, 8 *v. Lat.*). 305, 11. — **6.** ἡ οὐγγία τοῦ πεπέρεοc κόκκουc ἔχει υ' 259, 4 π. μέτρ. (*quingenta granula* II 146, 7 *Calv.*). — **7.** cταθμικὴ οὐγγία est ipsa uncia Romana, pondus 8 drachmarum, 218, 5 *Gal.*; opponitur metricae unciae 210, 8 ss. 216, 4. 217, 21 *Gal.*; cταθμικὰc οὐγγίαc 10 olei aequales 12 metricis invenit Galenus 217, 16. — **8.** μετρικὴ οὐγγία, i. e. 12^{a} pars cornus olearii (conf. κέραc et λίτρα 4) 210, 9. 211, 13. 217, 21 *Gal.*; eadem vocatur ἡ ἐκ τοῦ λιτραίου κέρατοc 211, 16 *Gal.*, sive ἡ ἐκ τῆc Ῥωμαϊκῆc λίτραc 216, 21 (coll. II 149). 217, 4 *Gal.*, sive Ῥωμαϊκὴ οὐγγία 211, 21. 217, 9 *Gal.*, sive Ἰταλικὴ οὐγγία 216, 2 *Gal.*; eadem simpliciter οὐγγία appellatur 210, 22. 28. 211, 10 (ubi Galenus metricas uncias statuit quae esse debebant ponderales). 213, 5. 216, 24 *Gal.* 224, 8 *c. G. IV.* 247, 21 *Orib.* (conf. 92). — **9.** notae unciae (et ponderalis et metricae) praef. I p. VI. 171. 207, 18 *vet. m.* 220, 16 *c. G. II.* 226, 1. 2 *c. G.* VI^{a}. 227, 20 *c. G.* VI^{b}. 243, 24. 244, 1 *c. G. XVI.* 249, 17. — **10.** οὐγγία, 12^{a} pars pedis Romani, 184, 13. 17. 18 *Her. II.* 197, 17. 19. 21 *Eucl.*; eadem quadrata et cubica mensura 185, 10. 11 cet. *Her. II.*

οὐγκία **1.** i. q. οὐγγία, pondus Romanum, 57. 59 adn. 1. 150 adn. 2. 267, 23. 270, 5. 12. 14. 278, 11. 20. 303, 18. 20. 21. 305, 3. 4. 305, 20 *v. scr.* 307, 8. 316, 9; falso derivatur ex ὄγκοc 270, 5 *Ep.* — **2.** Siculorum nummus 292, 11. 298, 4 *Poll.*

οὐγκιαcμὸc ὕδατοc 205, 4 *Her.*

οὐδραία, ὑδρία, est dimidius Atticus metretes 323, 6 *Hes.*

οὐλκή, i. q. ὁλκή (ubi vide), 245, 20. 247, 15. 17. 19. 248, 4.

οὐργία *v. scr.* 189, 8 (conf. ad 190, 3. 5). 201, 5. 9. 12. 14. 16. 19 ss.: vide ὀργυιά.

οὐργύα *pr. scr.* 253, 17.

οὐργυιά *v. scr.* 189, 8. 17. 197, 5.

οὔρνα, urna Romana, dimidia amphora, 81 *Afr.* 257, 25 π. μέτρ. (II 144, 21 *Calv.*), capit 40 libras vini, 36 olei cet. 240, 17. 241, 10. 23 *c. G. XIV.* 250, 9. 26. 251, 13.

ὀφεί, i. q. ὑφή, τῶν β' δρακῶν τῆς χειρὸς τὸ μέτρον 272, 9 *Ep.*

ὀψόβαφον comparatur tryblio 263, 27 *Ep.*

Παιάνιος, Eutropii interpres, 52 adn. 1. 200, 4 π. π. μ.

παῖς δελφῖνι ἐποχούμενος in nummis Iasensium 293, 22 *Poll.*

παλαιὰ ἔκθεσις mensurarum in tabulis Heronianis 23. 33. 184, 7 *Her. I.* 193, 18 *Her. VII.*

παλαισταί in nummis Aspendiorum 293, 24 *Poll.*

παλαιστή (παλαιστής), mensura corporis, 179, 3 *Poll.*, τὸ τετραδάκτυλον τῆς χειρός 348, 22 *EM.*, τετραδάκτυλον μέτρον 351, 15 *EM.*; sic 4 digiti ei tribuuntur 180, 1 *Greav.* 182, 10 *Her. I.* 184, 18 *Her. II.* 186, 5 *Her. III.* 188, 1 *Her. V.* 193, 20. 195, 11. 12 *Her. VII.* 196, 22 *Her. VIII.* 197, 17 *Eucl.* 198, 21 π. π. μ. 201, 1 *Iul.* 323, 8 *Hes.* 351, 20 *EM.* — vocatur etiam δοχμή vel δακτυλοδόχμη vel δῶρον vel γρόνθος (vide haec vocabula), vel etiam τέταρτον (pedis) vel τρίτον (spithamae) 188, 1 *Her. V*, vel τέταρτον, quia 4 digitos habeat, 188, 2 *Her. V.* 195, 11 *Her. VII*; falso autem a nonnullis comparatur spithamae 323, 9 *Hes.* 330, 20 *Phot.* 341, 3 *Suid.* — παλαιστής Ptolemaicus definitur 29. 180, 9 ss. *Did.* 182, 10 cet. *Her. I.* — εὐθυμετρικὸς παλαιστής opponitur quadrato ac cubico palmo eiusque ratio ad reliquas mensuras definitur 180, 12. 13 *Did.* 196, 5. — ἐμβαδικὸς παλαιστής 180, 12. 14 *Did.* sive παλαιστὴ ἐν τετραγώνῳ 185, 9 *Her. II* sive ἐπίπεδος παλαιστής 196, 6, porro στερεὸς παλαιστής 180, 12. 14 *Did.* 196, 6 sive στερεὰ παλαιστή 185, 20 *Her. II* definiuntur locis citatis.

παλαιστής, recentior forma praeter παλαιστή, praef. I p. VIII. 179, 3 *Poll.* 180, 12. 13 *Did.* 182, 3. 10 *Her. I.* 184, 13 *v. scr.* 188, 1 *Her. V.* 193, 20. 195, 11 *Her. VII.* 196, 5. 196, 22 *Her. VIII.* 197, 14. 17 *Eucl.* 310, 6 *Ap.* 317, 8 *Hes.*

Παλαιστίνη 200, 22 *Iul.*

Παλαιστῖνοι II 153.

Παλλάδος πρόσωπον in nummis Atheniensium 323, 10.

11 *Hes.* 330, 21 *Phot.*, unde ipsi nummi appellati sunt Παλλάδες 290, 10 *Poll.*
παντάνα vel πάτανα, τρυβλίον, 323, 13. 21 *Hes.*
παραγάγγας 323, 14 *Hes.*: vide παρασάγγης.
παρασάγγας 323, 15 *Hes.*
παρασάγγης, μέτρον Περσικόν, 184, 6 *Her. I.* 200, 13 π. π. μ. 353, 19 *EM.*, sive εἶδος μέτρου Περσικοῦ, 323, 14. 15 *Hes.* 330, 23 *Phot.* 341, 4 *Suid.*, habet 30 stadia (Philetaerea) sive 4 milia (Ptolemaica) 184, 5 *Her. I.* 193, 3 *Her. VI.* 200, 13 π. π. μ. 323, 16 *Hes.* 330, 23 *Phot.* 341, 4 *Suid.* 352, 4. 353, 19 *EM.* — apud Aegyptios habet 60 stadia 352, 5 *EM.*
παράσημον νόμισμα 323, 18 *Hes.* 352, 7. 11 *EM.*
παραχαράξιμον νόμισμα 346, 11 *Suid.*
παραψίς, μέγα τρυβλίον, 323, 20 *Hes.*; conf. proxima.
παροξίς habet $1^1/_2$ siliquam 231, 23 *c. G. VIII.* 245, 24 *Orib.*
παροψίς 263, 27 *Ep.*, *parapsidis* II 103, 4 *v. Lat.*
πάσσον, mensura tabulae Her. VII, 50. 193, 14. 194, 9. 195, 20 *Her. VII.* 197, 3 *Her. VIII.*
πάσσος, i. e. passus, legitur in Heronis Barulco 9.
πάτανα: vide πάντανα.
Πάφιοι in Cypro insula 261, 12 *Ep.* 318, 20 *Hes.* II 151 init.
παχεῖα δραχμή, i. e. Aeginetica, 290, 15 *Poll.* — παχείᾳ δραχμῇ, τὸ δίδραχμον· Ἀχαιοί 323, 22 *Hes.* — παχείας, Ζάλευκος ἐν νόμοις cet. 321, 8. 9 *Hes.*
πεδανός 323, 23 *Hes.*: vide πέλανος.
πέλαθρα, πλέθρα, 330, 27 *Phot.*
πέλανορ, τὸ τετράχαλκον· Λάκωνες 323, 25 *Hes.*
πέλανος (πεδανός *Hes.*), ὁ τῷ μάντει διδόμενος μισθός (ὀβολός), 323, 23 *Hes.* 330, 25 *Phot.* 341, 8 *Suid.*
Πελασγοί 333, 20 *Suid.*
πελάχνιν, τρυβλίον ἐκπέταλον, 323, 26 *Hes.*
πέλεθρον 310, 8 *Ap.* 324, 1 *Hes.* 341, 10 *Suid.*: vide πλέθρον.
πέλεκυ, δεκάμνουν, 318, 20 *Hes.*
πέλεκυς, σταθμίον ἑξαμναῖον vel δωδεκαμναῖον, 324, 3. 4 *Hes.*
Πελοποννησιακὸν νόμισμα 328, 9 *Hes.*
Πελοποννήσιοι 289, 15 *Poll.* 341, 12 *Suid.*
πεμπώβολον 341, 14 *Suid.*
πεντάδραχμον Cyrenensium 284, 2 *Poll.*
πεντάλιτρον 169.
πεντάλιτρος δίκελλα 297, 18 *Poll.*
πεντάμνουν, τό, 318, 19. 326, 7 *Hes.*
πεντάμνους 282, 23 *Poll.*
Πεντάπολις Λιβύης 325, 17 *Hes.*
πενταστάτηρος 282, 23. 283, 1. 297, 17 *Poll.*

πεντάcχοινον, cτάδιον, 324, 5 *Hes.*
πενταχοίνικον, mensura, 206, 6 *Poll.*
πεντέπηχυ 330, 29 *Phot.*
πεντέχαλκον 288, 3. 7 *Poll.* 330, 29 *Phot.*
πεντηκοντάδραχμον Cyrenensium 284, 1 *Poll.*
πεντηκονταταλαντία 280, 17 *Poll.*
πεντηκοντόγυοc 310, 10 *Ap.* 315, 11. 324, 6 *Hes.* 348, 5 *EM.*
πεντόγκιον praef. I p. xx. 293, 2; πεντόγκιον ἀργύριον 292, 24 *Poll.*
πεντώβολον 341, 12. 14 *Suid.*
περίοδοc, μέτρον τι τῶν μετάλλων, 324, 8 *Hes.* (conf. Poll. 7, 99).
περιοριcμοὶ τῶν προαcτείων 190, 8 (conf. 190, 1) *Her. V.*
Πέρcαι 352, 4. 353, 19 *EM.*
Πέρcηc in nummis Thasiorum 293, 25 *Poll.*
Περcικὴ cχοῖνοc 193, 15 *Her. VII.* — Περcικὸν μέτρον vocatur ἀρτάβη 347, 23 *EM.*, ἀχάνη 314, 5 *Hes.* 334, 22 *Suid.*, παραcάγγηc (vide hanc vocem), cχοῖνοc 353, 19 *EM.* — Περcικὸν νόμιcμα 293, 7 *Poll.*
περτικά, i. e. pertica, graece ἄκαινα, 184, 20 *Her. II.*
Πήγαcοc in Corinthiorum nummis 290, 11 *Poll.*
πηλικότηc μέτρων 198, 20 π. π. μ.
πῆχυc **1.** mensura corporis 179, 11 *Poll.* 341, 16 *Suid.* 352, 13 *EM.* — **2.** mensura porrecta, habet $1^1/_2$ pedem 186, 7 *Her. III.* 187, 7 *Her. IV.* 197, 22 *Eucl.* 199, 3 π. π. μ. 201, 2 *Jul.* 275, 15 *Ep.* 324, 9 *Hes.* 341, 17. 342, 23 *Suid.*, sive 24 digitos (sive 6 palmos) 180, 4 *Greav.* 180, 9 *Did.* 182, 17 *Her. I.* 184, 21 *Her. II.* 186, 7 *Her. III.* — **3.** βαcιλικὸc πῆχυc, cubitus antiquus Aegyptiorum, a Ptolemaeis regibus servatus 25. 29. 180, 15. 17 *Did.*; idem simpliciter πῆχυc vocatur 181, 9. 182, 4. 17 cet. *Her. I*; habet $1^1/_2$ pedem Ptolemaicum sive $1^4/_5$ ped. Roman. 180, 10. 15 ss. *Did.* — **4.** βαcιλήιοc πῆχυc Persarum apud Herodotum 25. — **5.** λιθικὸc πῆχυc 37. 45. 46. 187, 8 *Her. IV.* 189, 4 *Her. V.* — **6.** ξυλοπριcτικὸc πῆχυc 33. 45. 46. 182, 18 *Her. I* sive ὁ τοῦ πριcτικοῦ ξύλου 189, 6 *Her. V.* — **7.** cubitus bipedalis 42 s. 188, 15 *Her. V.* 193, 10. 194, 1. 195, 15 *Her. VII.* 196, 25 *Her. VIII.* — **8.** alius quidam cubitus bipedalis in imperio Byzantino derivatus esse videtur ex orgyia Aegyptia recentiore, ad quem cubitum pertinent κοιναὶ cπιθαμαὶ Pediasimi: vide ὀργυιά 4. — **9.** εὐθυμετρικὸc πῆχυc opponitur quadrato et solido cubito, ac sic appellatur et sesquipedalis 187, 7 *Her. IV* et bipedalis 196, 14. — **10.** πῆχυc cτερεόc ex ratione sesquipedalis cubiti explicatur 185, 17 *Her. II* (eodem loco excidit πῆχυc τετράγωνοc cet.); item ἐπίπεδοc et cτερεὸc

πῆχυς ex ratione bipedalis cubiti definiuntur 196, 16. 18. — **11.** πῆχυς, i. e. cubitus solidus Romanus, capit 3 artabas recentiores sive 10 modios Romanos 63. 64. 204, 18. 19 *Her.* — conf. *cubitus.*

πιάτοις, τὸ ἄσημον ἀργύριον, 324, 12 *Hes.*

πιθοειδὲς σχῆμα 202, 15 *Her.*

πίθος 203, 2. 13 *Her.*

πίσσα heminae infusa quantum pendeat 70. 208, 22 *vet. m.*

πίχυς, μέτρον (i. e. πῆχυς), 324, 13 *Hes.*

Πλάτων philosophus 280, 13. 295, 11 *Poll.* 353, 28 *EM.*

Πλάτων comicus 152 adn. 1. 286, 16 *Poll.*

πλεθριαῖος 341, 24. 342, 1 *Suid.*

πλέθρον **1.** omnino μέτρον γῆς 310, 8 *Ap.* 324, 14 *Hes.* 330, 27. 331, 3 *Phot.* 341, 10. 19 *Suid.* 347, 17 *EM.*; εἶδος μέτρου 313, 8 *Hes.* — **2.** sexta pars stadii 310, 8 *Ap.* 324, 2 *Hes.* 330, 28. 331, 6 *Phot.* 341, 11. 22 *Suid.*; habet 100 pedes 198, 2 *Eucl.* 341, 25. 342, 22 *Suid.*, sive $66^2/_3$ cubitos 198, 1 *Eucl.* 331, 7 *Phot.* 341, 21. 23 *Suid.*; vocatur εὐθυμετρικὸν πλέθρον 198, 1 *Eucl.* — **3.** quadrata mensura, habet 10000 pedum quadrat. 324, 1 *Hes.* 341, 24 *Suid.* — **4.** πλέθρον Ptolemaicum habet 10 acaenas, 100 pedes Philetaereos cet. 29. 183, 7 *Her. I.* 186, 17 *Her. III*, sive $1^2/_3$ σωκάριον 192, 21 *Her. VI* (conf. 47). — **5.** Ἑλληνικὸν πλέθρον definitur 100 pedibus in longitudinem et latitudinem sive 10000 ped. quadr. 185, 1 s. *Her. II*, quo loco Ptolemaicum plethrum significari videtur. — **6.** πλέθρον Asiaticum habet 10 acaenas cet. 199, 17 π. π. μ. (conf. 54). — **7.** πλέθρον in tabula Iuliani Ascal. habet 10 acaenas, 60 cubitos, 90 pedes cet. 201, 9. — **8.** πλέθρον tabulae Her. VII habet 100 acaenas (quadratas), 200 πάσσα cet. 193, 14. 194, 15. 195, 21 *Her. VII.* 197, 5 *Her. VIII* (conf. 48). — **9.** πλέθρον appellata est alia quaedam minor mensura provincialis, 25ª pars arurae sive binorum iugerum, 56. II 153 ss.

πλέτον (?) ἐστὶν δακτύλου τὸ ς 57.

πλῆθρον, εἶδος μέτρου, 324, 16 *Hes.*

πληροφορία 276, 18 *Eus.*

πλοῖον: vide μέτρησις πλοίου.

Πλούταρχος 316, 2 *Hes.*

ποδίζειν τὸ μετρεῖν 313, 7 *Hes.*

ποδισμός 57.

Πολέμαρχος 156. 163. 299, 9. 307, 4. 328, 16 *Hes.* (videtur idem esse atque ille qui apud Athen. 3 p. 111ᶜ commemoratur).

πολυπέλεθρος 347, 18 *EM.*

πολυποσία 275, 3 *Ep.*

πολυτάλαντος 281, 14. 15 *Poll.* 332, 9 *Phot.* 343, 22 *Suid.* 354, 6 *EM.*

Ποντικοί 264, 13. 16. 269, 25 *Ep.* (II 106, 6 *v. Lat.*).

Ποντικὸν μέτρον 269, 21 *Ep.* — Ποντικὸν κάρυον, Ποντικὸς κύπρος: vide haec vocabula.

Πορφύριος 155. 299, 11. 18.

Ποσείδιππος 298, 8 *Poll.*

ποστημόριον 262, 18. *v. scr.* ad 272, 8 *Ep.* (II 101, 12 *v. Lat.*).

ποτήρ, μέτρον, 324, 17 *Hes.*

πούς **1.** omnino mensura Graeca, habet 16 digitos sive 4 palmos 180, 3 *Greav.* 182, 14 *Her. I.* 184, 13. 20 *Her. II.* 186, 6 *Her. III.* 187, 6 *Her. IV.* 188, 13 *Her. V.* 193, 10. 23. 195, 14 *Her. VII.* 197, 14. 20 *Eucl.* 199, 1 π. π. μ. 341, 18. 342, 3. 23 *Suid.*, sive $1^1/_3$ σπιθαμήν 188, 13 *Her. V.* 193, 23 *Her. VII.* 196, 24 *Her. VIII.* 198, 25 π. π. μ. — **2.** βασιλικὸς πούς in Aegypto, i. e. Ptolemaicus, 182, 13 *Her. I*, idem Πτολομαϊκός 180, 10. 11. 15 *Did.* (conf. 29), idem Φιλεταίρειος 24. 182, 13. 183, 1. 3 cet. *Her. I;* comparatur cum pede Romano 180, 10 *Did.* — **3.** Ῥωμαϊκὸς πούς 26. 180, 10. 17 *Did.*, idem Ἰταλικός 21 adn. 6. 26. 182, 15. 183, 2. 4 cet. *Her. I;* habet $3^1/_3$ palmos Ptolemaicos 180, 13 *Did.*, $13^1/_3$ digitos Ptolemaicos 182, 15 *Her. I;* Romanis pedibus definiuntur mensurae Ptolemaicae 180, 10. 17 *Did.* 182, 2. 4. 6. 8. 13. 17. 20. 184, 3 *Her. I.* — **4.** πόδες γεϊκοί: vide γεϊκοί. — **5.** εὐθυμετρικὸς πούς opponitur pedi quadrato et cubico 196, 8. 198, 8. 9 *Eucl.* — **6.** τετράγωνος πούς definitur suis unciis et digitis 185, 14 *Her. II*, item ἐπίπεδος πούς explicatur 198, 8. 11 *Eucl.* definiturque palmis et digitis 196, 10. — **7.** στερεὸς πούς explicatur 198, 9. 13 *Eucl.*, definitur suis unciis et digitis 185, 15 *Her. II*, item palmis et digitis 196, 12. — **8.** στερεὸς πούς Romanus capit amphoram (κεράμιον, ἀμφορέα, ἀμφορίσκον) 59. adn. 1. 60. 198, 15 *Eucl.* 202, 22. 203, 10. 21. 205, 8 *Her.*, sive 3 modios 198, 16 *Eucl.* 203, 22 s. 205, 5. 8 *Her.*, sive 48 sextarios 203, 22 *Her.*

προῦχος, ξέστης, 324, 18 et

πρόχοος, ξέστης, μέτρον, 324, 19 *Hes.*; conf. πρόχους.

πρόχος, mensura 12 sextariorum, 276, 24 *Eus.*, eadem igitur ac βρόχος 257, 25 π. μέτρ., quo loco Calvus (II 144, 21) πρόχος legisse videtur; sed diversus videtur fuisse πρόχοος sive πρόχους.

πρόχους, ξέστης, τὸ μέτρον, 331, 9 *Phot.* 342, 4 *Suid.* (conf. ad 324, 18).

Πτολεμαϊκὴ μνᾶ: vide μνᾶ 10. 12. — Πτολεμαϊκὸν νόμισμα 294, 3 *Poll.* — Πτολεμαϊκὸν τάλαντον: vide τάλαντον 6. 12.

Πτολομαϊκὸς μέδιμνος, πούς: vide μέδιμνος 4, πούς 2.

Πυγμαῖοι 310, 15 *Ap.* 352, 15. 19 *EM.*

πυγμή, mensura corporis, 179, 12 s. *Poll.*, habet 18

digitos 180, 3 *Greav.* — significare dicitur aut γρόνθον τῆς χειρός aut πῆχυν 352, 16. 18 *EM.*

πυγούσιος 310, 12. 13 *Ap.* 324, 23 *Hes.* 352, 20 *EM.*

πυγών, mensura corporis, 179, 12 *Poll.* 310, 13 *Ap.* 324, 20. 24 s. *Hes.*; conf. 352, 20 *EM.*; habet 20 digitos 180, 4 *Greav.* 182, 16 *Her. I.* — πυγών Ptolemaicus 29. 30. 182, 16 *Her. I.* — πυγών vel πυγός, πῆχυς, 324, 20. 22 *Hes.* — πυγών, σπιθαμή, 325, 2 *Hes.*

πῶλος, appellatio nummorum Corinthiorum, 290, 10 *Poll.*

Ῥηγῖνοι 293, 24 *Poll.*

Ῥοδία μνᾶ 301, 11 *Al.*; conf. μνᾶ 16.

ῥύαξ 190, 11 *Her. V.*

Ῥωμαϊκὴ γλῶσσα 261, 4. 273, 27 *Ep.*, διάλεκτος 268, 2 *Ep.* — διὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν χρῆσιν 258, 20 π. μέτρ. (conf. II 145, 26 *Calv.*). — Ῥωμαϊκὴ λίτρα, μνᾶ, οὐγγία: vide λίτρα 4. 5, μνᾶ 8, οὐγγία 8. — οἱ Ῥωμαϊκοί, Romani, 211, 9 *Gal.* — Ῥωμαϊκὸν μίλιον: vide μίλ. 1. — Ῥωμαϊκὸν ὄνομα 279, 16, σίγμα 207, 11 *vet. m.* (conf. 66). — Ῥωμαϊκὸς ξέστης, πούς: vide ξέστης 6, πούς 3.

Ῥωμαῖοι 144 adn. 4. 200, 5 π. π. μ. 209, 22. 30. 210, 20 *Gal.* 257, 25 π. μέτρ. (II 144, 21 *Calv.*). 264, 27. 266, 21. 267, 19. 269, 20. 270, 3 *Ep.* 279, 7 *Ios.* 291, 22 *Poll.* 303, 14. 307, 21 *gl. n.* 330, 10 *Phot.* 334, 17. 18 *Suid.* II 86, 14 *Didym.* — Ῥωμαῖοι λογισταί 302, 9 *Al.* (II 144, 16 *Calv.*). II 20. 41.

σαββατοῦ ὁδός *v. scr.* ad 200, 1.

σαβιθά (σαφιθά), Syrorum mensura, habet 22 sextarios 260, 7. 264, 6 s. *Ep.* (II 103, 11 *v. Lat.*). 277, 11 *Eus.*; conf. Christ. in Fleckeiseni annal. a. 1865 p. 456 adn. 14.

σαΐτης, Thebanorum mensura, habet 22 sextarios 146. 264, 4 *Ep.* (II 103, 8. 9 *v. Lat.*). 278, 7 *Eus.*; conf. Christ. l. c.

Σαλαμίνιοι in Cypro insula 261, 11. II 150 extr., iidem Σαλαμινοί 271, 14 *Ep.*

Σαπφώ in nummis Mitylenaeorum 293, 21 *Poll.*

σάτα, Hebraica vox, explicatur 261, 19 *Ep.*; σιτικὸν μέτρον 325, 3 *Hes.*, μέτρον Ἑβραϊκόν, habet modium cumulatum, sive $1^1/_2$ modium Romanum 342, 11 *Suid.*; vide σάτον.

σαταῖον, mensura quaedam Palaestinorum et Arabum, II 153. 154.

σάτης, i. q. σαΐτης, 146.

σατίβα (σατία, σάτον), agrorum mensura provincialis, 6a pars arurae sive 3a pars iugeri, 56. II 154 s.

σάτον (σάτα, σάτος, σάτων) **1.** mensura Hebraica 260, 2. 261, 14 *Ep.*; est modius Hebraicus cumulatus 257, 17. 261, 17. 271, 15. 274, 4. 276, 9 *Ep.* (II 101, 5 *v. Lat.*). 325, 4 *Hes.* 342, 11 *Suid.* (conf. μόδιος 8); habet $1^1/_4$ mo-

dium Hebraicum 261, 17. 18. 271, 18 *Ep.* (II 101, 5. 6 *v. Lat.*); sed dicitur etiam simpliciter μόδιοc 252, 25, quod inde factum esse videtur, quia perinde ac κόροc Hebraicus 30 modios (Hebraicos), sic κόροc ὁ Φοινικικόc 30 cάτα habuit: vide κόροc. — **2.** idem definitur $1^1/_2$ modio Romano sive 24 sextariis 139 adn. 4. 258, 22 π. μέτρ. (II 145, 29 *Calv.*). 277, 19. 21 *Eus.* 279, 11 (coll. adn.) *Ios.* 342, 12 *Suid.*; conf. Christ. II p. 150 et in Fleckeiseni annal. a. 1865 p. 455. 457. — **3.** aliter cάτον habere dicitur 56 sextarios 263, 12 *Ep.* (ubi forsitan κϛ′ legendum sit: conf. II 151). — **4.** κόλλαθον, quod est 25 sextariorum, dicitur τὸ ἥμιcυ τοῦ ὑγροῦ cάτου 264, 21 *Ep.* (*sati in liquidis* II 106, 14 *v. Lat.*), ubi nescio an βάτου legendum sit; conf. cάτον ἢ βάδοc 146 *Ep.* — **5.** aliud quoddam cάτον habuisse fertur $3^1/_3$ γόμορ singula 13 sextariorum, i. e. $43^1/_3$ sextarios, sive 16 cίκλουc (?) 275, 21. 23 *Ep.* — **6.** cάτον, agrorum mensura: vide cατίβα.

cάτοc, i. q. cαΐτηc, II 103, 9 *v. Lat.* — cάτοc pro cάτον dici negat Epiphanius 261, 16; tamen *satus* habet versio Latina II 101, 5.

cάτων, μόδιοc γέμων cet., 325, 4 *Hes.*: vide cάτον 1. 2.

cαφιθά habet 22 sextarios 277, 11 *Eus.*; conf. cαβιθά.

cαὼ εἴρηται τὸ ὑπέρχυμα 271, 18 *Ep.*

cεκέλ. cίκλον ἀπὸ τῆc cεκὲλ Ἑβραΐδοc 268, 5 *Ep.*

cεμιδάλεωc μέτρον ποιοῦν ἀρτάβην μίαν 257, 11 (252, 21). — mensura Hebraica, 260, 3. 262, 1; capit gomor 263, 4. 272, 18. 19. 21 *Ep.* (conf. II 101, 19. 21).

cεμιδάλην μέτρον 252, 21, qui locus corruptus secundum similem 257, 11 corrigendus est: vide cεμιδάλεωc.

cήματα (i. e. notae) δηλοῦντα μέτρα καὶ cταθμούc 207, 7 *vet. m.*

cημεῖα καὶ χαρακτῆρεc ponderum 225, 10. 14 *c. G. VI*[a]. — περὶ cημείων τῶν μέτρων καὶ cταθμῶν 243, 16 *c. G. XVI*; conf. 243, 18.

cημεῖον, lapis miliarius in Romanorum viis, 200, 4. 6 π. π. μ.

cημόδιουμ II 86, 19. 27 *Didym.*

cήcκουαc (cηcκουάc), i. e. sesquias, 308, 2 *gl. n.* II 86, 19. 23. 25 *Didym.*

cηcτέρτιουμ, cηcτέρτια II 86, 18. 21 *Didym.*: v. *sestertius.*

cίγλον 325, 6: vide cίγλοc.

cίγλοc, ὄνομα βαρβαρικοῦ νομίcματοc, 293, 4 *Poll.*, νόμιcμα Περcικόν, aestimatur 8 obolis Atticis, secundum alios 2 drachmis Atticis 325, 6. 8 *Hes.*; conf. cίκλοc 2.

cιδάρεοc, Byzantiorum nummulus, 291, 10. 12. 15 *Poll.*; conf. 325, 10. 11 *Hes.*

cιδάριοc, χαλκεύc (an χαλκοῦc?), 325, 14 *Hes.*

cιδηροῦν νόμιcμα Lacedaemoniorum 291, 16 *Poll.*; cιδηροῦν νομιcμάτιον Byzantiorum 325, 12 *Hes.*

ϲιδήρῳ νομίζειν 291, 9 *Poll.*

Ϲικελικοὶ κωμῳδοί 297, 16 *Poll.* — Ϲικελικὸν νόμιϲμα 321, 18 *Hes.*; Ϲικελικῶν νομιϲμάτων ὀνόματα 292, 10 *Poll.* — Ϲικελικὸν τάλαντον: vide τάλ. 10 et conf. adnot. ad 299, 21.

Ϲικελιῶται 298, 2 *Poll.* 300, 1. 344, 16 *Suid.*

Ϲικελοί 321, 16 *Hes.* — Ϲικελοί in Cypro insula 261, 12. 271, 14 *Ep.* (II 101, 4 *v. Lat.*). II 151 init.

ϲίκλον 147. 229, 2. 231, 7. 14. 238, 10. 245, 8. 15. 253, 11. 265, 15. 22. 268, 5. 7. 11. 14. 18. 19. 270, 16. 278, 15. 304, 13. 14. 305, 18. 342, 14: vide ϲίκλοϲ.

ϲίκλοϲ (ϲίκλον) **1.** ϲίκλοϲ ἐϲτὶ ϲταθμὸϲ εἷϲ, πρὸϲ δὲ τὸ ἀργύριον δύο 275, 24 *Ep.* — **2.** ϲίκλοϲ, βαρβαρικὸϲ ϲταθμόϲ, 325, 15 *Hes.*, habet 8 obolos 331, 11 Phot.; conf. ϲίγλοϲ. — **3.** ϲίκλοϲ Hebraicus aequalis tetradrachmo Tyrio 117 s. 123; a Romanis aestimatus est 4 denariis, unde ϲίκλον, τετράδραχμον Ἀττικόν, 325, 16 *Hes.*; idem igitur ac ϲτατήρ qui vulgo vocatur 122 s. (conf. ϲτατήρ 6. 8); pendit $^1/_2$ unciam 238, 10 *c. G. XII*, sive 3 stagia 231, 7 *c. G. VIII.* 245, 8 *Orib.* — **4.** idem dicitur ϲίκλοϲ ὁ ἅγιοϲ 147. 303, 7 (quibus locis definitur 12 scripulis); unde explicatur locus Epiphanii 268, 7: δύο δίδραγμά εἰϲι δύο ϲίκλοι κατὰ τὸ ϲίκλον τὸ ἅγιον, i. e. hoc ἅγιον ϲίκλον habet 2 siclos vulgares. — **5.** ϲίκλοϲ Hebraeorum vulgaris, i. e. dimidia pars stateris sive sicli maioris (conf. supra 3), 265, 16. 268, 8. 14. 270, 15 *Ep.* (II 104, 12 *v. Lat.*). 305, 18; est δίδραχμον 268, 7 *Ep.*, sive habet 2 drachmas 265, 17. 268, 6. 15 (II 104, 12 *v. Lat.*); pendit igitur 4[am] partem unciae 147. 265, 15 s. (conf. 265, 21. 22. 268, 18. 19). 268, 14. 275, 26 *Ep.* (II 104, 12 *v. Lat.*). 278, 15. 20 *Eus.* 305, 18, sive 6 scripula 147, sive $1^1/_2$ ἑξάγιον 268, 11 *Ep.*; idem dicitur βαϲιλικὸϲ ϲίκλοϲ 275, 26 *Ep.* — **6.** hic siclus dividitur in 20 *gera*, quae graece vocantur aut ὀβολοί 275, 25. 26 *Ep.* 304, 14. 331, 10 *Phot.*, aut λεπτά 305, 19; conf. λεπτόν 2, ὀβολόϲ 8. — **7.** aliter ϲίκλον ὀβολοὶ τέϲϲαρεϲ 304, 13. — **8.** τὸ ϲίκλον ἔχει λεπτὰ δύο. τὸ δὲ λεπτὸν ὁλκὴ α′ ἐϲτί, η″ τῆϲ [ο 270, 16 *Ep.*; hoc igitur loco λεπτόν positum est pro drachma, et ϲίκλον dicitur esse didrachmum (supra 5). — **9.** ϲίκλον τὸ μικρόν habet 7 stagia 231, 14 *c. G. VIII.* 245, 15 *Orib.* — **10.** ὁ κοδράντηϲ καλεῖται ϲίκλον 253, 11. — **11.** ϲίκλον ἀργυρίων ε′ 342, 14 *Suid.* — **12.** ϲίκλον mensura duorum coclearium dicitur 229, 2 *c. G. VII*; sed vide 99 extr.

Ϲικυώνιοι 291, 2 *Poll.*

ϲίλφιον in nummis Cyrenensium 314, 15. 17 *Hes.*

ϲιτάριον, 4[a] pars siliquae, 222, 3 *c. G. III.* 231, 16 *c. G. VIII.* 245, 17. 248, 8 *Orib.* 249, 2.

ϲιτηρόν, ϲιτικόν, ϲίτου μέτρον: vide μέτρον 2.

ϲίτου μόδιοϲ: vide μόδιοϲ 3.

Cκόπαc, Αἰτωλῶν cτρατηγόc, 336, 1 *Suid.*

cκούτλωcιc 26 adn. 6. 32. 181, 22 *Her. I.* II 147.

cκροπλ (sic), nota 5 siliquarum, 135 (immo 6 siliquarum, quoniam sine dubio scripulum significatur).

cκρόπουλον ἔχει τουρνέcιον α' 245, 26 *Orib.*

cμιρεύc vel cμηρεύc, μέτρον οἰνικόν cet., 325, 17 *Hes.*

cόλιδοι, νομίcματα, 308, 4 *gl. n.*

cολοιτύποc, χαλκόc τιc ἐν Κύπρῳ, 325, 19 *Hes.*

cόccoc, cταδιαῖον διάcτημα, 325, 21 *Hes.*

Cοφοκλῆc 168. 329, 21 (331, 12: v. adn.) *Phot.* 352, 5 *EM.*

cπάδιον, τὸ cτάδιον, 325, 22 *Hes.*

cπιθαμή **1.** mensura corporis 179, 8 *Poll.* 325, 23 *Hes.* 331, 13 *Phot.* adn. ad 351, 20; de vocis origine quaeritur 351, 22 *EM.* — **2.** mensura porrecta, habet 3 palmos sive 12 digitos 180, 2 *Greav.* 182, 4. 12 *Her. I.* 184, 13. 19 *Her. II.* 188, 11 *Her. V.* (192, 18 *Her. VI*). 193, 10. 21. 195, 13 *Her. VII.* 196, 23 *Her. VIII.* 197, 14. 18 *Eucl.* 198, 23 π. π. μ. 351, 18 *EM.*; quae quidem ratio valet et ad vulgarem Graecorum Romanorumque spithamam et ad Ptolemaicam sive Philetaeream et ad Asiaticam. — **3.** cπιθαμὴ βαcιλική, i. e. Romana, 38. 39. 44. 46. 189, 9 *Her. V*; eadem intellegitur 192, 3. — **4.** cπιθαμὴ κοινή Byzantina habuit 12 digitos eius cubiti bipedalis qui derivatus est ex orgyia Aegyptia recentiore; unde haec orgyia habuit tales spithamas $10^2/_3$ vel rotundo numero 11: vide ὀργυιά 4. — **5.** cπιθαμὴ τετράγωνοc habet 144 digitos quadr. cet. 185, 11 *Her. II*; cπ. cτερεά 1728 digit. cubic. cet. 185, 12 *Her. II.*

cπόριμοc (cπορίμη) γῆ 58. 189, 8. 18 *Her. V.* II 148 *Ped.* — cπόριμοc μόδιοc: vide μόδιοc 6.

cτάγιον, i. e. exagium, pondus Constantinianum 97 s. 228, 20. 229, 1. 22. 25 ss. *c. G. VII*; ἔχει ἐξάγιον α' 245, 5. 11 *Orib.*, sive 24 siliquas 231, 15 *c. G. VIII.* 245, 16 *Orib.*

cταδιαῖον διάcτημα 325, 21 *Hes.*

cτάδιον (cτάδιοc) **1.** proprie curriculum 200, 10 π. π. μ. 331, 16 *Phot.* 342, 16 *Suid.*, a Danao primum constitutum 352, 25 ss. *EM.* (conf. *stadium*); μέτρον ὁδοῦ, παρὰ ἵcταcθαι τὸν ὁδεύοντα 164 adn. 6. — **2.** omne stadium habet sua plethra 6 sive orgyias 100 sive cubitos 400 sive pedes 600 cet. 183, 16 *Her. I.* 185, 6 *Her. II.* 186, 20 *Her. III.* 197, 15. 198, 3 *Eucl.* 199, 21 π. π. μ. 201, 11 *Iul.* 201, 25 *Const.* 331, 7 *Phot.* 339, 19. 341, 23. 342, 2. 21 *Suid.* — **3.** cτάδιον Ptolemaicum sive Philetaereum 29. 183, 16 *Her. I.* 185, 6 *Her. II.* 186, 20 *Her. III.* 192, 19. 24 *Her. VI* (conf. 47). 197, 15. 198, 3 *Eucl.* 201, 25 *Const.* (conf. 57); μέροc τι τοῦ λεγομένου μιλίου 331, 16 *Phot.* 342, 16 *Suid.*: vide μίλιον 2.— **4.** cτάδιον Asiaticum

52 s. 199, 21 π. π. μ.; conf. μίλιον 4. — **5.** στάδιον Hebraicum in tabula Iuliani Ascolonitae 201, 11; aliter 253, 15. 16. — **6.** stadium tabulae Her. VII, plethri dimidium cet., 193, 14. 194, 23. 195, 23 *Her. VII.* 197, 8 *Her. VIII* (conf. 48).

στάδιος 164 adn. 6. — acc. plur. σταδίους 184, 5 *Her. I.* 195, 3 *Her. VII.* 201, 14 *Iul.* 253, 17. 323, 16 *Hes.* 345, 2 *Suid.*; sed usitatior utique forma fuit στάδια.

σταθμική λίτρα falso vocatur 279, 22, quae debuit esse μετρική; conf. 151. — σταθμική οὐγγία: vide οὐγγία 7.

σταθμίον et pondus omnino 297, 13 *Poll.* 310, 4 *Ap.* 322, 8. 9. 324, 3 cet. *Hes.*, et parvum pondus 140 adn. 6. 259, 2 *v. scr.* 303, 21.

σταθμός quid sit 218, 25 *c. G. I.* — σταθμά, τάλαντα, 326, 1 *Hes.* — περὶ σταθμῶν 162 adn. 3. 163. 221, 14 *c. G. III.* 240, 1 *c. G. XIV.* 248, 1 *Orib.* 249, 1. 278, 8 *Eus.* — περὶ τῶν ὑποκειμένων σταθμῶν Ἑβραίων 149. 275, 18. — περὶ σταθμῶν καὶ μέτρων 214, 5 *Gal.* 225, 11 *c. G. VI*[a]. 228, 13 *c. G. VII.* 233, 20 *c. G. X.* 239, 20 *c. G. XIV.* 243, 17 *c. G. XVI.* 253, 23; conf. μέτρον 3.

στάμνος ξεστῶν ι' 277, 8 *Eus.* — στάμνος χρυσῆ 260, 7 (conf. 142) *Ep.*; habet 4 sextarios II 102, 17 *v. Lat.*

στατήρ **1.** στατήρ, τὸ ζύγιον, 331, 20 *Phot.* 343, 5 *Suid.*; ἐπὶ τῆς ὁλκῆς καὶ σταθμὸς ἁπλῶς 331, 21 *Phot.*; significat vel pondus vel nummum 282, 22. 283, 2. 3. 7. 9. 11 *Poll.*; στατήρ, εἶδος νομίσματος, 343, 5 *Suid.*; στ. βάρβαρον ὄνομα (an νόμισμα?) 331, 23 *Phot.* — de vocis origine agitur 123. 305, 11 ss. 353, 6. 9 ss. *EM.* — **2.** στατήρ, τὸ ἐκ χρυσοῦ νόμισμα, 342, 24 *Suid.*, στατήρ χρυσίου 283, 8 *Poll.* 343, 2 *Suid.*, στατὴρ ἐλέγετο τὸ χρυσίον 326, 6 *Hes.*; commemoratur 283, 15. 16. 284, 16 *Poll.*; conf. Ἀλεξάνδρειος, Δαρεικός, Κροίσειος, Φιλίππειος, Φωκαΐτης στατήρ, Κυζικηνοὶ στατῆρες, χρυσοῦς στατήρ, χρυσοῦς Ἀττικός. — **3.** στατὴρ Αἰγιναῖος 74 *Hipp.* — **4.** στατὴρ Κορίνθιος 292, 15. 298, 5 *Poll.* — **5.** στατήρ, nummus Siculorum, 293, 2 *Poll.*; στατῆρα οἱ τῆς κωμῳδίας ποιηταὶ (οἱ Σικελικοὶ) τὴν λίτραν εἰρήκασιν 297, 14 *Poll.* — **6.** στατήρ, τετράδραχμον νόμισμα, 331, 19 *Phot.* 343, 4 *Suid.*, τετράδραχμον 307, 8. 326, 2. 3 *Hes.* 331, 24 *Phot.*, ἥμισυ οὐγγίας 307, 8. 326, 2; hoc est tetradrachmum Asiaticum idemque Ptolemaicum et Hebraicum, cuius drachma cum a Romanis denario fuerit aequata, efficitur pondus dimidiae unciae, quod pondus definitur etiam 3 stagiis sive exagiis 231, 5 *c. G. VIII.* 245, 6 *Orib.*, sive 3 solidis 303, 9 (sed suspectum est quod hoc loco additur ὅ ἐστι δραχμαὶ δύο): reliqua quae huc pertinent vide sub proximis numeris. — **7.** στατήρ, Ptolemaicum tetradrachmum, pondere 4 denariorum sive dimidiae unciae,

sed idem a Romanis uno denario aestimatus 97. 122 s. 160. 228, 21. 22 *c. G. VII*. 235, 3 *c. G. X*. 237, 13 *c. G. XI*. 255, 12. 300, 11 *Al.* (II 143, 3 *Calv.*). — **8.** στατήρ Hebraicus (conf. cίκλος 3), pondere dimidiae unciae, 253, 8. 265, 12. 13. 16. 266, 14. 267, 23. 268, 1. 274, 26 *Ep.* (II 104, 9 *v. Lat.*). 278, 14. 20 *Eus.* 304, 15. 305, 11. 16; habet 2 didrachma 253, 9. 265, 13. 268, 1. 9. 276, 6 *Ep.* (II 104, 9 *v. Lat.*), sive 2 siclos 270, 15 *Ep.* 305, 16 (conf. cίκλος 5). — **9.** στατὴρ ἐπὶ ἀργύρου habet 20 obolos 304, 15; significatur igitur hoc loco siclus Hebraeorum vulgaris: vide cίκλος 5. — **10.** incertum στατήρ, τὸ ἑξάγιον, 331, 19 *Phot.* 343, 4 *Suid.* (significari videtur omnino pondus ac ponderatio).

στατηριαῖος 283, 18. 20 *Poll.*

στατιαῖον, τὸ πεντάμνουν, 326, 7 *Hes.*; conf. στάτος.

στάτος, πέντε μναῖ, 326, 9 *Hes.*

στέαρ heminae infusum quantum pendeat 208, 21 *vet. m.* (conf. 70).

στενόμηκες ἀγγεῖον 275, 2 *Ep.*

στερεὰ παλαιστή, σπιθαμή, στερεὸς παλαιστής, πῆχυς, πούς: vide παλαιστή extr., πῆχυς 10, πούς 7. 8, σπιθαμή 5.

Στράβων 55. 201, 13 *Iul.*

Στράττις 206, 14. 291, 12 *Poll.*

στροφίολοι 26 adn. 7. 32. 182, 1 *Her. I.*

σύμβολα, σημεῖα, μέτρα, 331, 25 *Phot.*, 343, 9 *Suid.* — σύμβολον, βραχὺ νόμισμα ἢ ἡμίτομον νομίσματος, 288, 8. 11. 13. 17. 21. 25 *Poll.*

Συρακούσιοι 291, 19 *Poll.* 317, 24 *Hes.*

Συριακὸν ὄνομα σαβιθά 264, 6 *Ep.* (II 103, 11 *v. Lat.*).

Σύροι 262, 11. 264, 21 *Ep.* 294, 12 *Poll.*; ὁ κατὰ Σύρους μετρητής 124. 236, 17 *c. G. X*; conf. μετρητής 5.

συσταθμία 225, 10. 18 *c. G. VI*ᵃ.

σχοινίον, funiculus mensorius, 192, 9; mensura Aegyptia 31. 181, 9 *Her. I*; σχοινίον δεκαόργυιον 28 adn. 4. 39. 189, 16. 190, 3. 7. 12 *Her. V*; σχοινίον δωδεκαόργυιον 190, 2. 5. 9 *Her. V.*

σχοίνισμα, μέτρον ὁδοῦ, 326, 10 *Hes.*, μέτρου μέρος 331, 26 *Phot.* 343, 10 *Suid.*; σχοινίσματα, τὰ μετρούμενα τῶν χωρίων, 353, 24 *EM.*

σχοῖνος, μέτρον γεωμετρικόν, 332, 1 *Phot.* 343, 13 *Suid.* 353, 17 *EM.*; mensura Aegyptia, habet 4 milia Philetaerea 184, 4 *Her. I.* 193, 3 *Her. VI*; eadem mensura esse videtur Ἑλληνικὴ σχοῖνος 193, 15 *Her. VII*; conf. *schoenus.* — σχοῖνος, μέτρον Περσικόν, 253, 19 *EM.*, unde Περσικὴ σχοῖνος 193, 15 *Her. VII*; significatur παρασάγγης, ubi vide.

σωκάριον δεκαόργυιον 39. 45. 46. 47. 189, 16. 190, 14. 15 *Her. V*; idem intellegitur 192, 19. 21. 24 *Her. VI.*

Σωσικράτης poeta 282, 24. 297, 17 *Poll.*

Cώφιλος *v. scr.* 329, 21.

Cώφρων 297, 21. 23 *Poll.* 300, 3. 329, 20. 330, 18 *Phot.*

ταλανταίων, μεδίμνων καὶ σταθμίων, 326, 14 *Hes.*

ταλαντιαῖος 281, 6 *Poll.* 344, 25 *Suid.*; ταλαντιαῖα νοσήματα 281, 8 *Poll.*

ταλάντιον, *v. scr.* pro βαλάντιον, 267, 4.

τάλαντον **1.** σταθμοῦ ὄνομα 280, 23. 281, 4 *Poll.* 332, 5 *Phot.* 343, 18 *Suid.* 354, 2 *EM.*; significat igitur ῥοπήν (pondus) 281, 7 *Poll.* 332, 8 *Phot.* 343, 21 *Suid.* 354, 5 *EM.*; τάλαντον, σταθμός, ζυγός, 326, 15, τάλαντα, ζυγά, σταθμά, 326, 11 *Hes.*, τάλαντα, τὰ ζυγὰ καὶ τὰ ἱστάμενα, 343, 15 *Suid.*, τάλαντον, τὸ ζυγόν et ἡ στάθμη, 353, 26. 27 *EM.*; derivatur a ταίνω 353, 26 *EM.* — **2.** τάλαντον, maximum pondus, 143, 11. 265, 1. 274, 12 *Ep.* (II 103, 20 *v. Lat.*); idem μέγιστον χρυσίου καὶ ἀργυρίου μέρος 280, 14 *Poll.* 332, 3 *Phot.* 343, 16 *Suid.* 353, 31 *EM.* — **3.** reliquiae scriptorum περὶ ταλάντων 158. 267, 10 (conf. 147) *Ep.* 300, 9 *Al.* — **4.** omne talentum habet 60 minas 276, 3 *Ep.* 278, 9 *Eus.* 300, 10. 12 (conf. 301, 2) *Al.* (II 143, 1. 4 *Calv.*). 330, 16 *Phot.* 340, 15 *Suid.*, sive 6000 drachmarum (sive 1500 stateres) 300, 13 *Al.* (II 143, 6 *Calv.*). — **5.** sic Ἀττικόν quoque talentum habet 60 minas 294, 16 *Poll.* 299, 25. 28 *Diod.* (344, 13. 15 *Suid.*), sive 6000 drachmarum 294, 9. 10 *Poll.* 354, 24 *EM.*, quae drachmae στατῆρες dicuntur 299, 20 *schol. Hom.*; idem vocatur τάλαντον ἀργυρίου et 60 minis Atticis definitur 281, 13 *Poll.* 306, 24. — **6.** Atticum talentum recentius ἰσοστάσιον τῷ Πτολεμαϊκῷ cet. 117. 300, 15 *Al.* (II 143, 8 *Calv.*), habet $62^1/_2$ libras ἐν νομίσματι 301, 22 s. *Al.* — **7.** τάλαντον χρυσίου Atticum 10 talentis argenti aestimatum 290, 20 (coll. vs. 17. 23) *Poll.*; sed aliter τάλαντον χρυσίου ἑξαπλάσιον (τοῦ ταλάντου τοῦ ἀργυρίου) 330, 16 *Phot.* 340, 15 *Suid.* — **8.** τάλαντον χρύσειον sive χρυσοῖο apud Homerum 281, 3. 17. 282, 7 *Poll.* 310, 3. 17 ss. *Ap.* 332, 7. 11 *Phot.* 343, 20. 23. 344, 17 *Suid.* 353, 25. 354, 4. 7. 24. 28 *EM.*; est parvum quoddam pondus parvumque pretium non definitum 282, 5 *Poll.* 298, 16 ss. 299, 1 ss. 13. 17 *schol. Hom.* 344, 19 s. *Suid.* 354, 26 *EM.*; aliter τάλαντον χρυσοῦν τὸ παρὰ Ὁμήρῳ aequale fuisse dicitur Darico et definitur 2 drachmis, 6 scripulis cet. 301, 6. 7. 8 *Al.* — **9.** τάλαντον χρυσίου ἠδύνατο τρεῖς χρυσοῦς Ἀττικούς (est igitur id quod vulgo parvum auri talentum vocatur) 281, 12. 297, 19 *Poll.* 306, 23. 354, 20. 22 *EM.*; eodem pretio fuisse dicitur Μακεδονικόν (an Cικελικόν?) 299, 21 *schol. Hom.* — **10.** Cικελικὸν τάλαντον vetus habuit 24 nummos, recens 12 nummos 294, 22 ss. *Poll.* 300, 1. 2 *schol. Hom.* 344, 16 *Suid.*; item ad Siculorum rationes referendi esse videntur hi loci quibus talentum varios in modos aestimatur: 120 drachmis 299, 8. 23 *schol. Hom.*

100 vel 50 vel 30 vel 24 drachmis vel etiam secundum Timaeum una drachma 299, 5 ss.; τάλαντον τὸ παλαιὸν ὁ μὲν Πολέμαρχος δ' δραχμῶν, Θεόφραστος δὲ ιδ', Τίμαιος δὲ κδ' 299, 9 s.; ἀργυρίου βραχύ τι τάλαντον apud Diphilum 299, 22 *schol. Hom.* 354, 31 *EM.* — **11.** Αἰγιναῖον τάλαντον πλεῖον ἠδύνατο τοῦ Ἀττικοῦ 347, 10 *EM.*, habuit 10000 drachmarum Atticarum sive 100 minas Atticas 154. 294, 11. 17 *Poll.* — **12.** Αἰγυπτίων τάλαντον aestimatum 1500 drachmis Atticis 294, 13 *Poll.*; idem vocatur Πτολεμαϊκόν, ἰσοστάσιον τῷ Ἀττικῷ, sed pretio quarta pars Attici, 117. 154. 300, 15. 17 *Al.* (II 143, 8. 11 *Calv.*); eodem pertinent τάλαντα τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ νομιστευομένου χαλκοῦ 340, 8 Suid. — **13.** Βαβυλώνιον τάλαντον aestimatur 7000 drachm. Attic. sive 70 minis 294, 11. 16 *Poll.* — **14.** Ἀντιοχικὸν τάλαντον ἰσοστάσιον τῷ Ἀττικῷ, sed δυνάμει τὸ Ἀττικὸν ἐπίτριτον τοῦ Ἀντιοχικοῦ 117. 300, 16. 18 *Al.* (II 143, 8 ss. *Calv.*); idem dicitur Σύρων τάλαντον et 4500 drachm. Att. definitur 294, 12 *Poll.*; aliud autem fuit populare in Syria talentum triplo maius Ptolemaico sive Attico recentiore, ad quod pertinet δημοσία μνᾶ: vide μνᾶ 17. — **15.** Τύριον τάλαντον Attico aequale 300, 18 *Al.* (II 143, 12 *Calv.*). — **16.** Κιλίκων τάλαντον 3000 drachm. Att. aestimatur 294, 13 *Poll.* — **17.** Hebraicum talentum aequale 100 minis Atticis 154 adn. 6, a Romanis aestimatum 125 libris 137 cum adn. 1. 143, II. 147. 253, 6. 255, 25. 265, 2. 10. 267, 11. 274, 11. 21 *Ep.* (II 103, 21. 104, 5 *v. Lat.*). 320, 8. 326, 12. 16 *Hes.* 344, 24 *Suid.* — **18.** ξυλικὸν τάλαντον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ aestimatur 72 minis Ptolemaicis 120 s. 301, 3. 4 *Al.* — **19.** ξυλικὸν τάλαντον ἐν Ἀντιοχείᾳ est sextuplo maius Attico recentiore (sive Ptolemaico) habetque 375 libras 119. 301, 1. 2 *Al.* (II 143, 17 *Calv.*). — **20.** praeterea talentis nescio quibus haec varia pondera tribuuntur: *a*) 100 librae 326, 15 *Hes.* — *b*) 165 librae 326, 16 *Hes.* — *c*) 400 et *d*) 1152 librae 326, 17 *Hes.* — *e*) 4 librae (auri) et $8^1/_2$ solidi 330, 14 *Phot.* 340, 13 *Suid.* — **21.** τάλαντον appellatur τὸ νόμισμα sive solidus 276, 12 *Ep.* 306, 20. 320, 8 *Hes.*; hinc τάλαντόν ἐστιν ἓν ἐξάγιον ὁλκήν 166. 313, 22 *Hes.* et τάλαντον λέγεται ͵ς 304, 5; huic talento tribuuntur 6000 ἀσσαρίων sive λεπτῶν 142 adn. 2. 143, II. 166. (265, 4). 267, 13 *Ep.* (II 103, 22 *v. Lat.*). 313, 21. 320, 7. 12 *Hes.*, sive 3000 κοδραντῶν 320, 8 *Hes.* — **22.** nota talenti 81 *Afr.* 171.

ταλάντωσις 281, 9 *Poll.*

ταρ, nota quaedam, 135 cum adn. 2.

Ταραντῖνοι 292, 3 *Poll.* 312, 23. 314, 3. 14. 327, 11 *Hes.*

Τάρας in nummis Tarentinorum 292, 5 *Poll.*

ταρτημοριαῖος 332, 25 *Phot.*

ταρτημόριον, δίχαλκον, 4ª pars oboli, 285, 21 *Poll.*; 326, 18 *Hes.* 332, 24 *Phot.* 355, 3 *EM.*; conf. τεταρτημόριον.

τετάρτη, νόμιcμα ἀργυρίου καὶ χρυcίου καὶ χαλκοῦ, 317, 16 *Hes.* — pars 4ª parvi talenti aurei quod 2 drachmis Atticis definitur 159 adn. 2. 301, 8 *Al.*

τεταρτημόριον, pars quarta *a*) τῆc χοίνικοc 83 adn. 3 *Dieuch.* — *b*) κοτύληc 75 adn. 3 *Hipp.* — *c*) ταλάντου 282, 12 *Poll.* — *d*) μνᾶc 74 *Hipp.*, idem simpliciter τεταρτημόριον 74 adn. extr. 75 adn. 2; et conf. ibid. adn. 3. — *e*) οὐγγίαc 235, 10 *c. G. X.* — *f*) vulgo τεταρτημόριον est quarta pars oboli (Attici), eique tribuuntur 2 χαλκοῖ 285, 21. 26 *Poll.* 312, 5 s. *Harp.* 326, 19 *Hes.* 332, 27. 333, 1. 2. 6 *Phot.* 345, 6. 9. 15 *Suid.* 355, 6 *EM.*

τέταρτον ξέcτου 316, 20 *Hes.*; idem τέταρτον simpliciter, i. e. quartarius Romanus, 133. 240, 22. 241, 15. 242, 3 *c. G. XIV.* 251, 4. 18. 317, 19 *Hes.*; idem τέταρτον, μέτρον τῶν ὑγρῶν, 326, 21 *Hes.* — τέταρτον δραχμῆc 75 adn. 2 *Hipp.*

†τετράγυον 326, 22 *Hes.* 327, 4 *v. scr.*

τετράγυοc 310, 20 *Ap.*

τετράγωνοc cπιθαμή, πούc, ὀργυιά, ἄκενα 185, 11. 14. 21. 22 *Her. II.*

τετράδραχμον, nummus 4 drachmarum, 284, 3. 289, 24. 25 *Poll.* — τετράδραχμον Ἀθήνηcι νόμιcμα 314, 6 *Hes.* — τετράδρ. Ptolemaicum 123. 160. 235, 3 *c. G. X.* 237, 13 *c. G. XI.* 255, 13; conf. cτατήρ 7. — τετράδρ., i. q. cτατήρ, dimidiae unciae pondere 307, 8; conf. cτατήρ 6. — τετράδραχμον Ἀττικόν (i. e. Ptolemaicum sive Atticum recentius) cum siclo comparatur 325, 16 *Hes.*; conf. cίκλοc 3.

τετραμναῖον 318, 19 *Hes.*

τετράμνουc 327, 3 *Hes.*

τετραπάλαιcτοc 327, 4 *Hes.*

τετράπλεθρον *v. scr.* 327, 4.

τετρᾶc, τέccαρεc χαλκοῖ, 327, 1. 2 *Hes.*

τετραcάριον 254, 19: vide τετράccαρον.

τετράccαρον Ἰταλικόν, unciae pondere, 126. 234, 9 *c. G. X.* 254, 19 (ubi cum τετραcάριον legatur, videtur utroque loco τετραccάριον scribendum esse).

τετραcτατήριον, τὴν τετράμνουν, 327, 3 *Hes.*

τετραcτάτηρον, aureus nummus, 284, 16 *Poll.*

τετραcτάτηροc 283, 6 *Poll.* 343, 8 *Suid.*

τετράφυον, τετραπάλαιcτον, 327, 4 *Hes.*

τετράχαλκον 323, 25 *Hes.*

τέτραχμον, i. e. τετράδραχμον, 327, 5 *Hes.* 331, 24 *Phot.*; τετρᾶχμον 355, 10. 13 *EM.*

τετραχοίνικον μέτρον 206, 7 *Poll.* 312, 16. 322, 21 *Hes.*

347, 7. 8 *Suid.*; inde τετραχοίνικον substantivum, i. q. ἡμίεκτον, 318, 11 *Hes.*

τετραχοῦν 319, 1 *Hes.*

τετρόβολον *v. scr.* 207, 13.

τετρόργυιος 340, 28 *Suid.*

τετρωβολιαῖος 345, 12 *Suid.*

τετρωβολίζειν 285, 9. 10 *Poll.*

τετρώβολον, nummus et pondus 4 obolorum, 77 adn. 7 *Diosc.* 345, 11. 12 *Suid.*; τετρώβολον Atticum 284, 26. 285, 1. 8 *Poll.* — nota 171. 207, 13 *vet. m.*

τετταρακοντάλιτροι πέδαι 297, 25 *Poll.*

Τίμαιος 156. 299, 6. 10 *schol. Hom.*

τουρνέσιον, pondus quoddam, 245, 26 *Orib.*

Τραγκύλιος (Suetonius Tranquillus) 334, 21 *Suid.*

τριᾶς Siculorum praef. I p. xx. 292, 12. 298, 4 *Poll.* II 19; τριᾶς, λεπτὰ εἴκοσι, 327, 6. 7 *Hes.*

τρίβανον, i. q. τρυβλίον, 238, 23. 239, 1 *c. G. XIII.*

τριβλίον 246, 11. 256, 1; τρίβλιον 244, 23. 246, 15: vide τρυβλίον.

τρίδραχμον 284, 3 *Poll.*

τριημιωβόλιον 285, 17. 19 *Poll.*

τρικόλλυβον 289, 2 *Poll.*; τρικόλυβον, νομισμάτιον, 327, 8 *Hes.*

τρικότυλον praef. I p. xxiv. 337, 9 *Suid.*

τρικότυλος οἶνος 327, 9 *Hes.*

τριλιτραῖον βάρος 276, 2 *Ep.*

τριμναῖον 318, 19 *Hes.*

τριοβολιμαῖος 333, 3 *Phot.*; conf. τριωβολιμαῖος.

τριόβολον 207, 12 *v. scr.* 312, 15 *Hes.*: vide τριώβολον.

τριόγδοον, μέτρον τι παρὰ Ταραντίνοις, 327, 11 *Hes.*

τριτάλαντος 281, 18 *Poll.* 332, 11 *Phot.* 343, 24 *Suid.* 354, 8 *EM.*

τριταρτημόριον 285, 25. 286, 16 *Poll.*

τριτεύς, tertia pars medimni (Attici), capit 16 choenices 206, 11 *Poll.* 333, 4 *Phot.* — tertia pars choenicis 327, 12 *Hes.*

τρίτη, νόμισμα ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ χαλκοῦ, 317, 16 *Hes.*

τριτημόριον **1.** tertia pars, *a*) τέσσαρα ἡμιεκτέα, h. e. tertia pars medimni (Attici), 317, 18 *Hes.* — *b*) τριτημόριον ταλάντου 282, 12 *Poll.* — *c*) τριτημόριον, tertia pars χαλκοῦ, 234, 21 *c. G. X.* — **2.** vulgo τριτημόριον (vel poetice τριτήμορον) dicuntur tres quartae partes oboli (Attici) eique tribuuntur 6 χαλκοῖ 285, 24. 286, 1. 4. 7. 12. 13. 15 *Poll.* 312, 8 *Harp.* 327, 13 (conf. 15) *Hes.* 333, 5 ss. 12 s. *Phot.* 345, 14 ss. *Suid.* 355, 8 *EM.*

τριτήμορον 286, 4. 7. 15: vide τριτημόριον.

τριχοίνικον, mensura, 206, 6 *Poll.*

τριωβολιαῖος 77 adn. 7 *Diosc.*

digitos 180, 3 *Greav.* — significare dicitur aut γρόνθον τῆς χειρός aut πῆχυν 352, 16. 18 *EM.*

πυγούσιος 310, 12. 13 *Ap.* 324, 23 *Hes.* 352, 20 *EM.*

πυγών, mensura corporis, 179, 12 *Poll.* 310, 13 *Ap.* 324, 20. 24 s. *Hes.*; conf. 352, 20 *EM.*; habet 20 digitos 180, 4 *Greav.* 182, 16 *Her. I.* — πυγών Ptolemaicus 29. 30. 182, 16 *Her. I.* — πυγών vel πυγός, πῆχυς, 324, 20. 22 *Hes.* — πυγών, σπιθαμή, 325, 2 *Hes.*

πῶλος, appellatio nummorum Corinthiorum, 290, 10 *Poll.*

Ῥηγῖνοι 293, 24 *Poll.*

Ῥοδία μνᾶ 301, 11 *Al.*; conf. μνᾶ 16.

ῥύαξ 190, 11 *Her. V.*

Ῥωμαϊκὴ γλῶσσα 261, 4. 273, 27 *Ep.*, διάλεκτος 268, 2 *Ep.* — διὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν χρῆσιν 258, 20 π. μέτρ. (conf. II 145, 26 *Calv.*). — Ῥωμαϊκὴ λίτρα, μνᾶ, οὐγγία: vide λίτρα 4. 5, μνᾶ 8, οὐγγία 8. — οἱ Ῥωμαϊκοί, Romani, 211, 9 *Gal.* — Ῥωμαϊκὸν μίλιον: vide μίλ. 1. — Ῥωμαϊκὸν ὄνομα 279, 16, σίγμα 207, 11 *vet. m.* (conf. 66). — Ῥωμαϊκὸς ξέστης, πούς: vide ξέστης 6, πούς 3.

Ῥωμαῖοι 144 adn. 4. 200, 5 π. π. μ. 209, 22. 30. 210, 20 *Gal.* 257, 25 π. μέτρ. (II 144, 21 *Calv.*). 264, 27. 266, 21. 267, 19. 269, 20. 270, 3 *Ep.* 279, 7 *Ios.* 291, 22 *Poll.* 303, 14. 307, 21 *gl. n.* 330, 10 *Phot.* 334, 17. 18 *Suid.* II 86, 14 *Didym.* — Ῥωμαῖοι λογισταί 302, 9 *Al.* (II 144, 16 *Calv.*). II 20. 41.

σαββατοῦ ὁδός *v. scr.* ad 200, 1.

σαβιθά (σαφιθά), Syrorum mensura, habet 22 sextarios 260, 7. 264, 6 s. *Ep.* (II 103, 11 *v. Lat.*). 277, 11 *Eus.*; conf. Christ. in Fleckeiseni annal. a. 1865 p. 456 adn. 14.

σαΐτης, Thebanorum mensura, habet 22 sextarios 146. 264, 4 *Ep.* (II 103, 8. 9 *v. Lat.*). 278, 7 *Eus.*; conf. Christ. l. c.

Σαλαμίνιοι in Cypro insula 261, 11. II 150 extr., iidem Σαλαμινοί 271, 14 *Ep.*

Σαπφώ in nummis Mitylenaeorum 293, 21 *Poll.*

σάτα, Hebraica vox, explicatur 261, 19 *Ep.*; σιτικὸν μέτρον 325, 3 *Hes.*, μέτρον Ἑβραϊκόν, habet modium cumulatum, sive $1^1/_2$ modium Romanum 342, 11 *Suid.*; vide σάτον.

σαταῖον, mensura quaedam Palaestinorum et Arabum, II 153. 154.

σάτης, i. q. σαΐτης, 146.

σατίβα (σατία, σάτον), agrorum mensura provincialis, 6ª pars arurae sive 3ª pars iugeri, 56. II 154 s.

σάτον (σάτα, σάτος, σάτων) **1.** mensura Hebraica 260, 2. 261, 14 *Ep.*; est modius Hebraicus cumulatus 257, 17. 261, 17. 271, 15. 274, 4. 276, 9 *Ep.* (II 101, 5 *v. Lat.*). 325, 4 *Hes.* 342, 11 *Suid.* (conf. μόδιος 8); habet $1^1/_4$ mo-

dium Hebraicum 261, 17. 18. 271, 18 *Ep.* (II 101, 5. 6 *v. Lat.*); sed dicitur etiam simpliciter μόδιος 252, 25, quod inde factum esse videtur, quia perinde ac κόρος Hebraicus 30 modios (Hebraicos), sic κόρος ὁ Φοινικικός 30 σάτα habuit: vide κόρος. — **2.** idem definitur $1^1/_2$ modio Romano sive 24 sextariis 139 adn. 4. 258, 22 π. μέτρ. (II 145, 29 *Calv.*). 277, 19. 21 *Eus.* 279, 11 (coll. adn.) *Ios.* 342, 12 *Suid.*; conf. Christ. II p. 150 et in Fleckeiseni annal. a. 1865 p. 455. 457. — **3.** aliter σάτον habere dicitur 56 sextarios 263, 12 *Ep.* (ubi forsitan κϛʹ legendum sit: conf. II 151). — **4.** κόλλαθον, quod est 25 sextariorum, dicitur τὸ ἥμισυ τοῦ ὑγροῦ σάτου 264, 21 *Ep.* (*sati in liquidis* II 106, 14 *v. Lat.*), ubi nescio an βάτου legendum sit; conf. σάτον ἢ βάδος 146 *Ep.* — **5.** aliud quoddam σάτον habuisse fertur $3^1/_3$ γόμορ singula 13 sextariorum, i. e. $43^1/_3$ sextarios, sive 16 σίκλους (?) 275, 21. 23 *Ep.* — **6.** σάτον, agrorum mensura: vide σατίβα.

σάτος, i. q. σαΐτης, II 103, 9 *v. Lat.* — σάτος pro σάτον dici negat Epiphanius 261, 16; tamen *satus* habet versio Latina II 101, 5.

σάτων, μόδιος γέμων cet., 325, 4 *Hes.*: vide σάτον 1. 2.

σαφιθά habet 22 sextarios 277, 11 *Eus.*; conf. σαβιθά.

σαὼ εἴρηται τὸ ὑπέρχυμα 271, 18 *Ep.*

σεκέλ. σίκλον ἀπὸ τῆς σεκὲλ Ἑβραΐδος 268, 5 *Ep.*

σεμιδάλεως μέτρον ποιοῦν ἀρτάβην μίαν 257, 11 (252, 21). — mensura Hebraica, 260, 3. 262, 1; capit gomor 263, 4. 272, 18. 19. 21 *Ep.* (conf. II 101, 19. 21).

σεμιδάλην μέτρον 252, 21, qui locus corruptus secundum similem 257, 11 corrigendus est: vide σεμιδάλεως.

σήματα (i. e. notae) δηλοῦντα μέτρα καὶ σταθμούς 207, 7 *vet. m.*

σημεῖα καὶ χαρακτῆρες ponderum 225, 10. 14 *c. G. VI*[a]. — περὶ σημείων τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν 243, 16 *c. G. XVI*; conf. 243, 18.

σημεῖον, lapis miliarius in Romanorum viis, 200, 4. 6 π. π. μ.

σημόδιουμ II 86, 19. 27 *Didym.*

σήσκουας (σησκουάς), i. e. sesquias, 308, 2 *gl. n.* II 86, 19. 23. 25 *Didym.*

σηστέρτιουμ, σηστέρτια II 86, 18. 21 *Didym.*: v. *sestertius.*

σίγλον 325, 6: vide σίγλος.

σίγλος, ὄνομα βαρβαρικοῦ νομίσματος, 293, 4 *Poll.*, νόμισμα Περσικόν, aestimatur 8 obolis Atticis, secundum alios 2 drachmis Atticis 325, 6. 8 *Hes.*; conf. σίκλος 2.

σιδάρεος, Byzantiorum nummulus, 291, 10. 12. 15 *Poll.*; conf. 325, 10. 11 *Hes.*

σιδάριος, χαλκεύς (an χαλκοῦς?), 325, 14 *Hes.*

σιδηροῦν νόμισμα Lacedaemoniorum 291, 16 *Poll.*; σιδηροῦν νομισμάτιον Byzantiorum 325, 12 *Hes.*

ϲιδήρῳ νομίζειν 291, 9 *Poll.*

Ϲικελικοὶ κωμῳδοί 297, 16 *Poll.* — Ϲικελικὸν νόμιϲμα 321, 18 *Hes.*; Ϲικελικῶν νομιϲμάτων ὀνόματα 292, 10 *Poll.* — Ϲικελικὸν τάλαντον: vide τάλ. 10 et conf. adnot. ad 299, 21.

Ϲικελιῶται 298, 2 *Poll.* 300, 1. 344, 16 *Suid.*

Ϲικελοί 321, 16 *Hes.* — Ϲικελοί in Cypro insula 261, 12. 271, 14 *Ep.* (II 101, 4 *v. Lat.*). II 151 init.

ϲίκλον 147. 229, 2. 231, 7. 14. 238, 10. 245, 8. 15. 253, 11. 265, 15. 22. 268, 5. 7. 11. 14. 18. 19. 270, 16. 278, 15. 304, 13. 14. 305, 18. 342, 14: vide ϲίκλοϲ.

ϲίκλοϲ (ϲίκλον) **1.** ϲίκλοϲ ἐϲτὶ ϲταθμὸϲ εἷϲ, πρὸϲ δὲ τὸ ἀργύριον δύο 275, 24 *Ep.* — **2.** ϲίκλοϲ, βαρβαρικὸϲ ϲταθμόϲ, 325, 15 *Hes.*, habet 8 obolos 331, 11 Phot.; conf. ϲίγλοϲ. — **3.** ϲίκλοϲ Hebraicus aequalis tetradrachmo Tyrio 117 s. 123; a Romanis aestimatus est 4 denariis, unde ϲίκλον, τετράδραχμον Ἀττικόν, 325, 16 *Hes.*; idem igitur ac ϲτατήρ qui vulgo vocatur 122 s. (conf. ϲτατήρ 6. 8); pendit $1/_2$ unciam 238, 10 *c. G. XII*, sive 3 stagia 231, 7 *c. G. VIII.* 245, 8 *Orib.* — **4.** idem dicitur ϲίκλοϲ ὁ ἅγιοϲ 147. 303, 7 (quibus locis definitur 12 scripulis); unde explicatur locus Epiphanii 268, 7: δύο δίδραγμά εἰϲι δύο ϲίκλοι κατὰ τὸ ϲίκλον τὸ ἅγιον, i. e. hoc ἅγιον ϲίκλον habet 2 siclos vulgares. — **5.** ϲίκλοϲ Hebraeorum vulgaris, i. e. dimidia pars stateris sive sicli maioris (conf. supra 3), 265, 16. 268, 8. 14. 270, 15 *Ep.* (II 104, 12 *v. Lat.*). 305, 18; est δίδραχμον 268, 7 *Ep.*, sive habet 2 drachmas 265, 17. 268, 6. 15 (II 104, 12 *v. Lat.*); pendit igitur 4am partem unciae 147. 265, 15 s. (conf. 265, 21. 22. 268, 18. 19). 268, 14. 275, 26 *Ep.* (II 104, 12 *v. Lat.*). 278, 15. 20 *Eus.* 305, 18, sive 6 scripula 147, sive $1^1/_2$ ἐξάγιον 268, 11 *Ep.*; idem dicitur βαϲιλικὸϲ ϲίκλοϲ 275, 26 *Ep.* — **6.** hic siclus dividitur in 20 *gera*, quae graece vocantur aut ὀβολοί 275, 25. 26 *Ep.* 304, 14. 331, 10 *Phot.*, aut λεπτά 305, 19; conf. λεπτόν 2, ὀβολόϲ 8. — **7.** aliter ϲίκλον ὀβολοὶ τέϲϲαρεϲ 304, 13. — **8.** τὸ ϲίκλον ἔχει λεπτὰ δύο. τὸ δὲ λεπτὸν ὁλκή α′ ἐϲτί, η″ τῆϲ 𐅻 270, 16 *Ep.*; hoc igitur loco λεπτόν positum est pro drachma, et ϲίκλον dicitur esse didrachmum (supra 5). — **9.** ϲίκλον τὸ μικρόν habet 7 stagia 231, 14 *c. G. VIII.* 245, 15 *Orib.* — **10.** ὁ κοδράντηϲ καλεῖται ϲίκλον 253, 11. — **11.** ϲίκλον ἀργυρίων ε′ 342, 14 *Suid.* — **12.** ϲίκλον mensura duorum coclearium dicitur 229, 2 *c. G. VII*; sed vide 99 extr.

Ϲικυώνιοι 291, 2 *Poll.*

ϲίλφιον in nummis Cyrenensium 314, 15. 17 *Hes.*

ϲιτάριον, 4a pars siliquae, 222, 3 *c. G. III.* 231, 16 *c. G. VIII.* 245, 17. 248, 8 *Orib.* 249, 2.

ϲιτηρόν, ϲιτικόν, ϲίτου μέτρον: vide μέτρον 2.

ϲίτου μόδιοϲ: vide μόδιοϲ 3.

Cκόπαc, Αἰτωλῶν cτρατηγόc, 336, 1 *Suid.*

cκούτλωcιc 26 adn. 6. 32. 181, 22 *Her. I.* II 147.

cκροπλ (sic), nota 5 siliquarum, 135 (immo 6 siliquarum, quoniam sine dubio scripulum significatur).

cκρόπουλον ἔχει τουρνέcιον α' 245, 26 *Orib.*

cμιρεύc vel cμηρεύc, μέτρον οἰνικόν cet., 325, 17 *Hes.*

cόλιδοι, νομίcματα, 308, 4 *gl. n.*

cολοιτύποc, χαλκόc τιc ἐν Κύπρῳ, 325, 19 *Hes.*

cόccoc, cταδιαῖον διάcτημα, 325, 21 *Hes.*

Cοφοκλῆc 168. 329, 21 (331, 12: v. adn.) *Phot.* 352, 5 *EM.*

cπάδιον, τὸ cτάδιον, 325, 22 *Hes.*

cπιθαμή **1.** mensura corporis 179, 8 *Poll.* 325, 23 *Hes.* 331, 13 *Phot.* adn. ad 351, 20; de vocis origine quaeritur 351, 22 *EM.* — **2.** mensura porrecta, habet 3 palmos sive 12 digitos 180, 2 *Greav.* 182, 4. 12 *Her. I.* 184, 13. 19 *Her. II.* 188, 11 *Her. V.* (192, 18 *Her. VI*). 193, 10. 21. 195, 13 *Her. VII.* 196, 23 *Her. VIII.* 197, 14. 18 *Eucl.* 198, 23 π. π. μ. 351, 18 *EM.*; quae quidem ratio valet et ad vulgarem Graecorum Romanorumque spithamam et ad Ptolemaicam sive Philetaeream et ad Asiaticam. — **3.** cπιθαμὴ βαcιλική, i. e. Romana, 38. 39. 44. 46. 189, 9 *Her. V*; eadem intellegitur 192, 3. — **4.** cπιθαμὴ κοινή Byzantina habuit 12 digitos eius cubiti bipedalis qui derivatus est ex orgyia Aegyptia recentiore; unde haec orgyia habuit tales spithamas $10^2/_3$ vel rotundo numero 11: vide ὀργυιά 4. — **5.** cπιθαμὴ τετράγωνοc habet 144 digitos quadr. cet. 185, 11 *Her. II*; cπ. cτερεά 1728 digit. cubic. cet. 185, 12 *Her. II.*

cπόριμοc (cποριμη) γῆ 58. 189, 8. 18 *Her. V.* II 148 *Ped.* — cπόριμοc μόδιοc: vide μόδιοc 6.

cτάγιον, i. e. exagium, pondus Constantinianum 97 s. 228, 20. 229, 1. 22. 25 ss. *c. G. VII*; ἔχει ἐξάγιον α' 245, 5. 11 *Orib.*, sive 24 siliquas 231, 15 *c. G. VIII.* 245, 16 *Orib.*

cταδιαῖον διάcτημα 325, 21 *Hes.*

cτάδιον (cτάδιοc) **1.** proprie curriculum 200, 10 π. π. μ. 331, 16 *Phot.* 342, 16 *Suid.*, a Danao primum constitutum 352, 25 ss. *EM.* (conf. *stadium*); μέτρον ὁδοῦ, παρὰ ἵcταcθαι τὸν ὁδεύοντα 164 adn. 6. — **2.** omne stadium habet sua plethra 6 sive orgyias 100 sive cubitos 400 sive pedes 600 cet. 183, 16 *Her. I.* 185, 6 *Her. II.* 186, 20 *Her. III.* 197, 15. 198, 3 *Eucl.* 199, 21 π. π. μ. 201, 11 *Iul.* 201, 25 *Const.* 331, 7 *Phot.* 339, 19. 341, 23. 342, 2. 21 *Suid.* — **3.** cτάδιον Ptolemaicum sive Philetaereum 29. 183, 16 *Her. I.* 185, 6 *Her. II.* 186, 20 *Her. III.* 192, 19. 24 *Her. VI* (conf. 47). 197, 15. 198, 3 *Eucl.* 201, 25 *Const.* (conf. 57); μέροc τι τοῦ λεγομένου μιλίου 331, 16 *Phot.* 342, 16 *Suid.*: vide μίλιον 2. — **4.** cτάδιον Asiaticum

52 s. 199, 21 π. π. μ.; conf. μίλιον 4. — **5.** cτάδιον Hebraicum in tabula Iuliani Ascolonitae 201, 11; aliter 253, 15. 16. — **6.** stadium tabulae Her. VII, plethri dimidium cet., 193, 14. 194, 23. 195, 23 *Her. VII.* 197, 8 *Her. VIII* (conf. 48).

cτάδιοc 164 adn. 6. — acc. plur. cταδίουc 184, 5 *Her. I.* 195, 3 *Her. VII.* 201, 14 *Iul.* 253, 17. 323, 16 *Hes.* 345, 2 *Suid.*; sed usitatior utique forma fuit cτάδια.

cταθμικὴ λίτρα falso vocatur 279, 22, quae debuit esse μετρική; conf. 151. — cταθμικὴ οὐγγία: vide οὐγγία 7.

cταθμίον et pondus omnino 297, 13 *Poll.* 310, 4 *Ap.* 322, 8. 9. 324, 3 cet. *Hes.*, et parvum pondus 140 adn. 6. 259, 2 *v. scr.* 303, 21.

cταθμόc quid sit 218, 25 *c. G. I.* — cταθμά, τάλαντα, 326, 1 *Hes.* — περὶ cταθμῶν 162 adn. 3. 163. 221, 14 *c. G. III.* 240, 1 *c. G. XIV.* 248, 1 *Orib.* 249, 1. 278, 8 *Eus.* — περὶ τῶν ὑποκειμένων cταθμῶν Ἑβραίων 149. 275, 18. — περὶ cταθμῶν καὶ μέτρων 214, 5 *Gal.* 225, 11 *c. G. VI*[a]. 228, 13 *c. G. VII.* 233, 20 *c. G. X.* 239, 20 *c. G. XIV.* 243, 17 *c. G. XVI.* 253, 23; conf. μέτρον 3.

cτάμνοc ξεcτῶν ι′ 277, 8 *Eus.* — cτάμνοc χρυcῆ 260, 7 (conf. 142) *Ep.*; habet 4 sextarios II 102, 17 *v. Lat.*

cτατήρ **1.** cτατήρ, τὸ ζύγιον, 331, 20 *Phot.* 343, 5 *Suid.*; ἐπὶ τῆc ὁλκῆc καὶ cταθμὸc ἁπλῶc 331, 21 *Phot.*; significat vel pondus vel nummum 282, 22. 283, 2. 3. 7. 9. 11 *Poll.*; cτατήρ, εἶδοc νομίcματοc, 343, 5 *Suid.*; cτ. βάρβαρον ὄνομα (an νόμιcμα?) 331, 23 *Phot.* — de vocis origine agitur 123. 305, 11 ss. 353, 6. 9 ss. *EM.* — **2.** cτατήρ, τὸ ἐκ χρυcοῦ νόμιcμα, 342, 24 *Suid.*, cτατήρ χρυcίου 283, 8 *Poll.* 343, 2 *Suid.*, cτατὴρ ἐλέγετο τὸ χρυcίον 326, 6 *Hes.*; commemoratur 283, 15. 16. 284, 16 *Poll.*; conf. Ἀλεξάνδρειοc, Δαρεικόc, Κροίcειοc, Φιλίππειοc, Φωκαΐτηc cτατήρ, Κυζικηνοὶ cτατῆρεc, χρυcοῦc cτατήρ, χρυcοῦc Ἀττικόc. — **3.** cτατὴρ Αἰγιναῖοc 74 *Hipp.* — **4.** cτατὴρ Κορίνθιοc 292, 15. 298, 5 *Poll.* — **5.** cτατήρ, nummus Siculorum, 293, 2 *Poll.*; cτατῆρα οἱ τῆc κωμῳδίαc ποιηταὶ (οἱ Cικελικοὶ) τὴν λίτραν εἰρήκαcιν 297, 14 *Poll.* — **6.** cτατήρ, τετράδραχμον νόμιcμα, 331, 19 *Phot.* 343, 4 *Suid.*, τετράδραχμον 307, 8. 326, 2. 3 *Hes.* 331, 24 *Phot.*, ἥμιcυ οὐγγίαc 307, 8. 326, 2; hoc est tetradrachmum Asiaticum idemque Ptolemaicum et Hebraicum, cuius drachma cum a Romanis denario fuerit aequata, efficitur pondus dimidiae unciae, quod pondus definitur etiam 3 stagiis sive exagiis 231, 5 *c. G. VIII.* 245, 6 *Orib.*, sive 3 solidis 303, 9 (sed suspectum est quod hoc loco additur ὅ ἐcτι δραχμαὶ δύο): reliqua quae huc pertinent vide sub proximis numeris. — **7.** cτατήρ, Ptolemaicum tetradrachmum, pondere 4 denariorum sive dimidiae unciae,

sed idem a Romanis uno denario aestimatus 97. 122 s. 160. 228, 21. 22 *c. G. VII*. 235, 3 *c. G. X*. 237, 13 *c. G. XI*. 255, 12. 300, 11 *Al.* (II 143, 3 *Calv.*). — **8.** στατήρ Hebraicus (conf. cίκλοc 3), pondere dimidiae unciae, 253, 8. 265, 12. 13. 16. 266, 14. 267, 23. 268, 1. 274, 26 *Ep.* (II 104, 9 *v. Lat.*). 278, 14. 20 *Eus.* 304, 15. 305, 11. 16; habet 2 didrachma 253, 9. 265, 13. 268, 1. 9. 276, 6 *Ep.* (II 104, 9 *v. Lat.*), sive 2 siclos 270, 15 *Ep.* 305, 16 (conf. cίκλοc 5). — **9.** cτατὴρ ἐπὶ ἀργύρου habet 20 obolos 304, 15; significatur igitur hoc loco siclus Hebraeorum vulgaris: vide cίκλοc 5. — **10.** incertum cτατήρ, τὸ ἑξάγιον, 331, 19 *Phot.* 343, 4 *Suid.* (significari videtur omnino pondus ac ponderatio).

cτατηριαῖοc 283, 18. 20 *Poll.*

cτατιαῖον, τὸ πεντάμνουν, 326, 7 *Hes.*; conf. cτάτοc.

cτάτοc, πέντε μναῖ, 326, 9 *Hes.*

cτέαρ heminae infusum quantum pendeat 208, 21 *vet. m.* (conf. 70).

cτενόμηκεc ἀγγεῖον 275, 2 *Ep.*

cτερεὰ παλαιcτή, cπιθαμή, cτερεὸc παλαιcτήc, πῆχυc, πούc: vide παλαιcτή extr., πῆχυc 10, πούc 7. 8, cπιθαμή 5.

Cτράβων 55. 201, 13 *Iul.*

Cτράττιc 206, 14. 291, 12 *Poll.*

cτροφίολοι 26 adn. 7. 32. 182, 1 *Her. I.*

cύμβολα, cημεῖα, μέτρα, 331, 25 *Phot.*, 343, 9 *Suid.* — cύμβολον, βραχὺ νόμιcμα ἢ ἡμίτομον νομίcματοc, 288, 8. 11. 13. 17. 21. 25 *Poll.*

Cυρακούcιοι 291, 19 *Poll.* 317, 24 *Hes.*

Cυριακὸν ὄνομα caβιθά 264, 6 *Ep.* (II 103, 11 *v. Lat.*).

Cύροι 262, 11. 264, 21 *Ep.* 294, 12 *Poll.*; ὁ κατὰ Cύρουc μετρητήc 124. 236, 17 *c. G. X*; conf. μετρητήc 5.

cυcταθμία 225, 10. 18 *c. G. VI*[a].

cχοινίον, funiculus mensorius, 192, 9; mensura Aegyptia 31. 181, 9 *Her. I*; cχοινίον δεκαόργυιον 28 adn. 4. 39. 189, 16. 190, 3. 7. 12 *Her. V*; cχοινίον δωδεκαόργυιον 190, 2. 5. 9 *Her. V.*

cχοίνιcμα, μέτρον ὁδοῦ, 326, 10 *Hes.*, μέτρου μέροc 331, 26 *Phot.* 343, 10 *Suid.*; cχοινίcματα, τὰ μετρούμενα τῶν χωρίων, 353, 24 *EM.*

cχοῖνοc, μέτρον γεωμετρικόν, 332, 1 *Phot.* 343, 13 *Suid.* 353, 17 *EM.*; mensura Aegyptia, habet 4 milia Philetaerea 184, 4 *Her. I.* 193, 3 *Her. VI*; eadem mensura esse videtur Ἑλληνικὴ cχοῖνοc 193, 15 *Her. VII*; conf. *schoenus.* — cχοῖνοc, μέτρον Περcικόν, 253, 19 *EM.*, unde Περcικὴ cχοῖνοc 193, 15 *Her. VII*; significatur παραcάγγηc, ubi vide.

cωκάριον δεκαόργυιον 39. 45. 46. 47. 189, 16. 190, 14. 15 *Her. V*; idem intellegitur 192, 19. 21. 24 *Her. VI.*

Cωcικράτηc poeta 282, 24. 297, 17 *Poll.*

Cώφιλος v. scr. 329, 21.
Cώφρων 297, 21. 23 *Poll.* 300, 3. 329, 20. 330, 18 *Phot.*
ταλανταίων, μεδίμνων καὶ σταθμίων, 326, 14 *Hes.*
ταλαντιαῖος 281, 6 *Poll.* 344, 25 *Suid.*; ταλαντιαῖα νοσήματα 281, 8 *Poll.*
ταλάντιον, *v. scr.* pro βαλάντιον, 267, 4.
τάλαντον **1.** σταθμοῦ ὄνομα 280, 23. 281, 4 *Poll.* 332, 5 *Phot.* 343, 18 *Suid.* 354, 2 *EM.*; significat igitur ῥοπήν (pondus) 281, 7 *Poll.* 332, 8 *Phot.* 343, 21 *Suid.* 354, 5 *EM.*; τάλαντον, σταθμός, ζυγός, 326, 15, τάλαντα, ζυγά, σταθμά, 326, 11 *Hes.*, τάλαντα, τὰ ζυγὰ καὶ τὰ ἱστάμενα, 343, 15 *Suid.*, τάλαντον, τὸ ζυγόν et ἡ στάθμη, 353, 26. 27 *EM.*; derivatur a ταίνω 353, 26 *EM.* — **2.** τάλαντον, maximum pondus, 143, 11. 265, 1. 274, 12 *Ep.* (II 103, 20 *v. Lat.*); idem μέγιστον χρυσίου καὶ ἀργυρίου μέρος 280, 14 *Poll.* 332, 3 *Phot.* 343, 16 *Suid.* 353, 31 *EM.* — **3.** reliquiae scriptorum περὶ ταλάντων 158. 267, 10 (conf. 147) *Ep.* 300, 9 *Al.* — **4.** omne talentum habet 60 minas 276, 3 *Ep.* 278, 9 *Eus.* 300, 10. 12 (conf. 301, 2) *Al.* (II 143, 1. 4 *Calv.*). 330, 16 *Phot.* 340, 15 *Suid.*, sive 6000 drachmarum (sive 1500 stateres) 300, 13 *Al.* (II 143, 6 *Calv.*). — **5.** sic Ἀττικόν quoque talentum habet 60 minas 294, 16 *Poll.* 299, 25. 28 *Diod.* (344, 13. 15 *Suid.*), sive 6000 drachmarum 294, 9. 10 *Poll.* 354, 24 *EM.*, quae drachmae στατῆρες dicuntur 299, 20 *schol. Hom.*; idem vocatur τάλαντον ἀργυρίου et 60 minis Atticis definitur 281, 13 *Poll.* 306, 24. — **6.** Atticum talentum recentius ἰσοστάσιον τῷ Πτολεμαϊκῷ cet. 117. 300, 15 *Al.* (II 143, 8 *Calv.*), habet $62^1/_2$ libras ἐν νομίσματι 301, 22 s. *Al.* — **7.** τάλαντον χρυσίου Atticum 10 talentis argenti aestimatum 290, 20 (coll. vs. 17. 23) *Poll.*; sed aliter τάλαντον χρυσίου ἑξαπλάσιον (τοῦ ταλάντου τοῦ ἀργυρίου) 330, 16 *Phot.* 340, 15 *Suid.* — **8.** τάλαντον χρύσειον sive χρυσοῖο apud Homerum 281, 3. 17. 282, 7 *Poll.* 310, 3. 17 ss. *Ap.* 332, 7. 11 *Phot.* 343, 20. 23. 344, 17 *Suid.* 353, 25. 354, 4. 7. 24. 28 *EM.*; est parvum quoddam pondus parvumque pretium non definitum 282, 5 *Poll.* 298, 16 ss. 299, 1 ss. 13. 17 *schol. Hom.* 344, 19 s. *Suid.* 354, 26 *EM.*; aliter τάλαντον χρυσοῦν τὸ παρὰ Ὁμήρῳ aequale fuisse dicitur Darico et definitur 2 drachmis, 6 scripulis cet. 301, 6. 7. 8 *Al.* — **9.** τάλαντον χρυσίου ἠδύνατο τρεῖς χρυσοῦς Ἀττικούς (est igitur id quod vulgo parvum auri talentum vocatur) 281, 12. 297, 19 *Poll.* 306, 23. 354, 20. 22 *EM.*; eodem pretio fuisse dicitur Μακεδονικόν (an Cικελικόν?) 299, 21 *schol. Hom.* — **10.** Cικελικὸν τάλαντον vetus habuit 24 nummos, recens 12 nummos 294, 22 ss. *Poll.* 300, 1. 2 *schol. Hom.* 344, 16 *Suid.*; item ad Siculorum rationes referendi esse videntur hi loci quibus talentum varios in modos aestimatur: 120 drachmis 299, 8. 23 *schol. Hom.*

100 vel 50 vel 30 vel 24 drachmis vel etiam secundum Timaeum una drachma 299, 5 ss.; τάλαντον τὸ παλαιὸν ὁ μὲν Πολέμαρχος δ′ δραχμῶν, Θεόφραστος δὲ ιδ′, Τίμαιος δὲ κδ′ 299, 9 s.; ἀργυρίου βραχύ τι τάλαντον apud Diphilum 299, 22 *schol. Hom.* 354, 31 *EM.* — **11.** Αἰγιναῖον τάλαντον πλεῖον ἠδύνατο τοῦ Ἀττικοῦ 347, 10 *EM.*, habuit 10000 drachmarum Atticarum sive 100 minas Atticas 154. 294, 11. 17 *Poll.* — **12.** Αἰγυπτίων τάλαντον aestimatum 1500 drachmis Atticis 294, 13 *Poll.*; idem vocatur Πτολεμαϊκόν, ἰσοστάσιον τῷ Ἀττικῷ, sed pretio quarta pars Attici, 117. 154. 300, 16. 17 *Al.* (II 143, 8. 11 *Calv.*); eodem pertinent τάλαντα τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ νομιστευομένου χαλκοῦ 340, 8 Suid. — **13.** Βαβυλώνιον τάλαντον aestimatur 7000 drachm. Attic. sive 70 minis 294, 11. 16 *Poll.* — **14.** Ἀντιοχικὸν τάλαντον ἰσοστάσιον τῷ Ἀττικῷ, sed δυνάμει τὸ Ἀττικὸν ἐπίτριτον τοῦ Ἀντιοχικοῦ 117. 300, 16. 18 *Al.* (II 143, 8 ss. *Calv.*); idem dicitur Σύρων τάλαντον et 4500 drachm. Att. definitur 294, 12 *Poll.*; aliud autem fuit populare in Syria talentum triplo maius Ptolemaico sive Attico recentiore, ad quod pertinet δημοσία μνᾶ: vide μνᾶ 17. — **15.** Τύριον τάλαντον Attico aequale 300, 18 *Al.* (II 143, 12 *Calv.*). — **16.** Κιλίκων τάλαντον 3000 drachm. Att. aestimatur 294, 13 *Poll.* — **17.** Hebraicum talentum aequale 100 minis Atticis 154 adn. 6, a Romanis aestimatum 125 libris 137 cum adn. 1. 143, II. 147. 253, 6. 255, 25. 265, 2. 10. 267, 11. 274, 11. 21 *Ep.* (II 103, 21. 104, 5 *v. Lat.*). 320, 8. 326, 12. 16 *Hes.* 344, 24 *Suid.* — **18.** ξυλικὸν τάλαντον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ aestimatur 72 minis Ptolemaicis 120 s. 301, 3. 4 *Al.* — **19.** ξυλικὸν τάλαντον ἐν Ἀντιοχείᾳ est sextuplo maius Attico recentiore (sive Ptolemaico) habetque 375 libras 119. 301, 1. 2 *Al.* (II 143, 17 *Calv.*). — **20.** praeterea talentis nescio quibus haec varia pondera tribuuntur: *a*) 100 librae 326, 15 *Hes.* — *b*) 165 librae 326, 16 *Hes.* — *c*) 400 et *d*) 1152 librae 326, 17 *Hes.* — *e*) 4 librae (auri) et $8^1/_2$ solidi 330, 14 *Phot.* 340, 13 *Suid.* — **21.** τάλαντον appellatur τὸ νόμισμα sive solidus 276, 12 *Ep.* 306, 20. 320, 8 *Hes.*; hinc τάλαντόν ἐστιν ἓν ἑξάγιον ὁλκήν 166. 313, 22 *Hes.* et τάλαντον λέγεται ,ϛ 304, 5; huic talento tribuuntur 6000 ἀσσαρίων sive λεπτῶν 142 adn. 2. 143, II. 166. (265, 4). 267, 13 *Ep.* (II 103, 22 *v. Lat.*). 313, 21. 320, 7. 12 *Hes.*, sive 3000 κοδραντῶν 320, 8 *Hes.* — **22.** nota talenti 81 *Afr.* 171.

ταλάντωσις 281, 9 *Poll.*

ταρ, nota quaedam, 135 cum adn. 2.

Ταραντῖνοι 292, 3 *Poll.* 312, 23. 314, 3. 14. 327, 11 *Hes.*

Τάρας in nummis Tarentinorum 292, 5 *Poll.*

ταρτημοριαῖος 332, 25 *Phot.*

ταρτημόριον, δίχαλκον, 4ᵃ pars oboli, 285, 21 *Poll.*; 326, 18 *Hes.* 332, 24 *Phot.* 355, 3 *EM.*; conf. τεταρτημόριον.

τετάρτη, νόμιϲμα ἀργυρίου καὶ χρυϲίου καὶ χαλκοῦ, 317, 16 *Hes.* — pars 4ᵃ parvi talenti aurei quod 2 drachmis Atticis definitur 159 adn. 2. 301, 8 *Al.*

τεταρτημόριον, pars quarta *a*) τῆϲ χοίνικοϲ 83 adn. 3 *Dieuch.* — *b*) κοτύληϲ 75 adn. 3 *Hipp.* — *c*) ταλάντου 282, 12 *Poll.* — *d*) μνᾶϲ 74 *Hipp.*, idem simpliciter τεταρτημόριον 74 adn. extr. 75 adn. 2; et conf. ibid. adn. 3. — *e*) οὐγγίαϲ 235, 10 *c. G. X.* — *f*) vulgo τεταρτημόριον est quarta pars oboli (Attici), eique tribuuntur 2 χαλκοῖ 285, 21. 26 *Poll.* 312, 5 s. *Harp.* 326, 19 *Hes.* 332, 27. 333, 1. 2. 6 *Phot.* 345, 6. 9. 15 *Suid.* 355, 6 *EM.*

τέταρτον ξέϲτου 316, 20 *Hes.*; idem τέταρτον simpliciter, i. e. quartarius Romanus, 133. 240, 22. 241, 15. 242, 3 *c. G. XIV.* 251, 4. 18. 317, 19 *Hes.*; idem τέταρτον, μέτρον τῶν ὑγρῶν, 326, 21 *Hes.* — τέταρτον δραχμῆϲ 75 adn. 2 *Hipp.*

†τετράγυον 326, 22 *Hes.* 327, 4 *v. scr.*

τετράγυοϲ 310, 20 *Ap.*

τετράγωνοϲ ϲπιθαμή, πούϲ, ὀργυιά, ἄκενα 185, 11. 14. 21. 22 *Her. II.*

τετράδραχμον, nummus 4 drachmarum, 284, 3. 289, 24. 25 *Poll.* — τετράδραχμον Ἀθήνηϲι νόμιϲμα 314, 6 *Hes.* — τετράδρ. Ptolemaicum 123. 160. 235, 3 *c. G. X.* 237, 13 *c. G. XI.* 255, 13; conf. ϲτατήρ 7. — τετράδρ., i. q. ϲτατήρ, dimidiae unciae pondere 307, 8; conf. ϲτατήρ 6. — τετράδραχμον Ἀττικόν (i. e. Ptolemaicum sive Atticum recentius) cum siclo comparatur 325, 16 *Hes.*; conf. ϲίκλοϲ 3.

τετραμναῖον 318, 19 *Hes.*

τετράμνουϲ 327, 3 *Hes.*

τετραπάλαιϲτοϲ 327, 4 *Hes.*

τετράπλεθρον *v. scr.* 327, 4.

τετρᾶϲ, τέϲϲαρεϲ χαλκοῖ, 327, 1. 2 *Hes.*

τετραϲάριον 254, 19: vide τετράϲϲαρον.

τετράϲϲαρον Ἰταλικόν, unciae pondere, 126. 234, 9 *c. G. X.* 254, 19 (ubi cum τετραϲάριον legatur, videtur utroque loco τετραϲϲάριον scribendum esse).

τετραϲτατήριον, τὴν τετράμνουν, 327, 3 *Hes.*

τετραϲτάτηρον, aureus nummus, 284, 16 *Poll.*

τετραϲτάτηροϲ 283, 6 *Poll.* 343, 8 *Suid.*

τετράφυον, τετραπάλαιϲτον, 327, 4 *Hes.*

τετράχαλκον 323, 25 *Hes.*

τέτραχμον, i. e. τετράδραχμον, 327, 5 *Hes.* 331, 24 *Phot.*; τετρᾶχμον 355, 10. 13 *EM.*

τετραχοίνικον μέτρον 206, 7 *Poll.* 312, 16. 322, 21 *Hes.*

347, 7. 8 *Suid.*; inde τετραχοίνικον substantivum, i. q. ἡμίεκτον, 318, 11 *Hes.*
τετραχοῦν 319, 1 *Hes.*
τετρόβολον *v. scr.* 207, 13.
τετρόργυιος 340, 28 *Suid.*
τετρωβολιαῖος 345, 12 *Suid.*
τετρωβολίζειν 285, 9. 10 *Poll.*
τετρώβολον, nummus et pondus 4 obolorum, 77 adn. 7 *Diosc.* 345, 11. 12 *Suid.*; τετρώβολον Atticum 284, 26. 285, 1. 8 *Poll.* — nota 171. 207, 13 *vet. m.*
τετταρακοντάλιτροι πέδαι 297, 25 *Poll.*
Τίμαιος 156. 299, 6. 10 *schol. Hom.*
τουρνέσιον, pondus quoddam, 245, 26 *Orib.*
Τραγκύλιος (Suetonius Tranquillus) 334, 21 *Suid.*
τριᾶς Siculorum praef. I p. xx. 292, 12. 298, 4 *Poll.* II 19; τριᾶς, λεπτὰ εἴκοσι, 327, 6. 7 *Hes.*
τρίβανον, i. q. τρυβλίον, 238, 23. 239, 1 *c. G. XIII.*
τριβλίον 246, 11. 256, 1; τρίβλιον 244, 23. 246, 15: vide τρυβλίον.
τρίδραχμον 284, 3 *Poll.*
τριημιωβόλιον 285, 17. 19 *Poll.*
τρικόλλυβον 289, 2 *Poll.*; τρικόλυβον, νομισμάτιον, 327, 8 *Hes.*
τρικότυλον praef. I p. xxiv. 337, 9 *Suid.*
τρικότυλος οἶνος 327, 9 *Hes.*
τριλιτραῖον βάρος 276, 2 *Ep.*
τριμναῖον 318, 19 *Hes.*
τριοβολιμαῖος 333, 3 *Phot.*; conf. τριωβολιμαῖος.
τριόβολον 207, 12 *v. scr.* 312, 15 *Hes.*: vide τριώβολον.
τριόγδοον, μέτρον τι παρὰ Ταραντίνοις, 327, 11 *Hes.*
τριτάλαντος 281, 18 *Poll.* 332, 11 *Phot.* 343, 24 *Suid.* 354, 8 *EM.*
τριταρτημόριον 285, 25. 286, 16 *Poll.*
τριτεύς, tertia pars medimni (Attici), capit 16 choenices 206, 11 *Poll.* 333, 4 *Phot.* — tertia pars choenicis 327, 12 *Hes.*
τρίτη, νόμισμα ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ χαλκοῦ, 317, 16 *Hes.*
τριτημόριον **1.** tertia pars, *a*) τέσσαρα ἡμιεκτέα, h. e. tertia pars medimni (Attici), 317, 18 *Hes.* — *b*) τριτημόριον ταλάντου 282, 12 *Poll.* — *c*) τριτημόριον, tertia pars χαλκοῦ, 234, 21 *c. G. X.* — **2.** vulgo τριτημόριον (vel poetice τριτήμορον) dicuntur tres quartae partes oboli (Attici) eique tribuuntur 6 χαλκοῖ 285, 24. 286, 1. 4. 7. 12. 13. 15 *Poll.* 312, 8 *Harp.* 327, 13 (conf. 15) *Hes.* 333, 5 ss. 12 s. *Phot.* 345, 14 ss. *Suid.* 355, 8 *EM.*
τριτήμορον 286, 4. 7. 15: vide τριτημόριον.
τριχοίνικον, mensura, 206, 6 *Poll.*
τριωβολιαῖος 77 adn. 7 *Diosc.*

τριωβολιμαῖος 345, 22 *Suid.* 355, 14 *EM.*

τριώβολον, nummus et pondus 3 obolorum, tertia pars drachmae (plerumque Atticae et vetustae et recentioris), 74 adn. 1. 75 *Hipp.* 76 adn. 4 *schol. Nic.* 77 adn. 7 *Diosc.* 82 adn. 3 *Antyll. Dieuch.* 284, 20. 24. 285, 1. 286, 9. 10 *Poll.* 327, 16 *Hes.* 336, 13. 340, 14. 345, 24. 25. 346, 6 *Suid.* — notae 171. 207, 12 *vet. m.* 226, 6. 8 *c. G. VI*[a]. 244, 5. 6 *c. G. XVI.*

τριώδελον, τριῶν ἡμιμναίων σταθμός, 327, 18 *Hes.*

τροπαί (τροπαϊκά Schmidt.), νομίσματα, 327, 19 *Hes.*

τροπαϊκόν, victoriatus Romanus, dimidia pars denarii, 302, 4 *Al.* (II 144, 9 *Calv.*). II 20. 41.

τρυβλίον **1.** τὸ τρυβλίον λεγόμενον κοτύλη ἐστὶν Ἀττική 208, 7 *vet. m.*, et sic τρυβλίον pro cotyla συνωνύμως saepe ponitur: vide 91. 99. 127. 222, 10. 14 *c. G. IV.* 229, 6 *c. G. VII.* 230, 24 *c. G. VIII.* 235, 16 *c. G. X.* 238, 23. 239, 2 *c. G. XIII.* 242, 22 *c. G. XV.* 244, 23. 246, 15 *Orib.* 252, 4. 256, 1. 2; ac dicitur dimidia pars sextarii 260, 6. 263, 27 *Ep.* (II 103, 3. 5 *v. Lat.*); idem commemoratur 75 adn. 3 *Hipp.* — **2.** sic etiam tryblio tribuuntur 9 unciae perinde ac cotylae (vide κοτύλη 6) 222, 12 *c. G. IV.* 230, 24 *c. G. VIII.* 244, 23. 246, 13 *Orib.* — **3.** habet 3 μύστρα μεγάλα sive 4 ὀξύβαφα 222, 15 *c. G. IV.* 239, 2 *c. G. XIII.* 246, 15 *Orib.* (ubi τὸ τρίβλιον τὸ μικρόν legitur: conf. II 150); conf. μύστρον 2, ὀξύβαφον 2; huc etiam pertinet Hesychianum τρυβλίον, ποτήριον μύστρων τριῶν 327, 20. — **4.** ὁ χοῖνιξ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τρυβλίον ὀνομάζεται 233, 10 *c. G. IX.* — **5.** τρυβλίον μεῖζον τοῦ ὀξυβάφου 340, 24. 346, 9 *Suid.* — **6.** aliter τρυβλίον aequale esse dicitur oxybapho 236, 18 *c. G. X*, et Hesychius: τρυβλίον, ὀξυβάφιον, 327, 20. — **7.** aliter tryblio tribuuntur 4 unciae 277, 4 *Eus.* — **8.** τρυβλίον τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγόμενον δισκάριον 275, 4 *Ep.* — **9.** notae 171. 221, 4 *c. G. II.* 228, 4 *c. G. VI*[b]. 249, 12.

Τύριον νόμισμα τέσσαρας Ἀττικὰς δύναται 334, 1 *Suid.* — Τύριον τάλαντον 300, 18 *Al.*; conf. τάλαντον 15.

τῶπιν, μέτρον δεκαχοίνικον, 327, 21 *Hes.*

ὑγροὶ ξέσται, ὑγροῦ ξέστης: vide ξέστης 8. — ὑγρῶν μέτρα: vide μέτρον 2.

ὑδρία, Ponticorum mensura, habet 10 sextarios 264, 14. 269, 22 *Ep.* (II 106, 3 *v. Lat.*). 277, 7 *Eus.*

ὑδρία sive οὐδραία, dimidius Atticus metretes, 323, 6 *Hes.*

ὕδωρ. pondus eius aequale ponderi vini 229, 12. 18. 21. 23. 27. 230, 3 *c. G. VII.* 241, 5 *c. G. XIV.* 250, 21. — ὀμβρίου ὕδατος pondus in exigendis mensuris ἀψευδέστατον 233, 7 *c. G. IX.* 241, 6 *c. G. XIV.* 250, 22.

ὑπάμπελος γῆ 58. II 148 *Ped.*

ὑπέργομος μόδιος 261, 17 *Ep.*; conf. μόδιος 8.
Ὑπερίδης 152. 289, 22 *Poll.*
ὑπερπεπληρωμένος μόδιος 342, 11 *Suid.*; conf. μόδιος 8.
ὑπέρχυμα 271, 18. 274, 5 *Ep.*
ὑποκίβδηλα νομίσματα 352, 11 *EM.*
ὑποτιθέναι coniectura scriptum praef. I p. XIX.
ὑπόχαλκον χρυσίον 346, 10 *Suid.* 350, 10 *EM.*
ὑφεί 272, 4. 8 *Ep.*: vide ὑφή.
ὑφή (ὑφεί, ὕφι, οἰφί), mensura Hebraica, 260, 2. 262, 17 *Ep.*; ἔστι δύο ξεστῶν καὶ ποστημορίου 262, 18 *Ep.* (II 101, 10 *v. Lat.*); est 8ª pars modii Cypriorum, qui habet plus 17 sextarios 272, 6. 7 *Ep.*; minus accurate definitur 2 sextariis 278, 1 *Eus.*
ὕφι 278, 1: vide ὑφή.
Φανόδημος 314, 5 *Hes.*
φαρμακίτιδες βίβλοι etiam mensuras medicamentorum continuerunt 217, 5. 9. 18 *Gal.*
Φείδων ὁ Ἀργεῖος 293, 14 *Poll.* 350, 25 *EM.*
Φερεκράτης 293, 8 *Poll.*
Φιλεταίρειος, non Φιλεταίριος, praef. I p. VII. — Φιλεταίρειος πούς: vide πούς 2.
Φιλεταιρικὸς πούς *v. scr.* 184, 24.
Φιλήμων comicus 286, 2. 6. 15. 17. 287, 24. 298, 8 *Poll.* 312, 8 *Harp.* 335, 5. 13 *Phot.* 345, 14 *Suid.* 354, 21. 355, 8 *EM.*
Φιλίππειος στατήρ 283, 13. 294, 2 *Poll.*
Φιλιππίδης 295, 7 *Poll.*
Φιλιστίδειον νόμισμα 327, 22 *Hes.*
Φιλόξενος ἐν τῷ περὶ Ῥωμαίων διαλέκτου 350, 20 *EM.*
φίτρον, μέτρον, 327, 23 *Hes.*
Φοινικικὸς κόρος 258, 21 π. μέτρ.; conf. κόρος.
φόλης *v. scr.* 267, 4. II 152, III. IV: vide φόλλις.
φόλις 306, 19. 320, 6. 11: vide φόλλις.
φόλλις **1.** φόλλις καλεῖται παρὰ Ῥωμαίοις θύλακος 269, 19 *Ep.*; φόλλις σταθμός ἐστι λεγόμενος καὶ βαλάντιον 308, 19 *gl. n.*; φόλλις, ὃ καὶ βαλάντιον καλεῖται, 144 adn. 4. 145 adn. 4. 267, 4 *Ep.* (II 105, 23 *v. Lat.*). 303, 12. II 151 extr. 152; φόλλις, φόρος ἡμιόνων, 308, 7 *gl. n.* — **2.** φόλλις tributum vel 8 vel 4 vel 2 librarum auri 308, 10 ss. 309, 9 ss. *gl. n.* — **3.** alius est φόλλις qui constat ἐξ ἀργυρίων λεπτῶν τῶν — μιλιαρησίων καλουμένων (ρκε')· ἔχει δὲ ἕκαστον τῶν τοιούτων λεπτῶν ἀργυρίων κεράτιον ἓν ἥμισυ τέταρτον, quae summa redigitur ad solidos et miliarensia πρὸς τὸ νῦν κρατοῦν ἔθος, 308, 22 ss. *gl. n.*; ὁ φόλλις ρκε' ἀργύρια πληροῖ 269, 19 *Ep.* — **4.** φόλλις sive βαλάντιον habet 2 ἀργυροῦς (i. e. miliarensia) sive 250 denarios 145 adn. 4 extr. 267, 5 (coll. II 152) *Ep.* II

151 extr. 152, v; conf. Christ. *Sitzungsber. d. Muenchener Akad.* 1865. I p. 145 ss.; aliter eidem tribuuntur $2^1/_2$ ἀργυροῖ sive 250 denarii 144 adn. 4 (II 105, 24. 25 *v. Lat.*). II 152, II. III. IV *Ep.*, unde orta esse videtur illa ratio ex qua ἀργυροῦϲ 100 denarios habuit: conf. ἀργυροῦϲ 1; denique 250 denariis follis etiam in glossis nomicis aestimatur 308, 20, quae summa aequalis esse dicitur $312^1/_2$ libris 308, 21; aliter βαλλάντιον, ὃ καὶ φόλλιϲ, δηναρίων ρν′ 303, 12, ubi cν′ scribendum esse videtur. — **5.** aliter 8 folles siliquam argenti faciunt 278, 15 (coll. II 152) *Eus.*; 3 folles χαλκοῦν faciunt 278, 17 *Eus.* — **6.** Iustiniani aetate 210 vel 180 folles incurrerunt in solidum 338, 1 ss. 340, 17 ss. *Suid.*; conf. Christ. l. c. p. 158. — **7.** φόλλιϲ, ὁ ὀβολόϲ, 346, 12 *Suid.*; φόλλειϲ, ὀβολοί, 309, 18 *gl. n.*; ὀβολοί, οὓϲ φόλλειϲ καλοῦϲιν, 338, 2 ὀβολοὶ οὓϲ καλοῦμεν φόλλειϲ 340, 17 *Suid.*; his duobus locis significatur is follis quem statim (sub 6) descripsimus. — **8.** φόλλιϲ habet 4 ἀϲϲάρια χαλκοῦ 304, 17. 305, 5, vel 4 κοδράνταϲ 306, 19. 320, 6. 11 *Hes.* — **9.** φόλλιϲ δύο λεπτοί sive λεπτά 145 adn. 4. 267, 6. II 151 extr. 152, v *Ep.*

Φωκαΐϲ (Φωκαεῖϲ Schmidt.), τὸ κάκιϲτον χρυϲίον, 328, 3 *Hes.*; Φωκαΐδεϲ, aurei nummi, 297, 8 *Poll.*

Φωκαΐτηϲ ϲτατὴρ 297, 3 *Poll.*

Φώτιοϲ 350, 24 *EM.*

χάλκινα παρὰ Ἀλεξανδρεῦϲι τὰ ἀργύρια καλοῦνται 266, 11 (conf. 146). 269, 9 *Ep.* (II 105, 5 *v. Lat.*).

χαλκίον, nummus aeneus, 296, 2. 12 *Poll.*; χαλκίον, τὸν χαλκοῦν, 328, 4 *Hes.*; χαλκίῳ λελουμένοϲ *Aristoph. ap. Poll.* 287, 23. — τὰ πονηρὰ χαλκία, nummi aurei Atheniensium apud Aristophanem 296, 9 *Poll.*

χαλκοκράϲ, τὸ χαλκόκρατον νόμιϲμα, 328, 5 *Hes.*

χαλκολογεῖ, νουμία ϲυλλέγει, 328, 6 *Hes.*

χαλκόν *pr. scr.* pro χαλκοῦϲ 249, 11.

χαλκὸϲ ὁ νῦν, i. e. Latinum *aes*, praef. I p. XXII. 296, 2. 20. 21. 22. 24 *Poll.* — χαλκόϲ Atheniensium moneta aenea 297, 2 *Poll.* — χαλκοῦ νόμιϲμα 303, 13. — χαλκοῦ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ νομιϲτευομένου τάλαντα 340, 7 *Suid.* — χαλκῷ, ϲιδήρῳ, apud Suidam 346, 15 spectare videtur ad ferreos nummos Lacedaemoniorum vel Byzantiorum. — χαλκόϲ, i. q. χαλκοῦϲ, 255, 9. 10. 269, 8 *Ep.*

χαλκοῦϲ **1.** νομιϲμάτιον λεπτόν: vide λεπτόϲ; dicitur minimum pondus 232, 17 *c. G. IX.* — **2.** nummus Atheniensium 296, 19. 28 *Poll.*; fuit 8ª pars Atticae drachmae, item Ptolemaicae sive Atticae recentioris, denique etiam pondus Romanum, 48ª pars denarii Neroniani sive 16ª pars scripuli sive 8ª oboli, 67. 89. 125. 208, 2. 3 (coll. 67). 208, 4 *vet. m.* 234, 17. 18. 235, 1 *c. G. X.* 237, 11 *c. G. XI.* 255, 10. (256, 17. 18). 285, 20. 21. 23. 286, 1. 3. 4. 5 cet. *Poll.* 299, 27 *Diod.* 312, 6. 8 *Harp.* 332, 24.

333, 1 *Phot.* 345, 6 *Suid.* 355, 3. 7 *EM.*; conf. ὀβολός 4. 6; eadem definitio chalci, ponderis Romani, efficitur etiam ex iis locis ubi κεράτιον $2^2/_3$ χαλκοῦς habere dicitur: vide κεράτιον. — **3.** Ἀττικὸς χαλκοῦς, qui 234, 25 *c. G. X.* 237, 9 *c. G. XI.* 255, 8. 256, 18 reperitur, est Ptolemaicus idemque pondus Romanum quod statim descriptum est. — **4.** aliter χαλκοῦς est 6ª pars oboli (vide ὀβολός 5) eique tribuuntur 7 λεπτά 330, 13 *Phot.* 340, 12. 344, 14. 346, 14 *Suid.*; sed a Diodoro ei chalco qui est 8ª pars oboli 7 λεπτά tribuuntur 156 s. 299, 27. — **5.** aliter χαλκοῦς idem pondus habere dicitur ac κεράτιον sive siliqua 133. 240, 2. 4. 6 *c. G. XIV.* 248, 13. 14. 16. — **6.** χαλκοῦς comparatur Siculorum οὐγκίᾳ 292, 11 (conf. 12. 13). — **7.** χαλκοῦς, τοῦτο ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου ἔλεγον 328, 7 *Hes.* (conf. 296, 21 *Poll.*). — **8.** χαλκοῦς, argenteus nummus, ab Aegyptiis inventus, 8ª pars unciae, 266, 9. 11. 269, 8 *Ep.* (II 105, 3. 5 *v. Lat.*). — **9.** χαλκοῦς habet 3 folles 278, 17 *Eus.* — **10.** notae chalci 171. 219, 15 *c. G. II.* 227, 2 *c. G. VI*ᵇ. 249, 11.

χαρακτῆρες δηλοῦντες τοὺς σταθμοὺς καὶ τὰ μέτρα 219, 9. 12. 13 *c. G. II*; χαρακτῆρες οἱ ἐν ταῖς συσταθμίαις 225, 10 *c. G. VI*ª. — χαρακτῆραι τῶν σταθμῶν 249, 10.

χαρία *v. scr.* pro χορία praef. I p. xv. 260, 12.

χελώνη in nummis 319, 18 *Hes.*; inde χελώνη appellatum τὸ Πελοποννησίων νόμισμα 289, 15. 18 *Poll.* 328, 9 *Hes.*; conf. καλλιχέλωνος.

χήμη **1.** χήμη ἡ μεγάλη pendit 3 drachmas 127. 235, 7 *c. G. X.* 237, 17 *c. G. XI.* 255, 18. — **2.** χήμη ἡ μικρά pendit 2 drachmas 127. 235, 7 *c. G. X.* 237, 17 *c. G. XI.* 255, 18. — **3.** aliter χήμη μικρά sive μύστρον μικρόν est dimidia pars cyathi 223, 1 *c. G. IV.* 246, 18 *Orib.*; conf. μύστρον 3. — **4.** χήμη, i. e. cochlear Romanum, quarta pars cyathi, 133. 241, 3. 20. 242, 6 *c. G. XIV.* 242, 27 *c. G. XV.* 250, 19. 251, 9. 21. 252, 8; inde pondus eius definitur aut ea ratione qua hemina habet 10 uncias vini cet. 241, 3. 20. 242, 6 *c. G. XIV.* 250, 20. 251, 9. 21, aut ea ratione qua cotylae tribuuntur 60 drachmae (conf. κοτύλη 5), unde chemae conveniunt $2^1/_2$ drachmae 242, 27 *c. G. XV.* 252, 8. II 149 addend. ad 208, 10 *vet. m.*; denique quod eidem 231, 11 *c. G. VIII.* 245, 12 *Orib.* stagia $2^1/_4$ tribuuntur, haec comparanda sunt 3 drachmis olei quae chemae ex prima ratione (241, 20. 251, 9) conveniunt. — **5.** χήμη ἁδρή 75. 76 adn. 3 *Hipp.* — **6.** notae chemae 171. 219, 18 *c. G. II.* 227, 4 *c. G. VI*ᵇ. 249, 14.

χῖ ἐπὶ τῶν χιλίων δραχμῶν cet. 328, 10 *Hes.*

χίμη *pr. scr.* pro χήμη 255, 18.

Χῖοι 293, 22 *Poll.*

χόας *pr. scr.* pro χοῦς 244, 17.

χοεύς: vide χοῦς.

χοῖνιξ **1.** omnino mensura 206, 6 *Poll.* 346. 25 *Suid.*; commemoratur 75 *Hipp.* 83 adn. 3 *Dieuch.* — **2.** Ἀττικὴ χοῖνιξ 75 *Hipp.* 77 *Diosc.*; eadem vulgo χοῖνιξ simpliciter vocatur et 48ª parte medimni Attici, 8ª ἑκτέως (sive modii Romani), 4ª parte ἡμιέκτου definitur 139. 206, 9 ss. *Poll.* 208, 5. 6 *vet. m.* 232, 23 *c. G. IX.* 258, 13. 14 π. μέτρ. (II 145, 17. 18 *Calv.*). 311, 20. 26 *Harp.* 318, 12. 13. 322, 1 *Hes.* 329, 3. 4. 25 *Phot.* 337, 14 ss. 18 ss. 339, 7 *Suid.* 349, 21 s. *EM.*; habet 4 cotylas 208, 6 *vet. m.*, sive 2 sextarios 224, 16 *c. G. V.* 246, 1 *Orib.* 258, 14 π. μέτρ. (II 145, 18 *Calv.*). — **3.** χοῖνιξ Ptolemaica (de genere vocis vide infra) habet tres suas cotylas et easdem aequales Atticis 73. 124. 127. 206, 8 *Poll.* coll. 64 adn. 1. 208, 25 *vet. m.* 230, 7 *c. G. VII.* 233, 1 *c. G. IX.* 236, 10 *c. G. X.* 242, 15 *c. G. XV*; pendit 180 drachmas 72 extr. 236, 11 *c. G. X.* 242, 16 *c. G. XV.* — **4.** χοῖνιξ, mensura Hebraica, i. q. ὑφή (ubi vide), 260, 2. 262, 17. 272, 4 *Ep.* (II 101, 10 *v. Lat.*). — **5.** χοῖνιξ, Ponticorum mensura, 5ª pars modii, 10ª κύπρου, habet 2 sextarios 264, 18. 19 (hoc loco πέντε prave in libris scriptum pro δύο). 269, 25. 270, 2 *Ep.* (II 106, 8. 9 *v. Lat.*). 278, 4 *Eus.* — **6.** alius quidam χοῖνιξ habet 3 sextarios sive 6 cotylas 108 adn. 1. 233, 9 *c. G. IX*; eodem referendum esse videtur id quod 230, 19 *c. G. VIII.* 244, 18 *Orib.* legitur: ὁ χοῖνιξ ἔχει λίτρας ἕξ; conf. λίτρα 4. 9. — **7.** alius denique χοῖνιξ habet 8 cotylas sive 4 sextarios 233, 1 *c. G. IX.* — **8.** χοῖνιξ in Attica dialecto semper est feminini generis: 75 *Hipp.* 83 adn. 3 *Dieuch.* 206, 9 *Poll.* 208, 6. 25 *vet. m.* 269, 26 *Ep.* 316, 11 *Hes.* 346, 24 *Suid.*; masculini autem generis in Hellenistica Aegyptiorum et Hebraeorum dialecto 224, 16. 230, 7. 19. 233, 1. 9. 236, 10. 242, 15. 244, 18. 245, 29. 258, 14. 264, 18; et conf. 272, 5: χοῖνιξ ἐν μὲν τῇ Ἑβραΐδι ἀρσενικῶς, ἐν δὲ τῇ Ἑλληνίδι θηλυκῶς. — **9.** notae choenicis 171. 219, 17 *c. G. II.* 227, 4 *c. G. VI*ᵇ. 249, 12.

χονδρίτης 263, 8. 9 *Ep.*; conf. II 102, 3 *v. Lat.*

χόρ, i. e. κόρος, 260, 11. 271, 8. 273, 5. 7 *Ep.*

χορία (vel χορίον) hebraice id quod graece βουνός 260, 12. 273, 8 *Ep.*

χοῦς (de variis huius vocabuli formis vide infra 9) **1.** omnino mensura liquorum 207, 4 *Poll.* 328, 11 *Hes.*, commemoratur 75 *Hipp.* 76 *Nic.* 76. 77 adn. 5 *Diosc.* — **2.** χοῦς ἐστι μέτρον Ἀττικόν, κοτύλαι Ἀττικαί ιβʹ, 208, 24 *vet. m.*, unde corrigendus videtur Suidas 346, 16: χοῦς μέτρον Ἀττικὸν χωροῦν κοτύλας ὀκτώ; idem χοῦς Ἀττικὸς vocatur a Iosepho 279, 4, idem simpliciter χοῦς, eique tribuuntur 12 cotylae 76 adn. 4 *schol. Nic.* 328, 14 *Hes.*; pendit 720 ὁλκάς 70 ss. 208, 25 *vet. m.*; conf. infra (sub 3). — **3.** χοῦς Aegyptius, a Ptolemaeis institutus,

aequalis fuit Attico et mensurae modo et divisione; habuit igitur 12 cotylas (Atticas), 124. 127. 236, 7 *c. G. X.* 242, 17 *c. G. XV.* 252, 1; idem reperitur 208, 24 *vet. m.*, ubi verbis ὁ χοῦς ἐστι μέτρον Ἀττικόν, κοτύλαι Ἀττικαὶ ιβʹ, sane Atticum congium explicat scriptor, sed eundem Aegyptium esse significat addita choenicis Aegyptiae definitione; idem habuit 4 choenices Ptolemaicas 124. 242, 14 *c. G. XV.* 251, 26, pondere autem 720 drachmas 70 ss. 236, 9 *c. G. X.* 242, 18 *c. G. XV.* 252, 2 coll. adn., quae aestimatio convenit cum illa quam sub κοτύλη 5 attuli. — **4.** χοῦς sive κόγγιον, i. e. congius Romanus, aequalis Attico; est 8ª pars amphorae 205, 1 *Her.* 257, 25 π. μέτρ. (II 144, 22 *Calv.*); habet 6 sextarios (sive 12 cotylas) 222, 8 *c. G. IV.* 229, 8 *c. G. VII.* 233, 5 *c. G. IX.* 238, 22 *c. G. XIII.* 246, 10 *Orib.* 258, 1 π. μέτρ. (II 144, 23. 146, 1 *Calv.*). 276, 25 *Eus.* 279, 5 *Ios.*, unde ἑξάξεστον μέτρον dicitur 259, 1 π. μέτρ.; iniuria igitur eidem 9 sextarii tribuuntur 205, 2 *Her.* (conf. 60), nec audiendus Galenus, qui ambigit, utrum congio 6 cotylas an 6 sextarios tribuat 215, 4. 11. 12; idem denique cum Hebraico cabo comparatur 139 cum adn. 3. 258, 1 π. μέτρ. (II 144, 23 *Calv.*). — **5.** huic congio Romano ex legitima ratione conveniunt 10 librae vini, 9 olei cet. 223, 25 *c. G. IV.* 230, 18 *c. G. VIII.* 239, 10 *c. G. XIII.* 240, 18. 241, 11. 24 *c. G. XIV.* 244, 17. 247, 10 *Orib.* 250, 11 (250, 27. 251, 14). 259, 1. 2. 3 π. μέτρ. (conf. II 146, 2. 3 *Calv.*); sed eidem tribuuntur 720 drachmae ex altera ratione qua cotyla 60 drachmis aestimata est (supra 3) 108. 233, 7 *c. G. IX.* 241, 7 *c. G. XIV*, 250, 24. — **6.** χοῦς georgicus Aegyptius habet 9 sextarios 128. 236, 13 *c. G. X.* — **7.** alius quidam chus habet 2 choenices sive 8 sextarios 108. 232, 22 *c. G. IX*; huic similis est χοῦς apud Epiphanium 260, 7, qui 8 sextariis definitur 264, 11 (II 103, 17 *v. Lat.*); sed addit idem τὸ δὲ καλούμενον ἅγιον ξεστῶν ϛʹ. — **8.** χοῦς, δίξεστον vel δύο ξέσται, 346, 20 *Suid.* — **9.** formas vocabuli has enotavi: sing. nomin. χοεύς 75 *Hipp.* 207, 4 *Poll.* 317, 3 *Hes.* 346, 20 *Suid.*, χοῦς 205, 2. 208, 24. 222, 8. 223, 25. 229, 8. 230, 18. 232, 22. 233, 5. 236, 7. 238, 22. 239, 10. 240, 18. 241, 11. 242, 17. 246, 10 cet., χούς 250, 11. 24. 26. 252, 1, χόας 244, 17 (conf. 249, 13); genet. χοέως 215, 11 *Gal.*, χοός 76 adn. 4 *Nic.* 346, 20. 21 *Aristoph. ap. Suid.*; accus. χοέα 215, 2. 15 *Gal.*, χοᾶ 346, 16. 18 *Aristoph. ap. Suid.*, χόα 219, 17. 227, 3. 249, 13. 328, 11, χοῦν 236, 13 *c. G. X*; plur. nomin. χοεῖς 318, 18 *Hes.*, χόες 215, 1 *Gal.*; accus. χοέας 215, 14. 23 *Gal.*, χοᾶς 246, 10. 320, 23 *Hes.* 346, 19 *Suid.*, χόας 205, 1. 206, 19. 222, 7. 229, 9. 232, 21. 257, 25. 317, 20, χοῦς 251, 25. — **10.** notae congii 171. 219, 17 *c. G. II.* 227, 3 *c. G. VI*ᵇ. 249, 13.

χουτρά, Hebraica unciae appellatio, 268, 1 *Ep*.
χρηματίζει ἡ ἀρτάβη (μοδίους) γ' γ'' 258, 20 π. μέτρ.
Χριστός 149. 268, 22 *Ep*. 302, 14 *Max*.
χρύσειον sive χρυσοῖο τάλαντον: vide τάλ. 8.
χρύσεος, ὁ χρυσοῦς, 347, 5 *Suid*.
χρυσίον, omnino nummi aurei, 296, 4 *Poll*. 326, 6 *Hes*., item χρυσία 296, 16 *Poll*. 328, 15 *Hes*. — χρυσίον τοῦ ἀργυρίου δεκαπλάσιον 290, 17 *Poll*. — χρυσίου δραχμή 316, 23 *Hes*., λίτρα 308, 15 *gl. n*., στατήρ 283, 8 *Poll*. 343, 2 *Suid*., τάλαντον: vide τάλ. 7. 9. — χρυσίον ὑπόχαλκον 346, 10 *Suid*. 350, 10 *EM*.
Χρύσιππος 352, 1 *EM*.
χρυσοῦ δραχμή 307, 4. 328, 18 *Hes*.; conf. δραχμή 14; χρυσοῦ λίτρα 307, 20 *gl. n*.
χρυσοῦν τάλαντον τὸ παρ' Ὁμήρῳ 301, 6. 7; conf. τάλαντον 8.
χρυσοῦς Δαρεικός 338, 10 *Suid*.; conf. Δαρεικός.
χρυσοῦς στατήρ 310, 23 *Harp*., pendit 2 drachmas Atticas 297, 18 *Poll*.; varia staterum nomina afferuntur 283, 13. 14 *Poll*.; conf. στατήρ 2, χρυσίου στατήρ, χρυσοῦς. — ὁ χρυσοῦς στατὴρ μνᾶν ἠδύνατο 282, 21 *Poll*.; conf. μνᾶ 21. — χρυσοῦς στατήρ, i. e. solidus Constantinianus, aestimatus 210 vel 180 obolis sive follibus 338, 1 ss. 340, 18 ss. *Suid*.
χρυσοῦς, i. q. χρυσοῦς στατήρ, 283, 15 *Poll*.; χρυσοῖ ἐπίσημοι 340, 6 *Suid*. — χρυσοῦς Ἀττικός 281, 12 *Poll*. 306, 24; idem simpliciter χρυσοῦς vocatur 307, 6. 354, 20. 22 *EM*.; pendit 2 drachmas Atticas 307, 3. 328, 16. 17 *Hes*. et aequalis est Darico 311, 1 *Harp*. 335, 22 s. *Suid*.
χύμα *pr. scr*. pro χήμη 245, 12; item χύμη 249, 14. 250, 19. 251, 9. 21. 252, 8. *v. scr*. 231, 11; χυμάς *pr. scr*. pro χήμας 246, 18.
χυτρίδιον, μέτρον, 328, 20 *Hes*.
ψωθία, ὄνομα νομίσματος (comicum), 293, 11 *Poll*.
ὠρέον, πηχυαῖον, 328, 21 *Hes*.
Ὦρος 350, 21. 351, 4. 353, 9 *EM*.

II. Index Latinus.

Abbo Floriacensis II 24. 36.

Abraham II 104, 3 *v. Lat.* 113, 10 *Is.*

acaena quadrata Philetaerea 35. 36. 37; conf. ἄκαινα.

accitabulum, i. e. acetabulum, II 134, 23.

acetabulum, i. q. Graecum ὀξύβαφον (ubi vide), II 123, 4 *Is.* 145, 2 *Calv.*, est 4ª pars heminae 116, 16 *Is.*; sed aliter acetabulum distinguitur ab oxybapho, et huic 15, illi 12 drachmae ponderis tribuuntur II 116, 14. 16 *Is.* 140, 17 s. 22 s. — nota acetabuli II p. XXIX.

Achaei II 84, 9 *Prisc.*

acitabulum II. 140, 18, *acitabulus* 116, 16 *v. scr.*: vide *acetabulum.*

acnua, Latina appellatio actus quadrati, II 52, 6 *Varr.*; conf. 57, 6 *Front.* — actum provinciae Baeticae rustici *agnuam* vocant II 53, 16 s. *Col.* (conf. 108, 10 *Is.*); hinc formam *agnua* repetiverunt recentiores: 125, 9. 130, 4, quibus locis 14400 ped. (quadrat.) agnuae tribuuntur.

actus unde dictus sit II 51, 8 *Varr.* — est iter inter vicinos quattuor pedum latum II 75, 10 *Fest. in exc.*; hinc *actus minimus* dicitur pars agri in latitudinem 4 pedum, in longitudinem 120 pedum II 51, 9 ss. *Varr.* 53, 11 s. *Col.* 107, 18 s. *Is.* (hoc loco vitiose codices *longitudine CXL* pro *CXX*). 136, 23 ss. — est mensura longitudinis 120 pedum (i. e. unum latus actus quadrati) II 58, 1. 5 *Balb.* 124, 4. 16. 26. 125, 6. 129, 28. — *actus quadratus* et latus et longus est 120 pedes II 51, 12. 52, 5 *Varr.* 53, 14 *Col.* 57, 3 *Front.* 58, 24 *Balb.* 108, 9 *Is.* 137, 1; idem vocatur *actus constratus* 125, 1. — hic actus dicitur *minor* (i. e. dimidia) *pars iugeri* II 75, 11 *Fest. in exc.*; conf. *iugerum*; unum eius latus habet 12 decempedas 57, 4 s. *Front.* — actus finitus ab antiquis 12 decuriis II 51, 14 *Varr.*

Adamantius medicus 84 cum adn. 5. 6. 7.

Aeginetica drachma II 143, 22 *Calv.*

Aegyptia sive Ptolemaica pondera et mensurae II 142,

25. 26 *Calv.* — *Aegyptia mina* antiquissima 109 s.: vide μνᾶ 10. — *Aegyptia mina* appellata ea quae proprie est Attica vetusta 90. — *dragma Egyptiaca, id est faba Egyptiaca*, II 129, 1. — *Aegyptia artaba* 61 ss. — *Aegyptia choenix* trium cotylarum 101; conf. χοῖνιξ 3. — *Aegyptius cubitus* 24 ss.

Aegyptii 3. 18. 24 ss. 30. II 110, 1. 120, 18 *Is.*; conf. Αἰγύπτιοι.

Aegyptus. in Aegypto primi scriptores de mensuris et ponderibus 4. 86.

Aelius Gallus II 77, 7 *Fest.*

aepki, mensura aridorum, capit 3 modios II 142, 4.

aes olim pensatum, non adnumeratum II 76, 10. 78, 16. 19 *Fest.* — *per aes et libram* II 77, 8 *Fest.* — *aes sacrum* II 76, 25 *Fest. in exc.* — *nexum aes* II 77, 9 *Fest. aes inperfectum* II 79, 20, *infectum* 80, 4. 6, *conflatum* 80, 5 *Fest.* — *aes equestre, hordiarium* cet. II 22 adn. 1. — *grave aes* II 76, 7. 17 ss. 78, 16 *Fest. in exc.* — *aes*, pecunia signata, II 49, 3 *Varr.*; *aes signatum* 77, 25. 78, 8. 11. 79, 22 *Fest.* — *deni aeris, quini aeris* II 50, 13. 14 *Varr.* — *aere retro dicere* quid sit explicat Varro II 50, 17. — aeris minima pars sextula II 50, 1 *Varr.* — excurrentis aeris nota II 18. 68, 26. 28 *Maec.*

aestimata poena ab aere dicta II 75, 13 *Fest. in exc.*; conf. 77, 22 ss. *Fest.*

Afri II 101, 3 (suspectum; conf. I 261, 12).

Africanus, Aphricanus: vide *Iulius Africanus.*

ager unde dictus sit II 51, 6 ss. *Varr.*

agna, mensura longitudinis 40 pedum, II 124, 28 (coll. vs. 25), unde efficitur mensura quadrata 1600 pedum, admodum diversa ab agnua sive acnua.

agnos, pr. scr. pro *agnuas*, II 108, 10 *Is.*

agnua II 53, 17 *Col.* 125, 9. 130, 4: vide *acnua.*

agrestes pedes: vide γεϊκοὶ πόδες.

alabastrum: vide ἀλάβαστρον.

Alexandrina cotyla 8 unciarum olei 70. II 42 extr. cum adn. 4; conf. κοτύλη 9. — *Alexandrina mina* 79. 111 ss.; conf. μνᾶ 9. — *Alexandrinum talentum lignarium* (ξυλικόν) 120. — *Alexandrinum talentum* 12 denarium II 81, 15 *Fest.* — *Alexandrinus sextarius*: vide ξέστης 7.

Alexandrinus scriptor anonymus περὶ ταλάντων 4. 20. 158 ss. II 20 s. 40. 41.

amfora II 124, 12: vide *amphora.*

amma, Aegyptiorum mensura, 24. 27. 28. 39. 40; conf. ἅμμα.

amphora, mensura, II 116, 7. 117, 21 *Is.*; unde dicta sit 120, 3 ss. *Is.* (conf. praef. II p. xviii extr.). — est modus pedis quadrati II 120, 6 *Is.*, idem igitur quod quadrantal 71, 8 *Maec.* 79, 12. 14 *Fest.* 91 vs. 62 *pond.*;

conf. *quadrantal.* — habet 2 urnas II 133, 8. 142, 3 (conf. *urna*); vel definitur 3 modiis 91 vs. 65 *pond.* 120, 7 *Is.* 142, 4, unde dicitur *trimodia* 124, 12. — comparatur dimidiae parti medimni (Attici) II 91 vs. 64 s. *pond.* — *amphora Graeca sive cadus* est metretes Atticus II 120, 8 *Is.*; conf. 129, 2: *cadus grece amphora est continens urnas III*; eadem dicitur *Attica amphora*, ubi vide.

Andromachus medicus 78.

anfora, i. e. amphora, II 118, 5; *v. scr.* ad 117, 21. 120, 3. 8.

anphora II 91 vs. 62 *v. scr.*

Antiochense talentum 117; aliud id quod δημόσιον dicitur 119 s.; conf. τάλαντον 14. — *Antiochensis sive Syrius metretes* 101. 124; conf. μετρητής 5.

Antiochia II 143, 17 *Calv.*

Antiochicum talentum II 143, 8: vide τάλαντον 14.

Antyllus medicus 82 adn. 3.

aporyma: vide ἀπόρρυμα.

appendeo pro *appendo* II p. XVIII. 114, 5 *Is.* 140, 17.

arapennis II 108, 4 *Is.* 137, 9: vide *arepennem.*

Archigenes medicus 82 adn. 3.

areae modus II 53, 6 *Col.*; areae urbanae ibid. 19, agrestes 54, 1.

arepennem Galli semiiugerum vocant II 54, 3 *Col.*; item actum quadratum Baetici *arapennem* dicunt II 108, 4 *Is.*; conf. 137, 9 ss.

argenteus, i. e. drachma trium scripulorum, II 83, 10 *Prisc.* — *argenteus* II 104, 1. 2. 105, 11. 12. 15 *v. Lat.* est is qui sub ἀργύριον 4 et ἀργυροῦς 1 explicatus est. — aliter argenteo tribuuntur 100 scripula, i. e. denarii (Gallici), II 128, 12; ibidem nota eius adscripta est.

argentum, pecunia signata, II 49, 4. 50, 13 *Varr.*; *argentum signatum* 84, 20 *Livius ap. Prisc.* 78, 8. 20 *Fest.* — *argenti denarius* II p. XVIII. 113, 2. 121, 22 *Is.* 133, 27.

argyrus: vide ἀργυροῦς 1.

Arruntius II 82, 11 *Prisc.*

artaba, Aegyptia mensura, 61 s.; habet 72 sextarios II 120, 18 s. *Is.*, sive 3 urnas sive $4^1/_2$ modios, estque aequalis cado, i. e. metretae Attico, II 133, 9. 142, 5 s.; eadem 100 libris olei definita esse videtur II 42. — *artaba recentior*, a Romanis instituta, 62. 63. 64; habet $3^1/_3$ modios II 30. 93 vs. 88 ss. *pond.*; conf. ἀρτάβη 3.

arura, Aegyptia agrorum mensura, 28; conf. ἄρουρα.

as est solidum quidvis quod in partes duodenarias dividitur II 61, 20 *Maec.*; vel as vocatur quicquid unum est II 72, 5 *ass.*, conf. 73, 4. 9 s.; as unitas vocatur II 87, 3 *Vict.* — *assis appellatio* ad rerum solidarum hereditatisque totius demonstrationem pertinet II 66, 21 s. *Maec.*; assis distributio in heredum institutione neces-

saria ibid. 61, 13. — *assis distributio* II 17. 61, 10 *v. scr.* 61, 13. 62, 13 *Maec.*; vel *assis divisio* II 61, 20. 63, 7. 64, 12. 66, 22 *Maec.* 73, 27 *ass.* (conf. 72, 5 ss. 73, 4 ss.). 90 vs. 41 s. *pond.*, et conf. 99 fr. 121. — as habet 12 uncias 83, 17 *Prisc.* 87, 9 s. coll. vs. 13 *Vict.* 99 vs. 1. 127, 13. 130, 24. 132, 6; conf. *uncia* et reliquas assis partium appellationes. — iugerum as dicitur II 56, 15 *Col* — sextarius assis instar divisus II 29 s. 92 vs. 79 ss. *pond.* — as dicitur, seu de divisione solidi, seu de pondere, seu de numerata in aere pecunia agatur II 71, 1 ss. *Maec.* — as ab aere dictus II 49, 4, et erat libra pondus vel libram pondo valebat 49, 6. 50, 19 *Varr.*; sic asses singuli pondo libras II 76, 18 *Fest. in exc.*, unde dicuntur *librilles* 70, 17 *Maec.*, vel *librarii* 76, 20. 81, 4 *Fest.*; hinc *as nummus est libralis* II 82, 6 *Prisc.* et *as*, *id est libra perfecta*, 132, 6. — eundem librilem assem describit Varro II 52, 12: *scriptula CCLXXXVIII, quantum as antiquos noster ante bellum Punicum pendebat*; sextantarii autem asses bello Punico secundo primum facti esse dicuntur II 81, 1 ss. *Fest.*; conf. 76, 19 s. — as, 16ª pars denarii, II 144, 12 *Calv.* — as monetalis distinguitur ab asse qui solidum vocatur II 18; assis monetalis nomen ac nota in ratione sestertiaria II 69, 21 ss., item in ratione denariaria 67, 14 ss. *Maec.*; as semis quomodo notetur et vocetur in ratione sestertiaria, ibid. 69, 27 ss. — *liber de asse* II 14. 72 ss. — notae assis II p. xxv; adde notam I apud Victorium 87, 9.

Asiatica drachma, tertia pars Asiatici stateris, 112.

Asiaticus pes 53.

assarion: vide ἀccάριον.

assipondium II 49, 5 *Varr.* 76, 13 *Fest. in exc.*

assis, recentior nominativi forma pro *as*, II 15. 72, 9. 14 *ass.* 87, 3. 9 *Vict.* 144, 12 *Calv.*

Assyria sive Babylonia mina 109 s. 119 adn. 1.

Assyrii II 104, 3 *v. Lat.* 113, 10 *Is.*

Athenae II 89 vs. 18. 90 vs. 39 *pond.*

Atheniense talentum parvum et magnum apud Priscianum II 83, 14. 15; conf. *Atticum talentum.*

Attalus III, rex Pergami, 25.

Attica amphora, i. e. metretes, habet 1½ amphoram Romanam II 30. 93 vs. 84 s. *pond.*

Attica cotyla 70; a medicis 60 olei drachmis definita 72. 78; per errorem a Galeno aliisque uno quadrante minor aestimata 79; conf. κοτύλη 5. 6.

Attica drachma vetusta 67; conf. δραχμή 3. — recentior, quae fuit Romanorum in usu, 3 scripulis definitur II 89 vs. 17 s. *pond.*, aequalis est Italicae, quae denarius vocatur, II 143, 25 ss. *Calv.*

Attica mina vetusta, aequalis 16 unciis Romanis, 67.

90. 116; conf. μνᾶ 3. — *Attica mina* recentior, quae proprie fuit 100 drachmarum Ptolemaicarum, tum 100 denariis Romanis aestimata, 79. 99. 114 ss.; conf. μνᾶ 4. 12. — *Attica mina* habere dicitur 75 drachmas II 83, 12. 85, 9. 17 *Prisc.*; eadem dicitur *Attica libra* 89 vs. 30 s. 90 vs. 36 *pond.*, conf. p. 28.

Attica pondera explicantur in vetustissima tabula medicinali 66; *Attica pondera et mensurae* apud Dioscoridem 77 cum adn. 6. 7, in versione Calvi II 142, 24 s. — *Attica pondera* in tabula codicis Bobiensis II 36. 126, 10.

Atticae mensurae frumentariae 68.

Attici, quae tetrachma vocant, II 84, 20 *Livius ap. Prisc.*

Atticum talentum habet 60 minas II 90 vs. 37 s. *pond.*, sive 6 milia drachmarum sive denarium II 81, 13 *Fest.* 85, 4 *Prisc.* 90 vs. 37 s. *pond.* — *Atticum (Atheniense) talentum magnum* Priscianus dicit habere 100 minas singulas 75 drachmarum II 85, 8 ss., atque idem definit 83 libris (sive minis) et 4 unciis 83, 15. 85, 1. 2 s. 6 s. 16 s.; contra *parvum* secundum Dardanum habet 60 minas II 83, 14 s. 85, 11, quas confundit cum libris Priscianus 82, 20 s.; conf. Philol. vol. XXII p. 202 ss.

Atticus congius 70; conf. χοῦς 2.

aureus solidus II 113, 14 *Is.*, idem simpliciter *aureus* vocatur 113, 20; conf. 139, 17 s.

Babylonia mina 109 s. 112. 120 adn. 1.

badda: vide βάδα; *baddus*: vide βάδος; conf. *batus*.

Baeticae provinciae rustici II 53, 17 *Col.* 108, 10 *Is.*

Baetici 108, 4. 12 *Is.*

Balbus gromaticus II 6. 7 ss. 34. 57 ss., non scripsit libellum de asse II 14 ss.

ballantion: vide βαλάντιον.

batum II 141, 29: vide *batus*.

batus, mensura Hebraica, capit 50 sextarios II 119, 19 ss. *Is.*; eadem ratio reperitur II 141, 30 (ubi modii sunt 24 sextariorum); et conf. 142, 1.

beias, depravata forma pro *bes*, II 127, 17.

bes, i. e. as dempto triente, II 50, 11 *Varr.* 99 vs. 5; falso igitur Festus in exc. II 75, 16: *bessem appellatum esse, quod bis triens sit.* — constat assis 8 partibus duodecimis sive unciis II 62, 24. 63, 28 *Maec.* 72, 20. 73, 17. 74, 10 *ass.* 83, 19 *Prisc.* 87, 17 *Vict.* 91 vs. 50 *pond.* 127, 17. 130, 20. 132, 2; ex eadem ratione habet 192 scripula II 75, 3 s. *ass.* — pars iugeri II 56, 7 *Col.* — *lignum bes alterum* II 81, 23 (conf. adn.) *Fest.* — notae bessis II p. XXVI.

besis VIIII sunt unciae loco interpolato II 75, 17.

bessis, recentior nominativi forma pro *bes*, II 72, 20. 73, 17. 74, 10. 75, 3 *ass.* 83, 19 *Prisc.*

bicessis, i. e. viginti asses, II 49, 11 *Varr.*
bigati nummi II 76, 21. 80, 21 *Fest.*
bipedalis cubitus 37 ss.; conf. *cubitus.*
bisse, corrupta forma pro *bes*, II 132, 2, item *bissem* pro *bessem* II 87, 17 *Vict.*
bos centussis (sive centussibus sive centenis assibus) aestimatus II 75, 14. 77, 4. 78, 1. 13 *Fest.*
cabus: vide κάβος.
cadus, i. e. Atticus metretes, capit 3 urnas II 93 vs. 85 *pond.* 120, 8. 128, 2 *Is.* 133, 9. 142, 5; idem dicitur *Attica amphora* II 93 vs. 84 *pond.*, vel *Graeca amphora* 120, 8 *Is.* 128, 2; conf. κάδος.
calculus, minimum pondus, II 138, 24. 140, 2. 141, 15; constat ex granis ciceris duobus 138, 24 s.; est 4ª pars oboli, 8ª pars scripuli 132, 12. 14. 139, 2. 4; conf. 112, 5 et vide *calcus.*
calcus, i. e. χαλκοῦς, est minimum pondus apud Graecos II 112, 3. 115, 4 *Is.*; constat duobus granis lentis 112, 4 *Is.* vel totidem granis ciceris 100 fr. 121 vs. 20; est 4ª pars oboli, 8ª pars scripuli 32. 100 fr. 121 vs. 17. 112, 3. 15 *Is.* 130, 26; conf. *calculus.*
calix, 3ª pars heminae, habere dicitur 9 *ciatus* (perinde ac cotyla 27 *ciatus*) II 128, 18.
Campana, instrumentum quoddam ad res appendendas, diversum a trutina, describitur ab Isidoro II 111, 14 ss.
Campania II 52, 1 *Varr.* 59, 22 *v. scr.*
cana: vide κανᾶ.
candetum (canditum), apud Gallos spatium 100 vel 150 pedum II 53, 19 ss. *Col.* 109, 3 *Is.*
canditum II 109, 3. 5 *Is.*: vide *candetum.*
capsacis: vide καμψάκης.
carmen de ponderibus II 24 ss. 88 ss.
castrensis modius: vide *modius.*
causatus a quibusdam cyathus vocatur II 116, 13 *Is.*
Cecropium talentum, i. e. Atticum, II 90 vs. 37 *pond.*
Celsus, ad quem Balbus expositionem et rationem formarum scripsit, II 7 ss. 72, 3.
cenix, i. e. choenix (ubi vide), II 117, 5. 123, 10 *Is.* 135, 6. 140, 31. *v. scr.* ad 92 vs. 69.
centenarium, i. e. centum librarum pondus, II 111, 9. 115, 12 *Is.* 140, 6; conf. κεντηνάριον.
centenarius, i. q. centenarium, II 140, 6.
centenas pondo, scil. libras, II 76, 1 *Fest. in exc.*
centesima pars in usuris II 66, 14 ss. *Maec.*; nota eius aversum C, eadem quae sicilici, ibid. 16.
centuria, mensura quadrata, II 60, 16 *Hyg.*, primo 100 iugera habuit atque inde nomen accepit II 51, 15 s. *Varr.* 54, 12 *Col.* 109, 8 *Is.* 137, 19; post duplicata reti-

nuit nomen 51, 16 *Varr.* 54, 13 s. *Col.* 109, 9 *Is.* 137, 20; habuit igitur 200 iugera 54, 11 s. *Col.* 76, 3 *Fest. in exc.* 109, 7 *Is.* 124, 14. 125, 1 s. 137, 18 (conf. *centuriatus ager*), sive 100 heredia 52, 17 *Varr.*, sive 100 sortes 57, 12 *Front.* — habet latera longa 2400 pedum II 52, 19 *Varr.*; item latera eius quot pedes, actus, cubitos cet. habeant 124, 15 ss. 25 ss. — *centuria*, agri quaedam mensura in Hispania, II 60, 6 *Hyg.* — *sunt qui centuriam maiorem modum appellant, ut Cremonae decem et ducentum* (iugerum); *sunt qui minorem, ut in Italia triumviralem iugerum quinquagenum* II 57, 12 ss. *Front.*

centuriatus ager in ducena iugera definitus II 76, 4 *Fest. in exc.*

centussis, i. e. centum asses, II 49, 7 *Varr.* 75, 14. 15. 20. 21. 77, 4 *Fest. in exc.*; maximum aeris proprium vocabulum 49, 13 *Varr.*

cerates est dimidia pars oboli, 4ª pars scripuli II 31. 32. 100 fr. 121 vs. 18. 131, 1. — hinc accusativum *ceraten* facit Isidorus eamque Graecam formam esse scribit II 112, 11; ipse autem utitur forma *ceratim* indeclinabili 112, 10. 14. — nota eius II p. XXIX.

ceratim est dimidia pars oboli, habet $1^1/_2$ siliquam II 112, 10 *Is.*; item est dimidia pars oboli habetque 2 calculos 139, 1. 2; conf. *cerates.*

ceration II 144, 6 *Calv.*: vide κεράτιον. — nota II p. XXIX.

chalcus II 143, 6 *Calv.*; conf. χαλκοῦς, *calcus, calculus.* — nota II p. XXIX.

Chanaan II 104, 4 *v. Lat.* 113, 11 *Is.*

character, i. e. nota, II 16. 74, 2 *ass.* — *caracteres ponderum* II 121, 11 *Is.* 133, 16.

cheme (chema) est 3ª pars mystri, capit 2 coclearia II 29. 92 vs. 77 s. *pond.* 140, 13. 15 (coll. vs. 14).

Chiorum mina 120 adn. 1.

choenica, mensurae genus, II 76, 6 *Fest. in exc.*

choenix habet 4 cotylas (sive 2 sextarios) II 29. 92 vs. 69 *pond.*; conf. χοῖνιξ 2. — aliter habet 4 sextarios II 92 vs. 69 *v. scr.* 117, 4 s. *Is.*; conf. χοῖνιξ 7. — aliter 5 sextarios II 140, 31. — est generis masculini II p. XI. 92 vs. 70 *pond.* 106, 8 *v. Lat.*; conf. χοῖνιξ 8. — nota choenicis II p. XXIX.

chondrotos: vide χονδρίτης.

chorus II 100, 5 *v. Lat.* 133, 11. 142, 9. 10: vide κόρος et *corus.*

chulleus II 142, 10: vide *culleus.*

chus, i. q. congius, habet 3 choenices (sive 6 sextarios) II p. XI. 29. 92 vs. 69 s. *pond.*; conf. χοῦς.

ciatus II 92 vs. 73. 77. 80 *v. scr.* 128, 18. 20. 134, 17. 140, 17. 20: vide *cyathus.*

ciceris grana duo faciunt calcum sive calculum, i. e. 8^{am} partem scripuli, II 100 fr. 121 vs. 20. 132, 12. 138, 25.
Cicero in Verrinis II 83, 6 s. *Prisc.*
cignum sive mistron habet 2 conculas (sive 6 coclearia) II 140, 15.
Cincius de verbis priscis II 80, 1; idem in Mystagogicis 81, 21 *Fest.*
cistophorum talentum 4500 denarium II 81, 14 *Fest.*
cistophorus (nummus) II 76, 15 *Fest. in exc.*
clima, mensura agri, quoquo versus est 60 pedum II 53, 13 *Col.* 108, 1 *Is.* 137, 6 s.
cochlear, quarta pars cyathi, Romana mensura, 133 cum adn. 4: vide κοχλιάριον 3 et χήμη 4.
cochlearium: vide κοχλιάριον 2.
coclear, minima mensura, II 93 vs. 83 *pond.* 116, 8 *Is.* 140, 10. 141, 17; est dimidia pars chemes (sive 24^a pars cyathi) II 29. 92 vs. 78, sive 288^a pars sextarii 93 vs. 83 *pond.*. — habet pondus dimidiae drachmae sive $1^1/_2$ scripuli sive 9 siliquarum II 116, 8 s. *Is.* 132, 25 s. 140, 11. — *coclearii IIII conclam faciunt* II 133, 1. — plurales formae in recentiore latinitate sunt *cocleares* II 140, 13. 14, *coclearii* 133, 1.
codrantes est 4^a pars unciae II 114, 3 s. *Is.*; conf. κοδράντης et *quadrans.*
collathus: vide κόλλαθον.
Columellae tabula mensurarum agrestium II 3 ss. 53 ss. — eiusdem libris usus est Isidorus II 34.
concavus pes quadratus capit amphoram II 124, 12.
concla habet 4 coclearia, est 8^a pars heminae II 133, 1. 3.
concula habet 3 coclearia II 116, 10 *Is.* 140, 14; drachma $1^1/_2$ impletur 116, 11 *Is.*
congiarium II 117, 11. 15 *Is.*; conf. κογγιάριον.
congius est 8^a pars quadrantalis sive amphorae II 71, 9 *Maec.*, est vini decem pondo 79, 2 *Fest.*, habet 6 sextarios 79, 2 *Fest.* 91 vs. 70. 71 s. *pond.* 117, 6. 7 *Is.* 140, 29. 32; conf. κόγγιον, χοῦς, *chus.* — *conzia tria* (singula 6 sextariorum) *modium faciunt* II 133, 6. — *congius* a congiendo derivatur II 117, 9 *Is.* — nota congii II p. xxix.
Constantini Harmenopuli πρόχειρον νόμων 55.
Constantinus Porphyrogenneta 57. 201.
constrati acti II 125, 1; conf. *actus.*
constratus pes II 58, 16. 59, 8 *Balb.*; conf. *pes.*
conzus, i. e. congius, II 133, 5; *conzia*, i. e. congii, ibid. 6.
cope, i. e. κοπή, praef. II p. xv.
cornu olearium apud Galenum 79 s.; conf. κέρας et λίτρα 4.
coros: vide κόρος.

corus habet 2 gomor II 133, 11. 142, 9, et cum gomor 15 modios habeat (vide *gomor*), in corum incurrunt 30 modii II 121, 1 *Is*. 129, 4; conf. κόρος. — vox derivatur ex Hebraico sermone II 121, 2 ss. *Is*.

cotila, i. e. cotyla, II 91 vs. 67. 92 vs. 73 *v. scr*. 122, 17 *Is*. — *cotyle* II 92 vs. 73 *v. scr*.

cotilla II 128, 20. 21. — *cotille* II 134, 19.

cotula II 116, 18. 19 *Is*. 144, 28. 145, 2. 13 *Calv*.

cotyle (cotyla), i. q. hemina, dimidia pars sextarii, II 91 vs. 67 *pond*. 122, 17 *Is*. 128, 20. 21, habet 6 cyathos 92 vs. 73 *pond*. 116, 18 *Is*.; conf. κοτύλη. — vox derivatur a Graeco κοπή II 102, 20 *v. Lat*. 116, 19 *Is*. (coll. praef. p. xv) — nota cotylae II p. xxix.

Cremona II 57, 13 *Front*.

cuathus cyathosve II 145, 3. 4 *Calv*.

cubitum, i. q. cubitus; hinc *cubita* II 124, 17. 19. 27.

cubitus, mensura, II 58, 4 *Balb*., habet $1^1/_2$ pedem 58, 18 *Balb*. 124, 1. 125, 3. 129, 22, sive 6 palmos, 18 uncias 58, 18 s. *Balb*.; pro sesquipede computatur etiam 124, 17. 18 ss. 27. — *cubitus Graecus*, qui μέτριος ab Herodoto vocatur, *Persicus*, *Aegyptius*, *Ptolemaicus*, *Philetaereus* 6 s.; conf. πῆχυς. — ex cubito Romano Aegyptiae mensurae definitae 29 s. 60. 62 s. — *bipedalis cubitus* in Aegypto ortus 37. 38. 42. 43, postea Constantinopolim translatus 44. — *cubitus naturalis* et *cubitus maior* quidam explicantur II 138, 2 ss.

culleus, maxima liquoris mensura, habet 20 amphoras II 93 vs. 86 s. *pond*.; eidem tribuuntur 2 cori sive 60 modii II 142, 10, quae ratio non differt a priore.

cyathus est 6ª pars cotylae II 92 vs. 73 *pond*. 116, 18 *Is*., sive 12ª pars sextarii 29. 92 vs. 80 *pond*., sive 576ª pars quadrantalis 71, 11 *Maec*.; pendit 10 drachmas 29. 92 vs. 74 s. *pond*. 116, 12 *Is*. 140, 16 s.; conf. κύαθος. — habet 20 coclearia II 140, 16 s. — aliter cyatho tribuuntur 10 drachmae et 2 scripula vel 8 drachmae II 128, 22 ss. — aliter *ciatus* dicitur 27ª pars heminae II 128, 20. — notae cyathi II p. xxix.

cyatum II 118, 4 loco interpolato.

cyatus II p. xii. 92 vs. 73 (conf. 74) *v. scr*. 116, 12. 18. 122, 15 *Is*. 128, 22. 23. 141, 18; conf. *ciatus*.

cybus II p. xi. 91 vs. 62. 98 vs. 195 *pond*.

cyprus: vide κύπρος.

Cyrenaica provincia 25, *Cyrenensium provincia* II 60, 14 *Hyg*.

dabum, depravata forma ex *deunx*, II 130, 23.

Dalmatia II 59, 22 *Hyg*.

Dardanus (Dardanius) 157. II 22. 23. 28. 83, 9. 85, 11 *Prisc*.

dean, depravata forma ex *dextans*, II 130, 22.

decempeda, mensura decem pedum (Romanorum), 35. 36. II 58, 1. 5. 22 *Balb.* 124, 3. 125, 5; est 10ᵃ pars unius lateris actus quadrati 57, 5 *Front.*; conf. *pertica.* — *decempeda* significat quadratam mensuram ex porrecta decempeda factam II 124, 28. — *decempeda pertica* commemoratur II 136, 3. 25. 137, 4. 7. 14, distinguitur a pertica 12 pedum 136, 16 s.

decimpeda, i. e. decempeda, II 136, 16. 137, 4. 7. 14.

decunx, i. q. dextans, II 28. 83, 18 *Prisc.* 90 vs. 46 *pond.* 99 vs. 3.

decus, i. e. decem assium monetalium, nomen ac nota in ratione denariaria II 68, 8 ss. *Maec.*

decussis, i. e. decem asses, II 49, 10 *Varr.* 75, 14. 15. 77, 4. 80, 13. 15. 20 *Fest.*

Deliaca drachma II 41. 143, 22 *Calv.*

denariaria ratio, i. e. denarii qui 16 asses habet divisio in partes duodenarias, II 18. 67, 12 ss. 68, 25 ss. coll. 69, 5 *Maec.*; proprie pertinuit ad antiquum denarium qui fuit 10 assium 70, 20 ss. *Maec.*, eadem postea translata ad denarium 16 assium ibid. 24 ss.

denarius nummus II 50, 19 *Varr.*, *denarius*, *nummus argenteus*, 66, 27 *Maec.* — *denarii* (dicti sunt), *quod denos aeris valebant* II 50, 13 *Varr.*; *denarius primo asses decem valebat* 67, 2 *Maec.*; et sic decem asses vel decussis denario tribuuntur 76, 18. 80, 13. 15. 19 s. *Fest.* 82, 13 *Prisc.* 113, 3 *Is.*, hique asses libriles fuisse dicuntur 50, 19 *Varr.* 70, 17 *Maec.* 76, 17 s. *Fest. in exc.*; hinc *denarius decem librarum nummus* 83, 5 *Prisc.* — postea denarius 16 asses habuit II 67, 9 *Maec.* 80, 22 s. *Fest.* — antiquissimus denarius fuit 6ᵃ pars unciae 67 s., item denarius a Constantino restitutus (conf. δηνάριον 3), i. e. 24 siliquae II 84, 18. 25 *Prisc.*; reperitur etiam II 131, 6, cum reliquis locis eiusdem tabulae occurrat denarius Gallicus scripuli pondere. — tum redactus est ad 7ᵃᵐ partem unciae 67, denique ad 8ᵃᵐ partem 89. II 113, 1 *Is.*; hic autem denarius saepe ponitur pro Graeca drachma II 84, 10. 13. 14. 15 *Prisc.* 113, 1. 121, 21 s. *Is.* 133, 26 s., et denariis talenta Graeca aestimantur 76, 16. 81, 13 ss. *Fest.*; contra *drachma* vel δραχμή (ubi vide) est vulgaris appellatio eiusdem denarii ponderis loco usurpati. — denarius is qui decem asses habuit dividi solebat partibus decimis, vicesimis, quadragesimis II 20; tum assis instar est divisus 17 s., conf. *denariaria ratio*, et videtur appellatus esse ἀςςάριον a scriptore Alexandrino 22; praeterea de divisione denarii vide 41. 144, 7 ss. (coll. I 301, 3 ss.) — *denarius*, 100ᵃ pars ἀργυροῦ: vide δηνάριον 6. — *denarius Gallicus* est scripuli pondere II 131, 3. 7. 15. 18. 139, 12, et 12 denarii solidum (Gallicum) reddunt 139, 13; idem simpliciter *de-*

narius vocatur 128, 3 ss. 16. 131, 19. 132, 15. 17. 25 (coll. 26). — nota denarii II p. XXIX.

des, antiqua forma pro *bes*, II 50, 11 *Varr.* 72, 21 *ass.*

deunx, i. e. as dempta uncia, II 50, 10 *Varr.* 76, 9 *Fest. in exc.* 99 vs. 2. — constat assis 11 partibus duodecimis sive unciis II 63, 3. 15 *Maec.* 72, 18. 73, 6. 74, 8 *ass.* 83, 17 *Prisc.* 87, 11 s. *Vict.* 90 vs. 45 *pond.* 127, 14. 130, 23. 132, 5; habet igitur 264 scripula 75, 5 s. *ass.* — pars iugeri II 56, 13 *Col.* — notae II p. XXVI.

dextans, i. e. as dempto sextante, II 50, 10 *Varr.* 76, 8 *Fest. in exc.* — constat assis 10 partibus duodecimis sive unciis 62, 31. 63, 20 *Maec.* 72, 18. 73, 13. 74, 8 *ass.* 83, 18 *Prisc.* 87, 13 s. *Vict.* 127, 15. 130, 22. 132, 4; habet igitur 240 scripula 75, 5 *ass.* — pars iugeri II 56, 11 *Col.* — notae II p. XXVI.

dextas II 87, 14 *Vict.* 127, 15: vide *dextans*.

dichryson: vide δίχρυϲον.

didracma II 104, 26 *v. scr.*

didragma nomin. singul. II 104, 10. 105, 1 *v. Lat.*

didragmum II 104, 26 *v. Lat.*: vide δίδραχμον.

Didymus, scriptor libri περὶ τῆϲ παρὰ Ῥωμαίοιϲ ἀναλογίαϲ, II 23. 86, 1 *Prisc.* — *Didymus Alexandrinus*, scriptor de mensuris marmorum ac lignorum, 7. 22. 26. 180.

Dieuches medicus 82 adn. 3.

differentiae ponderum et mensurarum II 142, 23. 145, 30. 146, 4 *Calv.*; conf. διαφορά.

digitus, mensura, II 58, 4, eaque minima 58, 7 *Balb.*; sunt tamen etiam partes digiti 58, 8 *Balb.*; idem dicitur pars minima agrestium mensurarum 107, 7 *Is.* 135, 20. — est 4ª pars palmi, 16ª pars pedis cet.: vide *palmus*, *pes*, *sextans*, *uncia*.

Diocles medicus 83 adn. 3.

dioptra II 9.

Dioscorides medicus 76. 77; conf. Διοϲκορίδηϲ.

dipondius, i. q. dupondius, II 111, 6 *Is.*

dodran, depravata forma ex *dodrans*, II 130, 21.

dodrans, i. e. as dempto quadrante, II 50, 11 *Varr.* 99 vs. 4. — constat assis 9 partibus duodecimis sive unciis 62, 27. 63, 24 *Maec.* 72, 19. 73, 15. 74, 9 *ass.* 83, 18 *Prisc.* 87, 15 s. *Vict.* 91 vs. 49 *pond.* 127, 16. 130, 21. 132, 3; habet igitur 216 scripula 75, 4 *ass.* — pars iugeri II 56, 9 *Col.* — pars pedis, i. q. ϲπιθαμή, II 13. — notae II p. XXVI.

dodras II 87, 16 *Vict.* et *doras* 127, 16, depravatae formae ex *dodrans*.

drachmă Graeca a Romanis loco mercis habita II 67, 1 *Maec.* — *drachma, denarii pondus argenti*, II 113, 1. 121, 21 s. *Is.* 133, 26 s., est octava pars unciae 31. 37 s. 74, 22. 25 *ass.* 83, 11 *Prisc.* 89 vs. 24 *pond.* 99 vs. 14. 113, 1.

114, 15 *Is.* 127, 5. 128, 14; habet 3 scripula 38. 74, 28 *ass.* 83, 10 *Prisc.* (conf. rationem quam Priscianus subducit 84, 22 ss.). 89 vs. 17 *pond.* 113, 2 *Is.* 127, 8. 128, 11. 131, 7. 132, 16. 139, 5, sive 6 obolos 38. 121, 21 *Is.* 127, 8. 133, 25 s., sive 18 siliquas 113, 2 s. *Is.* 139, 6. — *drachma*, 129[a] pars minae Atticae in tabula codicis Bobiensis, II 37 s. 127, 1 (conf. 126, 21 s.). — *dragma Egyptiaca*, *id est faba Egyptiaca*, II 129, 1. — notae II p. XXIX.

dracma II 104, 15 *v. scr.*

dragma, recentior forma pro *drachma*, II p. x extr. 28. 83, 10. 11. 12. 14. 84, 22. 25. 85, 9. 88 vs. 9. 89 vs. 25 *v. scr.*; eadem forma in contextu 89 vs. 17. 19. 20. 21. 24. 30. 90 vs. 34. 38. 92 vs. 75. 95 vs. 118. 120. 96 vs. 145. 147. 152. 97 vs. 159. 162. 98 vs. 197 *pond.* 99 vs. 14. 104, 12. 14. 15. 105, 6 *v. Lat.* 113, 1. 114, 9. 15. 115, 1. 116, 9. 11. 12. 14. 17. 121, 21. 122, 6 *Is.* 126, 16. 21. 24. 127, 1. 3. 5. 6. 8. 128, 11. 13. 14. 129, 1. 13. 131, 7. 132, 16. 18. 26. 133, 6. 139, 5. 6. 140, 1. 11. 17. 18. 19. 21. 141, 16.

drax aleuru: vide δράξ.

Drusianus pes apud Tungros habet monetalem pedem et sescunciam II 34. 61, 5 s. *Hyg.*

duella, i. e. duae sextulae (conf. *sextula*) sive tertia pars unciae, II 74, 21. 24 *ass.* 89 vs. 23 *pond.* 99 vs. 11. 113, 17 *Is.* 131, 13; habet 8 scripula sive 48 siliquas 74, 29 *ass.* 131, 13 s.

duodeciaere, i. e. 12 asses monetales, in ratione denariaria II 68, 13 ss. *Maec.*

duodequinquaginta notatum per *IIL* II p. VIII. 79, 3.

dupondium II 76, 13 *Fest. in exc.*

dupondius (dupundius), a duobus ponderibus dictus II 49, 4 *Varr.*, nummus dicitur bilibris vel duorum ponderum 82, 7 *Prisc.* 111, 6 *Is.* — nomen ac nota dupondii in ratione denariaria II 67, 17 ss., item in sestertiaria 69, 32 ss. *Maec.* — *dupondius et semis antiquus sestertius est* II 50, 15 *Varr.*; nomen ac nota eius in ratione sestertiaria 70, 2 ss. *Maec.* — nota dupondii II p. XXIX.

dupundius II 67, 17. 18. 69, 32. 70, 2 *Maec.* 80, 17 *Fest.*: vide *dupondius.*

embadon II 124, 8.

emina, i. e. hemina (ubi vide), II 92 vs. 68 *pond.* 103, 5 *v. Lat.* 116, 16. 18. 20. 117, 1. 122, 17 *Is.* 128, 17. 18. 20. 21. 133, 3. 4. 140, 20. 23. 27.

epipedon graece i. q. *planum* II 59, 7 *Balb.*

Epiphanius, Constantiae Cypriae episcopus, scriptor libri de ponderibus et mensuris, 140 ss. II 43. 45; eius libri versio Latina II 32 s. 34. 100 ss.

Euboicum talentum II 76, 14 *Fest. in exc.*

Euclides II 11; tabula Euclidi tributa I 51 s. II 12.

examen trutinae II 111, 18 *Is.*
Favinus (Flavius, Flavinus) II 25. 26; conf. *Remmius.*
Festus et *Paulus* II 22. 75 ss.
Flaminia lex minus solvendi II 80, 23 *Fest.*
follis: vide φόλλις.
forma publica in nummis Romanorum II 71, 4 *Maec.* — *formae* in geometria Balbi II 10 (conf. 7 adn. 1).
Frontinus II 5 s. 56 s.
Galenus, scriptor de ponderibus et mensuris, 77 ss.; non confecit eas tabulas quae sub eius nomine feruntur 86.
Galli II 53, 19 *Col.* 110, 1 *Is.* 138, 19. 139, 12.
Gallicus denarius II 131, 3. 7. 15. 18: vide *denarius.*
gandetum, *v. scr.* pro *candetum*, II 53, 19 *Col.*
geometrae Romani II 4.
geometria Balbi II 10.
geometrica, i. e. geometria, II 75, 11 *Fest. in exc.* 155.
geometrici II 116, 1 *Is.*
georgicae mensurae (Aegyptiae) 128 s. 236, 12 ss. *c. G. X.*
gera Hebraicum: vide ὀβολός 8.
Germania II 61, 5 *Hyg.* — *Germani* II 138, 21.
gomor est dimidia pars cori II 133, 11. 142, 9; habet 15 modios 120, 21 *Is.* 142, 8 (coll. vs. 7); unde suspectum videtur 133, 10: *modii XIV gomor reddunt*; conf. γόμορ. — sextarius *quinquies conplicatus quinarem sive gomor facit* II 117, 5 *Is.*
gradus, mensura, II 58, 5 *Balb.*, habet $2^1/_2$ pedes 58, 20 *Balb.* 124, 2. 125, 4. 129, 3. 136, 15.
Graeca amphora sive cadus, i. e. metretes Atticus, II 120, 8 *Is.*
Graeci II 57, 2 *Front.* 59, 7. 13 *Balb.* 109, 14. 112, 16. 19. 114, 8. 115, 3. 117, 20. 122, 17 *Is.* 129, 12. 134, 19. 24.
Graecum nomisma, i. e. solidus, II 122, 3 *Is.* 134, 3.
Grai II 89 vs. 32 *pond.*
Graia mina habere dicitur 105 drachmas II 83, 13 *Prisc.*
gramma, i. e. scripulum, II 88 vs. 9. 89 vs. 25 *pond.* 99 vs. 16. 112, 19 *Is.* 144, 4. 5 *Calv.*; conf. γράμμα.
grave aes II 76, 7. 17 ss. 78, 16 *Fest. in exc.*
Greavesianum fragmentum 6. 21.
gressus, i. e. gradus (ubi vide), II 136, 15. 138, 11.
groma II 9.
Hannibalis bellum II 80, 24. 81, 3 *Fest.*
Hebraei II 114, 3 *Is.* — *Hebraeum nomen* II 114, 7 *Is.* — *Hebraeus*, *Hebraicus sermo* II 119, 14. 121, 2 *Is.* — *Hebraica*, *Hebraeorum lingua* II 100, 7. 15 *v. Lat.* 119, 19 *Is.* — *Hebraicum talentum* I 117 s.
hecteushemihecteon: vide ἑκτεύς, ἡμιεκτέον.

hemina (emina) ex Graeco ξέςτου ἡμίςεια dicta II 76, 23 *Fest. in exc.*; *emina quam Graeci cotilam vocant* 122, 17 *Is.*; conf. *cotyla*, ἡμίνα, κοτύλη. — est 96ª pars quadrantalis sive amphorae II 71, 10 *Maec.*, sive dimidia pars sextarii 29. 76, 24 *Paul.* 92 vs. 68 *pond.* 116, 20. 117, 2 *Is.* 128, 17. 21. 133, 4. 140, 27. 4 habet 4 acetabula II 116, 16 *Is.* 140, 22. — appendere dicitur libram unam II 117, 1 *Is.* 133, 4. 140, 23; conf. λίτρα 4; apud quosdam vero libram et dimidiam 140, 24 (128, 18: conf. adn.). — habet 4 *conclas*, definitur 20 solidis II 133, 3. — habet 9 cyathos sive 90 drachmas II 140, 20 s. — notae II p. XXIX.

hemisescla, 12ª pars unciae, II 74, 22. 25 *ass.*, habet 2 scripula ibid. 28.

Heras medicus 78.

Herculanensis mina habuit 26 uncias 104.

Hercules, inventor stadii, II 110, 7 ss. *Is.*

hereditas, *heredum institutio*: vide *as*.

heredium, agri mensura binorum iugerum, II 52, 15 s. *Varr.* 154; conf. 57, 8 ss. *Front.*

Hero Alexandrinus qua aetate vixerit 7. 9. — de libris eius mathematicis 13 ss.; de geometria 15 ss. 18 s. 24; ἀρχὴ τῶν γεωμετρουμένων 30 s. — auctor de mensuris 17. 18; tabulae Heronianae de mensuris 7. 19. 23 ss. 180 ss.; mensurarum rationes ad partes corporis humani revocavit 5; alia fragmenta metrologica Heroni tributa 19 ss., alia ad Didymi librum adscripta 21 s. — Heronis geometria quam formam habuerit Augusti temporibus II 5; inde agrimensores Romani praecepta artis suae repetiverunt II 4 s.; Balbus usus est Heronianis definitionibus et geometria II 11. 12. — ex aliis eiusdem libris commemorantur Βαροῦλκος 9. 10, Μετρικά 14. 16. 17, stereometricae collectiones 59, περὶ διόπτρας II 8.

Hero alter, Procli magister, 10. 13.

Hero tertius sive Byzantinus 11. 12. 13.

Herodotus, rerum scriptor, de mensuris Graecis quaedam tradidit 5. 6. — idem in I historiarum II 82, 18 *Prisc.*

Herodotus medicus 83 adn. 3.

Heronas ab Eutocio commemoratus 11.

hin in liquidis, i. e. congius, II 140, 30.

Hippocratis libri genuini distinguuntur a spuriis 73 s.; libri spurii in Aegypto orti 68 adn. 2; de ponderibus et mensuris quae in his inveniuntur 74 s.

Hispania II 60, 6 *Hyg.* — *Hisp. ulterior* II 51, 21 *Varr.*

hydria: vide ὑδρία.

Hyginus II 6. 59 ss.

iabus, corrupta forma pro *deunx*, II 87, 12 *Vict.*

in: vide ἴν et conf. *hin*.
inauraturae II 59, 11 *Balb*.
Isidorus II 33 s. 44. 106 ss. 135, 10.
isopleurus ager tetragonus II 125, 21.
Italia II 57, 14 *Front*.
Italica drachma, *Italica libra* II 143, 27. 28. 30 *Calv*.
Italica mina sesquilibralis 99. 102. 103 ss. 106. 107; conf. μνᾶ 7. — aliter *Italica mina* dicitur libra Romana II 85, 13 ss. *Prisc*.
Italica pondera et mensurae II 142, 25 *Calv*.
Italicus modius, i. e. Romanus, tertia pars amphorae, II 120, 7 *Is*.
Italicus pes 24. 29; conf. πούς 3.
iugerum dictum iunctis duobus actibus quadratis II 51, 14. 52, 4 *Varr*. 53, 15 s. 54, 4 *Col*. 57, 7 *Front*. 108, 6 s. *Is*. 137, 2. — iugeris metiuntur in agro Romano ac Latino II 52, 1 s. *Varr*.; iugeribus renuntiandae mensurae provinciales 60, 1 ss. *Hyg*.; iugerum in Aegypto aliisque provinciis legitima mensura I 24. 30, et vide ἰούγερον. — habet 240 pedes in longitudinem, 120 pedes in latitudinem II 54, 4 s. *Col*. 108, 8 *Is*. 126, 7. 137, 3, i. e. 28800 ped. quadr. 54, 6 s. 55, 1 s. 56, 15 *Col*. 125, 9 s. 130, 5. — iugerum dicitur as II 56, 15 *Col*.; divisio iugeri ex assis ratione 54, 19 ss.; sic habet iugerum 288 scripula 52, 12 *Varr*. 55, 2. 56, 16 *Col*. — *iugerum v. scr.* pro *iugum* II 52, 2.
iugerus, i. q. iugerum, II 125, 9. 130, 5. — *iugerus kastrensis* habet 288 perticas quadratas cet., aequalis igitur est vulgari iugero II 34 adn. 1. 125, 16 ss.; capit 3 modios castrenses 126, 3.
iugum, mensura agrorum in Hispania ulteriore, II 51, 21, unde dictum sit 52, 2 *Varr*. — alia quaedam mensura provincialis quae habuit 10 iugera II 154 s.
Iulianus Ascalonita 55. 200.
Iulius Africanus 20. 80 s. 158 adn. 2. II 39. 40. — *Aphricanus de medelarum ponderibus mensurisque* apud Calvum II 14. 142, 16.
Iunius II 78, 23 *Front*.
Iunius Rusticus, praefectus urbi, 104 adn. 5. 105.
Iuppiter II 91 vs. 63 *pond*.
Iustus medicus 83 adn. 3.
kastrensis iugerus, *modius*: vide haec substantiva.
labus, corrupta forma pro *deunx*, II 87, 12 adn. 127, 14.
lancium: hinc *lanciis* pro *lancibus* II 111, 12. 19 *Is*.
lanx cotulave II 144, 28. 145, 1 *Calv*.
Latini II 113, 12. 114, 8 *Is*. — *latinitas* II 112, 11 *Is*.
Latinus ager II 52, 2 *Varr*.
Latium II 89 vs. 29 *pond*.
lentis quot grana in scripulum incurrant II 88 vs. 11

pond., conf. p. 27. — lentis duo grana calcum efficiunt II 112, 3 s. *Is.*

lethec: vide λεθέκ.

leuva, mensura viarum apud Gallos, II 110, 1 *Is.*, habet 1500 passus 110, 5 *Is.* 138, 19 s.

lex XII tabularum II 67, 7 *Maec.* 82, 1 *Fest.*

libella, deminutivum e libra, II 70, 16 *Maec.* 76, 27 *Fest. in exc.*, fuit nummi denarii decima pars 50, 19 *Varr.*; conf. I 42. II 20. — in ratione sestertiaria 10ª pars sestertii 42. II 19 s. 69, 8. 9. 11. 15. 23. 24. 28. 70, 1. 3. 7. 12. 22. 28 *Maec.* — nota II p. xxix.

libra Romana II 85, 17 *Prisc.*, conf. 89 vs. 29 *pond.*; *libra* i. q. Graecum λίτρα II 76, 28 *Fest. in exc.*, conf. λίτρα. — *libra pondo* II 49, 6 *v. scr.* 50, 19 *Varr.* 81, 22 *Fest.*, *libras pondo* p. viii. 76, 18 *Fest. in exc.*, *pondo libra* 78, 18 *Fest.* — *solidum, id est libra, quod as vocatur* II 61, 20 *Maec.*, *libra solida sive as* 90 vs. 41 s. *pond.*, *libra vel as* 83, 17 *Prisc.* 99 vs. 1, *libra dicitur quicquid per duodenarii numeri perfectionem adimpletur* 139, 19 ss.; sic divisio librae eadem esse dicitur quae aeris, i. e. assis, 70, 31 ss. *Maec.* — libra (pondo) habet 12 uncias II 37 s. 83, 12 *Prisc.* 89 vs. 28 *pond.* 104, 7 *v. Lat.* 114, 19 *Is.* 127, 3. 132, 22. 139, 16, sive 96 drachmas 37 s. 90 vs. 34 s. *pond.* 127, 3; praeterea libra et partes eius describuntur cum in aliis Graecis tabulis (vide λίτρα) tum in collect. Galen. cap. III: vide I 89. — libra (pondo), quae eadem as (monetalis) erat, olim fuisse dicitur decima pars denarii II 70, 18 s. *Maec.*; conf. *as* et *denarius.* — *libra*, i. e. λίτρα ἐλαίου sive mensura cornus olearii, II 117, 1. 3. 140, 23; conf. λίτρα 4. — *libra Attica*: vide *Attica mina.* — *libra vel mina* II 83, 12. 13; conf. *Attica mina*, *Atticum talentum*, Philol. XXII p. 209 s. — *libra*, agri mensura in Narbonensi provincia, II 60, 5. 8 *Hyg.* — *libra* perperam derivatur a *libera* II 114, 21 s. *Is.* 132, 7 s. — notae librae II p. xxix.

libralis nummus dicitur as II 82, 6 *Prisc.*

librarius as: vide *as.*

librarius, mensura aequalis sextario, 16ª pars modii, II 79, 4 *Fest.*

librilis as: vide *as.*

Licinia lex II 75, 19 *Fest. in exc.*

lira rusticorum II p. xviii. 109, 2 *Is.*

Livius II 84, 7. 19. 26. 85, 4. 8 *Prisc.*

Lucilius II 79, 20 *Fest.*

lupinus ponderis instar adhibitus et 4ª parte scripuli aestimatus II 88 vs. 12 s. *pond.* — aliter *thermos lupinusve* 3ª pars scripuli II 144, 5 *Calv.*; conf. θέρμος.

Lyaei dona, i. e. vinum, II 93 vs. 94 *pond.*

Lycus medicus 83 adn. 3.

lycus, i. e. sicilicus, II 130, 9.

Lydus de mensibus II 23.

lystrum II 145, 5 *Calv.*: vide λίστριον.

maris, masmaroth, medeccoth: vide Graeca.

medelarum pondera mensuraeque II 142, 16 *Calv.*, *medelarum auxilia* ibid. 21.

medicinales tabulae 65. 87. II 27.

medietas II 16. 74, 23 *ass.* 113, 19. 114, 9 *Is.*

medimna, mensura quinque modiorum, II 101, 3 *v. Lat.* 120, 14 *Is.* 142, 7.

medimnon, agrorum mensura in provincia Cyrenensium, II 61, 2 ss. *Hyg.*

medimnus (Atticus) capit 2 amphoras Romanas II 91 vs. 64 s.; conf. μέδιμνος. — *medimnus Ptolemaicus* I 61. 62.

mel. mellis pondere mensurae exactae 92. 100 s. 133; conf. μέλι.

T. Menenius Lanatus II 78, 10 *Fest.*

mensores agrorum II 52, 9 *Varr.*

mensura quid sit II 57, 19 *Balb.* 106, 23 s. 115, 17 *Is.* 135, 10 s. — *mensurae aguntur generibus tribus* cet. II 59, 1 ss. *Balb.*, conf. 125, 11. — *mensurarum* (porrectarum) *appellationes sunt duodecim* II 58, 3 *Balb.*, item *mensurarum genera duodecim* II 123, 14. 129, 16. — *de mensuris agrorum* II 106, 22 *Is.* — *mensurae liquoris atque grani* II 71, 6 *Maec.*, conf. 91 vs. 57 *pond.*; *de mensuris* 115, 15 *Is.*; *mensuram vocant, quo ea fruges metiuntur atque frumentum, id est humida et sicca* 116, 5 *Is.*; *mensurae in liquidis* 140, 9. 10. — mensurae longitudinis derivatae ex ordei granis transversis II 136, 9 ss.

metiri et deponens et passivum apud Isidorum II p. XVIII.

metreta est mensura liquidorum II 117, 18 *Is.*; derivatur a μέτρον ibid. 19 s.; idem accepisse dicitur nomen *a denarii numeri perfectione* 118, 1. 7 s. — *duo bati metretam faciunt, quod sunt sextarii C* II 142, 1. — *metreta*, i. q. metretes (ubi vide), II 101, 18 *v. Lat.*

metretes Atticus II 30: vide *Attica amphora*; idem dicitur *metreta* 101, 8 *v. Lat.*; conf. μετρητής. — *metretes olearius* II 42. 145, 10 *Calv.*

metricae unciae apud Galenum 80; conf. οὐγγία 8.

metrologus Benedictinorum 65.

metrum, i. e. mensura omnino, quid sit II 118, 3 ss.

miliarense II 105, 19 *v. Lat.*

miliarium, mensura longitudinis, II 58, 2. 5. 59, 5 *Balb.*, mensura viarum apud Romanos 109, 14 *Is.*; habet 1000 passus sive 5000 pedum 58, 27 *Balb.* 110, 3 s. *Is.* 124, 5 s. 125, 8. 130, 2. 138, 18; conf. *mille passus* et μίλιον. — idem habet 8 stadia: vide *stadium*. — miliarium Romanum 5000 pedum mansit in imperio Byzantino I 57.

miliarius II 125, 8. 130, 2. 138, 18. 20: vide *miliarium*.

militarense, i. e. miliarense, II 105, 17. 19 *v. Lat.*

milium unde nomen acceperit (loco dubio) II 77, 5 *Fest.*

mille passus sunt 8 stadia sive 5000 pedum II 54, 9 s. *Col.*

mina (omnino) habet 100 drachmas II 28. 89 vs. 33 s. *pond.* 115, 1 *Is.* 129, 12. — conf. μνᾶ, *mna*, *Attica*, *Graia*, *Herculanensis*, *Italica*, *Ptolemaica mina*. — nota minae II p. XXIX.

ministeriales imperatorum II 136, 20.

minutiae II 16. 24. 72, 11. 14. 73, 22 *ass.* 88, 1 *Vict.*

mistron habet 2 conculas (sive 6 coclearia) II 140, 15.

mna graece id quod *mina* latine II 89 vs. 33 *pond.* 143, 1. 2 *Calv.*; est 60ª pars talenti 38. 126, 12. 20; habet 100 drachmas 129, 12. 140, 1. — aliter habet 129 drachmas II 37 s. 126, 24 ss.

mnasis: vide μναcίc.

modium: hinc *modia* II 142, 4. 7.

modius, mensura, II 116, 7 *Is.*; est 3ª pars amphorae sive quadrantalis 60. II 71, 9 *Maec.* 91 vs. 65 *pond.*; habet 16 sextarios 91 vs. 65 s. *pond.* 141, 3. 20, sive librarios 79, 4 s. *Fest.*; eadem mensura *modius Italicus* dicitur 120, 7 *Is.*; conf. μόδιος 2. — *modius castrensis (kastrensis)* est 3ª pars iugeri II 35 adn. 1. 126, 3; eadem mensura *modius* simpliciter vocatur 126, 7; idem reperitur etiam 124, 14, ubi 200 iugera rediguntur ad 600 modios; est hic ipse μόδιος cπόριμος qui in Graecis tabulis reperitur; de eo autem modio castrensi qui est mensura frumenti, non agri, conf. I 41 adn. 5. — *modius* (Hebraicus) est mensura 44 librarum, id est 22 sextariorum, II 118, 10 s. 119, 4 ss. *Is.* 141, 3. 20. — *modius coacervatus* sive *cumulatus*: vide μόδιος 8. — *conzia tria* (singula 6 sextariorum) *modium faciunt* II 133, 6: hinc prodit modius 18 sextariorum; sed ibid. vs. 7 vulgaris modius 16 sextariorum significatur. — aliter *modius* habere dicitur 4 congios, i. e. 24 sextarios, II 141, 1. 4. 21. — de vocis origine agitur II 118, 9 *Is.* 119, 8 s. — nota modii II p. XXIX.

momentanea II 111, 10 *Is.*

monetalis pes, i. e. Romanus, II 60, 22. 25. 61, 6; *monetalis mensura medimni* (Cyrenensis) 61, 4 *Hyg.*

Moyses II 110, 20. 119, 5 *Is.*

Musa II 91 vs. 54; *Musa mechanica* 94 vs. 102 *pond.*

Myrepsus medicus 85 cum adn. 8.

mystrum est 4ª pars cyathi II 29. 92 vs. 77 *pond.* 145, 4 *Calv.*, sive 48ª pars sextarii 93 vs. 82 *pond.*; conf. μύcτρον.

Narbonensis provincia II 60, 4 *Hyg.*

navis effigies in asse II 79, 17 *Fest. in exc.*

Neapolitanum talentum sex denarium II 81, 16 *Fest.*

nebel vini: vide νέβελ.

Nesiaca drachma II 143, 23 *Calv.*

Nicander quibus ponderibus et mensuris usus sit 76.

Nilus 30. 31. II 93 vs. 88 *pond.*

nomisma, i. q. solidus, II 113, 7 *Is.*, idem *Graecum nomisma* 77, 17. 21 *Fest.* 122, 3 *Is.* 134, 3 s.; conf. νόμισμα. — olim dicitur fuisse argenteus II 113, 8 ss.; conf. ἀργυροῦς.

nomissa, i. e. nomisma, II 134, 3.

nonuncius, i. e. novem unciae sive dodrans, II 77, 11. 15 *Fest.*

nonus, i. e. 9 assium monetalium, nomen ac nota in ratione denariaria II 68, 5 ss. *Maec.*

nonussis, i. e. novem asses, II 49, 9 *Varr.*

notae mensurarum et ponderum 65 s. 169 ss. II p. xxv ss. 43. — *notae numerorum Graecorum* 172 ss.

nummisma, *v. scr.* pro *nomisma*, II 113, 7. 9. 122, 3.

nummus ex Graeco nomismate dictus II 77, 17. 21 *Fest.* — *nummi argenti ab Siculis* II 50, 13 *Varr.*; omnis nummus argenteus ex numero aeris potestatem habet 66, 25 s. *Maec.* (conf. *pecunia*); nummi argentei in pecunia forma publica dumtaxat nomen accipiunt 71, 3 ss. *Maec.* — *nummi* a Numa rege derivati II 105, 14 *v. Lat.*; conf. νοῦμμος.

obolus, minimum Atheniensium pondus, II 90 vs. 40 *pond.*, est 6ª pars drachmae 38. 127, 8. — olim ex aere factus instar sagittae II 112, 15 *Is.* — pondus Romanum, 6ª pars drachmae sive denarii, II 121, 20 s. *Is.* 133, 25 s., sive dimidia pars scripuli 31. 88 vs. 8 s. *pond.* 100 fr. 121 vs. 18. 128, 15. 129, 10. 131, 2. 132, 15. 139, 4; habet 3 siliquas 112, 14 *Is.* 129, 10. 139, 7 s. (idem 2 *ceratim* 112, 14 s. *Is.* 139, 2, sive 4 *calcos* vel *calculos* 112, 3. 15 *Is.* 139, 2). — *obolus dicitur, ut Dardanus docet, scripulus esse* II 83, 9 *Prisc.*, et sic ei tribuuntur 6 siliquae 83, 9 s. 84, 24 *Prisc.* — notae oboli dimidii, unius, duorum cet. II p. xxix. xxx.

obulus II 126, 18. 127, 8. 11; sed in eadem tabula *obolus* 126, 22. 127, 6. 10.

octus, i. e. 8 assium monetalium, nomen ac nota in ratione denariaria II 68, 3 ss. *Maec.*

oephi II 101, 10 *v. Lat.*: vide ὑφή.

olce (ὁλκή), i. q. drachma, II 89 vs. 19 *pond.* 99 vs. 14. 122, 7 *Is.* 134, 9.

oleum. olei pondere mensurae exactae 69. 72. 73. 78. 80. 87. 91. 92. 100; conf. ἔλαιον.

oliva labens II p. xii. 93 vs. 95 *pond.*

Olympius pes 25 extr.

ordei (hordei) grana tria siliquam faciunt II 128, 9.

138, 26. — quot grana ordei transversa digitum, unciam, palmum cet. efficiant II 136, 9 ss.

orgyia Aegyptia sive Ptolemaica 28. 29; recentior quae in tabula V Heron. describitur 38. 40. 44. 46. 47 adn. 2. 58; eadem quadrata 46; conf. ὀργυιά.

Oribasius 81 s. 92; non scripsit eas tabulas ponderum et mensurarum quae sub eius nomine feruntur 83 s.

orna, *v. scr.* pro *urna*, II 120, 9. 10. 13.

Osci II 57, 2 *Front.*

ovis decussis (sive decussibus sive denis assibus) aestimata II 75, 14. 77, 4. 78, 2. 13 *Fest.*

oxifalon II 123, 4 *Is.*, *oxifalum* 140, 19, *oxifalus* 116, 14 *Is.*: vide *oxybaphon.*

oxiphalon II 134, 24.

oxybaphon est 8ª pars sextarii II 29. 92 vs. 81 *pond.*; pendit 15 drachmas (habet igitur $1^1/_2$ cyathum) 29. 92 vs. 76 *pond.* 116, 14 *Is.* 140, 18 s.; conf. ὀξύβαφον.

Paeonii libelli II 88 vs. 1 *pond.* (conf. p. 27).

Palaestina provincia II 119, 13 *Is.*

palmus, mensura, II 58, 4 *Balb.*; est 4ª pars pedis 58, 15 *Balb.* 123, 16. 124, 1. 125, 3. 129, 21; habet 4 digitos sive 3 uncias 58, 12 *Balb.* 107, 9 *Is.* 129, 19. 135, 22.

parallela, agri mensura in Narbonensi provincia, II 60, 5 *Hyg.*

parapsidis: vide παροψίς.

parasanga, mensura viarum apud Persas, II 78, 5 *Fest. in exc.* 110, 1 *Is.*

passus, mensura porrecta, II 58, 1. 5 *Balb.*; habet 5 pedes 53, 10 *Col.* 58, 21 *Balb.* 107, 11 *Is.* 124, 3. 125, 4. 129, 25. 135, 24, sive 2 gradus 136, 16. 138, 10 s.; conf. *mille passus.* — *passus etiam dicitur quantum ambobus brachiis extensis inter longissimos digitos est* II 138, 12 s.

pecoralis multa II 78, 1 *Fest.*; conf. *bos*, *ovis.*

peculatus II 77, 27. 78, 6 *Fest.*

pecunia numerata olim in aere erat, postea et in argento feriri coepit II 66, 23 ss.; conf. 71, 2 *Maec.* — *pecuniae signatae vocabula* II 49, 3 *Varr.*

pedalis mensura est 16 digitorum II 53, 6 *Col.*

Pediasimus 58. II 147.

Pergamenum regnum 25.

Persae II 78, 5 *Fest. in exc.* 110, 1 *Is.* — Persarum cubitus qui regius ab Herodoto vocatur I 6.

pertica, i. q. decempeda (ubi vide), II 58, 22 *Balb.*; habet igitur 10 pedes 107, 12. 16 *Is.* 135, 24 s., sive 2 passus 107, 12 *Is.*, 135, 24. 136, 16; pro 10 pedibus computatur etiam 124, 27; conf. περτικά. — *pertica quadrata* est 288ª pars iugeri II 125, 16 s.; conf. *scripulum.* — variae perticae in provincialium usu, aut 10, aut 12, aut 15, aut 17 pedum II 136, 1 ss.; in his est pertica quae

12 pedes singulos 18 digitorum (Romanorum) habet II 125, 6. 129, 27, quae pertinet ad pedem Drusianum: vide II 34; commemoratur etiam alia quaedam pertica provincialis eique 12 pedes sive 48 palmi tribuuntur II 136, 17 s. — *pertica* a portando derivatur II 107, 12 ss. *Is.*

pes, mensura porrecta, II 57, 20. 58, 1. 4 *Balb.*; habet 4 palmos 58, 15 *Balb.* 123, 16. 124, 1. 125, 3. 129, 21, sive 12 uncias 58, 15 *Balb.* 123, 15 s., sive 16 digitos 53, 7 *Col.* 58, 15 *Balb.* 91 vs. 66 *pond.* 107, 9 *Is.* 123, 15. 135, 22. — *in pede porrecto semipedes duo*, *in pede constrato semipedes IIII*, *in pede quadrato semipedes VIII* II 58, 16 s. *Balb.*; et sic *constratus pes* quid sit explicatur ibid. 59, 8 ss.; idem dicitur *prostratus* 124, 7; porro *quadratus pes* explicatur 59, 13 ss. *Balb.* 124, 9 s.; idem dicitur *pes solidus* 124, 11. — *pes quadratus concavus* capit amphoram II 124, 12; conf. 120, 6 *Is.* — pes 16 digitorum, i. e. Romanus, discernitur a pede 18 digitorum, i. e. Drusiano, II 34. 125, 5. 6. 129, 26. 27. — conf πούς, *Asiaticus*, *Drusianus*, *Italicus*, *monetalis*, *Ptolemaicus*, *Romanus pes.* — *pes naturalis* et *manualis* distinguuntur II 137, 23 ss. — *pedes horarum metiri* II 116, 3 *Is.* — nota pedis *p* littera II p. IV.

Phidon Argivus II 110, 20 s. *Is.*

Philagrius medicus 83 adn. 3.

Philetaereae mensurae 7. 24 ss.: vide Φιλεταίρειος.

Philetaerus, rex Pergami, 25.

Philotimus medicus 83 adn. 3.

Philumenus medicus 83 adn. 3.

Phoenicius coros II 145, 28 *Calv.*: vide κόρος.

piperis granula: vide κόκκοι τοῦ πεπέρεος.

planum in metiendo quid sit II 59, 7 *Balb.* 125, 13.

Plautus II 115, 7 *Is.*

plethron, primus agri modus apud Graecos, 100 pedum in utraque parte II 56, 9. 57, 1 s. *Front.*

plinthis, agrorum mensura maxima in provincia Cyrenensium, II 60, 16 ss. *Hyg.*

pollex, mensurae instar pro 15ª parte pedis computatus, II 136, 13 s.

Pollux exponit de corporis humani mensuris 5. 179; idem περὶ νομισμάτων 151 ss. 280 ss., περὶ στατικῆς 155. 297 s.

Polybius II 84, 8 *Livius ap. Prisc.*

pondo libra, *libra pondo*, *libras pondo*: vide *libra*; *octoginta*, *decem pondo* 79, 1. 2 *Fest.* 85, 5 *Livius ap. Prisc.*

pondus unde dictum sit II 111, 4 ss. *Is.* — pondera non natura, sed legibus constituta II 88 vs. 13 ss. *pond.* — *pondera Romana* II 85, 5 *Livius ap. Prisc.* — *publica pondera* (Romana) II 78, 22. 25 *Fest.* — *pondera Attica* II 36. 126, 10. — pondera medicorum in libris II 27. 88

vs. 1 *pond.*; *nomina ponderum medicinalium* 155; *de medelarum ponderibus mensurisque* 142, 16 *Calv.*; *de ponderibus* 25. 88 fr. 120 init. 110, 13 *Is.* 138, 24; *pondera olearia et melaria* 155; conf. *signum.* — *pondus abusive libra una est, unde etiam dipondius* cet. II 111, 5 s. *Is.*

Pontica provincia II 106, 2 *v. Lat.*; *Pontici* ibid. 6.

porca, mensura agri apud rusticos provinciae Baeticae, 30 pedum latitudine, 180 pedum longitudine II 53, 18 *Col.* — aliter porca habere dicitur 30 ped. in latit., 80 ped. in longit. II 108, 12 s. *Is.* 137, 12 s. — aliter porcae tribuuntur 7200 pedes (quadrati) II 125, 8. 130, 3. — *porca* distinguitur a *lira* II 109, 2 *Is.*

porrectus pes II 58, 16 *Balb.*; conf. *pes.*

Ptolemaeus (Ptolomaeus) Apion 25. II 60, 15 *Hyg.*

Ptolemaeus Lagi quomodo mensurarum rationem instituerit 7.

Ptolemaica choenix apud Pollucem 64 adn. 1; eadem pondere olei definita 72. 73; conf. χοῖνιξ 3.

Ptolemaica drachma nummaria quam rationem habuerit ad Atticam 112; Ptolemaicae drachmae $7^1/_2$ effecerunt unciam Romanam 121; eadem postea quarta parte denarii aestimata, comparatur cum drachma Deliaca, Aeginetica aliisque II 143, 21 ss. *Calv.*; conf. δραχμή 10.

Ptolemaica mina, i. e. Aegyptia antiquissima, 99. 109 s.; conf. μνᾶ 10. — *Ptolemaica mina* nummaria, i. e. 100 drachmae Ptolemaicae, 79 *Gal.* 114 ss; conf. μνᾶ 12.

Ptolemaicum plethrum 29. 30; conf. πλέθρον.

Ptolemaicum talentum: vide τάλαντον 12.

Ptolemaicus cubitus 7; conf. πῆχυς 3.

Ptolemaicus medimnus 61. 62. II 145, 22 *Calv.*; conf. μέδιμνος 4.

Ptolemaicus pes Aegyptius 25; conf. πούς 2. — ab hoc diversus *Ptolemaicus pes* Cyrenensium 26. II 7 adn. 6. 60, 21 *Hyg.*

Ptolomaeus II 60, 15 *Hyg.*: vide *Ptolem. Apion.*

Ptolomeicus pes Cyrenensium II 60, 21 *Hyg.*; conf. *Ptolemaicus pes.*

Priscianus grammaticus II 22 s. 25 s. 82 s.

prochus: vide πρόχος.

proportionalitas II 87, 4 *Vict.*

prostratus pes II 124, 7; conf. *pes.*

pyramides II 59, 16 *Balb.*

quadran, depravata forma ex *quadrans*, II 130, 15.

quadrans, i. e. quarta pars assis, II 50, 4 *Varr.* 62, 5. 63, 11. 64, 9. 66, 2 *Maec.* 72, 19. 73, 15. 74, 6. 14 *ass.* — constat 3 unciis II 83, 21 *Prisc.* 87, 16 *Vict.* 91 vs. 49 *pond.* 99 vs. 4. 127, 22. 130, 15. 131, 21; habet igitur 72 scripula 74, 31 s. *ass.* — pars librae II 131, 21; item iugeri 55, 20 *Col.* — notae II p. XXVII. — *quadrans*, num-

mus aeris II 79, 16 *Fest. in exc.*, minimus nummus sub imperatoribus, in rationibus magnae pecuniae non solebat computari II 19 extr. 69, 16; potuit tamen notari in ratione sestertiaria 69, 17 ss. *Maec.* — *quadrans*, nummus Hebraeorum: *quadrantem Hebraei codrantem vocant* cet. II 114, 3 *Is.*; conf. κοδράντης; est 4ª pars unciae 104, 11 *v. Lat.* 114, 3. 4 *Is.*, sive dimidia pars stateris 139, 10; eadem ratio 132, 18 sic exprimitur: *dragma et dimidia et scripulus et obolus quadrantem faciunt*; falso igitur dimidiam drachmam omisit scriptor similis loci qui est 139, 6 ss.

quadrantal vocabant antiqui quam ex Graeco amphoram dicunt II 79, 11. 14 *Fest.*, *quadrantal nunc plerique amphoram vocant* 71, 7 s. *Maec.*; est vas pedis quadrati 79, 12. 14 *Fest.*, quod quomodo ex pede porrecto efficiatur describitur 91 vs. 59 ss. *pond.*; habet vini octoginta pondo 79, 1 *Fest.*; capit 2 urnas, 3 modios, 8 congios, 48 sextarios 71, 7 ss. *Maec.* 79, 3. 13. 15 *Fest.*; conf. ἀμφορεύς 2, ἀμφορίσκος, κεράμιον 1, μετρητής 2, *amphora.* — nota quadrantalis II p. xxx.

quadrantarium II 144, 21 *Calv.*

quadras, i. e. quadrans, II 87, 16 *Vict.* 127, 22.

quadratus actus, *pes*, *quadrata pertica*: vide substantiva.

quadrigatus nummus II 76, 21. (80, 21) *Fest.*

quantitas II 72, 24 *ass.*

quartarius, 192ª pars quadrantalis sive amphorae, II 71, 10 s. *Maec.*; nota p. xxx. — i. q. urna, II 120, 9 *Is.*

quattrussis, i. e. 4 assium monetalium, nomen ac nota in ratione denariaria II 67, 22 s. *Maec.*

quattuordeciaere, i. e. 14 asses monetales: nomen ac nota eius in ratione denariaria II 68, 19 ss. *Maec.*

quiatus, i. q. cyathus, II 128, 23.

quinaris sive gomor habet 5 sextarios II 117, 5 *Is.*

quinarius dictus quod quinos aeris valebat II 50, 14 *Varr.*, est nummus argenteus 66, 28 *Maec.*, dimidia pars denarii 144, 9 *Calv.*, olim 5 asses valebat 67, 3 s. *Maec.* 80, 21 *Fest.*, postea 8 asses 67, 10 *Maec.*; nota p. xxx.

quincum, depravata forma ex *quincunx*, II 130, 17.

quincunx, i. e. quinque unciae sive 5 partes duodecimae assis, II 62, 17. 64, 5 *Maec.* 72, 23. 73, 21. 74, 13 *ass.* 83, 20 *Prisc.* 87, 19 *Vict.* 91 vs. 51 *pond.* 99 vs. 6. 127, 20. 130, 17. 131, 23; habet igitur 120 scripula 75, 1 *ass.* — pars iugeri II 56, 1 *Col.* — notae II p. xxvi.

quincus, i. e. quincunx, II 127, 20.

quindeciaere, i. e. 15 asses monetales: nomen ac nota eius in ratione denariaria II 68, 22 ss. *Maec.*

quinques, i. e. 5 assium monetalium, nomen ac nota in ratione denariaria II 67, 24 ss. *Maec.*

quinquessis valebat olim quinarius II 80, 21 *Fest.*

Quirites II 91 vs. 63 *pond.*

rasta, mensura viarum apud Germanos, habet 3 milia passuum II 138, 20 s.

ratiocinatores II 65, 16 *Maec.* 72, 6 *ass.*, *ratiocinatores numerarii* 73, 28 *ass.*

ratis effigies in quadrante et triente II 79, 16 *Fest. in exc.*

ratitus, i. e. quadrans nummus, II 79, 16 *Fest. in exc.*

raudus II 79, 18 *Fest.*

rectum in metiendo quid sit II 59, 4 *Balb.* 125, 12.

regius cubitus Aegyptiorum 25, Persarum ibid.

Remius Favinus II 25.

Remmius Fannius (Remmius Flavius vel *Flavinus)* II 26.

Remmius Palaemon II 26.

Rheginum talentum fuit victoriati II 81, 17 *Fest.*

Rhodia drachma II 143, 23 *Calv.* — *Rhodium talentum* aestimatum 4500 denariis II 81, 14 *Fest.*

rodus vel *raudus* II 79, 18 ss. *Fest.*

Romana libra, Romana pondera: vide substantiva.

Romani mensuras Aegyptias constituerunt 25. 26. 29. 30. 44. 62. 63, sextarii mensuram per Graeciam vulgaverunt 211, 4 *Gal.*; talentum et centenarium Romanorum II 115, 6. 14 *Is.*

Romanus ager II 52, 1 *Varr.*

Romanus pes in tabula II Heroniana 33; *Romanus pes* et *cubitus* in imperio Byzantino legitimi fuerunt 39 adn. 1. 44; conf. πούς et *pes.*

Romulus II 52, 15 *Varr.*

rudus II 80, 6. 7 *Fest.*

ruduscculum II 79, 22 *Fest.*

Rufinus II 25 s.

saltus, i. e. quattuor centuriae coniunctae cet., II 53, 2 *Varr.*

sapyti: vide σαβιθά.

saton: vide σάτον.

satorius modius 40. 41; conf. μόδιος 6 et *modius.*

satum, mensura Hebraica, capit $1^1/_2$ modium (Hebraicum) II 119, 12 ss. *Is.* 129, 5; aliud satum habet 22 sextarios, aequale igitur est modio Hebraico 119, 17 s. *Is.*

satus: vide σαῖτης et σάτον.

schoenus, Aegyptia mensura itinerum, 24. 27. 28 extr. II 110, 1 (coll. adn.) *Is.*

scribolus, i. e. scripulus, II 128, 10. 11. 12. 16.

scriplum II 88 vs. 9. 11. 89 vs. 17. 21. 94 vs. 109 *pond.*: vide *scripulum.*

scriptulus II 128, 8.

scriptulum II 52, 12 *Varr.* 64, 27. 65, 3. 6. 8. 10. 12. 15. 66, 13 *Maec.*: vide *scripulum.*

scripulum (scriptulum, scriplum, scripulus, scrupulus) est 288[a] pars assis II 65, 3 s. *Maec.* 75, 6 *ass.*, sive librae

93 vs. 83 *pond.*, sive 24ª pars unciae 31. 64, 27 *Maec.* 74, 26 *ass.* 99 vs. 9. 16. 114, 15 *Is.*, comparatur cum reliquis partibus assis 74, 27 ss. *ass.*; idem est 3ª pars drachmae: vide *drachma.* — habet 2 obolos II 38. 100 fr. 121 vs. 18. 127, 10. 128, 15. 129, 10. 131, 2. 132, 15. 139, 4, sive 6 siliquas 83, 9 s. 84, 3 *Prisc.* 88 vs. 10 *pond.* 100 fr. 121 vs. 19. 112, 18 *Is.* 128, 10. 130, 27. 131, 3. 132, 11. 139, 7; eidem tribuuntur 16 grana lentis aut totidem speltae aut 4 lupini 88 vs. 11 ss. *pond.*; aliter 8 chalci 100 fr. 121 vs. 17. — *scripulum dimidium* a quibusdam simplium vocatur, est 576ª pars assis II 65, 15 ss. *Maec.* — *scripulum*, 288ª pars iugeri (conf. *iugerum*), II 55, 7 *Col.* (*scripula duo* ibid. 9), habet 10 pedes in quadratum 52, 8 *Varr.*; haec dicitur minima pars iugeri 4. 52, 7 *Varr.*; apud Columellam autem minima pars, i. e. 576ª, est dimidium scripulum 55, 4 ss. — *scripulum* est pondus denarii Gallici II 128, 8. — notae scripuli II p. xxviii; scripuli dimidii nulla est nota II p. vi. 65, 15 (coll. vs. 14. 20) *Maec.*

scripulus II 74, 23 *ass.* 83, 9. 10. 11. 24. 84, 1. 2. 3 *Prisc.* 99 vs. 9. 16 *v. scr.* 100 fr. 121 vs. 17. 112, 18. 19 *Is.* 126, 22. 127, 2. 6. 8. 10 (sed in eadem tabula *scripulum* 126, 17). 131, 3. 9. 11. 13. 15. 17. 132, 16. 18. 139, 5. 7: vide *scripulum.*

scrupulus II 74, 23. 26. 27. 28. *v. scr.* ad 88 vs. 9. 11. 89 vs. 21 cet.: vide *scripulum.*

se valet dimidium II 50, 2 *Varr.* 86, 18 *Didym.*

sela, i. e. sextula, II 130, 7. 8. 10.

selibra II 50, 3 *Varr.* 70, 19 *Maec.* 93 vs. 96 *pond.*

sembella, i. e. libellae dimidium, II 19. 20. 50, 20 s. *Varr.*; conf. *singula.*

semiamphora II 144, 19 *Calv.*

semias II 50, 6 *Varr.*

semicongius, Romana mensura, 133.

semiiugerum II 54, 2 *Col.* 137, 9.

semimodius II 145, 17 *Calv.*

semiobolus II 27. 88 vs. 8 *pond.* 112, 11 *Is.*

semipes II 58, 16. 17 *Balb.*, habet 2 palmos 129, 20.

semis (semissis), i. q. semias, II 50, 5 *Varr.*, pars dimidia cuiusvis assis sive solidi, 61, 2. 63, 13. 64, 3 *Maec.*, et sic dicitur dimidia pars assis 72, 23. 73, 23. 74, 5. 12 *ass.* 87, 20 s. *Vict.* 91 vs. 52 *pond.* 99 vs. 7. 114, 1. 2 *Is.*, sive librae 97 vs. 174. 176 *pond.* 131, 24. — habet 6 uncias II 83, 20 *Prisc.* 127, 19. 130, 18. 131, 24, sive 144 scripula 75, 2 *ass.* — *semis* (monetalis): nomen ac nota eius in ratione sestertiaria II 69, 7 ss. *Maec.* — *semis*, pars dimidia iugeri, II 56, 3 *Col.* — notae 226, 9 *c. G. VI*ª. 244, 7 *c. G. XVI.* 249, 18. II p. xxvi.

semissis, i. q. semis, II 91 vs. 52 *pond.* 114, 1 *Is.*

semitalentum, i. e. ἡμιτάλαντον, II 67, 6 *Maec.*
semiuncia, i. q. semuncia, II 130, 11. 134, 11.
semiuntia II 131, 15.
semodius II 50, 3 *Varr.* 80, 8 *Fest. in exc.*, est 6ª pars quadrantalis sive amphorae 71, 9 *Maec.*; conf. cημόδιουμ. — nota II p. xxx.
semuncia, dimidia pars unciae, II 50, 2 *Varr.* 64, 19 *Maec.* 74, 16. 18. 21. 23 *ass.* 83, 23 *Prisc.* 87, 22 s. *Vict.* 90 vs. 47 *pond.* 99 vs. 10. 113, 21 *Is.* 128, 2. 130, 11, sive 24ª pars assis 64, 28 *Maec.* — habet 2 sicilicos, 3 sextulas II 65, 4 s. *Maec.*, sive 12 scripula 65, 6 *Maec.* 74, 29 s. *ass.* 131, 15, sive 4 drachmas 128, 13, sive 72 siliquas 131, 16. — pars iugeri II 55, 14 *Col.* — pars pedis II 60, 22 *Hyg.* — notae II p. xxv. xxvii s. xxx.
semuncideunx, i. e. 7 octavae partes assis, II 73, 26 *ass.*, in frequenti usu non est 74, 1.
Seneca in X epistularum II 85, 18 *Prisc.*
septum, depravata forma ex *septunx*, II 130, 19.
septunx a septem et uncia conlisum II 50, 7 *Varr.* — constat 5 unciis sive duodecimis assis partibus 62, 20 s. 63, 31 *Maec.* 72, 22. 73, 20. 74, 11 *ass.* 83, 19 *Prisc.* 87, 18 *Vict.* 91 vs. 51 *pond.* 99 vs. 6. 127, 18. 130, 19. 132, 1; habet igitur 168 scripula 75, 3 *ass.* — pars iugeri II 56, 5 *Col.* — notae II p. xxvi.
septus, i. e. 7 assium monetalium, nomen ac nota in ratione denariaria II 67, 29 ss. *Maec.*
septus, depravata forma ex *septunx*, II 127, 18.
sescla, i. q. sextula, II 99 vs. 11. 13. 15; eadem *sescli* vocatur 128, 6 (conf. ibid. 3. 4. 7 et praef. p. xxi).
sescuncia, i. e. una et dimidia uncia, II 31. 77, 13 *Fest.* 83, 22 *Prisc.* 87, 22 *Vict.* 90 vs. 48 *pond.* 99 vs. 8. 127, 24. 130, 13. 131, 19; est 8ª pars assis 62, 8. 63, 10. 65, 26 *Maec.* 73, 23 ss. 74, 6. 17 *ass.*, sive librae 92 vs. 81 *pond.*; habet 36 scripula 74, 30 *ass.* — pars pedis II 61, 6 *Hyg.* — *sescuncia* (ponderis) habet 36 denarios (Gallicos) II 131, 19: vide *denarius Gallicus.* — notae II p. xxvii.
sescunx, i. q. sescuncia, II 83, 22 *Prisc.*
sesquias: vide cήcκουαc.
sesquilibralis mina: vide μνᾶ 7 et *Italica mina.*
sesquipes II 58, 18 *Balb.*
sestarius, i. e. sextarius, II 128, 17. 21.
sestertiaria ratio II 19 s. 69, 4. 6. 7 ss.; proprie pertinuit ad antiquum sestertium qui $2^1/_2$ asses habuit, postea translata est ad sestertium 4 assium 70. 21. 26 *Maec.*
sestertium. viginti quattuor sestertia II 85, 19. 21 *Seneca ap. Prisc.* — aliter cηcτέρτια χίλια apud Didymum est pluralis ex *sestertius* II 86, 21.
sestertius, i. e. semis tertius, ut *sestertius pes* in lege XII tabularum II 67, 7 ss. *Maec.* — *sestertius*, nummus

argenteus, fuit as semis tertius, i. e. duo asses et semis, II 50, 14 s. 18 *Varr.* 66, 28. 67, 4 s. *Maec.* 80, 17. 81, 25 *Fest.* 82, 10. 12 *Prisc.*, sive dupondius et semis 50, 15 *Varr.* 80, 13. 15. 17 *Fest.* 82, 11 s. *Prisc.*, sive duarum semissis librarum 82, 8 *Prisc.*, et sic Didymus: τὰ δύο ἥμισυ ἀσσάρια σηστέρτιούμ φασι II 86, 15 ss. (unde facit pluralem σηστέρτια pro *sestertii* ibid. 21). — postea sestertius 4 asses habuit II 67, 10 *Maec.* — fuit 4ª pars denarii II 80, 12. 14 *Fest.* 86, 15. 21 *Didym.* 144, 9 *Calv.* — sestertius vetustissimus fuit scripuli pondere 67. 68. — partes sestertii in ratione sestertiaria II 19. — nota II p. xxx.

P. Sestius Capitolinus II 78, 10 *Fest.*

sexcuncia passim varia scriptura pro *sescuncia*; item *sexcuns* pro *sescunx* II 83, 22.

sexcuntia, i. e. sescuncia, II 131, 19.

sexis, i. e. 6 assium monetalium, nomen ac nota in ratione denariaria II 67, 27 ss. *Maec.*

sextam, depravata forma ex *sextans*, II 130, 14.

sextans, i. e. sexta pars assis, II 50, 4 *Varr.* 62, 7. 63, 11. 64, 11. 65, 28 *Maec.* 72, 19. 73, 12. 14. 74, 6. 15 *ass.* — constat 2 unciis II 83, 21 *Prisc.* 87, 14 *Vict.* 90 vs. 46 *pond.* 99 vs. 3. 127, 23. 130, 14. 131, 20; habet igitur 48 scripula 74, 31 *ass.* — pars librae II 97 vs. 170. 176. 98 vs. 189. 191 *pond.* 131, 20. — pars iugeri II 52, 11 *Varr.* 55, 18 *Col.* — notae II p. xxvii. — aliter *sextans quae eadem dodrans appellatur* est mensura porrecta II 13. 58, 4. 13 *Balb.*, dimidia pars cubiti (Romani) 58, 18, habet 3 palmos, 9 uncias cet. 58, 14 *Balb.* 123, 17.

sextantarius as II 81, 1. 4 *Fest.*; conf. *as.*

sextarium. hinc *sextaria* II 120, 1 *Is.*

sextarius unde dictus sit II 117, 7 s. *Is.* — est 48ª pars quadrantalis sive amphorae II 71, 9 s. *Maec.* 79, 3. 13. 15 *Fest.*, sive 6ª pars congii 79, 2 *Fest.* 91 vs. 71 s. *pond.* 117, 6. 7 *Is.* 133, 5. 140, 29; habet 2 heminas sive cotylas 116, 20. 117, 2 *Is.* 128, 17. 21. 133, 4. 140, 27. — sextarius librae, i. e. assis, instar divisus usque ad coclear sive scripulum II 29 s. 92 vs. 79 ss. *pond.* — varia pondera vini, aquae, olei, mellis ad sextarii modum inter se comparata II 30. 93 vs. 91 ss. *pond.* — sextarius duarum librarum (i. e. librarum olei) esse dicitur II 117, 3 *Is.* 140, 26. — aliter sextario tribuuntur $2^1/_2$ librae II 128, 17, aut 3 librae 140, 27. — conf. ξέστης. — notae II p. xxx.

sextas, i. e. sextans, II 87, 14 *Vict.* 127, 23.

sextula, i. e. sexta pars unciae, II 31. 50, 1 *Varr.* 64, 23 *Maec.* 74, 21. 25 *ass.* 89 vs. 22 *pond.* 99 vs. 13. 113, 12 s. *Is.* 130, 8, sive 72ª pars assis 65, 2 *Maec.*;

dicitur aeris minima pars 50, 1 *Varr.* — habet 4 scripula II 65, 11 *Maec.* 74, 28 s. *ass.* 84, 1 *Prisc.* 89 vs. 21 s. *pond.* 131, 9, sive 24 siliquas 131, 9, sive dimidias sextulas duas 65, 10 *Maec.* — sextulae pondere fuit vetustissimus denarius Romanus 67; postea solidus sextulae pondere expressus II 113, 12 *Is.* — pars iugeri II 55, 10 *Col.* — notae II p. XXVIII.

sextula dimidia est 12ª pars unciae II 64, 25 s. *Maec.* 130, 7, sive 144ª pars assis 65, 3 *Maec.*, eaque est minima pars assis apud Victorium II 24. — habet 2 scripula II 65, 11 *Maec.* 84, 1 s. *Prisc.* 131, 5, sive 12 siliquas 131, 5. — eadem dicitur *media sescla* II 99 vs. 15, vel *dimidii sescli* 128, 7. — notae II p. XXVIII.

sextulae binae sive *duae* sunt 3ª pars unciae II 31. 64, 20 s. *Maec.* 83, 23 s. *Prisc.* 99 vs. 11, sive 36ª pars assis 62, 10. 63, 9. 65, 1 *Maec.* — duae sextulae habent sicilicum et dimidiam sextulam cet. II 65, 6 ss. *Maec.*, sive 8 scripula 83, 24 *Prisc.* — eaedem vocantur *duo sescli* II 128, 4, vel *duo sela* 130, 10. — notae II p. XXVIII.

sicel Hebraeum nomen est, *habens aput eos unciae pondus* II 114, 6 ss. *Is.* — *sicel*, i. q. siclus, quarta pars unciae, II 99 vs. 12. 114, 8 s. *Is.*; conf. *siclus*.

sicilicus unde dictus sit II 81, 9 *Fest. in exc.* — est 4ª pars unciae II 31. 64, 22 s. *Maec.* 74, 21. 24 *ass.* 99 vs. 12. 130, 9. 131, 12, sive 48ª pars assis 65, 1 *Maec.*, sive librae 93 vs. 82 *pond.* — habet sextulam et dimidiam cet. II 65, 8 ss. *Maec.* 84, 2 s. *Prisc.*; sive 2 drachmas 89 vs. 20 s. *pond.*, sive 6 scripula 65, 10 *Maec.* 74, 29 *ass.* 84. 1 *Prisc.* 131, 11, sive 36 siliquas 131, 11. — pars iugeri II 55, 12 *Col.* — notae II p. XXVIII.

siciliquus II 74, 21. 24. 29: vide *sicilicus*.

siclosescli, i. e. siclus cum sextula, II p. XXI. 128, 3. — nota II p. XXX.

siclus sive *shekel* Hebraeorum, qui etiam *siclus Israelis* dicitur 117 s. 123; conf. cίκλοc 3 et corrige Isidorum II 114, 7.

siclus (sicel) pondere est 4ª pars unciae II 31. 99 vs. 12. 114, 8 ss. *Is.* 128, 5 (coll. vs. 8); est igitur dimidia pars stateris penditque 2 drachmas 114, 9 s. *Is.*; conf. cίκλοc 5. — aliter *siclus solidi duo semis* (immo *solidus unus semis*) II 129, 9.

Siculi nummis nomen dederunt II 50, 13 *Varr.* — Siculorum didrachmum et litra II 19.

signes, depravata scriptura pro *schoenos*, II 110, 1 *Is.*

signum. signa ponderum II 121, 12. 13 *Is.* 133, 13. 14. 155.

Silii P. et *M.*, tribuni plebi, II 78, 19 *Fest.*

siliqua, folliculus leguminum, II 129, 7, dicitur humillimum genus ligni, folliculos VI habens, vel genus farris cet. 132, 9 ss. — *siliqua*, pondus, i. q. Graecum κεράτιον, 89. 96 cum adn. 1. II 84, 4 *Prisc.* 112, 8 s. *Is.* 144, 6 *Calv.* — est 6ª pars scripuli II 31. 83, 10. 84, 3 *Prisc.* 88 vs. 10 *pond.* 100 fr. 121 vs. 19. 112, 18 *Is.* 128, 10. 130, 27. 131, 3. 132, 11. 139, 7, sive 24ª pars solidi II 112, 8 *Is.* — habet 3 grana ordei II 128, 9. 138, 25 s. — falso siliqua pro 12ª parte drachmae computatur II 38. 127, 8 (conf. 126, 23. 127, 7. 10. 11). — notae II p. xxx.

simplium, i. e. dimidium scripulum, II 65, 16 *Maec.*

singula, 20ª pars sestertii, II 19. 69, 15. 19. 23. 25. 28. 70, 7. 12. 22. 29 *Maec.*, olim fuisse dicitur selibra pondo 70, 19 *Maec.* — notae II p. xxx.

socarium: vide cωκάριον.

solida libra, i. e. as, II 90 vs. 41 *pond.*

solidum, id est libra, quod as vocatur II 61, 20 *Maec.*, conf. 91 vs. 52 *pond.*; *solidum veteres integrum dicebant et totum* 113, 6 *Is.*

solidum (cτερεόν) in metiendo quid sit II 59, 13 *Balb.*

solidus (aureus) unde dictus sit II 113, 5 *Is.*, nomisma vocatur 113, 7, conf. νόμιcμα, *nomisma*; alio nomine sextula dicitur, est igitur 6ª pars unciae, 113, 12 *Is.*; idem vulgo *aureus solidus* vocatur ibid. 14. — notae solidi et dimidii solidi II p. xxx. — aliter solidus (Gallicus) variis rationibus comparatur cum denario Gallico II 133, 3 (coll. 132, 25). 139, 13, cum uncia et libra 139, 14 ss., cum siclo, quarta parte unciae, 129, 9.

solidus pes II 124, 11; conf. *pes.*

sors, i. q. heredium, i. e. duo iugera iuncta, II 57, 8 s. 11 *Front.*

speltae quot in scripulum incurrant II 88 vs. 12 *pond.* (conf. p. 27).

stadialis ager, i. e. stadium, longitudinis mensura, habet 125 passus sive 625 pedes, est 8ª pars miliarii, II 137, 15 ss.

stadium (stadius), mensura longitudinis II 58, 2. 5. 59, 5 *Balb.*, mensura viarum apud Graecos 110, 1 *Is.* — habet 125 passus sive 625 pedes (Romanos) II 54, 8 *Col.* 58, 26 *Balb.* 110, 6 *Is.* 124, 5. 125, 7. 130, 1. 138, 17; est 8ª pars miliarii 58, 27 *Balb.* 110, 6 *Is.* 137, 16 s. 138, 17 s. — non videtur fuisse agrorum mensura apud Aegyptios I 28.

stadius II 125, 7. 130, 1: vide *stadium.*

stamnus: vide cτάμνοc.

stater pondere est dimidia pars unciae II 31. 37 s. 99 vs. 10. 113, 17 s. 19. 114, 9 *Is.* 127, 5. 132, 21. 139, 11, sive 24ª pars librae 37 s. 127, 4; pendit igitur 3 aureos (solidos) 113, 19 s. *Is.* — idem quota pars sit talenti

et minae II 37 s. 126, 1. 24, quot habeat drachmas, scripula cet. 38. 127, 6. — habet 2 quadrantes II 132, 20. 139, 10. — conf. στατήρ.

statera, i. e. trutina, II 111, 4. 11 *Is.*

statera, i. e. stater, II 132, 20. 21.

stathmicae unciae apud Galenum 80; conf. οὐγγία 7.

stereon graece i. q. solidum II 59, 13 *Balb.*

stipem esse nummum signatum cet. II 81, 10 ss. *Fest.* — *stipem impensam*, aes sacrum, II 76, 25 *Fest. in exc.*

subcinericius (supciniricius var. scr.) panis II 101, 20 *v. Lat.*

subiniungere II 68, 28 *Maec.*

subsicivum II 52, 10 *Varr.*

Syracusanum talentum trium denariorum II 81, 16 *Fest.*

Syracusius magister (Archimedes) II 95 vs. 127 *pond.*

Syri 112. 119; conf. Σύροι.

Syriaca pondera et mensurae II 142, 25 *Calv.* — *Syriacum talentum* II 143, 9. 11 *Calv.* — *Syriacus metretes* II 144, 27 *Calv.*; conf. μετρητής 5.

tabula, agri quaedam mensura, 4ª pars iugeri, habet 72 perticas quadratas II 35 adn. 1. 125, 19 s.

talentum, summum pondus apud Graecos, II 90 vs. 39 s. *pond.* 115, 3. 4 *Is.* 140, 3, commemoratur 111, 9 *Is.* — *talentum* (Atticum) *ne minus pondo octoginta Romanis ponderibus pendat* II 85, 4 *Livius ap. Prisc.*, conf. I 66 s.; aliter eidem $80^2/_3$ librae tribuuntur II 37 s. 126, 20; aliter $83^1/_3$ librae a Prisciano 83, 15. 85, 2: vide *Atheniense* et *Atticum talentum*; idem suas minas 60 habet 126, 20. — *talentum* (Atticum recentius) ex Romanorum aestimatione habet 6000 denariorum II 84, 13 *Prisc.* — talentorum varia genera II 81, 13 ss. *Fest.* 115, 5 *Is.*; conf. *Alexandrinum*, *Atticum*, *Cistophorum*, *Euboicum*, *Neapolitanum*, *Rheginum*, *Rhodium*, *Syracusanum talentum*. — *talentum Hebraicum* 117 s. (conf. τάλαντον 17), *Antiochense* et *Tyrium* 117 (conf. τάλ. 14. 15), *talentum lignorum Antiochense* II 143, 17 (conf. τάλ. 19). — *talentum magnum* apud Terentium II 85, 13 *Prisc.*; talentum apud Romanos 72 libras habere ex Plauto efficitur 115, 6 ss. *Is.*; idem dicitur *medius* 115, 10, vel *medium* 140, 4. 141, 24, eique opponuntur talentum quoddam 50 librarum, quod vocatur *minor* 115, 10, vel *minimum* 140, 3 s., et aliud talentum 120 librarum, quod vocatur *summus* 115, 10. 11, vel *maximum* 132, 24. 140, 5. 141, 26 s.; aliter talento minori 72 librae, medio 80 librae tribuuntur 132, 23 s. — notae talenti II p. xxx.

Tarpeia lex II 78, 12 *Fest.*

Tarpeius mons II 91 vs. 63 *pond.*

Terentius II 85, 12 *Prisc.*

teruncius a tribus unciis dictus, quarta pars libellae, II 51, 1 *Varr.* 77, 12. 15 *Fest.*, olim quadrans librae pondo fuisse dicitur 70, 20 *Maec.* — est 40ª pars sestertii in ra-

tione sestertiaria II 19 s. 69, 8. 9. 12. 15. 28. 70, 3. 12. 22. 30 *Maec.* — nota II p. xxxi.

teruncius dimidius, 80ª pars sestertii, II 69, 19 s. *Maec.*

tetrachmum, i. e. tetradrachmum, praef. II p. vii. viii. 67, 1. 84, 10; conf. τέτραχμον. — tetrachmum (Atticum) habet trium fere denariorum pondus II 84, 20 s. *Livius ap. Prisc.*; tetrachmum Maeciani aetate loco mercis habitum 67, 1 *Maec.*

tetradrachmum Aegyptium sub imperatoribus Romanis signatum 122 s.; de reliquis vide τετράδραχμον.

tetragonus ager isopleurus II 125, 21.

thermus II 144, 5 *Calv.*; conf. θέρμος.

treas, depravata forma ex *triens*, II 127, 21.

tredeciaere, i. e. 13 asses monetales: nomen ac nota eius in ratione denariaria II 68, 16 ss. *Maec.*

tremissis, nummus aureus, 3ª pars aurei illius qui saeculo tertio expressus est fuitque ipse pars 64ª librae, II 15; pondere fuit 16ª pars unciae 74, 22. 26 *ass.*, habuit igitur $1^1/_2$ scripulum ibid. 27. — postea tremissis fuit 3ª pars solidi Constantiniani II 113, 15 *Is.*, habuit igitur 8 siliquas 122, 1 *Is.* 134, 1 s. — aliter tremissi tribuitur sextulae pondus II 131, 9 s. — nota II p. xxxi.

tressis, i. e. tres assès, II 49, 8 *Varr.* — nomen ac nota tressis in ratione denariaria II 67, 19 ss., item in ratione sestertiaria 70, 6 ss. *Maec.*

tressis semis quomodo notetur et vocetur in ratione sestertiaria II 70, 11 ss. *Maec.*

trian, depravata forma ex *triens*, II 130, 16.

trianguli metiendi quaedam ratio a Celso Romanis tradita II 8 s.

tricessis, i. e. triginta asses, II 49, 12 *Varr.*

triens, tertia pars assis, II 50, 5 *Varr.* 62, 3. 63, 12. 64, 7. 66, 2 *Maec.* 72, 22. 73, 18. 74, 5. 14 *ass.* — constat 4 unciis II 83, 21 *Prisc.* 87, 17 *Vict.* 91 vs. 50 *pond.* 99 vs. 5. 127, 21. 130, 16. 131, 22; habet igitur 96 scripula 75, 1 *ass.* — *triens*, nummus aeris, II 79, 16 *Fest. in exc.* — pars librae II 131, 22; conf. 81, 18. 22 *Fest.* — pars iugeri II 55, 22 *Col.* — notae II p. xxvii. — *triens*, *tres* (unciae), loco corrupto II 75, 18.

triens tertius, i. e. duae librae pondo et triens, II 81, 18. 22 *Fest.*

trimodia amphora II 124, 12.

triumviralis centuria II 57, 14 *Front.*

tropaicum: vide τροπαϊκόν.

trutina II 111, 8. 18 *Is.*

tryblium: vide τρυβλίον.

Tungri II 61, 5 *Hyg.*

Tyria drachma 112. — *Tyrium (Turium) talentum* 117. 143, 12 *Calv.*; conf. τάλαντον 15.

ulna, mensura longitudinis, habet 4 pedes II 125, 5. 129, 24.

Umbri II 57, 2 *Front.*

uncia ab uno dicta II 50, 3 *Varr.* (aliter explicatur ab Isidoro 114, 13 s.). — est 12ª pars assis II 62, 11. 12. 63, 8. 64, 15. 66, 3 *Maec.* 72, 18. 73, 5. 74, 7. 16. 19 *ass.* 83, 17 *Prisc.* 87, 13 *Vict.* 90 vs. 45 *pond.* 99 vs. 1. 2. 127, 13. 130, 24. 132, 6. — *unciae divisio* II 31. 64, 15 ss. *Maec.* 74, 20 ss. *ass.* — pars librae II 37 s. 83, 12 *Prisc.* 89 vs. 28. 92 vs. 80 *pond.* 114, 19 *Is.* 127, 3. 132, 22. 139, 16. — habet $6^1/_4$ Atticas drachmas vetustas vel 7 denarios quales ante Neronem signabantur 67, vel 8 *drachmas*, i. e. denarios Neronianos, II 37 s. 83, 11 *Prisc.* 89 vs. 24 *pond.* 99 vs. 14. 113, 1. 114, 15 *Is.* 127, 5. 128, 14, sive 24 scripula II 74, 30 *ass.* 83, 11 *Prisc.* 89 vs. 25 s. *pond.* 99 vs. 9. 16. 114, 15 *Is.* 131, 17; conf. οὐγγία. — pars iugeri II 55, 16 *Col.*, et sic *uncia agri* 52, 10 *Varr.* — pars pedis, mensura porrecta, II 57, 20. 58, 4 *Balb.* 123, 15; est tertia pars palmi 129, 19; habet igitur $1^1/_3$ digitum 58, 10 *Balb.*; falso autem unciae tribuuntur digiti tres 107, 8 *Is.* 135, 21. — notae unciae, partis assis, II p. xxv. xxvii, ponderis p. xxxi.

unciola, i. q. uncia, II 99 vs. 1. 8.

undeciaere, i. e. 11 asses monetales: nomen ac nota eius in ratione denariaria II 68, 11 ss. *Maec.*

unicire, i. e. in unum redigere, II p. xviii.

unitas II 72, 7. 8. 73, 11 *ass.* 87, 3 *Vict.*

untia II 131, 12. 13. 20 ss. 132, 1 ss. 21. 22: v. *uncia.*

urna, mensura, II 116, 7. 117, 20 *Is.*, dimidia pars quadrantalis sive amphorae, 71, 8 *Maec.* 91 vs. 64 *pond.* 133, 8. 142, 3; capit $1^1/_2$ modium 133, 7. 141, 28; conf. οὔρνα. — a quibusdam quartarius (medimni?) dicitur II 120, 9 *Is.* — nota II p. xxxi.

valbata (vel bata v. scr.), i. e. olearia mola, II 119, 20 *Is.* (conf. I 273, 23. II 100, 16).

Varro a Columella citatus II 53, 11. 54, 11, idem a Prisciano 85, 22. 23. — Varronis loci quibus de pecunia signata et de agri mensuris agitur II 3. 49 ss.

vem, depravata forma ex *bes*, II 130, 20.

versus (vorsus), primus agri modus apud Oscos et Umbros, 100 pedum in utraque parte II 56, 19. 57, 1 s. *Front.*, eadem agri mensura in Campania 52, 1. 3 *Varr.* — *versus* in Dalmatia habet 8640 ped. quadr. II 59, 22 s. 60, 2 s. *Hyg.*, idem quota pars sit iugeri 59, 24 *Hyg.*; eadem mensura explicatur 130, 6.

Vespasianus II 60, 19 *Hyg.*

vicessis in aestimatione pecoralis multae II 78, 3 *Fest.*; idem *v. scr.* II 49, 11; conf. *bicessis.*

victoriatus Maeciani aetate tantundem valuit quantum

quinarius, olim loco mercis habitus est II 66, 29 ss. 67, 9 *Maec.* — Rheginum talentum victoriati II 81, 17 *Fest.*

Victorius II 24. 87 s.

vinum: vini pondere mensurae exactae 69. 71. 72. 87. 92. 100 s. II 79, 1. 2. 3 *Fest.*; conf. οἶνος.

Volusius Maecianus II 44; eius distributio 17 ss. 61 ss.

vorsus II 57, 2 *Front.*: vide *versus*.

Xenocrates medicus 83 adn. 3.

xestes: vide ξέστης.

xylum, Aegyptiorum mensura, 24. 27. 28. II 13; conf. ξύλον.

III. Conspectus auctorum.

I significat indicem Graecum, II Latinum.

Abbo II.
Achaeus I.
Adamantius I. II.
Aelius Gallus II.
Africanus: vide *Iulius Africanus*.
Aglosthenes I.
Ἀκύλας I.
Alcaeus comicus I.
Alcmaeus I.
Alexandrinus scriptor anonymus περὶ ταλάντων II.
Amerias I.
Amphis I.
Anaxandrides I.
Andromachus medic. I. II.
Antipho I.
Antyllus medicus II.
Archigenes medicus II.
Archippus I.
Aristophanes I.
Aristopho I.
Aristoteles I.
Arruntius II.
Asclepiades I.
Balbus II.
Callimachus I.
Callisthenes I.
Celsus II.
Chrysippus I.
Cicero II.
Cincius II.
Cleopatra I.
Columella II.
Constantinus Porphyrogenneta II.
Crates I.
Cratinus I.
Crito medicus I.
Dardanus II.
Demosthenes I.
Didymus grammaticus qui Neronis aetate vixit II.
Didymus Alexandrinus qui scripsit μέτρα μαρμάρων II.
Dieuches medicus II.
Dinarchus I.
Dinolochus I.
Diocles medicus II.
Diodorus, scriptor de ponderibus I.
Diogenianus I.
Dioscorides I. II.
Diphilus I.
Epicharmus I.
Epiphanius Cyprius I. II.
Eratosthenes I.
Eubulus comicus I.
Euclides I. II.
Eupolis I.

Euripides I.
Eusebius I.
Eutropius I.
Favinus II.
Festus II.
Frontinus II.
Galenus I. II.
Heraclides Ponticus I.
Heraclides Tarentinus I.
Heras medicus I. II.
Hermippus I.
Hero Alexandrinus II.
Herodotus historicus I. II.
Herodotus medicus II.
Hesychius Milesius I.
Hippocrates medicus I. II.
Hipponax I.
Homerus I.
Hyginus II.
Hyperides I.
Iosephus: vide Ἰώσηπος.
Isaac monachus I.
Isaeus I.
Iulianus Ascalonita II.
Iulius Africanus II.
Iunius II.
Iustus medicus II.
Livius II.
Lucilius II.
Lucius medic.: v. Λεύκιος.
Lycus medicus II.
Lydus II.
Lysias I.
Maximus sanctus I.
Menander I.
Myrepsus medicus II.
Nicander Thyatirenus I.
Nicander medicus II.
Oribasius I. II.
Orus I.
Paeanius I.
Pediasimus II.
Phanodemus I.
Pherecrates I.
Phido Argivus I. II.
Philagrius medicus II.
Philemo I.
Philippides I.
Philotimus medicus II.
Philoxenus I.
Philumenus medicus II.
Photius I.
Plato philosophus I.
Plato comicus I.
Plautus II.
Plutarchus I.
Polemarchus I.
Pollux II.
Polybius II.
Porphyrius I.
Posidippus I.
Priscianus II.
Remius II.
Remmius II.
Rufinus II.
Seneca II.
Sophilus I.
Sophro I.
Sosicrates I.
Strabo I.
Strattis I.
Suetonius: v. Τραγκύλιος.
Terentius II.
Thalelaeus I.
Theodoretus I.
Theophrastus I.
Theopompus I.
Thucydides I.
Timaeus I.
Varro II.
Victorius II.
Volusius Maecianus II.
Xenocrates medicus II.
Xenophanes I.
Xenopho I.
Zaleucus I.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

EPIMETRUM.

Cum iam extremae huius voluminis plagulae absolverentur atque etiam praefatio tota typis expressa esset, H. Usenerus per Alfr. Fleckeisenum misit mihi apographum loci ex Isidoro excerpti qui in hoc libro legitur p. 138, 23—142, 10. Etenim in cod. S. Galli n. 879 saec. X ineunt., qui varia fragmenta Isidoriana continet, fol. 5 post Isid. XVI 24. 25 et ante V 1—38 liberum spatium relictum est, quod manus quaedam saeculi X vel XI explevit primum Isid. l. XV capite 15, deinde illo quem statim dixi loco. Et cum spatium in fol. 5 verso non sufficeret, scriptura continuata est in margines inferiores fol. 6 et 7. In his autem codicis scriptura diversa est ab ea quam secundum Lachmannum edidi:

P. 138, 23 = *fol.* 5[b] *S* 24. minima est calculus qui 25. aput 26. ordei

139, 1. ceratī 2. quatuor cęratī 4. scrupulum 5. III· scrupuli 6. que x· et octo 7. scrupulus 8. efficiunt *bis*, *sed alterum perscriptum* 9. XXII· 12. Iuxta gallo xx[ma] pars 13. et ·XII· denarii iusta 14. unciae ·v· solidos *reddunt* complent (reddunt *expunctum*) 15. et v· solidi 16. nam XII unciae 18. nuncupant 21. ex quatuor 22. ex ·L· et duabus epdomadibus et die uel quadrante 23. equinoctialis 24. XII· oris ora 26. Ora autem v· punctus 27. iusta

140, 1. Mna ·c· dragmis 3. est. quinquaginta etenim librae 5. est *om.* 6. quod ·c· libris constat 10. Mensura in liquidis. coclear pars minima 11. scrupulum 15. concule duę cignū siue ministron 16. Concule ·VI· et du*a* (a *in ras.*) coclearia quę x dragmas appendens cyatum 18. drag*mis* (mis *correctum ex* mas) 19. sunt ·XII· oxifalum 20. aput quosdam cyati 21. dragme ·xc· aput quoddam (*sed* s *super prius* d *in* quod-

dam) 22. acytabula ·IIII· quod sunt drag*me* (me *correctum ex* mas) 23. iusta 24. aput vero *om.* 25. Nam *inc. fol.* 6[a] *marg.* 27. uero ·III· (ũ above) utrique uero ut duae emine 28. difinierunt 29. Esaut sextarius VI· pars 30. apellabatur 31. Cenis autem ·V· sextariis 32. sextv̄ (v *ex* a *factum*)

141, 2. ad modum 3. sedecim sextariis 4. vero *om.* 6. depraehendimus 12. libre 16. ad dragmas 17. a cocleari *inc. fol.* 6[b] *marg.* 19. Est autem modius ut predictum est 20. autem *om.* 21. aput quosdam ·XXIIII· nobis uero uedetur 22. rectissimum utrium 24. midii coequatos (v above) ·LXX· et du*a*bus (a *correctum ex* o) 25. ut ·V· libras 26. id est *om.* 27. m̄sēretur (v above) 28. urnam *correctum ex* unā faciunt *correctum ex* facient 29. dicitur satum 30. Batus *inc. fol.* 7 *marg.*

142, 1. metraetam, *sed* a *puncto notatum* 4. dicitur ephy 5. Urne ·III· cadum 7. Modia ·V· 8. ·III· medimne 10. modia ·LX· *sic explic. scriptura in S.*

Scribebam Dresdae die III. mensis Decembris
a. MDCCCLXV.

CORRIGATUR

p. 196. vs. 5 ab ult. *sub 10* pro *sub 8*, et deleatur ibid. initio vs. 11 ab ult. *65 s.*

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Unsere Muttersprache, ihr Werden und ihr Wesen.

Von Prof. Dr. O. Weise.

3., verb. Auflage. [VIII u. 269 S.] 8. In Lnwd. geb. 2 Mk. 60 Pf.

Die Schrift ruht auf wissenschaftlicher Grundlage, ist jedoch gemeinverständlich und überaus anregend geschrieben. An eine kurze, klare Schilderung der räumlichen und zeitlichen Entwickelung unserer Sprache schließt sich eine ausführliche, sehr lebendige und fesselnde Darstellung der neuhochdeutschen Schriftsprache, und zwar wird zunächst ihre Beziehung zur Volksart, zur Stammesart, zum Stande und zur jeweiligen Gesittung erörtert und sodann ihre Eigentümlichkeit im Lautwandel, in der Wortbiegung, Wortbildung, Wortbedeutung und Satzlehre behandelt. Das Buch ist nicht in Form einer lehrmäßigen Übersicht oder eines Nachschlagewerkes geschrieben, sondern als eine lebhafte und anschauliche Erörterung, und zwar in einer Weise, die geeignet erscheint, die äußerliche Auffassung vom Wesen unserer Muttersprache zu bekämpfen und die weiten Kreise der Gebildeten zu fesseln und zu unterrichten.

Deutsche Sprach- und Stillehre

von Prof. Dr. O. Weise.

Eine Anleitung zum Verständnis und zum Gebrauche unserer Muttersprache.

[XIV und 192 S.] 8. 1901. In Leinwand gebunden 2 Mk.

Das vorliegende Buch ist ein Seitenstück zu dem bekannten Werke desselben Verfassers „Unsere Muttersprache, ihr Werden und ihr Wesen". In gemeinverständlicher Darstellung werden die grammatischen Erscheinungen unserer Muttersprache behandelt und, indem ihre Entwicklung dargelegt wird, zum Nachdenken über ihre Eigenart angeregt. Das Büchlein unterscheidet sich somit von anderen Sprachlehren namentlich darin, daß es nicht nur sagt, wie, sondern auch, warum so und nicht anders gesprochen und geschrieben wird. Es wendet sich so an jeden, der sich nicht bei einer äußeren Bekanntschaft mit unserer Muttersprache beruhigt, sondern der in ein näheres Verhältnis mit ihr gelangen möchte.

Iduna. Deutsche Heldensagen

dem deutschen Volke und seiner Jugend wiedererzählt von Karl Heinrich Keck.

Wohlfeile Ausgabe.

Vier Teile, in 2 reichen Leinwandbänden. Preis 4 Mk. 50 Pf.

Auch in 4 einzelnen hübsch kartonierten Teilen:

I. Teil: **Gudrun.** 80 Pf. II. Teil: **Die Nibelungensage.** 2 Mk. 10 Pf. III. Teil: **Die Sage v. Wieland d. Schmied.** 90 Pf. IV. Teil: **Dietrich von Bern u. s. Gesellen.** 1 Mk. 80 Pf.

Diese neue Bearbeitung der deutschen Heldensagen, welche nicht für das Kindesalter, sondern für das gebildete Publikum und die reifere Jugend bestimmt ist, wird von der Kritik übereinstimmend als ein vorzügliches Buch anerkannt, ausgezeichnet durch einheitliche Komposition und künstlerisch vollendeten Stil. Der Verfasser hat aus der Vergleichung der deutschen und nordischen Überlieferung, in stetem Hinblick auf die Idee des der Sage zu Grunde liegenden religiösen Mythus, die echten und ursprünglichen Züge wiederhergestellt.

HOME USE
CIRCULATION DEPARTMENT
MAIN LIBRARY

This book is due on the last date stamped below.
1-month loans may be renewed by calling 642-3405.
6-month loans may be recharged by bringing books to Circulation Desk.
Renewals and recharges may be made 4 days prior to due date.
ALL BOOKS ARE SUBJECT TO RECALL 7 DAYS AFTER DATE CHECKED OUT.

SEP 16 1976
REC. CIR. JUL 23 '76
JUN 22 1983

LD21—A-40m-8,'75
(S7737L)

General Library
University of California
Berkeley

YB 79162

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

U. C. BERKELEY LIBRARIES
C042919708

Rea... Altertums.

Sie... Dr. Max Erler.

Lex.-8. Preis geheftet 14 Mk., reich gebunden 16 Mk. 50 Pfg.

Schriften von H. W. Stoll.

Wohlfeile Ausgaben zu bedeuten... ...ten Preisen.

Die Götter und Heroen des klass...s. Populäre Mythologie der Griechen und Römer. Von H... Mit 42 Abbildungen nach antiken Kunstwerken. 8. Wohl... ...den M. 3.60.

Die Sagen des klassischen Altert... ...t aus der alten Welt. Von H. W. Stoll. 5. Auflage. 8... ...ildungen nach antiken Kunstwerken. 8. Wohlfeile Ausga...

Geschichte der Griechen un... ...n. Von H. W. Stoll. 2 Bände. 3. Auflage.

I. Die Helden Griech... ...Geschichte der Griechen in biographischer Fo... ...gabe. Gebunden M. 3.—

II. Die Hel...n R... ...te der Römer in biographisch... ...abe. Gebunden M. 3.60.

105379

Erzählun... ...W. Stoll. 2 Bändchen. 8. ...

Bilde... ...H. W. Stoll. Mit zahlreichen ... ...gabe. Gebunden M. 3.—

... ...Von H. W. Stoll. Mit zahl... ...Wohlfeile Ausgabe. Gebunden M. 3.60.

Die Meister der griechischen Litteratur. Eine Übersicht der klassischen Litteratur der Griechen für die reifere Jugend und Freunde des Altertums. Von H. W. Stoll. Mit einem Stahlstich. 8. Wohlfeile Ausgabe. Gebunden M. 2.70.

Die Meister der römischen Litteratur. Eine Übersicht der klassischen Litteratur der Römer für die reifere Jugend und Freunde des Altertums. Von H. W. Stoll. Mit einem Stahlstich. 8. Wohlfeile Ausgabe. Gebunden M. 2.70.

Wanderungen durch Alt-Griechenland. Von H. W. Stoll. Mit zahlreichen Karten, Plänen und Abbi... ...: Der Peloponnes. II. Teil: Mittel- u... ...feile Ausgabe. Jeder Band geb. M. 3.—